

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
ชุดโครงการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติ
สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)
Knowledge for Advocating National Marine Policy to Achieve
Sustainable Development Goal (SDG 14)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

กันยายน 2562

สัญญาเลขที่ SRI 6030704

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชุดโครงการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)

Knowledge for Advocating National Marine Policy to Achieve Sustainable
Development Goal (SDG 14)

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
1. บทสรุปผู้บริหาร	1
2. ความเป็นมาของชุดโครงการ	8
2.1 วัตถุประสงค์ของชุดโครงการ	11
2.2 กรอบแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบาย	11
2.3 แผนกิจกรรมหลักและกิจกรรมย่อย	13
2.4 วิธีการดำเนินงาน	16
2.5 ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ	16
2.6 ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	17
3. ผลการดำเนินงานของชุดโครงการ	17
3.1 การสังเคราะห์ชุดความรู้	17
3.2 การผลักดันนโยบายและเสริมสร้างองค์ความรู้	18
3.3 การบริหารจัดการงานวิจัยและพัฒนาโจทย์วิจัย	25
4. การพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการ	84
- การจัดประชุมวิชาการนานาชาติในหัวข้อ Blue Economy Forum 2017 เมื่อวันที่ 14-15 พฤศจิกายน 2560	84
- การเข้าร่วมประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ “One World One Ocean : New and More Value of the Seas” The 6th Marine Science Conference เมื่อวันที่ 18-20 มิถุนายน พ.ศ. 2561	107
- การจัดประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 เรื่อง “ขับเคลื่อน เศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562	115
- การจัดกิจกรรมนอกสถานที่เชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน พ.ศ.2562	131
5. ตารางกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน	132

ภาคผนวก

ผนวก ก	เวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ครั้งที่ 1 เรื่อง “เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย: สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต”	160
ผนวก ข	การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ครั้งที่ 2 เรื่อง “เดินหน้า Blue Carbon ของไทยอย่างไรดี?”	183
ผนวก ค	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง โครงการการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	201
ผนวก ง	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทย เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และคณะ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	204
ผนวก จ	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง การพัฒนารอบการจัดการระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEEA-Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย โดย คุณวัชริน มีรอด และคณะ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	207
ผนวก ฉ	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่าง ประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณี การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะ	210
ผนวก ช	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติตาม อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ	220

ผนวก ซ	รายงานการประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone) เสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)	223
ผนวก ฉ	รายงานการประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone) เสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)	226
ผนวก จ	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2 เรื่อง โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (International agreement related to the Implementation on The UNCLOS 1982) เสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	231
ผนวก ฉ	รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เรื่อง การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของ ประเทศไทย โดย พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม	234
ผนวก จ	รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง การศึกษาแนวโน้ม ของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	241
ผนวก ช	รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง การพัฒนากรอบ การจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEEA-Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย โดย คุณวัชริน มีรอด คุณยุวรัตน์ สันติทวีฤกษ์ และคุณกฤษดา บำรุงวงศ์ หน่วยศึกษานโยบายและความปลอดภัยทางชีวภาพ ศูนย์พันธุวิศวกรรม และเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	245

ผนวก ท	รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง โครงการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	251
ผนวก ฅ	รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	256
ผนวก ฉ	การประชุมวิชาการนานาชาติเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ในหัวข้อ Blue Economy Forum 2017 เมื่อวันที่ 14-15 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร	261
ผนวก ค	การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 เรื่อง “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” วันพุธที่ 30 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร	287
ผนวก ต	โครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Expert Workshop) เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน 2562 ณ เกาะทะเล่ ไอส์แลนด์ รีสอร์ท อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	301

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
ชุดโครงการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)

Knowledge for Advocating National Marine Policy to Achieve
Sustainable Development Goal (SDG 14)

1. บทสรุปผู้บริหาร

SDG เป้าหมายที่ 14 เป็นเป้าหมายสำคัญที่ท้าทายความยั่งยืนของระบบนิเวศชายฝั่ง ทะเลและมหาสมุทร ซึ่งประเทศไทยในฐานะภาคีพันธกรณีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนและอนุสัญญาทางด้านการทะเล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและครอบคลุมกิจกรรมทางทะเลและชายฝั่งมากมาย การมี “นโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Thailand National Marine Policy)” ที่ครอบคลุมและบูรณาการกิจกรรมทางทะเลที่มีความเชื่อมโยงกัน ตลอดจนมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทั้งต่อสถานการณ์โลกและประเทศไทย รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศใหม่ๆ ที่เคลื่อนไหวตามสถานการณ์เป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย

ชุดโครงการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14) เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เป็นโครงการดำเนินการสอดคล้องกับแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล 2559-2561 (Roadmap of SRI7) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ที่มีการริเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2559 อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการต่อเนื่องต่อเนื่องจากชุดโครงการจัดการผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลที่มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา

ชุดโครงการมีวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็นสำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลต่อการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)
2. เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของไทยกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

4. เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยที่ผ่านมาและพัฒนาโจทย์วิจัยรวมทั้งบริหารจัดการให้เกิดการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ตามประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล (SRI7)

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานของชุดโครงการฯ ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่จำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย มีส่วนสำคัญในการเป็นฐานความรู้ในการพัฒนาร่างเค้าโครงการประกอบนโยบายแห่งชาติทางทะเลของประเทศไทยต่อไป ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นรูปธรรมของเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้มีความยั่งยืนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังหมายถึง การประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกรอบงานวิจัย การประสานให้เกิดข้อเสนอโครงการ การติดตามความก้าวหน้าโครงการ จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ ขยายความร่วมมือกับภาควิชาการ ตลอดจนการติดตามการดำเนินงานของโครงการวิจัยแก่สาธารณะ โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานแบ่งตามกิจกรรมได้ดังนี้

1. การสังเคราะห์และจัดการข้อมูล องค์ความรู้ ข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัยภายใต้ชุดโครงการฯ และเวทีเสวนาวิชาการต่าง ๆ

ชุดโครงการฯ ได้ดำเนินการศึกษาสังเคราะห์องค์ความรู้ งานวิจัยภายใต้ชุดโครงการฯ เวทีเสวนาวิชาการและแหล่งข้อมูลทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน โดยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญจากหลากหลายมุมมองทั้งในเชิงวิชาการ ฝายนโยบาย นักปฏิบัติ และบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน (รายละเอียดเอกสารแสดงในรายงานฉบับที่ 1)

2. การผลักดันนโยบายและเสริมสร้างองค์ความรู้

ชุดโครงการฯ มุ่งมั่นส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่นำไปสู่การผลักดันในเชิงนโยบายและการสรรค์สร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินผ่านการจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) จำนวน 2 ครั้ง ในประเด็นดังนี้

2.1 ช่วง 6 เดือนที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560- 31 มกราคม 2561 เรื่อง *เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย: สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต* ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือ 1. องค์ความรู้ทางทะเลในปัจจุบันขาดการเชื่อมโยงกันในระดับมหภาค อีกทั้งยังขาดข้อมูลที่เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ (National Baseline data) 2. งานวิจัยที่ผ่านมาเป็นการเน้นเชิงปริมาณที่ยังขาดการให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ยากต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย

2.2 ช่วง 6 เดือนที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-31 กรกฎาคม 2561 เรื่อง *เดินทาง Blue Carbon ของไทยอย่างไรดี?* ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือ 1. ประเทศไทยมีโอกาสสูงในการพัฒนาแหล่งคาร์บอนทางทะเลและชายฝั่งเนื่องจากเป็นรัฐชายฝั่ง อีกทั้งพื้นที่ชายฝั่งและทะเลมีศักยภาพในการกักเก็บคาร์บอนสูงกว่าบนบกหลายเท่า 2. ความเสี่ยงจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งอย่างไม่ยั่งยืนและความเสื่อม

โทรมของแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำลังเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อการปลดปล่อยคาร์บอน
จำนวนมหาศาล 3. ประเทศไทยมีความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่ไม่เพียงพอสำหรับฝายนโยบายต่อการพัฒนา
แหล่งคาร์บอนทางทะเลและชายฝั่งท่ามกลางการปรับตัวอย่างรวดเร็วของโลกในการมุ่งดำเนินการ
แหล่งบลูคาร์บอน

3. การประสานให้เกิดข้อเสนอโครงการ

3.1 ในช่วง 6 เดือนที่ 1 (วันที่ 1 สิงหาคม 2560 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2561) ชุดโครงการฯ
ได้จัดประชุมติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการอยู่จำนวน 3 โครงการ
ดังต่อไปนี้

(ก) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจ
ของระบบนิเวศป่าชายเลน” โดย รศ.ดร. อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

(ข) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวโน้มของ
การพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน” โดย รศ.ดร. นิรมล สุธรรมกิจ และ
ผศ.ดร. อนิน อรุณเรืองสวัสดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(ค) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากรอบการ
จัดทำระบบบัญชีสีน้ำเงิน (SEEA –Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทของประเทศไทย” โดย
นางสาววัชริน มีรอด และคณะ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

3.2 ในช่วง 6 เดือนที่ 2 (วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2561) ชุด
โครงการฯ ได้มีการจัดประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและภาคส่วนต่างๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของ
โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

(ก) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลง
ระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล
ค.ศ. 1982** เสนอโดย ศ.ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 7
มีนาคม 2561

(ข) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาสถานภาพ
และผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน :**
ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน เสนอโดย ศ.ดร. ประสิทธิ์
ปิาววัฒนพานิช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 7 มีนาคม 2561

(ค) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของ
ประเทศไทย** เสนอโดย รศ.ดร. อติศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย วันที่
9 มีนาคม 2561

3.3 ในช่วง 6 เดือนที่ 3 (วันที่ 1 สิงหาคม 2561- 31 มกราคม 2562) ชุดโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่าง ๆ ภายใต้ชุดโครงการฯ และการนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 6 โครงการ ดังนี้

(ก) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 2 โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982** เสนอโดย ศ.ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 7 กันยายน 2561

(ข) การประชุมติดตามความก้าวหน้าครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย** เสนอโดย พล.ร.อ.จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม วันที่ 19 ตุลาคม 2561

(ค) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง **การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน** นำเสนอโดย รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และ ผศ.ดร.อณิน อรุณเรืองสวัสดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 23 สิงหาคม 2561

(ง) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน** นำเสนอโดย ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2561

(ง) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982** นำเสนอโดย ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 3 เมษายน 2562

(ฉ) การประชุมนำเสนอความก้าวหน้าโครงการครั้งที่ 2 โครงการวิจัยเรื่อง **การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย** นำเสนอโดย พล.ร.อ.จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม วันที่ 3 เมษายน 2562

(ช) การนำเสนอความก้าวหน้าโครงการ ครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **การบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมชายหาดของชายหาดท่องเที่ยว** นำเสนอโดย ดร.ขวัญวิสิริกาญจน และคณะ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ วันที่ 24 เมษายน 2562

(ซ) การนำเสนอความก้าวหน้าโครงการ ครั้งที่ 1 โครงการวิจัยเรื่อง **ศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของไทย** นำเสนอโดย รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิตติ และคณะ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 24 เมษายน 2562

4. การพัฒนาโครงการวิจัย

ในช่วง 6 เดือนที่ 1 (ระหว่าง 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561) ชุดโครงการฯ ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องโดยการจัดประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย จำนวน 1 โครงการ โครงการวิจัยเรื่อง **การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย** นำเสนอโดย พล.ร.อ.จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม ในวันที่ 6 ธันวาคม 2560

ในช่วง 6 เดือนที่ 2 (ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ 2561 – 31 กรกฎาคม 2561) มีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 โครงการ อันประกอบด้วย 1. โครงการวิจัยเรื่อง **ศักยภาพการเป็นแหล่งคาร์บอนของพื้นที่ป่าชายเลนของไทย** นำเสนอโดย รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิตติ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันที่ 28 มิถุนายน 2561 และการประชุมเพื่อหารือข้อเสนอโครงการ 1. โครงการวิจัยเรื่อง **การพัฒนาระบบการควบคุมการทำประมงพาณิชย์โดยการอนุญาต** นำเสนอโดย คุณพวงทอง อ่อนอุระ ที่ปรึกษากฎหมาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2561

ในช่วง 6 เดือนที่ 3 (ระหว่าง 1 สิงหาคม 2561 – 31 มกราคม 2562) มีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อเตรียมการพัฒนาข้อเสนอโครงการระหว่างชุดโครงการฯ และนักวิจัยที่มีศักยภาพ อันประกอบด้วย รศ.ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ และคณะนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้เกิดเป็นโครงการวิจัยต่อไป ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561

ในช่วง 6 เดือนที่ 4 (ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ 2562 – 31 กรกฎาคม 2562) มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อการติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่าง ๆ และการนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

(ก) การนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982** นำเสนอโดย ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 3 เมษายน 2562

(ข) การประชุมนำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 2 เรื่อง **การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย** นำเสนอ พล.ร.อ.จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม วันที่ 3 เมษายน 2562

(ค) การประชุมนำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **การบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมชายหาดของชายหาดท่องเที่ยว** นำเสนอโดย ดร.ขวัญวรวิสิริกาญจน และคณะ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ วันที่ 24 เมษายน 2562

(ง) การประชุมนำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **ศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของไทย: ป่าชายเลน** นำเสนอโดย รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ และคณะ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 24 เมษายน 2562

นอกจากนี้ ชุดโครงการฯ ยังผลักดันให้เกิดการนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

(ก) การประชุมนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง **การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศปะการังเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม** นำเสนอโดย รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง และ ผศ.ดร.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ วันที่ 15 พฤษภาคม 2562

(ข) การประชุมนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง **การจัดทำบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลและมหาสมุทรสำหรับประเทศไทย** นำเสนอโดย รศ.ดร.พรเพ็ญ วรสิทธา และคณะ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วันที่ 15 พฤษภาคม 2562

(ค) การประชุมนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง **การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความหลากหลายชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง: กรณีศึกษาแท่นปิโตรเลียมในอ่าวไทยที่หมดสัมปทาน** นำเสนอโดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จาระพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 25 กรกฎาคม 2562

(ง) การประชุมนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง **การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลเพื่อรองรับการปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน** นำเสนอโดย ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์ และคณะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 25 กรกฎาคม 2562

5. การพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการ

ชุดโครงการฯ มุ่งมั่นในการขยายเครือข่ายทางวิชาการผ่านการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายโดยมุ่งให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

(ก) ในช่วง 6 เดือนที่ 1 (ระหว่าง 1 สิงหาคม 2560-31 มกราคม 2561) ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมวิชาการนานาชาติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศในหัวข้อ **Blue Economy Forum 2017** ในวันที่ 14-15 พฤศจิกายน 2560 โดยร่วมมือกับภาคนานาชาติ อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, PEMSEA, World Bank Group, IUCN, WWF และ AIS

(ข) ในช่วง 6 เดือนที่ 2 (ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ 2561-31 กรกฎาคม 2561) ชุดโครงการฯ ได้เข้าร่วมเป็นวิทยากรพิเศษในการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ **One World, One Ocean** ในวันที่ 18-20 มิถุนายน 2561 ณ จังหวัดชลบุรี

(ค) ในช่วง 6 เดือนที่ 3 (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561-31 มกราคม 2562) ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ **ขับเคลื่อนภาคทะเลสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน** ร่วมกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และเปิดตัว

หนังสือคู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ในวันที่ 30 มกราคม 2562 ณ กรุงเทพมหานคร

(ง) ในช่วง 6 เดือนที่ 4 (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562-31 กรกฎาคม 2562) ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการชั้นนำด้านทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย ในวันที่ 19-21 มิถุนายน 2562 ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานของชุดโครงการในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประสบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

1. เศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นแนวคิดใหม่และกำลังอยู่ในกระแสของการพัฒนาในระดับโลก หากแต่ในประเทศไทยความเข้าใจต่อแนวคิดฯ ยังคงอยู่ในแวดวงที่จำกัดเฉพาะในแวดวงวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงานเท่านั้น ฉะนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพการรับรู้ของสังคมในวงกว้างต่อความสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินต่อทุกคนจึงนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเร่งด่วน

2. นักวิจัยที่ดำเนินโครงการวิจัยและนักวิจัยที่มีศักยภาพทั้งในหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาวิจัยยังคงเผชิญข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม จึงทำให้ผลลัพธ์ของงานวิจัยอาจเกิดขึ้นในระดับจำกัดและอาจไม่สามารถตอบสนองกระบวนการนโยบายได้อย่างครบถ้วน

3. การบริหารจัดการของชุดโครงการยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด และยังไม่ได้มีการประกาศโจทย์วิจัยสู่สาธารณะ

4. การประสานงานในกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและการประชุมที่เกี่ยวข้องกับผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ใช้เวลาในการติดต่อประสานงานที่ค่อนข้างนาน

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานต่อไป

- การขยายกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา Blue Economy ให้กว้างขวาง และกำหนดประเด็นการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- การจัดให้มีเวทีสาธารณะเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในประเด็นทางทะเลอย่างต่อเนื่อง และร่วมมือกับสื่อสาธารณะ เพื่อให้เกิดความสนใจในระดับนโยบาย

- สืบเนื่องจากอุปสรรคในการหานักวิจัยที่สนใจและมีความสามารถในการดำเนินการวิจัยในเชิงการบริหารจัดการทางทะเล จึงจำเป็นต้องสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการให้ทุนทำวิทยานิพนธ์ หรือเขียนบทความ โดยอาจดำเนินการในชุดโครงการระยะต่อไป

รายงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

- การทำงานในฐานะคณะทำงานด้านวิชาการในการยกร่าง Blue Economy Development ของประเทศไทยในรายงานสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย โดย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- การเป็นผู้แทน สกว. ในการเข้าร่วมประชุมคณะอนุกรรมการการจัดการผลประโยชน์แห่งชาติ ทางทะเล (อจชล) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ความเป็นมาของชุดโครงการ

ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นปัญหาระดับโลกที่นานาชาติให้ความสำคัญ โดยจะเห็นได้จากการประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อเดือน กันยายน พ.ศ. 2558 ประเทศต่างๆ ได้ให้การรับรอง “วาระการพัฒนาปี 2030 ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ไว้จำนวน 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ โดยมี “เป้าหมายที่ 14 ชีวิตใต้น้ำ (Life Below Water)” คือ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2573” เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่มีความสำคัญซึ่งมุ่งผลักดันให้ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ระบบนิเวศทะเลและชายฝั่ง และผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน โดยกำหนด เป้าประสงค์ที่จะทำให้บรรลุจำนวน 10 ข้อ ดังนี้

- เป้าประสงค์ที่ 14.1 มลภาวะหรือมลพิษในทะเล (Marine Pollution)
- เป้าประสงค์ที่ 14.2 ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล (Healthy Ocean)
- เป้าประสงค์ที่ 14.3 ภาวะความเป็นกรดในมหาสมุทร (Ocean Acidification)
- เป้าประสงค์ที่ 14.4 การประมงอย่างยั่งยืน (Sustainable Fisheries)
- เป้าประสงค์ที่ 14.5 พื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลและชายฝั่ง (Marine Protected Areas)
- เป้าประสงค์ที่ 14.6 ยกเลิกมาตรการอุดหนุนการประมง (Fisheries Subsidies)
- เป้าประสงค์ที่ 14.7 การใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ๖ Sustainable Economic Benefits)
- เป้าประสงค์ที่ 14.a ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางทะเล (Knowledge and Technology)
- เป้าประสงค์ที่ 14.b ประมงพื้นบ้านรายเล็ก (Small Scale Fisheries)
- เป้าประสงค์ที่ 14.c การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย (Law Development & Implementation)

SDG เป้าหมายที่ 14 เป็นเป้าหมายสำคัญที่ท้าทายความยั่งยืนของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลและมหาสมุทร ซึ่งประเทศไทยในฐานะภาคีพันธมิตรอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนและ

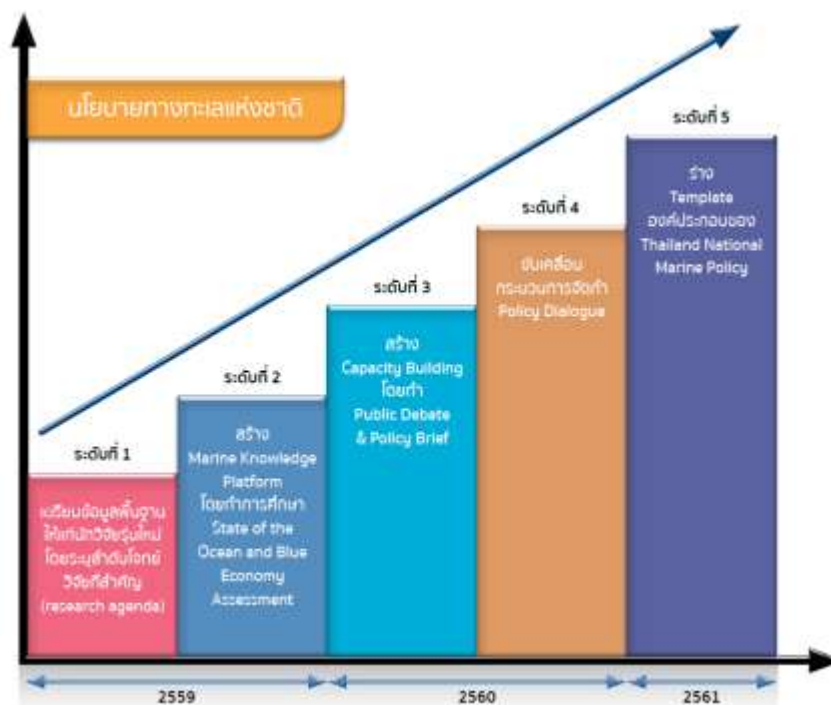
อนุสัญญาทางด้านทะเล ได้มีการดำเนินเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยได้ให้การรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2558 โดยให้มีคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนต่อมาคำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ 115/559 ลงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2559 แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวม 5 คณะ โดยคณะทำงานที่ 4 คือ “คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” มีอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นประธาน มีผู้แทนจาก 14 หน่วยงานเพื่อศึกษาและจัดทำแนวทาง (roadmap) ติดตาม และประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนด้านต่างๆ รวมทั้งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของประเทศจำนวนมาก อันได้แก่

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- วาระปฏิรูปประเทศ (ที่ 25/2558) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)
- นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564
- แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564
- แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593
- แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2562
- แผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2556-2564
- แผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2552-2561
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558
- พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558
- ร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและครอบคลุมกิจกรรมทางทะเลและชายฝั่งมากมาย การมี “นโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Thailand National Marine Policy)” ที่ครอบคลุมและบูรณาการกิจกรรมทางทะเลที่มีความเชื่อมโยงกัน ตลอดจนมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทั้งต่อสถานการณ์โลกและประเทศไทย รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศใหม่ๆ ที่เคลื่อนไหวตามสถานการณ์เป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย

จากความจำเป้นดังกล่าว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 14 (SDG 14) จึงได้มีการจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเลขึ้น (Roadmap SRI 7) โดยมีเป้าหมายเพื่อเกิดการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน SRI 7 (ปี พ.ศ. 2559 – 2561)

โดยแผนที่นำทาง SRI 7 เป็นแผนในระยะ 3 ปี (ปี พ.ศ. 2559 – 2561) มีองค์ประกอบ 4 ด้านซึ่งประกอบด้วย (1) ด้านการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ (2) การขับเคลื่อนทางนโยบาย และขยายการใช้ประโยชน์งานวิจัย (3) การสร้างเครือข่ายและพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ และ (4) การพัฒนาฐานข้อมูลด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกำหนดกรอบทิศทางของนโยบายผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย ซึ่งจะถูกขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์ 5 ระดับ (ดังภาพที่ 1) ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างความรู้ควบคู่ไปกับการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนความรู้ที่สนับสนุนกำหนดจุดยืนและนโยบายของประเทศไทยด้านผลประโยชน์ชาติและความมั่นคงทางทะเล

ในช่วงปี พ.ศ.2560 ที่ผ่านมา ภายใต้ชุดโครงการการพัฒนารอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งอย่างยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย (Blue Economy) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ทำให้เกิดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การ

ดำเนินงาน SRI 7 ไปแล้ว 2 ระดับ โดยในระดับ 1 ทำให้เกิดเตรียมข้อมูลพื้นฐานให้แก่กวิจารย์รุ่นใหม่ โดยระบุลำดับโจทย์วิจัยที่สำคัญ (Research agenda) ทำให้เกิดการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆ

ส่วนการขับเคลื่อนในระดับที่ 2 ได้มีสร้าง Marine Knowledge Platform โดยทำการศึกษา State of Ocean and Blue Economy Assessment และมีการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับนักวิชาการไทยและนักวิชาการจากต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนที่นำทาง SRI7 ให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ การมีนโยบายทางทะเลแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2561 ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาชุดโครงการเพื่อสร้างกลไกสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่นำทาง ในระดับ 3 ถึง ระดับที่ 5 ประกอบด้วย ระดับที่ 3 การสร้างเสริมศักยภาพโดยการทำจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้และบทสรุปเชิงนโยบาย (Public forum & Policy brief) ระดับที่ 4 การขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำหรือเชิงนโยบาย (Policy dialogue) และระดับที่ 5 การจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายชาติทางทะเลต่อไป

2.1 วัตถุประสงค์ของชุดโครงการ

2.1.1 เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็นสำคัญ และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลต่อการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)

2.1.2 เพื่อผลักดันนโยบายและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษานักวิชาการของไทยกับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

2.1.4 เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยภายใต้ชุดโครงการ “การพัฒนากรอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน” ที่ผ่านมาและพัฒนาโจทย์วิจัยรวมทั้งบริหารจัดการให้เกิดการวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล พ.ศ. 2559-2561 (Roadmap SRI 7)

2.2 กรอบแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบาย

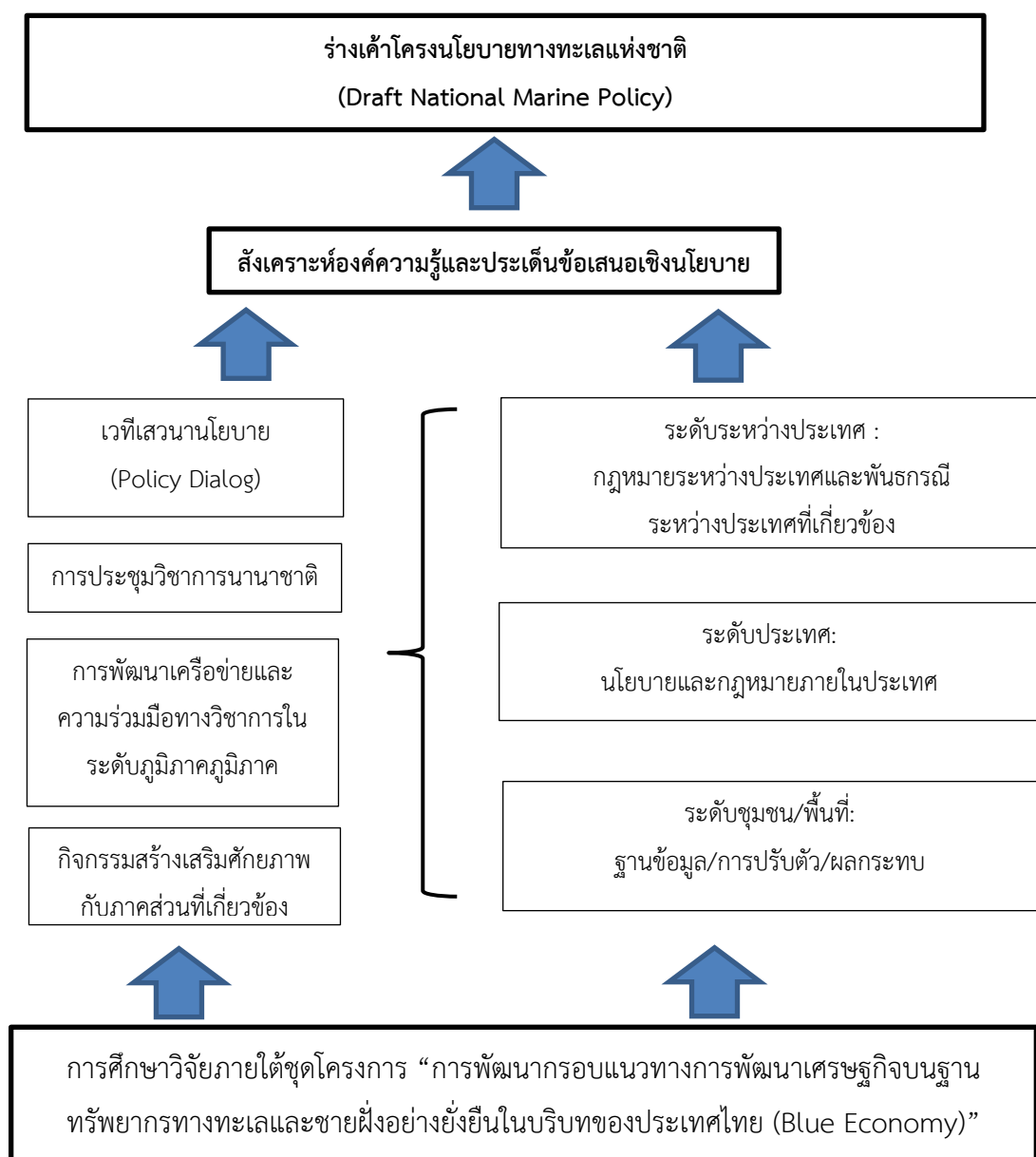
กรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ จากกระบวนการสังเคราะห์และถอดบทเรียนจากกิจกรรมหลักของชุดโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

- กิจกรรมที่ 1: การศึกษาวิจัยตามกรอบประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทาง SRI 7 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ การวิจัยในประเด็นเชิงลึก

งานวิจัยเชิงพื้นที่/ชุมชน และงานวิจัยด้านอื่นๆ (จำแนกตามกิจกรรมทางทะเล) โดยแต่ละด้านจะครอบคลุมเนื้อหา 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน/พื้นที่ ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ

- กิจกรรมที่ 2: การจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยและหน่วยงานที่ทำหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- กิจกรรมที่ 3: การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทางวิชาการในระดับภูมิภาค
- กิจกรรมที่ 4: การสร้างเสริมศักยภาพกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องๆ

โดยแต่ละด้านกิจกรรมจะครอบคลุมเนื้อหา 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน/พื้นที่ ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ โดยต่อยอดจากองค์ความรู้จากศึกษาภายใต้ชุดโครงการที่ผ่านมา โดยเมื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้วคณะผู้วิจัยจะทำการสังเคราะห์องค์ความรู้และจัดทำเป็นร่างเค้าโครงนโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template National Marine Policy)

2.3 แผนกิจกรรมหลักและกิจกรรมย่อย

วัตถุประสงค์ 1 : เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็นสำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลต่อการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)			
แผนกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อ 1.		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย		
1.1 สังเคราะห์และจัดการข้อมูล/องค์ความรู้/ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัยภายใต้ชุดโครงการและเวทีวิชาการต่างๆเพื่อจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	1.1.1 รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล 1.1.2 จัดกิจกรรมเวทีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Forum) เพื่อสังเคราะห์และการถอดบทเรียนจากงานวิจัย 1.1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการนำเสนอร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายจากโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการและความเห็นจากเวทีวิชาการ - ร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template Thailand National Marine Policy)	1 ครั้ง (ปีที่ 2)
วัตถุประสงค์ 2 : เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง			
แผนกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อ 2.		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย		
2.1 การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialog) โดยเชิญนักวิจัยผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศมาเป็นวิทยากร <u>จำนวน 3 ครั้ง</u>	2.1.1 ประชุมหารือเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าโครงการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานการสังเคราะห์ประเด็นและสรุปความคิดเห็นจากเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้	2 ครั้ง (ปีที่ 1) 1 ครั้ง (ปีที่ 2)

วัตถุประสงค์ 2 : เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล อย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง			
แผนกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อ 2.		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย		
2.2 สื่อสารสองทางผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก และ website สกว.	2.1.2 จัดทำเอกสารสังเคราะห์ตามประเด็นของเวทีเสวนา		

วัตถุประสงค์ 3. : เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของไทยกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ			
แผนกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อ 3.		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย		
3.1 จัดเวทีการประชุมวิชาการระหว่างประเทศในหัวข้อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (Blue Economy International Conference) <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	3.1.1 ประชุมย่อยเตรียมการเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับองค์กรร่วมจัดการประชุม เช่น PEMSEA, IUCN และองค์กรร่วมจัด ผู้ทรงคุณวุฒิหัวหน้าโครงการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3.1.2 จัดทำเอกสารสังเคราะห์ตามประเด็นจากเวทีการประชุมวิชาการระหว่างประเทศในส่วน session ของประเทศไทย	- เอกสารสรุปการประชุมวิชาการระหว่างประเทศเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินใน ส่วน SESSION ของประเทศไทย จำนวน 1 ฉบับ	ส.ค.-พ.ย. 2560

วัตถุประสงค์ 4: เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยที่ผ่านมาและพัฒนาโจทย์วิจัยรวมทั้งบริหารจัดการให้เกิดการวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล (SRI 7)			
แผนกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อ 4.		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย		
4.1 ติดตามบริหารโครงการวิจัยในระยะที่ผ่านมา <u>จำนวน 12 ครั้ง</u>	4.1.1 นำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัยและรายงานฉบับสมบูรณ์	- รายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยในระยะที่ผ่านมาจำนวนไม่น้อยกว่า 5 โครงการ	2 เดือน/ครั้ง 6 ครั้ง(ปีที่ 1) 6 ครั้ง(ปีที่ 2)
4.2 ประสานให้เกิดข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมจะขออนุมัติการสนับสนุนโครงการจาก สกว. <u>จำนวน 4 ครั้ง</u>	4.2.1 การจัดประชุมเพื่อตรวจสอบโจทย์วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 4.2.2 รับเอกสารเชิงหลักการจากนักวิจัยและจัดกลุ่มตามประเด็น 4.2.3 จัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ โดยส่งประเมินเอกสารเชิงหลักการ/ข้อเสนอโครงการและจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4.2.4 สรุปประเด็นทั้งเนื้อหาและงบประมาณเพื่อให้ นักวิจัยจัดเตรียมข้อเสนอโครงการฉบับเต็มรูปที่สมบูรณ์ส่ง สกว.	-ข้อเสนอโครงการที่อนุมัติให้พัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์ของผู้ประสานงานชุดโครงการ พร้อมรายงานการเงิน	เดือนที่ 1-4 รวมจำนวน 4 ครั้ง (ปีที่ 1)

2.4 วิธีการดำเนินงาน

2.4.1 สังเคราะห์จัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template Thailand National Marine Policy)

2.4.2 จัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialog) เพื่อเป็นเวทีในการถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินระหว่างนักวิจัยและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 ครั้ง

2.4.3 จัดเวทีการประชุมวิชาการระหว่างประเทศในหัวข้อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (Blue Economy International Conference) จำนวน 1 ครั้ง ตลอดจนพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินกับหน่วยงานระดับภูมิภาคและประเทศต่างๆ เช่น PEMSEA, IUCN ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2.4.4 บริหารจัดการโครงการวิจัยที่ผ่านมายังได้ชุดโครงการและพัฒนาโครงการวิจัยโดยการประกาศรับข้อเสนอโครงการ การพิจารณาเอกสารเชิงหลักการที่ได้รับ และการพัฒนาให้ได้ข้อเสนอโครงการที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ

2.4.5 จัดทำกรอบการศึกษาโดยประชุมหารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยหลักใน 5 ประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทาง SRI 7 ได้แก่ (1) งานวิจัยด้านบริหารจัดการ ได้แก่ อนุสัญญาฯ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ทางทะเล และภัยคุกคามต่างๆ (2) งานวิจัยด้านมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ (3) การวิจัยในประเด็นเชิงลึก (4) งานวิจัยเชิงพื้นที่/ชุมชน และ (5) งานวิจัยด้านอื่นๆ (จำแนกตามกิจกรรมทางทะเล)

2.4.6 ประสานงานและร่วมมือกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ใช้งานวิจัย และนักวิจัยในการติดตามโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยและจัดให้มีการนำเสนอความก้าวหน้าผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อการกำหนดกรอบแนวทางที่ได้มีการศึกษาอยู่ในชุดโครงการฯ นี้ ในลักษณะเวทีสาธารณะ

2.4.8 จัดประชุมเวทีเสวนาวิชาการ เปิดเวทีให้นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัยและเผยแพร่ เพื่อสร้างความรับรู้ในวงกว้าง และมีความร่วมมือกันในการดำเนินงานต่อไป

2.5 ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

2.5.1 ร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template Thailand National Marine Policy) จำนวน 1 ฉบับ

2.5.2 รายงานการสังเคราะห์ประเด็นและสรุปความคิดเห็นจากเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ จำนวน 1 ฉบับ

2.5.3 เอกสารสรุปการประชุมวิชาการระหว่างประเทศเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินใน session ของประเทศไทย จำนวน 1 ฉบับ

2.5.4 ข้อเสนอโครงการวิจัยที่อนุมัติให้พัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ

2.5.6 รายงานสรุปผลการดำเนินงานของชุดโครงการ จำนวน 1 ฉบับ

2.6 ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2.6.1 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายระดับชาตินำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติไปใช้เป็นทิศทางและเครื่องมือในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืน อันได้แก่

- คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- คณะกรรมการนโยบายอำนวยการรักษาผลประโยชน์ชาติทางทะเล (ตามร่างพระราชบัญญัติรักษาผลประโยชน์ชาติทางทะเล)
- ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล)

2.6.2 องค์ความรู้และข้อมูลทางวิชาการที่สามารถใช้ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ

2.6.3 เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิจัยและภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ทะเลทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3. ผลการดำเนินงานของชุดโครงการ

3.1 การสังเคราะห์ชุดความรู้

- ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2561 ชุดโครงการฯ อยู่ในระหว่างดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์ประเด็นสำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)

- ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 ชุดโครงการฯ อยู่ในระหว่างดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์ประเด็นสำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy) โดยงานในส่วนนี้จะดำเนินการในปีที่ 2 ของชุดโครงการฯ

- ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2562 ชุดโครงการฯ อยู่ในระหว่างรวบรวมและสังเคราะห์ประเด็นต่างๆ จากการประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและการจัดการสัมมนาที่ผ่านมา

- ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 – 31 กรกฎาคม 2562 ชุดโครงการฯ อยู่ในระหว่างดำเนินการศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์ประเด็นต่างๆ จากการประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มเครือข่ายต่างๆ

3.2 การผลักดันนโยบายและเสริมสร้างองค์ความรู้

ในช่วง 6 เดือนแรก (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561) ชุดโครงการฯ ได้มีการจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ดังนี้

1. การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ในหัวข้อเรื่อง **เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย: สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต** วิทยากร คือ รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ในการจัดเวทีเสวนาครั้งนี้ เป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงก้าวต่อไปของโจทย์และประเด็นวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นสำคัญจากการประชุมครั้งนี้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

ปัญหาและความสำคัญของงานวิจัย

1. ความคาดหวังของงานวิจัย คือ สามารถนำมาช่วยในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจเชิงนโยบาย รวมทั้งในการนำไปใช้ประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานของหน่วยงานปฏิบัติงาน โดยจุดเริ่มต้นจะมีการกำหนดขอบเขตและวิธีการศึกษาหรือเครื่องมือ ที่จะเห็นภาพร่วมกันเพื่อตอบโจทย์ความต้องการให้ไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผู้ที่กำหนดนโยบายเป็นภาครัฐ หากงานวิจัยอิงกับนโยบายก็จะขับเคลื่อนได้เร็วได้โดยเปลี่ยนชื่อเรื่องหรือ priority ในขณะเดียวกันการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐ หากมีงานวิจัยสนับสนุน งานวิจัยก็จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงๆ เช่น การที่รัฐบาลได้ลงทุนให้กองทัพเรือออกไปปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ไม่มีข้อมูลในการประเมินเป็นตัวเลขที่ระบุว่ามีความสามารถในการปกป้องผลประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้น การมีที่มาของตัวเลข ความสัมพันธ์ระหว่างสถิติ จำนวนประชากร จะช่วยให้สามารถพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและธรรมชาติในอนาคต วางแผนในการปกป้องผลประโยชน์ และการปฏิรูปประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

ข้อสังเกต

1. ในอดีต พบว่า มีการเน้นเรื่องทะเลและชายฝั่ง โดยเป็นเพียงแค่ 1 ใน 3 ของพื้นที่ ซึ่งยังมีเขตทะเลนอกชายฝั่งและนอกพื้นที่ และยังมีเครื่องมืออื่น ๆ อีก

2. งานวิจัยส่วนมากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งไม่สามารถนำไปตอบโจทย์ได้ทั้งหมด แต่ในขณะเดียวกัน งานวิจัยในอนาคตมีแนวโน้มในการทำวิจัยการประเมินมูลค่าทรัพยากรต่างๆ ค่อนข้างมาก จึงต้องคำนึงถึงปริมาณเพื่อสามารถตรวจสอบได้

3. ประเทศไทยมักจะทำวิจัยเชิงพื้นที่ที่เป็นจุดเล็กๆ เช่น เกาะใดเกาะหนึ่ง ไม่ได้จัดทำเป็น National baseline ซึ่งการทำ National baseline observation มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แต่หากทำได้จะเป็นข้อดีที่จะมีข้อมูลเชิงเปรียบเทียบได้หลายกรณีศึกษา สามารถสร้างแบบจำลองในการแก้ปัญหาได้ในการเปรียบเทียบพื้นที่ที่สภาพแวดล้อมมีความใกล้เคียงกันและสามารถต่อยอดแบบจำลองเศรษฐกิจที่ครอบคลุมทั้งระบบนิเวศ รวมทั้งการตั้งศักยภาพมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ประโยชน์ออกมาให้ใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โอกาสและความเป็นไปได้

1. รัฐบาลพยายามสร้างยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเป็นนโยบายแห่งชาติ นับเป็นโอกาสอันดีที่จะให้เรื่องทะเลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น และนักวิจัยมักมีความคาดหวังในเรื่อง caring capacity ซึ่งในสถานการณ์จริงเราไม่สามารถควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในเกาะหรือทะเลได้ ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลขาดคือข้อมูลทรัพยากรแห่งชาติ (National resources) ที่มีผลกระทบต่อทะเลและชาวบ้าน และอาจมี Quick Research เข้าไปเติมเต็ม หรือนำเสนอการเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับความสูญเสียทางทรัพยากร การเก็บภาษีจากนักท่องเที่ยวมาบำรุงทรัพยากร แต่ก็มีสิ่งที่ควบคุมยาก เช่น การท่องเที่ยวช่วงเทศกาลก็เลยไม่มีการเก็บเงินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. การมาของ EEC จากเดิมข้อมูลเชิงพื้นที่ทางทะเล ควรเพิ่มส่วนที่เป็น EEC ที่กำลังจะเริ่มต้นขึ้น ซึ่งจะมีปัญหากับระบบนิเวศ ดังนั้นควรจะมีตัวชี้วัด ค่า proxy ที่แตกต่างกัน เบื้องต้นอาจทำในรูปแบบ Region baseline แล้วค่อยพัฒนาไปเป็น National baseline

ข้อจำกัด

1. การทำงานร่วมกันของนักวิชาการ นักวิจัย และคนรุ่นใหม่ แต่ละคนมีข้อจำกัดทางด้านเวลา และที่ให้ความสนใจตามความถนัด นับเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ซึ่งการทำงานด้านทะเล ไม่ว่าจะเป็นมิติใดก็มีผลกระทบซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในภาพรวมจึงต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้แต่ละศาสตร์ร่วมกัน

2. ประเทศไทยยังขาดสถาบันบูรณาการความรู้ (มีต้นแบบจากต่างประเทศ) โดยเริ่มจากให้สถาบันใดสถาบันหนึ่งเป็นผู้เริ่มแล้วสถาบันอื่นๆ ขับเคลื่อนตาม

3. แนะนำให้จัดตั้งสถาบัน Knowledge Platform ในการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นส่วนกลางในการประสานงานของนักวิจัยและบูรณาการองค์ความรู้ในลักษณะที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

4. การประเมิน cost analysis ในการ total value จะค่อนข้างลำบาก ทั้งในแง่ของจำนวนคุณภาพ ฯลฯ ที่ไม่สามารถทดแทนได้

ในช่วง 6 เดือนที่สอง (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 กรกฎาคม 2561) ชุดโครงการฯ ได้มีการจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) จำนวน 1 ครั้ง ในหัวข้อเรื่อง **เดินทาง Blue Carbon ของไทยอย่างไรดี?** เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้อง

ประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีวิทยากร 3 ท่าน คือ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

- ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) นำเสนอเรื่อง “Blue Carbon: ความรู้ ช่องว่าง และทิศทางในอนาคตของไทย”
- คุณณิน แก้วอินทร์ ผู้อำนวยการ โครงการสมาคมบลูคาร์บอน (Blue Carbon Society) นำเสนอเรื่อง “ทิศทางและบทบาทการขับเคลื่อน Blue Carbon ของภาคเอกชนในประเทศไทย”
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำเสนอเรื่อง “การทบทวนงานวิจัย Blue Carbon ของต่างประเทศและของไทย”

ในการจัดเวทีเสวนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองเกี่ยวกับคาร์บอนสีน้ำเงิน (Blue Carbon) ของประเทศไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องคาร์บอนสีน้ำเงิน (Blue Carbon) แนวทางในการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติแก่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม
- เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายวิชาการและความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนความยั่งยืนทางทะเลและชายฝั่ง

การประชุมออกแบบให้เกิดการริเริ่ม แบ่งปัน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์ต่อการผลักดันความตระหนักรู้ต่อความสำคัญของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่ทุกคนล้วนมีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้ การประชุมมีการนำเสนอแง่มุมที่น่าสนใจจากผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคาร์บอนสีน้ำเงิน (Blue Carbon) และเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนทัศนะ มุมมอง และข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลและเป็นประเด็นที่ควรค่าในการส่งเสริมศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต สาระสำคัญของการประชุมสรุปได้ ดังนี้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

(1) การนำเสนอเรื่อง “Blue Carbon : ความรู้ ช่องว่าง และทิศทางในอนาคตของไทย”

โดย ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) มีสาระสำคัญดังนี้

-ระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลมีศักยภาพในการสะสมคาร์บอนสูงกว่าระบบนิเวศบก ราว 2-4 เท่า ซึ่งเป็นนัยยะสำคัญต่อการบริหารจัดการท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่โลกกำลังเผชิญอยู่ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรคาร์บอนบ่งชี้ถึงการหมุนเวียนของคาร์บอนของโลกกว่า 83% ของวัฏจักรคาร์บอนของโลกมีการหมุนเวียนผ่านระบบนิเวศทางทะเล โดยเฉพาะในมหาสมุทร ซึ่งราวครึ่งหนึ่งของการสะสมคาร์บอนทั่วโลกถูกสะสมในรูปแบบตะกอนในมหาสมุทร นอกจากนี้ในวัฏจักรคาร์บอนที่มีการหมุนเวียนผ่านระบบนิเวศทางทะเลนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อระบบนิเวศชายฝั่ง อาทิ ป่าชายเลน หญ้าทะเล และ พื้นที่ลุ่มน้ำเค็ม ที่มีศักยภาพและปริมาณการสะสมคาร์บอนที่สูงกว่าระบบนิเวศบนบกหลายเท่าตัว

-ความเสี่ยงต่อการปล่อยคาร์บอนมหาศาลจากแนวโน้มการทำลายระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลที่สูงขึ้น

แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงศักยภาพในการดูดซับและกักเก็บคาร์บอนของระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลที่สูงกว่าระบบนิเวศบนบก แต่อาจยังไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจกรอบแนวคิดบลูคาร์บอนในภาพรวมได้ เป็นเพราะการที่ระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลได้สะสมคาร์บอนจำนวนมหาศาลไว้อย่างต่อเนื่องกำลังมีความเสี่ยงจากการขยายตัวของการทำลายแหล่งทรัพยากรจากมนุษย์ กล่าวคือ ถ้าระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมโทรมจะทำให้เกิดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศมากขึ้น ซึ่งมีการประมาณการว่าอาจมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกกว่า 1 พันล้านตันกลับสู่ชั้นบรรยากาศจากระบบนิเวศและชายฝั่งถูกทำลายหรือถูกทำให้เสื่อมโทรม

ดังนั้นจึงต้องมองว่าระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลสามารถเป็นทั้งแหล่งกักเก็บและปลดปล่อยคาร์บอนเพื่อให้การออกแบบนโยบายตลอดจนกลไกการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด

-การปรับแนวนโยบายระดับชาติของหลายประเทศทั่วโลกเพื่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยประยุกต์ใช้แนวคิด Blue Carbon เป็นการเคลื่อนไหวสำคัญที่ต้องจับตาและให้ความสำคัญ

ในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกที่ถือเป็นรัฐชายฝั่งและมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับทรัพยากรชายฝั่งและทะเลมีการปรับตัวแนวนโยบายระดับชาติที่สอดคล้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศโดยใช้แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ Blue Carbon และระบบนิเวศชายฝั่งและทะเลเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกของประเทศพร้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน เช่น 1. *ประเทศสหรัฐอเมริกา* ให้ความสำคัญกับ Coastal Blue Carbon Ecosystem ในแผนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Nationally Determined Contributions) ที่ดำเนินการภายใต้ความตกลงปารีส 2. *ประเทศโดมินิกัน* มีการบังคับใช้แผนการลดก๊าซเรือนกระจกจากการรักษาและฟื้นฟูป่าชายเลนในแผน NAMA (Nationally Appropriate Mitigation Actions) โดยมีการกล่าวถึงความเป็นได้ในการใช้ Carbon Credit ต่อประชาสังคมและเอกชนในการร่วมฟื้นฟูและรักษาป่าชายเลน และ 3. *ประเทศจีน* ให้ความสำคัญกับ Coastal Blue Carbon Ecosystem ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการควบคุมก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นรูปธรรม

จากการปรับตัวของนานาชาติจึงเป็นสัญญาณที่สำคัญต่อประเทศไทยในการเร่งรัดการเตรียมตัวสู่การปรับแนวนโยบายที่ให้ความสำคัญกับ Blue Carbon มากยิ่งขึ้น โดยจากกรณีตัวอย่างที่กล่าวมาสรุปแนวทางการปรับแนวนโยบายได้ 3 รูปแบบดังนี้

1. การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่จะช่วยลดก๊าซเรือนกระจกซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2. การปรับแนวนโยบายในระดับชาติซึ่งจะเป็นทิศทางสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกต่างๆ ในประเทศให้สอดคล้องกัน

3. การใช้มาตรการแรงจูงใจทางการเงินที่จะเป็นปัจจัยให้สำคัญให้ภาคเอกชนและประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนมากขึ้น

- การประยุกต์ใช้กลไกการพัฒนาสะอาด (CDM) อันเป็นส่วนหนึ่งของกลไกยืดหยุ่น ภายใต้พิธีสารเกียวโต ยังคงให้ความสำคัญกับภาคพลังงานเป็นหลัก

ภายใต้กลไกของพิธีสารเกียวโตที่หลายประเทศที่ทั่วโลกได้ให้สัตยาบันเพื่อร่วมกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีความพยายามขับเคลื่อนผ่านการส่งเสริมให้เกิดกลไกการพัฒนาที่สะอาดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีโครงการที่เข้าข่ายเกือบ 8,000 โครงการ หากแต่มีข้อสังเกตสำคัญว่าโครงการส่วนใหญ่ราว 92% เป็นโครงการเกี่ยวกับภาคพลังงาน และมีเพียง 8% ที่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นการมุ่งเน้นทรัพยากรป่าไม้บนบก แทบไม่มีการขับเคลื่อนโครงการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางชายฝั่งและทะเล

- ประเทศไทยยังต้องการข้อมูลวิจัยด้านการศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจกของทรัพยากรชายฝั่งและทะเลเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาแนวนโยบายและการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทรัพยากรของประเทศมากที่สุด

การออกแบบและตัดสินใจทางนโยบายของประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการได้รับการสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการที่มาจากการศึกษาวิจัยอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ศักยภาพของการสะสมคาร์บอนของสิ่งมีชีวิตต่างๆในพื้นที่ชายฝั่งและทะเล นอกจากนี้การขับเคลื่อนดังกล่าวเหล่านี้ยังต้องอาศัยทิศทางที่ชัดเจนของประเทศ กล่าวคือ หากเรานำองค์ความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์อย่างรอบด้านและมีการผลักดันในระดับนโยบายได้ การมีกรอบแนวนโยบายแห่งชาติ เช่น นโยบาย Blue Carbon แห่งชาติ จะสามารถขึ้นให้เกิดการขับเคลื่อนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องของการสร้างความยั่งยืนทางชายฝั่งและทะเลได้มากขึ้น

(2) การนำเสนอเรื่อง “ทิศทางและบทบาทการขับเคลื่อน Blue Carbon ภาคเอกชนในประเทศไทย” โดย คุณคณิน แก้วอินทร์ ผู้อำนวยการโครงการประจำสมาคมบลูคาร์บอน (Blue Carbon Society) มีประเด็นสำคัญดังนี้

- การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นแรงผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทด้านการขับเคลื่อนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อชายฝั่งและทะเลมากขึ้น

แนวโน้มของการพัฒนาในระดับโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) มีส่วนสำคัญในการผลักดันภาคเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในกระบวนการขับเคลื่อนความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจมากขึ้น โดยประยุกต์แนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนในทุกๆกระบวนการดำเนินธุรกิจ ไม่เพียงเฉพาะการมุ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคมเท่านั้น หากแต่ต้องสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจผ่านบริการและสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน

สมาคมบลูคาร์บอนดำเนินการจากการสนับสนุนหลักจากกลุ่มบริษัทด้านอสังหาริมทรัพย์ชั้นนำของไทย เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ลงทุนในนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และขยายความร่วมมือในรูปแบบต่างๆกับกลุ่มพันธมิตรด้านทะเลและชายฝั่งเพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน

- การลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตนวัตกรรมที่สร้างความยั่งยืนกับสิ่งแวดล้อม

ความโดดเด่นของบทบาทการขับเคลื่อนแนวคิด Blue Carbon ของภาคเอกชนนั้น ส่วนหนึ่งคือการให้ความสำคัญกับการลงทุนและประยุกต์ใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ที่ลดการปล่อยคาร์บอนสู่ระบบนิเวศ ลดต้นทุน และสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรในวงจรการผลิต เช่น การลงทุนในการวิจัยวัสดุก่อสร้างที่สามารถทดแทนการใช้ส่วนประกอบจากธรรมชาติ การวิจัยระบบจัดการพลังงานในอาคารที่ลดการใช้พลังงานและลดการปล่อยมลพิษ เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ภาคเอกชนมีศักยภาพและให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ย่อมสามารถสร้างข้อได้เปรียบในการนำนวัตกรรมมาเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือขับเคลื่อนในการลดผลกระทบและสร้างความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อมได้

ในส่วนของภาคเอกชนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักของสมาคมบลูคาร์บอน ได้มีการส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยเน้นการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นสร้างผลิตนวัตกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจและสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การวิจัยและพัฒนาสาหร่ายที่มีศักยภาพการสะสมคาร์บอนสูง การพัฒนาวัสดุก่อสร้างที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

- การสร้างพันธมิตรกับเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ

สมาคมบลูคาร์บอนมีความพยายามในการขยายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ UNDP ในการสร้างกิจกรรมร่วมกันซึ่งจะสร้างความตระหนักรู้ต่อสังคมในวงกว้าง อีกทั้งเป็นการเชื่อมประสานกับเครือข่ายที่ทำงานด้านทะเลและชายฝั่งในการบรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน

(3) การนำเสนอเรื่อง “การทบทวนงานวิจัย Blue Carbon ของต่างประเทศและของไทย”

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาชี้ชัดถึงศักยภาพของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งในการสะสมคาร์บอนที่สูงกว่าระบบนิเวศบนบกและนัยยะสำคัญต่อการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Blue Carbon ในต่างประเทศแสดงให้เห็นถึงการชี้ให้เห็นว่าระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งมีศักยภาพในการสะสมคาร์บอนสูงกว่าระบบนิเวศบนบก โดยเฉพาะระบบนิเวศป่าชายเลน พื้นที่ลุ่มน้ำเค็ม และหญ้าทะเล นอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องยังแสดงถึงนัยยะสำคัญของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งต่อการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าระบบนิเวศบนบกหลายสิบเท่า

- งานวิจัยส่วนหนึ่งบ่งชี้ถึงศักยภาพของสัตว์น้ำบางชนิดที่สามารถสะสมคาร์บอนได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

นอกจากงานวิจัยที่มีการศึกษาถึงศักยภาพของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่มีต่อการสะสมคาร์บอนและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยังมีการศึกษาว่าด้วยสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่มีการสะสมคาร์บอนตลอดวัฏจักรชีวิตของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นอีกด้วย อาทิ 1.ปะการัง ที่มีการสะสมในรูปแบบคาร์บอนเนตจำนวนมากหากแต่เปราะบางต่อการปลดปล่อยคาร์บอนเช่นกัน (หากมีการแตกหักหรือสลายตัว) 2.แพลงตอน ที่มีโครงสร้างลำตัวที่มีชั้นของแคลเซียมคาร์บอเนตเป็นส่วนประกอบเช่นเดียวกัน

ถึงอย่างไรก็ดี งานวิจัยในกลุ่มดังกล่าวยังเป็นเพียงการศึกษาสิ่งมีชีวิตเฉพาะสายพันธุ์เท่านั้น ยังไม่มีการนำไปต่อยอดในขนาดใหญ่หรือเชิงพาณิชย์ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างได้

- การศึกษาวิจัยในประเทศไทยยังไม่เพียงพอต่อการสร้างฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนฝ่ายนโยบาย

กล่าวคือ แม้มีการศึกษาวิจัยอยู่จำนวนหนึ่งที่ว่าด้วย Blue Carbon ในประเทศไทย หากแต่ยังกระจุกกระจายในแง่ของพื้นที่และประเด็นเฉพาะ ยังขาดการศึกษาในภาพใหญ่ของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย ที่อาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและระยะเวลาของการศึกษา โดยงานศึกษาวิจัยส่วนใหญ่เน้นการศึกษาในระบบนิเวศป่าชายเลนและหญ้าทะเลเป็นหลัก ยังขาดองค์ความรู้และงานศึกษาวิจัยด้าน ปะการัง พื้นที่ชุ่มน้ำ และ Intertidal zone (หาดหิน หาดทราย หาดเลน) เป็นต้น

3.3 การบริหารจัดการงานวิจัยและพัฒนาโจทย์วิจัย

ก. การติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัย

ในการดำเนินงานช่วง 6 เดือนแรก (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561) นี้ ได้จัดประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 3 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย จำนวน 3 โครงการ คือ

1) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **โครงการการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน** นำเสนอโดย รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560 เวลา 10.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ค) โดยมีประเด็นสำคัญซึ่งที่ประชุมให้ความสนใจต่อรายงานความก้าวหน้า ดังนี้

การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ป่าชายเลน (Contingent Valuation Method : CVM)

1. CVM เป็น approach ที่ดี แต่ค่า R-squared ค่อนข้างต่ำ อาจมีการเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่อธิบายได้เพื่อเพิ่มน้ำหนัก เช่น กลุ่มผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง
2. กลุ่มตัวอย่าง อาจมีคนที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงมากกว่าและอาจมีแนวโน้ม willingness to pay ได้มากกว่า การได้รับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมอาจมีผลต่อค่า linear ที่แตกต่างกัน
3. แนวคิดเรื่อง CVM อาจทำเป็นข้อเสนอแนะ หากต้องการความใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยการใช้แนวคิดเดิม แต่ขยาย sample size แล้วนำมาจัดกลุ่ม
4. ได้มีการแนะนำในการให้ความรู้ในช่วงหนึ่งเป็นแคมเปญ หรือ voluntary ในการกระจาย CVM ทั่วประเทศ อาจได้ความใกล้เคียงความเป็นจริงได้มากขึ้น เช่น อาจใช้เทคโนโลยีในการโหวตผ่านมือถือ ซึ่งจะกลายเป็น data collection หนึ่งที่เป็นการประหยัดต้นทุนจาก face-to-face ซึ่งควรจะต้องหากกลุ่มคนมาขับเคลื่อนด้านนี้
5. ในส่วนของการตั้งกองทุน มีการเห็นด้วยเพราะจะขับเคลื่อนง่าย แนะนำให้มีการพัฒนาหรือเพิ่มกิจกรรมในกองทุนมากกว่าการจัดตั้งขึ้นใหม่ แต่แนวคิดในการตั้งกองทุนยังมีความกระจัดกระจายที่เป็น CSR มากกว่า
6. ข้อจำกัดของกองทุนคือระดับของเงินกับความรวดเร็วและมีมิติซ้อนทับระหว่างความเต็มใจที่จะจ่ายกับอำนาจสิทธิ
7. อาจนำกฎหมายพระราชบัญญัติในเรื่องของการฟื้นฟูและเรื่องของทะเลชายฝั่งมาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ เช่น การลงโทษผู้ทำลายทรัพยากร การเยียวยาคดีเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งงานวิจัยจะนำไปสู่การปกป้องสิ่งแวดล้อมได้ เพราะศาลสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้ตั้ง หากมีศาลมีการตัดสินจะต้องใช้ข้อมูลจากงานวิจัย

8. สกน.ได้มีการผลักดันโครงการแต่มีการกระจายอยู่มาก เช่น เครื่องมือการผลักดันการใช้ศาสตร์ต่างๆ ในการจัดการซึ่งแนะนำว่าควรมีการพูดคุยของภาพรวมกันเพื่อผลักดันโครงการ

ข้อมูลเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ประโยชน์ทางด้านการประมง

1. ข้อมูลที่มีค่อนข้างมาก หากฐานข้อมูลไม่ตรงกัน อาจมีความ error สูง
2. ข้อมูลที่เก็บมีหลายส่วน บางส่วนสัมภาษณ์ชาวประมง หรือเก็บข้อมูลรายปีเพราะแต่ละฤดูกาลจะมีการจับสัตว์น้ำต่างกัน อาจนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละปี เพื่อดูลักษณะของการเปลี่ยนแปลง
3. แนะนำการนำเสนอข้อมูลที่เรียบเรียงใหม่ เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลที่ละเอียด เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้อ้างอิงต่อไป
4. ข้อมูลการประมงที่มีความสัมพันธ์กับป่าชายเลน มีความซับซ้อน ในส่วนนี้อาจตัดเรื่องประมงพาณิชย์นอกน่านน้ำออกได้ เพราะไม่มีความสัมพันธ์กับป่าชายเลน อาจมีแค่ 2 กลุ่มคือ ประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์ที่อยู่ในเขต 12 ไมล์ทะเล
5. ได้มีการแนะนำข้อมูลจากกองทัพเรือ เนื่องจากการรายงานเรื่องการจับสัตว์น้ำอยู่แล้ว
6. ได้มีการแนะนำข้อมูลจากกรมเจ้าท่า ในเรื่องของการจดทะเบียนเรือ
7. ควรมีการเชื่อมโยงกับโครงการป่าชุมชน เพราะจะได้ข้อมูลโดยตรงจากชาวบ้านได้ แต่ปัญหาคือชุมชนบางแห่งยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน

กรอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับประโยชน์การป้องกันอุทกภัยในป่าชายเลน

1. การแนะนำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) ในเรื่องของความหนาของป่าชายเลนที่ป้องกันสึนามิในระดับต่างๆ อาจมีความเกี่ยวข้องกัน แต่อัตราการตายอาจเกี่ยวกับโครงสร้างอื่น
2. เหตุการณ์สึนามิไม่ได้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย มีกรณีศึกษาเกี่ยวกับพายุ หากเป็นไปได้ อาจทำข้อมูลพายุ ระดับความสูงของคลื่นที่มีผลกับความเสียหาย ซึ่งสามารถใช้อ้างอิงจากกรมอุตุนิยมวิทยาได้

2) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **การศึกษาแนวโน้มนของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน** นำเสนอโดย รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ง) โดยมีประเด็นสำคัญซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นต่อรายงานความก้าวหน้า ดังนี้

1. การแยกข้อมูล GPP ที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีของสมุทรสงคราม ในเชิงท่องเที่ยว ซึ่งมีร้อยละ GPP ที่สูงกว่า
2. จังหวัดอื่นๆ แต่การท่องเที่ยวจะไปตกอยู่ที่อัมพวา แต่อัมพวาไม่ได้ติดทะเลหรือไม่ได้เกี่ยวข้องกับ Blue Economy
3. ควรจะมีอุตสาหกรรมอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มากกว่าการท่องเที่ยวและประมง เช่น offshore, oil gas, manufacturing
4. การทำกรณีศึกษา 7 พื้นที่ค่อนข้างยากและเยอะ
5. ในเรื่องของเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หากมีกรณีศึกษาจากต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จหรือตัววัดสามารถนำมาเปรียบเทียบหรือ benchmark ได้ เพราะในบริบทต่างประเทศทำได้ ในไทยอาจจะทำในเชิงทฤษฎีมากกว่า
6. ในส่วนของการสำรวจท่าเรือ รวมท่าเรือที่ไม่ได้เป็นทางการหรือไม่ เนื่องจากมีทั้งจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน
7. ในด้านระเบียบวิธีวิจัย มีการแนะนำให้ปรับระเบียบวิจัยจากเดิมที่สำรวจพื้นที่จังหวัดตามสภทช. แล้วแบ่งเป็นประเภทกิจกรรมว่าเด่นด้านใด แนะนำให้แบ่งเป็นประเภทกิจกรรมก่อน แล้วค่อยบอกว่าเป็นจังหวัดอะไรสำคัญในด้านนั้นๆ
8. แนะนำให้มีการส่งเสริมด้านการศึกษา เช่น ในเรื่องของการบินโคกอย่างยั่งยืน
9. แนะนำให้มีการกำหนดนิยาม ขอบเขตของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (definition) เพราะจากที่นำเสนอเป็นเรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งควรจะมีเรื่องอื่นๆ อีก เช่น ด้านสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

3) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **การพัฒนากรอบการจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEA-Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย** นำเสนอโดย วชิร มีรอด และคณะ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก จ) โดยมีประเด็นสำคัญซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นต่อรายงานความก้าวหน้า คือ

1. เรื่องของ Beach และ Coral reef (ตารางหน้าที่ 19) ค่อนข้างลำบากในการลงรายละเอียด เช่น ในเรื่องการวัดพื้นที่จำนวนนักท่องเที่ยวต่อกิโลเมตร หรือ นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยาน ตัวเลขที่ได้มาอาจไม่ใช่ตัวเลขที่แท้จริง แต่ถ้าหากทำได้ก็จะเป็นฐานข้อมูลที่ดียิ่งจะโยงไปถึงรายได้ของการท่องเที่ยวได้
2. ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์แหล่งปะการังกับโรงเรียนสอนดำน้ำเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ แต่ยังมีเรื่องประเด็นถูก/ผิด กฎหมายอยู่

3. ความคาดหวังของความแม่นยำของข้อมูลของระบบบัญชีดังกล่าวมีอย่างน้อยเพียงใด โดยเฉพาะเรื่องการคาดการณ์ แหล่งข้อมูล ตัวเลข ความแม่นยำความละเอียดของสัดส่วนปริมาณทรัพยากร การใช้ทรัพยากรที่มีความหลากหลาย

4. ถ้าจะวัดความยั่งยืน ควรจะลงในระดับพื้นที่ (ระดับล่าง) เพราะพื้นที่ที่มีความคาดหวังทุนและฐานทรัพยากรที่แตกต่างกันเพราะถ้ามองจากข้างบน (ระดับประเทศ) เราจะมองไม่เห็น ไม่เห็นภาพการพึ่งพิงทรัพยากรหรือการขาดแคลนที่หมดไปจากพื้นที่หนึ่งมีความรุนแรง แต่ในภาพรวมอาจไม่เห็นเลยให้พึ่งระวัง error รวมทั้งการไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูล

5. การทำธนาคารปู เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่เกี่ยวกับ Blue Economy ที่ส่งเสริมการเพิ่ม stock ปูในพื้นที่ นอกจากการจับปกติ หากมีการเก็บอย่างต่อเนื่องอาจเป็นกิจกรรมของประเทศได้ในระดับหนึ่ง

6. ในส่วนของงบประมาณการปกป้องฯ ควรมองมากกว่าภาครัฐ (Government) อย่างเดียว อาจมองในส่วนของภาคเอกชน (Private sector) ที่มีการทำ CSR

7. ข้อมูลเรื่อง Seafood supply สามารถตามได้จาก FAO

8. การพัฒนารอบระบบบัญชีฯ ควรพิจารณาในส่วนของการพัฒนาเครื่องมือ เช่น ใคร/หน่วยงานใด ทำอะไรที่ทำให้ระบบเกิดความยั่งยืนและความต่อเนื่องถ้ามีระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงินในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ในหน่วยงาน เช่น อบต. อบปท. ก็จะช่วยกันนำกรอบแนวคิด (Framework) ไปขับเคลื่อนในการกำหนดนโยบายต่อไปได้

ในช่วง 6 เดือนที่สอง (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 – 31 กรกฎาคม 2561) ในการดำเนินงานช่วง 6 เดือนนี้ ได้จัดประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่างๆ และการนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 3 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพื่อนำเสนอรายงานของโครงการวิจัย จำนวน 3 โครงการ คือ

(1) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน** (*The research on " A status and an impact of international obligations on the development of blue economy: focusing on sustainable tourism development in coastal and marine zone*) นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ฉ) ข้อค้นพบของโครงการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ลักษณะและสภาพการณ์การท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งของไทย

1. ลักษณะและสภาพการณ์การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งและโอกาสทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชายฝั่งสองด้านคือด้านทะเลอันดามันและอ่าวไทย ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นด้านบริการที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยมหาศาล ประมาณ 2.2 ล้านล้านบาท ถึง 2.5 ล้านล้านบาทต่อปี และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวได้มีผลกระทบด้านบวกคือการจ้างงานและการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น

2. ลักษณะและสภาพปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

แม้ว่าการท่องเที่ยวได้สร้างประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันการที่ขาดการควบคุมกิจกรรมหรือจำนวนปริมาณนักท่องเที่ยวก็เกิดผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ปัญหาปะการังเสื่อมโทรม ปัญหาการทิ้งขยะลงทะเล ปัญหาการเฝ้าดูพฤติกรรมของปลาหรือการให้อาหารปลา และปัญหาคนล้นพื้นที่

3. ตราสารและกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

3.1 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางทะเล

- 3.1.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) 1982
- 3.1.2 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ค.ศ. 1972
- 3.1.3 อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES)
- 3.1.4 อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity convention)

3.2 ตราสารระหว่างประเทศในลักษณะ Soft Law

- 3.2.1 Agenda21
- 3.2.2 Berlin declaration Biological Diversity and Sustainable Tourism 1997
- 3.2.3 Global Code of Ethics for Tourism
- 3.2.4 ปฏิญญาเคปทาวน์ว่าด้วยการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Cape Town Declaration on Responsible Tourism 2002)
- 3.2.5 ข้อมติของสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติ

3.3 กฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้าน การประกอบธุรกิจท่องเที่ยว

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
และสิ่งแวดล้อมโดยตรง ภายใต้กรอบ WTO องค์การการค้าโลก ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี

พหุภาคี: ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและการบริการ (General Agreement on trade
and tourists-GATS)

ทวิภาคี: AJCEP, AIFTA, ACFTA etc.

ภูมิภาค: กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS), การจัดทำความตกลงการค้า
บริการอาเซียน (ATISA), การเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (AAMNP)

ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ ทุกประเทศได้มีการผลักดันให้เกิดเสรีทางการค้า และก็มี
เปิดเสรีในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการค้า การท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเทศไทย เปิดเสรี
ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวไว้ 4 รูปแบบ

1. การค้าบริการข้ามแดน: การจองตั๋ว การประชาสัมพันธ์
2. การจัดตั้งธุรกิจบริการ: โรงแรม ร้านอาหาร ธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว
3. การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา: การเข้ามาทำงานหรือให้บริการ
4. การบริโภคต่างประเทศ: นักท่องเที่ยว

การเคลื่อนย้ายบุคคลระหว่างประเทศภายใต้กรอบ ASEAN ก่อนหน้านี้ได้มีการจัดทำ MRA
สาขาต่างๆ ภายหลังหากความตกลงนี้มีการใช้และขยายกรอบครอบคลุมไปถึงบุคลากรในภาคการ
ท่องเที่ยวก็สามารถที่จะอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้ ซึ่งในขณะนี้ยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขึ้นอยู่กับ
ว่าจะจำกัดว่าให้อนุญาตสาขาใดเข้ามาได้บ้าง

เงื่อนไขด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่มีความจำเป็นในการปกป้องชีวิตและสุขอนามัยของสัตว์และพืช ประเทศไทยในฐานะที่
เป็นเจ้าบ้านสามารถที่จะออกมาตรการเพื่อที่จะกีดกันหรือห้ามไม่ให้มีการเข้ามาใช้สิทธิประโยชน์ใน
รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

1. **การจัดตั้งและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย** เช่น ไม่ให้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการ
โรงแรมและการท่องเที่ยว หากเห็นว่าธุรกิจต่างชาติที่เข้ามานั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อ
สิ่งแวดล้อม
2. **การเข้ามาบริโภคบริการภายในประเทศไทย (นักท่องเที่ยว)** การที่จะห้ามบริโภค
ภายในประเทศ จะเลือกห้ามแบบจำกัดสัญชาติไม่ได้ การห้ามต้องอยู่ภายใต้หลักการปฏิบัติ
ที่เท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติในกรอบการค้าระหว่างประเทศและการห้ามต้องไม่ขัดกับ
หลัก National Treatment

3. การเข้ามาให้บริการของคนต่างชาติในประเทศไทย โดยมีการหารือกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
 4. การเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาภายใต้ AAMNP หากว่าบุคคลนั้นอาจมีการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตหรือสุขอนามัยของสัตว์และพืชสามารถห้ามหรือกีดกันได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. กฎหมายและกฎเกณฑ์ภายในประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

4.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

- 4.1.1 ในเชิงนโยบาย: รัฐธรรมนูญ 2560, พรบ.นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ 2551, พรบ. สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544
- 4.1.2 การอนุญาตและการประกอบกิจการ: พรบ.โรงแรม 2547, พรบ. การสาธารณสุข 2535, พรบ.สถานบริการ 2509, พรบ.อุทยานแห่งชาติ 2504, พรบ.ท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ 2551, พรบ.ส่งเสริมการลงทุน 2520, พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว 2542, พรบ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558
- 4.1.3 การจัด zoning: พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

4.2 กฎหมายเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

- 4.2.1 พรบ.ส่งเสริมและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558
พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 2551
- 4.2.2 พรบ.คนเข้าเมือง 2522
- 4.2.3 พรบ.อุทยานแห่งชาติ 2504

4.3 กฎหมายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

4.3.1 การบริหารจัดการเชิงนโยบาย

รัฐธรรมนูญ 2560, พรบ.ส่งเสริมและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558, พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

4.3.2 การบริหารจัดการความเสียหายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ

พรบ.ส่งเสริมและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558, พรบ.อุทยานแห่งชาติ 2504, พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2535, พรบ.พันธุ์พืช 2518, พรบ. คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ 2551, พรก. การประมง 2558

4.3.3 การบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ปฏิญญาของเสีย และมลพิษอื่นๆ

พรบ. ส่งเสริมและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558, พรบ. อุทยานแห่งชาติ 2504, พรบ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย 2456, พรบ. ความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ 2560, พรบ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง 2535, พรบ. การสาธารณสุข 2535, พรบ.เทศบาล 2496, พรบ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2540, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน 2547, พรบ. ควบคุมอาคาร 2522, พรบ. การผังเมือง 2522, ประมวลกฎหมายที่ดิน

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีกฎหมายที่มาจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับชายฝั่งและชายทะเลโดยตรง ยกเว้น พรบ. ส่งเสริม แต่กฎหมายที่มีอยู่มากและมีปัญหาความทับซ้อนประเด็นปัญหาเช่นกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเช่นประเด็นเรื่องขยะ มีกฎหมายการบริหารจัดการของรัฐตั้งแต่พระราชบัญญัติจนถึงเทศบาล ซึ่งในเรื่องของการใช้อำนาจหน้าที่ jurisdiction ความเหลื่อมล้ำ เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะช่องว่างของอำนาจหน้าที่หรือการใช้อำนาจ และหากมีการเติมเต็มช่องว่างจะดีขึ้นหรือไม่

ปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งได้เบื้องต้นเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ ปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในส่วนบนบก กับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทางทะเล อย่างไรก็ตามจะรอรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่า ควรจะจัดกลุ่มให้ชัดเจนให้เป็นไปตามประเด็นหรือทิศทางใด

ที่ประชุมมีความเห็นต่อโครงการวิจัย ดังนี้

- ควรมีการทบทวนข้อมูลลักษณะและสถานการณ์ สภาพการณ์ การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงโอกาสด้านเศรษฐกิจของจังหวัดชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ตลอดจนมีการทบทวนข้อตกลงและอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ควรเพิ่มเติมการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ นโยบาย 20 ปีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2500-2504 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้มีความครอบคลุมและบูรณาการเชื่อมโยงกัน

- เห็นควรให้มีการวิเคราะห์ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมประเด็นมากขึ้น และควรเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ความเชื่อมโยง (หรือไม่เชื่อมโยง) ระหว่างกฎหมายแต่ละฉบับของแต่ละหน่วยงาน

- ในส่วนข้อตกลง อนุสัญญา และกฎหมายครอบคลุมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว ควรเพิ่มให้ครอบคลุมข้อตกลงและปฏิญญาด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น

Changwon Declaration 2012 (PEMSEA Mauritians Declaration on Blue Economy 2015) และ (ASEAN-India) Delhi Declaration 2018 เป็นต้น

- โดยภาพรวมถือเป็นโครงการที่จะเป็นประโยชน์ สนับสนุนการดำเนินโครงการเศรษฐกิจสีน้ำเงินในภาพรวมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เพราะการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เห็นควรปรับแก้พื้นที่ศึกษาภาคสนาม เช่น หมู่เกาะพีพี และเกาะทะเล (อ่าวไทย) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อนของกฎระเบียบหลายกลุ่ม

- เห็นควรพิจารณาคำจำกัดความของกฎหมาย soft law เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้น อาทิ อนุสัญญามรดกโลก

- เพิ่มเติมรายละเอียดอนุสัญญาหรือข้อตกลงอื่นๆ เช่น Rio+20 (1992-2012) CBD และ 2017 Year of tourism หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)

- เห็นควรพิจารณาถึงประเด็นข้อขัดแย้ง และ/หรือ ช่องว่างทางกฎหมาย เช่น ร้านที่ประกอบธุรกิจดำน้ำบางแห่งมีการจดทะเบียนเป็นร้านขายอุปกรณ์ดำน้ำ แต่มีการสอนดำน้ำและจัดทริปดำน้ำ ทั้งที่หน่วยงานภาครัฐไม่ทราบว่าหน่วยงานไหนควรเป็นผู้รับผิดชอบ หรือใช้กฎหมายใด

- กรณีที่ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องศึกษาในพื้นที่ซึ่งมีข้อจำกัดทางกฎหมายในการเข้าใช้ประโยชน์ของพื้นที่ อาทิ อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ควรมีการวางแผนและพิจารณาถึงข้อจำกัดของเวลาในการศึกษาวิจัยอย่างรอบคอบ

(2) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982** (International agreement related to the Implementation on The UNCLOS 1982) นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ข) โดยมีข้อค้นพบของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการการศึกษาต่อข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 มีการอ้างถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศ และผลการประชุมทางการทูต ดังนั้น การอนุวัติการอนุสัญญาซึ่งมีหน้าที่ต้องอนุวัติการ ต้องอนุวัติการทั้งหมดซึ่งเป็นไปไม่ได้ ข้อบทบางตัวที่ผู้ร่างพยายามโยงระบบที่มีอยู่ก่อนแล้วเข้ามาร่วมกันเป็นเอกสารฉบับเดียวเรียกได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญทางทะเลฉบับเดียว จากส่วนนี้จะเห็นว่าเรื่องทางทะเลจะเป็นเพียง Framework Agreement และมีทั้งประเด็นเก่าที่ไม่ได้มีเรื่องอะไรเป็นพิเศษ

เปลี่ยนแค่หลักการบางอย่าง และประเด็นใหม่ก็มีเรื่องใหม่เกิดขึ้นมาก และประเด็นที่มีอยู่ก่อนแล้ว Marie pollution จะเห็นว่าไม่มีรายละเอียดเพราะมีข้อตกลงอยู่แล้ว

ดังนั้นองค์กรหลักออกอนุสัญญากฎหมายทะเล รัฐที่เข้าร่วมต้องเข้าใจว่ามีหน้าที่ต้องตั้งโครงสร้างนั้นมาออกเพื่อให้มีกฎหมายมารองรับ องค์กรหลักไม่ได้บังคับว่าต้องเข้าร่วมในอนุสัญญาฯ การออกกฎหมายภายในต้องเป็นมาตรฐานตามอนุสัญญา เพราะฉะนั้นอนุสัญญา เวลาอนุวัติการก็เลือกประเด็นออกมาแล้วมาออกกฎหมายภายใน ทางผู้วิจัยจึงสนใจเรื่อง หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติในอนุสัญญาระหว่างประเทศ เน้นประเด็นให้สมบูรณ์ว่าจะมีบทบาทใดบ้าง

การดำเนินการวิจัยจะแสดงเครือข่ายของอนุสัญญา 1982 ที่เกิดจากการที่อ่านอนุสัญญาทุกมาตรา แล้วมีประเด็นใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและมีความเชื่อมโยงกันและกัน รวมถึงอธิบายว่างานที่เกี่ยวข้องทำอะไร งานที่ไม่เกี่ยวข้องทำอะไร ซึ่งมีข้อสรุป 106 ข้อบท ต้องจำแนกว่ามีกี่ข้อที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอครั้งต่อไป

งานเบื้องต้น พยายามจัดกลุ่มเพื่อมองภาพรวมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันในระบบอาเซียน ภูมิภาค UN สร้างภาพเครือข่ายโยงมุมโยงกันในประเด็นนี้ การโยงจะมีประเด็นที่ทำให้รู้ว่ามีการพวกร้อยกันแบบใด เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลในการวิจัยต่อไปในอนาคต เรื่องอนุสัญญาทางทะเลมีความเชื่อมโยงกัน ถ้าเราไม่ทำอะไร บางประเด็นต้องถูกฟ้องศาลถ้าหากทำผิด และปฏิเสธอำนาจศาลไม่ได้ ถึงแม้จะอ้างว่าเราไม่เข้าร่วม ซึ่งความจริงเราต้องรับกฎกติกาสากลนี้

ที่ประชุมได้ให้ความเห็นต่อโครงการวิจัย โดยสรุปได้ดังนี้

- ควรเพิ่มความชัดเจนของนิยามของงานวิจัย ทำจุดเน้นของงานวิจัยให้ชัดเจน
- ระบุดูจุดประสงค์และรูปแบบเนื้อหาของงานวิจัยว่าจะศึกษาแบบใด ไม่ศึกษาอะไร ต้องมีรายละเอียดว่าสนใจศึกษาในแต่ระดับที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องว่าในสถานะในประเทศไทยเป็นอย่างไร ควรที่จะระบุให้ชัดว่าเราเน้นบางจุดที่กระทบกับผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย
- ควรเพิ่มมิติหลักการวางเครือข่าย คือ ควรมีรายละเอียดว่าหน่วยงานได้รับผิดชอบเรื่องนั้น เป็นหน่วยงานหลัก หรือหน่วยงานรอง หรือเกี่ยวข้องกับใครบ้าง
- สร้างชุดอธิบายที่เป็นสากล ที่ไม่ใช่ภาษากฎหมาย และควรเพิ่มประเด็นว่าจะมีอะไรบ้างจากข้อมูลที่เราควรจะทำหรือช่วยในการจัดลำดับความสำคัญ ชี้เป้าให้ชัดเจนว่าจะเอาเรื่องใด
- เสนอให้ทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาปนากรรรมสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เป็นต้น

(3) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone)** นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา มุลินธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2561 เวลา 10.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ข) ข้อค้นพบของโครงการวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความท้าทายในการออกแบบกรอบแนวทางเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่จะนำไปสู่การกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปสู่ทุกกลุ่มอย่างยุติธรรม

กรอบแนวทางที่คณะผู้วิจัยเสนอตลอดจนการนำเสนอผลการศึกษาในเบื้องต้นนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยได้เป็นอย่างดี หากแต่คณะผู้วิจัยได้ให้ความเห็นถึงช่องว่างจากการศึกษาที่พบถึงความท้าทายในการออกแบบกรอบแนวทางของการกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างรอบคอบ และต้องนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์อย่างยุติธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ที่สำคัญต้องการกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะต้องไม่นำไปสู่การสร้างความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นทั้งในมิติของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

2. ความท้าทายในการวางแผนทางการบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานรัฐเพื่อผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างเป็นรูปธรรมได้ในอนาคต

การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมนั้นเกี่ยวข้องกับภารกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมกับหน่วยงานจำนวนมาก โดยเฉพาะกลไกของภาครัฐที่จะถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญ ความท้าทายและความกังวลจากคณะผู้วิจัยคือ จะมียุทธศาสตร์หรือกลไกใดที่สามารถเอื้อให้หน่วยงานรัฐต่าง ๆ บูรณาการการทำงานและเชื่อมโยงข้อมูล คน และภารกิจกันและกันได้ อาจอนุมานได้ว่าการผสมผสานความร่วมมือบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐนั้นจะเป็นหนึ่งในปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เกิดเป็นรูปธรรมได้จริง

3. การประยุกต์ใช้บทเรียนการกรณีศึกษาในต่างประเทศ

การกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินในต่างประเทศ อาทิ จีน นอร์เวย์ และเซเชลส์ เป็นต้น ล้วนเริ่มต้นและขับเคลื่อนบนพื้นฐานปัจจัยที่แตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร สังคม ระบบเศรษฐกิจ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การใช้บทเรียนความสำเร็จจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยต้องมีความรอบคอบและพิจารณารายละเอียดในทุกมิติ

4. ผลการศึกษาเบื้องต้นบ่งชี้ถึงศักยภาพในการแบ่งเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย นอกเขตพื้นที่อ่าวไทยตอนใน

เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลจำนวนมากซึ่งไม่เพียงเฉพาะพื้นที่อ่าวไทยตอนในเท่านั้นที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาไปสู่การกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินเท่านั้น หากแต่คณะผู้วิจัยให้ความเห็นว่า ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันฝั่งตะวันออกถือเป็นอีกพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมี

กิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการท่องเที่ยว จึงมีความเป็นไปได้ในอนาคตถึง การศึกษาอย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่การเสนอกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินต่อไป

ที่ประชุมมีความเห็นต่อโครงการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบกรอบแนวคิดการแบ่งเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินควรคำนึงถึงความแตกต่างทาง ภูมิศาสตร์และสมุทรศาสตร์ควบคู่กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่

แม้ว่าคณะผู้วิจัยได้เสนอกรอบการกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (โดยสังเขป) ที่ถูกออกแบบ บนความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่อ่าวไทยตอนในระหว่างฝั่ง ตะวันออกและฝั่งตะวันตก หากผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอต่อยอดเพิ่มเติมถึงความเป็นไปได้ในการพิจารณา ข้อมูลทางภูมิศาสตร์และสมุทรศาสตร์โดยละเอียดในการกำหนดเขตการแบ่งฯ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในอนาคต อาทิ การใช้เขตธรณีสัณฐานในอ่าวไทยตอนในประกอบการพิจารณา การใช้เขตต่อเนื่องของระบบนิเวศ ทางทะเลและชายฝั่งประกอบการพิจารณา เป็นต้น

2. ขยายขอบเขตการวิเคราะห์ของคณะผู้วิจัยให้ครอบคลุมถึงพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ต่อเนื่องบนบก อาทิ โครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก EEC และเขตนิคมอุตสาหกรรมใกล้เคียง ด้วย

แม้ว่าการศึกษาจะมุ่งเป้าสำคัญในพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเป็นหลัก หากแต่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ มุมมองที่น่าสนใจว่าคณะผู้วิจัยควรพิจารณาถึงข้อมูลทางเศรษฐกิจที่มีความต่อเนื่องบนบกด้วย เนื่องจาก ถือว่าอยู่ในห่วงโซ่การผลิตและบริโภคด้วยเช่นกัน อาทิ ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC) และเขตนิคม อุตสาหกรรมใกล้เคียง เป็นต้น

3. เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินฯ ควรมีการบูรณาการกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตาม ช่วงเวลาต่าง ๆ ของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ ต่อไป

กิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ต่าง ๆ นั้นอาจแปรผันตามช่วงเวลา (ฤดูกาล) ได้เช่นกันซึ่ง อาจส่งผลต่อการวางแผนการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ อาทิ การปิดอ่าว การประกาศเขตต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น คณะผู้วิจัยควรมีการนำข้อมูลชุดดังกล่าวนี้มา บูรณาการร่วมกับการวางแผนการปฏิบัติงาน (Action plan) ในการทำงาน หรือรวมไปถึงการออกแบบ แผนการขับเคลื่อนฯ ในอนาคต

4. ควรคำนึงถึงการใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกและตะวันตกอย่าง ถี่ถ้วน

ในเบื้องต้นคณะผู้วิจัยมีการกำหนดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (โดยสังเขป) ในเขตพื้นที่อ่าวไทย ตอนในไว้ 2 ส่วนคือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นว่าหากมีการจัดลำดับ ความสำคัญของการขับเคลื่อนฯ ระหว่างสองส่วนโดยใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจเป็นหลักนั้นอาจไม่สอดคล้อง กับความเป็นจริงมากนัก กล่าวคือ ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกนั้นเป็นที่ตั้งของเขตนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จำนวนมากนั้นย่อมเกิดกิจกรรมเศรษฐกิจมูลค่าสูงกว่าพื้นที่ในเขตตะวันตกเน้นการท่องเที่ยวและ

เกษตรกรรมเป็นสำคัญ ดังนั้น ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามกรอบเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินในอนาคตควรคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ อย่างรอบคอบและเหมาะสม

5. เปิดโอกาสให้พันธมิตรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษามากขึ้น

การเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวแทนผลประโยชน์ต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษานั้น อาจมีส่วนช่วยให้ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับความเป็นจริงและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไปได้มากยิ่งขึ้น

6. คณะผู้วิจัยควรออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินควบคู่ไปพร้อมกัน

ข้อกังวลสำคัญของโครงการฯ คือการออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินไปสู่รูปธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการในทุกกระบวนการกับทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การเห็นพ้องกันในกรอบแนวคิดตลอดจนร่วมกันทำงานโดยยึดเป้าหมายเดียวกัน

(4) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง **เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone)** นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา มุลินีสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561 เวลา 10.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ณ) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ (zoning) ในลักษณะการจัดทำเขตเศรษฐกิจถือเป็นอีกแนวทางที่จะช่วยลดผลกระทบของกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศมากยิ่งขึ้น

โดยปกติของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่นั้นย่อมนำไปให้เกิดกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจอย่างหลากหลาย อีกทั้งแต่ละกิจกรรมล้วนมีความต่อเนื่องกันในมิติของการส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิต (supply chain) ด้วยกันทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ดีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม ก็ไม่ได้มีความสอดคล้องเกื้อหนุนกันและกันเสมอไป เช่น อุตสาหกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำอาจส่งผลกระทบในเชิงลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น ดังนั้นแล้วการที่มีการนำเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่โดยการจัดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน อาจมีส่วนช่วยให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีและมีความสมดุลต่อระบบนิเวศในพื้นที่ได้

2. งานวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปประเทศที่เน้นให้เกิดการบริหารและแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ทางทะเล

ผลการศึกษาของงานวิจัยนั้นมุ่งนำเสนอแนวทางการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะของเขตเศรษฐกิจโดยจะมีการออกแบบและพัฒนาจากพื้นฐานของระบบนิเวศทรัพยากร วิถีชีวิต และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับ

ทิศทางการปฏิรูปของประเทศไทยที่มีการส่งเสริมให้เกิดการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ทางทะเล อันเป็นไปตามกรอบแนวคิด Marine Spatial Planning ที่ส่งเสริมให้เกิดการจัดแบ่งเขตเพื่อการใช้ประโยชน์ลักษณะที่ต่างกันไปตามความเหมาะสมโดยพึงให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของระบบนิเวศในพื้นที่เป็นหลัก

ที่ประชุมมีความเห็นต่อโครงการวิจัย ดังนี้

1) เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในประเด็น “การบริหาร/แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ทางทะเลตามแนวคิด Marine Spatial Planning” และประเด็นอื่นๆ อีก เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรทะเล และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น

2) ควรเพิ่ม Priority ของปัญหา เป็นข้อมูลประกอบในการใช้เป็น Criteria แบ่ง Economic Zone ที่มองไปในอนาคตมากขึ้น

- กิจกรรมเศรษฐกิจที่สำคัญที่พัฒนาบนฐานระบบนิเวศ เช่น อุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงพืชน้ำ แม่พันธุ์สัตว์น้ำที่ปากแม่น้ำบางปะกง food security ของประเทศ

3) นำเสนอตัวอย่างเชิงแผนที่ตามพื้นฐานทางความคิดที่ 4 ข้อ

- เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้สอดคล้องกับการปฏิรูปผลประโยชน์ชาติทางทะเลเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

4) เป็นงานวิจัยที่น่าสนใจมาก แต่อยากเห็นกลไกการบริหารให้ชัดเจนขึ้น เช่น เมื่อได้เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินแล้วจะประกาศเขตดังกล่าวผ่านกลไกอะไรที่จะยั่งยืน เช่น เป็นประกาศภายใต้กระทรวงใด และการบังคับให้เป็นไปตามการประกาศนั้นจะดำเนินการอย่างไร

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

1) จัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม เช่น Policy Recommendations ควรต่อยอดโครงการวิจัยนี้ไปสู่พื้นที่อื่นๆ ทั่วอ่าวไทย และทะเลอันดามัน

2) ใช้ขยายผลเพื่อใช้ในทางปฏิบัติหรือบังคับใช้ให้เป็นรูปธรรมได้

3) เพิ่มรายละเอียดของกลไกการบังคับให้เขตเศรษฐกิจเป็นไปตามหลักการ เช่น บนบกมีผังเมือง พรบ.ผังเมืองจะช่วยให้ แต่ในทะเลนั้นจะอย่างไร ใช้ พรบ.ทช. หรือ พรบ.ศรชล. หรือ พรบ.เดินเรือในน่านน้ำไทย ถ้ามีข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้

ในช่วงที่ 6 เดือนที่สาม (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 – 31 มกราคม 2562) ในการดำเนินงานช่วง 6 เดือนนี้ ได้มีการจัดประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่างๆ และการนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 4 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพื่อนำเสนอรายงานของโครงการวิจัย จำนวน 6 โครงการ คือ

(1) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 2 เรื่อง **“โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (International agreement related to the Implementation on The UNCLOS 1982)”** นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2561 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ก) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยมีเป้าหมายที่จะจัดกลุ่มของข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยแยกประเภทเป็น กลุ่มการเดินทางเรือ กลุ่มทรัพยากรที่มีชีวิต กลุ่มทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต กลุ่มเรือ กลุ่มความปลอดภัยในการเดินทางเรือ กลุ่มบริเวณพื้นที่ กลุ่มมลพิษทางทะเล กลุ่มวิจัยทางทะเลและการถ่ายทอดเทคโนโลยี และกลุ่มอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการอนุวัติการตรวจสอบกฎหมายภายใน พร้อมทั้งตรวจสอบข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่ออกโดยองค์การระหว่างประเทศ แสดงความเชื่อมโยงของขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กับข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ และจัดกลุ่มของขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กับความสัมพันธ์ของข้อตกลงต่างๆ

ผลที่ได้รับ 1) การจัดกลุ่มของขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 โดยจำแนกออกเป็น 9 ประเภท ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว 2) การทราบถึงผลวิเคราะห์ขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 การจัดกลุ่มขอบทดังกล่าวออกเป็น 9 ประเภท รวมถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของขอบทต่างๆ กับข้อตกลงระหว่างประเทศ 3) การวิเคราะห์ขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 โดยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีขึ้นเพื่อกำหนดมาตรฐาน ข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีขึ้นเพื่อขยายความในเชิงปฏิบัติ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีขึ้นเพื่อให้รัฐต่างๆ ร่วมมือเพื่อกฎเกณฑ์ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ให้อำนาจองค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนดกฎเกณฑ์ที่บังคับ

จากการศึกษาขอบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 สามารถจำแนกลักษณะของขอบทออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ขอบทบางขอบทอาศัยข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือข้อมติขององค์การระหว่างประเทศ หรือที่ประชุมระหว่างประเทศเพื่อกำหนดมาตรฐานดังกล่าว
2. ขอบทบางขอบทอาศัยข้อตกลงระหว่างประเทศอื่นเพื่อขยายความขอบทในเชิงปฏิบัติ

3. ข้อบทบางข้อบทมุ่งประสงค์ให้รัฐภาคีตกลงกันเพื่อกำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ในเรื่องที่จะทำได้

4. ข้อบทบางข้อบทให้อำนาจองค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อใช้บังคับระหว่างกันในเรื่องนั้นๆ

ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ควรปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานในประเทศ และอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นทิศทางของการนำไปใช้วิเคราะห์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2. งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามและเข้าร่วมในการเป็นภาคีในสนธิสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ค.ศ.1982 ทั้งนี้เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และโดยการบัญญัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ ตลอดจนพันธกรณีระหว่างประเทศทั้งหลาย

3. งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์กับการดำเนินการของประเทศไทยเพื่อรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทั้งปัจจุบันและในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

งานวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อประเทศไทยมากขึ้น หากผู้วิจัยจะมีข้อเสนอแนะในประเด็น

(1) อนุสัญญาหรือพันธกรณีระหว่างประเทศใดที่เกี่ยวข้องที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญหรือเร่งให้สัตยาบันเพื่อรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศ

(2) กฎหมายภายในในเรื่องใดที่ประเทศไทยควรเร่งดำเนินการ โดยจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน

(3) เหตุผลและความจำเป็น และการดำเนินการในการเร่งปฏิรูปกฎหมาย หน่วยงานวิธีดำเนินการ หรือกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับอนุสัญญา

(2) การประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง “การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย” นำเสนอโดย พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์ และคณะ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2561 เวลา 13.30-15.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก) โดยมีข้อค้นพบของโครงการวิจัยดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยอยู่ภายใต้ขอบเขตกรอบกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศและประเทศไทยเป็นหลัก

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลสำคัญเพื่อการทบทวนวรรณกรรมของโครงการวิจัยมุ่งเน้นให้ชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนกฎหมายประกาศ และข้อตกลงของประเทศไทยที่สอดคล้องกับบริบททางทะเล อาทิ อนุสัญญาสหประชาชาติว่า

ด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (UNCLOS 1982) กฎหมาย ประกาศ และข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับเขตทางทะเลของประเทศไทย พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ.2502 กรอบแนวคิดว่าด้วยการกำหนดเขตประมงชายฝั่งตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 และฉบับเพิ่มเติม เป็นต้น

โดยมีข้อค้นพบสำคัญคือ 1. ประเทศต่าง ๆ ที่ยึดถือการปฏิบัติตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 มีการแบ่งเขตทางทะเลจากเส้นฐานออกเป็น 7 เขต อันได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเล และบริเวณพื้นที่ 2. สำหรับประเทศไทยมีการประกาศใช้กฎหมาย ประกาศ และข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตทางทะเลของประเทศจำนวน 21 ฉบับ ซึ่งจัดให้มีการแบ่งเขตทางทะเลของประเทศไทยออกเป็น 5 เขต อันได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป โดยประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เฉพาะในพื้นที่น่านน้ำภายใน และทะเลอาณาเขต และมีสิทธิอธิปไตย (Sovereignty Rights) ในพื้นที่เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป

แม้ประเทศไทยมีการประกาศเขตทางทะเลอย่างเป็นรูปธรรมในหลายส่วนแล้ว หากแต่การประกาศฯ ยังคงเป็นไปในลักษณะการกำหนดเป็นระยะทาง และ/หรือ จุดพิกัดทางภูมิศาสตร์ มิได้มีแผนที่แนบท้ายประกอบ จึงถือเป็นการยากในการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ อีกทั้งยังก่อให้เกิดอุปสรรคในการใช้งานสำหรับภาคส่วนต่าง ๆ

ข้อกังวลจากคณบดีนักวิจัยอีกประการคือ จุดพิกัดทางภูมิศาสตร์ ของประเทศไทยที่ใช้เป็นการแบ่งเขตทางทะเลที่ผ่านมานั้นขาดความถูกต้องแม่นยำ กล่าวคือ จุดพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่จัดทำโดยหน่วยงานที่ต่างกันมีค่าพิกัดที่สอดคล้องกัน จึงทำให้คณบดีนักวิจัยมองว่าสถานการณ์การบริหารจัดการเขตทางทะเลของประเทศไทยในปัจจุบันยังขาดมาตรฐานกลางที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานกลางของประเทศไทยในการอ้างอิงเขตแดนในบริบทต่าง ๆ

2. ข้อสังเกตต่อวิธีการศึกษาในกระบวนการกำหนดเขตทางทะเลอาจส่งผลให้ผลลัพธ์ข้อมูลเชิงพื้นที่และพิกัดทางภูมิศาสตร์มีความแตกต่างกันตามปัจจัยที่คณบดีนักวิจัยเลือกใช้

คณบดีนักวิจัยให้ข้อมูลประกอบการนำเสนอถึงแนวทางการศึกษาในกระบวนการกำหนด (ร่าง) เขตทางทะเลนั้นว่ามีความจำเป็นต้องพิจารณาการใช้ตัวแปรในการศึกษาวิจัยอย่างรอบคอบ เนื่องจากการกำหนดเขตทางทะเลนั้นมีบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย อาทิ เขตการปกครอง (บนบก; จังหวัด) ที่มีอยู่เดิม เขตตามประกาศของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ อาทิ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตตามประกาศของกรมประมง เป็นต้น ตลอดจนตัวแปรว่าด้วยบริบททางกฎหมาย ประกาศ และข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาร่วมพิจารณาในขั้นตอนการศึกษาวิจัย นอกจากนี้การใช้เครื่องมือการตรวจวัดทางภูมิศาสตร์ เทคโนโลยี และช่วงเวลา ในการวัดความยาวของชายฝั่งและการคำนวณขนาดพื้นที่ทางทะเลนั้นมีความแตกต่างกันตามรูปแบบเครื่องมือ เวลา และเทคโนโลยีที่เลือกใช้ สิ่งเหล่านี้จึงอาจทำให้ผลลัพธ์ในเชิงพื้นที่และขนาดอาจคลาดเคลื่อนจากความถูกต้องในเชิงวิชาการและไม่สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์จริง

3. หลักคิดการแบ่งเขตทางทะเลของคณะนักวิจัยยึดหลักความเที่ยงธรรม (Principle of Equity) ตามแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (UNCLOS 1982)

โดยหลักความเที่ยงธรรม (Principle of Equity) ตามแนวทางของ UNCLOS 1982 นั้นถือเป็นหลักความเชื่อมั่นที่ว่าผลการศึกษาของคณะนักวิจัยในอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตทางทะเลตลอดจนเขตจังหวัดนั้นมีการดำเนินการอย่างเป็นกลางตามกฎหมาย ประกาศ และข้อตกลงระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีได้ยึดโยงกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรืออื่นใด ทั้งหมดเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยเพียงหนึ่งเดียว

นอกจากนี้คณะนักวิจัยมีการใช้คำตัดสินของศาลโลกที่ใช้เทียบเคียงในเชิงกฎหมายได้มาถือเป็นอีกหนึ่งหลักเกณฑ์ในการแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศเช่นกัน

4. กลุ่มค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่ใช้พิจารณาการแบ่งเขตระหว่างจังหวัดทางทะเลที่มีอยู่ในปัจจุบันมีความไม่สอดคล้องกันซึ่งแตกต่างกันตามหน่วยงานรับผิดชอบ

จากการค้นพบในเบื้องต้นบ่งชี้ว่า ค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่สามารถนำมาพิจารณาใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการแบ่งเขตระหว่างจังหวัด (ทางทะเล) ประกอบด้วย 3 แหล่งข้อมูลสำคัญคือ 1. กระทรวงมหาดไทย 2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ 3. กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย โดยพิกัดทางภูมิศาสตร์จากทั้ง 3 แหล่งนั้นมีความแตกต่างกันซึ่งบางส่วนเกิดจากการรังวัดบนมูลฐานทางราบที่ต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการแปลงค่าพิกัดให้อยู่บนมูลฐานทางราบเดียวกัน คือ WGS 84 Datum ก่อนที่คณะนักวิจัยสามารถนำไปเปรียบเทียบและวิเคราะห์ได้

นอกจากนี้แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีการสำรวจและระบุพิกัดทางภูมิศาสตร์มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก หากแต่การดำเนินการระบุพิกัดตำบลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้เพื่อให้สามารถใช้อ้างอิงในเชิงกฎหมายได้ในอนาคต มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านร่วมดำเนินการ

5. การดำเนินงานในครั้งต่อไปมุ่งเน้นการเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินความเหมาะสมในการจัดทำร่างแผนที่เขตทางทะเลของจังหวัดของประเทศไทย

การดำเนินการในช่วงแรก (งวดที่ 1) ของคณะนักวิจัยถือเป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเล และการทบทวนสถานภาพเชิงกฎหมาย ประกาศ และข้อตกลงระหว่างประเทศอันมีผลต่อการแบ่งเขตทางทะเล (เขตจังหวัดทางทะเล) ของประเทศไทยตามที่คณะนักวิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ในข้างต้น ในส่วนงานระยะต่อไปจะเป็นการมุ่งแสวงหาข้อมูลจำเป็นเพิ่มเติมที่มีความเกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตทางทะเลของจังหวัดในประเทศไทย ตลอดจนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามความจำเป็นของคณะนักวิจัยต่อไป

ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

1. รูปแบบการเขียนรายงานควรนำเสนอรายงานผลการศึกษาในรูปแบบลักษณะของงานวิจัยตามที่ สกว. กำหนด

2. ควรนำเสนอกระบวนการวิเคราะห์และกระบวนการจัดทำแผนที่เขตทางทะเลของจังหวัด ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูล กฎหมาย การกำหนดขอบเขต และการใช้บังคับให้เกิดผลในทางปฏิบัติ แต่พิจารณาจากข้อมูลในภาคผนวกแล้วเห็นว่า มีการดำเนินการศึกษาไปแล้วหลายประเด็น พร้อมรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาระสำคัญของผลการดำเนินงานเป็นที่น่าสนใจได้ รวมทั้งกระบวนการสร้างความเข้าใจหรือผลักดันให้เป็นไปตามสิ่งที่คาดหวังจากโครงการ

3. งานวิจัยมีแนวทางที่เหมาะสม แต่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแบบการเขียนให้มีลักษณะของงานวิจัยดังนี้

3.1 การตรวจเอกสารโครงการ (บทที่ 2 และภาคผนวก ข ค และ ง) มีรูปแบบการเขียนบรรยาย แต่ไม่มีการอ้างอิงที่มาของข้อความ (in text reference) ทำให้เข้าใจได้ยากกว่าส่วนใดเป็นการตรวจเอกสาร ส่วนใดเป็นการวิเคราะห์ของคณะผู้วิจัย

3.2 การตรวจเอกสารในส่วนของกฎหมายทำได้เหมาะสม และครอบคลุม แต่ควรเน้นความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัย เพื่อชี้ประเด็นให้ชัดเจนมากขึ้น

3.3 ผู้วิจัยควรกำหนดระเบียบวิธีวิจัยให้ชัดเจนว่า วัตถุประสงค์แต่ละข้อจะสามารถดำเนินการได้โดยกระบวนการใดบ้าง

3.4 ในส่วนของวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 1 สามารถใช้การตรวจเอกสารในการตอบวัตถุประสงค์ได้บางส่วน แต่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีลักษณะของการทำวิจัยที่ชัดเจนขึ้น

3.5 วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ในการกำหนดแนวทางการแบ่งเขต ผู้วิจัยใช้การประชุมกลุ่มย่อย และแบบสอบถาม แต่รูปแบบของแบบสอบถามเป็นลักษณะของการประมวลความรู้ที่ได้จากการฟังการบรรยายสรุปโดยคณะผู้วิจัย การดำเนินการลักษณะนี้อาจจะไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ เนื่องจากไม่ได้มีกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น แต่เป็นการสอบถามความเข้าใจจากการฟัง นอกจากนี้ยังไม่ได้มีการระบุนักคิดเลือกประชากรที่จะใช้ในการสำรวจที่ชัดเจน อันจะเป็นการทำให้เกิดการเบ้ (Skewness) ของการใช้แบบสอบถาม

4. กำหนดวิธีการศึกษาที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจน เช่น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแบ่งแนวเขตตั้งแต่ขั้นตอนแรก เช่น ใช้คณะผู้เชี่ยวชาญ (Delphi technique) ในการกำหนดแนวทาง และเพิ่มสัดส่วนประชากรกลุ่มที่ 1 ที่จะต้องใช้ในการตอบแบบสำรวจให้มากขึ้นเพื่อให้มั่นใจได้ว่าเป็นตัวแทนของประชากรที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. งานวิจัยมีความก้าวหน้าที่ดี แต่ควรระบุรูปแบบการเลือกวิธีการศึกษา (methodology and method) ที่ชัดเจนมากขึ้น หน่วยงานที่สนับสนุนงานวิจัยควรทำให้มีกระบวนการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น ตรวจสอบการสะกดคำและความถูกต้อง เช่น พรก.การประมง (พระราชกำหนดการประมง)

2. มีการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางด้านกฎหมายของไทยและระหว่างประเทศแล้ว ในขั้นต่อไปควรวิเคราะห์บทบาทของกฎหมายไทยในการบังคับใช้ประกาศกำหนดเขตทางทะเลของ จังหวัดให้มีผลในทางปฏิบัติให้ได้

3. กระบวนการหาข้อตกลงร่วมกันเป็นสิ่งที่สำคัญ อาจต้องมีการใช้เครื่องมือสนับสนุนบางอย่าง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เหมาะสม และจะมีประโยชน์มากในการนำไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ทางทะเล ของประเทศไทยได้อย่างมีมาตรฐาน (เป็นองค์ประกอบ)

4. การตรวจสอบข้อมูลหรือข้อสรุปความเห็นต่างๆ ในกรณีที่มีข้อค้นพบ ความไม่สอดคล้องต่างๆ ของข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจากงานวิจัย และข้อเสนอแนะจากฐานทางวิชาการ เช่น การอ้างอิง งานตามสมควร ตัวอย่างของการแบ่งในลักษณะนี้ของประเทศอื่นๆ ยังไม่เห็น

(3) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง **“การศึกษาแนวโน้ม ของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทย เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน”** นำเสนอโดย รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และ ผศ.ดร.อนิน อรุณเรืองสวัสดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ก) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า (1) จังหวัดที่มีสัดส่วนสาขาประมงต่อ GPP มากกว่าร้อยละ 10 คือ ตราด ปัตตานี สตูล และระนอง ซึ่งสาขาประมงมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจสีน้ำเงินของจังหวัด เหล่านี้ (2) จังหวัดที่มีสัดส่วนสาขาโรงแรมและภัตตาคาร สูงที่สุดคือ ภูเก็ต ส่วนจังหวัดอื่นๆ มีสัดส่วน น้อยกว่า จังหวัดเหล่านี้พึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการขยายตัวทางธุรกิจด้านโรงแรมและ ภัตตาคาร (3) จังหวัดที่มีสัดส่วนการท่องเที่ยวทางทะเล (ประมาณการรายได้ของธุรกิจบริการท่องเที่ยว ทางทะเล) ต่อการท่องเที่ยวทั้งหมด (รายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือน) สูงมาก คือ ตราด พังงา ประจวบคีรีขันธ์ และชลบุรี ส่วนจังหวัดที่มีสัดส่วนต่ำกว่า ได้แก่ ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และระนอง การท่องเที่ยวของจังหวัด เหล่านี้มีอาศัยหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมาก เช่น การดำน้ำ การเล่นน้ำทะเล การท่องเที่ยวเกาะ เป็นต้น (4) จังหวัดที่มีสัดส่วนต่อพื้นที่ป่าชายเลนต่อพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดมาก คือ สตูล และพังงา ส่วนจังหวัดที่มีสัดส่วนรองลงมา คือ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และตราด ตามลำดับ ทรัพยากรป่าชายเลนยังคงมีบทบาทสำคัญต่อสาขาประมงและสาขาท่องเที่ยวของจังหวัดเหล่านี้และ อาจส่งผลเชิงบวกทางตรงและทางอ้อมต่อการประมงและการท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียง (5) จังหวัดที่มีสัดส่วนงบประมาณด้านการอนุรักษ์และป้องกันความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่งต่องบประมาณทั้งหมดของจังหวัด ในช่วงปีงบประมาณ 2554 ถึงปีงบประมาณ 2559 สูง คือ ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ตรัง ชุมพร และฉะเชิงเทรา ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่เป็นการ ลงทุนในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งหากการลงทุนดังกล่าวสำเร็จลุล่วง จังหวัดเหล่านี้จะมีศักยภาพ

ที่จะได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้มากขึ้นในอนาคต ส่วนจังหวัดอื่นจะเน้นโครงการด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลนและปะการัง และโครงการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด-น้ำเค็ม

ข้อสรุปจากการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานในจังหวัดจันทบุรี ตราด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ภูเก็ต พังงา กระบี่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และ ประจวบคีรีขันธ์ มี 5 ประการ ดังนี้ (1) ทิศทางการพัฒนาจังหวัดจะต้องมาจากการเห็นพ้องร่วมกันของทุกภาคส่วน (2) เรื่อง “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน” ที่ใช้หลักการเดียวกับ “เศรษฐกิจสีเขียว” ต่างเป็นเรื่องใหม่หรือยังไม่ใช่ที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหลายท้องถิ่น (3) กรอบกฎหมายและงบประมาณที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาจังหวัดภายใต้แนวคิด “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน” ที่มีมิติแตกต่างไปจากการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วไป (4) การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความเชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรน้ำจืดด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำที่เชื่อมกับทะเล ทั้งด้านน้ำเสียและขยะจากชุมชน และ (5) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลนั้นมีหลากหลายมิติ และเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ทั้งเรื่องการประมง การจัดการขยะและน้ำเสีย การใช้ที่ดินริมทะเลและชายฝั่ง และการประชาสัมพันธ์เรื่องสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน

ข้อจำกัดของการขยายตัวของธุรกิจเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน ประกอบด้วย (ก) ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำในทะเลลดลงและคุณภาพน้ำทะเลและระบบนิเวศเสื่อมโทรม และ (ข) ปัญหาขาดหน่วยงานและแผนงานในการสร้างเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืนหรือแบบองค์รวม

คณะผู้วิจัยเสนอให้มีการจัดทำโครงการนำร่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืนในกลุ่มจังหวัดเหล่านี้ เพื่อออกแบบนโยบายที่เหมาะสมกับลักษณะการพึ่งพาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในส่วนถัดไป) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและภูมิอากาศ โดยต้องมีการติดตามและประเมินผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสีน้ำเงินในกลุ่มจังหวัดเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์เป็นส่วนใหญ่ แต่มีข้อจำกัดหลายประการในการทำความเข้าใจและการเก็บวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยควรทำการวิเคราะห์และทำสรุปเป็นแผนผังในเรื่องของ 1) การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางโดยสำนักงบประมาณไปสู่จังหวัดและท้องถิ่น รวมทั้งการหารายได้และการใช้จ่ายงบประมาณของ อปท. ว่ามีรูปแบบอย่างไร ไม่เพียงแต่รายงานวงเงินงบประมาณโครงการเท่านั้น และ 2) โครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากส่วนกลางเชื่อมต่อลงไปถึงระดับภูมิภาคและท้องถิ่น แล้วเชื่อมโยงโครงสร้างทั้ง 2 ด้านให้เป็นภาพเชิงบูรณาการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรร และการใช้จ่ายงบประมาณในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนหรือเป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จะช่วยให้เกิดความชัดเจนในการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในภาคการประมงที่เกี่ยวข้องกับ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีตัวเลขปริมาณของสัตว์น้ำ (ตัน) แต่ที่สำคัญคือมูลค่าเป็นตัวเงินทั้งมูลค่าผู้ประกอบการท่องเที่ยว และมูลค่าสินค้าควรจะตมมี เช่นเดียวกันกับข้อมูลจำพวกท่าเรือและจำนวนเรือ (ไม่มี) มีแต่ข้อมูลจำนวนท่าเรือ แต่ไม่มีตัวเลขมูลค่าการก่อสร้าง (การลงทุน) และตัวเลขจำนวนเรือที่ต้องแปลงเป็นมูลค่าตัวเงินว่าเป็นเท่าไร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้มูลค่ากิจกรรมเศรษฐกิจสีน้ำเงินในภาคประมงเพิ่มขึ้นอีกมาก

ข้อเสนอแนะ

- ต้องมีการร่วมมือกันทำงานกับส่วนอื่น / ศาสตร์อื่นมากขึ้น ถ้าต้องการขยายงาน หรือวางรูปแบบโครงการเพิ่มเติมคงเป็นสิ่งที่ต้องการการจัดการที่สูงกว่าโครงการ

- เปรียบเทียบระยะเวลา ข้อเสนอในการทำงาน และผลงาน ถึงแม้มีประเด็นที่ต้องปรับปรุงอยู่บ้าง แต่ก็น่าพอใจในระดับหนึ่ง และน่าจะเป็นฐานสำหรับงานในลำดับต่อไป ที่อาจต้องมีการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น

(4) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารอบการ จัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEEA-Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย” นำเสนอโดย คุณวัชริน มีรอด, คุณยุวพันธ์ สันติพิทักษ์ และคุณกฤษฎา บำรุงวงศ์ หน่วยงานนโยบาย และความปลอดภัยทางชีวภาพ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียด การประชุมแสดงในภาคผนวก ฐ) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ในการศึกษาเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งประกอบด้วย สาขาเศรษฐกิจ ได้แก่ การจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูปอาหารทะเล อุตสาหกรรมขนส่งทางทะเล การต่อเรือและซ่อมเรือ การขุดเจาะน้ำมันและแก๊ส อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ธุรกิจประกันภัยทางทะเล และที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่ง

การพัฒนารอบการจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย มีการศึกษา คือ การจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจที่รวมกิจกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ พัฒนาขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ด้วยการอ้างอิงจากกรอบระบบบัญชี SEEA กลาง และการจัด ประชุมและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนารอบการจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์และประเมินความพร้อมของข้อมูล เพื่อประมาณการ บัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงินเบื้องต้นของสาขานำร่อง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะโครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลเพื่อ สนับสนุนการจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย

เศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พึ่งพิง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจึงมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาความไม่ยั่งยืนในระยะยาว การมีเครื่องมือ สำหรับการประเมินความยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญ รูปแบบที่ต่างประเทศนำมาใช้คือ การจัดทำบัญชี

ประชาชาติที่คิดรวมต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพัฒนาโดยองค์การสหประชาชาติ (UNSTAT) และมีการนำไปประยุกต์ใช้กับหลายสาขา รวมถึงกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ประเทศไทยมีความพร้อมของข้อมูลเพื่อประกอบการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินในระดับพอใช้ และมีข้อมูลที่ยังขาดความพร้อมอยู่มากคือข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดความต่อเนื่องและทันสมัยของข้อมูล การประเมินมูลค่าของทรัพยากรบางตัวทำในบางมิติ ยังไม่สามารถเป็นตัวแทนประเทศได้ และงบประมาณในการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ไม่ครอบคลุมหน่วยงานของภาคเอกชนและประชาชน

ประเทศไทยมีความพร้อมในการประยุกต์ใช้ TSA+SEEA ในการประเมินความยั่งยืนของการท่องเที่ยว หากมีการเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ที่ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการติดตามประเมินผล การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ ส่วนปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวข้ามจังหวัด ส่งผลให้พื้นที่นั้นๆ ต้องรับภาระหน้าที่ งบประมาณ และค่าใช้จ่ายมากเกินไป จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางเข้ามาสนับสนุน กำหนดเจ้าภาพ งบประมาณ บุคลากร ในการจัดทำระบบบัญชี SEEA ของประเทศ เพื่อยุทธศาสตร์ประเทศ การจัดทำแผน นโยบาย มาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามผลของมาตรการที่ดำเนินการกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร เพื่อประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตซึ่งนำไปสู่การลดของเสีย การอนุรักษ์ พื้นฟู ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยควรให้ข้อเสนอแนะกลไกที่เหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ และสามารถเข้าถึงได้จากทุกหน่วยงานตามความเหมาะสม ตลอดจนเสนอแนะมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการนำเข้าและส่งออกข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานของ SEEA

ในงานวิจัยมีบางประเด็นในการนำเสนอข้อมูลที่ควรปรับปรุง หรือวิเคราะห์เพิ่มเติม ได้แก่ 1) ควรนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลในทุกๆ เรื่องบนฐานข้อมูลของ 23 จังหวัด (แต่ที่นำเสนอมีทั้ง 23 และ 22 จังหวัด) 2) การเสนอข้อมูลมีทั้งข้อมูลปีเดียว และข้อมูลหลายปีเป็นช่วงๆ จึงควรวิเคราะห์ข้อมูลทุกเรื่องให้เป็นตัวเลขต่อปี เพื่อให้พอเทียบเคียงหรือเป็นตัวแทนได้บ้าง 3) การแสดงข้อมูลเป็นกราฟ ควรมีข้อมูลเป็นตัวเลขแสดงไว้ในภาคผนวกด้วย 4) ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงบูรณาการให้เห็นความเชื่อมโยงของประเด็นต่างๆ ในแต่ละภาคส่วนว่ามีทิศทางอย่างไร

ควรให้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมเรื่อง Policy Implication ของการใช้ SEEA กล่าวคือ หากประเทศต้องการ “เพิ่ม” มูลค่าผลผลิตมวลรวม ที่คำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและค่าใช้จ่ายในการ

ป้องกันสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง คือ (ก) การลดงบประมาณด้านการป้องกันหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมได้เข้าสู่สภาวะที่สังคมพึงประสงค์แล้วเท่านั้น มิเช่นนั้นจะทำให้รัฐบาลกลางไม่ใส่ใจต่อการเพิ่มงบประมาณด้านนี้ หรือบิดเบือนงบประมาณไปทางด้านอื่นเพื่อให้ “ตัวเลข” ของ SEEA “ดูดี” (ข) จะทำอย่างไรให้ “มูลค่าสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น” โดยที่งบประมาณในการอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อม ยังคงเท่าเดิม ซึ่งประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับมาตรการด้านส่งเสริมการลงทุนหรือการผลิต และมาตรการด้านการตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศหันมาสนใจสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินมากขึ้นกว่าเดิม และ (ค) จะมีนโยบายหรือมาตรการใดที่จะส่งเสริมให้ มูลค่า GDP-SEEA เพิ่มขึ้นไปพร้อมๆ กับการจัดสรรงบประมาณให้เพิ่มขึ้นเพื่อป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จึงขอเสนอให้มีการอภิปราย Policy Implication ให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการให้ความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูล และเพื่อประโยชน์ต่อหน่วยงานของทุกภาคส่วนเพื่อ “ยกระดับมูลค่า GDP-SEEA”

ข้อเสนอแนะ

- ควรวิเคราะห์ข้อมูลสรุปในภาพรวมของแต่ละ sector ให้เห็นว่า กิจกรรมอะไรเป็นกิจกรรมหลักๆ ที่สำคัญมีส่วนสูงในการขับเคลื่อน Blue Economy ของ sector นั้นๆ
- การให้ข้อเสนอแนะควรให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น ควรให้หน่วยงานรัฐหน่วยงานไหนเป็นหน่วยงานประสานงานหลักให้ระบุพร้อมเหตุผล และควรเสนอแนะมาตรการให้ชัดเจนเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่ต้องให้เกิดเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงนโยบายและด้านวิชาการ
- ในอนาคตประเทศไทยน่าจะได้รับการสนับสนุนจาก UNEP-GEF เพื่อการจัดทำบัญชีทุนทางธรรมชาติ ซึ่งจะเน้นบัญชีบริวาร 2 บัญชี คือ บัญชีท่องเที่ยว และบัญชีน้ำ โดยอาจจะมีการกำหนดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดกระบี่ ซึ่งสามารถจะนำเอาทรัพยากรพื้นฐานจากโครงการนี้ไปต่อยอด
- เมื่อโครงการ UNEP-GEF เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีทุนทางธรรมชาติเริ่มขึ้นแล้วควรจะมีการแชร์ผลการวิจัยโครงการนี้เพื่อเป็นประโยชน์ของคณะวิจัยที่จะมาทำต่อโดยอาจจะประสานงานกับ UNEP หรือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางฝ่ายไทย

(5) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง “โครงการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน” นำเสนอโดย รศ.ดร.อรรถพรณ ศรีเสาวลักษณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุมแสดงในภาคผนวก ๓) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การศึกษานี้คือการวิเคราะห์มูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลนทางด้านต่างๆ เพื่อให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับมูลค่าเศรษฐกิจที่จะสูญเสียไปหากมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนไปใช้เพื่อ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ และเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้หากลงทุนในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน คือ

- มูลค่าจากการใช้ทางตรง เช่น ด้านการประมง เป็นปัจจัยเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ และเพื่อการบริโภคโดยตรง เป็นแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

- มูลค่าจากการใช้ทางอ้อม มีประโยชน์ในแง่ของการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ เช่น ป้องกันการกัดเซาะ การรักษาระดับของอุทกภูมิในระบบนิเวศส่วนย่อย ด้านประโยชน์ในการดูดซับและกักเก็บคาร์บอน และความคุ้มค่าในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อสร้างรายได้จาก Blue Carbon

- มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ เช่น มูลค่าของการคงอยู่ มูลค่าของการเก็บรักษาเพื่อให้ลูกหลานในอนาคต

นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ผลประโยชน์ที่ได้จากการกำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนเป็นพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งอาจจะเป็นพื้นที่อุทยานฯ หรือเขตห้ามจับสัตว์น้ำ ต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อจะวิเคราะห์มูลค่าจากการใช้ทางตรงด้านการประมง ประโยชน์การใช้ทางอ้อมด้านหนึ่ง คือประโยชน์ในการดูดซับและกักเก็บคาร์บอนและความคุ้มค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนซึ่งได้นำเอาข้อมูลของราคาที่ดินในพื้นที่ชายฝั่งทะเลมาวิเคราะห์ร่วมกับปริมาณของคาร์บอนที่สะสมอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาาระบบนิเวศป่าชายเลน เพื่อนำไปใช้ในเชิงนโยบายและส่งเสริมให้ประชาชนในการร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

ผู้วิจัยพยายามดำเนินการและปรับการดำเนินงานจากแผนเมื่อเกิดปัญหา และข้อจำกัดของข้อมูล/การได้มา ที่ไม่เป็นไปตามแผน เป็นงานวิจัยมีการทบทวนเอกสารเป็นอย่างดี การอภิปรายประเด็นต่างๆ มีการเชื่อมโยงกับงานศึกษาอื่น มีการนำข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานปฏิบัติที่เก็บข้อมูลไว้ มาวิเคราะห์ต่อยอด ทำให้เกิดประโยชน์เชิงนโยบาย เช่น การวิเคราะห์มูลค่าการใช้ทางอ้อมจากระบบนิเวศป่าชายเลน ในด้านการดูดซับและกักเก็บคาร์บอน มีการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสำรวจภาพสนามวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เป็นมาตรฐาน เช่น การวิเคราะห์มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ของป่าชายเลน

ในส่วนของการศึกษาประโยชน์ของป่าชายเลนด้านการประมง ควรอธิบายประเด็นต่อไปนี้อย่างชัดเจน

- เกณฑ์การเลือกจังหวัดในแต่ละภาพเป็นตัวแทนในการศึกษา เช่น เหตุใดจึงเลือกจังหวัดตราด เป็นตัวแทนภาคตะวันออก ฯลฯ

- การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพึ่งพาป่าชายเลน ควรอธิบายถึงตัวชี้วัดความพึ่งพาป่าชายเลนที่ผู้วิจัยเลือกใช้ให้มีความชัดเจนขึ้นว่าเป็นอย่างไร และมีความสมเหตุสมผลอย่างไร

- ประเด็นตัวอย่างหมู่บ้านประมง อาจมีการปรับปรุงให้เหมาะสม

- รูปบางรูปต้องปรับ resolution กราฟบางรูปที่อาจต้องปรับ หรืออธิบายให้ครบถ้วน

- ขาดการสรุปรวมของงาน รวมทั้ง executive summary
- ให้วิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านป่าไม้ (ป่าชายเลน) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การวิจัยนี้มีข้อค้นพบหลายประเด็นซึ่งน่าสนใจมาก ดังนั้นจึงควรมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา
นี้ ในประเด็น “ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย” ข้อเสนอเกี่ยวกับการศึกษาต่อไป อาจต้องมีการ
compromise กันระหว่างวิชาการกับการนำไปใช้ มีประโยชน์เนื่องจากเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการ
ทำงานต่ออีกมาก และขยายผลไปยังระบบนิเวศอื่นๆ ต่อไปจนครบ

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการจัดทำ policy brief โดยแยกประเด็นต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการทำความเข้าใจต่อ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ควรสรุปประเด็นมูลค่าที่เป็นตัวเงินของป่าชายเลนต่อการใช้ประโยชน์หลักๆ เช่น ด้านประมง
การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง หรือพายุ เป็นต้น
- 3) ควรวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านป่าไม้ (ป่าชายเลน) และการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ
- 4) ควรจะมี section ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง/ข้อมูลประกอบสำหรับผู้ที่จะสนใจ
ดำเนินการต่อ
- 5) ควรดำเนินการแก้ไขเพื่อปรับปรุงตามที่เสนอ

(6) การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง **“โครงการศึกษา
สถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำ
เงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน”** นำเสนอโดย ศ.ดร.ประสิทธิ์
ปิาวัวพัฒนานิช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 เวลา
13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (รายละเอียดการประชุม
แสดงในภาคผนวก คม) ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การวิจัยศึกษาเรื่องความสอดคล้องเกี่ยวกับมาตรฐานหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ทั้งในส่วน
ที่เป็นในรูปของไม่ว่าจะเป็นสัญญาหรือสนธิสัญญาและรวมไปถึงมาตรการระหว่างประเทศที่ไม่ได้มีผล
บังคับตามกฎหมายหรือที่เรียกว่า soft law มีสัญญา 4 ฉบับซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีทั้งหมด คือ
กฎหมายทะเล สัญญา UNESCO CITES และ BIODIVERSITY CONVENTION

ประเด็นที่น่าสนใจคือข้อที่หกของอนุสัญญากำหนดให้รัฐภาคีจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติ
เกี่ยวกับการอนุรักษ์แล้วก็ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพต่าง ๆ ค.ร.ม. ก็ได้มีมติเมื่อปี 2558 ให้
จัดทำแผนอยู่ 2 แผน คือแม่บทกระบวนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพปี 2558-2564 และ
แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพปี 58-59 เพื่อปฏิบัติตามข้อที่หก

ข้อสังเกตมีจำนวนโครงการหลายโครงการแต่อย่างไม่ได้มีการกล่าวถึงการสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์ที่หนึ่งมีการเชื่อมโยงชีวภาพทางทะเลกับความหลากหลายทางทะเล นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์ที่สอง ว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูกับความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการไม่ได้มีการพูดถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในทะเลแล้วก็ริมชายฝั่งแม้จะมีการพูดถึงการควบคุมความหลากหลายทางชีวภาพก็ตาม

ประเด็นสุดท้าย ในยุทธศาสตร์ที่สามว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ ซึ่งมีการโยงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ด้วยกัน ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่น่าสนับสนุน ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพอนุสัญญาไซเตสจะคล้ายกับอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพคือไม่ได้มีการพูดถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยตรง แต่ว่าจะมีส่วนที่ส่งเสริมและคุ้มครองการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อนุสัญญา UNESCO ประเทศไทยเป็นภาคีแล้วก็ได้มีการออกระเบียบประมาณปี 58-59 หลังจากที่ได้ศึกษาพบว่าที่ผ่านมามีการเสนอแนวปะการังให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติมีอย่างน้อยสามประเทศ คือ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์ จะต้องไปศึกษาเรื่องความโดดเด่นว่าจะไปเข้ากับมาตรฐานของสากลฉบับไหน

ในส่วนของสิ่งแวดล้อมมีกฎหมายที่เป็นมาตรฐานหรือมีระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อมชายทะเลและในทะเล เรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวพบว่ากฎหมายที่มีอยู่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น หนึ่งคือกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการป้องกัน สองก็คือกฎหมายที่มีการกำหนดว่าในขณะที่มีการประกอบกิจการท่องเที่ยวคุณต้องทำอะไรบ้าง สามในเรื่องที่จะต้องถูกเพิกถอนหรือสิ้นสุดในกระบวนการ

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศมีกฎหมายอีกชุดหนึ่งเห็นที่น่าสนใจก็คือกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้า แต่ประเด็นคือว่าในเรื่องของการเปิดเสรีการค้าบริการไม่ว่าจะอยู่ภายใต้กรอบของ WTO หรือ ASEAN ที่เปิดให้ต่างชาติเข้ามาเปิดบริการในประเทศเรา ไม่ได้พูดถึงเรื่องของการบริหารจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบการเอาไว้ แต่กลับพบว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้าจะมีข้อยกเว้นว่าสามารถใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องการปกป้องสิ่งมีชีวิตและสุขอนามัยของสัตว์และพืช ส่วนนี้สมาชิกอาเซียนสามารถใช้มาตรการเพื่อที่จะสกัดไม่ให้เขามาลงทุนได้

ในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศพบว่าพันธกรณีระหว่างประเทศปัญหานี้มีอยู่ 2 ส่วนคือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นกฎหมาย hard law ซึ่งน่าจะเอามาใช้ประโยชน์ในการจัดการเกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า และมีกฎหมายที่เป็นกฎหมายในกรอบของอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา จะพบว่าความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมตรงที่เรื่องของนักท่องเที่ยวคือประเทศไทยไม่จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว

ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อโครงการวิจัย

รายงานการวิจัยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการให้ข้อมูลเชิงกฎหมายและมาตรการจัดการดูแลควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นฐานการพัฒนา โดยแสดงความครบถ้วนสมบูรณ์ของกฎหมายและนโยบาย รวมทั้งมาตรการการจัดการ แต่ยังขาดการสรุปให้เห็นความเชื่อมโยงดังกล่าวให้เห็นชัดเจนสำหรับระดับนโยบาย สามารถเป็นข้อมูลในการเชื่อมโยงการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในภาพรวม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ชัดเจนขึ้น

ในส่วนข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ในการแก้ไขปัญหา การบริหารจัดการ การกำกับดูแล และการปรับปรุงกฎหมายรองรับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล หรือกรอบความตกลงระหว่างประเทศบรรลุดุประสงค์เพียงบางส่วน

คุณภาพของผลงานได้ผลลัพธ์บางส่วนตามเป้าประสงค์ที่กำหนดในช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในร่างรายงานยังไม่สมบูรณ์มีหลายองค์ประกอบที่ไม่ครบถ้วน บางส่วนของรายงานยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ เช่น

รายงานผลงานวิจัยนี้ควรปรับปรุงแก้ไข ดังต่อไปนี้

- 1) เนื้อหายังไม่สมบูรณ์ ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ควรมีเนื้อหาครบถ้วน (ยังมีส่วน comment จากคณะผู้วิจัยปรากฏในรายงาน)
- 2) แต่ละบทควรมีบทสรุปเพื่อบอกว่าเนื้อหาในส่วนต่างๆ มีความสำคัญอย่างไรต่องานวิจัย
- 3) บทสรุปและข้อเสนอแนะของรายงานยังไม่พอเพียง
- 4) ควรมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ gap และความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายภายในและพันธกรณีระหว่างประเทศในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ในลักษณะของแผนภูมิ หรือ diagram จะสร้างความเข้าใจได้ดีขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การนำเสนอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขในบทสุดท้ายของประเด็นดังกล่าวได้ด้วย (บทที่ 6)

5) ควรกล่าวถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ใช้บังคับกฎหมายภายใน และอนุวัติการพันธกรณีระหว่างประเทศด้วย นอกเหนือจากหน่วยงาน อปท. หรือหน่วยงานดูแลฐานทรัพยากรท่องเที่ยวหลักๆ

ส่วนงานวิจัยเป็นการถอดเรื่องราวจากพันธกรณี และกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ ลงมาสู่บริบทของประเทศไทย ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นในการเข้าร่วมประชาคมโลก อย่างไรก็ตาม เนื้อหายังคงมีความซับซ้อน และไม่มีการระบุแนวทางการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวทางทะเลเท่าที่ควร ผู้วิจัยควรระบุข้อเสนอแนะ และแนวทางการบริหารจัดการให้ชัดเจนมากขึ้น

เนื่องจากข้อเสนอแนะ (บทที่ 6) ยังจัดทำไม่เรียบร้อย ทำให้การจะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ยังไม่มีความชัดเจน (ข้อ 6.2 หน้า 104-105, 108-110) ว่าจะเสนอให้ดำเนินการอย่างไร และหน่วยงานไหนรับผิดชอบ เช่น เรื่องการขยายเขตอำนาจทางทะเล การจัดการขยะทะเล และการเก็บภาษี เป็นต้น

ร่างรายงานฉบับนี้ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่ควรเผยแพร่ อย่างน้อยควรต้องจัดสัมมนาโดยเชิญหน่วยงานภาครัฐที่ต้องรับผิดชอบดำเนินการตามข้อเสนอ และภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเข้ามารับฟังผลการวิจัย เพื่อนำข้อเสนอแนะไปขับเคลื่อนตามความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ในบทที่ 2 ข้อ 2.1.2 รูปแบบและปัญหาการท่องเที่ยว และข้อ 2.2.2 แหล่งกำเนิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีหัวข้อที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นปัญหา (สาเหตุ) ต่อทรัพยากรท่องเที่ยว จะสร้างให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น
2. SDG ถือเป็น soft law หรือไม่
3. เนื้อหาในรายงานในส่วนของกฎหมายมีจำนวนมาก แต่ยังไม่เห็นความเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัย
4. ในส่วนของบทสรุปควรชี้ให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่ใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ
5. วิธีการศึกษา ควรระบุให้ชัดเจน เนื่องจากเป็นร่างรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว ไม่ใช่ในส่วนของข้อเสนอโครงการวิจัย (preproposal) แล้ว ในเนื้อหายังเป็นข้อความเดียวกันกับ proposal อยู่
6. ควรให้ข้อเสนอแนะว่าภายใต้สถานการณ์ในเชิงการจัดการ นโยบายและมาตรการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทางทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประเทศไทยควรเพิ่มเติมมาตรการ แผนหรือนโยบายอะไรมาเสริมเพื่อให้ประเทศไทยมีการจัดการปัญหาได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. ควรทำแผนภาพอธิบายแสดงความเชื่อมโยงให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนการมีกฎหมายและมาตรการเชิงนโยบายรองรับอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว (เชิงอนุรักษ์)
6. การตรวจเอกสารในส่วนของจังหวัดชายทะเลมีไม่ครบทุกจังหวัด (หน้า 11-15)
7. ตรวจสอบตัวสะกดในรายงานให้ถูกต้อง เช่น นิเวศ ระบบนิเวศ หรือนิเวศวิทยา ไม่ควรใช้ระบบนิเวศไทย

ในช่วง 6 เดือนที่สี่ (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 – 31 กรกฎาคม 2562) ได้มีการจัดประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยต่างๆ และการนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ ที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการฯ จำนวน 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพื่อนำเสนอรายงานของโครงการวิจัย จำนวน 4 โครงการ คือ

1. การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่อง “โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982” โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2562 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การนำเสนอข้อบทข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องกฎหมายทะเล ฯ ค.ศ.1982

การศึกษาข้อบทดังกล่าวเกิดจากแนวทางของความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่ต้องมีการคำนึง กรอบความคิด วัตถุประสงค์ โดยมีผลลัพธ์ที่แสดงถึง การศึกษาออกเป็นแบบทแสดงถึงความเกี่ยวพันของข้อบทที่เกี่ยวข้อง และเป็นข้อมูลในการนำไปปฏิบัติ ต่อเจเนนโยบาย ทั้งการออกกฎหมาย การเข้าร่วมในการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นใน การยกร่างข้อตกลงระหว่างประเทศในอนาคต

โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ การนำเสนองานครั้งนี้มีการแบ่งลักษณะของผลวิจัยเพื่อให้เกิดความ เข้าใจตามวิธีของระบบกฎหมายและการนำไปใช้

1. ข้อบทที่อ้างอิงหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานระหว่างประเทศที่ปรากฏในข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือข้อมติที่ประชุมระหว่างประเทศเพื่อการอนุวัติการ

2. ข้อบทที่ให้รัฐสมาชิกอาศัยรายละเอียดจากข้อตกลงระหว่างประเทศหรือข้อมติที่ประชุม ระหว่างประเทศ

3. ข้อบทที่กำหนดให้รัฐภาคีร่วมมือในการสร้างกฎเกณฑ์หรือสร้างความร่วมมือในเรื่องต่างๆ

4. ข้อบทที่ให้อำนาจองค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องต่างๆตามข้อบทที่ระบุไว้

นอกเหนือจากนี้ยังพบว่า หลักการและการนำเสนอประเด็นการที่นำไปสู่การทำอนุวัติของตัว กฎหมายสำหรับประเทศเป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องเล็งเห็นและให้แสดงถึงความสำคัญในงานวิจัย เพื่อให้เกิด ความสมบูรณ์ของการศึกษาวิเคราะห์การนำไป

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

(ร่าง) รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้เป็นไปตามแผนและน่าพอใจ เนื่องจากสอดคล้องกับ แผนดำเนินงาน ครอบคลุมขอบเขตและตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยศึกษาความตกลงและ มาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ทำให้ทราบประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ประเทศไทยต้อง คำนึงในการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ควร ปรับปรุงแก้ไขดังต่อไปนี้

1. ในด้านการนำเสนอ นอกเหนือจากการตรวจแก้ไขคำที่พิมพ์ผิดแล้ว ควรแก้ไขหัวข้อให้ตรง ตามเนื้อหา กล่าวคือ ข้อ 2.1 ของบทที่ 2 หน้า 101 เป็น “การพิจารณากำหนด (หรือ) ระบุ” แทนคำว่า “การวิเคราะห์” นอกจากนี้ การอธิบายบทที่ 3 ท้ายคำอธิบายความตกลง บางครั้งมีบทสรุป บางครั้งก็ไม่มี บางครั้งกล่าวถึงประเทศไทย บางครั้งระบุเพียงรัฐภาคี ดังนั้นจึงควรนำเสนอให้เป็นแบบเดียวกัน และ ในทำนองเดียวกัน ผู้วิจัยควรระบุว่าความตกลงฉบับไหนไทยเป็นภาคีแล้วบ้างตั้งแต่ในบทแรกๆ เพราะมี การกล่าวถึงเรื่องนี้บ้างในบทที่ 3 เช่นหน้า 441 แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุไว้

2. ควรปรับให้ทันสมัย (update) กฎหมายภายใน เช่นในหน้า 614 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ปัจจุบันมีการปรับปรุงแก้ไขในฉบับต่อมา พ.ศ.2558 และ พ.ศ.2559

ข้อเสนอแนะในการเผยแพร่ผลงาน ควรมีการจัดพิมพ์และจัดส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบ และพิจารณาเร่งดำเนินการโดยเร็ว ควรมีการจัดทำข้อเสนอแนะไปยังนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องให้มีการเร่งรัดให้มีการดำเนินการ ควรมีการเสนอแนะให้มีการจัดตั้งหน่วยงาน หรือ มอบหมายให้หน่วยงานพิเศษดำเนินการติดตามและเร่งรัดให้มีการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ดังเช่นที่เคยเสนอไว้ตั้งแต่การประเมินครั้งก่อนว่า ตั้งแต่บทแรกควรอธิบายสถานะทางกฎหมาย ของเอกสารระหว่างประเทศต่างๆ ที่นำมาพิจารณา เพราะมีได้มีเพียงสนธิสัญญาหรือความตกลงที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่มีพวกที่เป็นเพียงข้อเสนอแนะซึ่งแม้ไม่ผูกพันทางกฎหมายแต่การไม่ดำเนินการตาม อาจส่งผลเสียได้ในทางปฏิบัติ และความตกลงจำนวนมากที่อ้างมาก็มิได้ผูกพันประเทศไทยเพราะมิได้ เข้าเป็นภาคี แต่ก็ต้องคำนึงถึงด้วยเช่นกันเพราะอาจก่อให้เกิดแรงกดดันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและ สังคมได้

คำชี้แจงของผู้วิจัยมิได้ตอบข้อสังเกตของผู้ประเมิน (ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในการปรับปรุงแก้ไข ด้านบน) ดังนั้น หากปราศจากคำอธิบายในเรื่องนี้ ผู้ปฏิบัติย่อมไม่อาจจัดลำดับความสำคัญในการ ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เพราะไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะอื่นๆ มีดังต่อไปนี้

1) รายงานฉบับนี้ทำได้อย่างดีเลิศ มีรายละเอียดอย่างครบถ้วน แต่มีการพิมพ์ผิดอยู่บ้าง จึงควรมีการตรวจสอบก่อนการตีพิมพ์อีกครั้ง

2) บทคัดย่อควรกล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดของงานวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์ตามสาระที่ แบ่งเป็น 8 กลุ่ม และบทที่ 4 หน่วยงานรับผิดชอบ รวมทั้งสรุปผลการศึกษา เช่น มีข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดประมาณกี่ฉบับ มีหน่วยงานในประเทศที่เกี่ยวข้องจำนวนเท่าไร ข้อเสนอแนะ ไม่ควรใช้ ภาษาอังกฤษในบทคัดย่อไทย และควรใช้ไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษให้ถูกต้องด้วย

3) บทที่ 2 หัวข้อ 2.2.4 ข้อบทส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวกับองค์การน่าจะตัดออก เนื่องจากมีการบรรยาย ไว้แล้วในบทที่ 1

4) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐเจ้าของธง และรัฐเจ้าของท่า รวมทั้งการตรวจเรือในเขตทะเลหลวง เนื่องจากในขณะนี้มิอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศอย่างน้อย 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือและ เรือ (รวมทั้งการออกแบบเรือ) ซึ่งได้แก่ ILO MLC 2006 และ ILO C188 จึงควรให้มีการวิเคราะห์ว่า อนุสัญญาฯ ดังกล่าวมีความเกี่ยวพันอย่างไร และรัฐต่างๆ จะต้องปฏิบัติตามหรือไม่อย่างไร

5) บทที่ 3 เนื่องจากข้อตกลงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระ และข้อบทมากกว่า 1 จึงทำให้เกิด ความซ้ำซ้อนในการบรรยายถึงข้อตกลงเหล่านี้ในแต่ละกลุ่มสาระและข้อบท ขอเสนอให้มีการกล่าวนำถึง ข้อตกลงแต่ละฉบับ (ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และสถานภาพของประเทศไทยไว้ในตอนต้น การ บรรยายในแต่ละข้อบทก็จะได้ระบุถึงประเด็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับข้อบทนั้นๆ

6) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีชีวิต ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หน้า 271 ที่เกี่ยวกับองค์การจัดการประมงในระดับภูมิภาค ซึ่งในบริเวณมหาสมุทรอินเดีย (หน้า 275) มิได้กล่าวถึง

ก. องค์การ SWIOFC (Southwest Indian Ocean Fisheries Commission)

ข. องค์การ SIOFA (Southern Indian Ocean Fisheries Agreement)

จึงควรให้มีการวิเคราะห์ถึงความเกี่ยวพันของทั้งสององค์กรว่าเป็นองค์กรที่จัดการประมงในระดับภูมิภาคในบริเวณมหาสมุทรอินเดียหรือไม่

7) บทที่ 4 ควรจะระบุเฉพาะข้อบกพร่องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยโดยตรง (ส่วนที่ไม่เกี่ยว เช่น ช่องแคบ หมูเกาะ ยกเว้นที่เกี่ยวข้องกับเรือไทยที่ต้องผ่าน) ข้อตกลงที่อยู่ในภูมิภาคที่อยู่นอกเขตไทยไม่จำเป็นต้องกล่าวถึง นอกจากนี้ควรมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทยต้องเป็นภาคีข้อตกลงที่ยังไม่ได้เป็นอะไรบ้าง หน่วยงานในปัจจุบันยังขาดในส่วนไหนบ้าง หรือมีช่องว่าง ความซ้ำซ้อนอะไรบ้าง เช่น กรมเจ้าท่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องมาก ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรหรือไม่ หน่วยงานอื่นควรมีบทบาทเพิ่มเติมอย่างไร

8) หากการวิเคราะห์ในข้อ 2) และ 3) มีความเกี่ยวข้องกันอันมีผลต่อการแสดงในบทที่ 4 ขอให้มีการเพิ่มเติมในบทที่ 4 นี้ด้วย

9) ในบทที่ 4 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ข้อ 61 มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2482 และยังมีคำสั่ง คสช. อีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้องด้วย จึงควรพิจารณานำมาใส่ไว้ในบทที่ 4 ด้วย

10) ในบทที่ 4 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนงานบนเรือและเรือตามอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศทั้งสองฉบับ ซึ่งได้แก่ ILO MLC 2006 และ ILO C188 นั้น มีการตราเป็นกฎหมายไทยและใช้บังคับใช้แล้ว จึงควรพิจารณาถึงความเกี่ยวพันและพิจารณานำมาใส่ไว้ในบทที่ 4 ด้วย

11) ในบทที่ 4 ขณะนี้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562” แล้ว ตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2562 ขอให้พิจารณาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับบทที่ 4 นี้หรือไม่ อย่างไร

12) ควรมี list of Abbreviations/ Acronyms เพื่อใช้ในการบรรยายแทนชื่อเต็ม เพราะมีการกล่าวถึงบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในตารางจะทำให้รายงานกระชับขึ้น

2) การประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 2 เรื่อง “การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย” โดย พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์ และคณะ สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม เมื่อวันพุธที่ 3 เมษายน 2562 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การนำเสนอร่างแนวการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัดภายใต้ขอบเขตของกิจกรรมการเรียนรู้ รับรู้ ระดมความคิดเห็นระดับกลุ่มจังหวัด

การศึกษาการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทำกิจกรรมเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลในการเป็นฐานในการร่างการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัด เกิดขึ้นจากรูปแบบกิจกรรมการลงภาคสนาม เพื่อการทำกิจกรรมเรียนรู้ รับรู้และระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนของการได้รับผลประโยชน์ทางทะเล เพื่อให้สามารถเป็นส่วนเสริมสำหรับฐานข้อมูลและเพื่อการประเมินความเหมาะสมในการจัดทำร่างแผนที่เขตทางทะเลของจังหวัดของประเทศไทยในการดำเนินการวิจัยต่อไป

โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ หลักการและวิธีการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัด สามารถใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายและมีการใช้ข้อมูลในแต่ละส่วนที่แตกต่างกัน เช่น พิกัดเริ่มต้นในการกำหนดเขตทางทะเลที่มีการนำชุดข้อมูลจาก ประกาศกระทรวงมหาดไทย สัญลักษณ์บนแผนที่ และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางการอธิบายที่มาและให้เหตุผลสำหรับการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่า หลักการและวิธีการที่ทางคณะวิจัยนำเสนอ ให้ข้อมูลประกอบถึงกิจกรรมทางทะเลของแต่ละกลุ่มจังหวัดมีความทับซ้อนกันได้เรื่องผลประโยชน์ทางทะเลจากลักษณะเดิมของการใช้พื้นที่ทะเล รวมถึงอำนาจขององค์การภาครัฐในการบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลอีกด้วย

ข้อกังวลจากคณะวิจัยอีกประการ คือ หลักการและวิธีการแบ่งเขตทะเลจังหวัด ที่จะเกิดขึ้นกับการแบ่งเขตทะเลของประเทศไทยนั้น ควรมีการสร้างความเข้าใจที่มาและหลักการที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานสากล กล่าวคือ จุดพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่น่าจะเสนอต่อการแบ่งเขตทะเลระดับจังหวัดนั้น ทางคณะนักวิจัยมองว่าสถานการณ์การบริหารจัดการเขตพื้นที่ของประเทศไทยต้องมีการบูรณาการร่วมมือขององค์การภาครัฐและองค์การที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับ การเข้าใจและการนำไปใช้บริหารจัดการจากร่างของการแบ่งเขตทะเลระดับจังหวัดได้อย่างเป็นเกณฑ์มาตรฐานกลางของประเทศไทยในการอ้างอิงเขตแดนในบริบทต่างๆ และการใช้ผลประโยชน์ทางทะเล

2. หลักการและวิธีการแบ่งเขตทะเลระดับจังหวัดโดยยึดวิธี Adjusted Medina line และวิธีการ Adjusted Proportionality

โดยหลักการและวิธีการแบ่งเขตทะเลระดับจังหวัดโดยยึดวิธี Adjusted Medina line และวิธีการ Adjusted Proportionality ตามแนวทางของการทบทวนวรรณกรรมของข้อมูลการปรับปรุงค่าพิกัด พ.ร.บ.2502 และหลักการเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด (Median Line) เพื่อให้การแบ่งเขตทางทะเลสามารถมีวิธีการที่เหมาะสมตามหลักการภูมิศาสตร์ทางกายภาพและจากการลงสำรวจข้อมูลภาคสนามของพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทย

นอกจากนี้คณะวิจัยได้มีการอ้างอิงถึงข้อมูลพิกัดเริ่มต้นในการกำหนดเขตทางทะเลของประเทศไทยในการเทียบเคียงและศึกษา เช่น ประกาศของกระทรวงมหาดไทย ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. การดำเนินการในครั้งต่อไปมุ่งเน้นการเติมเต็มข้อมูลและที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินความเหมาะสมในการจัดทำร่างแผนที่เขตทะเลของจังหวัดของประเทศไทย

การดำเนินการในช่วงที่ 2 ของคณะนักวิจัยถือเป็นการแสดงผลลัพธ์ของการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตทางทะเลและกิจกรรมการเรียนรู้ รับรู้ ระดมความคิดเห็นระดับกลุ่มจังหวัด ทำให้ปรากฏหลักการของแนวทางการแบ่งเขตทางทะเลระดับจังหวัดครั้งที่ 1 ขึ้น ในส่วนระยะต่อไปจึงเป็นการมุ่งแสวงหาข้อมูลจากสภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการภาครัฐที่จำเป็นเพื่อเติมเต็มที่มีความจำเป็นต่อการแบ่งเขตทางทะเลของจังหวัดในประเทศไทย ตลอดจนการศึกษาข้อเสนอแนะจากความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายรวมถึงความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในระดับประเทศ ตามความจำเป็นของคณะวิจัยต่อไป

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

โครงการวิจัยมีความก้าวหน้าเป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ ผลงานความก้าวหน้าเป็นที่น่าสนใจและได้ผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ในช่วงเวลา มีความคืบหน้า มีผลการดำเนินงานที่มีความก้าวหน้าและชัดเจนเพิ่มขึ้นในกิจกรรมหลายส่วน ได้แก่ การกำหนดพิพัตการแบ่งเขตจังหวัด การวิเคราะห์การแบ่งเขตตามแนวทางที่กำหนด การแสดงผลเป็นแผนที่แนวเขตทางทะเลของจังหวัด กิจกรรมการเรียนรู้ การระดมความคิดเห็นและการสนทนากลุ่ม (focus group) ผลจากการวิจัยเป็นที่ยอมรับได้ในระดับหนึ่ง

แนวทางในการดำเนินงานที่มีหลักการเหมาะสม การ implement จะมีความซับซ้อนมากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่คณะวิจัยต้องเตรียมการล่วงหน้า แต่ควรปรับปรุงและตรวจสอบดังต่อไปนี้

1. การตรวจเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการแบ่งเขตแดนทำได้โดยละเอียด แต่ยังอ่านทำความเข้าใจได้ยาก ผู้วิจัยควรพิจารณาสร้างตาราง หรือ matrix ที่สรุปข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละวิธีการแบ่งเพื่อให้สามารถสรุปได้ชัดเจนขึ้น
2. ตารางที่ 3 หน้า 50 และ 51 ควรเพิ่มหัวตารางในหน้า 51
3. แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทยตอนบน ควรนับแม่น้ำเพชรบุรีด้วยหรือไม่
4. อ่าวไทยตอนบนไม่รวมถึงสุราษฎร์ธานี แต่ผู้วิจัยยกตัวอย่างเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมาไว้ในส่วนนี้ ข้อความจึงขัดแย้งกัน (ทั้งนี้ หากผู้วิจัยเห็นควรว่าเกาะเต่า ควรอยู่ในจังหวัดชุมพร หรือ มีกรณีศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ควรเสนอเพิ่มเติมในข้อเสนอแนะ)
5. คำจำกัดความของไหล่ทวีปในหน้า 56 (350 ไมล์ทะเล) กับหน้า 58 (250 ไมล์ทะเล) ไม่ตรงกัน อ่านแล้วทำความเข้าใจได้ยาก
6. กรอบแนวคิดการวิจัย (หน้า 62) ไม่ได้ระบุถึงการประเมินความรู้ความเข้าใจ
7. หน้า 66 ผู้วิจัยได้ยกเว้นกรณีที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเขตไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นการสร้างมาตรฐานการแบ่งเขตทะเล เห็นควรให้ผู้วิจัยทำการแบ่งเขตทะเลทั้งหมด (รวมถึงที่ได้ถูกประกาศไปแล้ว) เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และอาจนำเสนอให้มีการปรับแก้ประกาศในอนาคต (หากไม่เหมาะสม)

8. หน้า 68 อธิบายถึงกลุ่มตัวอย่าง 400 คนจาก 6 กลุ่มจังหวัด แต่ผลการศึกษาระบุว่ามีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 345 คน จึงควรระบุว่าศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 520 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถาม 345 คน คิดเป็นร้อยละ ... และ ควรตัดคำว่าจาก 6 กลุ่มจังหวัดออก

9. หน้า 70 ในส่วนขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยควรระบุบรรทัดฐานในการแบ่งว่าการเลือกใช้เกณฑ์การแบ่งในแต่ละเกณฑ์บรรทัดฐานขึ้นได้อย่างไร

10. ตรวจสอบรูปแบบการอ้างอิงให้ตรงตามระเบียบของ สกว.

11. ตารางที่ 105 ควรระบุค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วย อย่างไรก็ตามคำถามส่วนใหญ่ในแบบสอบถามเป็นคำถามกึ่งชี้แนะ อาจทำให้เกิดการเอนเอียงของข้อมูลได้ง่าย นอกจากนี้ แบบสอบถามยังไม่ได้มีความจำเป็นในการตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ข้อมูลส่วนนี้จึงอาจจะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เห็นควรเสนอให้ผู้วิจัยพิจารณาตัดส่วนนี้ออกจากงานวิจัย หรือใส่แยกไว้เป็นภาคผนวกในส่วนของการดำเนินการวิจัย และการสร้างความตระหนัก

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. เนื่องจากการศึกษาโครงการต้องใช้แนวคิด วิธีการและกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลที่เป็นสากล จึงควรต้องมีการจัดทำ “บรรณานุกรม” หรือการอ้างอิงไว้ในตัวบท ขยายความส่วนต่างๆ ให้ชัดเจน ทั้งในท้ายหน้าเนื้อหา (ถ้าจำเป็น) และแยกเป็นส่วน “บรรณานุกรม” หรือ “เอกสารอ้างอิง” ด้วย

2. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ลงในรายละเอียดเพิ่มขึ้น เพื่อหาข้อมูลสนับสนุนในขั้นตอนของการหาจุดตกลงร่วม และการ implement ในขั้นสุดท้ายต่อไป

3. การประกาศต้องไม่ขัดกับหลักที่เราได้ใช้ในการกำหนดเขต และต้องสอดคล้องกับหลักระหว่างประเทศที่ได้เคยมีไว้แล้ว เช่น การกำหนดเส้นปิดน่านน้ำภายใน เป็นต้น

สรุปผลการประเมินควรสนับสนุนเพราะมีประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการในอนาคต เป็นโครงการที่จะก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการกำหนดแนวเขตทางทะเลของจังหวัดครอบคลุมทุกจังหวัดของประเทศไทย ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งจากการประกอบกิจการทางชายฝั่งและทางทะเลของประเทศได้เป็นอย่างดีให้กับทุกฝ่าย

3) การประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง **“การบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมชายหาดของชายหาดท่องเที่ยว”** โดย ดร.ขวัญรวี สิริกาญจน และคณะ จากสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ วันพุธที่ 24 เมษายน 2562 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

โครงการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมชายหาดของ ชายหาดท่องเที่ยว มีเป้าหมายระยะยาวและคาดหวังให้เกิดการพัฒนาชายหาดท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยทางสุขภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

วัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อม ชายหาดของชายหาดท่องเที่ยว คือ

1. เพื่อให้ได้แนวทางการตรวจติดตามคุณภาพน้ำทะเลและประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพบริเวณ ชายหาดท่องเที่ยว

2. เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพบริเวณ ชายหาดท่องเที่ยวที่ยกระดับสู่มาตรฐานสากลและเหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่น

ในการวิจัยนี้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ หาดพัทยา และ หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นชายหาด ที่มีประวัติการตรวจพบแบคทีเรียกลุ่มมาตรฐานเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล จากข้อมูลกรมควบคุม มลพิษในช่วงสิบปีที่ผ่านมา เป็นชายหาดที่มีกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ การว่ายน้ำ ดำน้ำ บานาน่าโบ๊ท เจ็ตสกี วินเซอร์ฟ และเล่นเรือใบ เป็นต้น ซึ่งมีช่องทางในการสัมผัสน้ำและเกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพได้ หลายช่องทาง ระยะทางไม่ไกลทำให้สามารถเก็บตัวอย่างน้ำในทุกสถานีและนำกลับมายังห้องปฏิบัติการ เพื่อทำการวิเคราะห์จุลินทรีย์ได้ภายในวันเดียวกัน

ความถี่ในการเก็บ โดยกำหนดแนวทางตามโครงการชายหาดติดดาว ของกรมควบคุมมลพิษ

- ช่วงฤดูท่องเที่ยว (ฤดูแล้ง) จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ เดือน ธันวาคม กุมภาพันธ์ มีนาคม และเมษายน
- นอกฤดูท่องเที่ยว (ฤดูฝน) จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ เดือน มิถุนายน และสิงหาคม

สรุปผลเบื้องต้น - วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อให้ได้แนวทางการตรวจติดตามคุณภาพน้ำทะเลและ ประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพบริเวณชายหาดท่องเที่ยว การดำเนินงานในรอบ 6 เดือนถัดไป เก็บน้ำและ ตรวจวัดคุณภาพน้ำ ในช่วงฤดูท่องเที่ยว 2 ครั้ง และ ฤดูฝน 2 ครั้ง และตรวจวัดไวรัสก่อโรค ทำการ วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพด้วยวิธี Quantitative Microbial Risk Assessment (QMRA)

สรุปผลเบื้องต้น - วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางการบริหารจัดการความ ปลอดภัยทางสุขภาพบริเวณชายหาดท่องเที่ยวที่ยกระดับสู่มาตรฐานสากลและเหมาะสมกับศักยภาพของ ท้องถิ่น การดำเนินงานในรอบ 6 เดือนถัดไป คือ วิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพ และจัดทำร่างมาตรการ ชายหาดปลอดภัยทางสุขภาพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางแผนไว้บางส่วน เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นทดลอง 6 เดือนแรก โดยมีรายงานการวางแผนเรื่องจุดเก็บตัวอย่าง การศึกษา และจำนวนตัวอย่างที่เก็บแล้ว และได้เริ่มต้น

เก็บตัวอย่างแล้ว 2 ครั้ง ในจุดที่วางแผนไว้ รวมทั้งได้วิเคราะห์พารามิเตอร์ต่างๆ ทั้งกายภาพ เคมี และชีวภาพ ซึ่งเป็นผลบางส่วนที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักทางงานวิจัยได้

จากผลการวิเคราะห์พารามิเตอร์ต่างๆ ใน 2 ครั้งเก็บตัวอย่าง บางพารามิเตอร์มีค่าแตกต่างกันอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังไม่ได้อธิบายอย่างละเอียด นอกจากนี้อาจเป็นเพราะจำนวนตัวอย่างและจำนวนครั้งกับตัวอย่างยังไม่มากพอจึงยังไม่สามารถให้ค่าทางสถิติที่จะสรุป หรือได้แนวทางอย่างใด จึงควรเก็บตัวอย่างต่อไปตามที่วางแผนไว้ และเมื่อได้ตัวอย่างมากขึ้นการวิเคราะห์น่าจะทำได้ดียิ่งขึ้น

ในผลการทดลองที่เบื้องต้นยังไม่เข้าใจว่าทำไมใช้กราฟเส้นในการแสดงผลเชื่อมโยงระหว่างจุดเก็บตัวอย่าง เนื่องจากไม่น่าจะเป็น trend ไม่น่าจะลากเส้นต่อจุดได้ หรือหากผู้วิจัยมีความตั้งใจอย่างไร ควรอธิบายให้เข้าใจ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มีความชัดเจน มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดตามหลักสถิติ มีกระบวนการทำวิจัยที่มีมาตรฐาน และมีผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือ ความรู้และข้อมูลที่ได้รับสามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดต่อไป และจะได้แนวทางในการติดตามคุณภาพน้ำทะเลและประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาดของประเทศไทย แต่ที่คณะวิจัยควรมีความชัดเจนคือ ขอบเขตการศึกษาของงานโดยเฉพาะคำว่า “ความปลอดภัยทางสุขภาพ” ของนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไปนั้น ครอบคลุมด้านใดบ้าง เช่น ชยะ คุณภาพน้ำทะเล น้ำจืด (ที่ใช้ล้างตัว) คุณภาพอากาศและคุณภาพเสียง หรือรวมถึงอาหารที่มีจำหน่ายบริเวณชายหาด

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ควรเลี่ยงการเขียนที่ใช้คำฟุ่มเฟือย เช่น การตัดคำว่า “ทำการ” ออก ควรเขียนให้เป็นในลักษณะเดียวกันทั้งเรื่อง เช่น พลาด หรือ พลัด เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง และระวังเรื่องการเขียนผิด เช่น “จำเพาะ” ต้องเป็น “จำเพาะ”

2. ควรมีค่าทางสถิติ และการสรุปผล

3. ควรมีการอภิปรายเปรียบเทียบกับงานอื่นๆ

4. รมัถระวังการแปลผลคุณภาพน้ำ ในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาเกิดน้ำท่วม อาจส่งผลให้ค่าคุณภาพน้ำทะเลได้รับการรบกวนจากน้ำฝนและน้ำจากชุมชนที่ไหลลงโดยตรง

3) การประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่อง “ศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของไทย: ป่าชายเลน” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทธา เพ่งธรรมกิริติ และคณะ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2562 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ข้อค้นพบของโครงการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

1. ข้อตกลงปารีสภายใต้สนธิสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) กำหนดให้ทุกประเทศเสนอเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศ (NDC)
2. ระบบนิเวศชายฝั่ง (Coastal Ecosystem Components) ได้รับความสนใจในการเป็นแหล่งลดก๊าซเรือนกระจกเนื่องจากมีศักยภาพในการดูดซับคาร์บอนได้สูง
3. ข้อมูลและการศึกษาด้านศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของประเทศไทยยังมีค่อนข้างจำกัด

การดำเนินงาน (ระยะเดือนที่ 1-6)

1. เพื่อให้ทราบสถานการณ์วิจัยการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของไทยและประเมินช่องว่าง (Gap analysis) และการจัดการช่องว่าง (Gap filling) ของข้อมูล
2. เพื่อประเมินศักยภาพของการกักเก็บคาร์บอนในป่าชายเลนที่ครอบคลุมมวลชีวภาพส่วนเหนือดินและใต้ดิน การเปลี่ยนแปลงก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ป่า และดินตะกอนในระดับพื้นที่

กิจกรรม (ตามแผน)

1. การทบทวนและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งของไทย
2. การประเมินและวิเคราะห์ช่องว่างของข้อมูล การเลือกพื้นที่และการเตรียมพื้นที่ศึกษาในระดับพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสถานภาพของข้อมูลด้านการกักเก็บคาร์บอนของระบบนิเวศชายฝั่งของไทย และการวิเคราะห์ช่องว่างและการจัดการช่องว่างงานวิจัย
2. ได้พื้นที่ศึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาในขั้นต่อไป
3. ได้แผนดำเนินการและวิธีการเก็บตัวอย่างและดำเนินการศึกษาในระดับพื้นที่

สรุปสถานการณ์งานวิจัยด้านการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนในประเทศไทย ที่รวบรวมได้โดยจัดกลุ่มงานวิจัยตามระบบนิเวศได้ 2 แหล่ง ป่าชายเลน และหญ้าทะเล ซึ่งมีจำนวนงานวิจัย 19 และ 7 เรื่องตามลำดับ ทั้งนี้ยังพบว่าเป็นงานวิจัยที่ประเมินหรือพัฒนาแนวทางการประเมินปริมาณมวลชีวภาพและคาร์บอนในมวลชีวภาพเป็นหลักสำหรับแหล่งป่าชายเลนและหญ้าทะเล (จำนวนรวม 13 และ 5 เรื่องตามลำดับ) โดยเฉพาะเป็นงานศึกษาปริมาณมวลชีวภาพและคาร์บอนในมวลชีวภาพส่วนเหนือดิน ในขณะที่งานศึกษาด้านการกักเก็บคาร์บอนในดินและดินตะกอนพบในแหล่งป่าชายเลนเป็นหลัก (จำนวน 3 เรื่อง) และพื้นที่หญ้าทะเลมีงานวิจัย 2 เรื่อง ส่วนงานศึกษาด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกพบเฉพาะในแหล่งป่าชายเลน (จำนวน 9 เรื่อง) และเป็นงานศึกษาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนหรือปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากดินหรือพื้นที่ป่าชายเลนเป็นหลัก

การประเมินการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของไทยจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความพร้อมด้านข้อมูลของพื้นที่ระบบนิเวศชายฝั่งทะเลสำหรับกรณีฐาน และความชัดเจนและความ

เหมาะสมในการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมการเป็นแหล่งบลูคาร์บอน รวมถึงความพร้อมเชิงเทคนิค ได้แก่ ระเบียบวิธีการประเมิน วิธีการตรวจวัดเชิงวิทยาศาสตร์ และความพร้อมของข้อมูลประกอบการประเมิน ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำการทบทวนเอกสารเชิงวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของไทยและองค์กรนานาชาติ โดยผลการทบทวนพบว่ายังมีช่องว่างด้านข้อมูลและด้านเทคนิคที่แตกต่างกันตามแต่ประเภทของระบบนิเวศชายฝั่งทะเล สถานะและช่องว่างของข้อมูล และข้อเสนอการจัดการช่องว่างด้านการประเมินการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนในระบบนิเวศทะเลชายฝั่งของไทย

แผนระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งโดยส่วนใหญ่จะเน้นตั้งเป้าหมายในเชิงกายภาพ เช่น ตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศไทย แต่ไม่ได้ทำการวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนั้นแผนส่วนใหญ่มักเน้นการประเมินและคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติในเชิงกายภาพ เช่น การกระจายตัวของป่า ความอุดมสมบูรณ์ ความเปราะบาง และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ การกระจายของสายพันธุ์และรูปแบบของความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น โดยไม่ได้กล่าวถึงการประเมินและคาดการณ์ผลกระทบในเชิงมูลค่าที่เป็นตัวเงินซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และสำคัญมากในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

แผนส่วนใหญ่แม้จะกล่าวถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและศึกษาศักยภาพเชิงเทคนิคและความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในเชิงภาพรวมและรายสาขาทางเศรษฐกิจผ่านการลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และเพิ่มสัดส่วนการใช้ พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิตไฟฟ้า เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคการคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรม และ อาคารส่งเสริมการผลิตพลังงานสะอาด แต่ไม่ได้มีการกล่าวถึงการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่ง และระบบนิเวศทางทะเล (Blue Carbon)

การตรวจเอกสารยังพบว่ามีเพียงแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 ที่กล่าวถึงการพัฒนางานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนในดินของระบบนิเวศต่างๆ ในประเทศ แต่เป็นการกล่าวแบบกว้างๆ โดยไม่ได้มีรายละเอียดของงานวิจัยที่ต้องการพัฒนา นอกจากนั้นในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี มีการเน้นส่งเสริมแนวทางประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ไม่ได้มีการกล่าวถึงกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งและระบบนิเวศทางทะเล

ข้อเสนอแนะ

จากช่องว่างของแผนต่างๆ กับการศึกษาการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งและระบบนิเวศทางทะเล สามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะในอนาคตได้ดังนี้

1) ในอนาคตเป้าหมายที่กำหนดในแผนต่างๆ ควรมีการกล่าวถึงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในเชิง เศรษฐศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2) ควรมีการประเมินและคาดการณ์ผลกระทบในเชิงมูลค่าที่เป็นตัวเงินให้มากกว่าปัจจุบันที่เน้น การประเมินและคาดการณ์ผลกระทบในเชิงกายภาพ ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และ สำคัญมากในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

3) ควรให้ความสำคัญกับการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งและระบบนิเวศทางทะเล (Blue Carbon) ให้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้

4) ควรเร่งส่งเสริมการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนในดินของระบบนิเวศ ชายฝั่งและระบบนิเวศทางทะเลในประเทศและส่งเสริมแนวทางประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบ นิเวศชนิดนี้ให้มากขึ้น

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ในส่วนของวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อให้ทราบสถานการณ์งานวิจัยของไทยนั้น เห็นว่ายังทำการ ทบทวนเอกสารงานวิจัยไม่มากพอ และยังขาดความชัดเจนในส่วนของของคาร์บอนที่มีชีวิตเหนือดิน ได้ ดิน ในดิน (soil) และในตะกอนดิน (sediment) ควรอธิบายและจำแนกให้ชัดเจนว่าในแต่ละส่วนดังกล่าว มีช่องว่างอะไรบ้าง และจะหาข้อมูลหรือเทียบเคียงจากต่างประเทศได้อย่างไรบ้าง

2. ในการประเมินช่องว่างของข้อมูลและการวิจัย ควรมีการประชุม Stakeholders ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการสนับสนุนด้าน Blue Carbon เนื่องจากจะ ได้รับทราบความต้องการในการใช้งานต่อไป

3. ควรจะเพิ่มความเสี่ยงของงาน เช่น วิธีการประเมิน Gap

- ประเด็นพิจารณา (มีเฉพาะ tidal marsh, หญ้าทะเล ป่าชายเลน) น่าจะมีการ ประเมิน gap ของ delta, mind flat ด้วยในแง่การสำรวจ

- การคัดเลือกพื้นที่สำรวจ (นอกจากกระนง) เช่น จันทบุรี นครศรีธรรมราช เนื่องจากมี ปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งผลต่อการกักเก็บคาร์บอนในดินตะกอน หรือการเลือกศึกษาในพื้นที่ป่าชาย เลนที่มีระดับความสมบูรณ์แตกต่างกัน (เช่น มาก ปาน กลาง น้อย) เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ข้อ 3 และ 4

- การประเมินมูลค่าของป่าชายเลน ต้องทำในแง่ของการเป็น Blue Carbon โดยดู อัตราการเพิ่มพูนและอัตราการเสื่อมโทรมของป่าชายเลนด้วย

4. ผลงานที่เสนอมานี้สามารถนำเสนอสถานการณ์คาร์บอนที่มีการศึกษาวิจัยในประเทศไทยและ ต่างประเทศได้ระดับหนึ่ง แต่ความเชื่อมโยงของข้อมูลและความต่อเนื่องของข้อมูลในเชิงพื้นที่และระบบ นิเวศชายฝั่งทะเล ยังไม่ค่อยมีความชัดเจนว่าข้อมูลที่เป็นช่องว่างในงานวิจัยมีประเด็นอะไร และจะเสนอ แนวทางการแก้ไขในรายงานขึ้นต่อไปอะไรบ้าง

5. คณะผู้วิจัยควรนำเสนอวิธีการที่จะใช้ประเมินแหล่งคาร์บอนให้ชัดเจน โดยให้สอดคล้องกับวิธีการตามมาตรฐานสากลที่มีใช้อยู่ และระบบนิเวศชายฝั่งทะเลที่จะต้องจำแนกประเภทหรือลักษณะของระบบนิเวศให้ชัดเจนว่า ประเทศไทยกำหนดไว้อย่างไร พร้อมการอธิบายลักษณะของระบบนิเวศนั้นๆ ให้ชัดเจน และเทียบเคียงกับผลการศึกษาวิจัยของต่างประเทศที่ใกล้เคียงกัน

6. ขอให้พิจารณาการเลือกวิธีการประเมินแหล่งคาร์บอน (ปริมาณคาร์บอน) และแหล่ง หรือ พื้นที่ หรือระบบนิเวศที่จะประเมินการสะสมคาร์บอนของไทยให้ชัดเจน และเทียบเคียงกับของต่างประเทศให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน

7. เป็นงานวิจัยที่สามารถเติมเต็มข้อมูลการวิจัยในเรื่องนี้ให้เป็นที่แพร่หลายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับนโยบายของประเทศได้เป็นงานหลักงานหนึ่ง และจะสามารถต่อยอดในการทำงานวิจัย การจัดการ และการตอบสนองพันธกิจของอนุสัญญาระหว่างประเทศในเชิงนโยบายได้

8. เป็นโครงการที่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานและประเทศชาติ ตามแผนที่สำคัญต่างๆ เช่น แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 อีกทั้งเป็นการเตรียมการ เริ่มต้นงานด้าน Blue Carbon ด้านป่าชายเลนของไทย

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. วิเคราะห์นำเสนอภาพ flow ของคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของประเทศไทยให้เห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของคาร์บอนในส่วนระบบนิเวศที่เป็นบรรยากาศ ดิน และน้ำ (ทะเล) จะสร้างความเข้าใจรูปแบบ C-dynamic ของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของประเทศไทยได้ดี (นำเสนอ C-cycle ในระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของไทย)

2. ควรนำเสนอให้เห็น dynamics ของคาร์บอนที่มีการเปลี่ยนแปลงและเชื่อมโยงกับระบบนิเวศย่อย ของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยในการกำหนดมาตรการเชิงนโยบายเพื่อการจัดการพื้นที่หรือระบบนิเวศให้มีศักยภาพในการกักเก็บคาร์บอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ข. การพัฒนาโจทย์วิจัย

ในช่วง 6 เดือนแรก (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561) การดำเนินงานของชุดโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการจำนวน 1 โครงการ เรื่อง **การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย** นำเสนอโดย พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์ และคณะ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2560 เวลา 13.30-15.00 น. โดยมีประเด็นสำคัญซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจน ควรกำหนดนิยามคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เช่น เขตแดนทางทะเล หมายถึงอะไร คิดตั้งแต่พื้นที่ชายฝั่งตรงจุดไหน หรือนับจากเขตนํ้าทะเลสูงสุด พื้นที่ทะเลของจังหวัด ใช้อะไรเป็นตัวอ้างอิง
2. ควรมีการสำรวจเอกสารเพิ่มเติมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

3. ควรศึกษาทบทวนประสบการณ์กรณีการแบ่งเขตในอ่าวไทยตอนใน ว่ามีผลอย่างไร และเหตุใดจึงไม่มีดำเนินการต่อในพื้นที่อื่น และในพื้นที่ที่ยังไม่มีการแบ่ง มีปัญหาอย่างไร
4. ขอให้คำนวณพื้นที่ทางทะเลของแต่ละจังหวัดให้ด้วย เพื่อใช้เป็นตัวเลขอ้างอิง
5. คาดว่าโครงการนี้คงไม่มีปัญหาหรือต้องปรับเปลี่ยนวิธีวิจัย แต่จะมีปัญหาเรื่องข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ที่จะได้จากงานวิจัยนี้ จะทำให้ข้อมูลเหล่านั้นสามารถเป็นข้อมูลมาตรฐานที่ใช้อ้างอิงได้ของประเทศในทางปฏิบัติได้อย่างไร ไม่ให้มีการถกเถียงในเรื่องนี้อีกระหว่างหน่วยงานต่างๆ
6. การวิจัยนี้ดำเนินการโดยหน่วยงานทหารเรือของประเทศไทยซึ่งมีตัวเลขที่จำเป็นต้องใช้อ้างอิงให้เป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศ เช่น พื้นที่ทางทะเล ความยาวชายฝั่ง และจำนวนเกาะ เป็นต้น ขอให้ผู้วิจัยสรุปให้ได้ว่า ผลจากการศึกษาวิจัยนี้ควรใช้เป็นตัวเลขอ้างอิงที่เป็นมาตรฐานของประเทศจริง และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนสถาบันทางวิชาการต่างๆ นำไปใช้อ้างอิงเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศต่อไป
7. ขอให้ นำข้อมูลไปสู่การใช้ในทางปฏิบัติโดยผ่านแอปพลิเคชันทางมือถือให้ได้
8. ควรมีกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจากทุกภาคส่วน และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
9. ควรมีการกำหนดนิยามที่ชัดเจนของคำสำคัญ อาทิเช่น เขตแดนทางทะเล, เขตจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย เป็นต้น
10. ควรสำรวจเอกสารเพิ่มเติมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ
11. การใช้กรอบการแบ่งเขตระหว่างประเทศ หรือระหว่างรัฐมาเป็นฐานคิดในการแบ่งเขตจังหวัดอาจไม่ตรงประเด็น ควรระมัดระวังในการประยุกต์แนวคิด
12. ควรสร้างกรอบการวิจัยให้ชัด โดยระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และนำเสนอการแก้ไข โจทย์ด้วยการวิจัย
13. ผลงานจากการวิจัยน่าจะออกมาในรูปของการเสนอ alternatives ในการมีแผนที่ที่มีมากกว่า 1 scenarios รวมทั้งข้อดี ข้อเสีย เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจของหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็น potential users
14. การใช้เทคนิคด้านระหว่างประเทศมาแบ่งเขตจังหวัดภายในประเทศ ดังนั้นต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบท
15. ในส่วนของเนื้อหา ตอบโจทย์หลายด้าน ทั้ง law enforcement ผลประโยชน์ การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมีขอบเขตที่กว้าง ควรจะมี priority
16. ควรพิจารณาการกำหนดขอบเขตการวิจัยที่มีสถานะต่างกัน เช่น กลุ่มจังหวัด, รายจังหวัด, จังหวัดชายแดนทางทะเล เป็นต้น
17. ควรศึกษาด้านกฎหมายในประเด็นข้อจำกัด อันเนื่องมาจากการแบ่งเขตให้ชัดเจน

18. ควรระบุสมมติฐานของงานให้ชัดเจนเพื่อให้ตอบโจทย์ให้ชัดเกี่ยวกับการสร้างโจทย์วิจัย ยังไม่เห็นรายละเอียดการตั้งสมมติฐานเพื่อใช้ในการค้นเอกสารและวางแผนการวิจัย
19. ควรนำเสนอหัวข้อของสมมติฐานในลักษณะของ (1) แนวทางที่เหมาะสมในการใช้เกณฑ์ในการแบ่งเขต เช่น ใช้เส้นแบ่งตามประเทศหรือตามรัฐ ได้หรือไม่ (2) เสนอแนวทางการแบ่งเขตที่เหมาะสม เช่น อาจเสนอเป็นแนวทางความเป็นไปได้ว่าสามารถขยายเขตการรับผิดชอบของเกาะเต่าไปยังจังหวัดชุมพรได้หรือไม่ เป็นต้น
20. การดำเนินการในภาพรวมเหมาะสม เสนอให้มีการพิจารณาให้ทำ focus group ก่อน เพื่อจะได้เห็นปัญหาและโอกาสให้ชัดเจน
21. การทำประชาพิจารณ์ให้มั่นใจว่าทิศทางจะนำไปสู่อะไร การแย่งทรัพยากรอาจเป็นจุดที่ทำงานได้ยาก
22. แนวคิดการแบ่งเขตเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของรัฐที่อ้างอธิปไตย การรับฟังความเห็นจะฟังวิธีคิด หรือฟังแนวเขต ?
23. การขับเคลื่อนงานวิจัยนี้ ควรใช้เวทีในการทำกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างการเรียนรู้และการรับรู้ไปด้วย
24. การสร้างความเข้าใจให้ตรงกันว่าเราต้องการทำการแบ่งเขตปกครองทางทะเลหรือเขตรับผิดชอบทางทะเล เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องและคนทั่วไปได้เข้าใจตรงกัน (consensus) ในกระบวนการยอมรับหรือกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นปัญหา
25. ควรเสนอแนวทางการปรับแก้ existing data ที่มีว่าจะเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากสกว.เป็นหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย ผลงานวิจัยที่ดีควรมีการนำเสนอ scenario ต่างๆ ทางด้านวิชาการโดยไม่จำเป็นต้องจำกัดตัวเองอยู่กับกฎระเบียบดั้งเดิมที่มี งานวิจัยควรเสนอแนะเพิ่มเติมได้

ในช่วง 6 เดือนที่สอง (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 – 31 กรกฎาคม 2561) การดำเนินงานของชุดโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมดังนี้

ก. การจัดประชุมย่อยเพื่อหารือก่อนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ (concept paper)

ในการดำเนินงานของชุดโครงการฯ ได้มีการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการเตรียมการพัฒนาข้อเสนอโครงการก่อนจะมีการจัดประชุมเพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการในที่ประชุมแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เข้าร่วมรับฟัง ดังนี้

- (ร่าง) การเตรียมพัฒนาข้อเสนอโครงการ เรื่อง การพัฒนาระบบการควบคุมการทำประมงพาณิชย์โดยการอนุญาต นำเสนอโดย คุณพวงทอง อ่อนอุระ ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย กระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2561 เวลา 11.00-12.30 น. ณ ห้องประชุม 2 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย โดยมีสาระสำคัญของการนำเสนอ ดังนี้

- (ร่าง) การเตรียมพัฒนาข้อเสนอโครงการ เรื่อง ศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของพื้นที่ป่าชายเลนของไทย นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ ภาควิชาเทคโนโลยีและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม และภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุม 2 ชั้น 14 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย

ข. การจัดประชุมเพื่อนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย

การดำเนินงานของชุดโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อเสนอโครงการ จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

1) เรื่อง **ศักยภาพการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของพื้นที่ป่าชายเลนของไทย** นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ ภาควิชาเทคโนโลยีและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม และภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2561 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย โดยมีประเด็นการนำเสนอ และที่ประชุมให้ความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นการนำเสนอมิตดต่อไปนี้

ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยงระหว่างระบบนิเวศทางทะเลและระบบนิเวศป่าบก เป็นระบบนิเวศที่มีผลผลิตสุทธิทางนิเวศวิทยาสูง เนื่องจากไม้ป่าชายเลนสามารถสะสมมวลชีวภาพของต้นไม้ได้มาก ประกอบกับกระบวนการย่อยสลายสารอินทรีย์ในดินเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากสภาพไร้ออกซิเจนจากการท่วมขังของน้ำ ป่าชายเลนสามารถเก็บกักปริมาณคาร์บอนไว้ได้มากกว่าปริมาณที่ปลดปล่อย ดังนั้นระบบนิเวศป่าชายเลนจึงมีศักยภาพเป็นแหล่งเก็บกักคาร์บอนในระบบนิเวศป่าชายเลนจะมีการสะสมในดินตะกอนมากที่สุด รองลงมาคือส่วนของพรรณไม้ที่อยู่ใต้ดิน และส่วนของพรรณไม้ที่อยู่เหนือดิน จากการประเมินองค์ความรู้ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนของระบบนิเวศชายฝั่งทะเล จำเป็นต้องเข้าใจและทราบถึงพลวัตของคาร์บอนในระบบอันขึ้นกับกระบวนการสำคัญหลายกระบวนการ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบสถานการณ์งานวิจัยการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของไทยและประเมินช่องว่าง (Gap analysis) และการจัดการช่องว่าง (Gap filling) ของข้อมูล
2. เพื่อประเมินศักยภาพของการกักเก็บคาร์บอนในป่าชายเลนที่ครอบคลุมมวลชีวภาพส่วนเหนือดินและใต้ดิน การเปลี่ยนแปลงก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ป่า และดินตะกอนในระดับพื้นที่
3. เพื่อประเมินศักยภาพของการเป็นแหล่งบลูคาร์บอนของป่าชายเลนของไทย

การดำเนินการศึกษา

1. การทบทวนและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งของไทย
2. การประเมินและวิเคราะห์ช่องว่างของข้อมูล
3. การเลือกพื้นที่และการเตรียมพื้นที่ศึกษาในระดับพื้นที่
4. การเตรียมการดำเนินการศึกษาในระดับพื้นที่
5. การเก็บข้อมูลพืช/ตัวอย่างพืช การเปลี่ยนแปลงก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ และดินตะกอนในพื้นที่ศึกษา (บางส่วน)
6. การวิเคราะห์ข้อมูล (บางส่วน)
7. การเก็บตัวอย่างพืช การเปลี่ยนแปลงก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ และดินตะกอนในพื้นที่ศึกษา
8. ประเมินการกักเก็บคาร์บอนในป่าชายเลนของพื้นที่ศึกษา
9. การเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนในพื้นที่ป่าชายเลนของไทยด้วยเทคนิคภาพถ่ายระยะไกลและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
10. การประเมินศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนในพื้นที่ป่าชายเลนของไทยด้วยข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคภาพถ่ายระยะไกล/ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสถานภาพของข้อมูลด้านการกักเก็บคาร์บอนของระบบนิเวศชายฝั่งของไทย และการวิเคราะห์ช่องว่างและการจัดการช่องว่างงานวิจัย
2. ได้พื้นที่ศึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาในขั้นต่อไป
3. ได้แผนดำเนินการและวิธีการเก็บตัวอย่างและดำเนินการศึกษาในระดับพื้นที่
4. ได้ข้อมูลบางส่วนในการประเมินการกักเก็บคาร์บอนในพื้นที่ป่าชายเลนที่ศึกษา
5. ได้ผลการประเมินศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลนที่ศึกษา
6. ได้ผลการประเมินศักยภาพการกักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลนของไทย

ที่ประชุมได้ให้ความเห็นต่อข้อเสนอโครงการวิจัย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) งานวิจัยนี้มีประโยชน์ให้ได้ข้อมูลสำคัญของศักยภาพพื้นที่ป่าชายเลนและระบบนิเวศป่าชายเลนในการเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชายเลนของประเทศ และในระดับงานวิจัยที่มีการศึกษามากหลายปีแล้วจากสถาบันการศึกษาต่างๆ แต่ขาดการบูรณาการข้อมูลและต่อยอดให้เป็นปัจจุบัน

2) การเก็บข้อมูลในพื้นที่ต้องแยกแหล่งการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจน ระหว่าง Above ground, Belowground, ใน soil (ดิน) และตะกอนดิน (sediment) ให้ชัดเจน ควร define คำว่า “ระบบนิเวศชายฝั่ง” ว่าเป็นหน่วยพื้นที่วิจัยให้ชัดเจน

3) ประเด็น Permanence, dynamism ของสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการประเมินแยกแยะ natural และ anthropogenic aspects ให้ได้ เพราะจะมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์

4) หากโครงการทำสำเร็จได้ข้อมูลมากเท่าที่จะทำได้ จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถนำเสนอในเวทีโลกได้ ซึ่งเรื่อง Carbon ในแหล่งของทะเลและชายฝั่ง มีความกว้างมาก มีปริมาณมหาศาล และเป็นแนวทางให้หน่วยงานปฏิบัติงานในพื้นที่ สามารถประเมินสถานภาพของ Blue carbon ได้ต่อเนื่องตลอดไป

5) โครงการนี้มีประโยชน์ในการที่จะใช้ในการกำหนดนโยบายในการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ในการสร้างเศรษฐกิจสีน้ำเงิน และใช้ในการคิดเครดิตในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

6) โครงการนี้มีประโยชน์ มีคุณค่า น่าสนใจ แต่หากมีการทำให้ลักษณะภาพรวมทั้งประเทศและภาคประชาชนเห็นคุณค่าผลประโยชน์ของป่าชายเลนได้ จะมีคุณค่ามากขึ้น

7) โจทย์ที่ชัดเจนมากขึ้นจะช่วยให้งานวิจัยมีคุณค่า ทั้งในเชิงกายภาพและนโยบายการจัดการ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยว่ามีเป้าหมายอย่างไร อาทิ ต้องการชี้ให้เห็นชัดเจนถึง “ศักยภาพ” ในเชิงกายภาพและระบบนิเวศของพื้นที่ หรือชนิดพันธุ์ที่เป็นโจทย์ ทั้งนี้เพื่อส่งต่อองค์ความรู้ (พื้นฐาน) สู่การวิเคราะห์ในมิติถัดไป เป็นผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และผลกระทบด้านสังคม

8) เป็นประโยชน์กับงานวิจัยที่สามารถต่อยอดไปได้ถึงระดับนโยบาย ในการอนุรักษ์และฟื้นฟู หรือใช้ประโยชน์กับทรัพยากรชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะป่าชายเลนและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง

2) เรื่อง การพัฒนาระบบการควบคุมการทำการประมงพาณิชย์โดยการอนุญาต นำเสนอโดย คุณพวงทอง อ่อนอุระ ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2561 เวลา 14.00-15.30 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีประเด็นการนำเสนอ และที่ประชุมให้ความเห็นดังต่อไปนี้

ในการนำเสนอประเด็นสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

1. ผู้ประกอบการประมงในประเทศ ได้แก่

- ชาวประมง แยกเป็นเจ้าของเรือประมง ได้แก่ง คนงานบนเรือประมง

- ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการทำการประมง ได้แก่ อุตสาหกรรมอุต่อเรือ อุตสาหกรรม

ทำเครื่องมือประมงชนิดต่างๆ โรงน้ำแข็ง/อุตสาหกรรมห้องเย็น โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง เป็นต้น

- ผู้ส่งสินค้าประมงไปขายต่างประเทศ

2. ผู้ประกอบการธุรกิจประมงนอกน่านน้ำ

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่จัดทำกฎหมาย ไม่มีความเข้าใจแนวทางการจัดการประมงดีเพียงพอ หรือไม่เข้าใจเลย ส่งผลให้เกิดกฎหมาย/กฎข้อบังคับที่ไม่เป็นธรรมออกมาบังคับใช้กับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะชาวประมงที่ทำประมงเพื่อการยังชีพ

4. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ควบคุมการทำการประมง

ข. เป็นการประมงในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

- ประเทศที่ยากจน มาตรการควบคุมโดยการบังคับใช้กฎหมาย/กฎข้อบังคับที่เคร่งครัดเกินไป จะก่อปัญหาสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนประมงตามมา
- ประเทศที่ร่ำรวย

ค. ประเภทการทำการประมง – พื้นบ้าน เชิงพาณิชย์ ประมงนอกน่านน้ำ

ง. เครื่องมือทำการประมง (Fishing Gears)

จ. พื้นที่ทำการประมง (Fishing Ground or Fishing Areas)

ฉ. เรือประมง แบ่งเป็นในน่านน้ำ นอกน่านน้ำ

ช. คน – แรงงานประมง

ซ. อุตสาหกรรม

ประเด็นแนวทางการควบคุมจะทำการศึกษาระบบอนุญาตของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จแล้ว จากทุกภูมิภาคทั่วโลกมาศึกษา วิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาระบบอนุญาตเพื่อการประมงเชิงพาณิชย์ ที่ประเทศไทยควรต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กรณีการทำประมงตามแนวเขตแดนทางทะเลของชาวประมงไทย กัมพูชา และเวียดนาม ปัจจุบันเกิดผลกระทบจากการใช้มาตรการควบคุมที่เคร่งครัดเกินไปในน่านน้ำไทย ทำให้ชาวประมงไทยออกไปขอรับใบอนุญาตทำประมงจากประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวมากยิ่งขึ้น แล้วกลับมาลักลอบทำการประมงในน่านน้ำไทยเพราะมีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์กว่า

ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น

- เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจหลักการจัดการทรัพยากรประมงและกฎหมาย/กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จึงตีความบทบัญญัติของกฎหมายหรือกฎข้อบังคับไม่ถูกต้อง

- เกิดการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ที่ไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

- ผู้เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมายและบังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านการจัดการทรัพยากรประมงในภาพรวม เข้าใจถึงแนวคิด หลักการและบทบัญญัติของตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้สามารถเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย/กฎข้อบังคับที่ตราขึ้นมาบังคับใช้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้ง นี้จึงจำเป็นต้องนำประเด็นแนวทางการควบคุมโดยระบบอนุญาตของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จแล้ว จากทุกภูมิภาคทั่วโลกมาศึกษา วิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาระบบอนุญาตเพื่อการประมงเชิงพาณิชย์ ที่ประเทศไทยควรต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กรณีการทำประมงตามแนวเขตแดนทางทะเลของชาวประมงไทย กัมพูชา และเวียดนาม ปัจจุบันเกิดผลกระทบจากการใช้มาตรการควบคุมที่เคร่งครัดเกินไปในน่านน้ำไทย ทำให้

ชาวประมงไทยออกไปขอรับใบอนุญาตทำประมงจากประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวมากยิ่งขึ้น แล้วกลับมา
ลักลอบทำการประมงในน่านน้ำไทยเพราะมีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์กว่า

การนำผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์

- ใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์
ให้แก่ชาวประมงไทยใหม่ เพื่อให้เกิดการทำการประมงที่ยั่งยืน สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ
ได้ในระยะยาว ชาวประมงสามารถประกอบอาชีพประมงได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เกิดความเป็น
ธรรมในการจัดการทรัพยากรประมงในน่านน้ำไทย โดยผ่านระบบอนุญาตที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ
หลักการสากล ที่สำคัญคือเหมาะสมกับสถานะการประมงของไทย

- นำผลมาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ผู้บริหารประเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุง
นโยบายการจัดการทรัพยากรประมงของไทยให้เหมาะสมกับปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำ เหมาะสมกับ
ระบบนิเวศ เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนประมง และการประกอบธุรกิจประมงของ
ไทย และที่สำคัญที่สุดคือให้สอดคล้องกับพันธกรณีทั้งหลายที่ประเทศไทยมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามตรา
สารระหว่างประเทศด้านการประมงทุกฉบับที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกและมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตาม

- งานวิจัยจะวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ให้ถึงการใช้มาตรการควบคุมผ่านระบบอนุญาตใน
รูปแบบต่างๆ ที่สำคัญและเกิดประโยชน์ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วใช้ปฏิบัติอยู่ทั่วไป ในลักษณะกรณี
ตัวอย่าง (Case Study) เพื่อนำข้อดีและเหมาะสมกับการทำการประมงของไทยมาจัดทำข้อเสนอแนะเชิง
นโยบายดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาตามที่ตั้งสมมติฐานไว้

ที่ประชุมได้ให้ความเห็นต่อข้อเสนอโครงการวิจัย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การที่จะทำให้การจัดการทรัพยากรประมงของประเทศไทยเกิดความยั่งยืนได้ มีทางเลือกใน
การใช้เครื่องมือทางนโยบายมากมายแค่ไหน อาจไม่ใช่เป็นใบอนุญาตเพียงอย่างเดียว หรือระบบอื่นๆ ถ้า
เป็นระบบใดระบบหนึ่งมีข้อดีข้อเสียอย่างไร โดยเฉพาะการทำใบอนุญาตในเชิงประมงพาณิชย์ต้องเป็นไป
ตามกติกาภายนอก รวมทั้งประเทศไทย ฉะนั้นในการจะพัฒนาตัวนี้ให้เกิดขึ้นได้ในทางนโยบายจะมี
เครื่องมืออะไรที่จะทำในระบบการจัดการทรัพยากรประมงของไทยยั่งยืนได้

- ประมงอาจจะมองไกลถึงการทำการประมงภายนอกได้ภายใต้ระบบใบอนุญาตของประเทศไทย
โดยเฉพาะประมงพาณิชย์ที่เป็นอยู่มีปัญหาอะไร จะใช้จุดแข็งในฐานะที่เป็นนักกฎหมาย ในคดีเหล่านั้น
สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอะไรบ้างในส่วนของประเทศไทย โดยเฉพาะทรัพยากรประมง และดูใน
สถานการณ์ตรงนั้นทำให้เกิด impact อะไรขึ้นบ้าง ทำไมถึงไม่สามารถแก้ไขได้ มี approach อะไรที่
สถานการณ์เป็นอยู่ ใช้อะไรเป็นตัวกำกับดูแล สิ่งที่ทำตรงนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร ข้อจำกัด แล้วจึงจะ
เสนอว่ามีทางเลือกมากมายแค่ไหน และวิเคราะห์ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สามารถจะทำให้เกิดขึ้นได้
อย่างไรในกรณีของประเทศไทย

- การพัฒนาระบบใบอนุญาตการประมงเชิงพาณิชย์ ใครเป็นหน่วยงานของระบบ คืออะไร
คำถามคือ ทำได้แค่ไหน มีข้อจำกัดแค่ไหน แผนการปฏิรูป สถานการณ์ตอนนี้ใบอนุญาตเป็นอย่างไร ส่วน

หนึ่งอาจจะต้องชัดเจนในสิ่งที่อยากได้ ถ้าเข้าใจสถานการณ์ช่องว่างของการไม่มีใบอนุญาต การบริหารจัดการการประมงของไทยดำเนินอยู่ในปัจจุบันอย่างไร ถ้าจะนำไปสู่ระบบประเทศอื่นๆ ทางเลือกจะมีเครื่องมืออื่นหรือไม่ ส่วนข้อเสนอถ้าจะให้ชัดใครทำอะไร อยากได้อะไรออกมา และภาครัฐ หน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่องนี้จะต้องดึงมาตอนเริ่มทำ ใครจะนำไปใช้ก็จะเป็นข้อมูลประกอบกันในการดำเนินงาน สถานการณ์เป็นอย่างไร อย่างน้อยสร้างความเข้าใจในประเด็นตรงนี้ มีขอบเขตประมาณไหน

- ในหัวข้อจะเน้นว่าเป็นประมงพาณิชย์ จะต้องสะท้อนกับที่ผู้วิจัยนำเสนอ ถ้าทำได้ก็จะเป็นประโยชน์มาก เรื่องนี้ไปพันอยู่กับปัญหาการประมง หลายส่วนสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นและคิดว่าถ้างานชิ้นนี้จะทำในสิ่งที่เกี่ยวข้อง อาจจะต้องคิดว่าการทำงานในเชิงที่คิดว่าจะให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอย่างไร คนที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงทั้งหมดจริงๆ เป็นแค่ไหน เพียงไร อย่างไรก็ตาม ในอีกมิติหนึ่งที่ผู้วิจัยจะมองประโยชน์ของระเบียบบริหารจัดการจัดการตามกฎหมายต่างๆ องค์ความรู้ในเชิงวิชาการที่จะเป็นตัวสนับสนุน science policy ก็ไม่เกิดขึ้นในบริบทในการทำประมงของบ้านเรา ก็ทำให้เกิดกับปัญหาตามมา ที่อาจจะเป็นประเด็นที่กล่าวไว้ อีกประเด็นหนึ่งเรื่องทรัพยากรประมงของประเทศไทย จะดูตัวอย่างของประเทศอื่นได้แต่ไม่มีที่ไหนที่บริหารจัดการทรัพยากรได้ดีจะเอามาปรับใช้กับประเทศไทย

- ประเด็นที่เสนอคือ บุคลากรทางด้านประมง ในแง่ของกฎหมาย การดูแลทรัพยากรประมง ปัญหาการประมงเป็นอะไร ปัญหาเหล่านี้ก็จะฝังอยู่ซึ่งจะยังไม่สามารถแก้ไขได้ ถ้าโจทย์ชัดก็อาจจะไปบรรยายละเอียด เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตรงนี้ได้ ส่วนที่พูดถึงเรื่องการประกอบกิจการประมงภายในประเทศ การประกอบธุรกิจการต่อเรือ อุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมแปรรูป ถ้าไปดูกรอบต้องไฮไลท์ส่วนนี้น่าจะวิเคราะห์สิ่งที่ได้นอกจากทำ IUU เห็นภาพเศรษฐกิจตรงนี้หรือไม่ และส่วนที่เป็นกรอบ IUU สิ่งที่เป็นปัญหาใหม่ๆ ส่วนที่ประเทศไทยไม่ได้พัฒนาในระดับสากล ต่อยอดออกไป มาตรฐานคืออะไร

- ประเด็นเรื่อง scope มองเป็นภาพใหญ่ให้คำแนะนำว่าจะทำอย่างไรให้เกิดความยั่งยืนกับทรัพยากรประมง ส่วนใบอนุญาตก็เป็นแนวทางเท่านั้น อาจจะต้องปรับประเด็นของการตั้งแนวการศึกษา ถ้าอยู่ภายใต้ Blue Economy ดูว่าสิ่งที่ทำเรื่องจัดการเชิงพาณิชย์ ระบบที่อยู่ในการปฏิรูป การจัดการเชิงพาณิชย์อาจจะเพื่อขาย ประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ เพราะฉะนั้นแนวทางอาจจะต้องมองว่าภาพใหญ่มีอะไรอยู่บ้าง และสิ่งที่มองอยู่ทำอะไร จะทำอย่างไรให้แนวอย่างนั้นสามารถจะเกิดขึ้นได้ มีแนวทางเหล่านั้นอยู่สามารถจะทำให้เกิดขึ้นจริงจะสามารถทำอย่างไร อาจจะเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประมง ซึ่งอาจจะมีหลาย sector ที่มาเชื่อมโยงกับกิจกรรมการประมงก็จะโยงกับ Blue Economy ว่าภายใต้ทรัพยากรประมงที่มีอยู่ไปโยงอะไรกับที่เสนอมา อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอย่างไรเชื่อมโยงในแนวทางใด

- การนำตัวอย่างที่มาจากต่างประเทศเป็นแนวทางที่ดี แต่ขณะเดียวกันอาจจะต้องสะท้อนประมงไทยซับซ้อนมาก แต่อันหนึ่งที่เห็นด้วยคือ ไม่เห็นภาพ small scale ของ fishery มีอะไรอยู่บ้าง ตรงนั้นจะทำให้เกิดความยั่งยืนร่วมกันกับ sector อื่นๆ ได้อย่างไร นี่คือนิสัยที่อาจจะต้องปรับเล็กน้อย

-ควรปรับหัวข้อเพื่อให้คนอื่นเห็นภาพเข้าใจตรงกัน ที่สำคัญนอกจากหัวข้อคือแนวทางไม่ได้ ออกมาเป็นตัวใบอนุญาต เพราะมันเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าเปลี่ยนเป็นระบบก็จะเป็นการบริหารจัดการ ก็จะมอง เป็นภาพใหญ่ การมองสถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของทุกๆ เรื่อง สิ่งที่ต้องการเห็นก็คือ มีแนวทางจะ ทำอย่างไรให้สามารถจะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ตรงนั้นก็จะมียกข้อค้นพบ มีแนวทางอะไรอยู่ จากแนวทางที่มีอยู่ จะทำอย่างไรให้แนวทางนี้ทำได้จริง ทำอะไรกับเรื่องกฎหมาย กับองค์กร ให้เกิดขึ้นได้จริงในการประมง คือสิ่งที่จะช่วยทำให้คนนำไปต่อยอดให้ประโยชน์ได้ ต้องลงมือปฏิบัติได้จริง

ในช่วง 6 เดือนที่สาม ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 – 31 มกราคม 2562 ได้มีการจัดประชุมย่อยเพื่อเตรียมการพัฒนาข้อเสนอโครงการ (concept paper) เกี่ยวกับการเตรียมการจัดทำข้อเสนอโครงการกับ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวศ์ และคณะนักวิจัย จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย นักวิจัยให้ความสนใจที่จะพัฒนาข้อเสนอโครงการเพื่อนำเสนอ สกว. พิจารณาต่อไป

ในช่วง 6 เดือนที่สี่ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 – 31 กรกฎาคม 2562 ได้มีการจัดประชุมนำเสนอข้อเสนอโครงการ จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 4 โครงการ ดังต่อไปนี้

1. เรื่อง การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศปะการังเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ ในวันพุธที่ 15 พฤษภาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

การนำเสนอโครงการวิจัยนี้ มีนักวิจัยหลัก 3 ท่าน มีที่ปรึกษาคือ Dr.Jeff ในเรื่องการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจทางทะเลและชายฝั่งก็คือเริ่มมาเกือบสิบปี ในช่วงแรกกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเมื่อปี 2554 ให้รวบรวมคดีความเสียหายที่เกิดจากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรวมทั้งคดีของไทยและต่างประเทศ กฎหมายของต่างประเทศมีอะไรบ้าง เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้กับทางทะเลได้ จากนั้นเมื่อปี 2556 ทางองค์กรที่เคยสังกัดอยู่ก็คือ IPSEA ก็ได้ร่วมมือกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจัดการฝึกอบรมก็คือ วิธีประเมินมูลค่าของเศรษฐกิจทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นอย่างไรบ้าง ในปี 2559 ก็จัดอบรมอีกครั้งก็จะเป็นเรื่องของ การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรปะการัง ก่อนปี 2559 ก็เน้นว่าก่อนเกิดการเสียหายของทรัพยากรปะการังเราจะมีวิธีคิดอย่างไร

ในแง่ของปะการัง เพื่อให้เห็นว่าระบบนิเวศปะการังมีความสำคัญกับเรื่องการท่องเที่ยวอย่างไร และในเรื่องการทำประมง ในแง่การท่องเที่ยวจะมีนักดำน้ำที่จะมาดูปะการัง อยากเห็นฉลาม นอกจากนั้นในแง่ประมงในแนวปะการังจะมีปลาเศรษฐกิจทั้งที่บริโภคได้และปลาสวยงาม ก็จะสามารถมาแปลงเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ เริ่มต้นเมื่อ 7-8 ปีที่แล้วความสนใจในการประเมินมูลค่าทรัพยากรปะการัง ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นอย่างไร โครงการที่พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลและจะต้องมีการสูญเสียแนวปะการัง หญ้าทะเล ป่าชายเลน ผลได้จากรายได้ทางเศรษฐกิจกับผลเสียก็คือ มูลค่าเศรษฐกิจของ

ทรัพยากรที่หายไปเทียบกันอย่างไร น้ำหนักไม่ว่ามูลค่าของทรัพยากรจะเป็นเท่าไร แต่น้ำหนักจะเป็นเรื่องการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจว่าจะลงทุนหรือไม่ลงทุน ส่วนใหญ่ให้ไปทางเลือกของเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลมากกว่า

ในช่วงหลังเมื่อเวลาผ่านไปปัญหาที่เกิดขึ้นคือคดีทางด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดกับแนวปะการัง ก็จะมีกฎหมายที่บอกว่าเมื่อเกิดความเสียหายจะต้องมีการเรียกร้องค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อกฎหมายเปิดช่องให้เพื่อจะให้มีรูปแบบการประเมินและการเรียกร้องค่าเสียหายตามแนวปฏิบัติที่ควรจะเป็น ทาง ทช. ก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการทางด้านวิชาการขึ้นมาเพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการประเมินความเสียหายเพื่อนำมาประกอบการปฏิบัติของ ทช. เอง เมื่อเกิดคดีความเสียหายต่อปะการังหรือป่าชายเลน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อปี 2560 มีกรณีเรือสินค้า Global Standard มาประสบอุบัติเหตุที่เกาะน้ำดอกไม้ ซึ่งมีพิกัดชัดเจนถึงความเสียหายเกิดขึ้นตรงไหน การเข้าประเมินว่าตัวปะการังได้รับความเสียหายอย่างไร ทาง ทช. ก็เข้าไปทันที ไปประเมินว่าท้องเรือชุดและกระแทกแนวปะการังเสียหายไปประมาณ 2 ไร่ และมีมูลค่าความเสียหาย 120 ล้านบาท อันนี้ก็คือที่มาที่ไปของการประเมิน บางทีก็เป็นการประมาณการโดยนักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการประมาณการคร่าวๆ พูดย่างๆ คดีมีจำนวนมากวิธีการที่ประเมินว่าแต่ละคดีในแต่ละหน่วยงานของรัฐ ทช. ควรจะเรียกร้องค่าความเสียหายเท่าไร

แนวคิดที่นำไปที่จะทำงานวิจัยเรื่องนี้คือ คดีทางด้านสิ่งแวดล้อมจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะเดียวกันถ้าสมมติเกิดคดีสิ่งแวดล้อมขึ้นการที่จะไปเอาการศึกษาเดิมที่มีอยู่มาอ้างอิงมีข้อจำกัด 3 ประเด็น ประเด็นแรกการศึกษาบางเรื่องทำมานานแล้ว เช่นกรณีของปะการังเมื่อเวลากล่าวถึงในงานวิชาการส่วนใหญ่จะเป็นของอาจารย์อุดมศักดิ์จะอ้างกันมาเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นควรจะทำใหม่ บางทีหน่วยการศึกษาเดิมบางทีจะเป็นมูลค่าต่อหน่วย เมื่อ ทช. ไปเรียกร้องต้องการเรียกร้องความเสียหาย ทช. ต้องการทราบว่าเสียหายเป็นพื้นที่เกือบสองไร่จะไปเคลมต่อไร่ ควรจะเคลมเท่าไร จะต้องมีการแปลงต่อครัวเรือนมาเป็นต่อไร่ สมมติในกรณีที่ไม่มีงานชิ้นอื่นจำเป็นต้องใช้งานของอาจารย์อุดมศักดิ์ หรือของท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ หรืองานของตนเองหลายปีมาแล้วซึ่ง ณ ตอนนั้นค่าของเงินไม่เหมือนกัน อัตราแลกเปลี่ยน อำนาจการซื้อของเงินก็แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นจึงถึงเวลาที่สมควรทำการศึกษาใหม่ที่จะเป็นแหล่งอ้างอิงได้ เพราะฉะนั้น คดีเพิ่มขึ้น ของเก่าเอามาอ้างอิงยาก ต่อไปเมื่อคดีเพิ่มขึ้นเราควรมีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานที่ทาง ทช. ไปได้ และทางศาลก็รับได้

แนวคิดของ Richard แกนตั้งคือระบบนิเวศของปะการัง แกนนอนเป็นเวลาที่ผ่านไปในแต่ละปี เมื่อมาถึงจุด A ปรากฏว่าเกิดอุบัติเหตุซึ่งทำให้ประโยชน์ที่ได้จากปะการังจะกลายมาเป็นเส้นปะ สมมติถ้าไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นมูลค่าเศรษฐกิจของปะการังอาจจะลดลงตามธรรมชาติ ถึงจุดๆ หนึ่งก็จะคงที่ไปเรื่อยๆ แต่เมื่อเกิดอุบัติเหตุประโยชน์ที่เคยจะได้ก็จะลดลงมา ถ้าไม่ทำอะไรก็คือทางผู้เชี่ยวชาญทางด้านปะการังฟันแต่อาจจะใช้เวลาอีกนานพอสมควร แต่ถ้าจะทำอะไรบ้างมูลค่าที่ฟันอาจจะกลายมาเป็นการ

พื้นตัวเร็วขึ้น ประโยชน์ที่เคยได้รับจะสูญหายไป เพราะฉะนั้นตรงพื้นที่ A กับ B น่าจะเป็นมูลค่าที่จะเอาไปใช้ในสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมที่จะเรียกร้องความเสียหาย

โดยหลักการคือ การประเมินมูลค่าความเสียหายจะประเมินเป็นพื้นที่แต่ละพื้นที่ เพราะลักษณะของผลกระทบแตกต่างกัน ต้นทุนในการฟื้นฟูก็แตกต่างกัน เพราะต้นทุนในการฟื้นฟูตรงนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ปะการังที่ได้รับผลกระทบอาจจะฟื้นได้หรือไม่ได้ หรืออาจบางส่วน เพราะฉะนั้นตรงนั้นมีความแตกต่างกัน อีกอย่างคือจะฟื้นเร็วหรือฟื้นช้าขึ้นอยู่กับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เหมือนกัน โดยหลักการแล้วเมื่อเหตุเสียหายที่ไหนควรจะประเมินเป็นพื้นที่ไป

งานทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมไม่ทันใจคือ เมื่อเกิดเหตุก็คือควรจะประเมินไว้มาก่อน เมื่อเกิดเหตุเอาตัวเลขตรงนี้ไปเป็นหลักฐานอ้างอิงในกระบวนการยุติธรรม เมื่อคิดอย่างนั้นคำถามมีว่า ถ้าจะประเมิน ณ จุดนี้เราควรจะเลือกพื้นที่ไหนที่จะประเมิน หรือเอาพื้นที่ที่เกิดเหตุ หรือเอาพื้นที่ใหม่ที่เป็นตัวแทนของระบบนิเวศปะการัง นี่ก็คือแนวคิด อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเลือกอย่างไรพื้นที่ที่เลือกจะต้องเป็นตัวแทนของพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายได้ สมมติถ้ามองอย่างนักเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ค่อยมีความรู้เรื่องปะการัง ปะการังทางด้านซ้ายกับด้านขวาก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต่อหน่วยพื้นที่คุณเข้าไปได้หรือไม่ ซึ่งทาง ทช. อาจจะบอกว่าเพราะทางด้านซ้ายหรือทางขวาเป็นปะการังอีกประเภทหนึ่ง ถึงพื้นที่จะเท่ากันแต่ลักษณะความเสียหายจะไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็จะเป็นแนวคิดที่จะประเมินไว้ พื้นที่ที่ประเมินน่าจะเป็นตัวแทนของระบบนิเวศปะการังที่ทางวิทยาศาสตร์ยอมรับได้

จากแนวคิดก็เป็นที่มาของวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ 4 ด้านด้วยกัน คือ

1. เพื่อทบทวนและวิเคราะห์กรอบกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ในการเรียกร้องค่าความเสียหายของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง และเสนอแนวทางในการนำเอามูลค่าความเสียหายที่ประเมินได้ไปประกอบกระบวนการเรียกร้องค่าชดเชย
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนในการฟื้นฟูปะการังที่ได้รับผลกระทบและนำเอาต้นทุนดังกล่าวมาเป็นส่วนประกอบของมูลค่าความเสียหายรวมที่จะเรียกร้องค่าชดเชย
3. เพื่อวิเคราะห์มูลค่าเศรษฐกิจของความเสียหายที่เกิดจากสูญเสียประโยชน์จากระบบนิเวศปะการัง
4. เพื่อจัดทำคู่มือที่มีขั้นตอนของการประเมินมูลค่าความเสียหาย โดยใช้เครื่องมือการวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

ถ้าจะแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ซึ่งอาจารย์อธิพลจะเป็นผู้รับผิดชอบส่วนนี้ คือ ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องมูลค่าความเสียหายที่เกิดกับแนวปะการัง รวบรวมและวิเคราะห์คดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าความเสียหายที่เกิดกับแนวปะการัง วิเคราะห์แนวทางในการที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะนำเอาวิธีการในการประเมินมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐศาสตร์มาประกอบในกระบวนการยุติธรรม งานที่ทำเมื่อปี 2554 2556 2559 ที่ทำให้กับ ทช. ก็มีการทบทวน

กฎหมายบ้าง หลังจากปี 2559 และช่วงที่ทำงานมีคดีใหม่ๆ เกิดขึ้นมามาก ตรงนี้ก็จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งของงาน นั่นคือ องค์ประกอบที่หนึ่ง

องค์ประกอบที่สองคือเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนในการฟื้นฟูแนวปะการัง ต้นทุนก็จะขึ้นอยู่กับลักษณะความเสียหาย ขอบเขตของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ขึ้นอยู่กับสัดส่วนของแนวปะการังที่เสียหายที่สามารถและไม่สามารถฟื้นฟูกลับสู่สภาพเดิม

ในส่วนขององค์ประกอบด้านเศรษฐศาสตร์ เป็นเรื่องการกำหนดพื้นที่แนวปะการังที่เป็นตัวแทนของระบบนิเวศย่อยปะการังตามแนวชายฝั่งทะเลของประเทศไทย พื้นที่การศึกษาคงไม่สามารถเลือกได้ครบทั้ง 6 เขต อาจจะเลือกบางพื้นที่ ฝั่งอันดามัน ฝั่งอ่าวไทย มีแต่ละจุด แต่ละจังหวัดก็จะเป็นตัวแทนของพื้นที่ปะการังถูกกระทบและกระทบต่อการท่องเที่ยว กับพื้นที่ปะการังกระทบแล้วกระทบต่อการประมง พื้นที่ปะการังถูกกระทบแล้วกระทบทั้งท่องเที่ยวและประมง

ในเรื่องของเครื่องมือจะไม่ลงลึก ในแง่ต้นทุนการเดินทางก็คือ เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาดำน้ำที่เกาะเต่า ก็จะมีค่าเครื่องบิน ค่ารถ ค่าเรือ ค่าดำน้ำ สมมติฐานค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นต้นทุนการเดินทาง และถ้าสมมตินักท่องเที่ยวคิดจะไม่ได้มีความสุขคุ้มกับค่าใช้จ่าย เพราะฉะนั้นตัวค่าใช้จ่ายในการเดินทางสามารถจะนำมาเป็นตัวแทนมูลค่าทางเศรษฐกิจแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติได้

ในแง่ของประมง เป็นอีกด้านหนึ่งก็คือจะมีปลาหลายชนิดที่อาศัยอยู่ในแนวปะการัง รายได้จากการจับปลามีเท่าไร หักด้วยต้นทุน และนำไปวิเคราะห์ประกอบกับพื้นที่ปะการังก็จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ปะการัง ความอุดมสมบูรณ์จากปะการังกับรายได้จากการประมงที่จับได้

ครั้งก่อนที่ทำปาชายเลน ณ ตอนนั้นก็จะมีส่วนน้ำที่ปาชายเลนมีอยู่ประเภทที่เกิด เติบโต และตายในปาชายเลน และที่โตที่อื่นและกลับมาที่ปาชายเลน หรือโตที่อื่นและมาสืบพันธุ์ที่ปาชายเลน รายงานที่ทำกับ Blue Economy Forum จะออกมาชัดเจนว่าจะจับที่ไหนก็ตามกว่า 90% คือปลาที่อาศัยปาชายเลนในช่วงใดช่วงหนึ่งในวงจรชีวิต งานที่ทำกับ Dr. Jeff ได้มีการกำหนดและคำนวณว่า 5 กิโลห่างจากจุดนี้มีการจับปลาได้แค่ไหน 10 กิโล และเกิน 10 กิโลขึ้น ตรงนี้เป็นส่วนที่ Dr. Jeff คิดว่าควรจะต้องรอดจากปาชายเลน ก็คือ ณ ตอนนี้มีแนวคิดที่ว่า เมื่อใดก็ตามที่พื้นที่ปาชายเลนอยู่ใกล้กับแนวปะการังระบบนิเวศจะเสริมซึ่งกันและกัน และรายได้จากการประมงจะมากกว่า เพราะฉะนั้นฐานข้อมูลที่มีอยู่จากปาชายเลนก็มาบวกกับที่จะวิเคราะห์กัน ตรงนี้ดูว่าต่อหนึ่งตารางกิโลเมตรมีปลากี่ชนิด มีความหนาแน่นของปลากี่ชนิด แต่จะมีพวกดำน้ำและไปเก็บข้อมูลมาด้วย และในช่วง 1993-2012 มีแนวปะการังประมาณ 50,000 survey และ Dr. Jeff บอกว่าถ้ามีสองจุดเวลาจะสามารถวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐมิติได้ ควบคุมไปกับงานของ ทช. ซึ่งปะการังในแต่ละพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปานกลาง แย่ ดี มาก น้อยแค่ไหน ก็จะมีส่วนที่เพิ่มขึ้นมา

ที่นี้จะมีมูลค่าอื่นๆ เช่น ประโยชน์จากการใช้ทางอ้อมและมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ มูลค่าจากการใช้ทางอ้อม การท่องเที่ยว การประมง ทุกอย่างหายไปจะมากหรือน้อยได้รับผลกระทบมากแค่ไหน มูลค่าทางเศรษฐกิจหายไปเกิดจากต้นทุน เกิดจากการไปประเมินว่าเสียหายแค่ไหน การฟื้นฟูปะการังให้

กลับมาเหมือนเดิมได้หรือไม่ได้ เพราะฉะนั้นความแตกต่างก่อนเกิดเหตุกับสภาพหลังเกิดเหตุทุกอย่างจะต้องเอามารวมกันเป็นมูลค่ารวมของความเสียหายทั้งหมด ซึ่งหวังว่าทั้งหมดที่ได้เป็นอะไรที่จับต้องได้เพื่อจะสนับสนุนงานในเรื่องกระบวนการยุติธรรม

2) เรื่อง “การจัดทำบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลและมหาสมุทรสำหรับประเทศไทย” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.พรเพ็ญ วรลีธธา, รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดา ชินประทีป จาก คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในวันพุธที่ 15 พฤษภาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรโดยตรง (direct use value) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรโดยอ้อม (indirect use value) และยังมีมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ประโยชน์ (non-use value) เช่น ป่าชายเลน ปะการัง หญ้าทะเล อยู่อีกมากมาย กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นฐานในการผลิตสินค้าและบริการมักเรียกรวมกันว่า เศรษฐกิจทางทะเล (Ocean economy)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เศรษฐกิจภาคทะเลด้านต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอดตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน กลุ่มเศรษฐกิจภาคทะเลที่สำคัญ ได้แก่ ประมงพาณิชย์น้ำวิ ท่องเที่ยว และพลังงาน โดยตัวเลขเศรษฐกิจภาคทะเลของประเทศมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และยังเป็นที่คาดการณ์กันว่าสัดส่วนดังกล่าวมีโอกาสพัฒนาให้เพิ่มสูงขึ้นได้อีกมากในอนาคต เศรษฐกิจที่เกิดจากมหาสมุทรและทะเลมีความสำคัญในการขจัดปัญหาความยากจน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ความมั่นคงทางอาหาร การสร้างงาน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลประโยชน์เหล่านี้จะมากขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในพื้นที่มหาสมุทร ทะเล และชายฝั่ง ที่จะส่งผลให้ขนาดของเศรษฐกิจทางทะเลขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

รายงานของ UNEP ได้สรุปให้เห็นว่า การขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา ที่ “เศรษฐกิจทางทะเล” ยั่งยืนควรประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ (Economic sustainability) ความยั่งยืนทางสังคม (Social sustainability) และความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability) ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้พยายามประเมินมูลค่าของกิจกรรมทางทะเลและมหาสมุทรและต้นทุนธรรมชาติและระบบนิเวศการบริการทางทะเล โดยอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์

สำหรับประเทศไทยความพยายามในการคิดมูลค่าดังกล่าวได้มีการดำเนินการในประเทศไทยมาตั้งแต่ พ.ศ.2550 ทั้งในภาพรวมของผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ได้แก่ การศึกษาของ เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2557 และความพยายามที่จะประเมินใน

รูปของรายทรัพยากรและระบบนิเวศ ได้แก่ ผลงานของ อรพรรณ ณ บางช้าง ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ พ.ศ.2556 และ 2557 เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2561 สกส.ได้ออกคู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยเล่มแรกของไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการภายใต้ชุดโครงการการพัฒนากรอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย (Blue Economy) ปี 2559 และชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG14 ปี 2561

ในช่วงที่ผ่านมา การวัดศักยภาพทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภาคพื้นน้ำนั้น ยังไม่เคยมีการสำรวจและวัดมูลค่ากิจกรรมตามเศรษฐกิจทางทะเลมาก่อนในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีการศึกษาและกำหนดแนวทางการวัดการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจทางทะเล โดยมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการระบุระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดทิศทางและวางยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการพัฒนา และการแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรทางทะเลอย่างเสมอภาคต่อไป โดยงานวิจัยนี้จะเน้นศึกษาเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นมิติที่ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของประเทศ และเป็นมิติที่สามารถวัดในรูปของปริมาณเงินได้ง่ายที่สุด

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยปี พ.ศ. 2560 โดยบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยนี้จะบอกให้ทราบว่า อุตสาหกรรมเศรษฐกิจทางทะเลสามารถสร้างรายได้ในรูปของตัวเงิน (GDP) ให้แก่ประเทศมากน้อยเพียงใด ในจำนวนสาขาต่าง ๆที่ใช้ทรัพยากรทางทะเลในการสร้างผลผลิตและบริการ จะสามารถสร้างรายได้ให้ประเทศชาติได้สาขาละเท่าไร แต่ละสาขามีความเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น งานวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

- 1) กำหนดกรอบนิยาม ขอบเขต และแนวทางการวัดมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทย เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทย
- 2) กำหนดกรอบแนวทางการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการวัดมูลค่ากิจกรรมของเศรษฐกิจทางทะเล และจัดทำรูปแบบ (Framework) ในการวัดมูลค่า เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระบุระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทย
- 3) วัดและแสดงผลการวัดมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทางทะเลทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายสาขา
- 4) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยและระดับจังหวัด

วิธีการจัดเก็บข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้จะใช้วิธีสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามและสัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ดังนี้ ผู้ประกอบภาคธุรกิจรายใหญ่ในจังหวัดเป้าหมายดำเนินกิจการทางทะเลและมหาสมุทรใน 12 สาขาหลัก หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเลและมหาสมุทรใน 12 สาขาหลักที่ศึกษา และการจัดทำโพลล์สรุปในพื้นที่เป้าหมาย หน่วยงานเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวเนื่องการเศรษฐกิจทางทะเลและมหาสมุทร เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับทะเล สภาอุตสาหกรรม ฯลฯ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเนื่องการเศรษฐกิจทางทะเล เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อุตสาหกรรมจังหวัด ฯลฯ

โดยสรุปแล้ว บัญชีประชาชาติเศรษฐกิจทางทะเลสำหรับประเทศไทยปี 2560 จะประกอบด้วย 12 สาขาเป้าหมาย ส่วนกิจกรรมที่เหลือในระบบเศรษฐกิจนับรวมเป็นสาขาอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (1 กิจกรรม) กรอบการจัดทำบัญชีประชาชาติเศรษฐกิจทางทะเลสำหรับประเทศไทยปี 2560 ซึ่งประกอบด้วยสาขา 1-12 และอื่นๆ(others)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ตารางบัญชีประชาชาติเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยทั้งในระดับประเทศ และในระดับจังหวัด ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการคือ ตารางบัญชีประชาชาติเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศไทยซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับนานาชาติ
2. ให้ประชาชนทุกคนในสังคมมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน
3. ทำให้ทราบว่าถ้าเพิ่มรายได้ในส่วนของเศรษฐกิจทางทะเลแล้วทำให้ GDP ของประเทศเพิ่มขึ้นเท่าไร
4. ทำให้ทราบว่าทรัพยากรทางท้องทะเลทำได้รายได้ให้กับประเทศเท่าไร

3) เรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความหลากหลายชีวภาพทางทะเลนอกชายฝั่ง:
กรณีศึกษาแท่นปิโตรเลียมในอ่าวไทยที่หมดอายุสัมปทาน โดย ศาสตราจารย์ ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ในประเด็นของความหลากหลายชีวภาพ ประเทศไทยยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายชีวภาพทางทะเลโดยเฉพาะในเขตทะเลบริเวณนอกชายฝั่ง เพื่อใช้สนับสนุนในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดังกล่าวอยู่อีกมาก โดยถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยส่วนใหญ่มีการสำรวจและวิเคราะห์องค์ความรู้เฉพาะบนบกและบริเวณชายฝั่งไม่เกิน 3 ไมล์ทะเลเท่านั้น ในขณะที่เขตทะเลนอกชายฝั่งออกไปยังประกอบไปด้วยสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งการขาดข้อมูลเหล่านี้ทำให้

ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะสูญเสียความหลากหลายชีวภาพทางทะเลและนำไปสู่การเสียโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล นอกจากนั้นองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายชีวภาพทางทะเลที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมความหลากหลายในระดับพันธุกรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดทำบัญชีรายการเชิงลึก (Inventory Biodiversity) เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในระดับต่าง ๆ ต่อไป

ทะเลและมหาสมุทรที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นผิวโลกถึงร้อยละ 97 ของพื้นน้ำทั้งหมดโดยประมาณ ด้วยความกว้างใหญ่และการเชื่อมต่ออย่างไม่มีที่สิ้นสุดของทะเลและมหาสมุทรจึงทำให้สิ่งมีชีวิตสามารถใช้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยได้ตั้งแต่บริเวณผิวน้ำ กลางน้ำ จนถึงพื้นดินใต้พื้นดิน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 90 ของบริเวณดังกล่าวทั้งหมด และนำมาซึ่งความหลากหลายชีวภาพ หรือในที่นี้คือ ความหลากหลายชีวภาพทางทะเล (Marine Biodiversity) โดยอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (The Convention on Biological Diversity: CBD) ได้ให้คำจำกัดความของความหลากหลายทางชีวภาพว่าเป็นความแตกต่างของสิ่งมีชีวิตนานาพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน ทั้งบนบก ในทะเล และแหล่งน้ำจืดอื่นๆ รวมไปถึงความซับซ้อนทางนิเวศวิทยาที่สิ่งมีชีวิตเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) ระดับพันธุกรรม (genetics)
- 2) ระดับชนิดพันธุ์ (species)
- 3) ระดับนิเวศวิทยา (ecosystems)

จึงกล่าวได้ว่า ความหลากหลายชีวภาพทางทะเล คือ ความแตกต่างของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในทะเลทุกระดับ ซึ่งมนุษย์ได้มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพทางทะเลมาอย่างยาวนาน โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ระบบนิเวศชายฝั่งทะเลเท่านั้น เช่น ปะการัง หญ้าทะเล เป็นต้น ในขณะที่เขตทะเลลึก (ความลึกมากกว่า 200 เมตร) โดยเฉพาะในเขตทะเลหลวงและบริเวณพื้นที่ (the area) มนุษย์ได้เริ่มรู้จักการเข้าไปใช้ประโยชน์เมื่อสองทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งพบว่ามีความทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่มีคุณค่ามากมาย

สำหรับประเทศไทย ที่มีพื้นที่ติดทะเลทั้งสองด้าน คือ ฝั่งอ่าวไทยมีความลึกเฉลี่ย 44 เมตร และฝั่งอันดามันมีความลึกเฉลี่ย 870 เมตร การเข้าไปศึกษาและใช้ประโยชน์ยกเว้นด้านการประมงทะเลในเขตทะเลนอกชายฝั่ง โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจจำเพาะยังมีอยู่อย่างจำกัดทำให้ประเทศไทยอาจสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายชีวภาพทางทะเลนอกชายฝั่งอย่างเหมาะสมและควรจะเป็นอันเนื่องมาจากข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ ทั้งๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันว่าความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในทะเลเป็นฐานต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับผลประโยชน์ที่ประเทศได้รับจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ต่างๆ ทางทะเลและชายฝั่งทั้งในรูปแบบของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินเหล่านี้ เรียกโดยรวมได้ว่า ผลประโยชน์ชาติทางทะเล

ประเทศไทยเป็นรัฐชายฝั่ง หรือชาติทางทะเล มีอาณาเขตทางทะเล 323,488.3 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่ง 3,148.2 กิโลเมตร ประกอบไปด้วยกิจกรรมการใช้ประโยชน์บนฐานทรัพยากรมีชีวิต ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต และสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยเฉพาะอ่าวไทยที่เป็นแหล่งผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันเชื้อเพลิงที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีสิ่งติดตั้งที่ใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียมมากถึง 452 สิ่งติดตั้ง โดยสิ่งติดตั้งฯ จำนวนหนึ่งจะสิ้นอายุการใช้งานในช่วง พ.ศ. 2562 - 2565 ทำให้บริษัทผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมจะต้องยื่นแผนงานการรื้อถอนสิ่งติดตั้งฯ ให้กับกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เพื่อพิจารณากระบวนการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาทด้านต่าง ๆ ของความหลากหลายชีวภาพทางทะเลในบริเวณสิ่งติดตั้งที่ใช้ในกิจการปิโตรเลียมที่หมดอายุสัมปทาน
2. เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องความหลากหลายชีวภาพทางทะเลนอกชายฝั่งของประเทศไทยในกรณีดังกล่าว
3. เพื่อเสนอแนะแนวทาง ในการบริหารจัดการทรัพยากรความหลากหลายชีวภาพดังกล่าวที่เหมาะสมต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ภาคส่วนต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญและศักยภาพของความหลากหลายชีวภาพทางทะเลนอกชายฝั่งโดยเฉพาะบริเวณสิ่งติดตั้งที่ใช้ในกิจการปิโตรเลียมที่หมดอายุสัมปทาน
2. การนำเอาข้อเสนอแนะไปใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายชีวภาพทางทะเลนอกชายฝั่งของไทยให้เกิดประโยชน์อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนระดับนโยบายในเรื่องดังกล่าวต่อไป

4) เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลเพื่อรองรับการปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาย วรชนะนันท์ และคณะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน (International convention for the control and management of ship' ballast water and sediment, 2004 : BWM) เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization : IMO) ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่มีผลทางกฎหมายซึ่งหากอนุสัญญามีผลบังคับใช้แล้วทุกประเทศที่เป็นสมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม โดยเนื้อหาของอนุสัญญาฯ จะว่าด้วยเรื่องกำหนด

มาตรฐานและพิธีสารต่าง ๆ ซึ่งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนจะเกี่ยวข้องกับการป้องกันมลพิษทางทะเล ที่เกี่ยวข้องสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในน้ำอับเฉาเรือเดินทะเล ซึ่งหากไม่มีการควบคุมการถ่ายเทน้ำอับเฉา อาจจะทำให้เกิดแพร่กระจายของสัตว์น้ำต่างถิ่น (Alien Species) และส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต และระบบนิเวศในพื้นที่ได้

ปัจจุบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2560 และประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว ทั้งนี้ข้อกำหนดในอนุสัญญาได้กำหนดให้เรือเดินทะเลจะต้องมีการติดตั้งระบบการจัดการน้ำอับเฉาเรือที่ได้การรับรองจากองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ต้องซื้อหรือทำการติดตั้งที่ต่างประเทศ และมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน จึงควรมีการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการหาวิธีการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลที่เหมาะสม ใช้งบประมาณในการดำเนินการที่คุ้มค่ากับการลงทุน และสามารถนำวิธีการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลต่อยอดในการพัฒนาให้เป็นระบบการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลที่ได้รับการรับรองภายใต้เงื่อนไขขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ และยังเป็น การสร้างโอกาสให้ประเทศไทยในการแข่งขันในระดับสากล รวมถึงยังสามารถที่จะใช้แนวทางการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเล เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการจัดการน้ำอับเฉาเรือประเภทอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

2.1 ศึกษากรอบมาตรฐานวิธีการจัดการน้ำอับเฉาจากเรือเดินทะเลภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน (International convention for the control and management of ship' ballast water and sediment, 2004 : BWM) โดยเปรียบเทียบกับภายใต้บริบทกฎหมายของประเทศไทย

2.2 วิเคราะห์ปัจจัยสิ่งแวดล้อมของน้ำอับเฉาเรือที่เทียบท่าประเทศไทยทั้งทางด้านชีวภาพ กายภาพ และเคมี อันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่

2.3 เสนอแนวทางการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเลที่เหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงาน

- พิจารณากรอบมาตรฐานวิธีการจัดการน้ำอับเฉาจากเรือเดินทะเลภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย เพื่อนำเสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย หรือปรับแก้ระเบียบให้เหมาะสม

วิธีการดำเนินการ

1.1 ตรวจสอบเอกสารและวิเคราะห์รายละเอียดของมาตรฐานเพื่อหาความเชื่อมโยงกับบริบทของประเทศไทย

1.2 นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (กรมเจ้าท่า กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และนักวิชาการ)

- 1.3 นำเสนอแนวทางการปรับแก้ระเบียบและกฎหมายภายในเพื่อรองรับอนุสัญญา
2. วิเคราะห์องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของน้ำอับเฉาเรือเพื่อหาแนวทางการกำจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศในพื้นที่

วิธีการดำเนินการ

2.1 สุ่มตรวจน้ำอับเฉาเรือที่เดินทางมาจากพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อหาปัจจัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยพิจารณาจากคุณภาพน้ำและสิ่งเจือปน ได้แก่ คุณภาพน้ำทางกายภาพ (ความขุ่นใส ปริมาณสารแขวนลอยในน้ำ ค่าความเค็ม และความเป็นกรดต่าง) คุณภาพน้ำทางเคมี (ปริมาณสารอาหารในน้ำ ปริมาณโลหะหนักในน้ำ และปริมาณสารอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน) สิ่งมีชีวิตในน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ (แบคทีเรีย แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ สัตว์น้ำวัยอ่อน) สิ่งมีชีวิตในตะกอนถึงอับเฉา

2.2 นำเสนอแนวทางการกำจัดภัยคุกคามแต่ละประเภท

3. เสนอแนะแนวทางการจัดการน้ำอับเฉาเรือ เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นระบบการจัดการน้ำอับเฉาเรือสำหรับเรือเดินทะเล รวมถึงการพัฒนาและขยายตลาดของประเทศไทยในการจัดการน้ำอับเฉาเรือสู่ระดับสากล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 แนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาของประเทศไทย
- 2 องค์ประกอบของน้ำอับเฉาเรือ และแนวทางการป้องกันการคุกคามต่อระบบนิเวศพื้นถิ่นของประเทศไทย
3. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบการจัดการน้ำอับเฉาเรือของประเทศไทย

4. การพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการ

ในช่วง 6 เดือนแรก ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561 ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมวิชาการนานาชาติเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ในหัวข้อ Blue Economy Forum 2017 เมื่อวันที่ 14-15 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีองค์กรร่วมจัด ได้แก่ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ณ)

- Partnerships in Environmental Management for the Seas of East Asia: PEMSEA

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- World Bank

- IUCN
- WWF
- AIS

สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

1. สรุปการปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “Blue Economy: Issues, Potential Benefits, and Opportunities” โดย ดร.วิจารย์ สิมาฉายา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Dr. Simachaya’s keynote address focused on the unacceptable losses and grim future ahead if no action is taken, thus, the need to focus on critical issues, such as: unsustainable extraction of marine resources and destructive fishing; habitat conversion and biodiversity loss; marine pollution, especially from untreated wastewater and micro plastics; and climate change impacts. He encouraged the speakers and participants to show how governments, NGOs, private sector and communities are responding to these issues, and making strides in implementing blue economy initiatives. He provided the definition of blue economy based on the Changwon Declaration 2012. The following are the major points he made:

- The blue economy comprises a range of economic sectors, innovations, good practices and related policies that together determine the sustainability of our oceans and coastal resources. It is very much related to the Sustainable Development Goals or SDGs.
- Sustainable fisheries can be an essential component of a prosperous blue economy, with marine fisheries contributing more than US\$270 billion annually to global GDP (World Bank 2012). Healthy fisheries, the growing aquaculture sector, and inclusive trade mean more jobs, increased food security and well-being, and resilience against climate change.
- Sustainable tourism can be part of the blue economy, promote conservation and sustainable use of marine environments and species, generate income for local communities, and help respect and maintain local cultures, traditions, and heritage. The sustainable development fostered by the tourism sector can trigger similar development in other economic activities and help protect the natural and cultural resources.

- Shipping provides the principal mode of transport for the supply of raw materials, consumer goods, essential foodstuffs, and energy. It is thus a prime facilitator of global trade and contributor to economic growth and employment, both at sea and ashore. New international regulations require the ports and shipping industry to invest significantly in environmental technologies, covering issues such as emissions, waste, and ballast water management. These investments are not only beneficial for the environment, they may also lead to longer-term cost savings, and increased fuel efficiency.

- While billions of dollars are needed to clean up our coasts and waterways, and treat wastewater, he pointed out the revenue side: “With clean rivers and environment, there will be more income from tourism, fisheries, commercial and real estate development.” Moreover, technology options and financing mechanisms are available to make wastewater management affordable and viable.

- Central to a transformational response to decades of overfishing, marine pollution, habitat conversion, and unplanned coastal development is the need to move from purely sectoral marine and coastal management to an integrated approach that incorporates and integrates competing interests for oceans and coastal resources by various stakeholders, within a robust ecosystem-based management approach and through a marine spatial planning perspective.

2. สรุปผลการประชุมการประชุมวิชาการนานาชาติเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

(1) สถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่ง (State of Oceans and Coastal: SOC)

การประชุมในช่วงแรก จะมีการนำเสนอรายงานสถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่ง (State of Oceans and Coastal: SOC) ภายใต้กรอบกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จาก 9 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ประกอบด้วย กัมพูชา จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ ตีมอร์ เวียดนาม และประเทศไทย โดยเนื้อหาในการนำเสนอจะชี้ให้เห็นสถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่ง มุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (1) เศรษฐกิจจากทะเลและประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และการจ้างงาน (2) การประเมินมูลค่าของนิเวศบริการ (3) ขอบเขตและเงื่อนไขของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง (4) คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเล (5) ความเสี่ยงและภัยคุกคาม (6) การตอบสนองทางดำเนินนโยบาย แผน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

จากข้อมูลในการนำเสนอพบว่า ภูมิภาคทะเลตะวันออกเป็นศูนย์รวมของความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลของโลก กล่าวคือ เป็นแหล่งที่อยู่ถึง 1 ใน 3 ของป่าชายเลน ปะการัง และแนวหญ้า

ทะเลทั่วโลก เป็นแหล่งของการเพาะเลี้ยงสัตว์ถึง ร้อยละ 80 ของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั่วโลก มีการทำประมงคิดเป็น ร้อยละ 40 ของการทำประมงทั่วโลก นอกจากนั้น ยังเป็นแหล่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ถึง ร้อยละ 29 ของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม พบว่าเศรษฐกิจท่องเที่ยวทะเลในภูมิภาคกลับสร้างคุณประโยชน์ต่อ GDP หรือเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในระดับที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศเกาหลีใต้ มีสัดส่วนเป็น ร้อยละ 3.3 ประเทศจีน ร้อยละ 9.5 และประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ 28 เป็นต้น จากการประมาณการพบว่าเศรษฐกิจจากทะเลในภูมิภาคทะเลตะวันออกมีมูลค่าประมาณ 724,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ไม่รวมประเทศกัมพูชา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์) ซึ่งมันทำให้ตระหนักว่าระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทำให้มีสินค้าและบริการที่สำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ถูกผนวกเข้ามาใน GDP ของหลายประเทศ เช่น การป้องกันกักตุนขยะชายฝั่ง การกักเก็บและดูดซับคาร์บอน และบริการทางด้านวัฒนธรรม สำหรับ 7 ประเทศ ในภูมิภาคได้ประมาณการมูลค่าของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งไว้ เท่ากับประมาณ 197,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งยังถูกมองว่าเป็นการประมาณการที่ต่ำเกินไป

ในขณะที่ภูมิภาคนี้อยู่ในจุดที่จะสูญเสียมูลค่าจากทรัพยากรถ้าปราศจากมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลที่มีความต่อเนื่อง นอกจากนั้น ผู้อำนวยการของ PEMSEA ได้ชี้ให้เห็นว่า “ในขณะที่ยังไม่มีกรอบนโยบายความหมายเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่เป็นสากล แต่ในมุมมองของ PEMSEA มองว่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากท่องเที่ยวรวมเอาในภาคบริการต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นต้นทุนทางธรรมชาติจากทะเล ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในค่านารูปแบบการดำเนินงานของภูมิภาค เพื่อเปลี่ยนจากการดำเนินในรูปแบบทางเศรษฐกิจตามปกติไปสู่การดำเนินการในต้นแบบเศรษฐกิจสีน้ำเงิน”

ทั้งนี้ ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศ ทั้ง 9 ประเทศ ได้มีการนำเสนอกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แต่ละประเทศดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประมง การทำเรือและขนส่งสินค้าทางเรือ การท่องเที่ยว รวมไปถึงมาตรการในการลดมลพิษ การฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัย การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นอภิปรายที่สำคัญ:

- มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องติดตามสถานการณ์ทางทะเล ความสมบูรณ์ทรัพยากรและคุณประโยชน์ของมหาสมุทรและระบบนิเวศต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ การจ้างงาน สวัสดิการ และปรับตัวเพื่อที่จะให้ทำให้สามารถวางแผนการจัดการได้ดีขึ้น และทำให้เกิดความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

- คุณประโยชน์ของรายงานสถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่ง (State of the Ocean and Coastal: SOC) ที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน:

- สร้างเวทีนโยบายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

- สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปต่อการรับรู้ของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับท้องทะเลและมหาสมุทรตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม
- เพิ่มความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
- แสดงให้เห็นประโยชน์ ผลกระทบ และการแลกเปลี่ยน (Trade-off) ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการโน้มน้าวผู้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและการคลัง และผู้ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

■ พัฒนาการของรายงานสถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่ง ได้เปลี่ยนไปมากกว่าการเป็นสถานภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลแบบเดิม เพราะในรายงาน SOC จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจจากทะเลและมิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงโครงการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน และแนวทางการจัดการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อยอดจากรายงาน SOC ไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินจำเป็นต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- **ข้อมูลที่มีคุณภาพ:** เศรษฐกิจจากทะเล สถานการณ์และมูลค่าของระบบนิเวศ คุณภาพน้ำทะเล ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ-สังคมและสิ่งแวดล้อม และต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม
- **การพัฒนาศักยภาพ:** ด้านบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน การประเมินมูลค่านิเวศบริการ และความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อม การกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ
- **การมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการพัฒนาที่หลากหลาย:** ตั้งแต่การวางแผนไปสู่การดำเนินงานและการติดตามผลเพื่อให้มีความร่วมมือที่มากยิ่งขึ้น
- **ยุทธศาสตร์ในการสื่อสาร:** เพิ่มสร้างความชัดเจนข้อมูลเกี่ยวกับทะเล ทำให้เกิดยกระดับเพื่อโน้มน้าวใจผู้ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

(2) ระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ (Large Marine Ecosystem: LMEs)

นอกจากรายงานสถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่งที่แต่ละประเทศได้จัดทำขึ้น ในช่วงการนำเสนอในหัวข้อ SOC ยังได้มีการตรวจสอบสถานการณ์ของระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ ได้แก่ ทะเลชูลู-สุลาเวสี ทะเลเหลือง ทะเล Arafura ในประเทศติมอร์ และทะเลจีนใต้ โดยจะชี้ให้เห็นความสำคัญทางกายภาพ ชีวภาพ และลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นข้ามแดนที่สำคัญ แผนปฏิบัติการและแผนยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคและแนวทางการปฏิบัติที่ดี โดยมีการนำเสนอสรุปย่อเนื้อหาในการนำเสนอของแต่ละพื้นที่ ดังนี้

(2.1) ระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ทะเลชูลู – สุลาเวสี

โดย Dr. Augustus Rex Montabon, Conservation International Philippines

เนื่องจากประเด็นข้ามแดนที่สำคัญในพื้นที่ทะเลชูลู-สุลาเวสี ได้แก่ การแสวงประโยชน์จากการประมงที่ไม่มีความยั่งยืน การสูญเสียถิ่นที่อยู่และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน การเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศ มลพิษในทะเล การขาดแคลน น้ำจืด การรุกรานของพืชพันธุ์ต่างถิ่น จึงได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคทางด้านการจัดการประมง (Regional Strategic Action Programme : RSAP) โดยให้ความสำคัญต่อแนวทางการจัดการเชิงระบบนิเวศในการจัดการการทำประมงในเรื่องจำนวนปลาผิวน้ำในพื้นที่ทะเลชูลู-สุลาเวสี นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ตัวชี้วัดในระดับภูมิภาค และสนับสนุนให้มีการกำหนดเป้าหมายระดับประเทศ ภายใต้ 6 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย มาตรการทางด้านการจัดการและทางด้านสังคมบนฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การประเมินมูลค่าทรัพยากร การสอดส่องและควบคุม การดำเนินงานด้านข้อมูล การศึกษาและการสื่อสาร การพัฒนาความเป็นอยู่และการพัฒนาศักยภาพ

(2.2) ระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ในทะเลเหลือง

โดย Mr. Yinfeng Guo, Chief Technical Advisor and Project Manager,

GEF/UNDP Yellow Sea Large Marine Ecosystem Project

ปัญหาข้ามแดนหลัก ๆ ในพื้นที่ทะเลเหลือง คือ มลพิษและการปนเปื้อนจากอุตสาหกรรม การเกษตร และแหล่งจากเขตเมือง ทำให้เกิดปรากฏการณ์ความเข้มข้นของสารอาหารมากขึ้น (Eutrophication) เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในแหล่งน้ำ ส่งผลให้ออกซิเจนในน้ำลดลงทำให้ปลาตาย และให้เกิดความเสียหายต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเล นอกจากนี้การทำประมงที่เกิดกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ (Carrying capacity) และการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลที่ไม่มีความยั่งยืนจากการติดเชื้อโรค และการปนเปื้อนของสิ่งสกปรก เป็นต้น สำหรับตัวอย่างมาตรการและแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับแนวทางตามเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เช่น

- ออกแบบพื้นที่อนุรักษ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้วางแผนไว้แล้ว
- ประเทศจีนและเกาหลีขยายเวลาปิดอ่าวห้ามทำการประมงให้มีระยะเวลายาวนานมากขึ้น
- วางปะการังเทียมโดยการสนับสนุนจากแผนงานระดับประเทศเพื่อเพิ่มปริมาณปลา

(2.3) ทะเล Arafura ในประเทศติมอร์

โดย Mr. Duto Nugroho, Ministry of Marine Affairs and Fisheries, Indonesia

ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการข้ามแดนที่ถูกรายงานโดยการวิเคราะห์ข้ามแดน ประกอบด้วย ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การทำประมงที่ไม่ยั่งยืน การลดลงและการสูญเสียทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีชีวิต การเสื่อมโทรมและการลดลงของแหล่งที่อยู่อาศัยทางทะเลและชายฝั่ง มลพิษที่มีแหล่งกำเนิดบนบกและในทะเล (เช่น ขยะทะเล การทับถมของตะกอน การรั่วไหลของน้ำมัน เป็นต้น) การลดลงและการ

สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและชนิดพันธุ์ทางทะเลที่สำคัญ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิมหาสมุทรเพิ่มสูงขึ้นและเกิดความเป็นกรดในมหาสมุทร ดังนั้น จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว ประเทศอินโดนีเซีย ติมอร์ และออสเตรเลีย ได้ลงนามปฏิญญาด้านแผนปฏิบัติเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการดำเนินงานในทะเล Arafura ที่เรียกว่า “the Arafura and Timor Seas Ecosystems Action (ATSEA)” สำหรับตัวอย่างการริเริ่มทางด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินและการบูรณาการแนวทางภายใต้ ATSEA ได้แก่ แนวทางการจัดการเชิงระบบนิเวศในการจัดการการทำประมง โครงการปรับปรุงการทำประมง และการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างบูรณาการ (ICM) และการปรับตัวบนฐานของระบบนิเวศ

(2.4) ทะเลจีนใต้และอ่าวไทย

โดย Mr. Jerker Tamelander, COBSEA Coordinator, and Head of Coral Reef Unit, UN Environment

ในปัจจุบันมี 2 โครงการใหม่ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) โครงการเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อลดความเสื่อมโทรมและการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามชายฝั่ง ปรับปรุงการจัดการแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญสำหรับการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศของจำนวนสัตว์น้ำ เสริมสร้างความเข้มแข็งการวางแผนปฏิบัติการบนฐานความรู้สำหรับการจัดการ รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกในการสร้างความร่วมมือและการบูรณาการระดับประเทศและระดับภูมิภาค

นอกจากนั้น ผู้นำเสนอยังชี้ให้เห็นว่าระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ (LMEs) ทำให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จากวาระการพัฒนา 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทำให้เกิดโอกาสใหม่และพื้นที่เชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีหลักการและกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่มีความเข้มแข็ง โดยจะต้องมุ่งเน้นประเด็นต่าง ๆ (1) สภาพแวดล้อมเฉพาะในสาขาการผลิตและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และการแลกเปลี่ยน (Trade off) ระหว่างสาขา (เช่น แผนการจัดการทะเลเชิงพื้นที่ (Marine Spatial Plan: MSP) (2) แรงจูงใจและความจำเป็นทางด้านลงทุน/การเงิน นอกจากนี้ยังได้กระตุ้นให้มีการสร้างภาคีการบริหารจัดการทางทะเลในระดับภูมิภาคสำหรับการใช้เป็นเวทีในการหารือประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การลำดับความสำคัญในระดับภูมิภาค การพัฒนาศักยภาพและนโยบาย มาตรการสนับสนุนต่าง ๆ การสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้น การลดความเสี่ยง การสร้างความเชื่อมั่น เป็นต้น

ประเด็นอภิปรายที่สำคัญ:

- การแบ่งปันทรัพยากรในพื้นที่ระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการแบ่งความรับผิดชอบเพื่อแสดงให้เห็นประเด็นข้ามแดนและขอบเขตการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
- ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการในระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่สามารถถูกทำให้เกิดความยั่งยืนไปได้ในระยะยาว มากกว่าช่วงระยะเวลาในการดำเนินโครงการ เช่น
 - สร้างนวัตกรรมเชิงสถาบันและการถอดบทเรียน

- ความร่วมมือและเวทีกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น
 - การปรึกษาหารือเป็นประจําระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - สร้างความเข้าใจระหว่างประเทศและระหว่างผู้มีส่วนเสียที่หลากหลาย
- ปัจจัยที่มีความสำคัญ ที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในระดับภูมิภาคและกลไกการบริหารจัดการทางทะเลในระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์และส่งเสริมเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เช่น การพัฒนาศักยภาพและแรงจูงใจ และการให้คํามั่นว่าจะการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

(3) การเปลี่ยนทิศทางการกระบวนทัศน์: มหาสมุทรเป็นเสมือนต้นทุนทางธรรมชาติและธุรกิจที่ดี

ในการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว เริ่มจากการอภิปรายให้เห็นว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี นโยบาย และการบริหารจัดการ ในการแสวงหาประโยชน์จากศักยภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทำให้เกิดผลตอบแทนทางธุรกิจ การเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม และความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล อีกทั้งยังทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร การขนส่งทางเรือ การค้า การลดผลกระทบและการปรับตัวอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนั้น ยังได้เน้นย้ำว่าเพื่อรักษาศักยภาพในระยะยาวของเศรษฐกิจสีน้ำเงินสำหรับเศรษฐกิจและการสร้างงาน การบริหารจัดการทางทะเลอย่างบูรณาการจำเป็นต้องถูกปรับปรุง เช่น การรักษากระบวนนิเวศ ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับชาติ และระดับภูมิภาค ซึ่งมันต้องมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ ข้อมูล เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา การผลิต การออกแบบโครงสร้างพื้นฐาน การปรึกษาหารือและกระบวนการตัดสินใจ ความร่วมมือระหว่างสถาบัน และการประสานพลังของนโยบาย ซึ่งรัฐบาลจะดำเนินการเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นความสามารถทางด้านนวัตกรรมในเศรษฐกิจจากทะเล

การอภิปรายได้มีการนำเสนอตัวอย่างสาขาของเศรษฐกิจทางทะเลที่สำคัญที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จำนวน 5 กรณีศึกษา ประกอบด้วย (1) อุทยานทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศมาเลเซีย (2) พลังงานจากทะเลในประเทศเกาหลีใต้ (3) ระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศในประเทศเวียดนาม และ (4) การประมงปลาทูน่าอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการประมงในภูมิภาคแปซิฟิกกลาง-ตะวันตก

(3.1) อุทยานทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศมาเลเซีย

โดย Dr. Sukarno Wagiman, Director General, Department of Marine Parks,
Ministry of Natural Resources and Environment

การจัดการที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่อุทยานทางทะเล กรมอุทยานภายใต้สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมาเลเซีย ได้ดำเนินกิจกรรมจนทำให้สามารถรักษาความ

สมบูรณ์ของแนวปะการังและลดผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อแนวปะการังให้น้อยที่สุด ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและส่งเสริมการปฏิบัติที่ดี เช่น แผนงานโครงการ Green Fin และการจัดทำแนวทางสำหรับฝึกดำน้ำตื้น
- การบริหารจัดการการพัฒนาบนพื้นเกาะโดยผ่านกระบวนการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด
- การติดตามสภาพความสมบูรณ์ของปะการังอย่างสม่ำเสมอ
- การศึกษาและจัดทำแผนงานด้านการสร้างความตระหนัก
- การบังคับใช้กฎหมายและตรวจตรา
- การเพิ่มระดับของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของภาครัฐผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากกิจกรรมสันทนาการให้น้อยที่สุด

(3.2) พลังงานจากมหาสมุทรในประเทศเกาหลีใต้

โดย Dr. Kwang Soo Lee, Principal Research Scientist,
Korea Institute of Ocean Science and Technology

พลังงานจากมหาสมุทรเป็นทางเลือกสำหรับลดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานฟอสซิล มันถูกพิจารณาว่าเป็นศักยภาพในระยะยาวเพื่อทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางพลังงานและการสร้างงาน ตั้งแต่ปี ค.ศ.2000 รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ดำเนินการตามแผนงานวิจัยและพัฒนาในระดับชาติเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไฟฟ้าจากการขึ้นลงของกระแสน้ำ พลังงานคลื่น และพลังงานจากการแลกเปลี่ยนความร้อนในมหาสมุทร การศึกษาวิจัยและพัฒนาดังกล่าวเป็นทำให้เกิดการสร้างโรงไฟฟ้านำร่อง Uldolmok เป็นการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานที่เกิดจากการขึ้นลงของคลื่น ขนาด 1 เมกะวัตต์ ในปี ค.ศ.2000 ต่อมาในปี ค.ศ.2011 ได้มีการสร้างโรงไฟฟ้า Sihwa เป็นโรงไฟฟ้าที่ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานการขึ้นลงของคลื่น ขนาด 254 เมกะวัตต์ และโรงไฟฟ้าระบบไฮบริดระหว่างแหล่งพลังงานความร้อนต่าง ๆ ในทะเล ขนาด 200 กิโลวัตต์ ในปี 2014 เป็นต้น

สำหรับโรงไฟฟ้า Sihwa เดิมมีความสามารถในการผลิตได้ 254 เมกะวัตต์ ได้มีการพัฒนาให้ผลิตได้เพิ่มขึ้นเป็น 496 เมกะวัตต์ ในปี ค.ศ.2016 โรงไฟฟ้านี้ ไม่เพียงแต่เป็นพลังงานหมุนเวียนที่สะอาด แต่ยังทำให้เกิดผลในการปรับปรุงคุณภาพน้ำและการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบ Sihwa ด้วย นอกจากนี้ยังช่วยยกระดับเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการปรับปรุงแบบพื้นที่ด้านหน้าของแหล่งน้ำและแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ บริเวณใกล้โรงไฟฟ้า โดยมีกระทรวงมหาสมุทรและการประมง และกระทรวงการค้า อุตสาหกรรมและพลังงานเป็นหน่วยงานให้ทุนสนับสนุนหลัก ทั้งนี้ นโยบายด้านพลังงานของประเทศเกาหลีใต้ถูกผนวกไว้ในยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลังที่มีเป้าหมายถึงปี ค.ศ. 2030 โดย

กำหนดให้เพิ่มสัดส่วนของความต้องการพลังงานภายในประเทศสำหรับพลังงานหมุนเวียนเป็น ร้อยละ 20 ในปี ค.ศ.2030 เพื่อลดการปลดปล่อยคาร์บอนและลดประเด็นเรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศ เป็นต้น

(3.3) ทำเรือสีเขียวในประเทศมาเลเซีย

โดย Ms. Cheryl Rita Kaur, Head, Centre for Coastal and Marine Environment,
Maritime Institute of Malaysia

การทำเรือของรัฐบาลมาเลเซีย ได้พัฒนานโยบายทำเรือสีเขียว (Green Port Policy) โดยในช่วงที่ผ่านมาทำเรือ 2 แห่ง ชนะเลิศได้รับรางวัลระบบทำเรือสีเขียวของเครือข่ายท่าเรือในภูมิภาคเอเปค (The Green Port Award System of APEC Port Services Network : APSN) โดยการดำเนินงานของท่าเรือทั้ง 2 แห่งนี้สอดคล้องตามกรอบแนวทางท่าเรือสีเขียว เช่น

- การศึกษาคุณภาพของน้ำมันของเรือในท่าเรือ
- ประหยัดเชื้อเพลิง ไฟฟ้า และพลังงาน โดยการลดการใช้น้ำมันดีเซลและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการรั่วไหลของน้ำมันและสารเคมี
- โครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม: กำหนดพื้นที่เขตสงวนรักษาพันธุ์สัตว์ทะเล ร่วมมือกับสมาคมธรรมชาติมาเลเซีย การทำความสะอาดชายหาด การปลูกป่าชายเลน การเฝ้าติดตามสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะ
- การจัดการน้ำอับเฉาเรือ: จัดให้มีการศึกษาข้อมูลปีฐานการจัดการน้ำที่จากอับเฉาเรือในขั้นตอนการออกแบบท่าเรือในเรื่องการเก็บตัวอย่างแบคทีเรียในน้ำ และโลหะหนักไฮโดรคาร์บอนและชีววิทยาทางทะเลในน้ำทะเลและตัวอย่างการตกตะกอน

(3.4) ระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศในประเทศเวียดนาม

โดย Dr. Cao Le Quyen, Director, Vietnam Institute of Fisheries Economics and Planning, Ministry of Agriculture and Rural Development

ระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศ (Climate-smart aquaculture : CSAq) เป็นการประยุกต์ใช้ในประเทศเวียดนาม ในการปรับปรุงระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำใหม่ และระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างบูรณาการ เช่น (1) การบูรณาการการเลี้ยงกุ้ง ปลานิล สาหร่าย ในพื้นที่ชายฝั่งตอนกลางของประเทศเวียดนาม (2) ระบบการปลูกข้าว-เลี้ยงกุ้งในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง (3) การปลูกข้าว – เลี้ยงกุ้ง (4) การเลี้ยงกุ้ง-ป่าชายเลน (5) การเลี้ยงกุ้ง-ป่าชายเลน นอกจากนั้น ระบบการเพาะเลี้ยงอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณา 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ระบบคัดเลือกพันธุ์อัจฉริยะ ระบบให้อาหารอัจฉริยะ (การให้อาหารเม็ด) การบูรณาการระบบและโรงเลี้ยงอัจฉริยะ ด้านวิสาหกิจและการดำเนินธุรกิจ การกำหนดพื้นที่และการเลือกพื้นที่อัจฉริยะ ดังนั้นจะพบว่าระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอัจฉริยะดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นหลักฐานว่ามี

ประโยชน์ต่อความมั่นคงทางด้านอาหาร การปรับตัว/ความยืดหยุ่นและการลดผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ

- ความมั่นคงทางอาหาร: ทำให้เกิดความหลากหลายของแหล่งรายได้ของครัวเรือน และการใช้ต้นทุนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มจำนวนสัตว์น้ำสำหรับการบริโภคในระดับท้องถิ่น
- ความยืดหยุ่น/การปรับตัวต่อสภาพอากาศ เพิ่มความยืดหยุ่นโดยการสร้างแหล่งรายได้ที่ยั่งยืน แม้ว่าการเลี้ยงกุ้งจะล้มเหลวก็ตาม

นอกจากนั้น ได้เสนอแนะว่าการดำเนินงานเพื่อยกระดับระบบการเพาะเลี้ยงอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศ และชี้ให้เห็นข้อจำกัดในปัจจุบัน:

- สร้างหลักฐานสนับสนุนความเป็นไปได้ของระบบการเพาะเลี้ยงอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศ
- สร้างการตลาดที่เชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ระบบการเพาะเลี้ยงอัจฉริยะที่ปรับตัวตามสภาพอากาศกับอุปทานของปัจจัยการผลิตและกระบวนการของบริษัท
- สร้างกองทุนหมุนเวียนสำหรับสหกรณ์ในระดับพื้นที่เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตที่ดี
- สร้างกองทุน Microfinance สำหรับสหภาพกลุ่มผู้หญิงในพื้นที่เพื่อสนับสนุนอุปทานของปัจจัยการผลิตและการตลาดให้กับสินค้า

(3.5) การจับปลาอย่างยั่งยืน

โดย Mr. Noel Barut in behalf of the Western and Central Pacific Fisheries Commission

โครงการบริหารจัดการการทำประมงทางทะเลในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก เป็นโครงการที่ดำเนินงานใน 3 ประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญา The Convention of Highly Migratory Fish Stocks in Western and Central Pacific Ocean โดยจะให้ความสำคัญต่อการทำประมงอย่างยั่งยืนและการค้าปลาทูน่าในสายพันธุ์หลัก สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในการทำประมงปลาทูน่าอย่างยั่งยืน มีกิจกรรมและการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ปรับปรุงการเก็บข้อมูล (ทั้งเป้าหมายและจำนวนการจับจริง)
 - การสุ่มตรวจท่าเรือ การขนถ่ายสัตว์น้ำที่จับได้ สมุดประจำเรือ แผนงานในการสังเกตการณ์ ระบบติดตามการเดินเรือ (VMS)
 - ปรับปรุงการประเมินจำนวนสัตว์น้ำในระดับอนุภูมิภาค
- การสร้างศักยภาพ : ด้านวิทยาศาสตร์ การให้ความร่วมมือ และการจัดการ
- พัฒนาศาสตร์ในการจับสัตว์น้ำ: กำหนดตำแหน่งอ้างอิง และมีการพัฒนาระเบียงในการควบคุมการจับสัตว์น้ำในทั้ง 3 ประเทศ

- การบริหารจัดการทางด้านการประมง: เช่น การปรับปรุงกฎหมายประมงของฟิลิปปินส์ให้มีความทันสมัยในปี ค.ศ. 2015 การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา IUU
- แนวทางแก้ปัญหาทางด้านการตลาด
 - การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของปลาทูน่า
 - เอกสารการจับและการตรวจสอบย้อนกลับ (catch documentation and traceability: CDT)
 - ฉลากที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการออกใบประกาศรับรอง
- สนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและผู้ให้ทุน
- สร้างกลไกที่มุ่งใจภาคเอกชน

ประเด็นอภิปรายที่สำคัญ:

- ต้องมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเติบโตที่เน้นการเติบโตสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืนและรอบด้าน ให้ความสำคัญต่อคุณค่าและคุณประโยชน์ของต้นทุนทางธรรมชาติของทรัพยากรทางทะเลเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการตัดสินใจเชิงนโยบายที่พิจารณาการสิ่งที่ต้องแลกมา (Trade-offs) และความสัมพันธ์ของสาขาการผลิตทางทะเลแต่ละสาขาการผลิตที่แตกต่างกัน การคุ้มครองทางด้านสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากร
- ผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลต้องได้รับการพิจารณาในช่วงของการออกแบบไปถึงผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการและสิ้นสุดโครงการ เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Impact Assessment: SEA) และการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ)
- การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้ก้าวเดินไปข้างหน้า
- ต้องมีการบูรณาการเพื่อหาความสมดุลระหว่างการเติบโตของธุรกิจและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- การดำเนินงานให้สอดคล้องกับพันธะสัญญาระหว่างประเทศต้องใช้ความพยายามค่อนข้างมาก แต่การดำเนินการที่เหมาะสมจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้มากขึ้นในระยะยาว
- มีโอกาสและแนวทางการลงทุนที่หลากหลาย เช่น CSR, Market-based approach, Incentives เป็นต้น

3. โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย

การประชุมคู่ขนานภายใต้หัวข้อ “โครงการวิจัยเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย” โดยมี ดร. นวรัตน์ ไกรพานนท์ ผู้อำนวยการสำนักกองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกียรติมาเป็น ผู้ดำเนินการอภิปราย การโครงการวิจัยทั้งหมด เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ สำหรับการนำเสนอ โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย จะมีทั้งสิ้น 4 โครงการ ประกอบด้วย

โครงการแรก โครงการการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน เป็นการ ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลนโดยใช้การประเมินจากมูลค่าจากการใช้ทางตรง (Direct use value) ทางด้านการประมง และมูลค่าทางอ้อม (Indirect use value) ของป่าชายเลนใน การทำหน้าที่ป้องกันพายุและการกัดเซาะชายฝั่ง ข้อค้นพบเบื้องต้นจากการศึกษามูลค่าที่ไม่ได้เกิดจาก การใช้โดยวิธี Contingent Valuation Method (CVM) โดยใช้แบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 186 ตัวอย่าง พบว่าประชาชนมีค่าเฉลี่ยของความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่ออนุรักษ์ ป่าชายเลน (Willingness to Pay: WTP) เป็นเงิน 191.95 บาท/ครัวเรือน ปัจจัยที่มีนัยยะสำคัญต่อการ ตัดใจสินที่จะจ่าย คือ ระดับราคาเต็มใจที่จะจ่ายและระดับรายได้ นอกจากนี้ ยังมีการเก็บข้อมูลมูลค่า จากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากการทำประมง โดยการเก็บข้อมูลจากประมงพื้นบ้าน โดยทำการศึกษา การทำประมงในพื้นที่ป่าชายเลนใน 4 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สุราษฎร์ธานี ตรัง ระนอง และ พังงา จำนวน 810 ตัวอย่าง (27 หมู่บ้าน) โดยจะเก็บรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณการจับต่อเที่ยว จำนวนวันที่ทำประมงในแต่ละปี และราคาต่อหน่วย เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ได้เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วอยู่ ระหว่างประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนั้นผู้วิจัยยังนำเสนอกรอบแนวคิดการวิเคราะห์มูลค่า การใช้ทางอ้อมโดยการใช้ Damage function และตั้งข้อสังเกตว่าการอนุรักษ์ป่าชายเลนจะเป็นตัวแปร ทางเศรษฐกิจในการนำมาปรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศได้หรือไม่ เพราะจะช่วยป้องกันการสูญเสียชีวิตที่เกิดจากเหตุพายุขนาดใหญ่ได้

โครงการที่ 2 System of Environmental-Economic Accounting for Blue Economy in Thailand โดย คุณวัชริน มีรอด นักวิจัยจาก ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ แห่งชาติ (BIOTEC) เป็นการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารอบของ System of Environmental-Economic Accounting for Blue Economy สำหรับนำมาปรับใช้ในประเทศไทย และประเมินข้อมูลที่หาได้สำหรับนำมาใช้ในการสนับสนุนการสร้าง SEEA-Blue Economy โดยจะทำการประเมินมูลค่าของกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เช่น สาขาประมงและสาขาการท่องเที่ยว กรอบการศึกษาจะใช้ The SEEA Central Framework Account (2012) โดยพิจารณา 3 บัญชี ประกอบด้วย บัญชีกระแสทุนทางกายภาพ บัญชีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทุนด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะ นำข้อมูลจากบัญชีทั้ง 3 ด้าน ทั้งที่เป็นมูลค่าจากการใช้ มูลค่าจากการใช้ทางอ้อม และมูลค่าที่ไม่ได้เกิด

จากการใช้ มาพัฒนาเป็น GDP – Blue SEEA สำหรับข้อค้นพบเบื้องต้นจากศึกษาพบว่าข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ไม่มีข้อมูลที่ทันสมัยในทำ SEEA นอกจากนั้น ยังขาดความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูล เช่น ข้อมูลต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรม ข้อมูลทางกายภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าชายเลน ปะการัง ภูเขาทะเล มูลค่าของระบบนิเวศโดยรวม เป็นต้น

โครงการที่ 3 การพัฒนาศักยภาพสำหรับเศรษฐกิจสีน้ำเงินของจังหวัดชายทะเลในประเทศไทย โดย รศ.ดร. นิรมล สุธรรมกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของจังหวัดชายฝั่งในการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา (1) เพื่อจำแนกมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในทะเล มหาสมุทร และชายฝั่งจากผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) และ (2) นำเสนอผลการวิเคราะห์ภาพรวมของทิศทางการพัฒนาจังหวัดชายทะเลทางด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินหรือศักยภาพในการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economic Zone) โดยจะมีกิจกรรมหลัก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมทางเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชายทะเล จำนวน 24 จังหวัด ประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัดของจังหวัดชายทะเล มูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและตัวชี้วัดระดับจังหวัดที่สะท้อนเศรษฐกิจสีน้ำเงิน นอกจากนั้นยังศึกษาทิศทางและแนวโน้มการขยายธุรกิจไปยังเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ผู้แทนในระดับจังหวัดที่ติดชายทะเล จำนวน 19 คน ข้อค้นพบเบื้องต้น พบว่าทิศทางการพัฒนาจังหวัดต้องเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสาขาการผลิตในแต่ละจังหวัด นอกจากนั้นยังพบว่าแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวและเศรษฐกิจสีน้ำเงินยังไม่ได้เป็นที่รับรู้มากนักในหลายพื้นที่ และการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความเชื่อมโยงกับการจัดการน้ำจืดและมีอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไป โครงการวิจัยจะศึกษาเชิงลึกถึงข้อจำกัดของภาคธุรกิจในการทำเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเชิงลึกของ 7 จังหวัดที่ได้เลือกเป็นกรณีศึกษา

การนำเสนองานศึกษาสุดท้าย รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา สถาบันวิจัยเพื่อการประเทศไทย (TDRI) นำเสนอการศึกษาในหัวข้อ “Thailand Blue Economy Zoning” เป็นศึกษาแนวทางการจัดการทำเขตพื้นที่ Blue Economy zoning ในพื้นที่อ่าวไทยของประเทศไทย เนื่องจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ในอ่าวไทย มักพบการทับซ้อนพื้นที่ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว และการทำการประมง เป็นต้น นอกจากนั้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่ยังประสบปัญหาการทับซ้อนเชิงอำนาจหน้าที่และภารกิจระหว่างหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานระดับท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาจัดรวมระหว่างหน่วย โดยการศึกษาในครั้งนี้ จะมีการทบทวนข้อมูลการกำหนดพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดย ได้แก่ พื้นที่เขตเศรษฐกิจบนบก พื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะในทะเล เขตพื้นที่ทรัพยากรทางทะเลแบ่งโดยประเภทของทรัพยากร เขตทางบริหารจัดการ โดยมีการกำหนด Zoning Hypothesis A เป็น เขตที่มี

การทับซ้อนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ Zoning Hypothesis B เป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจจำเพาะร่วมกันระหว่างเขตเศรษฐกิจทางทะเลด้านตะวันตกและเขตเศรษฐกิจทางทะเลด้านตะวันออก เพื่อนำข้อมูลจากทั้ง 2 ด้าน มาจัดทำเป็นหน่วยงานการบริหารจัดการเขตพื้นที่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ประเด็นอภิปรายที่สำคัญ:

- ต้องการมีการสร้างความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินและ SEEA-Blue Economy กับหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ส่วนกลางไปถึงระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประชาชน
- ประเทศไทยยังขาดข้อมูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าจากการใช้ทางอ้อมและมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้

4. ทางเลือกเศรษฐกิจสีน้ำเงินสำหรับการคุ้มครองความสมบูรณ์ของทะเลและชุมชน

ในช่วงการอภิปรายนี้ เป็นการนำเสนอแนวทาง 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การปกป้องคุ้มครองระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ผ่านแผนการบริหารจัดการทะเลเชิงพื้นที่ พื้นที่คุ้มครองทางทะเล แนวทางการจัดการร่วม การจัดการบนฐานชุมชน ทางเลือกในดำรงชีวิต และการเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชน เช่น โรงแรม การไฟฟ้า เป็นต้น (2) แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (IUU) ผ่านการจัดทำเอกสารรับรองการทำประมงทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ แนวทางเชิงระบบนิเวศสำหรับการบริหารจัดการการทำประมง การเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชน (เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจเรือประมง ตลาด อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น) และ (3) การลดมลพิษทางทะเลผ่านการจัดการน้ำเสีย

(1) แผนบริหารจัดการทะเลเชิงพื้นที่และพื้นที่คุ้มครองทางทะเล

โดย Dr. Hugh Kirkman

การบริหารจัดการทะเลและชายฝั่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะใช้แนวทางการจัดการชายฝั่งเชิงบูรณาการ (ICM) และแผนบริหารจัดการทะเลเชิงพื้นที่ (MSP) เชื่อมโยงกับการจัดการเชิงระบบนิเวศ (EBM) โดยแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีการบูรณาการและการบริหารจัดการในหลายระดับ สำหรับการนำยุทธศาสตร์ทางทะเลในระดับภูมิภาคมาใช้จำเป็นต้องมีการบูรณาการประเด็นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เช่น การประมง การขนส่งสินค้าทางเรือ พื้นที่คุ้มครองทางทะเล และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การวางแผนการจัดทางทะเลเชิงพื้นที่ที่ดีจะต้องมีการประสานงาน ความเข้าใจ และเจตจำนงของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด บางกรณีความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำยุทธศาสตร์มาใช้โดยไม่สอดคล้องซึ่งกันและกัน เกิดการแข่งขันการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเล หรือมีผลกระทบเชิงลบแก่กันและกัน สิ่งเหล่านี้อาจกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามจะพบว่าบางพื้นที่ในภูมิภาคความร่วมมือข้ามพรมแดนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคจะต้องมีนโยบายที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน หรือต้องไม่ทับซ้อนกันในพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

สำหรับประเด็น พื้นที่คุ้มครองทางทะเลเป็นส่วนที่มีความสำคัญของแผนบริหารจัดการทะเลเชิงพื้นที่ และต้องมิให้มีความสำคัญในการพิจารณาเรื่องการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลและสิ่งมีชีวิต การจัดการต้องมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผล นอกจากนั้น ยังได้หยิบยกความพยายามเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล โดยอาศัยการใช้ข้อตกลงระหว่างประเทศและอนุสัญญาต่าง ๆ และกรอบความตกลงต่าง ๆ มาหารือกัน

(2) ธุรกิจ การบริหารจัดการร่วมและการอนุรักษ์ป่าชายเลน

โดย Mr. Alex McWilliam, Programme Manager, Knowledge and Sustainability,
IUCN-Mangroves for the Future

การบริหารจัดการร่วม (Co-management) เป็นแนวทางการบริหารและการจัดการบนพื้นฐานของกระบวนการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำเสนอได้หยิบยกกรณีศึกษาซึ่งเป็นสถานที่ที่ได้นำเอาแนวคิดการบริหารจัดการร่วมไปใช้ โดยโครงการป่าชายเลนเพื่ออนาคต (MFF) เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 กรณีศึกษา กรณีศึกษาที่ 1 การเก็บหอยแครงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ Xuan Thuy ประเทศเวียดนาม และกรณีศึกษาที่ 2 การฟื้นฟูป่าชายเลนในรัฐ Gabura ประเทศบังกลาเทศ

อุทยานแห่งชาติ Xuan Thuy ประเทศเวียดนาม เป็นอุทยานแห่งชาติที่อยู่ชายฝั่งทะเล และถูกประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ หรือ พื้นที่แรมซาร์ (Ramsar Site) พื้นที่แรกในประเทศเวียดนาม รัฐบาลท้องถิ่นได้ตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ ซึ่งผู้หญิงสามารถกู้เงินเพื่อสร้างโอกาสทางเลือกของรายได้ โดยมีแนวคิดจากความต้องการลดจำนวนการเก็บหอยแครงที่คนเหล่านี้ต้องการในพื้นที่อุทยาน Xuan Thuy ดังนั้น การบริหารจัดการร่วม จึงจัดเตรียมขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานและคนเก็บหอย ซึ่งทำให้เกิดสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย สำหรับคนเก็บหอย คนเหล่านี้จะยังคงมีสิทธิการใช้ในภาวะทรัพยากรอยู่ในภาวะวิกฤตและปัจจุบันได้เริ่มมีส่วนร่วมในระบบการบริหารจัดการร่วม สำหรับเจ้าหน้าที่อุทยาน คนเหล่านี้จะลดสถานการณ์ความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น และปัจจุบันผู้เก็บหอยยังมีบทบาทเป็นสมาชิกในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในพื้นที่

สำหรับกรณีศึกษาที่ 2 เกาะ Gabura ประเทศบังกลาเทศ เป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีการตั้งคณะกรรมการบริหารระดับชุมชนขึ้น และได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการโดยรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วม การกำหนดขอบเขตพื้นที่และกฎหมายได้มีการดำเนินการไปแล้ว ในขณะที่พื้นที่บางส่วนที่มีความเสื่อมโทรม ป่าชายเลนได้ถูกปลูกขึ้นใหม่ นอกจากนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการร่วมระดับชุมชน ยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามฟื้นฟูพื้นที่และการทำประมง เมื่อป่าชายเลนกลับคืนมา ทรัพยากรอื่น ๆ เช่น ปลา กุ้ง ปู ก็จะมีพื้นที่กลับมาเช่นกัน นอกจากนั้น คณะกรรมการยังทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างกลไกแบ่งปันผลประโยชน์สำหรับทรัพยากรที่ถูกเก็บในพื้นที่ป่าชายเลน

นอกจากนั้น ยังหยิบยกตัวอย่างประสบการณ์ การทำงานร่วมกับโรงแรมในเครือ Marriott เป็นตัวอย่างที่หน่วยงานภาครัฐกิจเข้ามาสร้างประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ชายฝั่งและการบูรณาการการสนับสนุน การสร้างเศรษฐกิจในระดับพื้นที่และความเป็นอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งใกล้กับพื้นที่โรงแรม Marriott ทั้งนี้ IUCN-Marriott มีการทำงานร่วมกันใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- การฟื้นฟูป่าชายเลน: โรงแรมในเครือ Marriott จะเก็บเงินบริจาคจากผู้เข้าพักโรงแรมเพื่อ สนับสนุนการฟื้นฟูป่าชายเลนในพื้นที่เป้าหมาย 4 แห่ง ในประเทศไทย มีการฟื้นฟูป่า ชายเลนไปแล้ว 7 เฮกตาร์ ในปี ค.ศ. 2016
- แหล่งอาหารทะเลที่ยั่งยืน: IUCN ทำงานร่วมกับโรงแรมในเครือ Marriott ได้มีการรับซื้อ สัตว์น้ำจากชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้โรงแรมซึ่งมีแนวทางการทำประมงอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2016 โรงแรมในเครือ Marriott 2 แห่ง ซื้ออาหารทะเลมากกว่า 45,000 ดอลลาร์สหรัฐ จาก 40 ครอบครัว ใน 3 หมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ในใกล้โรงแรมในเครือ Marriott
- แหล่งของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในรูปแบบของของขวัญและของที่ระลึก IUCN ร่วมกับโรงแรมใน เครือ Marriott จัดหาแหล่งหัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อจะนำไปใช้ในโรงแรมในเครือ Marriott โดย โรงแรม 4 แห่ง ในเครือได้ให้มาลัยคล้องคอต้อนรับแขกของโรงแรม ในปี ค.ศ. 2016 โรงแรมในเครือ Marriott ซื้อสร้อยคล้องคอมูลค่า 30,000 ดอลลาร์สหรัฐ จาก 26 ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้กับโรงแรม Marriott ในภูเก็ต

(3) การจัดทำเอกสารรับรองการทำประมงทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Catch documentation and traceability: CDT) เพื่อทางการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงานและการประมงที่ขาดการควบคุม (IUU)

โดย Geronimo Silvestre, Chief of Party, USAID Oceans

การทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (IUU) ถูกชี้ให้เห็นว่าเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อความสมบูรณ์ต่อปริมาณปลาและระบบนิเวศ ปัญหา IUU ถูก ผลักดันจากความบกพร่องในการบริหารจัดการการทำประมง และขาดความโปร่งใสในเรื่องเกี่ยวกับการ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล ในเรื่องวิธีการ สถานที่จับ และใครเป็นคนจับ ดังนั้น หัวใจสำคัญของโครงการ ฟื้นฟูส่วนการประมงและทะเลของ USAID คือ การพัฒนาความโปร่งใสและระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และการจัดทำเอกสารจับปลาทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างยั่งยืนทาง เพื่อช่วยรับรองว่าทรัพยากรจากการทำ ประมงจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นการจับที่มาจากแหล่งที่ถูกกฎหมาย นอกจากนี้การ สนับสนุนดังกล่าว ยังต้องการให้มีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในทะเลและมีการบริหาร จัดการการทำประมง โดยมีการดำเนินงานโครงการนำร่องใน 2 พื้นที่ ได้แก่ เมือง Santos ประเทศ ฟิลิปปินส์ และ เมือง Bitung ประเทศอินโดนีเซีย โดยระบบการตรวจสอบย้อนกลับเอกสารทำประมงจะ มีเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เชื่อถือได้ระหว่างสภาพแวดล้อมที่แตกต่างของหน่วยงานภาครัฐใน

ห่วงโซ่อุปทาน และองค์กรพัฒนาเอกชน รวมไปถึงความต้องการและมุมมองที่หลากหลายของคนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ ในระบบ CDT ข้อมูลจะมาจากผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายถูกเก็บในฐานข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างกัน และกองของเอกสารที่เคยมีจะถูกเปลี่ยนไปใช้ระบบดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพเพียงอันเดียว

(4) การวิเคราะห์ต้นทุนและประสิทธิผลและการจัดการน้ำเสียและบ่อน้ำเสียเชิงนวัตกรรม

โดย Francisco Arellano, Senior Technical Consultant and Practice Leader for Water, Office of the President, Maynilad Water Services, Inc.

Maynilad Water Services เป็นบริษัทเอกชนและเป็นหนึ่งในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากเมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นบริษัทที่จัดหาให้กับคน 9 ล้านคน ตลอดจนทำหน้าที่ในการบริหารจัดการน้ำเสียด้วย ประเด็นท้าทายของการบริหารจัดการน้ำเสียในเขตเมืองของกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ คือ:

- ต้นทุนของการจัดการขยะครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายสูงมาก (ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ เก็บรวบรวม ขนส่ง โรงบำบัด การจัดการกาก จุลระยะบายน้ำทิ้ง)
- เขตถนนและการอนุญาตของระบบการขนส่ง
- พื้นที่ว่าง/ความพร้อมของที่ดินและข้อห่วงใยทางกายภาพ
- การตั้งที่อยู่อาศัยอย่างไม่เป็นทางการตามริมตลิ่งและสิทธิการระจำยอม
- การยอมรับของชุมชนต่อโครงการบำบัดน้ำเสียและการระบายสิ่งปฏิกูล
- เทคนิคทางเลือกในการใช้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบแยก vs ระบบรวมในการระบายน้ำเสีย หรือ ระบบรวมศูนย์ vs ระบบขนาดเล็ก (การกระจาย) เทคโนโลยี

โดยได้นำเสนอเทคโนโลยีที่หลากหลาย ที่บริษัท Maynilad นำมาใช้ในโรงบำบัดน้ำเสียต่าง ๆ เช่น ระบบบำบัดแบบบ่อปรับเสถียร (waste stabilization ponds) ระบบบำบัดที่มีการตกตะกอนและการเติมอากาศ (conventional activated sludge :CAS) ระบบบำบัดแบบเอสปีอาร์ เป็นต้น โดยในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้จะต้องพิจารณาถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้อง (ค่าเครื่องจักร, ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา) และความต้องการพื้นที่ เพื่อเป็นการรับรองว่าจะสามารถนำมาใช้ได้และคุ้มค่า ในการพิจารณาทางเลือกของเทคโนโลยีจะอยู่บนพื้นฐานของเกณฑ์ที่แน่นอนและตัวชี้วัดดำเนินงานที่สำคัญ เช่น ความเข้มแข็งของกระบวนการ ประสิทธิภาพของกระบวนการ ความสะดวกของการดำเนินงานและการบำรุงรักษา ศักยภาพในการปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานใหม่ ๆ เป็นต้น

นอกจากนั้น บริษัท Maynilad ได้มีการจัดทำโครงการ CSR โดยการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมในพื้นที่ต้นน้ำที่ซึ่งเป็นแหล่งของอุปทานน้ำของบริษัท นอกจากนั้นยังมีการฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อประโยชน์สำหรับการดูดซับคาร์บอนและส่งผลให้ปูทะเลและกุ้งคืนสู่พื้นที่อีกครั้ง ทำให้เกิดทางเลือกของแหล่งรายได้สำหรับครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน

ประเด็นอภิปรายที่สำคัญ:

- แผนการบริหารจัดการทางทะเลเชิงพื้นที่ (MSP) ต้องมีการบูรณาการที่มีความหลากหลายทั้งในด้านสาขาการผลิตและผลประโยชน์ และสร้างความพึงพอใจกับผู้มีส่วนได้เสีย
- การชี้ให้เห็นมูลค่าและประโยชน์ที่ผูกแบ่งปันอย่างชัดเจนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
- การมีตัวแบบที่หลากหลาย (ด้านการประมงและการบริหารจัดการชายฝั่ง) และเทคโนโลยี (การจัดการน้ำเสีย) ดังนั้น
 - ไม่มีวิธีการใดที่เหมาะสมจะเป็นทางออกในทุกกรณี ดังนั้นจะมีความจำเป็นต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่
 - ต้องมีการดำเนินการตามหลักกฎหมายและการเตรียมการในเชิงสถาบัน
- แสดงให้เห็นตัวอย่างที่มีความชัดเจนและปฏิบัติได้จริง แสดงให้เห็นผลตอบแทนทางด้านการเงินและผลประโยชน์อื่น ๆ ที่จะช่วยโน้มน้าวผู้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและสาธารณชน เกิดการยอมรับการดำเนินโครงการใหม่ ๆ เช่น แผนบริหารจัดการทะเลเชิงพื้นที่ การจัดทำเอกสารรับรองการทำประมงทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งและป่าชายเลน การจัดการน้ำเสีย เป็นต้น
- ทำให้เกิดเงื่อนไขที่นำไปสู่แนวทางที่จะทำให้แต่ละคนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา

5. การสนทนาด้านนโยบายกับผู้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย: การสำรวจระบบการบริหารจัดการทางสังคมและสิ่งแวดล้อมสำหรับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

การอภิปรายนี้เป็นการอภิปรายเพื่อหาแนวทางสนับสนุนการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินจากรัฐบาล หุ้นส่วนการพัฒนา และภาคเอกชน โดยจะเป็นการนำเสนอแนะนโยบายทางด้านทะเลของแต่ละประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย ไทย และญี่ปุ่น ตลอดจนเงื่อนไขที่ผลักดันความสำเร็จที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินทางด้านการประมง ท่าเรือ การขนส่งสินค้าทางเรือ การท่องเที่ยว การพัฒนาพลังงานหมุนเวียนจากทะเล ในระหว่างการอภิปราย ได้มีการเสนอแนะให้ใช้รายงาน SOC เพื่อติดตามความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ นอกจากนั้น ได้มีการเสนอให้มีจัดประชุมนานาชาติด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นประจำ และใช้เพื่อเป็นเวทีในการติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจทางทะเล เพื่อชี้ให้เห็นโอกาสในการลงทุนและศักยภาพในการเติบโตในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ และสนับสนุนให้มีนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

(1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติและเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

โดย Gordon Johnson, UNDP Bangkok

ผู้นำเสนอได้อธิบายถึงความจำเป็นของการมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านมหาสมุทร โดยพิจารณาคุณประโยชน์ของมหาสมุทรในระดับต่าง ๆ เช่น มีมูลค่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อระบบ

เศรษฐกิจของโลก มีมูลค่าของการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีมูลค่าทางด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ 271,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าทางด้านการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ เท่ากับ 900,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามกลับพบว่ามหาสมุทรอยู่ในภาวะความเสี่ยง ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกและนิเวศบริการที่สำคัญ เช่น

- ปริมาณสัตว์น้ำทั่วโลกถูกนำมาใช้มากกว่า ร้อยละ 80 และมีการแสวงหาประโยชน์เกินขนาด
- เกิดความเป็นกรดของมหาสมุทรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 30 ในรอบ 50 ปี ที่ผ่านมา
- พลาสติกประมาณ 10 – 20 ล้านลูกบาศก์ตันเข้าสู่ระบบนิเวศของมหาสมุทร
- มีการสูญเสียการรังของโลกร้อยละ 20 และมีความเสื่อมโทรม ร้อยละ 20
- มีการบุกรุกของสิ่งมีชีวิตในทะเลต่างถิ่นทำให้เกิดความเสียหาย ประมาณ 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ดังนั้น จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 14 (SDG 14) ที่มีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิด การลดมลพิษทางทะเล มีการจัดการระบบนิเวศทางทะเลที่มีความยั่งยืน ลดความเป็นกรดของทะเลให้น้อยที่สุด กำหนดระเบียบในการจับสัตว์น้ำและจัดการทำประมงเกินขนาด กำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ลดการอด頓ในการทำการประมง เพิ่มประโยชน์ให้ประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กและประเทศกำลังพัฒนา เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการทำวิจัย มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านเข้าถึงทรัพยากรและตลาด ดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (the UN Convention on the Law of the Seas) เป็นต้น

(2) นโยบายทะเลของประเทศอินโดนีเซีย

โดย Mr. Arief Yuwono, Adviser to the Minister, Ministry of Environment and Forestry, Indonesia

นโยบายทะเลของประเทศอินโดนีเซียถูกผนวกไว้ในคำสั่งประธานาธิบดี เมื่อปี ค.ศ. 2017 ซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำแนวทางสำหรับกระทรวง สถาบันอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หน่วยงานระดับกระทรวง และรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินการพัฒนาในสาขาเดินเรือและการดำเนินเพื่อให้ “The Global Maritime Fulcrum” หรือ “ฐานการเดินเรือในระดับโลก” ทั้งนี้ แผนที่นำทางนโยบายทางทะเลของประเทศอินโดนีเซียมุ่งไปสู่การ Global Maritime Fulcrum มีโครงสร้าง 7 ด้าน และมี 75 นโยบาย/ยุทธศาสตร์ โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (1) Wawasan Nusantara (2) การพัฒนาที่ยั่งยืน (3) เศรษฐกิจสีน้ำเงิน (4) การจัดการความโปร่งใสและการบูรณาการ (5) การมีส่วนร่วม และ (6) ความเท่าเทียมและความยุติธรรม

นอกจากนั้น เศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศอินโดนีเซียถูกมองว่าเป็นตัวแบบสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นการบูรณาการการพัฒนาพื้นที่บนบกและพื้นที่ในทะเล ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถในการ

รองรับของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแผนปฏิบัติการระหว่างปี ค.ศ. 2016 – 2019 จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

- อุตสาหกรรมขนส่งทางเรือและการเดินเรือ และการเชื่อมต่อทางทะเล
- บริการและอุตสาหกรรมจากฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- การจัดการสิ่งแวดล้อม
- ขอบเขตการเดินเรือ พื้นที่เปิด และการทูตทางด้านการเดินเรือ
- การป้องกันประเทศและความมั่นคงทางทะเล
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเล

(3) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทย

โดย Mr. Dhana Yingcharoen, Director, Department of Marine and Coastal Resources, MONRE, Thailand

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันได้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นพระราชบัญญัติที่ประกอบด้วย 30 มาตรา โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและยั่งยืน
 - มีการสร้างคณะกรรมการแผนและนโยบายด้านการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ
 - มีการทำงานที่เป็นการบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อนำไปปรับใช้ในพื้นที่ที่มีจังหวัดชายทะเล โดยการสร้างคณะกรรมการด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับจังหวัด
 - ในระดับจังหวัดจะมีการพัฒนาแผนและนโยบายของตนเองสำหรับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด
- การมีส่วนร่วมของสาธารณะ
 - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะต้องจัดให้มีการช่วยเหลือและสนับสนุนชุมชนชายฝั่งเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแผนและนโยบายระดับจังหวัดและระดับชาติด้านการจัดทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
 - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังให้คำแนะนำต่อเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรและชุมชนในด้านการจัดการ วางแผน การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- การปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
 - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยประกาศมาตรการเมื่อมีใครก็ตามเป็นสาเหตุที่ทำให้ลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างรุนแรง อธิบดีกรมจะมีอำนาจในการสั่งให้บุคคลนั้นหยุดการกระทำนั้นหรือกิจกรรมนั้นทันที โดยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีหมายรวมถึงป่าชายเลน ปะการัง หญ้าทะเล และชายหาด หรือ พื้นที่ชายฝั่งซึ่งถูกกัดเซาะโดยกิจกรรมของมนุษย์
 - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะมีอำนาจในการออกประกาศกระทรวงว่าพื้นที่ใดจะถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองหรือนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง
- กฎหมายและการบังคับใช้: ให้ทิศทางว่าจะมีวิธีการอย่างไรการบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนและการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(4) นโยบายทางทะเลของประเทศญี่ปุ่น

โดย Mr. Masanori Kobayashi, Senior Researcher, Ocean Policy Research Institute of the Sasakawa Peace Foundation

กฎหมายพื้นฐานด้านนโยบายทางทะเลถูกบัญญัติขึ้นใน ปี ค.ศ. 2007 และมีรับรองแผนพื้นฐานทางด้านนโยบายทะเลในปี ค.ศ. 2008 โดยแผนดังกล่าวจะถูกทำให้ทันสมัย/แก้ไขปรับปรุงทุก ๆ 5 ปี แผนฉบับแก้ไขปรับปรุงฉบับที่ 3 จะถูกรับรองในปี ค.ศ. 2018 ดำเนินงานตามแผนดังกล่าว คือ การกำหนดมาตรการเชิงนโยบาย จำนวน 12 มาตรการ เช่น มาตรการส่งเสริมการพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล มาตรการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางทะเล มาตรการพัฒนาเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ความปลอดภัยในการขนส่งทางเรือ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับการจัดการชายฝั่งอย่างบูรณาการ ดังนั้น แผนพื้นฐานในปี ค.ศ. 2013 จึงได้กำหนดเป้าหมายเชิงนโยบายที่สำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมการจัดชายฝั่งอย่างบูรณาการโดยพิจารณาจากลักษณะในระดับท้องถิ่นและให้ความช่วยเหลือรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการจัดชายฝั่งอย่างบูรณาการไปพร้อมกับการจัดการบนบก และส่งเสริมการจัดชายฝั่งอย่างบูรณาการ ประสานงานในการใช้พื้นที่ชายฝั่ง

ในการตอบสนองต่อกฎหมายและแผนพื้นฐาน รัฐบาลท้องถิ่นได้มีการดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างบูรณาการและนโยบายชายฝั่งระดับพื้นที่ การรับรองและการประยุกต์ใช้กฎหมายพื้นฐานในพื้นที่Taketomi-cho นอกจากนั้นยังได้หยิบยก ตัวอย่างของการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย การบริหารจัดการชายฝั่งอย่างบูรณาการในพื้นที่ Taketomi-Cho และความท้าทายที่ต้องเผชิญระหว่างการดำเนินงาน

(5) การสนับสนุนด้านนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินในสาขาการผลิตทางทะเลและมหาสมุทร

โดย James Mitchell, Consultant, PEMSEA

ในช่วงสุดท้ายของการประชุมได้มีนำเสนอว่ามีการจัดทำข้อสรุปการทบทวนเชิงนโยบาย จำนวน 5 ฉบับ โดยให้ความสำคัญกับสาขาต่าง ๆ ดังนี้ การขนส่งทางเรือและท่าเรือ การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พลังงานหมุนเวียนจากมหาสมุทร การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาชายฝั่ง มลพิษในทะเลที่เกิดจากแหล่งกำเนิดบนบก นอกจากนี้ Mr. Mitchell ยังสะท้อนให้เห็นคุณประโยชน์ของสาขาการผลิตต่าง ๆ เหล่านี้ ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง นโยบายหลัก (อนุสัญญาระหว่างประเทศ กฎหมายภายในประเทศ และนโยบาย) และการดำเนินงานที่เห็นได้ชัดซึ่งถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ข้อสรุปเชิงนโยบายดังกล่าว ยังให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อชี้ให้เห็นช่องว่างด้านนโยบาย และมาตรการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินในสาขาการผลิตเหล่านี้

ประเด็นอภิปรายสำคัญ:

- ควรมีการพิจารณาประเด็นความเชื่อว่ามีเชื่อมโยง/การขาดความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายชาติและเป้าหมายระหว่างประเทศ (เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14) เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ การปรับปรุงเป้าหมายระหว่างประเทศ นโยบายชาติและกฎหมายภายในให้สอดคล้องเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น
- การใช้วิทยาศาสตร์และข้อมูลเพื่อสนับสนุนกฎหมาย แผนงาน และนโยบายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ต้องมีการดำเนินงานเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะมีการประสานงานระหว่างองค์กรและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่มีส่วนได้เสีย แสวงหาการประสานพลังและประเด็นที่จะร่วมมือ
- ต้องได้รับข้อมูลจากผู้นำทางการเมืองและกระทรวงทางการเงินการคลังเพื่อลำดับความสำคัญของวาระการพัฒนาทางด้านทะเล
- จำเป็นต้องมีการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยมีเงื่อนไขที่เปิดทางให้มีสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชน
- ยกระดับประเด็นทางด้านทะเลและมหาสมุทรในเวทีการประชุมภายในประเทศและการประชุมระหว่างประเทศ
- ดำเนินงานตามวาระทางด้านทะเลในระดับพื้นที่เพิ่มมากขึ้น
- มีการลงทุนในคนและงาน โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และการพัฒนาศักยภาพ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักวางแผน ผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่กำกับดูแล
- ใช้ข้อมูลจากรายงาน SOC และข้อมูลจากการประชุมเศรษฐกิจสีน้ำเงินจากประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนานโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินในอนาคต

- ใช้รายงาน SOC ในฐานะเวทีเพื่อติดตามความก้าวหน้าเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในช่วง 6 เดือนที่สอง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 - 31 กรกฎาคม 2561 ได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ“One World One Ocean : New and More Value of the Seas” The 6th Marine Science Conference ในวันที่ 18-20 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ โรงแรมบางแสนเฮอริเทจ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดย มหาวิทยาลัยบูรพา ร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดประชุมฯ ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางทะเล เทคโนโลยีทางทะเล เพื่อเพิ่มมูลค่าหรือสร้างมูลค่าให้กับทรัพยากรทางทะเล พร้อม ๆ กับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัจจัยแวดล้อมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในระดับต่าง ๆ ต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทะเลไทย

ในการนี้ ทางชุดโครงการฯ เล็งเห็นว่าการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลฯ มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของชุดโครงการฯ เป็นอย่างดีที่มุ่งผลักดันให้เกิดความร่วมมือและพัฒนาโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการฯ ที่ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อันจะสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระแสการพัฒนาในภูมิภาคและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศ โดยคำนึงถึงมิติทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นสำคัญ

ประเด็นสำคัญในการนำเสนอในเวทีเสวนา โดย รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

เศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะพื้นที่ใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจทวีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของการนำมาใช้โดยตรง อาทิ การทำประมงและการชุดก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน และ การใช้ประโยชน์โดยอ้อม เช่น การท่องเที่ยว ท่าเรือ การขนส่งทางเรือ การดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น

ในปัจจุบันชุมชนนโยบายให้ความสนใจเรื่องการใช้ทรัพยากรทางทะเลในฐานะพื้นที่ใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ (New Economic Frontier) โดยมีรูปธรรมสำคัญคือ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) ทั้งนี้จากรายงานของ OECD เรื่อง The Ocean Economy in 2030 มีการประเมินว่า ในปัจจุบันเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีมูลค่าอย่างน้อยที่สุด 1.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และครอบคลุมการจ้างงานกว่า 31 ล้านตำแหน่ง โดยภายในปี 2030 คาดว่ามูลค่าของเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเพิ่มขึ้น 2 เท่า คิดเป็นมูลค่ากว่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และจ้างงานเพิ่มขึ้นอีกราว 10 ล้านตำแหน่ง

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินเกิดขึ้นครั้งแรกในที่ประชุม United Nations Conference on Sustainable Development ในปี ค.ศ. 2012 ณ กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล หรือที่รู้จักกันในนาม ‘RIO+20’ หลังการประชุม ‘RIO+20’ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้รับการขานรับจากชุมชนนโยบายทั่วโลกเป็นอย่างดี องค์กรโลกบาลและภาคีเครือข่ายนานาชาติ อาทิ องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก กลุ่มประเทศ OECD และพันธมิตรเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลในเอเชียตะวันออก (Partnership Management for the Seas of East Asia: PEMSEA) ต่างหยิบยกหัวข้อนี้เป็นวาระสำคัญทางนโยบายสำหรับประเทศไทยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ถือเป็นหนึ่งในประเด็นวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research Issues: SRI) ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุน

เศรษฐกิจสีน้ำเงินคืออะไร

กล่าวอย่างง่ายที่สุด เศรษฐกิจสีน้ำเงิน คือ เศรษฐกิจฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ การเป็นแหล่งอาหาร แร่ ทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นแหล่งพลังงาน การท่องเที่ยว การขนส่ง และภาคบริการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ธนาคารโลกเชื่อว่า เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในประเทศที่เป็นชายฝั่งและเกาะขนาดเล็ก ซึ่งมักเป็นประเทศรายได้ต่ำหรือรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนประเทศที่มีเศรษฐกิจบนแผ่นดิน (land-based economy) เข้มแข็งอยู่แล้ว เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นฐานสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและนับรวมทุกคน (sustainable and inclusive growth)

ศักยภาพของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

การศึกษาของ OECD พบว่า อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงินหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมการเดินเรืออุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมท่าเรือและบริการที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชายฝั่งและทางทะเล มีศักยภาพที่จะเติบโตมากกว่าเศรษฐกิจโลกโดยเฉลี่ย เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะมีมูลค่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2030 โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชายฝั่งและท่องเที่ยวทางทะเลจะมีสัดส่วนสูงที่สุด (26%) ตามมาด้วยอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (21%) และท่าเรือ (16%)

อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ที่ศักยภาพของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ OECD ประเมินจะต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะเป็นการประเมินภายใต้สมมติฐานที่ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและเทคโนโลยีใด ๆ เลย นอกจากนี้ การประเมินยังไม่ได้รวมอุตสาหกรรมที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์อยู่หลายอุตสาหกรรม รวมถึงไม่ได้นับรวมประเทศเกิดใหม่หลายประเทศที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินด้วยนอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินยังมีศักยภาพในการจ้างงานด้วย การประเมินพบว่า ในปี 2030 การจ้างงานในอุตสาหกรรมเหล่านี้จะมากถึง 40 ล้านตำแหน่ง หรือคิดเป็นประมาณ 1% ของแรงงานในตลาดโลก ที่น่าสนใจคือ ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี 2010-2030 การจ้างงานในอุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานของเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะขยายตัวกว่า 30 % ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ

ตลาดแรงงานโลกที่ขยายตัวประมาณ 19 % ลักษณะของการจ้างงานในเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ สำหรับประเทศชายฝั่งขนาดเล็กอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชายฝั่งและท่องเที่ยวทะเล และอุตสาหกรรมประมง จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงและเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คน ในขณะที่อุตสาหกรรมการเดินเรือและบริการที่เกี่ยวข้องจะสร้างงานจำนวนมากในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา

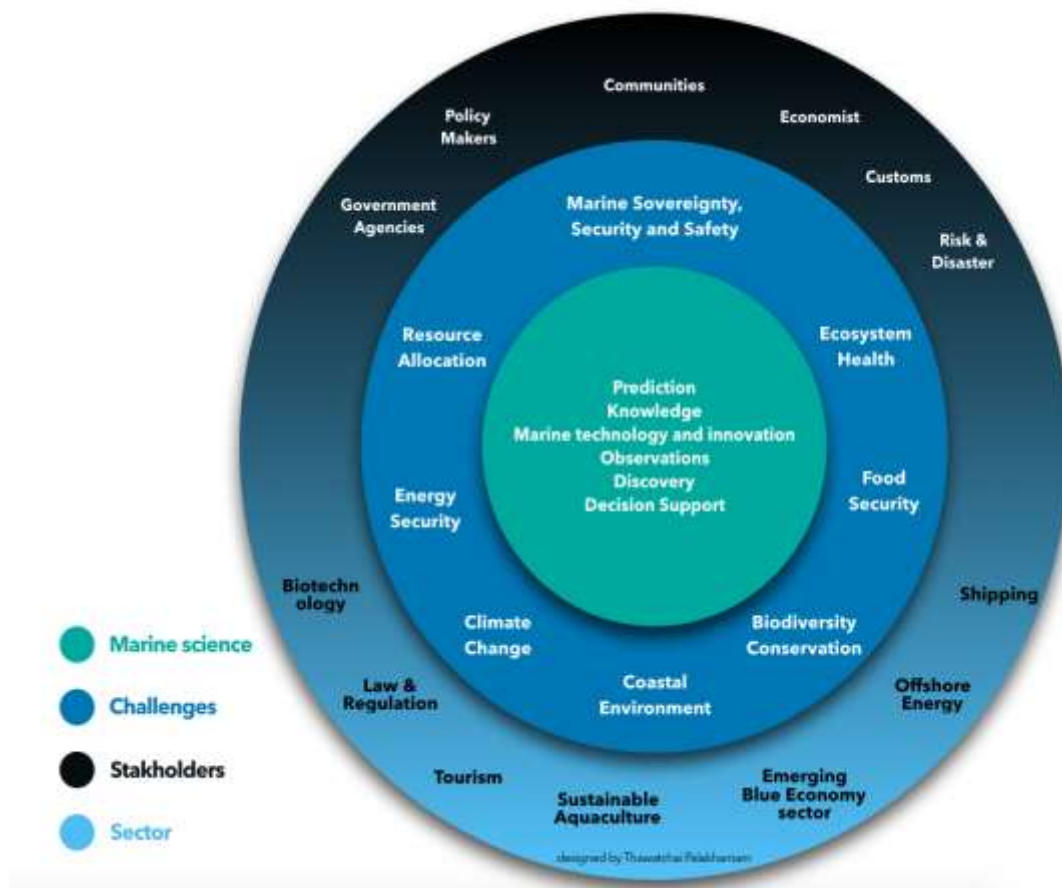
ความท้าทายของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ความท้าทายที่สำคัญที่สุดของเศรษฐกิจสีน้ำเงินคือ ‘ความยั่งยืน’ เพราะยิ่งเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีมูลค่าสูงเท่าไร แรงกดดันต่อการใช้ทรัพยากรยิ่งมากตามไปด้วย ธนาคารโลกได้สรุปปัญหาของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่คาดว่าจะส่งผลกระทบร้ายแรงต่อมนุษย์ ดังนี้

- การจับปลาเกินขนาดที่เหมาะสม (overfishing) ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีในการจับปลาที่ก้าวหน้ามากขึ้น ประกอบกับการกำกับดูแลที่ไร้ประสิทธิภาพ มีการประเมินว่า ปัจจุบันมีการจับปลาแบบผิดกฎหมายประมาณ 11-26 ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 10-22 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ความเสื่อมโทรมของที่อยู่อาศัยชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาชายฝั่งอย่างไร้ทิศทาง การทำลายป่าชายเลน การทำเหมือง และการปล่อยมลพิษ
- ภาวะโลกร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับน้ำทะเลและนิเวศวิทยาในท้องทะเลโดยตรง ตัวอย่างที่ชัดเจนในกรณีนี้คือปรากฏการณ์เอลนีโญ-ลานีญาที่ทำให้อุณหภูมิและสภาพความเป็นกรดของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลงไปจนส่งผลกระทบต่อชีวิตใต้ท้องทะเลอย่างมีนัยสำคัญการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืนจำเป็นต้องมีวิธีคิดแบบใหม่ที่เป็นระบบมากขึ้น ต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือระดับนานาชาติ นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงบริบทของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แตกต่างจากเศรษฐกิจบนแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย

ประเภทของกิจกรรม	สินค้าและบริการจาก ท้องถิ่นทะเล	อุตสาหกรรม	ปัจจัยที่ก่อให้เกิด อุตสาหกรรมเติบโต
การใช้ประโยชน์จาก สิ่งมีชีวิตทางทะเล	อาหารทะเล	อุตสาหกรรมประมง	ความมั่นคงทาง อาหาร
		การเพาะเลี้ยงพืชและ สัตว์ในน้ำ	ความต้องการโปรตีน
	เทคโนโลยีชีวภาพ จากสัตว์ทะเล	อุตสาหกรรมยา / อุตสาหกรรมปิโตร เคมี	การวิจัยและพัฒนา ด้านสาธารณสุข
การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ	แร่ธาตุ	เหมืองแร่หินทะเล	ความต้องการแร่ธาตุ
	พลังงาน	น้ำมันและก๊าซ ธรรมชาติ	ความต้องการแหล่ง พลังงานที่ หลากหลาย
		พลังงานทดแทน	
	น้ำสะอาด	การผลิตน้ำจืดจากน้ำ ทะเล	ความต้องการน้ำ สะอาด
การค้าและพาณิชย์ที่ เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นทะเล	การขนส่งและการค้า	โลจิสติกส์	การเติบโตของ การค้าเหมืองแร่หิน ทะเล / การเติบโต ของการค้าโลก
		ท่าเรือ บริการและ สาธารณูปโภคการ เดินเรือ	
	การท่องเที่ยวและ สันทนาการ	การท่องเที่ยว	การขยายตัวของ การท่องเที่ยวใน ตลาดโลก
		การพัฒนาชายฝั่ง	การขยายตัวของ เมืองชายฝั่ง
	การเฝ้าระวังและ ติดตามสถานการณ์ ทางทะเล	การวิจัยและพัฒนา / เทคโนโลยีทางทะเล	การเติบโตของ เทคโนโลยีทางทะเล
	การกักเก็บคาร์บอน	คาร์บอนทะเล (คาร์บอนสีน้ำเงิน)	การเติบโตของ กระแสและกิจการ อนุรักษ์ธรรมชาติ
	การปกป้องพื้นที่ ชายฝั่ง	การป้องกันและ จัดการด้านที่อยู่ อาศัย	
	การจัดการขยะ	การกำจัดขยะและการ ย่อยสลายขยะ	

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่พัฒนามาจากพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนมีความเชื่อมโยงบูรณาการทั้งองค์ความรู้ มิติของการพัฒนา และภาคส่วนต่าง ๆ ที่ครอบคลุม ภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจอย่างครบวงจรชุดโครงการฯ ได้สรุปส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนากรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสู่มิติใหม่ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ฐานข้อมูลและองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ทางทะเล (Marine Science) ถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนากรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้ขยายขีดความสามารถและสร้างที่ยั่งยืนต่อสังคม ระบบนิเวศ และเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม ข้อมูลพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ทางทะเลถือว่ามีความจำเป็นในการต่อยอดสู่องค์ความรู้ทางทะเลและชายฝั่งอันเป็นเสาหลักของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เช่นประเทศไทย โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. การสำรวจและสังเกตการณ์ทางสมุทรศาสตร์ (Marine observation and discovery)

ถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาองค์ความรู้ทางทะเลและนวัตกรรมต่าง ๆ การสำรวจและสังเกตการณ์ปรากฏการณ์ทางทะเลและชายฝั่งอย่างรอบด้านย่อมมีส่วนช่วยให้การทำความเข้าใจต่อระบบนิเวศตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอันได้รับผลกระทบสำคัญจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) อีกทั้งยังเป็นขั้นแรกในการได้มาซึ่งข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (Primary data) ที่มีความสำคัญในการต่อยอดและใช้ชุดข้อมูลดังกล่าวพัฒนาองค์ความรู้ทางทะเลและชายฝั่งที่จำเป็นต่อไป

2. ระบบการพยากรณ์และเตือนภัยทางทะเล (Marine prediction and warning system)

การมีระบบติดตามและประเมินข้อมูลเชิงกายภาพและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเป็นอีกส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะชุดเครื่องมือที่ช่วยฉายภาพทัศน์และพยากรณ์สถานการณ์ที่ทางทะเลทั้งปรากฏการณ์ทางระบบนิเวศการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติอันอาจมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ชายฝั่งในวงกว้างการมีระบบพยากรณ์และเตือนภัยทางทะเลย่อมมีส่วนช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่สามารถวางแผนเตรียมการรับมือได้ล่วงหน้า

3. การสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision making support)

นอกจากชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมความต้องการแล้วการมีกลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เกิดเป็นรูปธรรมได้มากที่สุด กล่าวคือ ประเทศจำเป็นต้องมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน อันประกอบด้วย 1.วิสัยทัศน์ 2.ยุทธศาสตร์ 3.นโยบาย 4.กลยุทธ์ 5.โครงการรองรับ นอกจากนี้การขับเคลื่อนกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินควรดำเนินการบนฐานของการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่จำต้องมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายในระยะที่จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

4. การวิจัยและพัฒนา (Research and development / knowledge)

ถือเป็นการต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้มีมูลค่าและประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับความต้องการในการเปลี่ยนผ่านการกระบวนกรดำเนินการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้มีความยั่งยืนต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นอีกทั้งการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งมีส่วนช่วยให้เกิดการแข่งขันในการนำเสนอเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่อันส่งผลให้เกิดฐานองค์ความรู้ทางทะเลที่ขยายวงกว้างยิ่งขึ้น

5. เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทะเล (Marine technology and innovation)

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีส่วนสร้างความยั่งยืนต่อระบบนิเวศทางทะเลได้ดังนั้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทะเลจึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินการธุรกิจแบบเดิมไปสู่การขับเคลื่อนธุรกิจตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2 ความท้าทาย (Challenge) ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนต่อความสำเร็จและท้าทายความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินสู่รูปธรรมภายใต้บริบทของสังคมที่มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นปัจจุบัน และถือเป็นแนวโน้มสำคัญที่ทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจสีน้ำเงินพึงคำนึงถึง โดยสรุปได้ดังนี้

- 1.การอนุรักษ์ความหลากหลายของระบบนิเวศ (Biodiversity conservation)
- 2.ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ (Ecosystem health)
- 3.สภาพแวดล้อมชายฝั่ง (Coastal environment)

- 4.การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change)
- 5.ความมั่นคงและความปลอดภัยของอำนาจอธิปไตยทางทะเล (Marine sovereignty, security and safety)
- 6.ความมั่นคงทางพลังงาน (Energy security)
- 7.ความมั่นคงทางอาหาร (Food security)
- 8.การจัดสรรทรัพยากร (Resource allocation)

ส่วนที่ 3 ภาคส่วนต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Sectors and stakeholders)

1. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ภาคการเพาะเลี้ยงอย่างยั่งยืน (Sustainable aquaculture)
- 1.2 ภาคการท่องเที่ยว (Tourism)
- 1.3 ภาคกฎหมาย (Law and regulation)
- 1.4 ภาคการขนส่งทางทะเล (Shipping)
- 1.5 ภาคพลังงาน (Offshore energy)
- 1.6 ภาคเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology)
- 1.7 ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเกิดใหม่ (Emerging Blue Economy)

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 2.1 หน่วยงานภาครัฐ
- 2.2 ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางนโยบาย (กลุ่มการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์)
- 2.3 การจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติ (ประเมินและลดความเสี่ยง)
- 2.4 ศุลการ (การนำเข้าและส่งออก)
- 2.5 เศรษฐศาสตร์ (การประเมินมูลค่าทรัพยากรและพยากรณ์ทางเศรษฐกิจ)
- 2.6 ภาคประชาสังคม (การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น)

ในช่วง 6 เดือนที่สาม ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 – 31 มกราคม 2562 ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 เรื่อง “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อขยายเครือข่ายด้านการศึกษาวิจัยและการดำเนินนโยบายทางทะเลและชายฝั่งระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนต่าง ๆ พร้อมแถลงข่าวการเปิดตัวหนังสือ “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ดังนี้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ด)

การจัดทำหนังสือชื่อ “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน : คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย”

ชุดโครงการได้จัดการประชุมในหัวข้อ "การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย" ครั้งที่ 1 โดยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เป็นรูปธรรมขึ้นในประเทศ โอกาสนี้ได้มีการเปิดตัวหนังสือ “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย” เล่มแรกของไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการภายใต้ชุดโครงการการพัฒนารอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย (Blue Economy) ปี 2559 และชุดโครงการ “ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (SDG14) ปี 2561 ทั้งนี้ การจัดทำหนังสือดังกล่าว มีจุดประสงค์เพื่อแนะนำให้เข้าใจถึงพื้นฐานแนวคิดของเศรษฐกิจ

สีน้ำเงิน หรือ Blue Economy ที่สำคัญคือ การนำเสนอวิธีการในการดำเนินการให้เป็น Blue Economy สำหรับประเทศไทย ที่ระบุถึงความท้าทายที่สำคัญและคำแนะนำเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำไปปฏิบัติ

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ หัวหน้าสาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการฯ กล่าวว่า หนังสือเศรษฐกิจสีน้ำเงินถือเป็นหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีน้ำเงินภาษาไทยเล่มแรก ปัจจุบันหลายประเทศกำลังให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก ซึ่งในประเทศไทยแม้จะมีความก้าวหน้ามาพอสมควรแต่ยังขาดการรวบรวมข้อมูลทั้งจากงานวิจัยและเรื่องของกระบวนการทาง สกพ.เห็นความสำคัญเรื่องนี้จึงต้องการให้นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญนำข้อมูลมาเขียนรวบรวมขึ้นเป็นหนังสือ โดยความสำคัญของเนื้อหาที่น่าสนใจ 3 ส่วน คือ เรื่องของกระบวนการทัศน์ การให้ความสำคัญ Blue Economy แนวทางการขับเคลื่อนของไทย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว

ศาสตราจารย์ ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กล่าวว่า ในประเทศไทยแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินถือเป็นความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่แนวคิดนี้กำลังเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภาคทะเลของโลก เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจที่ทวีความสำคัญมากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับทะเลและชายฝั่งมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่การแสวงหาประโยชน์ดังกล่าวกำลังเป็นตัวเร่งในการทำลายระบบสมุทรนิเวศ จึงกลายเป็นประเด็นที่พูดถึงเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและความยั่งยืนของการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ และหนึ่งในนั้นคือ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งคำว่า เศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy นั้นมีคำนิยามอย่างง่ายคือ ความพยายามในการลดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สุ่มเสี่ยงในการทำลายสภาพแวดล้อมหรือระบบนิเวศในมหาสมุทร หรือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งและทะเล

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เศรษฐกิจภาคทะเลด้านต่างๆ มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด กลุ่มเศรษฐกิจภาคทะเลที่สำคัญ ได้แก่ ประมง พาณิชยนาวี ท่องเที่ยว และพลังงาน ซึ่งจะเห็นได้จากตัวเลขเศรษฐกิจภาคทะเลโดยรวม จะมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และยังมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นในอนาคต แม้กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นโอกาสและศักยภาพของประเทศด้านทะเลและมหาสมุทร แต่ต้องยอมรับว่าการเติบโตดังกล่าวต้องแลกกับความเสื่อมโทรม รวมถึงการสูญเสียของทรัพยากรทางทะเลต่างๆไปอย่างมากทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่ขาดการให้ความสำคัญกับแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างการเติบโต

ของภาคทะเล เพราะที่ผ่านมามักคำนึงถึงเฉพาะต้นทุนและผลประโยชน์ไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องมองทั้งระบบแบบองค์รวมอย่างเหมาะสม ซึ่งก็คือ "แนวทางเศรษฐกิจสีน้ำเงิน" ดังกล่าว

นอกจากนี้ สำหรับประเทศไทยแล้วอาจเป็นแนวทางใหม่ที่คนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเห็นภาพที่ตรงกัน จำเป็นอย่างที่จะต้องนำสิ่งต่างๆ มาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของประเทศให้ครอบคลุมทุกด้านอย่างเหมาะสม หนังสือนี้จึงเป็นคู่มือหรือเอกสารฉบับแรกของไทยที่ได้มีการรวบรวมและเรียบเรียงเรื่องราวที่จำเป็นและควรรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ที่จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นให้กับบุคคลทั่วไปที่สนใจ ตั้งแต่การทำความเข้าใจความหมาย หลักการ ความเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างทิศทาง แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในระดับต่างๆ สถานภาพ โอกาสและความท้าทาย ของการพัฒนาดังกล่าวในประเทศไทย รวมถึงกลไกขับเคลื่อนระดับต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินในบริบทของประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป ผาริโน ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและสวัสดิภาพสาธารณะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กล่าวเสริมว่า เรื่องของแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ไม่ใช่เรื่องที่จะขับเคลื่อนโดยนักวิจัยกลุ่มเดียว แต่จะต้องเกิดจากภาคส่วนต่างๆ และภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม หนังสือไม่มีความสำคัญเท่ากับการที่นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์หรือไปสร้าง Impact ร่วมกัน คำว่า Over The Ocean ไม่ใช่แค่ทะเลไทยแต่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจภาคทะเลเกิดความยั่งยืนไปสู่ระบบนิเวศร่วมกันได้ โดยเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ที่จะกลายเป็นกลุ่มงานที่ใหญ่ขึ้น เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในรูปแบบเครือข่ายที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เศรษฐกิจสีน้ำเงินถือเป็นอีกหนึ่งผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของประเทศไทยที่จำต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ที่สำคัญคือการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และมีความยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ใหม่ที่เป็นระบบสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่ว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวาง ชุดโครงการฯ ได้ upload หนังสือในเว็บไซต์ของ สกว. <http://www.trf.or.th> และของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ <http://www.polsci.tu.ac.th>

การจัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ชุดโครงการฯ ได้จัดทำนิทรรศการในระหว่างการจัดประชุมสัมมนา เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่สาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางทะเลของประเทศไทยที่จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินต่อไป

ชุดโครงการฯ ได้จัดการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อขยายเครือข่ายด้านการศึกษาวิจัยและการดำเนินนโยบายทางทะเลและชายฝั่งระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนต่าง ๆ พร้อมแถลงข่าวการเปิดตัวหนังสือ “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

หลักการและเหตุผลของการจัดประชุม

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจทวีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของการนำมาใช้โดยตรง อาทิ การทำประมงและการอุตสาหกรรมชาติและน้ำมัน และการใช้ประโยชน์โดยอ้อม เช่น การท่องเที่ยว ท่าเรือ การขนส่งทางเรือ การดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น จวบจนปัจจุบันทิศทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับโลกโดยเฉพาะในมิติของนักออกแบบนโยบายกำลังให้ความสนใจเรื่องการใช้ทรัพยากรทางทะเลในฐานะพื้นที่ใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ (New Economic Frontier) โดยมีรูปธรรมสำคัญคือแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) ซึ่งจากข้อมูลของ The Ocean Economy in 2030 โดย OECD (Organization for Economic Co-operation and Development)w ได้มีการประเมินว่าในปัจจุบัน (2016) เศรษฐกิจสีน้ำเงินมีมูลค่าอย่างน้อยที่สุด 1.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และครอบคลุมการจ้างงานกว่า 31 ล้านตำแหน่ง โดยภายในปี 2030 คาดว่ามูลค่าของเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเพิ่มขึ้น 2 เท่า คิดเป็นมูลค่ากว่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และจ้างงานเพิ่มขึ้นอีกราว 10 ล้านตำแหน่ง

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องโดยริเริ่มครั้งแรกในที่ประชุม United Nations Conference on Sustainable Development ในปี ค.ศ. 2012 ณ กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล หรือที่รู้จักกันในนาม RIO+20 ซึ่งภายหลังการประชุมดังกล่าวนั้น แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้รับการขานรับจากนักนโยบายทั่วโลกเป็นอย่างดี องค์การระหว่างประเทศและภาคีเครือข่ายนานาชาติ อาทิ องค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก กลุ่มประเทศ OECD และพันธมิตรเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลในเอเชียตะวันออก (Partnership Management for the Seas of East Asia: PEMSEA) ต่างหยิบยกหัวข้อนี้เป็นวาระสำคัญทางนโยบาย โดยสาระสำคัญของแนวคิดที่ว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ คือการเป็นเศรษฐกิจที่พัฒนาบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ การเป็นแหล่งอาหาร แร่ ทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นแหล่งพลังงาน การท่องเที่ยว การขนส่ง และภาคบริการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ธนาคารโลกเชื่อว่า เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่ในประเทศที่เป็นชายฝั่งและเกาะขนาดเล็ก ซึ่งมักเป็นประเทศรายได้ต่ำหรือรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนประเทศที่มีเศรษฐกิจบนแผ่นดิน (land-based economy) เข้มแข็งอยู่แล้ว เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นฐานสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและนิรนามทุกคน (sustainable and inclusive growth)

ในส่วนของประเทศไทยถือว่าการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายอย่างจริงจังถือเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากประเทศไทยถือเป็นรัฐชายฝั่งที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียซึ่งถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค อีกทั้งประเทศไทยยังมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 กว่า 320,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ของอาณาเขตทางบกที่มีอยู่ประมาณ 530,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีความยาวชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามันรวมถึงช่องแคบมะละกาตอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทยทั้งสิ้นกว่า 3,100 กิโลเมตร ครอบคลุมจำนวน 23 จังหวัด นอกจากนี้ในพื้นที่อาณาเขตทางทะเลทั้งหมดของประเทศไทยนั้น พื้นที่ไม่น้อยกว่า 170,000 ตารางกิโลเมตร ถูกจัดเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zones) มีการดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากมาย อาทิ การประมง การท่องเที่ยว ปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ โดยจากการประเมินมูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของอนุกรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีมูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลไม่ต่ำกว่า 24 ล้านล้านบาท และรายได้ที่เกิดจากแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหลายแสนล้านบาทต่อปี จึงกล่าวได้ว่าพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งมีส่วนสำคัญในการสร้างแหล่งรายได้ เป็นแหล่งผลักดันให้เกิดการพัฒนาในหลายภาคส่วน และที่สำคัญคือการเป็นแหล่งทรัพยากรที่ทรงคุณค่าต่อประเทศไทยอย่างมีอากังขาได้

โดยสรุปแล้วแนวคิดที่ว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทยถือว่กำลังก่อรูปขึ้นเป็นรูปธรรมตามลำดับและยังถือเป็นหนึ่งในประเด็นวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research Issues: SRI) ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุน โดยเศรษฐกิจสีน้ำเงินถือเป็นอีกหนึ่งผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของประเทศไทยที่จำต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและที่สำคัญคือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และมีความยั่งยืนภายใต้วิธีคิดแบบใหม่ที่เป็นระบบมากขึ้น อาศัยความเข้าใจและความร่วมมือระดับนานาชาติ ต้องและคำนึงถึงบริบทของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แตกต่างจากเศรษฐกิจบนแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Forum) จึงถูกนำเสนอขึ้นเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการในระดับประเทศที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยความร่วมมือกับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านนโยบายและการจัดการภาครัฐมาอย่างยาวนานกว่า 70 ปี และองค์กรร่วมจัดจากภาคส่วนต่างๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ที่มีประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างหลากหลาย จึงนับว่าเป็นโอกาสอันดียิ่งในการที่หน่วยงานชั้นนำของประเทศไทยเหล่านี้ได้ร่วมกันรังสรรค์การประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการประชุม

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Forum) มุ่งหมายให้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์จากนักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ภาคธุรกิจและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสู่การขับเคลื่อนในเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย
2. เพื่อผลักดันให้เกิดการขยายเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรที่ดำเนินงานด้านทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยเพื่อตอบรับการขับเคลื่อนตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการเรียนรู้ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายของการประชุม

1. เป้าหมายการดำเนินงาน

นักวิชาการ นักวิจัย ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม และหน่วยงานราชการที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จำนวน 100 คน

2. กิจกรรมและเนื้อหาที่จะดำเนินการประชุม

ก. การปาฐกถาพิเศษว่าด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย

ข. การขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินงานที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ค. การเสวนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย

ง. การนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการที่ได้จากชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG14) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

จ. การประชาสัมพันธ์หนังสือ “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย” ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

ฉ. การนำเสนอนิทรรศการว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการประชุม

การประชุมออกแบบให้มีกิจกรรมหลักสามส่วนสำคัญคือ 1.การเติบโตที่มั่งคั่งบนพลังของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน 2. สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย และ 3.พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งทั้งสามส่วนนั้นมีความต่อเนื่องกันในสาระสำคัญที่เป็นการสะท้อนมุมมองว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ส่วนที่ 1 การเติบโตที่มั่งคั่งบนพลังของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน เป็นการเสนอมุมมองจากภาคเอกชน และประชาสังคมบนฐานคิดที่มาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหลัก

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย เป็นการเสนอมุมมองจากนักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐบนกรอบจากสถานการณ์ที่น่าจับตาของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย

ส่วนที่ 3 พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เป็นการตกตะกอนมุมมองประเด็นสำคัญที่ได้จากภาคเอกชน นักวิชาการ ภาครัฐ และประชาสังคม ว่าจะร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะพันธมิตรที่มีเป้าหมายเดียวกันได้อย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ว่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถนำพาให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่งคั่ง คุณภาพชีวิตที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สำหรับทุกภาคส่วนของประเทศไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. รับรู้ถึงสถานการณ์ ความท้าทาย และแนวทางการพัฒนาในอนาคต ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
2. เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
3. การเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ต่อความสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและการดำเนินเชิงนโยบายในประเทศไทยอันส่งเสริมให้เกิดความรู้และงานวิจัยใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต

โดยมีองค์กรร่วมจัด ได้แก่

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- คณะอนุกรรมการการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายแห่งชาติ)
- สาขาวิชาการบริหารกิจการทางทะเล (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- GSEI
- MFF
- IUCN
- UNESCAP
- WORLD BANK

ผู้เข้าร่วมประชุม มีจำนวนทั้งสิ้น 151 คน จำแนกได้ดังนี้

หน่วยงาน/สังกัด	จำนวน/คน
● ภาครัฐ และ รัฐวิสาหกิจ	88
● ภาคเอกชน	31
● สถาบันทางการศึกษา	21
● องค์กรระหว่างประเทศ	1
● องค์กรมหาชน	5
● สื่อมวลชน	3
● Non Governmental Organizations	2
รวม	151

ผลการประชุม มีดังนี้

ปาฐกถาพิเศษ (Keynote address) “ทิศทางนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: จาก Rio+20 สู่ First UN Conference on Sustainable Blue Economy” โดย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์

ในเรื่องของเศรษฐกิจสีน้ำเงินระดับโลกก็ได้พัฒนามาแล้ว 5 ปี ก็น่าจะมีแรงขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต กรมที่รับผิดชอบเรื่องทะเลและชายฝั่งหากได้มาฟังเรื่องนี้ก็สามารถที่จะนำไปขับเคลื่อนในการปฏิบัติได้ ซึ่งทางรัฐบาลก็ได้ไปลงนามไว้แล้วในหลายๆ เวที แต่ในส่วนการปฏิบัติก็ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานเช่นกัน

ขั้นตอนนโยบายของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เริ่มตั้งแต่เวทีของ UN มีการประชุมปี 2012 ที่มี Rio+ 20 ซึ่งตรงนั้นก็ได้เป็นจุดที่มีหมู่เกาะประเทศชายฝั่งอย่างเป็นทางการ ได้พูดถึงเรื่อง blue economy เข้าไปในการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย และมีการประชุม UN ที่อเมริกาเกี่ยวกับ ocean conference สุดท้ายมาจบที่การประชุม UN ครั้งที่ 3 เมื่อปลายปี 2018 ที่เคนยาซึ่งถือเป็นการประชุมเรื่อง sustainable economy ครั้งแรกของโลก

ส่วนในการประชุมแบบ regional และส่วนใหญ่จะมีที่ active คือของ EU และจะมีหลาย ๆ forum เป็น EU ใหญ่เลยที่เรียกว่า westMED เช่นที่เบลเยียม ก็จะมีกิจกรรมที่ขับเคลื่อนเกี่ยวกับ blue economy และมีเวทีอาเซียนซึ่งเกี่ยวข้องกับเรา เช่นในเวที อาเซียน-อินเดีย ท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้ไปลงนามใน Delhi Declaration ในนี้ก็พูดถึงเรื่อง blue economy ความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือ

ของระหว่างอาเซียน 10 ประเทศและอินเดียเวทีที่ใกล้ชิดกับไทยอีกก็คือ PEMSEA 2011 ซึ่งมาจัดในไทยและได้รับความร่วมมือจากทาง สกว. และคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนอินโดนีเซียก็มี Our ocean conference และมีจัด PEMSEA ที่ฟิลิปปินส์ ก็จะพูดถึงเรื่อง blue economy ด้วย

ส่วนการดำเนินการด้านนโยบายมีทิศทางดังต่อไปนี้ เริ่มจากในปี ค.ศ. 2011 มีการประชุม Rio+ 20 ปี ค.ศ. 2012 เริ่มมีการพูดถึงเรื่อง blue economy ซึ่งก่อนหน้านี้เริ่มมีการพัฒนาการมาบ้างแล้ว แต่ในส่วน regional มี PEMSEA คอยผลักดันเรื่อง Blue economy ภายในอาเซียน และเอเชียประเทศอื่นๆ แต่ประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศสมาชิกแต่ก็ยังคงได้ทำกิจกรรมร่วมอยู่ด้วยบ้าง ซึ่งการขับเคลื่อน Blue economy มีเครื่องมือ ICM ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จัดการกับชายฝั่งมานานแล้วและยังคงใช้อยู่ โดยที่เน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทะเลชายฝั่งอย่างยั่งยืน

การเริ่มต้นของ Rio+ 20 เกิดจากกลุ่มประเทศ SIDS หรือกลุ่มประเทศแนวชายฝั่ง และร่วมมือกับและได้รับความช่วยเหลือจาก UN และ World Bank โดยให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจชายทะเลและชายฝั่งและสามารถหารายได้เป็นส่วนใหญ่ได้จากทะเลและชายฝั่ง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พวกเขาผลักดัน Blue economy อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากความร่วมมือของนักวิจัยหลายๆประเทศในการเข้าไปศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเล

ในการตัดสินใจด้านนโยบาย (decision making) มีการพัฒนาจากที่ต้องตัดสินใจบน science base เป็น evident base โดยมองว่าการตัดสินใจแบบนี้มีเอกสารรองรับหรือไม่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมากเพราะขาดข้อมูลพื้นฐานที่ต้องใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและมักจะมองถึงทิศทางการเมืองเป็นหลัก

ในการประชุม Changwon Declaration 2012 อยู่ภายใต้กรอบ PEMSEA ที่เน้นเรื่องของความก้าวหน้าของสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและเน้นเรื่องของ Infrastructure ที่เกี่ยวข้องกับ blue economy เช่นการก่อสร้างท่าเรือ หรือพื้นฐานทะเลชายฝั่งที่สร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจและเรื่องเกี่ยวกับ climate change

APEC 2014 มีการลงนามในเรื่องสิ่งแวดล้อม และมีการรายงานความก้าวหน้าโดยให้ความสำคัญอยู่ 4 เรื่องคือ การอนุรักษ์ระบบนิเวศ บทบาทของทะเลที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านอาหาร นวัตกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเรื่อง blue economy ในการประชุมในครั้งนี้ต้องการความร่วมมือจากภาคเอกชนและส่วนอื่นๆ

เวที IORA 2015 ไทยเป็นสมาชิกหนึ่งใน 21 ประเทศ แนวคิดมาจาก ประธานาธิบดี เนลสัน แมนเดลา ของแอฟริกาใต้ ได้ไปเยี่ยมอินเดีย ให้ก่อตั้ง IORA ในปี ค.ศ. 1997 โดยได้กล่าวถึงเรื่อง Blue economy เน้นเรื่องวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดทำเป็นนโยบาย โดยเฉพาะการลงทุน

เวที UN ocean conference 2017 มีข้อตกลงในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน และเน้นเรื่อง ecosystem health ต้องมีการสนับสนุนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบาย นอกจากนี้ยังมีการแบ่งปันข้อมูลกัน best practices ในเรื่อง blue economy และต้องการ

นักเศรษฐศาสตร์เข้ามาช่วยในเรื่องของ ocean - base economic สามารถมองภาพรวมได้ นอกจากนี้ยังต้องการ marine biotechnology ที่เข้ามาเก็บข้อมูลรวบรวมไว้ใช้ประโยชน์เป็นของเราเอง

MALTA EU 2017 เป็นการประชุมของผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง Blue Growth ความสำคัญของ Blue economy ที่มีต่อ SDGs เช่น ความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น

เครื่อง MSP maritime spatial planning เป็นเครื่องมือทาง blue economy ซึ่งไทยกำลังอยู่ในขั้นเริ่มต้นในการทำความเข้าใจมาก ในการขับเคลื่อน blue economy อีกส่วนหนึ่งคือ research ดังนั้นจึงต้องพัฒนานักวิจัยด้านทะเลและชายฝั่งให้มากขึ้น และบุคลากรที่จะมาทำงานร่วมกับ blue economy จำเป็นต้องมีระบบที่เป็นมาตรฐาน แต่สิ่งที่ต้องการที่สุดคือเรื่อง circular economy ที่ต้องมียุคความรวมนี้นี้เป็นสำคัญในขั้นตอนของ Blue economy เพราะเป็นพื้นฐานในการคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ใน Blue economy 2017 ในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นในการมีแผนจังหวัดเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ และความเกี่ยวเนื่องกับนักการเมือง เพื่อสนับสนุนในการออกนโยบายและจัดทำสนับสนุนในด้านทุนด้วย

สำหรับการขับเคลื่อนให้ Blue economy เกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลายส่วนด้วยกันตั้งแต่ เครื่องมือที่ใช้ในการขับเคลื่อน MSP ocean-based economic และ circular economy เป็นทั้งเครื่องมือในการวางแผนการดำเนินงานและเครื่องมือในการคำนวณการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต้องควบคู่ไปกับความยั่งยืน นอกจากนี้จำเป็นต้องมีการสนับสนุนผลักดันนักวิจัยในส่วนต่างๆ ให้มีความพร้อมในการเข้ามาดำเนินงาน

มีหลักฐาน ที่สนับสนุนในการตัดสินใจ ทางเดิมที่ต้องการตัดสินใจภายใต้ science base มาเป็น evident base การมีหลักฐานหรือข้อมูลที่ชัดเจนเป็นเอกสารเพื่อประกอบในการตัดสินใจ ทั้งนี้ควรมีข้อมูลที่ผ่านการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆมาแล้วที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประกอบการตัดสินใจได้

ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆในหลายประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับความร่วมมือภายในประเทศของตัวเองก่อนเช่นกลุ่มเอกชนแล้วจึงขยายความร่วมมือไปสู่ระหว่างประเทศในการลงนามและเป็นสมาชิกในองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการดำเนินงานที่ดีต่อกัน

และสุดท้ายคือเงินทุน การดำเนินงานด้าน blue economy จำเป็นต้องใช้ทุนสูงมากทั้งนี้จำเป็นต้องมีเงินทุนจำนวนมากที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งหากผู้มีอำนาจในประเทศได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้นและอาจมีทุนสนับสนุน ก็จะทำให้การดำเนินงานไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีวิธีในการผลักดันนโยบาย Blue economy ได้ด้วยการตั้งผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเป็นกรรมการในการขับเคลื่อน blue economy ของประเทศ เช่น เคนยาเพื่อให้เกิดเป็นวาระสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ประเด็นหลักของการประชุมและผู้ร่วมเสวนา

ช่วงที่ 1 : การเติบโตที่มั่งคั่งบนพลังของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน

กิจกรรมทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาลของประเทศไทยที่พึ่งพิงฐานทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งจะเดินทางไปยังทิศทางใด? : ในช่วงที่ 1 ให้ความสำคัญกับการสะท้อนวิสัยทัศน์การขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจทางทะเลและฝั่งของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนที่จะร่วมกันดำเนินธุรกิจอย่างไรให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เสมอภาคแก่ทุกภาคส่วน และมิติของความยั่งยืนของการดำเนินธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ยั่งยืน

ผู้ดำเนินรายการ: รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

- หัวหน้าสาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผู้ประสานงานชุดโครงการ “ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผู้ร่วมเสวนา:

■ ภาคนโยบาย

ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

■ ภาคการประมง

ดร.วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์

บริษัท ศิริชัยการประมง จำกัด

■ ภาคการขนส่งทางทะเล

คุณธนิต โสรัตน์

กลุ่มบริษัท V-SERVE Group จำกัด

■ ภาคพลังงาน

บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด

■ ภาคการท่องเที่ยว

คุณบรรจง นฤพรเมธี

บ่อหินฟาร์มสเตย์ จังหวัดตรัง

■ ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางทะเล

บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

■ อุตสาหกรรมอู่ต่อเรือ

สมาคมต่อเรือและซ่อมเรือไทย

ช่วงที่ 2 : สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย

วิสัยทัศน์ที่มุ่งให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนย่อมพัฒนาจากฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์แล้วในปัจจุบัน สถานการณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย มีความพร้อมหรือไม่? กำลังเผชิญความท้าทายใด? และอะไรจะทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้อย่างเป็นรูปธรรม? ในช่วงที่ 2 ให้ความสำคัญกับมุมมองจากฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย จากผู้เชี่ยวชาญและองค์กรภาครัฐชั้นนำของประเทศไทย

ผู้ดำเนินรายการ: รองศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ สาธมนัสพันธ์

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ร่วมเสวนา

- MSP/MPA **อาจารย์ ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง**
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ป่าชายเลน **รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์**
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เศรษฐกิจชีวภาพ **ดร.นิศรา การุณอุทัยศิริ**
ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่งชาติ (BIOTEC)
- ปะการัง **บริษัท วินีไทย จำกัด (มหาชน)**
- ขยะทะเล **บริษัท ดาว เคมิคอล ประเทศไทย จำกัด**
- การจัดการโดยชุมชน **คุณปิยะ เทศแย้ม**
ประธานเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ช่วงที่ 3: พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน จะร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินสำหรับประเทศไทยได้อย่างไรจากบทบาทของตนเองในฐานะพันธมิตรสำคัญในการสร้างควมยั่งยืนแก่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ “พันธมิตร” ร่วมกันจากทุกภาคส่วนเท่านั้นคือพลังในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ผู้ดำเนินรายการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาย วรชนะนันท์

หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะประมง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ร่วมเสวนา

- พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์
อดีตรองปลัดกระทรวงกลาโหม
- ศาสตราจารย์ ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รองศาสตราจารย์ ดร. อติศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมศักดิ์ ยี่มิน
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ดร.ปิ่นสักก์ สุรัสวดี
รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- คุณสุปราณี กำปงชัน
องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ประจำ
ประเทศไทย
- ผู้แทนกลุ่ม Blue Carbon Society ประเทศไทย
- ประธานองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (TBCSD)

ผลการประเมินการจัดสัมมนา

การประเมินผลการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 ได้ดำเนินการประเมินตามวัตถุประสงค์หลักของงาน โดยมีผลการประเมินจากผู้เข้าร่วมประชุมดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการประชุม

ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 66.7% ระบุว่ามีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 เป็นอย่างมาก โดยมองว่า การประชุมในครั้งนี้ช่วยให้มีความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินและประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50% มองว่า การประชุมครั้งนี้ช่วยให้สามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานของตนได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้ง ร้อยละ 66.7 เห็นพ้องว่าแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีความจำเป็นและ

เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเป็นอย่างดี อันสอดคล้องกับคุณลักษณะของประเทศไทยที่เป็นรัฐชายฝั่งและมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 65% ให้ความเห็นว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการประชุมฯ ทั้ง 3 ช่วงนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังสนับสนุนให้เกิดการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ต่อไปเพื่อเป็นการสร้างพื้นที่ให้ภาคีรัฐภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคม มาร่วมกันแลกเปลี่ยนความเห็น องค์ความรู้ และทิศทางในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่ง

2. ความท้าทายสำคัญของประเทศไทยในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างยั่งยืน

ก. ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ประการสำคัญของการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสู่ความเป็นรูปธรรมคือ การที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถเข้าใจในกรอบแนวคิดเบื้องต้นของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่จะสามารถนำไปประยุกต์กับบทบาทของตน และ/หรือ หน่วยงานของตนได้ โดยการทำความเข้าใจนั้นต้องไม่ถูกจำกัดโดยบริบทของคุณลักษณะหน่วยงานที่เป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน หากแต่ทุกหน่วยงานที่ได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทั่งการดำเนินกิจกรรมการเศรษฐกิจทางทะเลพึงรับรู้รับทราบกันโดยทั่วไป

ข. แนวทางในการถ่ายทอดแนวนโยบายสู่การปฏิบัติ

ข้อสะท้อนประการสำคัญอีกข้อคือ การที่ภาคส่วนต่าง ๆ มองว่าการดำเนินกิจกรรมว่าด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมกับภาคส่วนต่าง ๆ คือการที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีคู่มือหรือข้อเสนอแนะ สำหรับหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงสำหรับใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนฯ อีกทั้งนักวิชาการและสถาบันการศึกษาอาจจำเป็นต้องมีการปรับบทบาทสู่การทำงานเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในลักษณะการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching) เสนอแนะแนวทางการดำเนินการแก่หน่วยงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ค. ข้อมูลและองค์ความรู้สนับสนุนการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ประเทศจำเป็นต้องมีชุดข้อมูลและองค์ความรู้สนับสนุนหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เพราะการที่ทุกภาคส่วนใช้ชุดข้อมูลและองค์ความรู้ชุดเดียวกันนั้นย่อมส่งผลให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานของชุดข้อมูลที่น่าไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ชุดความรู้ที่มีนั้นย่อมต้องถูกผลิตจากทั้งศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างเหมาะสมเพื่อนำไปสู่นโยบายที่ดีต่อไป

3. ข้อเสนอสำหรับการจัดประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินในอนาคต

ก. ประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจง

หลายฝ่ายมองว่าในการประชุมในอนาคตควรมีการเน้นประเด็นที่ความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น อาทิ ประมง ขนส่งทางทะเล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีชีวภาพ ภัยพิบัติและสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีความชัดเจนไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ข. เปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้าร่วมมากยิ่งขึ้น

การประชุมฯ ในครั้งต่อไป ควรเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถเข้าถึงไปยังกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้มากยิ่งขึ้น

ค. กิจกรรมสำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่

ข้อเสนอสำคัญอีกประการคือ ควรมีการเปิดพื้นที่ในงานประชุมฯ สำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ในการร่วมแสดงวิสัยทัศน์ ดำเนินกิจกรรมที่จะสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่สนใจและเห็นความสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นกำลังสำคัญในอนาคตของประเทศ

การจัดกิจกรรมนอกสถานที่

ในช่วง 6 เดือนที่สี่ (ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 กรกฎาคม 2562) โครงการได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ณ เกาทะเลอร์แลนด์ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน พ.ศ.2562 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ต)

สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

- การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) วิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) และจัดความสำคัญของประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ (Prioritization)

ถือเป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีส่วนทำให้การขับเคลื่อนงานวิจัยทั้งในปัจจุบันและอนาคตสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และบริบทของประเทศไทยได้โดยมีทิศทางที่เหมาะสม กล่าวคือ การดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) จะสามารถชี้ให้เห็นว่าสถานะองค์ความรู้ตลอดจนความพร้อมของประเทศปัจจุบันเราเป็นอย่างไร สิ่งที่เราต้องการเป็นอย่างไร และ เราจะทำให้ถึงสิ่งที่ต้องการอย่างไร ในที่นี้คือการที่ประเทศไทยจะต้องมีนโยบายบายนแห่งชาติทางทะเล และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ กระบวนการยังครอบคลุมถึงความสามารถในการระบุช่องว่างขององค์ความรู้ กลไกเชิงสถาบัน นโยบาย หรือกฎหมายซึ่งจะสามารถใช้การศึกษาวิจัยเติมเต็มให้สมบูรณ์ได้ในอนาคต

- **การเชื่อมโยงงานวิจัยในระดับพื้นที่และภาคนโยบาย**

สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการวิจัยคือการสร้างความมั่นใจว่าโจทย์ของงานวิจัยนั้นสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และภาคนโยบายตลอดจนผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้และตอบสนองต่อประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเพื่อเป็นการปิดช่องว่างระหว่างนักวิจัยและผู้ใช้ (Users) จึงจำเป็นต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกิดพื้นที่ (Platform) สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ผู้ใช้ และพื้นที่ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการสาธารณะหลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดเวทีสาธารณะร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน การจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างนักวิจัย ผู้ใช้ และพื้นที่ เพื่อร่วมกันประสานความร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้และโจทย์วิจัยต่อไป

- **ขยายการบูรณาการความร่วมมือกับภาคเอกชน**

ในการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินนั้นถือว่าภาคเอกชนหลายภาคส่วนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประมง พลังงาน และเทคโนโลยีชีวภาพ ฉะนั้นแล้วจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่องคาพยพด้านการวิจัยและสถาบันการศึกษาต้องเปิดรับและเข้าหาภาคเอกชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนเรียนรู้ความเชี่ยวชาญตลอดจนการร่วมกันทำงานในหลายมิติ นอกเหนือจากนี้ การสร้างความร่วมมือที่เกิดขึ้นนั้นยังช่วยส่งเสริมให้ภาคการวิจัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการเงินเพื่อต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพของไทยได้ในอนาคต

- **สร้างระบบนิเวศ (eco system) การวิจัยเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ครบวงจร**

การขยายขีดความสามารถตลอดจนการดึงดูดนักวิจัยหน้าใหม่ให้สามารถเข้าร่วมขับเคลื่อนการศึกษาวิจัยเศรษฐกิจสีน้ำเงินจำเป็นต้องสร้างระบบนิเวศการวิจัย (eco system) ให้เอื้อต่อพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม และโจทย์วิจัยใหม่ ๆ ซึ่งระบบนิเวศการวิจัยที่ควรมีนี้นั้นต้องเป็นพื้นที่กลาง (Platform) ระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนร่วมกัน อีกทั้งต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษาวิจัยอย่างครบรอบด้าน อาทิ ระบบอำนวยความสะดวก ระบบพี่เลี้ยง แหล่งเงินทุน การแลกเปลี่ยนข้อมูล พื้นที่ทดลองเชิงนโยบาย (Sandbox) การสื่อสารสู่สาธารณะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นและเกื้อหนุนให้งานวิจัยสามารถเข้าถึงได้สาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อประเทศมากที่สุด

นอกจากนี้ การขยายระบบนิเวศการวิจัยเศรษฐกิจสีน้ำเงินไปสู่ภูมิภาคและระดับพื้นที่ช่วยให้สามารถดึงดูดและขยายเครือข่ายทางวิชาการและผู้ใช้ (Users) ในภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และนั่นย่อมช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของทีมวิจัยได้เป็นอย่างดีให้พร้อมรับความท้าทายใหม่ ๆ ตลอดจนผลิตองค์ความรู้ที่มีผลกระทบสูง (High Impact) ต่อสังคมและเศรษฐกิจได้มากยิ่งขึ้น

- **การผลิตองค์ความรู้แบบข้ามศาสตร์สาขาวิชา (Interdisciplinary & Transdisciplinary Research for Blue Economy)**

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดงานวิจัยที่มีลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) และ การวิจัยแบบเปลี่ยนผ่านวิทยาการ (Transdisciplinary Research) จะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคตอันใกล้เนื่องด้วยประเด็นสาธารณะในเศรษฐกิจสีน้ำเงินนั้นจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และจะทำให้ไม่อาจใช้องค์ความรู้ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้การใช้องค์ความรู้มากกว่าหนึ่งศาสตร์มีความเหมาะสมยิ่งกว่า นอกจากนี้ การวิจัยที่มีนักวิจัยจากสาขาต่าง ๆ ที่มีภูมิความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ มาร่วมกันศึกษาวิจัยตั้งแต่การร่วมกำหนดโจทย์วิจัยกระทั่งการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ เสมือนเป็นการหลอมรวมความรู้ต่างสาขาเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจสีน้ำเงินร่วมกัน

- **การผลักดันในเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดหน่วยงานกลาง (National focal point) ด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย**

ความกังวลจากนักวิชาการหลายฝ่ายคือมองว่าประเทศไทยในปัจจุบันยังคงขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นหน่วยงานเชื่อมประสานประเด็นเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแม้ว่าที่ผ่านมา มีหน่วยงานที่ดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นที่มีความสอดคล้องกันเศรษฐกิจสีน้ำเงินอยู่อย่างหลากหลาย อาทิ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น หากแต่ยังขาดหน่วยงานกลางที่จะเชื่อมทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา เอกชน ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศ

- **ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research)**

เศรษฐกิจสีน้ำเงินถือว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับโลก ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ดังนั้นแล้วจึงเป็นทั้งโอกาสและความจำเป็นต่อการเร่งการพัฒนาองค์ความรู้และงานวิจัยที่เป็นงานวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) ที่สร้างผลกระทบสูงต่อระบบเศรษฐกิจ นวัตกรรม และความมั่นคงของประเทศไทยในระยะยาว ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ในเศรษฐกิจสีน้ำเงินเองถือว่าสอดคล้องกับโจทย์เหล่านี้ได้อย่างดี อาทิ การเป็นแหล่งทรัพยากรที่สร้างความมั่งคั่งแก่ประเทศไทยในอนาคต การบริหารจัดการผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล หรือกระทั่งภัยคุกคามทางทะเลรูปแบบใหม่ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องอาศัยการผนึกกำลังทางวิชาการและภาคส่วนต่าง ๆ ในการผลิตองค์ความรู้เพื่อเป็นสร้างความพร้อมแก่ประเทศชาติในทุกรูปแบบ

ภาพกิจกรรมหารือร่วมกันของนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนชุมชนในพื้นที่

จากภาพซ้ายไปขวา : คุณปรีดา เจริญพักตร์, พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์, รศ.ดร.ชนาธิป ฝาริโน, รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ, ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์, ตัวแทนจากชุมชน, ผู้สื่อข่าวจาก สกสว.

5. ตารางกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 – 31 มกราคม 2561

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. สังเคราะห์และจัดการข้อมูล/องค์ความรู้/ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัยภายใต้ชุดโครงการและเวทีวิชาการต่างๆเพื่อจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	1.1 รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล 1.2 จัดกิจกรรมเวทีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Forum) เพื่อสังเคราะห์และการถอดบทเรียนจากงานวิจัย 1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการนำเสนอร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายจากโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการและความเห็นจากเวทีวิชาการ - ร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template Thailand National Marine Policy)	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ประเด็นสำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลต่อการจัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบของนโยบายทางทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
2. การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialog) โดยเชิญนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศมาเป็นวิทยากร <u>จำนวน 3 ครั้ง</u>	2.1 ประชุมหารือเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าโครงการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานการสังเคราะห์ประเด็นและสรุปความคิดเห็นจากเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	100%
3. จัดเวทีการประชุมวิชาการระหว่างประเทศในหัวข้อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (Blue Economy International Conference) <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	3.1 ประชุมย่อยเตรียมการเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับองค์กรร่วมจัดการประชุม เช่น PEMSEA, IUCN และองค์กรร่วมจัดผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าโครงการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3.2 จัดทำเอกสารสังเคราะห์ตามประเด็นจากเวทีการประชุมวิชาการระหว่างประเทศในส่วน session ของประเทศไทย	- เอกสารสรุปการประชุมวิชาการระหว่างประเทศเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินในสวน SESSION ของประเทศไทย จำนวน 1 ฉบับ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของไทยกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
4.1 ติดตามบริหาร โครงการวิจัยในระยะที่ผ่าน มา <u>จำนวน 12 ครั้ง</u>	4.1.1 นำเสนอความก้าวหน้า โครงการวิจัยและรายงานฉบับ สมบูรณ์	- รายงานความก้าวหน้าและ รายงานฉบับสมบูรณ์ของ โครงการวิจัยในระยะที่ผ่านมา จำนวนไม่น้อยกว่า 5 โครงการ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อบริหารจัดการงานวิจัย ที่ผ่านมาและพัฒนาโจทย์ วิจัยรวมทั้งบริหารจัดการ ให้เกิดการวิจัยในประเด็น ต่างๆ ตามประเด็นวิจัยที่ สำคัญของแผนที่นำทางการ วิจัยประเด็นวิจัย ยุทธศาสตร์ด้าน ผลประโยชน์แห่งชาติและ ความมั่นคงทางทะเล (SRI 7)	100%
4.2 ประสานให้เกิดข้อเสนอ โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ พร้อมจะขออนุมัติการสนับสนุน โครงการจาก สกว. <u>จำนวน 4 ครั้ง</u>	4.2.1 การจัดประชุมเพื่อตรวจสอบ โจทย์วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 4.2.2 รับเอกสารเชิงหลักการจาก นักวิจัยและจัดกลุ่มตามประเด็น 4.2.3 จัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอ โครงการ โดยส่งประเมินเอกสารเชิง หลักการ/ข้อเสนอโครงการและจัด ประชุมรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4.2.4 สรุปประเด็นทั้งเนื้อหาและ งบประมาณ เพื่อให้นักวิจัยเตรียม ข้อเสนอโครงการฉบับเต็มรูปแบบที่ สมบูรณ์ส่ง สกว.	-ข้อเสนอโครงการที่อนุมัติให้พัฒนา เป็นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อม ประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อม ประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับ สมบูรณ์ของผู้ประสานงานชุด โครงการ พร้อมรายงานการเงิน		

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 - 31 กรกฎาคม 2561

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. สังเคราะห์และจัดการข้อมูล/ องค์ความรู้/ข้อค้นพบที่สำคัญจาก การวิจัยภายใต้ชุดโครงการและเวที วิชาการต่างๆ เพื่อจัดทำร่างเค้า โครงองค์ประกอบของนโยบายทาง ทะเลแห่งชาติของประเทศไทย <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	1.1 รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ เกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอเชิง นโยบายด้านการบริหารจัดการ ผลประโยชน์ทางทะเล 1.2 จัดกิจกรรมเวทีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Forum) เพื่อสังเคราะห์ และการถอดบทเรียนจากงานวิจัย 1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการนำเสนอ ร่างเค้าโครงองค์ประกอบของ นโยบายทางทะเลแห่งชาติ เพื่อรับ ฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานผลการสังเคราะห์ ข้อเสนอเชิงนโยบายจาก โครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ และความเห็นจากเวทีวิชาการ - ร่างเค้าโครงองค์ประกอบของ นโยบายทางทะเลแห่งชาติ (Draft Template Thailand National Marine Policy)	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็นสำคัญและข้อเสนอ เชิงนโยบายด้านการบริหาร จัดการผลประโยชน์ทางทะเล ต่อการจัดทำร่างเค้าโครง องค์ประกอบของนโยบายทาง ทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)	50%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
2. การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialog) โดยเชิญนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ มาเป็นวิทยากร <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	2.1 ประชุมหารือเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าโครงการวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- รายงานการสังเคราะห์ประเด็นและสรุปความคิดเห็นจากเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบาย ไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	100%
3. ความร่วมมือทางวิชาการ โดยร่วมประชุมทางวิชาการกับหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาต่างๆ	3.1 การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ร่วมกับ เครือข่ายในภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	- การเข้าร่วมนำเสนอเรื่อง Blue Economy .ในเวทีการประชุมและการจัดนิทรรศการเรื่อง Blue Economy ในนาม สกว. ในงานประชุมวิชาการทางทะเลระดับชาติ วันที่ 18 – 20 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมบางแสนเฮอริวิท	เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของไทยกับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
4. บริหารจัดการงานวิจัย				
4.1 ติดตามบริหารโครงการวิจัยในระยะที่ผ่านมา <u>จำนวน 3 ครั้ง</u>	4.1.1 นำเสนอความรายงานก้าวหน้าโครงการวิจัยและรายงานฉบับสมบูรณ์	- รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย จำนวน 3 โครงการ และร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัย จำนวน 1 โครงการ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยที่ผ่านมาและพัฒนาโจทย์วิจัย รวมทั้งบริหารจัดการให้เกิดการวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล (SRI 7)	100%
4.2 ประสานให้เกิดข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมจะขออนุมัติการสนับสนุนโครงการจาก สกว. <u>จำนวน 2 ครั้ง</u>	4.2.1 การจัดประชุมเพื่อตรวจสอบโจทย์วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 4.2.2 รับเอกสารเชิงหลักการจากนักวิจัยและจัดกลุ่มตามประเด็น 4.2.3 จัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ โดยส่งประเมินเอกสารเชิงหลักการ/ข้อเสนอโครงการและจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-ข้อเสนอโครงการที่อนุมัติให้พัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ จำนวน 1 โครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
	4.2.4 สรุปประเด็นทั้งเนื้อหาและ งบประมาณ เพื่อให้นักวิจัย จัดเตรียมข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม รูปที่สมบูรณ์ส่ง สกว.	- รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับ สมบูรณ์ของผู้ประสานงานชุด โครงการ พร้อมรายงานการเงิน		

ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 – 31 มกราคม 2562

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. สังเคราะห์และจัดการข้อมูล/ องค์ความรู้/ข้อค้นพบที่สำคัญจาก การวิจัยภายใต้ชุดโครงการและเวที วิชาการต่างๆ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเขียนหนังสือ เรื่อง “เศรษฐกิจ สีน้ำเงิน: คู่มือการดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย”	เป็นภารกิจในการบรรลุสู่เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การ พัฒนารอบแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนใน บริบทของประเทศไทย (Blue Economy)	ได้คู่มือเชิงนโยบายเล่มแรกของ ประเทศไทยที่จะช่วยให้คำตอบ และเสนอแนะแนวทางที่ทำได้ จริงของการสร้างความมั่นคงของ เศรษฐกิจภาคทะเลและความ ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมได้อย่าง แท้จริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็นสำคัญและข้อเสนอ เชิงนโยบายด้านการบริหาร จัดการผลประโยชน์ทางทะเล ต่อการจัดทำร่างเค้าโครง องค์ประกอบของนโยบายทาง ทะเลแห่งชาติของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
2. การจัดประชุมร่วมกับ UNESCAP สำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่อง National Ocean Accounts Pilot Study: Thailand โดยเชิญ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ มาร่วมรับฟัง แลกเปลี่ยน และให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ครั้ง	1. ประชุมหารือเพื่อกำหนดประเด็นการสัมมนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าโครงการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ริเริ่มโครงการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ Ocean Account ของประเทศประเทศไทยโดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบาย ไปปฏิบัติ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	50%
3. จัดเวทีการประชุมวิชาการ เศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” จำนวน 1 ครั้ง	1. เพื่อสนับสนุนการเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย	1. รับรู้ถึงสถานการณ์ ความท้าทาย และแนวทางการพัฒนาในอนาคต ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย 2. เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน	เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมต่างๆ สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของไทย กับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และพัฒนาเครือข่ายนักวิชาการด้าน	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
	2. เพื่อผลักดันให้เกิดการขยายเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรที่ดำเนินงานด้านทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยเพื่อตอบรับการขับเคลื่อนตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน 3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการเรียนรู้ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	3. การเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ต่อความสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและการดำเนินงานเชิงนโยบายในประเทศไทยอันส่งเสริมให้เกิดความรู้และงานวิจัยใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต 5. ขยายเครือข่ายด้านการศึกษาวิจัยและการดำเนินนโยบายทางทะเลและชายฝั่งระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนต่าง ๆ	เศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
4. บริหารจัดการงานวิจัย				
4.1 ติดตามบริหารโครงการวิจัยในระยะที่ผ่านมา <u>จำนวน 4 ครั้ง</u>	4.1.1 นำเสนอความรายงาน ก้าวหน้าโครงการวิจัยและรายงาน ฉบับสมบูรณ์	- รายงานความก้าวหน้าของ โครงการวิจัย จำนวน 2 โครงการ และร่างรายงานฉบับ สมบูรณ์ของโครงการวิจัย จำนวน 4 โครงการ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยที่ ผ่านมาและพัฒนาโจทย์วิจัย รวมทั้งบริหารจัดการให้เกิด การวิจัยในประเด็นต่างๆ ตาม ประเด็นวิจัยที่สำคัญของแผน ที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัย ยุทธศาสตร์ด้านผลประโยชน์ แห่งชาติและความมั่นคงทาง ทะเล (SRI 7)	100%
4.2 ประสานให้เกิดข้อเสนอ โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่พร้อม จะขออนุมัติการสนับสนุนโครงการ จาก สกว. <u>จำนวน 1 ครั้ง</u>	4.2.1 การจัดประชุมเพื่อตรวจสอบ โจทย์วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 4.2.2 รับเอกสารเชิงหลักการจาก นักวิจัยและจัดกลุ่มตามประเด็น 4.2.3 จัดกระบวนการพัฒนา ข้อเสนอโครงการ โดยส่งประเมิน เอกสารเชิงหลักการ/ข้อเสนอ โครงการและจัดประชุมรับฟังความ คิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-ข้อเสนอโครงการที่อนุมัติให้ พัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการ ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 2 โครงการ - ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการ ประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติม ในข้อเสนอโครงการ - ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงานการ ประชุม พร้อมประเด็นเพิ่มเติม ในข้อเสนอโครงการ		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
	4.2.4 สรุปประเด็นทั้งเนื้อหาและ งบประมาณ เพื่อให้นักวิจัย จัดเตรียมข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม รูปที่สมบูรณ์ส่ง สกว.	- รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับ สมบูรณ์ของผู้ประสานงานชุด โครงการ พร้อมรายงานการเงิน		
4.3 จัดประชุมกลุ่มย่อยสำหรับการ เตรียมพัฒนาการนำเสนอข้อเสนอ โครงการของ รศ.ดร.อุดมศักดิ์ ศีลประชาวังศ์ และคณะนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	นักวิจัยได้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับ ทิศทางและประเด็นโจทย์วิจัยเพื่อ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการ พัฒนาร่างข้อเสนอโครงการวิจัยที่ สอดคล้องกับความต้องการในการ นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย	นักวิจัยอยู่ในระหว่างการพัฒนา ร่างข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อ นำเสนอ สกว.พิจารณา	ข้อที่ 4	50%

ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 – 31 กรกฎาคม 2562

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. สังเคราะห์และจัดการข้อมูล/ องค์ความรู้/ข้อค้นพบที่สำคัญจาก การวิจัยภายใต้ชุดโครงการ	เป็นภารกิจในการบรรลุสู่เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การ พัฒนารอบแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนใน บริบทของประเทศไทย (Blue Economy)		สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสังเคราะห์ชุดความรู้ ประเด็น สำคัญและข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ ผลประโยชน์ทางทะเลต่อการ จัดทำร่างเค้าโครงองค์ประกอบ ของนโยบายทางทะเลแห่งชาติ ของประเทศไทย (Draft Template Thailand National Marine Policy)	
2. จัดโครงการการประชุมเชิง ปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อน เศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Expert Workshop) จำนวน 1 ครั้ง	1. เพื่อสนับสนุนการเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินใน		เพื่อพัฒนาความร่วมมือทาง วิชาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มเครือข่ายภาค ประชาสังคมต่างๆ สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาการของ ไทย กับหน่วยงานในระดับ ภูมิภาค และพัฒนาเครือข่าย	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
	ประเทศไทย 2. เพื่อผลักดันให้เกิดการขยายเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรที่ดำเนินงานด้านทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยเพื่อตอบรับการขับเคลื่อนตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน 4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการเรียนรู้ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง		นักวิชาการด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
3. บริหารจัดการงานวิจัย 3.1 ติดตามบริหารโครงการวิจัยใน ระยะที่ผ่านมา <u>จำนวน 2 ครั้ง</u>	นำเสนอความรายงานก้าวหน้า โครงการวิจัยและรายงานฉบับ สมบูรณ์	- รายงานความก้าวหน้าของ โครงการวิจัย จำนวน 3 โครงการ และร่างรายงาน ฉบับสมบูรณ์ของ โครงการวิจัย จำนวน 1 โครงการ	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อ บริหารจัดการงานวิจัยที่ผ่านมา และพัฒนาโจทย์วิจัย รวมทั้ง บริหารจัดการให้เกิดการวิจัยใน ประเด็นต่างๆ ตามประเด็นวิจัยที่ สำคัญของแผนที่นำทางการวิจัย	100%
3.2 ประสานให้เกิดข้อเสนอ โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่พร้อม จะขออนุมัติการสนับสนุนโครงการ จาก สกว. <u>จำนวน 2 ครั้ง</u>	4.2.1 การจัดประชุมเพื่อตรวจสอบ โจทย์วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 4.2.2 รับเอกสารเชิงหลักการจาก นักวิจัยและจัดกลุ่มตามประเด็น 4.2.3 จัดกระบวนการพัฒนา ข้อเสนอโครงการ โดยส่งประเมิน เอกสารเชิงหลักการ/ข้อเสนอ โครงการและจัดประชุมรับฟังความ คิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-ข้อเสนอโครงการที่อนุมัติให้ พัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการ ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 4 โครงการ - ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงาน การประชุม พร้อมประเด็น เพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ - ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือรายงาน การประชุม พร้อมประเด็น เพิ่มเติมในข้อเสนอโครงการ	ประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ด้าน ผลประโยชน์แห่งชาติและความ มั่นคงทางทะเล (SRI 7)	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
	4.2.4 สรุปประเด็นทั้งเนื้อหาและ งบประมาณ เพื่อให้นักวิจัย จัดเตรียมข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม รูปที่สมบูรณ์ส่ง สกว.	- รายงานผลการปฏิบัติงาน ฉบับสมบูรณ์ของผู้ ประสานงานชุดโครงการ พร้อมรายงานการเงิน		

กิจกรรมประจำในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการ

ตารางแสดงกิจกรรมตามขอบเขตการดำเนินงาน

ลำดับ	วันที่	เวลา	หัวข้อเรื่อง	สถานที่
1.	14-15 พฤศจิกายน 2560	8.30-17.00 น.	การประชุมวิชาการนานาชาติเรื่อง Blue Economy Forum 2017	โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ
2.	5 มกราคม 2561	13.00-16.00 น.	การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย: สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต วิทยากรโดย รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
3.	4 พฤษภาคม 2561	13.00-16.00 น.	การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) เรื่อง เดินหน้า Blue Carbon ของไทย อย่างไรดี? วิทยากรดังนี้ - ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) นำเสนอเรื่อง “Blue Carbon: ความรู้ ช่องว่าง และทิศทางในอนาคตของไทย”	ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ลำดับ	วันที่	เวลา	หัวข้อเรื่อง	สถานที่
			- คุณณิน แก้วอินทร์ ผู้อำนวยการ โครงการสมาคมบลูคาร์บอน (Blue Carbon Society) นำเสนอเรื่อง “ทิศทางและบทบาทการขับเคลื่อน Blue Carbon ของภาคเอกชนในประเทศไทย” - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำเสนอเรื่อง “การทบทวนงานวิจัย Blue Carbon ของต่างประเทศและของไทย”	
4.	วันที่ 18 มิถุนายน 2561		การประชุมวิทยาศาสตร์ทางทะเล ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ "One World One Sea; New and more value of the Seas"	โรงแรมบางแสนเฮอริเทจ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
5.	30 มกราคม 2562	9.00-17.00 น.	การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” พร้อมแถลงข่าวการเปิดตัวหนังสือ “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย”	โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ชั้น 3 ห้องวินัส

ลำดับ	วันที่	เวลา	หัวข้อเรื่อง	สถานที่
6.	19-21 มิถุนายน 2562		การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Expert Workshop)	เกาะทะลุไอล์แลนด์ รีสอร์ท อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางสรุปการพัฒนาโครงการวิจัย

	โครงการวิจัย / นักวิจัย	สถานภาพโครงการ	การนำเสนอรายงาน
1.	โครงการวิจัยเรื่อง มูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน เสนอโดย รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ สังกัดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1 กันยายน 2559 – 28 กุมภาพันธ์ 2561	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562
2.	โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของ ไทย เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน เสนอโดย รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ สังกัดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	16 กุมภาพันธ์ 2560 – 15 กุมภาพันธ์ 2561	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2561
3.	การพัฒนารอบการ จัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEEA-Blue Economy) ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย เสนอโดย คุณวัชริน มีรอด, ดร.ยุวพันธ์ สันติทวีฤกษ์ และ คุณกฤษฎา บำรุงวงศ์ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	16 กุมภาพันธ์ 2560 - 15 กุมภาพันธ์ 2561	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2562
4.	เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย เสนอโดย รศ.ดร.อดิศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทย (TDRI)	1 สิงหาคม 2560 - 30 เมษายน 2561	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2561

	โครงการวิจัย / นักวิจัย	สถานภาพโครงการ	การนำเสนอรายงาน
5.	โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน เสนอโดย ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1 กันยายน 2560 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2561	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2562
6.	โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เสนอโดย ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	15 สิงหาคม 2560 - 14 กุมภาพันธ์ 2562	นำส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562
7.	การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย เสนอโดย พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	1 มีนาคม 2561 – 31 สิงหาคม 2562	อยู่ระหว่างการดำเนินงาน
8.	การบริหารจัดการความปลอดภัยทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมชายหาดของชายหาดท่องเที่ยว เสนอโดย ดร.ขวัญรวี สิริกาญจน และคณะ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	3 กันยายน 2561 – 2 มีนาคม 2563	นำเสนอรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2562

	โครงการวิจัย / นักวิจัย	สถานภาพโครงการ	การนำเสนอรายงาน
9.	ศักยภาพการเป็นแหล่งบุคลากรบ่อนของไทย: ป่าชายเลน เสนอโดย รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ และคณะ ภาควิชาเทคโนโลยีและการ จัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	20 กันยายน 2561 – 19 กันยายน 2563	นำเสนอรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2562

ตารางแสดงข้อเสนอโครงการอยู่ในระหว่างการพัฒนาโครงการ

	โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา
1.	เรื่อง การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศปะการังเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม เสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์	วันที่ 15 พฤษภาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สกว. ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอโครงการ ได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ผู้ประสานงานชุดโครงการได้รับข้อเสนอโครงการให้หัวหน้าโครงการวิจัยได้ปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - คณะผู้วิจัยได้นำไปปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ พร้อมเอกสารประกอบการอนุมัติโครงการให้ สกว. เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป (อยู่ระหว่างรอการพิจารณา)
2.	เรื่อง การจัดทำบัญชีประชาชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลและมหาสมุทรสำหรับประเทศไทย เสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ และคณะ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	วันที่ 15 พฤษภาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สกว. ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอโครงการ ได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ผู้ประสานงานชุดโครงการได้รับข้อเสนอโครงการให้หัวหน้าโครงการวิจัยได้ปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - คณะผู้วิจัยได้นำไปปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ พร้อมเอกสารประกอบการอนุมัติโครงการให้ สกว. เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป (อยู่ระหว่างรอการพิจารณา)

	โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา
3.	เรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความหลากหลายชีวภาพทางทะเล นอกชายฝั่ง: กรณีศึกษาแท่นปิโตรเลียมในอ่าวไทยที่หมดอายุ สัมปทาน เสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วันที่ 25 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สกว. ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอโครงการ ได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ผู้ประสานงานชุดโครงการได้รับข้อเสนอโครงการให้หัวหน้าโครงการวิจัยได้ปรับ ข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - คณะผู้วิจัยได้นำไปปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ พร้อมเอกสารประกอบการอนุมัติโครงการให้ สกว. เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป (อยู่ระหว่างรอการพิจารณา)
4.	เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการน้ำอับเฉาเรือเดินทะเล เพื่อรองรับการปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้อนุสัญญาระหว่าง ประเทศว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาย วรชนะนันท์ และคณะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	วันที่ 25 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 22 สกว. ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอโครงการ ได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ผู้ประสานงานชุดโครงการได้รับข้อเสนอโครงการให้หัวหน้าโครงการวิจัยได้ปรับ ข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - คณะผู้วิจัยได้นำไปปรับข้อเสนอตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ พร้อมเอกสารประกอบการอนุมัติโครงการให้ สกว. เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป (อยู่ระหว่างรอการพิจารณา)

ภาคผนวก

ผนวก ก

เวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ครั้งที่ 1

เรื่อง “เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย:

สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต”

วันศุกร์ที่ 5 มกราคม 2561 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ห้องประชุม 1 ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

สรุปประเด็นจากการประชุม

ส่วนที่ 1 : ประเด็นการนำเสนอ โดย รศ.ดร. อรพรรณ ณ บางช้าง-ศรีเสาวลักษณ์

งานวิจัยในอดีต

เอกสารที่อ้างอิงในการทบทวนงานวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์

- การรวบรวมองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)
- โครงการการเรียกค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)
- โครงการพัฒนาของภาครัฐที่กระทบต่อการใช้ที่ดิน กรณีศึกษาเกาะเต่า (สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย)

ในการนำเสนองานวิจัยในอดีตจะแบ่งตามระบบนิเวศ ได้แก่ งานวิจัยปะการัง ป่าชายเลน ชายหาด และงานวิจัยอื่น ๆ ด้านทะเล

งานวิจัยปะการัง

- เครื่องมือส่วนใหญ่ใช้ Contingent Valuation Method: CVM และ Travel Cost Method: TCM เป็นเครื่องมือที่เป็นมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์และมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ประโยชน์
- ในส่วนงานวิจัยปะการังของประเทศไทยที่เด่นชัดคือ งานศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแนวปะการังทะเลอันดามัน หมู่เกาะพีพี ของ อาจารย์อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ ในปี 2544 เครื่องมือที่ใช้คือ CVM และ TCM และงานศึกษามูลค่าเชิงนันทนาการของแนวปะการัง หมู่เกาะสิมิลัน ของ Sorada Tapsuwan และ Asafu-Adjaye, John ในปี 2551 เครื่องมือที่ใช้คือ Dichomous Choice Contingent Valuation Method : DCCVM

งานวิจัยป่าชายเลน

- ผลงานเด่น คือ งานศึกษามูลค่าป่าชายเลนในการเป็นเกราะป้องกันพื้นที่ชายฝั่งพายุไซโคลน พื้นที่เขต Kendrapada รัฐ Orissa ประเทศอินเดีย ได้มีการใช้เครื่องมือ Avoided damage method วิเคราะห์เรื่องป่าชายเลนและการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยสรุปว่า หากมีป่าชายเลนก็จะลดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

- ในส่วนของประเทศไทยที่นักวิชาการใช้อ้างอิงมากคือ งานศึกษามูลค่าประโยชน์ของป่าชายเลนในการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ พื้นที่ป่าชายเลนทางภาคใต้ ของท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ เสถียรไทย โดยใช้ Dynamic production function approach และใช้วิธี Environmental as Factor Input ในการประเมิน Use Value
- นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีงานวิจัยป่าชายเลนอื่น ๆ ซึ่งโดยส่วนมากใช้วิธี CVM และมีมากกว่างานวิจัยปะการังโดยเปรียบเทียบ

งานวิจัยหอยทะเล

- มีเพียงงานวิจัยชิ้นเดียวเท่านั้นคือ การศึกษาและวิเคราะห์ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศหอยทะเลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกลไกทางการเงินเพื่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ของ รศ.ดร. อรรถพร ณ บางช้าง-ศรีเสาวลักษณ์ ใช้เครื่องมือ choice experiment

งานวิจัยชายหาด

- ในส่วนของประเทศไทย มีงานศึกษามูลค่าของระบบนิเวศชายฝั่งทะเล อ่าวพังงา ของ อาจารย์อุดมศักดิ์ ศิลประชาวงค์ ในปี 2546 โดยใช้วิธี choice experiment และต่อมา ได้ร่วมกับ co-researcher ในการทำงานวิจัย การพยากรณ์การกัดเซาะชายฝั่งและมูลค่าเชิงสันหนนาการของพื้นที่ชายหาดที่เกิดจากการสร้างท่าเรือมาบตาพุด หาดน้ำริน จังหวัดระยอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป MIKE21 PMS และ LITPACK ซึ่งเป็นเครื่องมือทางวิศวกรรมชายฝั่งทะเล

งานวิจัยเกี่ยวกับคตความเสียหายทางทะเล

- ในส่วนของประเทศไทยมีสองเรื่อง ได้แก่ โครงการพัฒนาของภาครัฐที่กระทบต่อการใช้ที่ดิน กรณีศึกษา เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ โครงการคู่มือการประเมินความเสียหายจากระบบนิเวศและทะเลจากน้ำมันรั่ว พื้นที่แนวชายฝั่งของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ซึ่งงานวิจัยทั้งสองชิ้นเป็นการประเมินความเสียหายทางทะเลและการออกแบบหลักการ เครื่องมือ และวิธีการในการประเมินมูลค่าความเสียหายดังกล่าว

งานวิจัยอื่น ๆ ด้านทะเล

- การศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ในทะเล ได้แก่ เต่าทะเล พะยูน โลมาอริวตี ฉลามวาฬ และกระเบนราหู
- งานวิจัยที่สนับสนุนโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ งานวิจัยที่สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

งานวิจัยในปัจจุบัน ที่สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

- การวิจัยมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน
- Thailand's Blue Economic Zone
- Potential Development for Blue Economy of Coastal Provinces in Thailand
- Blue Economy
- System of Environmental Economic Accounting for Blue Economy in Thailand

งานวิจัยในอนาคต

- ระบบนิเวศที่มีงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ ป่าชายเลนมากที่สุด รองลงมาคือ ปะการัง สัตว์ทะเล และหอยทะเล ตามลำดับ

- การใช้เครื่องมือที่มากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนการเดินทาง (TCM), Contingent Valuation Method (CVM), Choice Experiment (CE), Market based, และน้อยที่สุดคือ Production Function และ Damage Function
- การประเมินที่มากที่สุด ได้แก่ มูลค่าที่ถูกใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว (Use value tourism), มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ประโยชน์ (Non-use value) ส่วนการประเมินที่น้อยที่สุดคือ มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากการประมง (Use value fisheries) และ มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทางอ้อม (Indirect use value)
- โดยสรุป คือ ทิศทางงานวิจัยในอนาคตควรจะกระจายในการศึกษามากขึ้นในส่วนที่ข้อมูลยังมีน้อยเพื่อเป็นรากฐานที่แข็งแรงและยั่งยืนในการกำหนดนโยบายต่อไป

ปิดการประชุมเวลา 16.00 น.

เวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ครั้งที่ 1

เรื่อง “เศรษฐศาสตร์กับการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย:

สถานภาพองค์ความรู้และงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต”

วันศุกร์ที่ 5 มกราคม 2561 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ห้องประชุม 1 ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ

รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน

กล่าวเปิดงาน

วันนี้อยู่ในเรื่องยุทธศาสตร์การวิจัยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ดำเนินพัฒนาประเด็นวิจัยในหลายส่วน ที่หารือกันคืออยากเห็นในส่วนของการทำงานหรือประเด็นเรื่องที่สำคัญคือเรื่องเศรษฐศาสตร์ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจากการทำในหลายๆ ด้านส่วนการเห็นความสำคัญร่วมกัน ถ้าเห็นในเรื่องการจัดการมูลค่า การประเมินผลประโยชน์ในด้านต่างๆ เป็นที่มาที่ไปของการหารือร่วมกันในวันนี้ จุดประสงค์หลักก็คืออยากได้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ประเด็นที่น่าจะเป็นประโยชน์ หรือช่องว่างที่น่าจะเสริมได้ในส่วนของพัฒนาโจทย์วิจัย และทำงานวิจัยเพื่อทันกับการใช้ประโยชน์วันนี้ได้ในหลายส่วนทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในส่วนของการกำหนดโจทย์ โจทย์วิจัย และคร่ำหวอดในวงการวิจัย ขอเปิดเวทีหารือขอเรียนเชิญอาจารย์โสภารัตน์ให้มุมมอง อาจารย์อาจจะมีความกระตือรือร้นแง่มุม อาจจะเป็นประเด็นที่หารือกัน

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

เรื่องทำงานด้านทะเลตามที่อาจารย์ชนาธิปกล่าว ประเด็นที่ทาง สกว. อยากให้โจทย์มีความชัดเจนมากขึ้นและเชิญนักเศรษฐศาสตร์มาทำงานและไม่อยากให้โจทย์กระจัดกระจาย ให้ประเด็นทางด้านเศรษฐศาสตร์เป็นโจทย์ใหญ่อีกหนึ่งโจทย์ ซึ่งภายใต้โจทย์นี้จะมีอะไรที่สามารถจะปรับและตอบโจทย์ใหญ่ได้ ในปัจจุบันนี้องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทะเลมีประเด็นองค์ความรู้อะไรบ้าง และสิ่งที่มีอยู่แล้วเพียงพอหรือไม่ โดยเฉพาะความต้องการของคนที่เป็น user ทางด้าน สกว. อยากให้งานวิจัยสามารถที่จะนำเอาข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ นั่นคือสิ่งสำคัญ

ประเด็นที่ทำหายก็คือ เรื่องทะเลเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและต้องการองค์ความรู้ตามที่ท่านอาจารย์เผด็จศักดิ์กล่าวถึงเสมอคือ policy science interface ที่นี้นักเศรษฐศาสตร์กับนักวิทยาศาสตร์ต้องทำงานร่วมกันในประเด็นทางทะเลให้เป็นตัวอย่างที่เห็นชัดว่าองค์ความรู้ทั้งสองด้านจะไปด้วยกันได้อย่างไร เช่น อยากจะรู้ว่าเกิดความเสียหายขึ้นต่อทะเลจะคิดมูลค่าอย่างไร การคิดมูลค่าก็ต้องอาศัยองค์ความรู้ของนักวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยเป็นพื้นฐาน นักเศรษฐศาสตร์ก็จะบอกว่าถ้าไม่ได้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ก็คิดคำนวณให้ไม่ได้

วันนี้ท่านอาจารย์อรพรรณมาแล้วให้ฟังว่าจากที่อาจารย์ได้ทำงานมา และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์น่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ท่านแรกที่ทำงานให้กับทาง ทช. ค่อนข้างมากในเรื่องมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ทางทะเล ขณะเดียวกันก็อยากจะเห็นนักวิจัยรุ่นใหม่ๆ ที่สนใจทางด้านนี้ช่วยกัน develop ทำงานเพื่อตอบโจทย์ในอนาคตจะช่วยกันมองและ inspire ว่าอะไรคือประเด็นสำคัญ ที่สำคัญก็คือ งานวิจัยในอนาคตโดยเฉพาะทางด้านทะเล ถ้าเราสามารถทำให้งานของเราที่มีลักษณะที่มีความเป็นคำตอบที่ค่อนข้างชัด ก็จะช่วยทำให้มีทิศทางที่ดีพอ ขอเรียนเชิญอาจารย์อรพรรณ

รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์

เมื่อตอนที่เจอ PEMSEA อาจารย์โสภารัตน์บอกว่าจะมีการจัดเสวนา เรื่อง สถานภาพองค์ความรู้ งานวิจัยที่ควรจะทำในอนาคต ในส่วนที่เป็นเรื่องของงานวิจัยที่จะทำในอนาคตเป็นมุมมองส่วนตัว ขอเปิดประเด็นในที่นี้

สำหรับงานที่เป็นต้นตอของเอกสารที่ทบพวนมาส่วนใหญ่จะมาจาก 3 เรื่อง 2 เรื่องเป็นงานที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมอบหมายให้ทำ เป็นเรื่องการรวบรวมองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อีกเล่มเป็นเรื่องของโครงการที่เกี่ยวกับคดีทางด้านสิ่งแวดล้อมทะเลและชายฝั่ง เป็นงานของ ทช. ส่วนอีกเล่มเป็นงานของ สกว. ที่เคยมอบหมายให้ทำเกี่ยวกับการประเมิน เพราะฉะนั้นเอกสาร 3 เล่มก็จะ เป็นทบพวนงานวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์มาระดับหนึ่ง เมื่อนำมารวมกันแบ่งออกเป็น งานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบนิเวศ เริ่มต้นในเรื่องปะการัง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีอะไร ประเทศที่เป็น study area ส่วนใหญ่เครื่องมือที่เห็นเป็น contingent valuation method และ travel cost method 2 เครื่องมือเป็นเครื่องมือในการประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ และมูลค่าที่เกิดจากการใช้

ในส่วนของงานปะการังที่คนไทยทำและเกี่ยวกับพื้นที่ของประเทศไทย มีอยู่ไม่มาก ที่เด่นๆ ก็จะมีอาจารย์อุดมศักดิ์ ทำงานวิจัยเรื่องนี้เมื่อประมาณ 16 ปีมาแล้ว เป็นงานชิ้นแรกๆ ทำให้กับ EPPSEA เป็นเรื่องการประเมินมูลค่าปะการังโดยมีพื้นที่ที่อันดามันและหมู่เกาะพิพิ เครื่องมือที่อาจารย์ใช้ก็คือ travel cost method คือการวิเคราะห์ต้นทุนของการเดินทาง และ CPM ส่วนอีกงานหนึ่งก็เป็นงานวิจัยที่น่าจะเป็นชาวมาเลเซีย และคนไทยชื่อ ไสรดา ทับสุวรรณ หลังจากที่อาจารย์อุดมศักดิ์ทำไปแล้วประมาณ 7 ปี และพื้นที่อยู่ทางฝั่งอันดามันเหมือนกัน เครื่องมือก็เป็นเครื่องมือเดียวกันก็คือ contingent valuation method อันนี้คือในส่วนของปะการัง

ในส่วนของป่าชายเลน อันแรกเป็นงานที่ชื่อฮามากและก็มี code กันมากในหมู่นักวิชาการก็คืองานของเพื่อนนักวิชาการชื่อ Dass ซึ่งได้วิเคราะห์ป่าชายเลนในรัฐโอริสาของอินเดียในเรื่องการป้องกันและกัดเซาะชายฝั่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นเรื่อง damage function พิสูจน์ออกมาว่ามีป่าชายเลนก็จะลดความเสียหายในเรื่องของ ทรัพย์สินและชีวิตด้วย

ในส่วนของประเทศที่มีระดับนักวิชาการ code มากก็คืองานของท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ เสถียรไทย ซึ่งเป็นงานที่ทำให้กับ EPPSEA เครื่องมือที่ใช้ก็คือ function การผลิต ท่านได้ประเมินในเรื่องของป่าชายเลนในแง่ของการผลิตและพิสูจน์มาว่าในการรักษาป่าชายเลนไว้จะมีประโยชน์มากกว่าในเรื่องของการที่จะเปลี่ยนพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ หลังจากงานที่ท่านผู้หญิงทำไปแล้ว co-researcher ของท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ ก็นำไปต่อยอดเป็นงานวิจัย และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เวลาที่มีการกล่าวถึงป่าชายเลนของประเทศไทยก็จะมีการ code กรณีของประเทศไทยค่อนข้างมาก

นอกจากนั้นก็จะมีส่วนของอาจารย์เพ็ญพร และมีส่วนงานวิจัยท่านอื่นๆ อีกประมาณ 15-16 ปี ซึ่งค่อนข้างที่จะเก่า แต่จะสังเกตว่างานที่เกี่ยวกับป่าชายเลนจะมีมากกว่าปะการัง มาในเรื่องที่เก่ากว่านั้นก็จะ เป็นนันทนา ลิ้มประยูร ปี 2537 ใช้ travel cost และ CPM และมาถึงเรื่องหญ้าทะเลไม่มีใครทำเรื่องหญ้าทะเลเลยโดยเฉพาะในเรื่องของมูลค่าเศรษฐกิจ ก็มีงานที่ทำให้กับทาง ทช. ก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศหญ้าทะเล ซึ่งเป็นหนึ่งในเรื่องของการประเมินทางตรง หญ้าทะเลมีหนึ่งเดียว ยังไม่นับงานที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและเอก

ในเรื่องของชายหาดก็จะมีจำนวนมากขึ้น ของประเทศไทยก็จะมีอาจารย์อุดมศักดิ์ ทำเรื่องการศึกษามูลค่าของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลอ่าวพังงา อาจารย์อุดมศักดิ์ใช้ choice experiment เหมือนกัน อาจารย์อุดมศักดิ์ได้ co กับนักวิจัยที่เป็นนิสิตที่ทำปริญญาเอกที่ AIT ชื่อ เชิด วงศ์แสงสุขพานิช เป็นเรื่องการพยากรณ์การกัดเซาะชายฝั่งและมูลค่า

เชิงสันถนาการของพื้นที่ชายหาด บริเวณมาตาพุด หาดน้ำริน จังหวัดระยอง นอกจากเป็นงานที่เกี่ยวกับระบบนิเวศ ปะการัง ชายหาด และหญ้าทะเล และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับคดีความเสียหายทางด้านทะเล ของไทยก็จะมีอยู่ประมาณ 2 เรื่องก็คือ เรื่องที่ทำให้กับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โจทย์ก็คือกรมฯ อยากให้จะทบทวนคดีที่เกี่ยวกับความเสียหายทางทะเลเพื่อที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะพิจารณาว่าถ้าเกิดคดีความเสียหายกับทะเลของเราจะใช้เครื่องมืออะไรประเมิน และจะมีหลักการอะไรประเมินแค่ไหน ตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่ทำให้กับ ทช. และอีกงานหนึ่งซึ่งเป็นงานของ กรมควบคุมมลพิษเป็นเรื่องการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อชดเชยความเสียหายจากมลพิษน้ำมัน นอกจากนี้ยังมีอีกงานหนึ่งเป็นงานที่ ทช. ให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำ ตอนนั้นเกิดอุบัติเหตุ น้ำมันรั่วตรงอ่าวศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้ market value ก็คือราคาตลาด เท่าที่อ่านดูเหมือนกับว่าโจทย์ค่อนข้างกว้าง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ใช้วิธีบอกว่าตรงนี้ไม่ได้รับผลกระทบเพราะฉะนั้นจึงไม่ได้มีการประเมิน ในที่สุดมูลค่าความเสียหาย เป็นเอกสารอ้างอิงแต่ยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เท่าไหร่ งานวิจัยอื่นๆ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นของประเทศอื่นๆ

มาที่ ทช. อาจจะเป็นเนื่องจากว่ารู้จักกับอาจารย์กัลยาณี พรพิเนตพงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์นักเศรษฐศาสตร์ทำงาน วิจัยเรื่องทะเล focus ของอาจารย์จะเน้นในเรื่องระบบนิเวศชายหาดเป็นหลัก ทช. ก็ให้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องการประเมิน หลายเรื่อง มีเรื่องของการศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรทะเลและชายฝั่งคือชายหาด เป็นหาดแสงจันทร์ซึ่งมี ปัญหาเรื่องการกัดเซาะ และมีเรื่องของการประเมินมูลค่าความเสียหายของระบบนิเวศปะการังและการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ก็เป็นอีกเรื่องที่ ทช. ให้ทำ และโครงการเรียกร้องค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมทางทะเล และเรื่องซึ่ง เป็นการวิเคราะห์ความคุ้มค่าประเมินผลกระทบระบบนิเวศทางทะเล และการมีส่วนร่วมของชุมชน อันนี้ชื่อของโครงการ และเนื้องานเป็นคนละเรื่อง เรื่องจริงๆ เป็นการให้ทบทวน economic value ด้านต่างๆ

สุดท้ายก็คือเป็นเรื่องการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของเกาะไข่ เป็นคล้ายๆ จุดเริ่มต้นที่ทาง ทช. หลังจากที่ ทำงานหลายโครงการ ทช.อยากจะทำประเมินเอง ก็ประเมินมูลค่าของเกาะไข่ เดิมทีเดียว ทช. จะใช้ travel cost method แต่พอไปดูโลจิสติกส์ต่างๆ ค่อนข้างมีปัญหาในการกำหนดตัวอย่าง ทำที่สุดกลายมาเป็นการใช้ contingent valuation method สาเหตุเป็นเกาะไข่ก็เนื่องจากว่า ทช. เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวนมาก ก่อนที่จะเสียหายใน ระดับรุนแรง ทช. ก็อยากจะทำมูลค่าเศรษฐกิจของเกาะนี้เป็นอย่างไร ตอนที่ตกลงช่วงหลังมาที่ CPM เรื่องการ ท่องเที่ยวจุดเป้าหมายไม่ได้อยู่ที่เกาะไข่ เกาะไข่เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวหรือชาวจีนแวะมาทานข้าวกลางวัน อาจจะมีไปให้ อาหารปลาบ้าง ไปฝึกดำน้ำ เพราะฉะนั้นความสวยงามของปะการังของเกาะไข่อาจจะไม่สวยงามเท่าไหร่ว่า ทช. ก็มีการ กำหนดมาตรการไว้แล้วว่าถ้าจะฟื้นฟูปะการังของเกาะไข่ให้กลับมาสวยงามใกล้เคียงของเดิมจะเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น ตรงนี้ก็ไปออกแบบสอบถามให้ pre-test ให้ ส่วนการเก็บข้อมูลกับการวิเคราะห์เป็นเรื่องทำร่วมกันระหว่างดินนและทาง นักวิจัยของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อันนี้ก็เป็นการสรุปให้ทราบว่างานที่ทาง ทช. มอบหมายให้ทำมีเรื่อง อะไร และมีเครื่องมืออะไรบ้าง

สิ่งที่สนใจเป็นพิเศษก็คือเรื่องสัตว์ป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ เพราะฉะนั้นในทะเลจะมีสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์อะไรบ้าง งานชิ้นแรกที่ WWF Thailand ให้ทำก็คือเป็นเรื่องของการประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากใช้ของสัตว์ที่เป็น icon species ทางอันดามันก็คือ ฉลามวาฬ และกระเบนราหู อีกอันที่เกี่ยวข้องก็คือ ทาง IUCN ให้ดูว่ามูลค่าเศรษฐกิจของพื้นที่ที่มีความหลากหลายของทรัพยากรด้านทะเล หมูเกาะสิมิลัน หมูเกาะลันตา เป็นอย่างไร เมื่อปี 2542 ทาง ทช. ให้ประเมิน มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ของสัตว์ ก่อนที่สัตว์จะยกสถานะมาอยู่ใน annex 1 และที่เริ่มจริงๆ ปี 2007 เป็นงานที่ ทำให้กับ EEPSEA ใช้ CPM เหมือนกันในเรื่องการประเมินมูลค่าของเต่าทะเล เพราะฉะนั้นถ้าถามว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับ สัตว์ทะเลที่ใกล้จะสูญพันธุ์ของไทยก็คือ เต่าทะเล พญานกทูแคน ฉลามวาฬ กระเบนราหู

งานวิจัยเกี่ยวกับทะเลที่ สกว. ให้การสนับสนุนก็มี 2 เรื่อง คือ กรณีศึกษาเกาะเต่า เป็นเรื่องของการประเมิน โดยใช้ travel cost และ choice experiment ตอนนั้นชื่อโครงการก็คือ โครงการพัฒนาของภาครัฐที่กระทบต่อการใช้ที่ดิน เดิมตอนนั้นกรมทรัพยากรน้ำไปสร้างอ่างเก็บน้ำไว้บนภูเขาที่เกาะเต่า หน้าฝนตกครั้งเดียวอ่างก็พังค่อนข้างมาก ก็จะมีเลนทะเลถล่มมาที่ชายหาด เกิดเป็นหาดใหม่ ตะกอนส่วนใหญ่ลงไปใต้ปะการัง ปะการังตายบ้าง เจ็บป่วยบ้าง ตอนนั้นทาง สกว. ให้การสนับสนุนไปประเมินสองเครื่องมือว่ามูลค่าทรัพยากรที่เป็นที่มาของรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอะไร เมื่อประเมินมาแล้วช่วงที่สองคือเป็นช่วงที่อาจารย์โสภารัตน์เข้ามา อาจารย์บอกที่ประเมินไว้อาจารย์ช่วยต่อยอดได้หรือไม่ เามาเป็น design ทางการเงินเพื่อที่จะดูว่ามีวิธีการที่จะเก็บเงินจากการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรของเกาะเต่าอย่างไร จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเรื่องที่ 2 เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล ได้ลงไปเกาะเต่าและคุยกับทางเทศบาล ตกลงกันว่าจะเก็บเท่าไร เก็บอย่างไร หลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์ประท้วงของ กปปส.

งานวิจัยอื่นๆ จะมีอาจารย์อดิสร มีโครงการหนึ่งชื่อ โครงการสถานภาพของความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ว่า ด้วยสภาวะแวดล้อม เป็นลักษณะที่คล้ายๆ กับการนำเสนอนี้ อาจารย์อดิสรประมวลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานวิจัย งานอาจารย์อดิสรได้รวมไว้ทุกอย่างไม่ได้ focus เรื่องทะเลและชายฝั่ง ส่วนงานของอาจารย์วัฒนา ชื่นภักดี ได้ประเมินมูลค่าพื้นที่ชายฝั่งอ่าวบ้านดอน อ่าวพังงา และมีงานของอาจารย์เรวดี เป็นงานของ EPPSEA ซึ่งทำไว้เมื่อประมาณ 3 ปีมาแล้ว เป็นการศึกษาพื้นที่ชายฝั่งเชิงการทำงานร่วมกันของชุมชนในการช่วยกันรักษาพื้นที่ชายฝั่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจาก โคกคาม จังหวัดสมุทรสาคร ใช้เครื่องมือใหม่ๆ และในการทดสอบพฤติกรรมของประชาชนโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ

งานในส่วนของ Forum อาจารย์โสภารัตน์ที่กำลังทำตอนนี้ก็คือ การประเมินมูลค่าของระบบนิเวศป่าชายเลน เครื่องมือที่ใช้ก็จะมามาก ใช้ function การผลิตเช่นเดียวกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ damage function เช่นเดียวกับงานของ Dass มีการประเมินมูลค่าการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง นอกจากนั้นก็จะมามีงานอาจารย์อดิสร Thailand Blue Economic Zone ซึ่งนำเสนอในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2560 มีงานของ รศ.ดร.นิรมล งานของ ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ งานของคุณวัชริน

สุดท้ายก็จะเป็นเรื่องของงานป่าชายเลนในปี 2014 EPPSEA ให้ไปทบทวนว่างานวิจัยเกี่ยวกับป่าชายเลนในประเทศไทยมีอะไรบ้าง ซึ่งจะเห็นว่างานวิจัยเกี่ยวกับป่าชายเลนจำนวน 200 กว่าเรื่อง ทั้งที่เกี่ยวกับ community development เรื่องเกี่ยวกับ biodiversity

ทีนี้ในอนาคตเราจะไปทิศทางไหน ถ้ามองในระบบนิเวศต่างๆ ของประเทศไทยจะมีงานที่เกี่ยวกับป่าชายเลนมากที่สุด ปะการัง งานที่เกี่ยวกับหญ้าทะเล งานที่เกี่ยวกับชายหาด เพราะฉะนั้นก็จะรู้ว่าที่ยังไม่มี ถ้ามองในแง่เครื่องมือประเมินส่วนใหญ่ของประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้หลักๆ คือ travel cost method การวิเคราะห์ต้นทุนของการเดินทาง CPM ใช้กันมาก CE ใช้กันบ้าง แต่โดยเปรียบเทียบน้อยกว่า CPM นอกจากนั้นมามีงานวิจัยที่ใช้ราคาตลาด choice experiment โกล่เคียงกัน งานวิจัยของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ function การผลิต ไม่ค่อยมี และงานที่เกี่ยวกับ damage function ก็ไม่ค่อยมี ส่วนงานของอาจารย์รัตนา ชื่นภักดี และงานที่กำลังทำให้กับ สกว. ปัจจุบัน นอกจากนั้นก็ยังมามีงานเกี่ยวกับ e.....economic และ experiential economic ซึ่งเป็นเหมือนงานที่อาจารย์เรวดีทำ ซึ่งจริงๆ ในอนาคตน่าจะเป็นงานที่ค่อนข้างจะสำคัญมาก มองลึกลงไปว่าทำไม economic agent หรือคนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีพฤติกรรมอย่างนั้น อะไรเป็นแรงจูงใจต่างๆ เพราะฉะนั้นในแผนที่ตรงนี้นักงานของอาจารย์เรวดีแทบจะไม่ค่อยมี

ถ้ามองในแง่ของมูลค่าที่ประเมินมา ส่วนใหญ่ก็เนื่องจากสอดคล้องกับวิธีการประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้หลัก travel cost method เพราะฉะนั้นมูลค่าที่มีการประเมินมากก็คือมูลค่าที่เกิดจากการใช้ทางตรงจากการท่องเที่ยว

เนื่องจากมีการใช้ CPM มูลค่าที่ประเมินมากก็คือ non use value คือมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ อันที่ใช้ราคาตลาด และค่อนข้างสำคัญที่ไม่ค่อยมีคนทำก็คือ มูลค่าที่เกิดจากการใช้ด้านการประมงน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะว่าฐานข้อมูล ขาดข้อมูลไม่ค่อยมี หรือเข้าไม่ถึง การเก็บข้อมูลประมงทำได้ยาก เพราะฉะนั้นงานที่เกี่ยวกับทางตรงทางด้านประมงน้อยมาก และที่สำคัญมากๆ และแทบจะไม่มีคือมูลค่าจากการใช้ทางอ้อม เพราะฉะนั้นตรงนี้มองได้เป็นหลายๆ ว่าในอนาคต ควรจะไปไหน ทั้งหมดที่อยู่รวมกันเป็นมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศ

ที่นี้งานวิจัยจะไปทางไหน งานวิจัยส่วนใหญ่ก็จะไปเน้นในเรื่องของมูลค่าที่เกิดจากการใช้ ส่วนมูลค่าที่เกิดจากการใช้ทางอ้อม และไม่ได้เกิดจากการใช้ ก็เป็นส่วนย่อยของงานวิจัย เพราะฉะนั้นน้ำหนักของงานวิจัยตรงกันข้ามกับ composition ของมูลค่าเศรษฐกิจรวม ของทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง และมูลค่าที่เกิดจากการใช้ที่ประเมินมาแล้วสี่ ภาพอะไร ประเด็นก็คือส่วนใหญ่มูลค่าที่เกิดจากการใช้จากการที่ทางอาจารย์เผด็จศึกดีรวบรวมไว้ ณ ปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นมูลค่าพาณิชย์นาวี มีมูลค่าจากการท่องเที่ยว การใช้ด้านการประมง ส่วนย่อยๆ ก็คือมีมูลค่าจากการดูดซับ คาร์บอน การใช้ประโยชน์ด้านการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ทิศทางของงานวิจัยของเราค่อนข้างขัดแย้งกับ องค์ประกอบของ total economic value และในสิ่งที่ประเมินก็อาจจะส่งสัญญาณว่าประโยชน์ของทะเลและชายฝั่ง อยู่ที่ use value แต่สมมติว่าทรัพยากรของเรายังเป็นสิ่งที่จะต้องเน้นคือมูลค่าที่เกิดจากการใช้ทางอ้อม เพราะเป็นตัวหลักประกัน

อันนี้เป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้กล่าวมา ถ้าลักษณะน้ำหนักของงานวิจัยของไทยเป็นเช่นนั้นก็จะมีประเด็นที่มีองค์ความรู้ที่เป็นหลุมดำ ที่ไม่รู้ indirect use value และถ้าจะให้นักเศรษฐศาสตร์ก็จะทำงานในหลุมดำ ก็จะเป็นอย่างนี้ต่อไป คนที่อาจจะใช้ข้อมูลมีใครบ้างก็คือ ทช. กรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ กรมควบคุมมลพิษ โครงการ natural capital โครงการมูลค่าทางวัฒนธรรมชาติของไทย ตรงนี้มีช่องว่างคือบางคนส่วนใหญ่อาจจะคิดว่า不重要 เช่น โครงการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของทุนทางธรรมชาติ เป็นโครงการที่ประเทศไทยจะได้รับเงินการสนับสนุนจาก Global environment ของสหรัฐฯ 75 ล้านบาท มีงบประมาณสำหรับประเมินมูลค่าเศรษฐกิจ 4 ล้านบาท และบอกว่าตรงนี้ไม่อยากเอาจากที่ไหนก็ได้ ที่นี้เราจะทำอะไรให้ช่องว่างหายไป

สิ่งหนึ่งที่อยากจะฝากไว้ก็คือ ในงานวิจัยที่น่าเสนอคร่าวๆ ระบบนิเวศแต่ละด้านค่อนข้างแตกต่างกันไปตาม พื้นที่และองค์ประกอบหลายๆ อย่าง ทำให้งานวิจัยที่ประเมินไว้หลายปีมาแล้วอาจจะใช้ไม่ได้สำหรับ 2560 หรืองานอาจารย์อุดมศักดิ์ประเมินเมื่อ 13 ปีมาแล้วมาเป็นตัวแทนของปะการังในปีปัจจุบันก็ไม่ได้ เพราะเวลาเปลี่ยนไป ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศก็เปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นในการกำหนดนโยบายก็คือ มองจากมุมมองของนักวิจัยก็คือการกำหนดนโยบายคำถามชัดหรือไม่ งานวิจัยที่มาสสนับสนุนจะตอบคำถามได้มาจากฐานของงานวิจัยที่แน่นหรือไม่ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็จะเป็นสิ่งที่จะหารือกันในวันนี้

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

อาจารย์เล่าให้ฟังที่มีอยู่มีอะไรบ้าง และเปรียบเทียบให้เห็นว่ายังขาดอะไรอีก งานที่อาจารย์ทบทวนมี ประโยชน์มาก สิ่งที่ทำมาตอบโจทย์หรือไม่ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งเรื่องของทะเลในจุดเริ่มต้นอาจจะมาจากการศึกษาใน ประเด็นทางด้านป่าชายเลน เครื่องมือ มีข้อมูลที่ available แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่เราจะมาตอบโจทย์ ในเชิงนโยบายทั้งหมด พูดถึงที่มาแล้วก็จะพูดถึงที่ไปน่าจะสำคัญที่สุดว่าจะไปกันอย่างไร ซึ่งอาจารย์ได้ตั้งคำถามไว้ เหมือนกันว่าถ้าจะไปอย่างไรต้องคิดเหมือนกันว่าจะไปทางไหน ไปอย่างไร มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านในวันนี้ร่วมเวทีกันมา หลายครั้งและพูดถึงโจทย์เศรษฐศาสตร์ทางทะเล รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าอยากจะได้อะไรที่จะไปช่วยการทำงาน เพราะฉะนั้นจะมี 2 dimension ด้วยกันที่สำคัญ คือ การมองว่างานวิจัยที่จะมาช่วยกำหนดทิศ

ทางการตัดสินใจของนโยบาย รวมทั้งงานวิจัยที่จะช่วยให้เอาไปใช้ประโยชน์ในแง่ของการทำงานในระดับการปฏิบัติงาน เพราะจะทำให้เห็นข้อมูลค่อนข้างชัด

พื้นที่อาจารย์ให้ความเห็นและทบทวนมานี้ ส่วนตัวมองว่าอาจจะมองจากข้อมูลเชิงปริมาณ อาจารย์วิเคราะห์ในเชิงมิติของงานในบางเรื่อง มองในเชิงปริมาณก็ไม่ตอบโจทย์ทั้งหมด งานป๋ายเล่นจำนวนมากแต่ที่มากเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์ บางเรื่องเป็นทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพราะฉะนั้นในเชิงปริมาณอย่างเดียวคงไม่ได้ ประเด็นที่หนึ่ง

ประเด็นที่สองก็คือ อะไรคือสิ่งที่เราอยากจะได้สำหรับการนำข้อมูลมาใช้ในการทำงาน อาจารย์บอกว่ามีทั้งตัว direction ของงาน ทั้งตัวประเด็นที่จะใช้ ทางด้านเศรษฐศาสตร์บอกได้ว่า area ที่มีอยู่ อันไหนคือเครื่องมือ ซึ่งเป็นโจทย์เหมือนกัน และวิธีการในการนำมาใช้ และก็มีข้อจำกัดของเราเองด้วย ถ้าจะ debate ก็ต้องไล่ไปที่ละประเด็น เช่น อะไรคือสิ่งที่เราอยากจะได้เห็น area ไหน หรือประเด็นไหน 2) เราจะใช้เครื่องมืออะไร 3) เราคิดว่าสิ่งที่เราจะเอามาใช้จะช่วยให้เราตอบโจทย์เราต้องการอย่างไร สุดท้ายสำคัญที่สุดก็คือ เราจะทำงานด้วยกันอย่างไร ซึ่งเป็นโจทย์ที่ต้องคิดเหมือนกันว่าที่ทำงานกันมาส่วนใหญ่ที่อาจารย์อรรถพรณบอกว่าเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมทำงานค่อนข้างโดดเดี่ยว คือบางทีก็เป็นศาสตร์ที่ค่อนข้างยากสำหรับคนที่อยู่นอก area และไม่ได้ทำงานด้านนี้ ทำงานเป็นทีมขึ้นมาก็ต้องสร้างกระบวนการทำงานอีกแบบหนึ่งขึ้นมา ที่ผ่านมาก็คือ เรา grant ให้กับนักวิจัยไปทำงาน นักวิจัยก็จะไปใน area ของตัวเอง คนที่มาฟังก็ area ของตัวเอง เพราะฉะนั้นอันนี้เป็นความท้าทายอีกเหมือนกัน วิธีการทำงานจะต้องทำงานแบบใหม่เพื่อให้เกิดคำตอบให้ได้ ก็ต้องทำให้กระบวนการทำงานเชิงทะเลที่อาจารย์เผด็จศึกดีเปิดโจทย์ไว้จะสร้างการทำงานอย่างไร ให้เกิดการร่วมงานกันได้ ทั้งนักวิชาการ นักวิจัย คนรุ่นใหม่ นี่คือโจทย์ของเรา

ที่อาจารย์อรรถพรณ rest ประเด็นมาในแง่ของ area การศึกษาที่เอาระบบนิเวศเป็นพื้นฐาน เราเห็นอย่างไรรกันบ้าง มีความคิดเห็นอย่างไร

พลเรือเอกจุฬพล ลุมพิกานนท์

ขอกล่าวว่าความตั้งใจของอาจารย์เผด็จศึกดี ย้อนกลับถึงโจทย์ที่อาจารย์ได้พูดถึงตั้งแต่ต้น คำถามสุดท้ายว่าจะทำงานร่วมกันอย่างไร พูดถึงโจทย์ทะเลไม่ว่ามิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ฯลฯ ที่พูดถึงตลอด รวมทั้งแผนความมั่นคงชาติเปรียบเสมือนเป็นแผนที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้ ต้องพูดแบบมิติรวม มั่นคง เศรษฐศาสตร์ ก็จะไปกระทบกับมั่นคง ยั่งยืน มองอย่างนี้ไม่ได้ และถ้าตราบโดมมิติเดียวก็ต้องทำงานไปคนเดียว อย่างที่อาจารย์โสภารัตน์พูดว่าจะหาทางร่วมกันไม่ได้เพราะต่างคนต่างมีความชำนาญในแต่ละด้าน หน้าที่ทะเลเป็นมิติที่ต้องใช้ร่วมกัน และด้วยองค์ประกอบที่มาบูรณาการ จะเห็นได้ว่า โจทย์ที่เกิดขึ้นถ้าต่างคนต่างทำเมื่อไหร่ก็ไม่เพียงแก้ปัญหาได้สำเร็จ ปัญหา IUB รัฐบาลตอบโจทย์เรื่องใบเหลืองจนบัดนี้ 3 ปี ถามว่าเพราะอะไร ผมบอกว่าถ้าแก้วิธีนี้ในฐานะทำความเข้าใจก็จะเป็นอย่างนี้ ชาวบ้านก็จะมาประท้วงตลอดเพราะความขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ ตอบด้วยตัวมันเองไม่ได้แบบบูรณาการ สิ่งทีกล่าอย่างที่ว่าอาจารย์เผด็จศึกดีก็คือ จะต้องมองแบบมาเลเซียซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีก็คือด้านสถาบันที่บูรณาการความรู้ทุกมิติ ทั้งมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เอาเป็นหนึ่งเดียว ศูนย์ศึกษาของจุฬาฯ ธรรมศาสตร์ เกษตร ฯลฯ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ รัฐบาลสามารถกำหนดทิศทางของตัวเองได้ว่าต้องการอะไร เริ่มจากสร้างคน ที่อาจารย์บอกว่าตอนนี้มีนักเศรษฐศาสตร์เหลืออยู่แค่ 4 คน ถามว่าทำไม กพร. ไม่สร้างทุน ขอบทุนมา ขอบทุนต่างประเทศส่งคนไปเรียน ไม่มีนักกฎหมายทะเลทำไมไม่สร้าง พอสร้างคนก็จะเกิดแนวร่วม คนรู้เรื่องทะเลมากขึ้น ขยายความรู้ความเข้าใจต่อไปมากขึ้น ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดแล้วมาขัดแย้งกันเองในหลายๆ เรื่องที่เกิดขึ้นในสังคม ผมถึงบอกว่าต้องมีสถาบันเกี่ยวข้องกับทะเล หลายประเทศมีอย่างนี้ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ที่มหาวิทยาลัยนานยาง ไม่ว่าจะเป็นที่เวอร์กิง อังกอร์ เป็นแบบบูรณาการหมด มาเลเซีย เมียนมาร์ ประเทศที่ใช้ประโยชน์จากทะเลแล้วทั้งสิ้น จีนมีมานานแล้ว

เพราะฉะนั้นเวลาเขาคิดจะคิดทั้งระบบไม่ใช่ต่างคนต่างคิด อาจารย์เผด็จศึกดีผลักดันเรื่องนี้มา และก็มียูในแผนชาติด้วย แต่ยังไม่มีการกล้าที่จะขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ยากจะปฏิรูปเรื่องนี้และผลักดันเท่าที่จะทำได้ เริ่มจากจุฬาฯ ก่อน เอาศูนย์ยุทธศาสตร์ทหารเรือมาเป็นตัวขับเคลื่อนก็ได้ ไปเรียนท่านนายกรัฐมนตรียกตั้งเป็นตุ๊กตาขึ้นมาได้หรือไม่ ทางเลขา สกว. ก็ช่วยกัน และมีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับทะเลอีกหรือไม่ เอาปราชญ์ทะเลทั้งหลายมา และอะไรที่เราต้องเดิน ภัยคุกคามที่เป็นปัญหาของชาติ งาน IUU ที่ไม่ตอบโจทย์เพราะอะไร ไม่มีงานวิชาการทางประมง เครื่องมือประมงอันไหนที่จะตอบโจทย์ และพื้นที่ไหนที่ทำ marine special planning ทำอย่างไรเมื่อเขตเดินเรือทะเลยังไม่ มี ซึ่งผมก็รับอาสาทำ 23 จังหวัดชายทะเลแล้ว เพราะไม่มี know how ตรงนี้เพราะไม่มีใครรู้ คนที่รู้คือ กรมแผนที่ทหาร กับกรมอุทกศาสตร์ทหารเรือ ต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ

สรุปก็คือ ถ้าจะทำงานด้านตรงนี้ต้องมีสารบรรณที่เป็นหลักบูรณาการ เอาปราชญ์ทะเลทุกๆ ด้านมาบูรณาการแล้วทำงานร่วมกัน สกว. อาจจะเป็นเจ้าภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ศูนย์ยุทธศาสตร์ทางทะเล หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับทะเลมาร่วมกัน มิติมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มาคุยกัน ทำตุ๊กตาขึ้นมาดังที่อาจารย์เผด็จศึกดีคิด ทำตรงนี้เกิดขึ้นได้มาบูรณาการครูบาอาจารย์ทั้งหลายเท่าที่มี โจทย์นี้ต้องทำได้โดยสถาบัน

คุณสุภาภรณ์ นนริรัตน์

ในฐานะกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่อาจารย์ review มาได้ดีมาก ให้กรอบใหญ่ และมองเป็น 2 ประเด็น มองจากข้อมูลที่อาจารย์ให้มาว่าทำไมเราถึงทำเรื่องเกี่ยวกับทางท่องเที่ยว อาจจะเป็นเพราะตรงนี้จับต้องได้ และข้อมูลเหมือนการคาดคะเนน่าจะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องกฎหมาย ในส่วนตัวมองว่าเวลาเรียกร้องค่าเสียหายก็จะไปใช้กฎหมายทางแพ่ง ทางแพ่งจะไม่มองว่าคุณจะเสียหายในอนาคตเท่าไร แล้วตีเป็นตัวเงินให้ว่าจะชดเชยอย่างไร ฉะนั้นจะต้องมาดูตรงนี้ด้วย ถ้าสมมติว่าเรียกร้องค่าเสียหายยังไม่มีทางด้านเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นหลัก อันนี้ที่จริงก็จะดูสิ่งที่จับต้องได้ก่อน เช่น เสียหายจากเครื่องมือเท่าไร รายได้เท่าไร ก็เลยกลายเป็นส่วนที่นักวิจัยย้อนกลับไปเก็บพวกนี้มากกว่า ทำให้ด้านลักษณะของเศรษฐศาสตร์ในเชิงเป็นรูปธรรมสูงกว่า อาจจะเป็นส่วนที่ถามว่าจะ set มาตรฐานเหล่านี้ว่าในเรื่องปะการังควรจะเก็บเงินนี้กี่เปอร์เซ็นต์ แล้วเอาทั้งหมดมารวมกันและให้ทุกคนยอมรับร่วมกันว่าเป็นความเสียหายจริงๆ ในภาพใหญ่ ไม่ใช่มีมาตรฐาน สมมติไปเก็บปะการังหนึ่งกิ่งแล้วจะเกิดอะไรขึ้น คำนวณแบบนี้ให้ชัดเจน

ในส่วนที่เห็นภาพใหญ่จริงๆ ก็คือเรื่องการสร้างขีดความสามารถนทรัพยากรทุกๆ ด้าน ไม่ว่าเฉพาะภาพรวมหรือรายทรัพยากรซึ่งอันนี้ไม่มี ในเรื่องของเศรษฐศาสตร์ทางกรมก็ไม่มีเจ้าหน้าที่จึงต้องจ้างอาจารย์มาก มีแต่นักประมงป่าไม้ เป็นข้อจำกัด ซึ่งท่านได้บอกว่าต้องบูรณาการเรื่องความรู้ อันนี้เห็นด้วยว่าจะไปด้วยกัน ส่วนของกรมฯเองทำไมต้องเร่งเรื่องนี้เพราะว่าตอนนี้มี พรบ. ออกมา เพราะต้องเป็นโจทย์ไปฟ้องร้องใครทำความเสียหาย ทช.ก็จะเป็นโจทย์ เช่น คุณทำน้ำมันหกในทะเล ไม่มีค่าเสียหายมารองรับให้ศาลตัดสิน ถึงแม้จะจับคนกระทำผิดได้ก็ไม่สามารถจะชดเชยให้คุ้มค่าได้ มาฟื้นฟูก็ไม่ได้ ก็จะต้องทำเพื่อตอบโจทย์เรื่องการฟื้นฟูตรงนี้ อาจจะเป็นประเด็นหลักๆ ที่ฝากไว้

ผศ.ดร.วิษณุ อรรถวานิช

ขอให้ข้อเสนอแนะต่อโดยตรงส่วนนี้ คือเห็นด้วยกับอาจารย์อรพรรณที่ว่าเราควรต้องทำงานเป็นทีม เพราะมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ ก็ไม่รู้ทางด้านระบบนิเวศวิทยาเป็นอย่างไร แบบไหนอย่างไร ถ้ามีนักวิทยาศาสตร์ นักสิ่งแวดล้อมมาช่วยกันก็จะขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าดูจากผลงานในอดีตเท่าที่อ่านงานของประเทศไทยและต่างประเทศ ถ้าเปรียบเทียบแล้วของไทยส่วนใหญ่งานในอดีตที่ทำมักจะเลือกเป็นจุดๆ อย่างเช่นจะเลือกเกาะก็เกาะอย่างเดียว คือเป็นจุดเล็กๆ ไม่ได้มีการทำสิ่งที่เรียกว่า natural base line เวลามีปัญหาเกิดขึ้น โครงการของท่าน

อาจารย์เอดิมศักดิ์ มีคณะทำงานพร้อมเพรียง มีการดูทุกมิติแต่ก็ยังมียกจำกัด แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะหายากสำหรับมิติ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมตรงส่วนนั้น และเห็นด้วยกับท่านจุฬพลที่พูดถึงเราควรต้องมีการคิดแบบเป็นระบบหรือไม่ คือ คิดให้เป็นทั้งประเทศไทย อย่างเวลาที่เราทำเป็นจุด เพราะ 1) มีงบประมาณจำกัด เช่น 1 ล้าน หรือ 5 แสน ตอนแรก คิดแบบ natural base line คิดเต็มที่ทำเพื่อประเทศ ประเด็นที่นักวิจัยอย่างผมเจอคือโดยเส้นพาดานเรื่องเงิน โดยไม่สามารถทำตามฝันได้ ถ้าตรงนี้เป็นเวทีที่จะทำให้เกิดส่วนนั้นเป็นระบบก็จะเป็นเรื่องน่ายินดี

สำหรับเรื่องที่ขาดอยู่อย่างที่ยกตัวอย่างเร็ววิเคราะห์กันเป็นจุดๆ ถ้าในอนาคตอยากจะยกระดับที่เป็น natural base line จริงๆ แล้วถ้าทำ survey แบบทั้งประเทศไม่ได้ทำเฉพาะจังหวัดนั้นจังหวัดเดียว เวลาเกิดปัญหาขึ้นเรามี observation หลากหลายมาก เราสามารถสร้างแบบจำลองขึ้นมา เวลาเกิดสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะใกล้เคียงกันจุดไหน เราสามารถใช้แบบจำลองโดยใช้คุณลักษณะต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ สังคม เข้ามา protect ค่า willingness pay ต่างๆ ออกมาได้ แต่สิ่งที่มีปัญหาคือ observation น้อยมาก เงินไม่พอ จะทำอย่างไรตรงนี้จะให้ ทุกๆ มิติเข้ามาได้ เมื่อสักครู่อจารย์อรรถพรพูดสิ่งแวดล้อมมีมิติทั้งใช้ประโยชน์กับไม่ใช่ประโยชน์ ส่วนไหนจะเน้นใช้ ประโยชน์อยู่ตรงนั้นอย่างเดียว แต่คนอื่นในประเทศไทยที่ยังดีใจว่าทรัพยากรตรงนั้นอยู่ เราแทบจะไม่ได้ไปวัดเขาเลย เป็นมูลค่าที่อาจารย์บอกเป็นตัวทำน้ำแข็งซ่อนอยู่ทำอย่างไรจะขุดขึ้นมาให้ได้ ผมขอเสนอแนะว่าถ้าในอนาคตถ้าทำขยาย ผลเป็น observation ทางการศึกษาทั้งประเทศ เรื่องข้อจำกัด เรื่องงบประมาณ อันที่หนึ่ง และถ้าทำได้ก็คืออาจจะ ลงในประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ต่างๆ กัน ลักษณะแนวเป็นลูกธนูหลายๆ โครงการ กับอีกสิ่งที่ยังไม่ค่อยเห็นก็คือการใช้สิ่งที่เรียกว่าการศึกษาในอดีตนำมาใช้ ที่เรียกว่า เป็นมิติ transfer มิติกลไกมูลค่า ที่เห็นของไทยที่ทาก็คือ เองงานของ ชาวบ้านคนหนึ่งที่ทำเอามาอ้างอิงก่อน โดยที่สิ่งแวดล้อมนั้นๆ อาจจะไม่ใช่ใกล้เคียงกันนำมาเป็นตัวแทน แต่ในต่างประเทศ มีสิ่งที่เรียกว่า.....analysis โดยฐานข้อมูลที่มีที่หลายท่านนำมาใช้กัน ผมว่าส่วนนี้เป็นสิ่งที่เรียกว่าจะสร้างประโยชน์ได้ มาก สิ่งที่ได้ก็คือต่อยอดจากจีน ประเทศไทยก็มีเหมือนกันก็เอามาต่อ คือต่อ observation สุดท้ายสร้างแบบจำลอง ทางทุกมิติขึ้นมา จะมีประโยชน์มากจะครอบคลุมได้หลากหลายคุณลักษณะบริการของระบบนิเวศ ประโยชน์ก็คือ ประหยัดงบประมาณ ทำได้เร็ว ต่างจาก survey ที่ใช้เงินจำนวนมากและซ้ำ สิ่งที่ดีที่สุดทำควบคู่ทั้งสองอย่างไปเลยเป็น ลักษณะของการ re check ซึ่งกันและกันอนาคตสมมติถ้าน้ำมันรั่วในทะเลมูลค่าเสียหายเท่าไร เราสามารถตอบได้ และมีเครื่องมือที่จะส่งต่อ ใช้เวลาไม่นานมาก

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

สิ่งที่อาจารย์ rest อาจารย์อรรถพรก็เผชิญอยู่เหมือนกัน พยายามจะทำ sampling จำนวนมาก bargaining มาโดยตลอด นักวิจัยก็พยายามทำภายใน scope ที่ทำได้จริงๆ แล้วนักวิชาการหลายท่านด้านเศรษฐศาสตร์ก็ recommend มาว่างานที่จะช่วยทำให้เห็นภาพได้ก็เป็นงานที่ค่อนข้างใหญ่พอสมควรถึงจะทำได้ เพราะถ้าทำเล็กๆ น้อยๆ ก็จะใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ และอ้างอิงไม่ได้เพราะไม่ได้เป็นตัวแทนที่ดี และบริบทที่ต่างกัน อีกส่วนหนึ่งก็คือการทำงานร่วมกันที่กล่าวถึงที่ทั้งสองท่านให้ความเห็น ทาง สกว. ก็ได้พยายามทำอยู่ตอนต้นๆ แต่เนื่องจากด้วยข้อจำกัดการหานักวิจัยที่จะมาทำงานร่วมกัน นักวิจัยแต่ละท่านก็จะมีวิธีคิดของตัวเอง การทำงานร่วมกันก็จะเป็นท้าทายเหมือนกัน

ศาสตราจารย์เอดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์

ความจริงขอแบ่งเป็นสองส่วน สะท้อนในเรื่องงานวิจัย ตั้งข้อสังเกตว่างานส่วนใหญ่ถ้ามองใน area เน้นเฉพาะ ทะเลชายฝั่ง ถ้าคิดย้อนถึงเขตทางทะเลของประเทศไทย concentrate อยู่แค่ประมาณ 1 ใน 3 เท่านั้นเอง มีเขตที่เรียกว่าทะเลนอกชายฝั่งอีกประมาณกว่า 2 แสนตารางกิโลเมตร ยังไม่รวมนอกพื้นที่ แต่ ณ วันนี้มีเครื่องมือที่อาจารย์พูด

เมื่อสักครู่ว่า natural base line ซึ่งมีเครื่องมือจำนวนมากที่จะใช้ งานหลายชิ้นถ้าทำเสร็จแล้ว assimilate ออก คือ มองตรงนี้อาจจะแสดงความเห็นในลักษณะผู้ใช้ ตั้งแต่ปี 2550 ที่ทำงานนี้มาซึ่งไม่มีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ แต่มีส่วนร่วมการทำงานด้านทำงานเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับทะเล สิ่งที่เคยกันวันนี้ เครื่องมือทางด้านเศรษฐศาสตร์ หรือการมองในแง่เอาด้านเศรษฐศาสตร์เป็นตัวแปรเป็นสิ่งที่สำคัญ ในหลายส่วนระยะแรกมีความพร้อม ความถูกต้อง ในระยะแรก ความถูกต้องอาจจะไม่ถูกต้องครบ ความครบถ้วนทุกมิติ ทุก area บางครั้งการทำงานในเชิงข้อมูลต่างๆ ในเชิงนโยบาย ความครบถ้วนของมิติทางทะเล ทั้งมิติการใช้กิจกรรมต่างๆ กับเรื่องของระบบนิเวศบริการ ocean health

สิ่งที่น่าสนใจคือ การใช้ระบบนิเวศไม่เหมือนการใช้ต้นทุนแบบที่ใช้แล้วหมดไป เพราะความสามารถของสิ่งแวดล้อมให้ offer ขนาดไหน แต่เวลามองเชิงนโยบายความจริงบางครั้งความถูกต้องของแต่ละส่วนอาจจะได้เป็นหลาย standard สิ่งที่สำคัญหมายความว่าในขณะที่คิดอย่างนี้ไม่มีปัญหาที่จะบริหาร ไม่มีเครื่องมือในการวางนโยบาย วันนี้เวลาพูดถึงคำว่านโยบาย คำว่ายุทธศาสตร์ 20 ปี เราจะมียุทธศาสตร์ แต่จะคิดว่าจะเอาอะไรมาทำ ขาดข้อมูล

ความจริงมีการ review งานตรงนี้อยู่ ถ้าจะทำงานชิ้นแรกคือประเมินผลประโยชน์ชาติทางทะเล อย่างตัวเลขของสัตว์ทะเลหายากบางตัวสามารถคูณจำนวนได้ และเป็นค่าใช้จ่ายต่อปีได้ หรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แม้ว่ามูลค่าของป่าชายเลนหรือปะการังต่างๆ มีมูลค่าต่อตารางเมตร ต่อตารางกิโลเมตร อะไรก็แล้วแต่ อย่าคำนึงถึง activity สูง แต่เอามาเป็น area ให้เห็นว่าจะประกอบอะไรบ้าง และทำตรงนี้ขึ้นมา สำคัญตรงที่ว่าใช้ให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เห็นความสำคัญอย่างมีวิชาการรองรับในระดับหนึ่ง และใช้เป็นแนวทางในการประเมินได้ การติดตามได้ ก็จะเริ่มเข้า process ในการพัฒนา ถ้าทำตรงนี้แล้วอยากให้เห็นความสำคัญอย่างเดียวยังคงไม่ได้

อีกจุดหนึ่งที่สำคัญจากการทำงานและพยายามประสานกับหลายส่วน ต้องยอมรับว่าพวกเราไม่ได้เป็น full time โดยตรง ถึงจะเป็น researcher แต่ก็มียานอื่นอีกที่จะต้องทำ งานลักษณะนี้อาจจะต้องกลุ่มที่เป็น full time จริงๆ อย่างที่ทำนจุมพลพุด บ้านเรายังขาด institute ในเชิงสถาบันกิจการทางทะเลก็ได้ เป็น coordinator แต่อาจจะไม่พอ แต่มีความสามารถในการที่จะ indicate มีข้อมูลในระดับหนึ่ง และเกิด platform ขึ้นมา สามารถจะใช้ได้ อันนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งในการ training ทำจริงก็คือต้องให้ความเห็นได้ในอนาคต

ประเด็นคำถามย้อนกลับเมื่อปี 2550 มูลค่าสูงแต่ตกอยู่ในมือคนไทยน้อย ณ วันนี้ก็สิบปียิ่งน้อยลงไปอีก ส่วนแบ่ง GDP ผลประโยชน์ทางทะเลแค่ 30% แต่ในทางกลับกันสะท้อนบางส่วนก็คือ ตัวเลขทางด้านเกี่ยวเนื่องกับทรัพยากรมีชีวิตลดลง กับทรัพยากรไม่มีชีวิตก็ลดลง คำถามก็คือทิศทางประเทศจะเน้น..... ถ้ามีตัวเลขให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงและทุกคนยอมรับกันในทางวิชาการใกล้เคียง เราเสนอในเชิงนโยบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ณ วันนี้จริงๆ หลายส่วนก็ให้ความสำคัญ แต่เราอาจจะเสนอยังไม่ชัดเจน เวลาเราคิดตรงนี้ต้องคิดหลายส่วน หลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐศาสตร์ สังคม สิ่งแวดล้อม ร่วมกันเป็นกฎหมาย เพราะฉะนั้นการทำ knowledge platform ลักษณะ open to all ใช้ประโยชน์ได้ และเครื่องมือที่เป็น open source เป็นอีกแนวทางหนึ่งแทนที่จะมองในรูปแบบการสร้างองค์ความรู้เป็น formal อาจจะเป็น informal และทาง สกว. พยายามที่จะปรับวิธีการ ซึ่งไม่มีสูตรสำเร็จและพัฒนาไปเรื่อยๆ อยากจะให้เห็น และมีเรื่อง area ที่ยังขาด กับอีกส่วนหนึ่งการเปิดองค์ความรู้ต้องมี full time staff ในการจัดการ ซึ่งตรงนี้อาจจะมองทั้งในรูปแบบการสนับสนุนคล้ายๆ กับ co-funding กับหน่วยงานที่จะได้ประโยชน์ตรงนี้ก็ได้อีก ต้องเร่งสร้างผลงาน

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

อาจารย์ให้ความรู้ในแง่การทำงาน และประเด็นด้วย เมื่อสักครู่ฟังในฐานะเชิงนโยบาย อยากเห็นอะไร อยากได้อะไร ส่วนใหญ่นักนโยบายบอกจะเป็นกว้างๆ แต่ก็ต้องการข้อมูล support สังคมไทยมีอยู่ 2-3 สำนักที่คนเชื่อและฟัง

อีกสำนักคือนักกฎหมาย เราคาดหวังเรื่องทะเล้านักเศรษฐศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ ทำงานร่วมกัน มาตรฐานบางอย่างอาจจะไม่ถูกต้องทั้งหมด แต่เมื่อพูดแล้วนโยบายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และอ้างอิงได้ นี่คือสิ่งที่อยากเห็น เรื่องของโจทย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ก็อยากจะให้นักเศรษฐศาสตร์ทำงานร่วมกัน และช่วยกันคิด ถ้าจะก้าวต่อไปในการทำงาน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำงานในประเด็นในเชิงนี้

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

สิ่งที่ทุกท่านพูดตรงนี้อยู่ในงานที่รัฐบาลได้ปฏิรูปแล้ว กำลังทำแล้ว เพียงแต่ต้องการขอความร่วมมือ ต้องการปราชญ์ที่เกี่ยวข้องกับมิติต่างๆ มาบูรณาการในเชิงหลวมๆ ในเชิงปฏิรูปในโจทย์ที่เกิดขึ้น ข้อมูลพื้นฐานอยู่ในโจทย์ที่ปฏิรูปก่อน บางเรื่องก็ไปเอางานวิจัยต่างๆ มาบูรณาการ จากนั้นจึงขับเคลื่อนต่อ ออกกฎหมาย และการปฏิบัติ หรือกำหนดเป็นนโยบายคือยุทธศาสตร์ 20 ปี เพียงแต่ต้องการข้อมูลมาเพิ่มเติมเราจะทำอย่างไร ปฏิรูปอย่างไร และจะกำหนดแผนข้างหน้าต่อไปให้เป็นรูปธรรมให้ได้

ดร.เรวดี จรุงรัตนพงศ์

จากงานที่อาจารย์อรพรรณ review มาจริงๆ คือการวัดประโยชน์ของมูลค่าทรัพยากรทางทะเล งานนี้นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ก็จะนำไปใช้ต่อในการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ของโครงการ สิ่งทีกลัวมากของนักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมที่พูดกันในเรื่องการท่วิจัยเรื่อง valuation นี่ เพราะเวลานำไปใช้วิเคราะห์ CVA sensitive มาก คือประโยชน์ของโครงการ เช่นสมมติว่ามีโครงการเพื่อป้องกันความเสียหายจากปะการัง มีต้นทุนโครงการเหล่านั้น และอันนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อไปใช้การคำนวณอันนั้น เพราะฉะนั้นถ้าหยาบๆ ประโยชน์ของปะการังที่ไม่สะท้อนมูลค่าตรงนั้นจริงๆ ก็สามารถทำให้โครงการนี้เป็นบวกได้ เป็นบวกก็คือคุ้มค่าที่จะทำ แต่จริงๆ ค่าของปะการังอาจจะมีมูลค่ามาก ในที่สุดอย่างไรก็ไม่คุ้ม เคยเห็นงานทางด้าน CVA ที่เคยเป็นลบมาก่อน และได้รับการอ้างอิงจำนวนมาก อยู่มาวันหนึ่งก็เป็นบวกได้ ก็เห็นด้วยกับอาจารย์เพิ่มเติมศักดิ์ที่เชิงนโยบายบางครั้งจะต้องใช้เวลาจำกัด แต่บางครั้งการนำเรื่องเหล่านี้ไปใช้ก็ค่อนข้าง sensitive เวลาไปพูดก็ดูไม่มีความน่าเชื่อถือ อย่างที่อาจารย์บอกว่างานพวกนี้เป็นงานประเมิน จะมีพวกด้านวิเคราะห์ประโยชน์และต้นทุนอีกซึ่งงานนี้ไปใช้อีกทีหนึ่ง อันนี้จะเข้าใจยากกว่าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นจะเข้าใจว่าเครื่องมือ CVA คืออะไร

ดร.เพรลาญ นุชหมอน

กรมประมงตอนนี้ก็มีนักเศรษฐศาสตร์ แต่ที่จะวิเคราะห์ valued ทรัพยากรแทบจะไม่มี จากประสบการณ์ เคยทำปิดอ่าวฝั่งอันดามัน สิ่งที่จะมาบอกเจ้านายว่าคุ้มหรือไม่คุ้ม เพราะว่ามีตัวชี้ฯ ลงๆ ก็แค่บอกว่าทรัพยากรในภาพรวมสามารถรักษาทรัพยากรได้ก็พ่นต้นในบริเวณนั้น แต่ในแง่เศรษฐศาสตร์ก็ไม่สามารถ ไม่มีองค์ความรู้ทางด้านนี้ แต่เรามีข้อมูลจำนวนมาก จะมองในแง่ของนักวิชาการที่ไม่ bias น่าจะมีประโยชน์

ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์

ที่อาจารย์อรพรรณพูดมองเห็นภาพงานทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อยจริงๆ ใกล้เคียงกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล หลายๆ ประเด็นที่ฟังเห็นด้วยในแต่ละพื้นที่มูลค่าไม่เท่ากัน แต่ในมุมมองของนักวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่กลายเป็น policy สิ่งที่ยากได้คือเวลามีคนถามว่าตรงนี้ทำอะไร คือ case off คืออะไร มูลค่าตรงนั้นถูกหรือไม่ อันหนึ่งที่อาจารย์เรวดียกมาเห็นด้วยคือ เมื่อบอกจำนวนมูลค่าของปะการังตารางเมตรนี้สมมติว่า 500 บาท เขาจ่าย 10000 บาท ทำตรงนี้ได้หรือไม่ เราก็พูดไม่ได้ว่าจะทำอย่างไร แต่ในฐานะนักนิเวศวิทยาศาสตร์ทางทะเลก็บอกไม่ใช่

500 บาทเป็นแค่เพียงมูลค่าส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีอื่นๆ ที่ต่อเนื่องอีก แต่คำถามตัวเลขนี้มาได้อย่างไร อยากเรียนถามว่าจริงๆ เป็นไปได้หรือไม่ทางด้านเศรษฐศาสตร์เรามี base ตรงนี้ สมมติว่าเป็นกึ่งโมเดล ถ้าอยู่ศรีราชาราคาเท่านี้ สิมิลัน ปัจจัยที่จะเข้ามาคุณเข้าไป เป็นเท่าไร อย่างไร อาจารย์อาจจะไม่สะดวกว่าจะบอกมูลค่าเป็นเท่าไร แต่ถ้าจะคิดจะใส่ อะไรเข้ามาบ้างในนั้น นักวิทยาศาสตร์ทางทะเลหาข้อมูลตรงนั้นมาได้ไหมได้ เช่น แนวปะการังบริเวณนี้มีปลา 70 ตัว ต่างจากพื้นที่นี้เป็นบริเวณปลา 200 ชนิด ขอสูตรและเราให้ข้อมูลน่าจะได้ อยากเห็นตัวเลขแบบนี้เป็นมาตรฐานของงาน สกว. ออกมาเวลาไปตอบโจทย์ของคนที่จะพัฒนาพื้นที่มีหลักให้เราขึ้น

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

ในฐานะนักปฏิบัติ เคยไปเจอเหตุการณ์เรือไปทื่อสเตรเลียว วันแรกเข้าจอดตรวจของหน่วยสิ่งแวดล้อมของเขา มาตรวจ อันดับแรกเรือเรามีเครื่องบำบัดน้ำเสียหรือไม่ แล้วเอาผลของบำบัดน้ำเสียไปตรวจ เรือเราใหม่เพิ่งต่อเสร็จไม่กี่วันก็ออกทะเล ขยะที่จะขึ้นถูกกำหนดจะต้องปฏิบัติโดยมัดด้วยถุงดำ ฯลฯ มีกฎเกณฑ์ก่อนที่เรือเข้าจอดทุกครั้ง เรือไทย ไปฝึกที่ดาร์วินปรากฏว่าเช้า-กลางวัน-เย็นก็โดนตรวจเช่นนี้เหมือนกัน และปรากฏว่าหากตรวจพบว่ามีครบน้ำมันปล่อย จากเรือหลวงสุโขทัย หลังจากกลับมาแล้วก็มีบิลส่งมาจ่าย 600,000 บาท นี่ก็ข้อเท็จจริง ในเมื่อประเทศต่างๆ เหล่านี้มี มาตรการในการวางแผนทรัพยากร และมีมาตรการในการวัดว่าใครทำทรัพยากรเสียหาย มีเกณฑ์ของเขาซึ่งกฎหมาย ระหว่างประเทศ กฎหมายรัฐชายฝั่งสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ตามมาตรฐานสากล และถ้าคำถามที่ผมถามไม่ต้องคิดมาก เพราะมาตรฐานสากลเท่ากับเขาคิด เขาปรับ เขาจับ หรือกรณีที่เกี่ยวข้องกับคนออสเตรเลียว่าจะลงไปตกปลาเกินกว่าที่ตัวที่เขาขออนุญาตรัฐชายฝั่ง ตกได้กี่ตัว กี่วัน ขนาดสายเชือกเท่าไร มีมาตรฐานกฎเกณฑ์ ซึ่งสามารถทำได้ นี่คือการบรรณาการน่าจะบริหารจัดการเรื่องเหล่านี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการที่ต้องคิดทั้งในเชิงนโยบายและระดับ **ปฏิบัติ**

รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ

ขอฟุด 3 ประเด็น ที่พลเรือเอกจุมพลพูดยุทธศาสตร์ หรืออาจารย์เผด็จศึกดี ทำให้นักถึงจังหวัดน่าน ทะเล เหมือนเขาลูกหนึ่งตอนนี้ ตอนนั้นไม่มีใครสักคนอ้างความยากจนก็วิ่งขึ้นไปร้องไห้ข้างบน บังเอิญข่าวโศกไม่ใช่นโยบายชาติ แต่เป็นนโยบายชาติเรื่องอาหารสัตว์ เป็นต้น ทำนองเดียวกันกับทะเล แต่ทะเลอาจจะดูยากกว่าเขา ฉะนั้นเป็นโอกาสอัน ดีที่จะคิดว่าเรามีบทเรียนเกี่ยวกับเขานานแล้ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับทะเลก็คือท่องเที่ยว เวลาไปสัมภาษณ์พื้นที่ที่มีความย้อนแย้งกันอยู่ซึ่งก็ bias อยู่แล้วท่องเที่ยวจะต้องมี carry capacity นักท่องเที่ยวต้องมีเท่านี้ ปิดอ่าว มีจำนวนนักท่องเที่ยว เชื้อคิน ถ้าเป็นเกาะไม่มีใคร control คนจะมาเท่าไร ถ้ารัฐบาลหรือรัฐมนตรีกระทรวงท่องเที่ยวจะโปรโมทการท่องเที่ยวปี 2018 อย่างไร และไม่เคยพูดคำว่า natural resource ของทะเล ยุทธศาสตร์ทะเลไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะรัฐบาลไทยเวลาเป็นท่องเที่ยวไม่กล่าวถึงเลย มี quick research เชิญอาจารย์ทั้งหลายสนับสนุนและให้ผลักดัน รัฐบาลในเรื่องท่องเที่ยวมีเรื่องทะเล จะแก้ปลดล็อกไปหนึ่งล็อก นี่เป็นเรื่อง carry capacity

2. จะมีชาวบ้านมาบอกว่าทำอย่างนี้เขาจะอด เรือประมงจะทำอะไร ความยากจนเข้ามา ทำให้นักถึงเรื่องสร้าง เชื้อนในหน่วยงานของรัฐเอง และมีข้อที่ว่าประชาชนเดือดร้อนก็ต้องไปอาศัยป่า เขา ตัดไม้บางส่วนสร้างเชื้อน ทะเลก็จะ มีท่าเรือ ท่องเที่ยวเล็กบ้าง ถ้าไม่ใช้วิธีนี้ในโอกาสอันดีในการบอกว่ามีพื้นที่ ประชาชนต้องมีทางเลือกอื่น ก็จะช่วยให้ ทรัพยากรทางทะเลอยู่ยืน แต่แน่นอนการศึกษาที่มีอยู่ที่อาจารย์อรพรรณนำเสนอมีจุดบางจุดที่คิดว่าการศึกษาบางอย่าง สามารถทำ quick research ได้ คือ ให้เวลา 2-3 เดือนกับอาจารย์เผด็จศึกดีเรื่องยุทธศาสตร์ว่าจะ support ช่วย รัฐบาลอย่างไร เรื่อง tourist เป็นกังวลว่า การท่องเที่ยวไทย การท่องเที่ยวปลดลงเรื่อยๆ จะเป็นท่องเที่ยวทะเลมากขึ้น

เรื่อยๆ และเป็นพื้นที่ที่ control ยาก เพราะเรือสามารถเข้าได้ทุกทาง พังงาวิ่งเข้าภูเก็ต กระบี่ คนกระบี่ไม่รู้เรื่อง แต่ถ้าคนจังหวัดน่านปิดถนนหมายเลข 12 ขึ้นไม่ได้ ภูกระดึงกำหนดคนให้ขึ้นวันละ 30,000 คน ทำให้เกาะหรือทะเลเราไม่สามารถควบคุมนักท่องเที่ยวได้ อันนี้ตัวอย่าง ดิฉันคิดว่าเรื่องทางทะเลสัมพันธ์กับทางเศรษฐกิจ สัมพันธ์กับสังคม แต่ตอนนี้รัฐบาลเอายุทธศาสตร์เรื่องท่องเที่ยวเป็นตัวนำ ฉะนั้นจึงนำเรื่องนี้เป็นช่องโอกาสที่จะเข้าไปสะกิดเรื่องท่องเที่ยว ส่วนนี้คิดว่าข้อมูลที่อาจารย์อรพรรณ support พบพบมาเห็นหลายอันที่สามารถนำไปยื่นให้นายกรัฐมนตรีได้ว่าแลกมา กับรายได้ประเทศก็ล้านเหรียญ กับการสูญเสียอะไรบางอย่างก็ล้านบาท เป็นข้อมูลมูลค่าขั้นต่ำ หรือเก็บภาษีบำรุงจากนักท่องเที่ยว มาบำรุงทรัพยากร

ส่วนเรื่องที่อาจารย์เรวดีกล่าวมาจะเชื่อมโยงกับอาจารย์วิชญ์ เรื่อง cost benefit analysis เช่น สร้างท่าเรือท่าเรือธรรมดาไม่ต้องน้ำลึก มีแนวปะการัง มูลค่าปะการังต่ำ ท่าเรือนี้คุ้มค่าในการลงทุน ข้อมูลอาจจะต่ำเกินไป ข้อมูลนี้ต้องระมัดระวัง ฉะนั้นยุทธศาสตร์อาจจะเป็น caution กับโครงการทุกกระทรวง ทบวง กรม ว่าถ้าเมื่อไหร่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ขอให้คำนึงถึงเรื่องนี้ ซึ่งเข้าใจว่าโครงการของรัฐจะจ้างที่ปรึกษา ต้องให้คิดทุกโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ก็ได้ คือเรื่องที่สามารถทำได้ มีข้อกำหนดลงไป หรือให้เป็นนโยบายส่วนกลางและหาแนวทางออกกระเป๋ายาวจะทำได้ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวัง อีกอันที่เคยเจอเชื่อนแม่วงก์ ชาวบ้านมีการพยายามพูดว่าอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีเสือ ทะเลมีโลมาขึ้นบัญชี มีพูน ทุกสิ่งสำคัญแต่คนสำคัญกว่า อาจารย์เฒ่าศักดิ์จะตอบประชาชนว่าอย่างไร ต่อให้คิดมูลค่าเป็นร้อยล้าน เป็นพันล้านสูงกว่าชีวิตคนหนึ่งคน คนสำคัญกว่า และคนมีมากกว่าหนึ่งคน สมมติทำงานนี้คือประเด็นที่เจอเชื่อนแม่วงก์ ฉะนั้นการศึกษาของ สกว. คงไม่ใช่แค่เรื่องประเมินมูลค่า ต้องลงไปทำการให้คุณค่าอย่างที่ว่าทางทช. หรือท่านจุฬพล คือนอกจากจะให้ความรู้ behavior economic จะมีวิธีอย่างไรลงไป คงไม่ใช่งานวิจัยหรือศึกษาอย่างไร อันนี้เป็นประเด็นที่สอง cost benefit analysis

ประเด็นที่ 3 อาจารย์วิชญ์พูด natural base line ก็เห็นประโยชน์และจากการศึกษาก็คือ ภาคทางทะเลมีภาคใต้แบ่งเป็นตะวันออก ตะวันตก ตัวชี้วัดต่างกัน ภาคตะวันออกมี กทม. มี 3 สมุทร บวกกับ ตราด จันทบุรี ระยอง เพิ่มอีกอันคือ EC ที่ระยองจะเริ่มขึ้นจะทำให้มีปัญหาระบบนิเวศที่เรื้อรังเข้าวังออก ตรงนี้ก็จะมีตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน และหาตัวคูณที่อาจารย์เสนอ เป็นเรื่องที่รอนานไม่ได้ ถ้าทำได้ก็จะเป็นงานที่อาจารย์อรพรรณพบพบมากจะดี ไม่จำเป็นต้อง natural base line แต่อยากให้มีตัวชี้วัดเรื่อง natural base line เห็นด้วยกับที่ ทช. พูดว่าเหยียบปะการังพังไปหนึ่งกิ่งจะกระเทือนไปถึงตารางเมตร หรือต้น แต่จากประสบการณ์เรื่องโลกร้อนและใช้เป็น case ฟ้องร้องในความเสียหาย ดร.พงษ์ศักดิ์ จากอุทยานแห่งชาติและกรมป่าไม้ ท่านวิเคราะห์ว่าตัดป่าหนึ่งไร่ทำให้โลกร้อนมูลค่าความเสียหายมีกี่มิติ ประมาณ 5-6 มิติ คิดประมาณไร่ละ 150000 บาท แต่แนวทางนี้บริษัทที่ปรึกษาที่ทำเรื่องเชื่อนจะนำไปใช้อ้างเสมอ พอมีเรื่องเวลาก็บวกมูลค่าของเงินนั้นก็เพิ่มขึ้น งานของอาจารย์พงษ์ศักดิ์ก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ไม่หยุดนิ่ง มี debate ของหลายสำนักคิดแบบนี้ไม่ถูก คำถามมีอยู่ว่าถ้าคนเอาตัวเลขนี้มาและตัดป่าเสีย 100000 บาทต่อไร่ ไม่รวมเรื่องโลกร้อน ปุย ดิน ฝนไม่ตก ดินไม่ชะล้าง เทียบกับพื้นที่การเกษตรที่ไร่แลกกับป่าไม้ก็ไร่ เพราะฉะนั้นป่านี้คุ้มค่ากับการตัดเพื่อสร้างอ่าวเก็บน้ำให้กับประชาชน หรือป่านี้สมควรตัดเพื่อมาสร้างทางรถไฟลอยฟ้าให้ประชาชน ทะเลเหมือนกันก็จะมีถนน natural base line จึงมีข้อควรระวังและมี caution เพราะรายงานที่เขียนและคนอ่านไปเอาข้อมูลมาต้องปรับปรุงประยุกต์ใช้ หยิบบางเรื่องมาอย่างไร เป็นเรื่องดีแต่ต้องมี caution ตลอดเวลา เป็นงานวิจัยที่น่าสนใจ ซึ่งก็คือภูมิภาคที่กล่าวมา แต่ไม่แน่ใจว่าระบบนิเวศที่มีปะการัง ปลาการ์ตูน มีสาหร่าย จะ complicate จะลำบากอย่างไร ก็ต้องมาคุยกัน และขอเสนออาจารย์โสภารัตน์ว่าควรเอาคนสองกลุ่มหรือสามกลุ่ม มาคุยกันก่อน เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม กับทรัพยากรทางทะเล หรือทางประมง ก่อนที่จะได้โจทย์ บางทีการคุยกันก็ได้ solution ไม่จำเป็นต้อง

ทำการศึกษาอีกแล้ว การมีส่วนร่วมของสังคม มิติสังคม เศรษฐศาสตร์ ทำความเข้าใจกัน ก็จะได้โจทย์นำเสนออาจารย์
เผด็จศึกได้

นาวาเอกเกษม เนียมฉาย

ขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทะเล เรื่องการบูรณาการเป็นเรื่องที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าจะต้องทำงานร่วมกัน
เมื่อได้เห็นถึงหัวข้อที่คุยกันวันนี้ keywords สำคัญคือเรื่องเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในการทำงานผม
อยู่กองทัพเรือ ทำหน้าที่ในการออกเรือลาดตระเวน จะมีคำถามเกิดขึ้นบ่อยครั้งมากกว่าที่ออกเรือประเทศใดอะไร ปกป้อง
ผลประโยชน์แห่งชาติ แล้วปกป้องได้แค่ไหน วัดไม่ได้ มีความพยายามอยากจะทำออกมาว่าตกลงที่ออกมาหนึ่งครั้ง
กองทัพเรือได้งบประมาณ สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลได้มากเท่าไร แต่คิดไม่ออก อันนี้อยากจะเป็นหัวข้อ
หนึ่งในการวิจัยก็ได้ นอกจากจะมองในมิติของสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แล้ว อาจารย์อรพรรณพูดแล้วยังมีสิ่งที่มีมูลค่าแต่ยัง
ไม่ได้ใช้ การที่เราไปทำบางอย่างเพื่อปกป้อง แต่จริงๆ มูลค่าอาจจะมหาศาล กับสิ่งที่ลงทุนลงไป

วันก่อนที่ไปร่วม Blue Economy Forum ที่มีการพูดถึงมูลค่าต่างๆ ในประเทศต่างๆ มีส่วนหนึ่งที่เขียนถึง
งบประมาณของภาครัฐในการไปร่วมตรงนั้น มองว่าเป็นรายจ่ายหรือไม่ แต่ภาพรวมเป็นรายได้ ก็ยัง conflict กันอยู่ แต่
ตรงนั้นอาจจะสื่อให้เห็นว่ารัฐบาลได้ลงทุนกับตรงนี้เพื่อปกป้องจริงๆ ได้กลับมา return เราสามารถปกป้องในสิ่งที่ไม่ได้
ใช้อิทธิมหาศาล เป็น trend ที่มุ่งไปทางนั้น แต่สำคัญก็คือแล้วเท่าไรกันแน่ สุดท้ายที่จะวัดออกมาได้จะทำให้การคิด
อะไรต่างๆ ยากขึ้น แต่เข้าใจว่ามีหลายทฤษฎี บางทฤษฎี อาจจะต้องมีการคุยกัน จะไปโยงเกี่ยวกับเรื่องของแผนการ
ปฏิรูปและยุทธศาสตร์ชาติเช่นเดียวกัน ในเรื่องของการบริหารจัดการทะเลโดยภาพรวม เพราะถ้าสามารถวางแผน
ดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ก็จะง่าย อันนี้ก็อยู่ในประเด็นการปฏิรูปซึ่งพูดถึงการทำ marine special planning

การที่จะได้มาซึ่งตรงนั้นมีข้อมูลที่ต้องการมากๆ และที่สำคัญก็คือเป็นการวิเคราะห์ เป็นการวิจัย ตรงนั้นจะ
ช่วยโจทย์ได้มาก มาดูกิจกรรมต่างๆ แต่ละกิจกรรมมี conflict คำถามที่ conflict หรือ cost benefit ต่างๆ อันไหน
มากกว่า น้อยกว่า มีผลกระทบอย่างอื่นหรือไม่ ที่เห็นในการนำเสนอของอาจารย์ กิจกรรมทางทะเลรวมๆ 30 กว่าอย่าง
มีมาก แล้วจะให้วางแผนในอนาคตสมบูรณ์หมายความว่าต้องมีข้อมูล 30 กว่าด้าน จะได้วางแผนถูก อย่างพืชายังสร้าง
ท่าเรือออกไปหรือไม่ การที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ EC ที่กำลังทำอยู่ สุดท้ายจะได้มากกว่าเสียหรือไม่ การคิดต่างๆ จะคิดให้
ครบองค์ประกอบ และในเรื่องการทำข้อมูลในเชิงเศรษฐศาสตร์ตรงนี้ก็จะเป็นส่วนที่ช่วยให้การวางแผนในอนาคตง่ายขึ้น
และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

คุณปิยะนุช บุญเย็น

อยากจะได้เรียนให้ทราบว่ากระทรวงได้มีการให้ความสนใจเรื่องทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นแผนแม่บทการท่องเที่ยว
ทางน้ำที่ดูทั้งระบบ น้ำจืด น้ำเค็ม ตอนนี้กำลัง run โครงการ และเรื่อง tourism ที่กำลังทำแผนนี้อยู่ซึ่งก็อยากจะได้
ข้อมูลจากหลายๆ ท่านถ้าสามารถนำมาประกอบงานให้สมบูรณ์มากขึ้น และเรื่อง sea sand sun อันนี้ก็ให้ความสนใจ
เหมือนกัน ในหลายๆ เวทีที่มองว่าการท่องเที่ยวเป็น trade ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งก็อยากรู้เหมือนกันว่าจริงๆ
ตอนนี้มี innovation มินิวัตรกรรม เทคโนโลยีอะไรที่สามารถทำให้เรากลายเป็น key initiative กลายเป็นเครื่องมือ
อนุรักษ์พัฒนามากกว่าที่จะไปฆ่าฟันสิ่งแวดล้อม คือไม่ใช่อยากไปใช้ประโยชน์อย่างเดียวแต่ก็อยากอนุรักษ์ด้วย trend
โลกที่มาก็คิดว่าจริงๆ ประเทศไทยก็ควรเปลี่ยนจาก mass ต้อง maintain ลูกค้าเก่าไว้ด้วยกับลูกค้าใหม่ที่คิดว่าน่าจะ
เฉพาะเจาะจงมากขึ้น อย่างหลายๆ ท่านบอกว่าดู holistic เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ทุกอย่างที่บอกมาก็อาจจะไม่เหมาะสมกับ
หลายๆ ที่

ทางเราอยากจะเห็นว่ามันแต่ละท่านจริงๆ ได้ output ออกมาเราอยากรู้ contribution เป็นอย่างไร และ how to ออกไปเป็น solution ในการที่จะเอาไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ตอนนี้เราเองพยายามปิด gap ช่องว่างระหว่างมือที่จะไปประสานกันระหว่างภาครัฐกับทางทีม สกว. คือจะพยายามให้ข้อมูลในเรื่องของว่าทางเราต้องการอะไร เราเองอยากรู้เหมือนกันทางท่านมีอะไรอยู่บ้าง และอะไรที่เราจะมาเสนอบ้าง มีโครงการที่คิดว่าน่าจะเอา trend ท่องเที่ยวของโลกเข้ามาคุยกับทุกๆ ท่านว่าจริงๆ ตอนนี้ในฐานะที่กองทุนเรื่องสถิติข้อมูลด้วย มีอะไรและนำไปใช้ประโยชน์ได้ และการที่จะไป need กับ trend นั้นจะสามารถปิด gap อะไรได้บ้างกับสิ่งที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อจะตอบ การพัฒนาการท่องเที่ยวต่อ และแผนแม่บททั้งหลายก็อยากจะทำให้ดีและมากที่สุด

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

ขอขยายความ คณะกรรมการปฏิรูปทำเรื่องนี้อยู่ไม่ว่าจะเป็นระบบฐานข้อมูล เราต้องการแผนบริหารจัดการ ทะเลรายจังหวัด marine special planning อันนี้จะต้องเกิดขึ้นแน่นอน แต่ข้อมูลพื้นฐาน ทช. กรมอุทยาน ทั้งหมดจะต้องมารวมเป็นบูรณาการ รวมถึงคณะกรรมการจังหวัดรายจังหวัดซึ่งจะมีผู้ที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมจังหวัดทะเล หรือ ทช. ผู้ว่าเป็นประธาน ทช. เป็นเลขา ทรัพยากรหน้าบ้านฤดูนั้นๆ มีอะไร ฐานข้อมูลจะถูกบูรณาการ ต่อไปก็จะพัฒนาเป็นลักษณะที่อยู่ในแผนชาติ อยู่ในกระบวนการ จะบูรณาการให้เป็นรูปธรรมตรงนี้ได้ อย่างไร ก็จะต้องจัดมารวมกันซึ่งมีอยู่แล้วในหลักการ ในแผน นโยบาย ก็ต้องช่วยผลักดันต่อไป

ย้อนกลับมาเรื่องท่องเที่ยวทางทะเล จริงๆ แล้วสถานที่ท่องเที่ยวในทะเลไม่ว่าจะเป็นกรมอุทยานก็ตาม คณะกรรมการจังหวัดปัจจุบันก็ดูแลสิ่งแวดล้อมจังหวัด ก็สามารถจะถอดตัวแบบ เมื่อมีคนถามว่าทำไมรัฐบาลไม่สั่ง เรื่องนี้อยู่ในแผนความมั่นคงแห่งชาติ 2558 ข้อ 4 เรื่องความยั่งยืน แต่กระทรวงต้องนำไปดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อรองรับ เช่น กระทรวงท่องเที่ยวอยากร่วมกับกระทรวงสิ่งแวดล้อมซึ่งมีกรมอุทยานกับกรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่งในการบริหาร การใช้ประโยชน์ในเรื่องของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรอย่างไร เช่น ฤดูไหนปิด-เปิด เกาะตาชัย เกาะแสมสาร ปิด 6 เดือน คำนวณนักท่องเที่ยวจะเปิดที่จะรองรับ อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เป็นภาคปฏิบัติ เช่นเดียวกันคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องความปลอดภัย เรามีหรือไม่ เป็นโจทย์ที่โยนให้กระทรวงท่องเที่ยวไป ตรงนี้คือสิ่งที่อยากจะบอก โจทย์ต่างๆ นี้คณะกรรมการปฏิรูปอยากจะเห็น นักท่องเที่ยวมาอย่างมีระเบียบ มีระบบ ในการควบคุมทั้งหมดนี้เป็นงานวิจัยที่จะต้องคิดมารองรับผู้บริหารเพื่อจะไปกำหนดแนวทางปฏิบัติของตนเองในรายการกระทรวง ในพื้นที่ของตัวเอง บางที่เป็นอุทยานทำไมเก็บเงินค่าอุทยานหลายสิบล้าน ปัจจุบันสองพันกว่าล้าน เป็นทะเลพันกว่าล้าน เป็นตัว source หมดว่าเกิดอะไรขึ้น เงินพวกนี้จะย้อนกลับก็จะมีการวิจัยรองรับว่าจะกลับไปดูแลทะเลอย่างไร กระบวนการในการดูแลต่างๆ อยู่ในแผนเพียงแต่จะขับเคลื่อนได้หรือไม่ ประเด็นคือ ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร หากคนที่รู้ที่มาดำเนินการไม่ได้ หากผู้นำที่จะ lead ทำเรื่องนี้ไม่ได้ สุดท้ายคือไม่คิดจะทำอะไรเลย เพราะว่ามีแผนแล้วบางเรื่อง เรื่องเขตทะเลตั้งแต่ปี 2557 หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ทำจริงๆ เพราะฉะนั้นหน่วยงานวิชาการอย่าง สกว. วช. ต้องหาศูนย์กลาง ต้องมาตั้งสถาบันเฉพาะทางที่มีข้อมูลความคิด ต่างคนต่างคิดไม่ได้อีกแล้ว

รศ.ดร.อดิศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

มูลค่าสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทำหาย ไม่ใช่เฉพาะการมีแนวคิด ใช้ซอฟต์แวร์ แต่เป็นปรัชญาของคนที่อยู่ร่วมกัน มูลค่าสิ่งแวดล้อมเวลาไปประเมินบางอย่างมีหน่วยงานเจ้าของเงินก็ดี ก็หวังว่ามูลค่าที่อยากเห็นจะสูง แต่บางครั้งก็ออกมาต่ำเหมือนกัน คำถามคือ ทำใจได้หรือไม่ที่คนไทยเห็น ไม่ได้เห็นว่าสิ่งที่คุณคิดว่าสำคัญๆ ขนาดนั้น แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจจะออกมาสูงมากก็ได้ เพราะฉะนั้นก็เป็นการวัดใจว่าคนไทยคิดอย่างไรกับสิ่งแวดล้อม และบางครั้งก็

พบว่าหลายๆ ท่านเคยเห็นภาพว่าคนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเหมือนคนต่างชาติที่ทำ บางทีออกมาค่อนข้างต่ำ ก็เป็นเรื่องท้าทาย ขอพูดต่อจากอาจารย์นิรมล อย่างที่ถามเกี่ยวกับคนใครสำคัญกว่า ไม่ต้องคำนวณเลยว่ เสือต้องสำคัญกว่าแน่นอน เพราะว่าคนสังคมเราตีค่าให้อยู่คนละ 5 ล้านบาทเท่านั้น ผมไปขับรถชนคนตายฟ้องอย่างไร ศาลก็ให้จ่ายไม่เกิน 5-6 ล้าน อาจารย์ดิเรกเคยใช้ statistical life คำนวณประมาณ 4 ล้าน เพราะฉะนั้นตัวเลขนี้เสียจะแพงกว่าคน นี่เป็นตัวอย่างว่าคนไทยจะรับข้อมูลมูลค่าแบบนี้ได้หรือไม่

งานประมวลที่อาจารย์อรรถพรจัดทำมาเป็นคลังข้อมูลที่มีประโยชน์ แต่ค่อนข้างยาก งานบางที่เราเห็นนิสิตทำวิทยานิพนธ์เป็นสิ่งที่อาจารย์นำมาแค่นิดเดียว มีนิสิตนิด้าทำงานประเมินมูลค่า เวลาถามคนว่าปลาพยนต์มีค่าเท่าไร จะเกิดคำถามว่าเอาตัวปลาหรือไม่ หรือจะเอาสายพันธุ์ เพราะปลาพยนต์ตายค่าไม่เท่ากัน แต่ถ้าตายแบบสูญพันธุ์ก็อีกแบบหนึ่ง เพราะฉะนั้นจะมีความยุ่งยากพอสมควร เวลานิสิตไปทำงานวิจัยบางทีก็ยังขาดความละเอียดอ่อน ค่าที่ได้มาก็จะมีปัญหา อย่างที่อาจารย์นิรมลอ้างถึงของกรมป่าไม้ 150,000 คือเป็นงานที่วิจารณ์อย่างไรเขาก็ไม่รู้ลึก คือผิดตั้งแต่หัวถึงหาง

เวลาที่พูดถึงมูลค่าสิ่งแวดล้อมตัวเลขที่มักจะเป็นประโยชน์เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นตัวเลขภาพเล็ก ภาษาเทคนิคเรียกว่า marginal value เช่น จะถามว่าถ้าสร้างถนนจะทำให้การพังทลายของชายฝั่งเท่าไร และทรัพยากรทางทะเลจะเสียหายเท่าไร อันนี้เป็นตัวเลขที่อยากเห็นเพราะจะบอกได้ว่าถนนเส้นนี้ไม่คุ้มถ้าทำไป อำนวยความสะดวกได้เพียง 10 กิโล แต่ต้องสูญเสียชายหาด 10 หาด ก็จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ แต่มูลค่าชายหาดทั้งประเทศกลับเป็นตัวเลขที่ไม่ค่อยมีประโยชน์ Total value ถ้าจะสังเคราะห์ได้สหประชาชาติ GDP ไม่มีใครมาพูด GDP ประเทศไทยก็ล้านๆ แต่จะบอกว่าเปลี่ยนจากปีที่แล้วเท่าไร เราจะดูส่วนต่างๆ เพราะจะบอกได้ว่าเราทำมาดีแล้วหรือยัง มูลค่าทางทะเลก็เหมือนกัน ปลาพยนต์ทั้งอ่าวไทยสมมติว่ามี 100 ตัว เราไม่อยากรู้ว่ามูลค่าเท่าไร แต่อยากรู้ว่าถ้าไปทำท่าเรือน้ำลึกแล้วปลาพยนต์ตายไป 7 ตัวคุ้มหรือไม่ นี่ก็เป็นลักษณะความละเอียดของข้อมูลด้านมูลค่าที่ควรจะต้องรับไว้ และยิ่งจะขยายมูลค่าจากปลาพยนต์ 7 ตัว ถ้าเราอยากประเมิน 8 - 9 ตัว ความยากจะมากขึ้น ถ้าปลาพยนต์ตายไปเรื่อยๆ จาก 7 เป็น 20 ตัว เราจะวิ่งไล่เส้น demand curve ขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นมูลค่าปลาพยนต์ตัวสุดท้ายจะสูงกว่าตัวที่ 70 ปลาพยนต์ในอ่าวไทยแต่ละตัวมีค่าไม่เท่ากัน สิ่งแวดล้อมจะมีพฤติกรรมแบบนี้โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมมีสถานะบอบบางและหายาก จะมี diminishing marginal value จะเปลี่ยนไปเรื่อย ฉะนั้นนักเศรษฐศาสตร์จึงพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะประเมิน total value ฉะนั้นเรื่องของ scale size จะมีผลและจะไปโยงที่อาจารย์วิษณุพูดถึงการ meta analysis ทำได้ แต่ว่าจะมีสองอย่าง คือ อาจารย์สุชายพูดถึงเอาป่าชายเลนแถวชลบุรีมาใช้ได้หรือไม่ และนำไปใช้ที่เกาะสมุย และจะเพิ่มค่าให้ เวลาที่โอนไปสมุยอาจารย์เพิ่ม condition พอเพิ่มจะกิน degree of freedom และอาจารย์อรรถพรถามถ้าดูป่าชายเลนมีไม่ถึง 15 studying ไม่พอที่จะมา estimate เพราะจำนวนน้อยและความต้องการตั้งคำถามเชิงนโยบายค่อนข้างมาก แต่ถ้าทำได้ก็ดี ถึงจะทำ meta analysis ได้ก็ตามเราจะใช้ในขอบเขตที่ไม่มากนัก เช่น พื้นที่ระบบนิเวศไม่เกินหนึ่งอำเภอ หนึ่งจังหวัด เพราะถ้าพยายาม estimate ความเสียหายทั่วอ่าวไทยจะเป็นการทำ total value ซึ่งจะไปฝืนหลัก diminishing return จะไม่ค่อยแม่น อันนี้เป็นข้อควรระวังที่น่าตัวเลขของงานต่างๆ มาใช้ เราต้องไปดูที่พื้นฐานว่านักวิจัยตีกรอบการประเมินไว้อย่างไร ใช้ในขอบเขตประมาณเท่าไร สิ่งที่น่าจะทำได้ถ้าไม่จำเป็นอย่าไปประเมินมูลค่าอะไรที่เป็นทรัพยากรทั้งหมดในอ่าวไทย เพราะน้อยครั้งที่จะมีโอกาสต้องตอบโจทย์นั้น โจทย์พวกนี้ควรจะมึงานวิจัยอย่างที่ว่าอาจารย์อรรถพร review มา สุดท้ายก็อาจจะเป็นเช่น กัดเซาะชายฝั่ง เป็นเรื่องที่น่าศึกษา เพราะปล่อยให้หน่วยงานของรัฐไปสร้าง hard structure พังไปเกือบทั้งประเทศ ของเสีย ขยะทางทะเล น้ำเสียที่ปล่อยลงไปทะเลหรืออาจจะเป็นเรื่องการท่องเที่ยวบนเกาะที่มีความหนาแน่น ประมง สุดท้ายเรื่องอุปกรณ์ประมง อวน ตาข่าย ก็นี่ถึง

จะเหมาะ cost คุ่มหรือไม่กับมูลค่าปลาที่ได้กับความเสียหายทางทะเล พวกนี้เป็นงานไม่ใหญ่มาก คำนวณ marginal value น่าจะแม่นยำและใช้ประโยชน์ทางนโยบายได้

คุณศุภรัตน์ ดิษบรรจง

ขอแจ้งกับกรมประมง ถ้าจะมีการ census ของประมงจะต้องทำเรื่องแจ้งสำนักงานสถิติ สำนักงานสถิติจะสนใจหลักๆ คือ population census ใหญ่ๆ เท่านั้น อุตสาหกรรม สมมติว่าสำมะโนเจ้าท่าจะไปขอข้อมูลไม่มึงบ กรมเจ้าท่าก็ค่อยๆ ทำกันเอง และใช้ข้อมูลทุติยภูมิมาช่วยและลงไปสำรวจที่ทำเรือเอง

ประเด็นที่สอง อยากฝาก สกว. ในการวิจัยอยากให้ predict ในทำนองเศรษฐศาสตร์เอาสถิติประชากรมาเกี่ยวข้อง ตอนนี้ในมุมมองของตัวเองที่เจอ predict เป็นหัวกลับ ประชาชนเริ่มเปลี่ยน life style เริ่มเปลี่ยน ท่องเที่ยว สถิติการท่องเที่ยวทางน้ำขึ้นจำนวนมาก ปรากฏว่าร้านอาหารก็ดี แต่ให้ระวังอีก 10 ปีในอนาคต life style คนพวกนี้จะเปลี่ยนอายุจะมากขึ้นทุกอย่างจะเปลี่ยนไป วันก่อนไปประชุมที่มาเลเซีย ญี่ปุ่นบอกว่าเขาทำการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐศาสตร์ในแบบที่รองรับผู้สูงอายุขึ้น เพราะ life style จะมานั่งเรือหางเรือ เทียวเกาะ เขามองในอนาคตถึง life style ที่เปลี่ยนไป ซึ่งพอประชากรเราลดน้อยลง ธรรมชาติอาจจะดีขึ้น การแก่งแย่งก็อาจจะน้อยลง ก็จะเป็นวัฏจักรอย่างนี้ เป็นจุดรอยต่อจากข้อมูลทางสถิติแล้วนำไป merge กับงานอื่นโอกาสในการพยากรณ์มากขึ้น ทิศทางของประชากรจะอย่างไร อันดับที่สองในบางมิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อยากให้ดูทั้งมูลค่าและปริมาณสินค้าควบคู่กันไป เศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มักจะมองแค่มูลค่า แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นตัว check cost คือปริมาณ เจ้าท่าโดนต่อว่ามาว่าทำไมคำนวณปริมาณสินค้าขึ้น แต่ศุลกากรบอกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าลดลง เมื่อมาเช็คอย่างเช่นน้ำยางเดือนนี้ 80 บาทต่อกิโล เดือนถัดมาเหลือ 10 บาท คือไม่ใช่ nature ข้อมูลไม่ใช่ ไม่มีใครถูกไม่มีใครผิด แต่อยากให้ศึกษาถ้าเอามูลค่ามาเป็นตัวแปรหลักเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าอัตราเงินเฟ้อทุกอย่างเริ่มสูงขึ้นทุกปี คือ ต้องมีที่ check cost กัน

และที่อยากฝากไว้ก็คือ model トラバドเราต้องเข้าใจก่อนว่าฐานข้อมูลฐานรากไม่แม่นยำ ข้อมูลที่ได้มามีข้อจำกัด ไม่ได้มา center เดียวกัน ด้วยข้อจำกัด ขอนิยาม สถิติก็จะบอกอย่างนี้ซึ่งจะเป็นผลกระทบต่อการวิเคราะห์ model สถิติมาใช้ในทางเศรษฐศาสตร์ ทุกอย่างจะบอกว่าที่ผ่านมาเอาสถิติมาใช้ในแบบที่มีข้อจำกัด แต่เอาข้อที่ไม่จำกัดมาใช้ เป็นข้อมูลที่มีปัจจัยที่ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าทำไมอย่างนี้ต้องขึ้น หรือต้องลง ตรงนี้จะทำให้ model ผิดพลาดหลายงานวิจัยจะออกมาขัดแย้งกันเอง ก็ขอฝากไว้ว่าบางอย่างดูเชิงเดียวไม่ได้ต้องมองหลายเชิง model คลาดเคลื่อนมากในการทำวิจัย

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

ขอเสริมกรณีประมง มีมุมหนึ่งในฐานะที่ลงพื้นที่และได้มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น อยู่ในคณะทำงานร่วมกับท่านรอยล มีรูปแบบในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากหมอสุขชัย จริงๆ คนที่อยู่ในพื้นที่อยากจะมาเสนอปัญหาของเขา เช่นเดียวกันเมื่อสักครู่นี้กล่าวถึงสำมะโนครัวชาวประมง ทำเรือประมงเครื่องมือประมง เรามีเครื่องมือคือคณะกรรมการจังหวัด มีสมาคมประมง 23 จังหวัด ประมงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้าน ทำไมเราไม่ใช่เครื่องมือที่อยู่ในพื้นที่จริงๆ มาทำ โจทย์ของเรื่องนี้คือ เข้าใจ เข้าถึง ถ้าท่านใช้ตัวเลขจากกรมเจ้าท่า ถามว่ากรมเจ้าท่าทะเบียนเรือที่จอดอยู่ตอนนี้ก็สาหัสอยู่แล้ว ตกค้างมากมาย คณะกรรมการที่อยู่ในจังหวัด มีการบูรณาการต่างๆ เหล่านี้ตรงนี้คือตัวกำเนิดข้อมูลที่แท้จริง ทำแบบเดิมๆ ให้สถิติแห่งชาติทำแบบเดิมอยู่ โจทย์ก็เกิดแบบเดิมที่เคยเกิด เขาก็จะใช้ตัวเลขที่มีอยู่ในเอกสารที่ทำอยู่ ไม่ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ไม่มีข้อมูลสถิติมาตอบโจทย์ในสังคมได้เลย ใน

งานวิจัยคำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง ต้องบูรณาการ เข้าสู่ชั่วอำนาจในการแก้ปัญหา นักวิจัยจะได้คุณค่าของ
ชิ้นงานทำออกมา และเป็นความภาคภูมิใจของชาติ

รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ

โจทย์จะมี 3 โจทย์ area ที่จะศึกษา อาจารย์โสภารัตน์บอกว่าใช้ระบบนิเวศเป็นพื้นฐานสมควรหรือไม่
อาจารย์วิชญพุดถึง natural base line จะตอบโจทย์ก็คิดว่าน่าจะเป็น area base อย่างที่อาจารย์เฒิมศักดิ์แนะนำใน
งานวิจัยให้เอาของ ทช. เขตแบ่งกลุ่ม 7 เขต น่าจะเป็นตัวชี้วัดบางอย่างได้ อาจจะเริ่มต้น review ที่อาจารย์อรรถพรณ
และเติมเต็มในบางส่วน อาจจะหางานวิจัยหรือทำร่วมมือกับคณะเศรษฐศาสตร์ ม.เกษตรฯ ยกตัวอย่าง

โจทย์ที่สองที่เป็นคำถามที่อาจารย์ชนาธิปถามว่าเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ทำไปเพื่ออะไร มีทิศทางอย่างไร งานที่
อาจารย์อรรถพรณ review จะเป็นเรื่องมูลค่าของทรัพยากร แล้วจะไปไหนต่อ ก็ต้องตัดแปลงตัวเลขให้ตอบโจทย์ชาติได้
ว่า ให้รัฐบาล กระทรวงการท่องเที่ยวเห็น แผนยุทธศาสตร์หรือคณะปฏิรูปเห็นว่าทรัพยากรที่ประเมินมาคิดเป็นเงิน
ประมาณเท่านั้น เป้าหมายก็คือเอาสิ่งที่มีอยู่ให้มีคุณค่า เห็นมูลค่า เพื่อตอบโจทย์ว่าถ้าเศรษฐกิจเติบโตและทำให้เสียหาย
เช่น โลมาตาย พยูนตาย หล้าทะเลหาย ปะการังฟอกขาว เราเสียหายไปเท่าไรแลกกับการท่องเที่ยวที่ได้เงินมา หรือถ้า
ไม่ทำให้เสียหาย ดูแลอย่างดี มีงบประมาณแผ่นดินลงไป และดึงดูดนักท่องเที่ยวมา เราจะได้ประโยชน์อะไรจากการที่มี
โลมาอิรวดีจากที่มี 100 ตัว เป็น 200 ตัว เป็นต้น นี่คือการเป้าหมายของเครื่องมือเศรษฐศาสตร์แค่ประเมินคุณค่า ยังมี
ประเมินความเสียหายที่ทุกคนอยากได้ ซึ่งหาได้เล็กๆ น้อยๆ ก็ให้ม.เกษตรสองคณะร่วมมือกัน เครื่องมือเศรษฐศาสตร์มี
อย่างอื่นอีก ไม่ใช่แค่เทคนิคการประเมินที่อาจารย์อรรถพรณนำเสนอ แม้กระทั่งให้ชาวบ้านชุมชนรู้จักสถิติของการเก็บ
ข้อมูลปะการัง อันนี้อาจจะเป็นลักษณะของพื้นที่ที่แล้วแต่จะถูกแบ่ง อันที่ขาดช่องว่างที่อาจารย์อรรถพรณพูดคือสิ่งที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ที่อยู่ได้น้ำแข็ง เทคนิคนี้เป็นเทคนิคที่ยังนิ่งอยู่ ตรงนี้อาจจะมีนักเศรษฐศาสตร์ลึกๆ มานั่งศึกษาต่อ

โจทย์ที่ 3 ท่านจุฬพลพุดถึงเรื่องการทำงานร่วมกันอย่างไร ต้องมีสถาบัน full time สกว. ก็ผลักดันกาญจนา
ภิเชก แต่อันนี้เป็น multi disciplinary อันหนึ่งก็คือ ภาบุคลากรที่เรียนปริญญาตรี โท เอก เพราะเป็นศาสตร์หรือบูรณา
การ และไม่มีหน่วยงานแม้กระทั่งคณะเศรษฐศาสตร์จะพยายามทำให้เป็นบูรณาการ คือบูรณาการเศรษฐศาสตร์เป็น
นิติศาสตร์ สุดท้ายจบที่หลักสูตรศิลปศาสตร์ ใครจะทำศิลปศาสตร์ทำงานในกฤษฎีกา ทำงานในธนาคารแห่งประเทศไทย
คือต้องสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ขึ้นมา ต้องถามท่านอาจารย์เฒิมศักดิ์ ท่านจุฬพล ว่าอยากได้หัวข้ออะไร แต่ที่คณะใช้
จะมีนักศึกษาสิ่งแวดล้อมที่สนใจด้านนี้ หายากมาก นักศึกษาไม่สนใจเพราะอะไร จะดึงดูดอย่างไร ก็ต้องมีวิธีเรื่องทุน
หรือไม่ก็ต้องนักวิจัย ยังไม่มีนักวิจัยเฉพาะทางซึ่ง สกว. น่าจะมีสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่ ส่วนบูรณาการอันนี้ต้องจัด
forum บางอย่างก่อนที่จะนำไปสู่ หรือเป็นกิจกรรม

เรื่องกรณียุทธศาสตร์การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์สามารถตอบเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ เครื่องมือทาง
เศรษฐศาสตร์สามารถตอบโจทย์การฟื้นฟูได้

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

อาจารย์นิรมลสรุปให้ค่อนข้างชัดเจนแล้วจริงๆ เจตนารมณ์ของวันนี้ต้องการให้เราเห็นว่าถ้าเราจะต้องทำงาน
อะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล โดยเฉพาะมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์เราต้องทำอะไรกันบ้าง ซึ่งเราขับเคลื่อนในแง่การ
ทำงานโดยมีเป้าหมาย อาจารย์เฒิมศักดิ์และอาจารย์ชนาธิปเปิดประเด็นเราจะไปกันอย่างไร คือสิ่งสำคัญมากกว่า แต่
เรายังมีงานสำคัญเรื่อง scale size ของงาน ในเรื่องของ caution ต่างๆ ของการนำข้อมูลมาใช้ ซึ่งคิดว่าจากตรงนี้ไป
โจทย์ที่จะต้องทำในส่วนของ สกว. เอง และนักวิจัยที่อยู่ในที่นี้ จุดประสงค์คือนอกจากจะช่วยกันคิดและยังช่วยกันทำ

เราจะก้าวไปอย่างไร และโจทย์ที่ต้องทำน่าจะมีประเด็นอะไรบ้าง รับคำแนะนำของอาจารย์นิรมลมาทำการบ้านต่อ เพราะว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งถ้าทำงานแบบเดิมคือเสร็จแล้วมอบให้ไปพัฒนาโจทย์ ก็จะเข้าข่ายของการทำเหมือนกับสนใจในมิติของท่านไป มีข้อจำกัด แต่ถ้าเราอยากเห็นงานแบบใหม่ สกว.ต้องใช้วิธีการทำงานแบบเป็นระบบอย่างนี้ทำงานไปด้วยกัน วันนี้อาจจะกลับมาคิดว่าถ้าจะต้องทำเป็นโจทย์ซึ่งอาจจะมี scale ใหญ่ที่เป็น natural base line หรือแม้กระทั่งงานที่เป็นโจทย์ย่อยๆ บางโจทย์ที่เป็นนักวิจัยใหม่ๆ ทำงานร่วมกัน อาจจะมา classified ประเด็นของงาน และในแง่ของการทำงานที่เอาข้อมูลที่มีอยู่ที่อาจารย์อรพรรณรวบรวมมาก็อาจจะมีการทำเชิงสังเคราะห์ เพื่อที่จะเอาไปใช้ในเชิงนโยบายบางส่วนได้ แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะช่วยให้เห็นว่าตรงนั้นจะมี gap หรือเปล่า ต้องทำงานต่อ ต่อมาคือกระบวนการทำงานร่วมกันเชิงแบบบูรณาการ ซึ่งหลายหน่วยงานก็มีฐานข้อมูล มีนักวิจัยบางส่วนอยู่ กรมประมงก็อยากจะทำงานร่วมกัน กรมท่องเที่ยว กรมเจ้าท่า และการทำงานหลายๆ ศาสตร์ทำงานร่วมกัน ส่วนการทำเชิงยุทธศาสตร์มีผู้ทรงคุณวุฒิ คือถ้ามี backup น่าจะขับเคลื่อนไปได้ อันนี้เป็นส่วนที่คิดว่าจะเห็นทิศทาง ในฐานะผู้ประสานงานคงต้องเรียนเชิญนักวิจัยที่อยู่ในที่นี้มาช่วยกันเป็นโจทย์ขึ้นไป

รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน

ขอบพระคุณอย่างสูงการทำให้ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นอีก เข้มข้นขึ้น บทเรียนที่ สกว.ที่ต้องทำต่อคือกระบวนการการทำงานซึ่งอันนี้เป็นโจทย์ใหญ่ ประเด็นดีมากในระดับที่เราอยากจะมีคนเพิ่ม 2-4 เท่า แต่จะทำอย่างไรในข้อจำกัดอย่างนี้ เพราะชุดวิจัยนี้เป้าหมายก็คือทำงานสนับสนุนนโยบายการจัดการผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล เพราะฉะนั้นโจทย์ในระดับที่อาจจะเป็นโจทย์พื้นฐานคงต้องมีวิธีการส่งโจทย์อีกกลุ่มหนึ่ง หรืออีกส่วนหนึ่งที่จัดการทำงานวิจัยเพื่อ serve นโยบายนี้ ชุดนี้ถูกคิดมาตั้งแต่ก่อนการประกาศโจทย์ และเดินมาได้จะครบ 3 ปีตั้งแต่ได้แผนที่นำทาง วิธีการทำงานอาจจะไม่เหมือนกับงานวิจัยแบบอื่น อาจจะต้องอาจารย์ถามได้แง่คิด บางทีอาจจะเอาคำถามจากนโยบายมาตั้งเป็นโจทย์วิจัย อย่างเช่น จริงๆ แล้วการท่องเที่ยวทางทะเลในปัจจุบันเราได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์มากกว่า ถ้าแบบนี้จะเข้าไป catch ปัญหาและก็จะใช้เครื่องมือแบบนี้ก็จะเข้าไปถึงส่วนการบูรณาการโดยอัตโนมัติ ไม่มีมิติของศาสตร์ใด แต่ทุกศาสตร์ต้องมาคิดร่วมกันปัจจุบันที่ท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรหรือบริหารจัดการแบบนี้ ได้หรือเสียมากกว่ากัน เป็นคำถามในลักษณะที่ถ้านโยบายก็จะได้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ นักต่างๆ เอาคนที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ข้อคิดเห็น บางทีการมองแบบนี้อาจจะเป็นวิธีการทำงานแบบหนึ่ง คำที่โดนใจคือ ไม่ใช่แค่ product process ของ innovation แต่ปัจจุบันต้องมี position innovation อย่างในส่วนของรถยนต์ในปัจจุบัน รถยนต์ใช้น้ำมันอาจจะไม่ใช่สิ่งที่ขายได้เป็นที่นิยมต่อไป position innovation อย่างการท่องเที่ยว หรือการจัดการทางทะเลที่คนไม่เห็นความสำคัญ จะเปลี่ยน position ของยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรตรงนี้จะเอาอะไรมาเป็น position ในการเดินยุทธศาสตร์ ถ้าพูดถึงมูลค่าอย่างเดียวพอหรือไม่ ในส่วนต่างๆ เหล่านี้ทำอย่างไรจะเกิดนวัตกรรมทางการวางทิศทาง และในส่วนของ paradigm การคิด เพิ่งเคยได้ยิน paradigm innovation คือการเปลี่ยนวิธีคิดนวัตกรรมทางความคิดของคนที่จะเดินต่อไปในอนาคต ก็คิดว่าถ้างานในยุทธศาสตร์ทางทะเลมีประเด็นช่วยกันมองและเกิดนวัตกรรมที่จะมองให้เห็น เพราะทุกท่านได้ให้ keyword สำคัญมาก โดยเฉพาะทรัพยากรมากมายที่อยู่นอกเขตทะเลชายฝั่ง เป็นอีกอันหนึ่งที่ความคิดความอ่านเหล่านี้อยู่ในกรอบของความคิดคนไทยเลย หรือความสนใจ วันนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพูดคุย

รายชื่อผู้เข้าร่วมการเสวนา

1. พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์	รองปลัดกระทรวงกลาโหม	กระทรวงกลาโหม
2. คุณศุภรัตน์ ดิษบรรจง	นักวิชาการสถิติ ชำนาญการ	กรมเจ้าท่า / สำนักแผนงาน กลุ่มสถิติ วิเคราะห์
3. คุณสุภาณูจนวนดี มณีรัตน์	ผู้ตรวจราชการ	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
4. ดร.เพราลัย นุชหมอน		กรมประมง
5. คุณเกษราภรณ์ จงวิไลเกษม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา / สำนักงานปลัด
6. คุณปิยะนุช บุญเย็น	นักวิเคราะห์นโยบายและ แผนปฏิบัติการ	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา / สำนักงานปลัด
7. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	อาจารย์	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. คุณรังสิวุฒิ แก้วแสง	นักวิจัยผู้ช่วย	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. ผศ.ดร.วิษณุ อรรถวานิช	อาจารย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. ผศ.ดร.ภาสินี วรชนะนันท์	อาจารย์	คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ	อาจารย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. ดร.เรวดี จรุงรัตนพงศ์	อาจารย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
13. รศ.ดร.จารุวรรณ ชนม์ธนวัฒน์	อาจารย์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี
14. ดร.ชนิตา ดวงยิหาว	อาจารย์	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
15. คุณยุวนันท์ สันติทวีฤกษ์	นักวิจัยนโยบายอาวุโส	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ แห่งชาติ
16. คุณกฤษฎา บำรุงวงศ์	นักวิจัยนโยบาย	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ แห่งชาติ
17. รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
18. ศ.ดร.เมธิมศักดิ์ จารยะพันธุ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ บัณฑิตวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
19. ดร.บุศราศิริ ธนะ	ผู้จัดการแผนงาน	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
20. ดร.จุฑาทิพย์ มณีพงษ์	ผู้อำนวยการศูนย์ธรรมาภิบาล สิ่งแวดล้อมฯ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
21. คุณวิไลลักษณ์ สุรพฤกษ์	เจ้าหน้าที่แผนงานอาวุโส	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
22. คุณนิติ วงศ์เทพวานิชย์	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่แผนงาน	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

23. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่แผนงาน	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
24. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	ผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิภาพ สาธารณะ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
25. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	อาจารย์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
26. คุณสุรวิรัตน์ ชะนะมา		สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผนวก ข

การจัดเวทีเสวนานโยบายทางทะเล (Marine Policy Dialogue) ครั้งที่ ๒
ภายใต้ชุดโครงการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG14)

เรื่อง “เดินทาง Blue Carbon ของไทยอย่างไรดี?”

วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. – ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๔ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เริ่มประชุม เวลา ๑๓.๐๐ น.

กล่าวเปิดการเสวนา โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป ผาริโน ผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิภาพสาธารณะ สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย

กราบสวัสดิทักท่าน สำหรับวันนี้หลังการการวางแผนที่การวิจัย เรามีการมุ่งประเด็นไปที่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน แล้ว
ก็มีการดำเนินกิจกรรมเสวนา ได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดี อยากจะให้มีการแลกเปลี่ยนในหลายมิติ ไม่เพียงแค่มิติของ
ผลของงานวิจัย แต่ในเนื้อของการทำงานเชิงรุก การหาภาคีทำงานร่วมกัน การคิดหาประเด็นใหม่ๆ ที่จะจุดประกายให้
เข้าร่วมการทำงานวิจัย เรามีแผนที่นำทาง เรามีการดำเนินกิจกรรมที่ครอบคลุม มิติเศรษฐกิจ มิติของการจัดการข้อมูล
รวมถึงมิติของกฎหมาย เช่น ความชัดเจนของกฎหมายทะเล โดยทั้งหมดนี้ก็ไปสู่ขั้นตอนสู่การร่างนโยบายประเด็นต่างๆ
คงจะได้นำเรียน และแลกเปลี่ยน ในเวทีสาธารณะออกมาเรื่อยๆ

ประเด็นที่จัดหารื้อวันนี้ เกิดขึ้นการตกถกและการคิดตรงกันว่าไปข้างหน้าจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาต้อง
หาประเด็นใหม่ๆ ที่ตอบโจทย์ว่า ทะเลมามีมิติที่หลากหลายไม่ควรมองแค่มิติของสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว มันจะไปได้
ยาก ในการสร้างการมีส่วนร่วม ทำอย่างไรในการทำมูลค่า ของการที่จะประสานประโยชน์ ของการลดก๊าซเรือนกระจก
การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ มิติต่างๆของเหล่านี้ มันสอดแทรกอยู่ เราก็พูดกันมากในเชิงศักยภาพเชิง
กายภาพและเชิงชีวภาพ แต่ไม่มีการพูดมากเท่าไร ถึงเครื่องมือกลไกหรือทิศทางนโยบายที่จะขับเคลื่อนตัวธรรมชาติ
เหล่านี้ สามารถเพิ่มมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ และมูลค่าในการลงทุน แล้วก็เปิดโอกาสในการที่เราจะรักษา สิ่งแวดล้อมใน
เชิงของหลายๆ มิติ โดยเฉพาะ carbon มินียะของการ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ในหลายๆ ประเด็นสำคัญ เป็นที่มา
ของการประชุมกันวันนี้

สำหรับจุดประสงค์ของวันนี้ มี 2 ประเด็น

1. เป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประเด็นใหม่ๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป และร่วมกันทำด้วยกัน
2. ตามจุดประสงค์ของ สกว. อยากจะได้ ประเด็นหรือหัวข้องานวิจัย หรือแม้แต่นักวิจัยที่จะทำเรื่องนี้กันต่อไป
ในเรื่องที่เราหารือกันวันนี้ เพื่อที่จะได้เดินทางต่อ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของ สกว.

สำหรับวันนี้ได้รับเกียรติจากท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่าน

ท่านแรก ดร. พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) นำเสนอเรื่อง Blue Carbon : ความรู้ ช่องว่าง และทิศทาง ในอนาคตของไทย

ท่านที่สอง คุณคณิน แก้วอินทร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน โครงการสมาคมบลูคาร์บอน Blue Carbon Society นำเสนอเรื่อง ทิศทางและบทบาทขับเคลื่อน Blue Carbon ของภาคเอกชนในประเทศไทย

ท่านที่สาม ผศ.ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำเสนอ การทบทวนงานวิจัย Blue Carbon ของต่างประเทศและของไทย

โดยทั้งวันในการนำเสนอครั้งนี้ คงเป็นการนำเสนอที่ลงตัว เนื่องด้วยมีตัวแทนจากเอกชน และภาควิชาการได้มาแลกเปลี่ยนในวันนี้ เพื่อไม่เป็นการเสียเวลาขอเรียนเชิญท่านวิทยากรท่านแรก กรุณาให้ความรู้กับพวกเรา ในหัวข้อ Blue Carbon : ความรู้ ช่องว่าง และทิศทาง ในอนาคตของไทย

ส่วนที่ 1 : ดร. พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

(องค์การมหาชน) : เรื่อง Blue Carbon : ความรู้ ช่องว่าง และทิศทาง ในอนาคตของไทย

เรียน ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ดิฉัน พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก เรียนให้ทุกท่านทราบพร้อมๆกัน ในประเด็นเรื่อง Blue Carbon เป็นประเด็นทางวิชาการที่ใหม่ ที่ยังไม่รู้และน่าพิศวง ดิฉันจึงคิดออกมาจากการมองในมุมของผู้ไม่รู้ และอยากรู่ว่ามันควรจะเป็นอย่างไร โดยทำการวิจัยวรรณกรรม และเห็นว่ามีความที่ซ้ำกันกับวิทยากรท่านอื่น เนื่องจาก องค์ความรู้ของเรื่อง Blue Carbon ยังไม่มีในประเทศไทยมากนัก มากไปกว่านั้น จากการดำเนินงานในส่วนขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกเป็นระยะเวลานานนั้น เกิดประเด็นว่ามุมมองของตัวเองมีความแคบมาก หลักจากที่ศึกษาเรื่อง Blue Carbon เพราะ มองเพียงเรื่อง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับสภาพนิเวศทางทะเลและนิเวศชายฝั่ง โดยลืมนึกถึงประเด็นที่สำคัญ คือ ทะเลมีส่วนที่ดูดซับจากก๊าซเรือนกระจก ถ้าเรารักขามันอย่างดี จึงทำให้การประชุมในวันนี้ ได้มาพูดคุยกัน

อธิบายเริ่มต้นจาก “ วัฏจักรคาร์บอน ” ทั้งในอากาศ บนบกและในทะเล เป็นวงจรมีการดูดซับก๊าซเรือนกระจก เข้าไปโดยสิ่งมีชีวิตหรือพืชที่ต้องใช้ในการสังเคราะห์แสง จากนั้นแล้วดูดซับไปเป็นคาร์บอนในเนื้อไม้ หรือว่าถูกสะสมไว้เป็นตะกอนต่างๆ ในขณะเดียวกัน มนุษย์เป็นกลุ่มที่ใช้เชื้อเพลิงและสารต่างๆที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า กิจกรรมจะมีทั้งส่วนที่ปล่อย และส่วนที่ดูดกลับ โดยทั้งหมดถ้าวงจรมันอยู่อย่างสมดุล มันก็จะไม่มีปัญหา แต่เพียงในตอนนี้งจรในการปล่อยมันมีมากกว่าการดูดกลับ

ในส่วนของมหาสมุทรและชายฝั่งมีความเกี่ยวข้องกับวัฏจักรคาร์บอน อยู่ที่ร้อยละ 83 ของวัฏจักรคาร์บอนของโลกมีการหมุนเวียนผ่านมหาสมุทร และบนบกมีเพียงร้อยละ 17 นี่น่าสนใจมากเพราะว่า ส่วนที่เป็นมหาสมุทรมีประมาณน้อยกว่าร้อยละ 20 ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยบริเวณของชายฝั่งครอบคลุมพื้นที่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่มหาสมุทร โดยแหล่งนี้เป็นตัวสะสมคาร์บอนถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับการสะสมคาร์บอนในตะกอนมหาสมุทร เพราะฉะนั้นพืชต่างๆที่อยู่บริเวณแถวนั้นจะเป็นตัวที่จะดูดก๊าซเรือนกระจกไว้

ความหมายของ Blue Carbon คือ การกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่ง และระบบนิเวศทางทะเล เช่น ป่าชายเลน หญ้าทะเล ที่ลุ่มน้ำเค็ม โดยการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการบรรยายภาคเพื่อการสังเคราะห์แสง และจากนั้นเกิดการสะสมในกอน การสะสมคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งมีค่าสูงกว่าระบบนิเวศบก ได้แก่ ป่าเขตร้อน 2-4 เท่า และการสะสมในตะกอนในระบบนิเวศชายฝั่งสามารถขึ้นต่อเนื่องยาวนานเป็นร้อยปี

การกักเก็บคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่ง ข้อมูลจาก The blue carbon initiative จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบระบบนิเวศบนบก และระบบนิเวศทะเล เห็นได้ว่าระบบนิเวศป่าบนบกมีอัตราการสะสมและการดูดซับได้น้อยกว่าระบบนิเวศทางทะเล ได้แก่ ป่าชายเลน กลุ่มน้ำเค็ม หญ้าทะเล เมื่อเทียบตามหน่วย กรัมคาร์บอนต่อตารางเมตรต่อปี ณ ตารางเมตรที่เท่ากันในระยะเวลา 1 ปี การดูดซับในตัวของระบบนิเวศทางทะเลจะมีค่าสูงกว่าป่าบกมาก

ต่อไปในส่วนที่สะสมถ้าป่าบก จะมีการสะสมในรูปของเนื้อไม้ ในขณะที่ส่วนที่ระบบทะเล การสะสมในรูปตะกอนเป็นส่วนใหญ่ระดับร้อยละ 50 ถึง 99 เพราะฉะนั้นจะมีวิธีการสะสมที่แตกต่างกัน จึงได้ตระหนักว่า ตะกอนที่สะสมในทะเลมีการสะสมมาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปี จึงมีค่าของการสะสมคาร์บอนมากกว่าเป็นธรรมดา จะเห็นได้ว่า **วงจร Blue Carbon** ในส่วนข้างใต้และข้างบนมีการสะสมตะกอนในดินจะสูงมาก โดยการสะสมในระดับสูงจะอยู่ในระบบนิเวศป่าน้ำเค็ม

การกระจายของ Blue Carbon จะเห็นได้ว่ากลุ่มในประเทศอาเซียน จะเป็นกลุ่มที่ป่าชายเลนเยอะมาก ในขณะเดียวกันก็ไม่มีพื้นที่ลุ่มน้ำเค็ม ปรากฏให้เห็นมาก ซึ่งพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดของโลกครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 8.2 ล้านเฮกแตร์ และกลุ่มน้ำเค็มครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 5.495 ล้านเฮกแตร์ ในส่วนหญ้าทะเลไม่มีตัวเลขที่ชัดเจน

ประเด็นของป่าชายเลนของประเทศไทย ในระยะเวลา 10 – 20 ปีที่ผ่านมา มีประเด็นการถูกจัดลำดับเป็น 1 ใน 10 ของประเทศที่ทำลายป่าชายเลนมากที่สุดในโลก เข้าใจว่า อ.สนธิ เข้ามามีบทบาทช่วยกันปลูกป่าชายเลนมากขึ้น อัตราการทำลายป่าชายเลนก็ลดลงไป แต่ว่าโดยอัตราการลดลงของป่าชายเลนอันเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่าอยู่ที่ร้อยละ 0.16 – 0.39 ต่อปี

จากเหตุผลที่กล่าวมา ถ้าระบบนิเวศชายฝั่งทะเลหรือทะเล ถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมโทรม แน่นนอนว่าการดูดซับก๊าซเรือนกระจกโดยต้นไม้หรือระบบนิเวศบนบก เป็น **เรื่องที่ไม่ถาวร** สืบเนื่องจากการดูดซับในระบบนี้ดูดซับไปในระบบเนื้อไม้ พอเนื้อไม้ถูกทำลาย ถูกเผา จะทำให้ตัวคาร์บอน ถูกปล่อยกลับออกมา ซึ่งต่างกับการเอาพวกชีวมวลมาหมัก ทำให้เกิดมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซชีวภาพ เมื่อนำไปเผาทำเพื่อกิจกรรมต่างๆ ตัวคาร์บอนก็จะหายไป เรียกว่าเป็นการทำลายอย่างถาวร แต่ในส่วนของระบบนิเวศทางทะเลไม่ได้เป็นการทำลายอย่างถาวร เนื่องจากการดูดไว้ ถ้าเราไปทำลายในส่วนที่มันดูดไว้ มันก็จะกลับไปสู่ชั้นบรรยากาศอีกรอบ ถ้าระบบนิเวศชายฝั่งทะเลถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมโทรมจะทำให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขึ้นไปสู่ชั้นบรรยากาศ และได้มีการประมาณการว่าจะมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ความสำคัญของ Blue Carbon

มีหลายหลายประเด็น ไม่ใช่เพียงเป็นแหล่งดูดซับคาร์บอน ยังมีประเด็นของคุณภาพของน้ำ ห่วงโซ่อาหาร การเปลี่ยนแปลง ไปสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับชายฝั่งทะเล เพราะฉะนั้น **การลดก๊าซเรือนกระจก** มีแนวทางว่า การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งจะช่วยลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเรื่องของการลดก๊าซเรือนกระจก และเรื่องนี้ต้องทำให้อยู่ในนโยบายระดับชาติเป็นสิ่งสำคัญ ในการลดก๊าซเรือนกระจกจากการอนุรักษ์ระบบนิเวศชายฝั่งทางทะเล แรงจูงใจทางการเงินจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกจากการปลูกป่า ป่าน้ำ และ การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเล

นโยบายระดับชาติในประเด็น Blue Carbon ได้นำเสนอตัวอย่างบางส่วนเพื่อให้เห็นภาพว่าเรื่อง Blue Carbon ได้ไปถึงระดับในแล้วในระบบสากล

1.ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรตส์ได้ระบุถึงเรื่อง Coastal blue carbon ecosystem ใน Nationally Determined Contributions ภายใต้ความตกลงปารีส ว่าเป็นมาตรการหนึ่งในการลดก๊าซเรือนกระจกในประเทศ

2.ประเทศโดมินิกันมีแผนการลดก๊าซเรือนกระจกจากการรักษาและฟื้นฟูป่าชายเลนในแผน NAMA แผนการลดเรือนกระจกของชาติ ทำภายในปี 2020 ซึ่งได้กล่าวถึงการพิจารณาความเป็นไปได้ในการให้ carbon credit สำหรับชุมชนและภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในการรักษาและฟื้นฟูป่าชายเลน

NAMA ในส่วนของประเทศมีการตกลงกันแล้ว แต่ไม่มีแผนการลดก๊าซเรือนกระจกโดยใช้ Blue Carbon เป็นหนึ่งในการลดก๊าซเรือนกระจก

3.ประเทศจีนได้รวมเรื่อง Coastal blue carbon ecosystem ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ 5 ปีฉบับที่ 13 เพื่อให้เกิดการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

โดยที่ยกมาเพื่อให้เห็นว่าประเด็นเรื่อง Blue carbon การยกขึ้นเป็นแผนระดับชาติ แต่ยังมีย่อยนิด อาจเกิดจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ได้ติดทะเล หรืออาจจะระบบนิเวศทางทะเลไม่ได้มีความสมบูรณ์เท่ากับประเทศไทย ที่ต้องตระหนักในประเด็นนี้

ในประเด็นถัดมา เรื่อง **The Blue Economy Concept** ที่เป็นกระแสของทั่วโลกและทางเวทีแห่งนี้ได้มีการดูเรื่องนี้ด้วย ทางธนาคารโลกก็คิดเรื่องนี้เช่น ว่า Blue Economy เราจะทำอะไรให้เกิดความสมดุลกับกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและด้านที่จะรักษาสีน้ำเงินทางทะเล เพื่อให้ยั่งยืนขึ้น และเพื่อให้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้ความสมดุล

ส่วนหนึ่งเรื่องที่สำคัญ คือเรื่องของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ทำอย่างไรถึงจะรักษามันไว้ การป้องกันชายฝั่งหรือการหาวิธีการที่ทำให้เกิดการดูดซับก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น หรือว่าการจะลดขยะอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดมลพิษ ซึ่งเห็นได้จากการที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้เป็นระดับ 6 ของประเทศที่มีขยะทะเล ชายหาดของประเทศกลายเป็นที่รองรับขยะ ซึ่งมันส่งผลให้การดูดซับคาร์บอนโดย Blue Carbon มีประสิทธิภาพที่ลดลงเช่นกัน เพราะฉะนั้นส่วนประกอบของ Blue Carbon มีอยู่ใน Blue Economy แน่แน่นอน ในเรื่องผลกระทบ มีการมุ่งประเด็นไปถึงว่า ทำอย่างไรในการรักษา Blue Carbon ในเชิงป่าไม้ที่ต้องสร้างความสมดุลระหว่างการดูดซับกับการปล่อยก๊าซ เพราะฉะนั้นมีรายงานว่าการดูดซับของ Blue Carbon อยู่ที่ประมาณ 5 เท่าของป่าบก ป่าเขตร้อน

ยุทธศาสตร์ชาติของไทยในประเด็นเรื่อง Blue Economy

เชื่อมโยงกับประเด็นการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในยุทธศาสตร์ที่ 5 อยู่ในประเด็นที่สอง การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ซึ่งก็ตรงกับ Blue Economy ก็จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวของการเปลี่ยนแปลง ฐานชีวภาพ

ดิฉันเข้าใจว่า จากการศึกษางานมา เห็นได้ว่ากลุ่มงานที่ทำเรื่องนี้ ยังขาดประเด็นที่เรื่อง Blue carbon คิดแต่เรื่อง การทำลายของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ แต่ไม่ได้คิดว่า Blue Carbon เป็นตัวทำให้ดูดซับคาร์บอนได้ดี จึงอยากเสนอให้ สกว.เสนอไปในลำดับถัดไป

ประเด็นถัดมา ประเทศไทยไปลงนามรวมกันแล้วกับประเทศอินเดีย ในเรื่องของความมั่นคงทางทะเล (Maritime Cooperation and Security) (Retreat) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน – อินเดีย โดยนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถ้อยแถลง

“ เศรษฐกิจภาคทะเล (Blue Economy) จะส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเห็นว่าควรเร่งดำเนินการในลักษณะกิจกรรมใดพร้อมให้ดำเนินการทันที (early harvest) เช่น กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเล และการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ”

เพราะฉะนั้นนโยบายไทยได้เห็นเป็นรูปธรรม แต่ว่าจะทำอย่างไร ทำให้นโยบายนี้สามารถออกมาให้เป็นผลสัมฤทธิ์ได้ ต้องอาศัยการศึกษาวิจัย

หลักการของ CDM เป็นกลไกการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้พิธีสารเกียวโต ภายใต้หลักการของพิธีสารเกียวโต กลไกการพัฒนาที่สะอาด Clean Development Mechanism ให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้อย่างสมัครใจ และเอาปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ ไปขายให้กับประเทศพัฒนาแล้วเพื่อให้บรรลุผลการลดก๊าซเรือนกระจก

หลักการของ Clean Development Mechanism

1. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากโครงการ CDM นี้จะต้องได้รับการรับรอง (Certify) โดยหน่วยปฏิบัติการ (UNFCCC CDM-Executive Board, Designated Operational Entity: DOE และ Designated National Authority: DNA) ซึ่งแต่งตั้งโดย COP/MOP

2. จะต้องเป็นการเข้าร่วมดำเนินการด้วยความสมัครใจ (Voluntary participation) โดยได้รับความเห็นชอบจากภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความเห็นชอบของประเทศที่ตั้งโครงการ

3. จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง ตรวจสอบได้ และเป็นประโยชน์ในระยะยาวที่จะบรรเทาภัยเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และจะต้องเป็นปริมาณที่ลดได้เพิ่มเติม (Additionality) จากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปกติในกรณีที่ไม่มีการดำเนินโครงการ CDM ที่ได้รับการรับรอง

4. จะต้องเป็นโครงการที่มีการดำเนินการเพิ่มเติมจากธุรกิจปกติ (business as usual) ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเงิน (financial) การลงทุน (investment) เทคโนโลยี (technology) และสิ่งแวดล้อม (environment)

5. จะต้องสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นประเทศภาคีที่ตั้งโครงการ

6. กระบวนการต่างๆ จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และตรวจสอบได้ (Accountability) โดยผ่านการตรวจสอบ (auditing) และการตรวจพิสูจน์ (verification) อย่างมีอิสระ

เมื่อพิจารณาโครงการ CDM-Compliance market โดยมีโครงการทั้งหมด 7801 พบจะเห็นได้ว่าร้อยละ 99 เป็นโครงการภาคพลังงาน มีโครงการภาคป่าไม้ร้อยละ 66 และภายใต้โครงการภาคป่าไม้เป็นป่าไม้บกร้อยละ 65 มีโครงการเพียง 1 โครงการที่เป็นป่าชายเลน แสดงว่ามีการทำน้อยมากๆ ถึงจะ CDM เป็นเรื่องเงินก็ตาม ต่อไปจะเป็นตัวอย่างของโครงการที่เกิดขึ้นจากกลไกข้างต้นโดยมีโครงการที่เห็นได้ว่า

โครงการ CDM - Compliance market

Oceanium mangrove restoration project

- เป็นโครงการปลูกป่าชายเลนขนาดเล็กพื้นที่ 1,700ha บนพื้นที่ชุ่มน้ำเสื่อมโทรมในประเทศ Senegal
 - ดำเนินโครงการโดย NGO โดยได้รับการสนับสนุน จากชุมชน
 - ปริมาณก๊าซเรือนกระจกเฉลี่ยที่คาดว่าจะสามารถกักเก็บได้เท่ากับ 2,704.43 tCO₂
 - ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะสามารถกักเก็บได้ในช่วงปี ค.ศ. 2008-2037 เท่ากับ 81,132.86 tCO₂
- ทำให้มีงบประมาณเพิ่มขึ้นได้ อยู่ที่ 4-8 ยูโร ต่อ กิโลตัน เพื่อเอาเงินเหล่านี้ไปพัฒนาต่อ

ต่อไปยกตัวอย่างเกี่ยวกับโครงการในภาคสมัครใจ- Voluntary carbon market

1. Mikoko Pamoja, Kenya

เป็นโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าชายเลนใน GaziBay ประเทศ Kenyaดำเนินการในพื้นที่ป่าชายเลนขนาด 117 ha เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยชุมชน The Mikoko Pamoja Community Organization (MPCO) ซึ่งประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน คือ Gazi and Makongeni มีผู้สนับสนุนทางเทคนิค คือ The Mikoko Pamoja Steering Group (MPSG)และผู้ประสานงาน คือ The Association for Coastal Ecosystem Services (ACES) และมีมาตรฐาน

ภาคสมัครใจที่ใช้ คือ Plan Vivo มีการขอการรับรองคาร์บอนเครดิตแล้ว 7,968 ตัน โดยราคาของคาร์บอนเครดิตช่วงปี ค.ศ. 2013-2014 อยู่ในช่วงระหว่าง 6.5-10 USD มากไปกว่านั้น รายได้จากคาร์บอนเครดิตนำไปใช้ในการดำเนินโครงการ (การจ้างเจ้าหน้าที่ในการปลูกและรักษาป่าชายเลน และโครงการพัฒนาชุมชน) โดยคาร์บอนเครดิตที่เกิดขึ้นคิด เฉพาะส่วนของป่าชายเลน ไม่รวม soil carbon นอกจากรายได้จากคาร์บอนเครดิตแล้ว ชุมชนยังมีรายได้จากทางอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว Gazi bay การเก็บฝั้

2. India Sundarbans mangrove restoration project

จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร การรบกวนระบบนิเวศ และการจับกุ้งในพื้นที่ป่าชายเลน ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างรวดเร็ว โครงการได้วางแผนในการปลูกป่าชายเลนครอบคลุมพื้นที่ 4,403 ha ในช่วงระยะแรก ซึ่งคาดว่าจะสามารถกักเก็บก๊าซเรือนกระจกได้ 1,024,976 ตัน ในช่วงระยะเวลา 20 ปี โดยมีมาตรฐานภาคสมัครใจที่ใช้ คือ VCS (sectoral scope 14; AFOLU)

3. Mangrove restoration and coastal greenbelt protection in the east coast of Aceh and North Sumatra province

เป็นโครงการฟื้นฟูป่าชายเลนครอบคลุมพื้นที่ 5,000 ha มาตรฐานภาคสมัครใจที่ใช้ คือ VCS (sectoral scope 14; AFOLU) ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะกักเก็บได้เฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 124,706 tCO₂ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะสามารถกักเก็บได้ตลอด 20 ปี เท่ากับ 2,494,121 tCO₂

โครงการทั้งหมดที่นำเสนอมาจะเห็นได้ว่ามีจำนวนที่น้อย จะเห็นว่ามีความท้าทายเรื่องคาร์บอนเครดิตสำหรับโครงการภาคป่าไม้ คือ

1. สิทธิในพื้นที่โครงการ และสิทธิในคาร์บอนเครดิต ว่าใครจะเป็นคนได้เงินระหว่างเจ้าของกับผู้ปฏิบัติ
2. ราคาคาร์บอนเครดิตมีความไม่แน่นอนตามกลไกตลาด
3. ผู้ซื้อคาร์บอนเครดิตจากโครงการป่าไม้มีจำกัด
4. โครงการขนาดเล็กทำได้ยากเนื่องจากความไม่คุ้มค่าต่อการพัฒนาโครงการและไม่คุ้มในการขายราคาตลาด ทำให้ผู้ซื้อได้ยาก ตัวอย่างเช่น สภาของยุโรปไม่รับซื้อ เนื่องจากเหตุผลว่าเป็นการดูดซับเรือนกระจกที่ไม่ถาวรและถ้าเกิดรั่วซึ่ก็กลัวจะมีการเร่งทำพื้นที่เพื่อคาร์บอนเครดิตจนไปทำลายสิ่งแวดล้อม

ถัดไปจากการมูของกรมการใช้มาตรการทางการเงิน เพื่อช่วยให้เกิดการสนับสนุนการอนุรักษ์ สาวนมูทางด้านนโยบายขายเรามีแล้ว แต่จะทำอย่างไรให้เกิดการเปิดใจนโยบาย มุมทางด้าน NDC ว่าเราจะมีมาตรการอย่างไรภายใต้ข้อตกลงปารีส การที่เราจะไปถึงจุดนั้น เราก็ต้องมีรู้ว่าปล่อยเท่าไร พบว่า การปล่อย GHG ของประเทศไทย โดยข้อมูลมาจาก Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเท่ากับ 232.56 MtCO₂e โดยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมเท่ากับ 318.66 MtCO₂e และมีปริมาณดูดกลับ 86.10 MtCO₂e จะเห็นได้ว่า ภาคการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่และป่าไม้ จากข้อมูลพบว่านับตั้งแต่ปี 2543 ภาคการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่และป่าไม้ของประเทศไทยเป็นภาคที่มีการดูดกลับก๊าซเรือนกระจก และในปี 2548 เมื่อการปลูกยางพาราถูกรวมอยู่ในการคำนวณ พบว่าทำให้มีการดูดกลับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ในปี 2556 ภาค LULUCF มีการดูดกลับสุทธิเท่ากับ 86.1 MtCO₂e เห็นได้ว่าประเทศไทยก็ศักยภาพสูงในที่สุดมากกว่าปล่อย

ในส่วนของ Thailand's (I)NDC นายกรัฐมนตรีได้มีถ้อยแถลง ในการประชุม 70th Session of the United Nations General Assembly in New York 29 กันยายน 2558 โดย “ On Thailand's part, we reaffirm our commitment under the INDCs to reducing our greenhouse gas emissions between 20 and 25* ”

percent by the year 2030” เราจะมี การลดก๊าซเรือนกระจกลงประมาณ 111 ล้านตัน แต่ NDC roadmap ครอบคลุม 3 รายสาขา ได้แก่ สาขาพลังงาน และขนส่ง สาขาของเสีย และสาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ จะมีมาตรการต่างๆว่าจะลดได้อย่างไร ก็ลดได้จากแผน ต่างๆเหล่านี้ ที่ไม่มีแผนเรื่องป่าไม้เลย

- Power Development Plan, 2015- 2036
- Thailand Smart Grid Development Master Plan, 2015-2036
- Energy Efficiency Plan, 2015-2036
- Alternative Energy Development Plan, 2015-2036
- Master Plan for Sustainable Transport System and Mitigation of Climate Change Impacts, 2013-2030
- National Industrial Development Master Plan, 2012-2031
- Waste Management Master Plan, 2016 – 2021
- Environmental Quality Management Plan, 2017 – 2021
- Montreal Protocol Implementation
- RAC NAMA Project เกี่ยวข้องกับเพอร์อะ CFC อยู่ใน NAMA Project

จะเห็นได้ว่าจากแผน NDC Roadmap จะเห็นได้ว่าไม่มีแผนเรื่องป่าไม้ จึงนำเรียนสู่ **แนวทางที่เป็นไปได้ใน**

การดำเนินการเรื่อง Blue carbon

โดยมีข้อเสนอคือ

1. การศึกษาวิจัยศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจกของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถที่จะเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายเพิ่มจากร้อยละ 20 ฉะนั้นประเทศไทยก็อาจจะลดได้มากกว่าเป้า ถ้าเรามีการรักษาระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง สร้างสมดุลทางด้านเศรษฐกิจอย่างดีพอ เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะให้ สกว. คิดถึงว่าศักยภาพของการลดก๊าซเรือนกระจกของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเป็นมากน้อยขนาดไหน

2. การผลักดันการระบุเรื่อง Blue Carbon ให้อยู่ในแผนระดับชาติ

3. การสนับสนุนเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ โดยอาจเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายร้อยละ 20 ในปี 2030

4. การหาแหล่งเงินทุนหรือแรงจูงใจทางการเงินอื่นๆ เช่น โครงการการลดก๊าซเรือนกระจก ภาคทางการหรือภาคสมัครใจ เพื่อเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ทั้งหมดนี้เป็นการนำเสนอในแง่ของคนที่ไม่รู้แล้วอยากรู้ อยากให้เรื่องนี้ในเมืองไทยขึ้นมาก ขอบพระคุณมากค่ะ

ส่วนที่ 2 คุณณิน แก้วอินทร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน Blue Carbon Society

กราบสวัสดิ์ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน กระผม ณิน แก้วอินทร์ บทบาทจากภาคเอกชน ก่อนหน้าที่จะมาทำประเด็นเรื่อง Blue Carbon ผมขอยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งในภาคเอกชน ที่ถือว่ามีส่วนในการใช้สิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นทั้งปัญหาของขยะทะเล จากเรือขนส่ง หรือ ปัญหาของไมโครพลาสติกที่อยู่ในห่วงโซ่อาหารทางทะเล ที่จะกลับเข้าสู่มนุษย์เมื่อบริโภค เมื่อเวลาผ่านไปทางบริษัท กลุ่มบริษัทที่ ถูกก่อตั้งในปี 2536 ในช่วง

แรกบริษัทมีธุรกิจหลัก คือ การปล่อยสินเชื่อเช่าซื้อเพื่อการอยู่อาศัยและการเกษตร ในเวลาต่อมาบริษัทได้ขยายธุรกิจไปสู่การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และการวางแผนและการจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง ซึ่งธุรกิจเหล่านี้เป็นรากฐานให้บริษัทเติบโตใหญ่แฉกเช่นในทุกวันนี้ โดยมีหลักการ!แนวคิดขององค์กร DTGO วิสัยทัศน์ “ขอให้สังคมและสภาพแวดล้อมได้ประโยชน์ทั้งหมด”

ต่อไปก็เป็นการนำเสนอแนวคิดหลักขององค์กร ผ่านคลิปวิดีโอ กลุ่มบริษัทที่ดี ใช้ระบบการบริหารแบบบูรณาการในการจัดการธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ระดับสากล โดยบริษัทมีการให้บริการแบบครบวงจร ประกอบไปด้วยการออกแบบสถาปัตยกรรม การจัดการงานก่อสร้าง บริการด้านการจัดหาวัสดุก่อสร้าง และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

เรามุ่งมั่นที่จะเพิ่มคุณค่าในทุกๆ สิ่งที่เราทำ และมีการปรับให้เข้ากับความต้องการของลูกค้า โดยเราคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น จะต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทฯ และสังคมโดยรวม ในส่วนของโครงการอสังหาริมทรัพย์ภายใต้แบรนด์ แมกโนเลีย และ วิสซ์ดอม ได้ถูกออกแบบโดยใช้หลักการการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของการอยู่อาศัย ที่ดีทีจีโอ เรามุ่งมั่นที่จะค้นคว้าและทำความเข้าใจในเชิงจิตวิทยาและพฤติกรรมของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะแนวทางในการสร้างระบบและประสบการณ์ที่เติมเต็มความต้องการของทุกคน ซึ่งเป็นตัวช่วยสำคัญในการส่งเสริมให้คนในสังคมมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาวตามหลักความเข้าใจและปรัชญาที่จะประยุกต์ค่านิยมของบริษัทในทุกการกระทำ ทุกกิจกรรม และทุกการสื่อสารจะนำเราไปสู่ นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นคอนเซ็ปต์การพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในบริบทของธุรกิจและกิจกรรมทางสังคมโดยใช้การผสมผสานอย่างลงตัวระหว่างงานค้นคว้าวิจัยและนวัตกรรมในสองศาสตร์ กล่าวคือจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม (behavioral psychology) และวิทยาศาสตร์ระบบนิเวศ (eco-systems science) งานวิจัยของเราที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์นั้นทำให้เราเข้าใจแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ความหวัง ความฝัน และความชอบของมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

ตามหลักความเข้าใจและปรัชญาที่จะประยุกต์ค่านิยมของบริษัทในทุกการกระทำ ทุกกิจกรรม และทุกการสื่อสารจะนำเราไปสู่ นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นคอนเซ็ปต์การพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในบริบทของธุรกิจและกิจกรรมทางสังคมโดยใช้การผสมผสานอย่างลงตัวระหว่างงานค้นคว้าวิจัยและนวัตกรรมในสองศาสตร์ กล่าวคือจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม (behavioral psychology) และวิทยาศาสตร์ระบบนิเวศ (eco-systems science) งานวิจัยของเราที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์นั้นทำให้เราเข้าใจแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ความหวัง ความฝัน และความชอบของมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมที่ MQDC นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนช่วยให้เรามีความเข้าใจถึงข้อดีของการเป็นคนดีในบริบทของการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยสร้างสุขภาพกายและใจอย่างสูงสุดและยั่งยืนของคนในสังคม เราได้ประยุกต์ความรู้เข้ากับการเลือกใช้วัสดุและระบบที่เหมาะสมในกระบวนการออกแบบโครงการไม่ว่าจะเป็นโครงการเพื่ออยู่อาศัย โครงการเพื่อการพาณิชย์ หรือพื้นที่สำนักงาน โดยมีการพิจารณาการใช้พลังงาน สถาปัตยกรรม แสงสว่าง การใช้น้ำ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ในการนำนวัตกรรมที่มีความยั่งยืนมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด MQDC มีแผนการลงทุนเป็นเม็ดเงินหลายพันล้านบาทในการสร้างศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน (Research and Innovation for Sustainability Center หรือ RISC) เพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ และสังคมโดยรวม จุดมุ่งหมายของ RISC คือการสร้างศูนย์วิจัยที่นำเชื่อถือและมุ่งแบ่งปันความรู้ที่ได้รับมาแก่อุตสาหกรรมโดยรวม ดึงดูดและพุ่มพักนักวิจัยระดับโลก โดยยังคงเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อความยั่งยืน

RISC เป็นศูนย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของนวัตกรรมต่างๆ โดยสนับสนุนนักคิดค้นนวัตกรรมในประเทศ และเป็นหุ้นส่วนแลกเปลี่ยนความรู้กับสถาบันวิจัยชั้นนำมาตรฐานระดับโลก RISC มุ่งพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้อยู่อาศัย โดยให้ความสำคัญกับด้านภูมิศาสตร์และประชากรศาสตร์ โดยทำการประยุกต์และใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อความยั่งยืนในขั้นตอนของการก่อสร้าง การจัดการดูแลรักษา การจัดการทรัพยากรและลักษณะการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมถึงการใช้งานโครงการเพื่ออยู่อาศัย เพื่อการพาณิชย์และการสนับสนุนการ

ทีมวิจัยของ RISC นำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยของสถาบันชั้นนำต่างๆ เพื่อวางแผนและสร้างประสบการณ์ใหม่ในการอยู่อาศัยแก่ลูกบ้าน RISC ได้ลงทุนในเทคโนโลยีและบุคลากรโดยเฉพาะในส่วนของงานวิจัยที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน ทั้งหมดนี้เพื่อที่จะสร้างอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ที่มีความยั่งยืนที่แท้จริง และเอื้อให้นักค้นคว้านวัตกรรมสามารถสร้างงานที่มีนัยยะสำคัญต่อธุรกิจและสังคมได้อย่างแท้จริง RISC นั้นจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงผ่านการแสดงตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรม

ภาพของท้องทะเลไทยในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าถูกทำลายไป จึงต้องการคืนความอุดมสมบูรณ์ ให้กับท้องทะเล ทางองค์กรจึงมีประเด็นเรื่อง Blue Carbon Society เกิดขึ้นในองค์กรซึ่งเกิดจากการที่ทีมผู้บริหารพูดคุยและสร้างความร่วมมือกับ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (UNDP) ที่มองว่าถ้าจับประเด็นเรื่องนี้ จะทำให้สิ่งมีชีวิตทุกอย่างดีขึ้นและสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อยอดไปได้

โดยหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ Blue Carbon Society

1. Blue content: เสริมสร้างศักยภาพของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเล ในการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
2. Blue diversity: ปกป้องและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเล
3. Blue activity: พัฒนากิจกรรมเพื่อขยายความร่วมมือที่หลากหลาย ที่จะทำให้สังคมมนุษย์และระบบนิเวศทางธรรมชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล
4. Blue research: เป็นศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเล
5. Blue partnership: สร้างและรวบรวมเครือข่ายพันธมิตรอย่างยั่งยืน เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบลูคาร์บอน
6. Blue people: พัฒนาบุคลากรด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน

ณ ตอนนี้ทางองค์กรได้มองเห็นถึงการวิจัยว่า ต้องการอะไรที่มันเร็วๆ สามารถฟื้นฟูทะเลได้อย่างรวดเร็ว เพราะเราเชื่อว่า เวลาถึงบประมาณเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เช่น หากมีการยึดนาถุ้งมา แล้วยังใช้วิธีการเดิมๆ ในการฟื้นฟู มองว่าใช้เวลาหลายสิบปีที่จะทำให้พื้นที่ตรงนั้นมีประสิทธิภาพเหมือนเดิม Blue carbon มันเกิดยาก แต่ถ้าเรามีนวัตกรรมอะไรสักอย่าง ซึ่งสามารถทำได้เห็นผลภายในปี 1 ผมคิดว่าอย่างนี้เรามีความหวังแล้ว แล้วการเติบโตของพืชรากยาว รากสั้นสามารถมาปลูกในทะเล อันการปลูกเหล่านี้จะสามารถดูดซับคาร์บอนได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้กำลังศึกษาอยู่ สิ่งที่ทำทั้งหมดเราทำได้ดี แต่ไม่มีกลไกทางเศรษฐกิจ ผมเชื่อว่า ทุกความคิดมันหายหมด สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ทาง Blue Carbon Society สนใจ ขอขอบคุณครับ

ส่วนที่ 3 รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป ผาริโน กล่าวขอบคุณ

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่มี เล่าให้ฟังมีการทำงานอะไรที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ที่ช่วยกันและกันทั้งการหนุนเสริม ในประเด็นสิ่งแวดล้อมและการพัฒนารายได้ ความอยู่ของทุกๆ คนดีขึ้น ก่อนที่จะมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของการ นำเสนอ ประเด็นในวันนี้ ขอข้ามไปส่วนของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ เพื่อให้เห็นความชัดเจนและ ความพร้อม ว่าเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 4 ผศ.ดร.ภาสินี วรชนะนันท์ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำเสนอ การทบทวนงานวิจัย Blue Carbon ของต่างประเทศและของไทย คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอบพระคุณคะ นิยามของ Blue Carbon มีการนิยามไว้หลากหลายคนเช่นกัน ตั้งแต่การกักเก็บคาร์บอนใน สิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศของทะเล หรือจะเป็นแหล่งสะสมคาร์บอนในระบบนิเวศชายฝั่งทั้งหลาย ต่อว่าองค์ความรู้เรื่อง Blue Carbon เริ่มจาก Green Carbon ที่เกิดขึ้นในพืชพันธุ์ไม้ที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศทางบก น่าจะกับได้ร้อยละ 45 ส่วนของทะเลร้อยละ 55 แต่หลังจากที่เราได้มีการศึกษามาแล้ว จะเห็นได้ว่าสัดส่วนที่เก็บคาร์บอนทางทะเลมีมากกว่าทาง บกค่อนข้างเยอะ

ในระยะแรก มีข้อสงสัยว่า Blue Carbon มีความแตกต่างกันอย่างไรกับ Carbon Footprint / LCA โดยจะ ให้เข้าใจถึงนิยาม

Carbon Footprint : ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจาก ผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วย ตลอด วัฏจักรชีวิต ของผลิตภัณฑ์ เริ่มต้นตั้งแต่การ ได้มาซึ่งวัตถุดิบ การขนส่ง การประกอบชิ้นส่วน การใช้งาน จนกระทั่งถึง การจัดการ ขากผลิตภัณฑ์หลังการใช้งาน โดยทำการคำนวณออกมาในรูป ของคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อหน่วยผลิตภัณฑ์

Life Cycle Assessment (LCA) : เทคนิคที่ใช้ในการประเมิน ศักยภาพของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สภาพบรรยากาศ (Climate Change Potential) ที่เป็นผลมาจากการปลดปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์รวมทั้งก๊าซ เรือนกระจกอื่นๆ

ซึ่งนิยามทั้งสองมีความแตกต่างกันของนิยามกับ Blue Carbon และ Green Carbon อย่างสิ้นเชิง ข้อสำคัญของ Blue Carbon ที่เป็นประเด็นที่ท้าทาย คือ อัตราการเก็บคาร์บอนที่อยู่ในระบบชายฝั่ง ถ้าเปรียบเทียบกับ ในมวลของพวกใบ พวกกิ่ง มันค่อนข้างที่จะน้อย ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบตะกอน เมื่อเราเปรียบเทียบจากวิจัยของ ต่างประเทศทั้งหมด จะแบ่งแยกว่าส่วนของปริมาณคาร์บอนที่สะสมในทะเลระหว่างส่วนที่อยู่เหนือพื้นดิน และ ส่วนที่อยู่ใต้ดิน และส่วนที่อยู่ในดินตะกอน มีปริมาณที่ค่อนข้างแตกต่างกัน เพราะวาระบบนิเวศทางทะเล จะอยู่ในดินค่อนข้าง เยอะ และส่วนที่เป็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลนมีสัดส่วนที่ค่อนข้างเยอะเช่นกัน สัดส่วนที่สะสมที่อยู่ใต้ดิน เช่น ราก ก็จะมีสัดส่วน ที่ค่อนข้างสูง กว่าสัดส่วนใต้ดิน เช่น รากของระบบพันธุ์ไม้บนบก

ระบบทางทะเล จะมีระบบย่อยๆ เยอะ มีทั้ง ป่าชายเลน กลุ่มน้ำเค็ม หญ้าทะเล ระบบนิเวศที่เป็นน้ำจืดกับ น้ำเค็ม เขตไหล่ชันของทะเล ยังพบการสะสมของคาร์บอนค่อนข้างเยอะเช่นกัน

เมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับสัดส่วนของการประมาณค่าของระบบทะเล เราพบว่าอัตราการสะสมคาร์บอนในระบบนิเวศมี ความแตกต่างกัน จะพบว่าอัตราการสะสมสูงสุด อยู่ที่ระบบนิเวศป่าชายเลน กลุ่มน้ำเค็มและหญ้าทะเล แต่ของประเทศ ไทยไม่มีเรื่องแหล่งที่กลุ่มน้ำเค็ม จะเป็นลักษณะของพื้นที่ชุ่มน้ำ

นอกจากระบบนิเวศชายฝั่ง สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบนั้น มีกลไกที่จะสามารถเก็บสะสมคาร์บอนได้เช่นกัน เช่น แพลงตอนพืช ที่ใช้ในการสังเคราะห์แสง กลุ่มของแพลงตอนที่มีโครงสร้างหินปูน coccolithophores และกลุ่มของ สาหร่ายขนาดใหญ่ในทะเล โดยมีความแตกต่างกันตามสายพันธุ์ความแตกต่างของพื้นที่ สำหรับประเทศไทยกลุ่มของ

สาหร่ายที่จัดเก็บการสะสมได้ดี คือ กลุ่มของสาหร่ายใบมะกรูด นอกจากนี้ คือ แนวปะการังเป็นสิ่งที่ดึงดูดคาร์บอนเข้ามาสร้างโครงสร้างของปะการังไว้ เป็นระยะเวลาค่อนข้างนานและเยอะ และมีตัวสาหร่าย equivalent ที่อยู่กับปะการังก็สามารถสะสมคาร์บอนได้เช่นกัน

การที่เราจะประเมินตัวปะการังสามารถกับคาร์บอนได้จำนวนเท่าไร ค่อนข้างยาก เนื่องด้วยสาหร่ายที่อยู่กับปะการังมีหลายชนิดและศักยภาพแตกต่างกัน แต่ตอนนี้ประเมินจากลักษณะโครงสร้างของตัวปะการังที่เป็นโครงสร้างหินปูนที่เป็นแนว และมีการปล่อยคาร์บอนออกได้เหมือนกัน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวค่อนข้างมาก ทำให้เกิดการฟุ้งของตะกอนขึ้นมา รวมไปถึงกิจกรรมการขนส่ง การประมง ที่ไปทำให้มีการปลดปล่อย

ประเด็นความท้าทายเกิดขึ้น เนื่องจากต่างประเทศ ในส่วนขององค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งมีค่อนข้างเยอะ มีการเปลี่ยนแปลงของน้ำตลอด ทำให้มีความแตกต่างกัน และระบบนิเวศทางทะเลเป็นรอยต่อกับอากาศและในน้ำ ที่มีการแลกเปลี่ยนมาตลอด ซึ่งส่งผลให้มีความแตกต่างเรื่องการสะสมคาร์บอน นอกจากนี้ น้ำขึ้นน้ำลงของนิเวศชายฝั่ง มันทำให้ปฏิริยาที่อยู่ในดินมีความผันผวนและแตกต่างกันตลอด กระบวนการทั้งหลายเหล่านี้ได้รับผลกระทบกิจกรรมของมนุษย์ เกิดขึ้นจากน้ำที่ลงไปสู่ตะกอนที่เป็นน้ำเน่าเสีย ต่อการเก็บคาร์บอนและเร่งการปล่อยพอสมควร

ระบบนิเวศหลักๆ ที่พบในประเทศไทย

1. Intertidal zone – ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำขึ้นน้ำลง หาดหิน หาดทราย หาดเลน
2. ป่าชายเลน
3. แหล่งหญ้าทะเล
4. พื้นที่ชุ่มน้ำ
5. แนวปะการัง

การศึกษาในประเทศไทย เราพบว่า มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับ Blue Carbon ประมาณ 8

- สุรเชษฐ์ สีแดง (2551). การประมาณการกักเก็บคาร์บอนเหนือพื้นดินของ ป่าชายเลนบริเวณเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ด้วยเทคนิคการรับรู้ ระยะไกล. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิจารย์ มีผล (2553). การเก็บกักคาร์บอนของป่าชายเลน บริเวณพื้นที่สงวน ชีวมณฑลระนอง. วารสารการจัดการป่าไม้ 4(7) : 33-47.
- วรียา พรหมชู และทनुวงศ์ แสงเทียน (2558). การประเมินปริมาณ Carbon Stock ตามข้อกำหนดของ REDD+ และการปลดปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ของไม้ยืนต้นตาย (Dead trees) และชิ้นไม้ล้ม (Coarse Woody Debris). สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ. 54 น
- ปัทมา ศรีน้ำเงิน และคณะ (2559). การสะสมคาร์บอนของหญ้าทะเล บริเวณพื้นที่ศึกษาเขตศูนย์การศึกษาพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัด จันทบุรี. วารสารพืชศาสตร์สงขลานครินทร์ ปีที่ 3 ฉบับพิเศษ (II): M04/29-35, 2559

- สาธิตา เผ่ากันทะ (2559) องค์ประกอบชนิดของหญ้าทะเลและปริมาณ อินทรีย์คาร์บอนที่สะสมในตะกอนดิน บริเวณแหล่งหญ้าทะเล เกาะลิบง จังหวัดตรัง ในปีพ.ศ.2535. การประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเล ครั้งที่ 5 วันที่ 1-3 มิถุนายน พ.ศ.2559 โรงแรมรามารการ์เด็นส์กรุงเทพฯ
- ณัฐวดี บันติวิวัฒน์กุล และคณะ (2560). การกักเก็บคาร์บอนของหญ้า ทะเลบริเวณเกาะ สมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. การสัมมนาวิชาการ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- ขวัญเนตร ทองศรี และคณะ (2560). ปริมาณมวลชีวภาพ และมูลค่าการ กักเก็บคาร์บอน ของการฟื้นฟูป่าชายเลน อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี“. การประชุมเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 6, 19 - 20 มกราคม 2017. ศาลายา นครปฐม ประเทศไทย
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561). โครงการป่าในเมืองปากน้ำ ประแส จังหวัดระยอง.

โดยมีทั้งหมดขึ้น 8 ขึ้นซึ่งระบบนิเวศหลักที่เราเจอ คือ ระบบป่าชายเลน และระบบหญ้าทะเล

ระบบป่าชายเลน มีการศึกษาวิจัยในพื้นที่ของ

1. เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ การกักเก็บคาร์บอน เนื้อพื้นดิน 11.38 ตัน/ไร่ ประเมินการเก็บกัก คาร์บอนในพื้นที่ (รวม) 262,006.99 ตัน คาร์บอน
2. พื้นที่สงวนชีวมณฑล จังหวัดระนอง การกักเก็บคาร์บอนเนื้อพื้นดิน 9.26 ตัน/ไร่ ประเมินการเก็บกัก คาร์บอนในพื้นที่ (รวม) 398,971 ตัน คาร์บอน
3. ปากน้ำประแส จังหวัดระยอง การกักเก็บคาร์บอน เนื้อพื้นดิน 20.96 ตัน/ไร่ ประเมินการเก็บกัก คาร์บอนในพื้นที่ (รวม) 284,000 ตัน คาร์บอน

นอกจากนั้นเรายังพบว่า ปริมาณคาร์บอนที่สะสมของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน หลักคือ ต้นกล้วยดำ โปรงแดง โปรงขาว และกล้วยขาว เมื่อจำแนกตามส่วนต่างๆ ของส่วนชายเลน ส่วนที่เป็นลำต้น กิ่ง ใบ ราก จะพบกว่าจะอยู่ในลำต้นดีที่สุด รองลงมา กิ่ง ใบ ราก ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญในการเก็บสะสมของคาร์บอนในพันธุ์ไม้ของป่าชายเลน ซึ่งปัจจุบันยังขาดข้อมูลในการวิจัยในพื้นที่ทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทยอยู่ การปลดปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ของซากไม้ป่าชายเลน ที่มีการวิจัย คือ พื้นที่ ตราด ระนอง และนครศรีธรรมราช โดยการปล่อยคาร์บอนที่มากที่สุด ของจังหวัด ตราดและระนอง คือ แสมขาว แต่ส่วนของนครศรีธรรมราช คือ ตาตุมทะเล

สำหรับของหญ้าทะเล ที่จังหวัดภูเก็ตเราเจองานวิจัยเดียว ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการสะสมคาร์บอน ซึ่งไม่พบงานวิจัยในระบบของป่าชายเลนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บตะกอนของป่าชายเลนยังไม่มี และในส่วนของการศึกษาเรื่องหญ้าทะเล พบว่า ในพื้นที่อยู่กลางจากชายฝั่ง มีการสะสมของอินทรีย์คาร์บอนของดินมากที่สุด ซึ่งมันสอดคล้องกับการแพร่กระจายของหญ้าทะเล และมีการเปรียบเทียบปริมาณคาร์บอนในทะเล ระหว่างส่วนใต้ดินและส่วนที่เหนือพื้นดินระหว่าง หญ้าก้อยช่วยเข็ม หญ้าก้อยช่วยทะเล หญ้าคาทะเล

สุดท้ายจะเป็นประเด็นที่ทั้งทำไว้ถ้าจำแนกตามระบบนิเวศของประเทศไทย เรามีเพียงแค่สองระบบ คือ ระบบป่าชายเลนและระบบหญ้าทะเล ขอบคุณค่ะ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป ผาริโน

การขับเคลื่อนเรื่อง Blue Carbon ให้เป็นเรื่องของทุกคน เราต้องคงต้องทำข้อมูลให้ไปผลักดันไปสู่นโยบาย สำหรับคำถามที่ชวนกันตั้งคำถามคือ **เรารู้หรือเปล่าว่า Blue Carbon** ในปัจจุบันนี้ว่า มีฐานข้อมูลในประเทศไทยระดับไหน ที่สามารถประเมินได้มากน้อยแค่ไหน เพื่อให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน

คุณพลศรี วันธงไชย นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

1. เพิ่มเติมข้อมูลงานวิจัยของการกักเก็บคาร์บอนในป่าชายเลน สามารถหาข้อมูลได้จากมหาวิทยาลัยเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เสนอข้อมูลเรื่องป่าไม้ ควรที่จะต้องเอาไปใช้ประโยชน์ต่อ ไม่ให้มันตายยืนต้น เพราะมันจะทำให้คาร์บอน กลับคืนสู่สภาพอากาศ จึงควรหาวิธีการที่จะมารักษาหรือกักเก็บคาร์บอนที่อยู่ในไม้ให้มีประสิทธิภาพ สูงสุด
3. สนับสนุนข้อมูลและเห็นด้วยกับ ดร.พงษ์วิภา ในประเด็นที่ว่า เรื่อง Blue Carbon จะต้องมีการผลักดัน เข้าสู่ระดับนโยบาย

ผศ.ดร. วิษณุ

โจทย์วิจัยที่เสนอ มีทั้งหมด 3 ประเด็น

1. การประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของบริการระบบนิเวศที่บริการ

ในระบบนิเวศในแต่ละแบบ มันมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นความเต็มใจที่จะจ่ายก็ต่างกันไป ที่เชื่อมโยงต่อการ จัดลำดับความสำคัญของการทำนโยบายต่อไปว่าตามเหตุของมูลค่าที่จะให้ผลประโยชน์สูงสุด และมีความคุ้มค่า

2. การจัดลำดับความสำคัญ

เพื่อเรียงลำดับความหลากหลายที่จะให้ประเทศไทยหาว่าทางเลือกได้ที่จะสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทั้งผลกระทบอื่นๆด้วย

3. การสร้างฐานข้อมูลในการคำนวณหา

เพื่อให้ตอบโจทย์ว่า ปัจจุบันมีข้อมูลอะไรบ้างและมีความละเอียดแค่ไหน ในเชิงของเศรษฐศาสตร์ ว่ามีประเด็นของ ข้อมูลที่มีความยาว เพื่อใช้การเชื่อมโยงกับว่าปัจจัยต่างๆ เช่น ถ้าจะมีการทำ Blue Carbon ในแต่ละพื้นที่มันคุ้มค่า แค่ไหน อย่างไรและมีความสมดุลไหม

ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง

ความสนใจในเรื่องของ blue Carbon เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมานาน แต่ก็ยังไม่ได้เราการโฟกัสอย่างจริงจัง ซึ่งเกิดจากปัญหาของปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในปริมาณที่สูงมากเกินไป จนมีแนวคิดโครงการที่แก้ไขโดยใช้วิธีการ แพลงตอนบูม โดยติดปัญหาว่าไม่มีการศึกษามาก่อน ประมาณ ปี 2004 จึงมีการคิดมาเรื่อยๆ ซึ่งประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับทะเล มีความซ้ำกว่าบนบกอยู่มาก

1. มีแนวคิดมองถึงเรื่องการสะสมของคาร์บอน ในส่วนของแนวปะการังที่มีการเก็บแคลเซียมคาร์โบเนต ไว้แต่ มันมีการปล่อยกลับออกมาได้ง่าย เพราะว่าการบดตัวปะการังก็ทำให้มีการปล่อยก๊าซกลับไป ซึ่งถือว่าเป็นระบบนิเวศที่ที่กำลังจะโต มันควรที่จะศึกษาหรือศึกษาแล้วหรือยัง แล้วกลับมาประเด็นที่ อ.ชนาธิปบอก ตอนนี้เรามีฐานข้อมูลของประเทศไทยของเราแล้วยัง ว่ามีการเก็บปริมาณคาร์บอนไว้เท่าไหน ถ้ามีการรวมกันก็จะได้ข้อมูลหลายส่วน โดยเฉพาะทางด้านป่าไม้ก็จะชัดเจน ถ้าเรามีประเด็นต่างๆ เพิ่มเข้ามา ซึ่งปัจจุบัน เริ่มมีการศึกษาเรื่อง สาหร่ายหินปูน และระบบนิเวศอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจก็ให้เกิดแนวทางการศึกษาใหม่ขึ้นมาได้ เหล่านี้คงเป็นแนวทางที่จะทำให้ blue carbon society นำไปพัฒนาต่อได้ และจะเห็นได้ว่า GAP ที่ประเทศต้องการ คือ ข้อมูลที่ว่าทั้งระบบ

2. พอเรารู้ว่าเรามีแนวคิดที่จะทำอะไรไปแล้ว เราจะไปอย่างไรต่อ ตามที่อาจารย์โสภณรัตน์ ที่ต้องการและตามที่ ดร.พงษ์วิภากรกล่าวว่าเราใช้ประโยชน์จากส่วนนี้ได้เยอะ เราควรที่จะสนับสนุนกระบวนการแบบไหน เช่น การปลูกป่าเพิ่ม การปลูกปะการัง จับคาร์บอนทำบ้าน การทำเฟอร์เจอร์ มีการตั้งคำถามต่อไปว่า มันจะมีผลกระทบอย่างไรในอนาคต และมันคุ้มทุนอย่างไร และการที่เราจะไปต่อได้ เราควรสนใจในประเด็น พื้นที่การจัดเก็บคาร์บอน ควรเพิ่มใหม่จะเห็นได้ว่า พื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีการเอาปริมาณคาร์บอนมาเป็นตัววัดว่า พื้นที่แต่ละพื้นที่มีการเก็บคาร์บอนได้สูงแค่ไหน และดีออกมาเป็นมูลค่าทางระบบนิเวศเอามาใช้

รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์

โจทย์วิจัยที่คิดได้ ภายใต้ปัจจุบันที่เราจะใช้เรากำลังใช้อะไรในทะเล เราหาความเป็นเจ้าของในทะเลไม่ได้ และก็มีผู้ดูแลกฎหมายเยอะ เช่น กรมเจ้าท่า กรมประมง เป็นต้น

เราอาจจะต้องมีกฎหมายเรื่องการใช้ที่ดินในทะเล เพื่อที่จะใช้ประโยชน์ เช่น ขอบเขตทะเลสามารถเลี้ยงสาหร่ายทะเล หรือ เพื่อที่จะอนุรักษ์ จึงออกมาในโจทย์ คือ

1.“กฎหมายการใช้ที่ดินและทะเลที่เกี่ยวข้องหากจะส่งเสริม blue carbon กรณีศึกษา 1.ต้นไม้ในทะเลพวกสาหร่าย 2.ต้นไม้ป่าชายเลน ตั้งคำถามต่อว่า แล้วเอกชนจะทำไมอย่างในกรณีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าชายเลน และพื้นที่ของราชการเช่น

2.เราจะใช้ประโยชน์อะไรจากไม้โกงกาง มันสามารถจัดเป็น Blue Carbon ได้ไหม ความเสี่ยงของการนำไปใช้ประโยชน์มันมาน้อยเพียงใด และจะมีการค้าขายอย่างไร ใครจะเป็นผู้ซื้อในระบบการค้าขาย ภายใต้ความแตกต่างและความเชื่อของบางพื้นที่หรือจะเป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่คิดว่าป่าโกงกาง คือ พื้นที่อนุรักษ์ ต้องห้ามตัดหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น ปล่อยให้มันอยู่อย่างธรรมชาติ อธิบายเพิ่มเติมเช่นเดียวกับ สาหร่ายทะเล ที่ชาววัฒนธรรมของการเข้าใจในประโยชน์ จากการบริโภค จะทำเป็นนวัตกรรมอะไรที่จะตอบโจทย์ทางสังคม จะเป็นโจทย์ต่อไปว่า หากจะดำเนินการในประเด็นพวกนี้ ต้องมีมิติทางสังคม มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการดำเนินการทางนโยบาย หรือ จะเป็นการปลดล็อกอะไรบางอย่างที่จะทำให้มันมีประโยชน์ ระหว่างทางคือการทำกฎหมายไปพร้อมกัน

3. ยกตัวอย่างโครงการพระราชดำริ แหลมผักเบี้ย ในประเด็น waste land เสนอให้มีการต่อยอดกับโครงการเพื่อให้ตอบโจทย์และเข้าไปประเด็น Blue Carbon

4. กฎหมาย น่าจะมีอยู่บ้างแล้ว ว่าไทยจะติดคัตอะไรบ้างใหม่ที่จะดำเนินการประเด็นเรื่อง Blue Carbon โดยเสนอว่า ต้องทำไปคู่กันระหว่างกฎหมายและวิจัยทางวิทยาศาสตร์ อาจจะเป็นการริเริ่มนวัตกรรม เช่น ประเด็นที่น่าสนใจ คือ หญ้าทะเล

ภาพรวมของการนำเสนอคือ ประเด็นของเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับสังคม สร้างนวัตกรรมได้ และเราจะไปเจอความท้าทายอย่างไร ภายใต้กฎหมายที่เราได้อยู่

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

กล่าวสรุปประเด็นรศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ ให้มุมมองของประเทศไทยที่จะผลักดันนวัตกรรมไปใช้ได้จริง มีข้อจำกัดหลายๆ อย่างที่จะต้องหาข้อมูล เพื่อที่จะให้ดำเนินต่อไปได้ มองว่า ส่วนของงานวิทยาศาสตร์เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญที่เป็นจุดเริ่ม แต่ในประเด็นการทำงานทางนโยบายก็จะเป็นวิธีคิดว่าสิ่งที่จะเป็นกรอบสำคัญที่จะยอมรับคืออะไร ที่มีอยู่ทุกวันนี้มันเอื้อต่อการเอาไปใช้ประโยชน์อย่างไร

ในประเด็นเรื่อง Blue Economy ต้องหาข้อมูลในเชิงระบบ ที่ต้องการหาประเด็นเป็นส่วนๆ และในส่วนของภาครัฐเอง มีคำถามทาง ดร.พงษ์วิภา และคุณพูนศรี องค์กรได้ทำอะไรที่เกี่ยวข้องกับ Blue Carbon แล้วหรือยัง และมีอะไรบ้าง

ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบุรณ์ องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

ปัจจุบันองค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ไม่ได้ทำอะไรที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้เลย สิ่งที่ยพยายามทำให้เกิดคือ โครงการสนับสนุนให้เกิดก๊าซเรือนกระจกป่าชายเลน แต่ติดเรื่องสิทธิของพื้นที่ จึงไม่สามารถคนที่อยู่ในระบบป่าชายเลน และเห็นประโยชน์ ไม่สามารถได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ จะเสนอมุมมองกับ สกว. ให้ยกระดับการทำงานวิจัยจากระดับจุลภาค ให้มองให้แง่ของผลกระทบภาพรวมของเศรษฐกิจ สามารถที่จะประเมินได้เลยว่าจะให้ blue carbon มาสนับสนุน blue Economy ว่าแหล่งใดเป็นที่ดูดเก็บได้ปริมาณเท่าไร และมีชนิดอะไรและแหล่งใดเป็นที่ปล่อย แล้วเสนองานวิจัยว่า เกิดสมดุลแล้วยังระหว่างสิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ภายใต้การบูรณาการภาครัฐ เพื่อไปสู่ blue Economy หากจะทำงานเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นมุมมองที่กว้าง

ความสนใจถัดไป ทำอย่างไรให้เราสามารถมีแต้มต่อในการไปยืนในเวทีโลก เรื่องการบริหารจัดการเรื่องก๊าซเรือนกระจก เราสามารถรักษาไว้ และใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งความสนใจนี้จะนำไปสู่การวิจัยที่มีประโยชน์ได้ ขอคุณค่ะ

คุณพูนศรี วันธงไชย นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ส่วนงานของ ทช. ดูแลในส่วนของป่าชายเลน กับ หน่วยงานทะเล มีกิจกรรมทำทุกด้านตามทีนโยบายรัฐบาลกำหนด ดูแล ทวงคืน พื้นที่ วิจัย กิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระบบฐานข้อมูล ขอคุณค่ะ

น.ท.พรชัย สิงหนุญ ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือประมง กรมประมง กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล

ส่วนของกรมประมงให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ยังไม่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ Blue Carbon อยู่ในแผนของกรมประมง หากจะใช้ประเด็นเรื่อง blue carbon พื้นที่ที่กรมประมงดูแลอยู่ เช่น เขต EZ สามารถทำได้อยู่ และมีข้อเสนอว่าเรื่องจัดการเกี่ยวปัญหาเช่น water boom ว่ามันเกี่ยวข้องอย่างไรกับงานวิจัยก็รอดูได้ครับ ขอขอบคุณครับ

ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นเรื่อง Blue Economy แบ่งได้ว่า

ส่วนของการพัฒนา เช่น การคมนาคมทางเรือ พลังงาน การท่องเที่ยว พวกนี้คือเมื่อมีการพัฒนาแล้วสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ มีข้อเสนอกับอาจารย์โสภารัตน์ ว่าเราน่าจะมีการจัดประชุมรวมกับภาคเอกชน เนื่องด้วยภาคเอกชนได้มีฐานข้อมูลที่เยอะ และไม่ทราบตัวเลข และทำให้เราไม่ได้ออกนโยบายเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการพัฒนา Blue Economy ของประเทศไทยได้ตอนนี้

ส่วนของการอนุรักษ์ ประเด็นคือ เรื่อง Blue carbon ที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ซึ่งในแผนแม่บทไม่ได้รวมอยู่ด้วย แต่คนที่อยู่ในวงการ ก็จะเข้าว่ามันรวมอยู่ด้วย เป็นทั้งแหล่งเก็บคาร์บอนและปล่อยคาร์บอน ในเชิงนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับสากล ภูมิภาค อาเซียน หรือประเทศไทย ว่าในส่วนของ blue carbon ยังมีค่อนข้างน้อย จะเห็นว่า เราต้องทำฐานข้อมูลเรื่องนี้ให้ได้ แต่ว่าทว่านั้นควรตั้งภาคเอกชนที่จะเข้ามาให้ข้อมูลได้

ประเด็นงานวิจัยที่อ.ภาสินี กล่าวจะเห็นได้ว่าส่วนของรายงานวิจัยค่อนข้างไปช้า และงานวิจัยที่อาจารย์ทำย้อนกลับไปไม่กี่ปี ผมเสนออาจารย์นำในส่วนของชีวิตคน เชื่อมโยงกับคาร์บอนได้ ซึ่งจะทำให้อาจารย์ได้งานที่ระยะยาวมากขึ้น เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญ ส่วนระบบนิเวศที่อาจารย์แยกมา เสนอให้แยกเป็นระบบย่อยเป็นได้

ส่วนของป่าชายเลน ในแง่กฎหมายที่ทำ มันมีมิติเรื่องป่าสงวนด้วย จะเห็นได้ว่าป่าชายเลนบางพื้นที่เป็นพื้นที่สาธารณะ บางส่วนก็มีพื้นที่ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับ blue carbon ได้ และมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ประเด็นเรื่อง ข้อมูลเรื่องป่าชายเลน ยังขาดมิติของการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน เวลาที่เราจะสรุปว่าพืชชนิดใดมันกักเก็บคาร์บอนได้ดีกว่า มันจะมีปัญหาว่าเราไม่ได้เก็บทุกส่วน ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และจะเห็นว่าข้อมูลยังขาดข้อมูล เช่น ชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่จะสร้างเสริมอย่างไร เราต้องหาข้อมูล เพิ่มเติม เชื่อมโยงกับงานวิจัยที่อาจารย์ริ้วมา เราจะได้รู้ว่าส่วนที่เราขาด เพื่อที่จะให้เราทำข้อมูลหรือฐานวิจัยข้อมูลใดในอนาคตเพิ่มเติม ขอบขอบคุณครับ

รศ.ดร.สิดานนท์ เจษฎาพิพัฒน์ มหาวิทยาลัยรังสิต

เสนอมุมมองใหม่ในบางส่วน และต้องการเพิ่มเติม

ส่วนของงานอาจารย์นิรมล ผมมีประเด็นที่เห็นต่างในเรื่องของกฎหมาย เพราะมองว่ากฎหมายมันสามารถบริหารจัดการได้ ควรเอาเป็นเรื่องรอง แต่มุ่งประเด็นไปในส่วนของ

1. องค์ความรู้ ได้มาจากฐานข้อมูล เช่น ทำแผนผังทางความคิดทั้งสามมิติ ให้เห็นภาพว่าเรารู้ตรงไหน ไม่รู้ตรงไหน นอกนั้นเขียนเป็นรายงานออกมา

2. เตรียมความร่วมมือและความตกลงกันในระดับสากล ผมเชื่อว่า IPCC ต้องการรายงานที่เป็นต่างประเทศ เป็นการเฉพาะ

3. การมองผลกระทบทางด้านของมิติระบบนิเวศทะเล ซึ่งมีช่องว่างทางองค์ความรู้ค่อนข้างน้อย คนชายฝั่งไม่เข้าใจ คนภูเขา คนภูเขาที่ไม่เข้าใจคนชายฝั่ง แท้ที่จริงแล้วมีความเชื่อมโยงกัน สามารถทำงานวิจัยได้

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

สำหรับวันนี้มีทิศทางที่น่าสนใจ มีประเด็นในส่วนของสิ่งที่เรามีอยู่ และในสิ่งที่เราอยากให้มี สิ่งที่จะเอาไปใช้ได้ด้วย มองให้แง่ของการทำข้อมูลและแง่ของนโยบายด้วย ซึ่งในประเด็นเรื่องทะเล เป็นเรื่องที่ต้องการการบูรณาการเยอะในเชิงของข้อมูล ที่เชื่อมโยงกับ blue carbon ที่ต้องทำในการค้นหา การเก็บรวบรวมและการเก็บเป็นระบบต่อยอดไปสู่ภาพใหญ่ เพื่อใช้ในการต่อยอดไปสู่นโยบาย มีประเด็นว่า สิ่งที่เราคิดมันมีผลกระทบอย่างไร มันเป็นไปได้หรือเปล่า ถ้าจะทำต้องทำอะไร

ประเด็นถัดไป คือ การระมัดระวังของการจะเอาข้อมูลมาใช้ ในการที่จะบ่งชี้ว่า ว่าการเป็นข้อมูลในการเป็นตัวแทนของในเชิงสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศและวิทยาศาสตร์

ประเด็นถัดไป คือ ข้อมูลต้องเป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้เรียนรู้และเข้าใจพร้อมๆ กันรวมถึงทำให้ข้อมูลเหล่านั้น เชื่อมโยงกับระดับนโยบายที่เห็นถึงความสำคัญด้วย เพราะเนื่องจากในอนาคตประเด็นนี้ก็จะประเด็นที่จะถูกหยิบ

ยกขึ้นมา ฉะนั้นการมองไปข้างหน้าถือว่าเป็นการดี ถือว่าเป็นการวิจัยที่จะตอบโจทย์ได้ก่อน แต่ที่ยากไปกว่านี้คือการร่วมกันวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป ผาริโน

กล่าวปิดงาน เวทีวันนี้ เรื่องการเดินหน้า blue carbon ของไทยอย่างไร จะเห็นได้ว่าเรามีอะไรแล้วบ้างในปัจจุบัน และได้เห็นถึงว่า เรามีภาคีในการร่วมกันดำเนินนโยบาย ทั้ง ทช. และองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเราต้องการองค์ความรู้ที่เรามาช่วยกัน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญ มีที่มาที่ไป เพื่อที่จะได้เข้าไปร่วมกับภาคีในส่วนอื่นๆ ทั้งหมดนี้จะสามารถทำงานร่วมกันได้ ก็จะสามารถยกระดับของกรอบข้อมูลที่มีความหายเข้ามาได้ ขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ขอปิดเวทีค่ะ

ปิดการประชุมเวลา ๑๖.๐๐

ผู้บันทึกรายงานการประชุม ปุญญพัฒน์ แก้วทอง

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. คุณสิริพร นามพิทักษ์สุข	กรมการท่องเที่ยว กองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
2. คุณพูลศรี วันธงไชย	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
3. น.ท.พรชัย สิงห์บุญ	กรมประมง กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล
4. คุณคณิน แก้วอินทร์	โครงการสมาคมบลูคาร์บอน (Blue Carbon Society)
5. ศ.ดร.เพติมศักดิ์ จารยะพันธุ์
(ส่งตัวแทน)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
6. ผศ.ดร.ชลอ จารุสุทธิรักษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อม
7. ผศ.ดร.ภาสินี วรชนะนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อม
8. ผศ.ดร.วิชญ์ อรรถวานิช	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
9. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง
10. รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อม
11. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
12. รศ.ดร.สิตานนท์ เจริญภาพพัฒน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
13. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงาน
กองทุนสิ่งแวดล้อม
14. คุณศุทธิณี จริ่งจิตร	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงาน
ประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
15. คุณภควรรณ ตาฬวัฒน์
(ส่งตัวแทน)	องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) สำนักงานประเทศไทย

16. ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก
17. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
18. คุณสุรรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
19. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
20. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
21. คุณบุญญพัฒน์ แก้วทอง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
22. สื่อ สกว. (น้องพลอย)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผนวก ค

รายงานการประชุม

การติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง โครงการการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์

ชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)

ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2560 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

สรุปประเด็นจากที่ประชุม

- วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย เพื่อศึกษา ทบทวนข้อมูล และแนวคิดการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน และนำร่องการประเมินความสามารถในสถานการณ์ที่เป็นจริง
- ส่วนที่นำเสนอ 3 ส่วน ได้แก่ การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ป่าชายเลน ข้อมูลเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ประโยชน์ทางด้านการประมง และกรอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับประโยชน์การป้องกันอุทกภัยในชายฝั่งทะเล

ส่วนที่ 1 การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ป่าชายเลน (Contingent Valuation Method)

แนวคิด

- ความพึงพอใจของคนขึ้นอยู่กับตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้ ราคาสินค้าและบริการในตลาด คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ
- หากเรามีการปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติหรือฐานทรัพยากรจะทำให้สวัสดิภาพของเราดีขึ้น การที่เราจะสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นต้องแลกกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายที่จะนำไปสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์
- สมการคือ ความพึงพอใจ (utility) ขึ้นอยู่กับ Y(ตัวแปร) และ E0 (สภาพแวดล้อมปัจจุบัน) หากเราต้องการให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น รายได้ที่มีอยู่ จะถูกหักโดย ความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay) เพื่อที่จะได้ E1 (สิ่งแวดล้อมที่ดี/ที่พึงปรารถนา)
- กิจกรรมที่ส่งเสริม E1 มี 5 กิจกรรม ได้แก่ ส่งเสริมการปลูกป่า สร้างแนวร่วมในการติดตามผล เขตอุทยานอนุบาล กำหนดระบบจับสัตว์น้ำ และการจัดการขยะ
- แนวคิดการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนของประเทศไทย โดยมีการสมมุติการคิดคือหากเสี่ยงส่วนมากเห็นด้วยก็จะทำการเก็บเงินทุกครัวเรือน แต่หากคนส่วนมากไม่เห็นด้วยแม้จะมีคนเต็มใจจ่ายก็ไม่สามารถเก็บเงินจากเขาได้ กองทุนนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น
- องค์การที่เข้าร่วมบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องคือ กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ซึ่งไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย

การดำเนินการในขั้นตอน CVM

- สำรวจความต้องการที่จะจ่าย 196 ตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร
- อธิบายถึงประโยชน์ของป่าชายเลน ปัจจัยที่ทำให้ป่าชายเลนในประเทศไทยลดลง ผลกระทบ การแก้ปัญหาของประเทศไทย และการเน้นย้ำถึงการกรอกข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง
- ความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ คือความต้องการจ่ายในราคา 100 บาท มีจำนวนคน 70% ที่เต็มใจจะจ่าย ในขณะที่ความต้องการจ่ายในราคา 2000 บาท มีไม่ถึง 5%
- ใช้ logic regression วิเคราะห์ว่าคนประเภทไหนเต็มใจที่จะจ่าย โดยมีตัวแปรในการวิเคราะห์คือ ราคาที่ให้จ่าย อายุ เพศ สถานภาพ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา
- ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ราคา (ระดับความเชื่อมั่น 99%) รายได้ (ระดับความเชื่อมั่น 95%)
- การดำเนินการในส่วนนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 192 บาทต่อครัวเรือน (Non-use value)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ประโยชน์ทางด้านการประมง

- เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวประมง 790 ตัวอย่างจาก 21 หมู่บ้าน จากจังหวัด สมุทรสงคราม ตราด สุราษฎร์ธานี ระนอง และพังงา แต่ยังไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนว่าป่าชายเลนมีผลต่อรายได้ทางด้านการประมง
- การสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ เรือ ขนาดของเรือที่ใช้ น้ำมัน การจับประเภทสัตว์น้ำ ปริมาณการจับ จำนวนวันที่จับการค้าขาย รายได้เฉลี่ย ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนเรือ อาชีพบุตร คนต่างด้าว ปลูกเรือ ไม้พายเรือ รองเท้ายาง น้ำมัน เกลือ เหยื่อ ไฟของเรือ ลอบ อวน เชือก อุปกรณ์อื่น ฯลฯ
- ปัญหาคือกรมประมงไม่มีข้อมูล แต่มีการใช้ข้อมูลสถิติของประมงแต่ละจังหวัด

ส่วนที่ 3 กรอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับประโยชน์การป้องกันอุทกภัยในป่าชายเลน

- ในส่วนของประเทศไทย มีการศึกษาค่อนข้างมากในด้านภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย สึนามิ ส่วนใหญ่ศึกษาเรื่องมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจ
- มีการบูรณาการข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ซึ่งจะวิเคราะห์ในเรื่องของความสัมพันธ์ของป่าชายเลนกับอัตราการเสียชีวิต

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. คุณสุเทพ จันทร์อำพร	นักวิจัย
3. รศ.ดร.ชนาธิป ฝาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
4. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. คุณสุกาญจน์วดี มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
6. ศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
7. รศ.ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
8. ดร.บุศราศิริ ธนะ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
9. ดร.กัญญาณี แสงเกียรติยุทธ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
10. คุณนิติ วงศ์เทพวานิชย์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
11. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
12. คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
13. คุณยุวรัตน์ สันติทวีฤกษ์	ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
14. คุณกฤษฎา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
15. คุณนิพนธ์ ทัดแก้ว	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
16. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์
คุณรังสิวุฒิ แก้วแสง (แทน)	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
17. คุณพูลศรี วันธงไชย	สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
18. คุณสุรรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผนวก ง

รายงานการประชุม

การติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทย เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน

เสนอโดย

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และคณะ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)

ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วันพฤหัสบดีที่ 16 พฤศจิกายน 2560 เวลา 13.30-16.00 น.

ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

สรุปประเด็นจากการประชุม

- วัตถุประสงค์งานวิจัย เพื่อจำแนกประเภทมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งออกจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เช่น การท่องเที่ยว และ เพื่อนำเสนอบทวิเคราะห์ในภาพรวมเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งจะดูผ่าน ข้อมูล ตัวเลขแต่ละจังหวัดว่ามีการเพิ่มลดหรือการพัฒนาอย่างไรแล้วจะถูกนำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือในการระบุว่าจังหวัดไหนมีศักยภาพในด้านใดในระบบเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
- การแบ่งเขตหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านทะเลและชายฝั่ง แบ่งตาม (สบทช.) ซึ่งมีทั้งหมด 7 พื้นที่ ได้แก่ ระยอง ชลบุรี เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี สงขลา ภูเก็ต และตรังซึ่งมีการพยายามลงพื้นที่สัมภาษณ์
- กรอบการวิเคราะห์วิจัย พยายามตอบโจทย์เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัด มีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และจัด focus group สุดท้ายคือจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- แนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่จะนำมาวิเคราะห์กรอบในบริบทของประเทศไทย ได้แก่ SEEA ของ UN, WAVES ของ World Bank และ ICM ของ PEMSEA
- แนวคิดด้านตัวชี้วัดเพื่อประเมินการเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าแต่ละจังหวัดมีประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Blue Economy อย่างไร
- การทบทวนวรรณกรรมอื่นๆ เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด หน่วยงานราชการ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการพัฒนาสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงินและเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของต่างประเทศ

- ข้อมูลและมูลค่าทางเศรษฐกิจของกลุ่มธุรกิจสีน้ำเงินมีการแบ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดมูลค่าเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมประมง กิจกรรมทำเทียบเรือ กิจกรรมการท่องเที่ยว
- การวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มการขยายตัวของธุรกิจเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงินมีการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงาน 19 ท่าน จากจันทบุรี ตราด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ภูเก็ต พังงา กระบี่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์

ข้อสรุปเบื้องต้นคือ มีความขัดแย้งชุมชน แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินยังไม่เป็นที่รู้จัก ขาดงบประมาณและเจ้าหน้าที่ การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีผลกระทบด้านลบ (มลพิษ) และขาดการบูรณาการ

ปิดประชุมเวลา 16.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. คุณศุภรัตน์ ดิษบรรจง	กรมเจ้าท่า
4. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คุณรังสิวุฒิ แก้วแสง (แทน)	
5. อาจารย์ ดร.อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์	คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
7. คุณยุวพันธ์ สันติทวีฤกษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
8. คุณกฤษฎา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
9. ดร.จุฑาทิพย์ มณีพงษ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
10. คุณบุศราศิริ ธนะ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
11. ดร.กัญญาณี แสงเกียรติยุทธ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
12. คุณนิติ วงศ์เทพวานิชย์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
13. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
14. คุณนิพนธ์ ทัดแก้ว	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
15. รศ.ดร.อรรณรัตน์ มุ่งเจริญ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
คุณเสาวลักษณ์ (แทน)	
16. คุณวันวิสา ฐานังชนะโน	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
17. คุณเกษราภรณ์ จงวิไลเกษม	กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
18. คุณสุริรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
19. คุณสรโรชา โชติวัฒนานนท์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
20. คุณเนตรธิดา ถนนทิพย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

21. คุณกิมฟ้า รัศมีเนตร	กรมเจ้าท่า
22. คุณธนภัทร์ ชัยเศรษฐพงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
23. คุณสรวิทย์ สิ้นนิเชชกร	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
24. คุณคมศักดิ์ สว่างไสว	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
25. คุณสิริกานต์ เกตุเจริญ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก จ

รายงานการประชุม

การติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง การพัฒนารอบการจัดทำระบบบัญชีเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (SEEA-Blue Economy)

ที่เหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย

เสนอโดย

คุณวัชริน มีรอด และคณะ

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

ชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)

ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วันพฤหัสบดีที่ 16 พฤศจิกายน 2560 เวลา 13.30-16.00 น.

ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

สรุปประเด็นจากการประชุม

- SEEA: System of Environmental Economic Accounting เป็นการรวมมิติเศรษฐกิจและสังคมเข้าด้วยกันเพื่อที่จะมองเห็นว่าการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้กระทบความยั่งยืนมากน้อยแค่ไหน

- ขอบเขตการศึกษา การประเมินในภาพรวมระดับประเทศ มีการทำ Framework โดยมีสาขาเป้าหมายคือ สาขาการท่องเที่ยวและสาขาการประมง เนื่องจากมีความสำคัญและมีความพร้อมของข้อมูลเชิงเปรียบเทียบค่อนข้างมากกว่าสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นการนำร่องและทดสอบ Framework ส่วนการประเมินในระดับพื้นที่ เริ่มลงพื้นที่หาตเจ้า สำคัญจุดเด่นคือคนในพื้นที่มีความอยากเห็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและพร้อมที่จะสนับสนุนข้อมูล

- ระบบ SEEA ในในทางเทคนิคมี 4 บัญชี

บัญชีแรก ใช้สินทรัพย์ทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

บัญชีที่สอง บัญชีว่าด้วยการดูแลธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

บัญชีที่สาม การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนถึงความเหมาะสมในการใช้

บัญชีสุดท้าย รายได้ที่เราสร้างขึ้น กับ ทรัพยากรที่สูญเสียไปในแง่ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนถึงความยั่งยืน

- Supply and Use Table ในการที่เราจะผลิต ต้องมีทรัพยากรในการผลิต เช่น เชื้อเพลิง น้ำเป็นปัจจัยการผลิต ก็จะเป็นผลผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งก็จะนำมาคิดเป็นจำนวนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตตามมาอย่าง ชะยะ ของเสีย น้ำเสีย GHG ว่ามีปริมาณเท่าใด

- ทรัพยากรสำคัญที่นำมาเสนอคือสิ่งมีชีวิตในน้ำ เพราะมีความสัมพันธ์กับด้านประมง จากข้อมูลสถิติคือ ทราบปริมาณตอนจับ แต่ไม่มีข้อมูลด้านการสูญเสียของผลผลิต เช่นเดียวกับการเพาะเลี้ยง ซึ่งผลผลิตนำไปใช้เป็นอาหาร หรือไปเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมอื่น ๆ รวมทั้งการนำเข้าและการส่งออก

- องค์ประกอบของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) ในการศึกษาได้แก่ การจับสัตว์น้ำและประมง การแปรรูปอาหารทะเล อุตสาหกรรมขนส่งทางทะเล ต่อเรือและซ่อมเรือ การขุดเจาะน้ำมันและแก๊ส อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทะเลและชายฝั่ง 23 จังหวัด ธุรกิจประกันภัยทางทะเล และการวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่ง
- ภาพรวมงบประมาณปกป้อง ป่าไม้ และอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พบว่าหน่วยงานหลักอย่างกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและกรมประมงมีงบประมาณคงที่และลดลงในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา
- ในเรื่องของบัญชีสินทรัพย์ จะดูในส่วนของปริมาณการเพิ่มลด ความสัมพันธ์ และการประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลต่างๆ เช่น พลังงาน ที่ดิน สัตว์น้ำ ปะการัง ภูเขาทะเล ป่าชายเลน ฯลฯ ทั้งมูลค่าทางตรงและทางอ้อม
- ในด้านของต้นทุนสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรต่างๆ จะถูกแปลงเป็นตัวเงินว่ามีค่าเท่าใด
- GDP: Blue Economy ตอนนี้ใช้โครงสร้างข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ในการปรับ
- มี indicator ไหนที่น่าสนใจที่สามารถวัดความยั่งยืนได้??

ปิดประชุมเวลา 16.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. รศ.ดร.ชนาธิป พาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. รศ.ดร.โสภณรัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. คุณศุภรัตน์ ดิษบรรจง	กรมเจ้าท่า
4. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คุณรังสิวุฒิ แก้วแสง (แทน)	
5. อาจารย์ ดร.อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์	คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
7. คุณยุวรัตน์ สันติวิฤกษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
8. คุณกฤษฎา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
9. ดร.จุฑาทิพย์ มณีพงษ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
10. คุณบุศราศิริ ณะ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
11. ดร.กัญญาณี แสงเกียรติยุทธ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
12. คุณนิติ วงศ์เทพวานิชย์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
13. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
14. คุณนิพนธ์ ทัดแก้ว	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
15. รศ.ดร.อัมพรรัตน์ มุ่งเจริญ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
คุณเสาวลักษณ์ (แทน)	
16. คุณวันวิศา ฐานังคะโน	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

17. คุณเกษราภรณ์ จงวิไลเกษม	กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา
18. คุณสุรรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
19. คุณสโรชา โชติวัฒนานนท์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
20. คุณเนตรธิดา ถนนทิพย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
21. คุณกัมฟ้า รัชมีเนตร	กรมเจ้าท่า
22. คุณธนภัทร์ ชัยเศรษฐพงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
23. คุณสรวิทย์ สิ้นนิเชษกร	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
24. คุณคมศักดิ์ สว่างไสว	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
25. คุณสิริกานต์ เกตุเจริญ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ฉ

รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง **โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน**
(The research on " A status and an impact of international obligations on the development of blue economy: focusing on sustainable tourism development in coastal and marine zone)

นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะ

วันพุธที่ 7 มีนาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

หลักการและเหตุผลของโครงการนี้ก่อนหน้าคือว่า โครงการที่ผมรับผิดชอบอยู่ในกรอบใหญ่ของคำว่า Blue Economy ใน UNWTO หรือ World Tourism Organization ให้ให้คำนิยามว่าเป็นการอาศัยประโยชน์ทางด้านทะเลหรือทางด้านมหาสมุทร ซึ่งมองว่าทะเลและมหาสมุทรก่อให้เกิดประโยชน์ทางกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กับมนุษย์อย่างมากมายมหาศาล แต่ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบให้กับทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและที่ไม่มีชีวิต จึงเกิดคอนเซ็ปต์โอเดียนขึ้นมาว่า จะอย่างไรถึงจะให้เกิดการบาลานซ์กันระหว่างการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจทางทะเลหรือว่าทางมหาสมุทรกับการคำนึงถึงการอนุรักษ์หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคอนเซ็ปต์นี้รวมไปถึงการท่องเที่ยว ซึ่งเราเน้นเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องทางท่องเที่ยวทางทะเลและเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาชายฝั่งหรือการอนุรักษ์ชายฝั่งที่ยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชายฝั่งสองด้านคือด้านทะเลอันดามันและอ่าวไทย ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นด้านบริการที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยมหาศาล เข้าใจว่าประมาณสองจุดสองล้านล้าน หรือ สองจุดห้าล้านล้านบาทต่อปี และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ปีหนึ่งหลายสิบล้านคน แต่ว่าในขณะเดียวกัน การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากก็ก่อให้เกิดผลกระทบ ด้านบวกคือสร้างรายได้และสร้างงานเป็นจำนวนมาก แต่ผลกระทบทางด้านลบก็คือทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตได้เสื่อมลง โดยเฉพาะปะการัง ผมได้ไปค้นมา ปรากฏว่าน่าสนใจ เราได้พบว่า เรื่องปะการังเป็นเรื่องที่รัฐบาลคุยมานานแล้วจนมีมติ ครม. เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 เรื่องแผนแม่บทการจัดการปะการังของประเทศไทย ในมติครม.นี้มีการพูดถึงว่า การท่องเที่ยวก็ได้สร้างประโยชน์ให้กับเรา แต่ในขณะเดียวกันการที่จะไม่มาควบคุมกิจกรรมของนักท่องเที่ยวหรือจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยว ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของเราเสื่อมโทรมลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวปะการัง เพราะว่าเคยมีการสำรวจจาก UNWTO บอกว่า นักท่องเที่ยวทุก ๆ 10 คน จุดหมายปลายทางคือทะเล เพราะว่าทะเลจะมีจุดขายทางการท่องเที่ยว มี sun มี sand มีปะการัง แต่ในประเทศไทย ทะเลแถบอันดามัน แนวปะการังได้เสื่อมโทรมไปมาก ก็มีมติ ครม. ที่เห็นชอบในการจัดทำแผนแม่บทฉบับนี้ขึ้นมา

ตอนนี้เราลองมาดูประเภทหรือปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมทางท่องเที่ยวทะเลและชายฝั่ง อันดับแรก เราพบว่าเป็นปัญหามาก คือกรณีการดำน้ำ ได้ก่อปัญหามากพอสมควร เพราะว่า กรณีเรือที่เข้าไปจอดที่ชายฝั่ง ใบพัดจะไปโดนแนวปะการัง การทอดสมอของเรือ อีกกรณีหนึ่งคือการดำน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการดำน้ำลึกและการดำน้ำตื้น อันนี้ผม review งานจาก สกว. จะมี 2 ชั้นที่พูดถึงกิจกรรมดำน้ำ เขาพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของคนที่นักดำน้ำที่ขาดทักษะ ทำให้กริบ (fin) ไปโดนปะการัง บางทีก็มีการหยิบสัมผัสปะการังโดยนักท่องเที่ยวนั้น รวมไปถึงกิจกรรมการเดิน sea walk ปัญหาอีกหนึ่งคือขยะ ซึ่งแบ่งออกเป็น land based pollution กับ ขยะที่เกิดจากเรือของนักท่องเที่ยว อันนี้ก็เป็นปัญหาใหญ่ เพราะว่าผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยวได้ทิ้งขยะลงในทะเล ดังนั้นก็จะไปพัวพันกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเต่าหรือปลาวงศ์ปลากระดูกอ่อนเพราะเข้าใจว่าเป็นแมงกะพรุน ปรากฏว่าปลาหรือเต่าตายเป็นจำนวนมาก อีกปัญหาหนึ่งก็คือการเฝ้าดูพฤติกรรมของปลาหรือการให้อาหารปลา ซึ่งเป็นการรบกวนชีวิตความเป็นอยู่และอาจส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตพฤติกรรมของปลา อีกปัญหาหนึ่งคือ คนล้น (Carrying capacity) ที่เป็นข่าวเร็วๆ นี้คือเกาะตาชัย จากการประมาณการรับได้ประมาณ 200 คน แต่จากข่าวที่ออกมาคือเป็นพัน ปัญหานี้ได้พูดกันมานานแล้วว่าการรับนักท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพ เกินพื้นที่ที่การรองรับเป็นปัญหาที่ไม่เฉพาะที่เกาะตาชัย หลายแห่งก็จะมีปัญหาเรื่องนี้ที่นักท่องเที่ยวเป็นปัญหาค้นค้น

ทีนี้เราลองมาดู **ตราสารของกฎหมายระหว่างประเทศ** อันนี้ผมแบ่งเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ก็คือ ในระดับสนธิสัญญามีความผูกพันทางกฎหมายและก็ในส่วนที่เป็น soft law ซึ่งอาจไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายแต่มีส่วนสำคัญ เพราะว่าอาจเป็นในเรื่องการวาง guideline แนวทางปฏิบัติและอื่นๆ ถ้าเห็นสมควรสามารถนำไปเป็นแนวทางในการตราปรับปรุง หรือบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ให้มีความสอดคล้องกันในระดับมาตรฐานระหว่างประเทศ ก็จะมีอยู่สองส่วนใหญ่ๆ ส่วนที่เป็นสนธิสัญญาที่มีความผูกพันทางกฎหมายซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี อันนี้ผมก็จะมาเพื่อชี้ให้เห็นว่า อนุสัญญาเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางตรงก็ทางอ้อม และเพื่อที่จะมีส่วนทำให้การท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศไทยให้มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

อย่างแรกคือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล 1992 (UNCLOS) ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง เพียงแต่ว่าในหมวดที่ว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้มีการระบุว่า “ให้รัฐชายฝั่งมีพันธกรณีที่จะออกมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล” ก็จะเป็นการบัญญัติหลักการกว้างๆ เอาไว้

ต่อมาคือ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เข้าไปเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในแง่ที่ว่า มีสัตว์บางชนิด เช่น ปะการัง จะอยู่ในบัญชีที่ 2 โดยเฉพาะปะการังสีชมพู ซึ่งมักจะเอามาเป็นที่ยืนในเครื่องประดับ อัญมณี ในอนุสัญญานี้จะแบ่งออกเป็น 3 บัญชี พูดย่างๆว่า เป็นการควบคุมการค้าสัตว์ป่าและพืชพันธุ์ บัญชีแรก โดยหลักคือห้ามค้าขายยกเว้นงานวิจัย บัญชีที่สองคือต้องมีใบอนุญาต และบัญชีที่สาม อนุสัญญาไซเตสเท่าที่ดูเทียบเคียงกับกฎหมายไทย จริงๆกฎหมายไทยก็รองรับพันธกรณีไซเตสครบคลุมอยู่แล้วแต่การบังคับใช้กฎหมายอย่างเช่นในกรณีของปะการัง ม้าน้ำที่อยู่ในบัญชีที่สอง ก็พบว่ามีการนำมาขายให้กับนักท่องเที่ยวที่พัทยา ตอนแรกเราก็อาจศึกษาว่าในอนุสัญญาไซเตส จะมีกลไกหรือมาตรการอื่นๆ ที่พอจะช่วยให้การท่องเที่ยวของเรา โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ใกล้สูญพันธุ์มีผลกระทบน้อยลง เข้าใจว่ารัฐบาลมีมติเพิ่มสัตว์ป่าสงวนเข้าไป สี่ ชนิด เข้าใจว่ามี วาฬบรูด้า เต่ามะเฟือง เต่าทะเล ในกรณีของเต่าทะเล เราได้พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวรวมไปถึงการพัฒนาตามแนวชายฝั่งสิ่งก่อสร้างตามโรงแรม ที่พัก รีสอร์ททั้งหลายเข้าไปถูกล้างหรือเข้าไปมีผลกระทบต่อการวางไข่ของเต่า ซึ่งโดยส่วนตัวเคยเจอกรณีของอุทยานท้ายเหมืองที่พังงา มีการวิ่งที่ชายหาด ซึ่งอุทยานนี้เป็นที่วางไข่ของเต่ามะเฟือง เต่าทะเล อาจมองได้ว่าเป็นผลกระทบด้านหนึ่งของการพัฒนาชายฝั่งเกี่ยวกับธุรกิจทางด้านโรงแรม

อีกอันหนึ่งคือ อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD) จริงๆ ไม่ได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง แต่ว่า เลขาฯ ของ CBD ในที่ประชุมใหญ่ เขาได้ออก guideline กับ manual ปี 2004 ซึ่งน่าสนใจ เป็น guideline เกี่ยวกับ Guideline on diversity for tourism and development เอกสารฉบับนี้ออกมาเมื่อปี 2004 อีกฉบับหนึ่งเป็น Tourism supporting biodiversity ของ CBD ทำคู่กับ UNEP งานของเราก็จะเอาเอกสารสองฉบับนี้มาศึกษาด้วยว่า จะมีส่วนช่วยทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนอย่างไร ซึ่งเลขาฯ ของ CBD ยืนยันว่า sector ของการท่องเที่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น แนวปะการัง เป็นประโยชน์ทั้งแหล่งอาหารและที่พักอาศัยของสัตว์นานาชนิด ถ้าปะการังถูกทำลายก็จะมีผลกระทบเป็นลูกโซ่ รวมไปถึงพวกปลาต่างๆ เพราะมองว่าสุดท้ายตัวที่เป็นนักล่าก็จะมีผลกระทบด้วย คือ ปลาฉลาม เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าปะการังถูกทำลาย จะเห็นได้ว่าเกี่ยวข้องมีผลกระทบเป็นลูกโซ่ตามมา

สุดท้าย ยูเนสโก (อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ค.ศ. 1972) ตอนหลังผู้วิจัยจะเสนอแนวทางแก้ไขปัญหว่าเป็นไปได้หรือไม่ ที่เราอาจจะเสนอให้อันดามัน (แนวปะการังที่อยู่ในแถบ อันดามัน) เป็นมรดกโลกของประเทศออสเตรเลีย ตอนนี้เท่าที่ค้นดูก็จะมีสองแห่ง คือฝรั่งเศสและฟิลิปปินส์ อาจจะ เป็นไปได้ที่รัฐบาลศึกษาจะให้แนวปะการังแถบทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก ซึ่งจะทำให้เราได้รับผลประโยชน์ที่ หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค เงินทุนสนับสนุนจากยูเนสโก และชื่อเสียงที่ดึงดูดให้กับ นักท่องเที่ยวมา

ในส่วนของ ตราสารระหว่างประเทศที่เป็น soft law จะมี AGENDA 21 ข้อที่ 17 มีการพูดถึงเรื่องของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีการเน้นว่าพื้นที่ชายฝั่งเป็นพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อน รัฐควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ

จากนั้นก็จะมี Berlin declaration จะเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพและบอกว่าการท่องเที่ยวควร จะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จากนั้นก็จะมีเรื่องของจริยธรรม Global code of Ethics อันนี้ทำโดย UNWTO องค์การท่องเที่ยวโลก เหมือนกับเป็น code of conduct ก็น่าสนใจในแง่ที่ว่าการพูดถึง หลักเรื่อง carry capacity ซึ่งหลักนี้สำคัญ รัฐควร จะมีมาตรการทางกฎหมายหรือกฎระเบียบ ข้อบังคับที่จะรองรับและบังคับเรื่องของพื้นที่ โดยกรณีนี้บอกว่า โดยเฉพาะ กรณีในวันหยุดยาว เช่น เป็นไปได้ไหมที่จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือยืดยาวเวลา เพื่อไม่ให้จำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปในช่วงวันหยุดยาว แล้วก็เน้นย้ำว่าชายฝั่งทะเลควรจะได้รับเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะเป็นพื้นที่ที่ละเอียดอ่อน ใน Global code of Ethics สำหรับการท่องเที่ยว แล้วก็มีการพูดถึงว่าการออกแผนการ มาตรการทั้งหลาย ควรจะมีทุก ภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับพวก CBD Tourism supporting diversity เขาก็ได้ บอกว่า เวลาจัดทำแผนทั้งหลาย จะต้องปรึกษาทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น private sector ที่ทำเรื่องธุรกิจโรงแรม ใน ภาครัฐ รวมไปถึงชุมชนท้องถิ่น ที่อาจจะได้รับผลกระทบ ซึ่งแนวทางจะนำไปใช้ช่วงที่สอง ตอนไปลงพื้นที่ พบปะทุกภาค ส่วน เชิญ stakeholders ทั้งหมด

จากนั้นก็จะมีปฎิญญา Cape Town เป็นการพูดถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ จะมีการพูดถึงการ ประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เวลาดำเนินการการท่องเที่ยวทั้งหลายควรจะมีการประเมินผลกระทบทางด้าน สิ่งแวดล้อมด้วย

สุดท้ายเป็นข้อดีของสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติ จะมีอยู่สองข้อดีที่สำคัญๆ ข้อดีอันแรกเกี่ยวกับ Promotion of sustainable tourism, for poverty, eradication, and environment protection การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการขจัดความยากจน มีส่วนช่วยในการพัฒนา ยกระดับความเป็นอยู่ การจ้างงาน แต่ขณะเดียวกัน ได้เน้นย้ำ ว่าการท่องเที่ยวจะเกิดผลกระทบทางด้านลบของสิ่งแวดล้อม ประมาณการว่าห้าเปอร์เซ็นต์ของ CO2 มาจากการ

ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอาจไม่ได้เป็นตัวหลักที่ทำให้เกิด climate change แต่มีส่วนที่ก่อให้เกิด climate change และ climate change กลับมามีผลกระทบเป็นบวมเมอแรงกับการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น น้ำทะเลสูงขึ้น เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ปะการังเปลี่ยนสี (ฟอกขาว) อาจจะบอกทางภาคธุรกิจว่าถ้าเราไม่มาควบคุมการดูแลการท่องเที่ยว หายที่สุดสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมจะกลับมามีผลกระทบด้านลบในภาคธุรกิจเอง

ส่วนข้อดีที่สอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกป้องอนุรักษ์ปะการัง (Protection of coral reef for sustainable development) ออกเมื่อปี 2011 อันนี้ก็เป็นข้อดีที่สำคัญมาก เพราะปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นอนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองแนวปะการังโดยตรง คือเคยมีความพยายามแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่ว่า UN ก็ได้ออกข้อคิดฉบับนี้ขึ้นมา เพื่อที่จะให้รัฐที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ตระหนักและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองแนวปะการัง จะเห็นได้ว่าแนวปะการังไม่ใช่เรื่องเล็ก อีกอันหนึ่ง ข้อดีที่มีผลปีที่แล้ว (2016) UN เพิ่งประกาศว่าปี 2017 ว่าเป็นปีแห่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แสดงว่า UN เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและสัมพันธ์กัน ควรที่จะบาลานซ์ให้มันเกิดความสมดุล ไม่หนักไปทางใดทางหนึ่ง

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) มีบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ภายใต้กรอบ World Trade Organization (WTO) หรือ องค์การการค้าโลก ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และมีกฎหมายที่เป็นสนธิสัญญาทางเศรษฐกิจคือความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและการบริการ (General Agreement on trade and tourists-GATS) อันนั้นคือภายใต้กรอบพหุภาคีที่เราเป็นสมาชิกอยู่ตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้ง พร้อมทั้ง WTO ขออธิบายถึงความตกลงซึ่งเป็นสนธิสัญญาหรือสัญญาระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค โดยขออนุญาตเน้นในส่วนของอาเซียน และอาเซียนบวกต่าง ๆ ที่ท่านเคยได้ยิน และจะมีความตกลงที่อยู่ระหว่างการดำเนินการในขณะนี้ ก็คือ ความตกลงว่าด้วยการค้าและการบริการของอาเซียน ซึ่งยังเป็นกรอบ เป็นร่างเจรจา อยู่ ชื่อเล่น คือ ATISA แล้วก็มีความตกลงน้องใหม่ ที่เพิ่งบังคับใช้ในปีที่ผ่านมานี้ คือความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายระหว่างบุคคลธรรมดาของอาเซียน หรือว่า ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons และมีอีกกรอบความตกลงซึ่งจะมีสัมพันธ์กันก็คือ กรอบความตกลงที่เป็นทวิภาคี ที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศต่าง ๆ ท่านอาจคุ้นเคยในเรื่องของความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ได้ทำกับประเทศต่าง ๆ พุดง่าย ๆ ก็คือ FTA ที่เราทำกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งใน FTA ทั้งในพหุภาคี ทวิภาคี ภูมิภาค WTO ในประเทศไทยได้ไปเปิดตลาดด้านการค้าและการบริการ ทุกประเทศได้มีการผลักดันให้เกิดเสรีทางการค้า และมีการเปิดเสรีในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องของการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ร้านอาหาร โรงแรม หรือว่าอะไรต่างๆ อันนี้จะเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ประเทศไทยเปิดประเทศ คำว่า “เปิดประเทศ” คือ ในทางการค้าเสรีมีการเปิดประเทศออกเป็นรูปแบบต่างๆ อยู่ 4 รูปแบบ

รูปแบบแรก คือ **การค้าบริการด้านพรมแดน** แต่ส่วนนี้ไม่มีผลกระทบในเรื่องของสิ่งแวดล้อมโดยตรงเพราะเป็นเรื่องของการบริการข้ามประเทศในลักษณะของการติดต่อออนไลน์ เพราะว่าคนของเขาไม่ได้มาที่เรา คนของเราก็ไม่ได้ไปที่เขา เขาไม่ได้มาประกอบธุรกิจที่เรา

แต่ที่เริ่มเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะอยู่ในส่วนที่สอง ที่เรียกว่า **การบริโภคต่างประเทศ** (consumption abroad) ก็คือ ในภาคการท่องเที่ยว เท่าที่ทราบ ทุกประเทศไม่มีการจำกัดในการบริโภค เช่น ในประเทศไทยไม่มีการจำกัดในการท่องเที่ยวในประเทศสมาชิก คือคนไทยจะไปเที่ยวที่ไหน ในประเทศองค์การการค้าโลก หรือ สมาชิกความตกลงทางภูมิภาค หรือ ทวิภาคี ไม่มีการห้ามไว้ ขณะเดียวกัน เราก็ไม่ได้ห้ามนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย ถ้าท่านไปดูความตกลงจะเห็นได้ชัดเลยว่าเราไม่มีข้อจำกัดใดๆทั้งสิ้น ไม่มีใครจำกัดใคร เพราะว่า ตอนทำความตกลงคงยังคิดไม่ถึงว่าคนจะเข้ามาทำความเสียหายให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอีกประเทศหนึ่งได้ ในฐานะที่เป็นนักท่องเที่ยว

อีกรูปแบบ เรียกว่า รูปแบบที่สาม คือการ**จัดตั้งทางพาณิชย์** คือการอนุญาตให้เข้ามาประกอบการ ในกรณีของไทย ได้มีการอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสาขาการโรงแรมในประเทศไทยได้ ซึ่งภายใต้กรอบต่างๆ เท่าที่ผมดู คือเปิดทุกกรอบ มากน้อยก็ขึ้นอยู่กับภาระจรรยา แต่ในแต่ละกรอบมีหมดเรื่องของธุรกิจโรงแรม การเปิดมีตั้งแต่เปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพียงร้อยละ 49 ก็คือ นิติบุคคลที่ดำเนินการ พุงต่างๆคือ โรงแรมที่เราเห็นๆกันอยู่ ที่ตรงนั้นยังเป็นคนไทยแต่ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นอย่างเดียว หรือ การขยับขยายให้ต่างชาติถือหุ้นในสัดส่วนที่มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นภายใต้กรอบของอาเซียน เป็นกรอบการตกลงว่าด้วยการค้าบริการหรือ AFAS อันนี้ให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 70 ในธุรกิจการท่องเที่ยวบางกรณี ซึ่งที่น่าสนใจคือเราไม่ได้ไปจำกัดว่าเขาสามารถที่จะมาประกอบธุรกิจที่จังหวัดไหน ส่วนใด ขอแค่มีพื้นที่ในการประกอบการได้ คนไทยประกอบธุรกิจที่ไหนได้ ชาวต่างชาติก็สามารถประกอบธุรกิจตรงนั้นได้ ซึ่งสอดคล้องในเรื่องของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง แต่มันขึ้นอยู่กับวิธีการการตัดสินใจของผู้ประกอบการต่างชาติที่เขาจะเลือกและนี่เป็นเรื่องของการที่ไปทำสัญญาเปิดช่องทางให้ชาวต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย ในแง่ของการจัดตั้งทางธุรกิจซึ่งต่างจากการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวคือคนธรรมดา แต่ถ้าในทางธุรกิจโดยหลักการแล้วจะเป็นการจัดตั้งในลักษณะนิติบุคคล

อีกประเภทหนึ่ง ประเภทสุดท้ายภายใต้กรอบการค้าบริการ คือ **การเปิดประเทศให้บุคคลธรรมดาสามารถเข้ามาเป็นผู้ให้บริการ** คือบุคลากรของประเทศสมาชิกสามารถเป็นผู้ให้บริการควบคู่ไปกับการเปิดเสรีในเรื่องของการจัดตั้งทางพาณิชย์ เช่น สมมติว่าเราไปเปิดเสรีให้เขาจัดตั้งโรงแรมได้ เขาก็มีสิทธิ์ที่จะส่งคนเข้ามาบริหารจัดการ ซึ่งคนพวกนี้จะมีอำนาจในการครอบงำกิจการ เป็นบุคคลระดับสูงที่จะเข้ามา แต่ขณะนี้ไม่ได้มีการให้แรงงานจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศสมาชิกไม่ว่าจะเป็นระดับ WTO หรือว่าทวิภาคี ภูมิภาค นื่องใหม่ล่าสุดคือ เรื่องของการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา เนื่องจากว่า บุคคลระหว่างประเทศ จริงๆแล้วอยู่ภายใต้ ธุรกิจบริการ แต่ภายหลังจากอาเซียนมองว่ามันแคบ อยากให้มีการเคลื่อนย้ายบุคคลในสาขาต่างๆโดยอาศัยกรอบนี้ อย่างการจัดทำ MRA สาขาต่างๆ รวมทั้งสาขาการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปถ้าความตกลงตัวนี้มีการใช้และขยายกรอบครอบคลุมไปถึงบุคลากรในภาคการท่องเที่ยวก็สามารถที่จะอนุญาตให้เขาเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเพื่อธุรกิจในสาขาท่องเที่ยว ในขณะที่ก็เข้ามาได้แล้วโดยอาศัยความตกลงตัวนี้แต่ยังเข้ามายังไม่เต็มร้อย เนื่องจากขึ้นอยู่กับว่าเรากำหนดว่าจะอนุญาตให้สาขาใดเข้ามาได้บ้าง

ที่นี้ถามว่ามันเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร ในเรื่องของการเปิดเสรีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการ ไม่ว่าประเภทใดก็ตาม รวมทั้งธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการจะมีข้อสงวนอยู่ข้อหนึ่งในเรื่องของระหว่างประเทศ ซึ่งผมไม่พบในกฎหมายไทย พบก็พบบ้างประปราย ปรากฏว่าในเรื่องของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการระหว่างประเทศ จะมีเงื่อนไขหนึ่ง คือ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปกป้องชีวิตและสุขภาพของสัตว์หรือพืช สัตว์และพืชก็คือว่า สิ่งแวดล้อมต้องอยู่ได้ตามปกติ การที่จะเข้ามาในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ การท่องเที่ยว การบริโภคภายในประเทศ ถ้าเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่กระทบกระเทือนต่อเรื่องนี้ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศเจ้าบ้านสามารถที่จะออกมาตรการเพื่อที่จะกีดกันหรือห้ามไม่ให้มีการเข้ามาใช้สิทธิประโยชน์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น เราไม่ให้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงแรมและท่องเที่ยว หากเห็นว่าธุรกิจต่างชาติที่เข้ามานั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม หรือ การที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาบริโภคในประเทศไทย ซึ่งเราไม่เคยจำกัดปริมาณ ซึ่งมันผูกพันกับประเทศไทย เพราะไม่เคยไปจำกัดอยู่ไปจำกัดไม่ได้ ที่บอกว่าคนล้นต้องมีการหารือกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศด้วยว่าจะมีแนวทางอย่างไร (แต่ยังไม่เสนอเป็นหลักการสำคัญ เพราะว่าในการที่เราไปเปิดประเทศแล้ว แต่มีปัญหาเรื่องของธรรมชาติ เราสามารถที่จะออกมาตรการซึ่งเป็นการสวนทางในสิ่งที่เราโอเคว่าเข้ามาได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการห้ามต้องมีเหตุผล อย่างสุขภาพของสัตว์และพืชก็มีวิธีการอ้างที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละกรอบความตกลง ยกตัวอย่างเช่น ใน WTO มันต้องมีความจำเป็นถึงขนาดไม่สามารถ

หลีกเลี่ยงโดยวิธีการอย่างอื่นได้ถึงออกมาตรการห้าม ในขณะที่ความตกลงทวิภาคี เช่น ความตกลงอาเซียน-จีน เขียนปลดปล่อยให้ดุลยพินิจประเทศเจ้าบ้านมากขึ้น หรือ ในของไทย-ญี่ปุ่น หรือ JTEPA เขียนว่าประเทศภาคีมีสิทธิ์ที่จะใช้มาตรการใดก็ได้ที่สามารถที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องผลักดันกันต่อไป

ที่นี่ พอเกิดเหตุการณ์นี้ โดยหลักการมันทำได้ แต่การห้ามมันยาก อย่างเช่น การห้ามบริโภครายในประเทศ เพราะนักท่องเที่ยวเยอะ การที่จะห้ามบริโภครายในประเทศ จะเลือกห้ามแบบจำกัดสัญชาติไม่ได้ การห้ามต้องอยู่ภายใต้หลักการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติในรอบการค้าระหว่างประเทศและการห้ามต้องไม่ขัดกับหลัก National Treatment ก็คือว่าหากมีการห้ามชาวต่างชาติแล้วจะต้องห้ามคนไทยด้วย เพราะมีมิติในการที่จะดำเนินการต่อไปในว่ามีเงื่อนไขระหว่างประเทศในการสกรีนการเข้ามาประกอบธุรกิจว่าต้องผ่านคุณสมบัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เราถึงจะอนุญาต แต่พอเขาเข้ามาตั้งได้แล้ว ความตกลงตรงนี้ห้ามอะไรเขาไม่ได้ ต้องมาดูกฎหมายภายในว่าตอนที่เขาผ่านการจัดตั้งทางธุรกิจมาแล้ว (คือผ่านกระบวนการการเข้าสู่ตลาด) ต้องไปดูเรื่องกฎหมายไทย

ส่วนเรื่องของ การเคลื่อนย้ายคนก็มีความคล้ายคลึงกันคือบุคคลที่เข้ามา ถ้าหากว่าบุคคลนั้นอาจมีการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตหรือสุขภาพของสัตว์และพืชก็ห้ามได้ ในระหว่างประเทศห้ามได้ แต่ในของประเทศไทยไม่แน่ใจว่าห้ามได้หรือเปล่าตามกฎหมายภายใน อันนี้ก็เป็นส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในส่วนของกฎหมายและกฎเกณฑ์ภายในประเทศ เราได้ศึกษาว่ากฎหมายสามารถเข้ามาจับประเด็นตรงไหนบ้างซึ่งเราแบ่งเป็น หนึ่ง การจัดตั้งและการประกอบธุรกิจ ดูว่ามีเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่ สอง ดูว่ากฎหมายภายในเข้ามาบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลอย่างนักท่องเที่ยวหรือไม่ เพียงใด สาม ดูกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ซึ่งอาจไม่ได้พูดถึงการท่องเที่ยวโดยตรง แต่พูดเป็นภาพรวม จากการศึกษา สามารถแบ่งกฎหมายขึ้นต้นได้เป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มแรก คือ กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในส่วนของการจัดตั้งและการดำเนินธุรกิจ พบว่ามีการดำเนินธุรกิจตั้งแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญลงไปถึงเรื่องคำสั่ง ผ่านกฎหมายนโยบาย พระราชบัญญัติ ลงไปถึงระเบียบ คำสั่ง กฎกระทรวง ซึ่งแต่ละเรื่องการเข้าถึงข้อมูลมีความลำบาก เนื่องจากไม่รู้ว่ามีกฎหมายใหม่หรือไม่ อย่างไร ซึ่งเราได้อาศัยข้อมูลผ่านกฎหมายเป็นสำคัญ กลุ่มกฎหมายที่เป็นเรื่องของนโยบายก็จะมีเรื่องของรัฐธรรมนูญ ซึ่งปกติคือออกใบรับรองสิทธิ์ สงวนสิทธิ์ที่จะแทรกแซงการประกอบธุรกิจของเอกชนหรือของคนในประเทศ ถ้าเกี่ยวข้องหรือกระทบกระเทือนกับสิ่งแวดล้อม ถ้าเขียนในลักษณะรัฐธรรมนูญคือเขียนกว้างๆ ไม่ได้บอกว่าทำอะไร หน้าที่ของกฎหมายลำดับรองที่จะออกมารองรับในส่วนนี้ ซึ่งในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบายในส่วนประกอบธุรกิจ เช่น พรบ.อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย จริงๆ แล้วกฎหมายตัวนี้ไม่ได้มีเนื้อหาที่มีลักษณะการแทรกแซงมาก เพียงแต่มีการพูดถึงเรื่องจรรยาบรรณซึ่งผมคิดว่าน่าจะไปสอดคล้องกับ soft law ว่าสามารถรับอะไรบางอย่างจาก international law แต่ขณะนี้เท่าที่เห็นก็ยังไม่ชัดเจนขนาดนั้น นอกจากนั้น จะมีกฎหมายที่พูดถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นเรื่องๆ แต่ไม่ครบทุกเรื่อง เช่น พรบ.โรงแรม 2547 แต่ไม่ได้บอกชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ในเรื่องของกฎหมายสิ่งแวดล้อมกลับไปอิงกลับกฎหมายอื่น เช่น ควบคุมอาคาร ซึ่งจะมีประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ผมมองว่าประปราย ไม่ได้เป็นนัยสำคัญอะไรมากมาย นอกนั้นก็ยังมี พรบ.สาธารณสุข พูดถึงการจำหน่ายอาหาร โรงแรมที่พัก ผมพยายามคิดว่าส่วนไหนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง พบว่ามีอยู่แต่ไม่ได้พูดถึงชายทะเลและชายฝั่งอย่างชัดเจน อย่างโรงแรมหรือธุรกิจอาหารที่มองเห็นว่าเกิดในแทบทุกสถานที่ท่องเที่ยวแล้วก็มี พรบ. สถานบริการ พศ. 2509 แต่มีการแก้ไข คือชื่ออาจจะดูเก่า แต่เนื้อในมีการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมา พรบ.อุทยาน การท่องเที่ยวและมรดกเทศก์ อันนี้ตัวกิจกรรมพูดถึงการอนุญาต การถอนใบอนุญาต พูดถึงว่าในส่วนประกอบ

กิจการที่ก่อให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนหรือความเสียหายกับทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถพักหรือถอนใบอนุญาต ซึ่งตรงนี้จะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบธุรกิจกับการรักษาสีงแวดล้อม รวมทั้งกฎหมายที่ค่อนข้างใหม่ เช่น พรบ.บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ก็พูดถึงการจัดตั้งอะไรไว้ด้วยเหมือนกัน กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริม มีทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกับทางโรงแรม เรือใบ เรือยอร์ช วินด์เซิร์ฟ ต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในเรื่องของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งว่าการที่จะได้รับการส่งเสริมในการลงทุนไม่ว่าจะไทยหรือต่างชาติ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขสิ่งแวดล้อม ถ้าคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เห็นชอบให้มีเงื่อนไข (แต่เป็นเรื่องดุลยพินิจเท่าที่อ่าน ยังไม่ค่อยมีน้ำหนักเท่าไร) ส่วนในพรบ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว 2542 มีความเชื่อมโยง ก็คือบัญชีสาม จะพูดถึงการประกอบธุรกิจโรงแรม เป็นการอนุญาตให้คนต่างด้าวถือหุ้นเกินกว่ากึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 51.01 ขึ้นไป และมีเงื่อนไขในการพิจารณาหลายๆเรื่อง ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมได้มีพูดว่าไว้ในมาตรา 5 ว่าต้องผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการพิจารณาอนุญาต ซึ่งถ้าเรามองประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญ การใช้อำนาจจากมาตรา 5 จะช่วยให้พอสมควร ว่าการประกอบกิจการที่เข้ามาประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และอยู่ที่ชายฝั่งหรือชายทะเล คณะกรรมการอาจจะขอดูเงื่อนไขว่าคุณจะมีอะไรที่ทำให้เรามั่นใจได้ไหมว่าจะไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ที่จะชี้ให้เห็นก็คือว่าในพรบ.ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เราไม่มีเงื่อนไขกฎหมายที่สกัดกั้นบุคคลที่เป็นคนต่างด้าว แต่ในส่วนของนิติบุคคลไทยต้องไปดูกฎหมายอื่นๆ ซึ่งเท่าที่ดูก็ยังไม่มีความครอบคลุม มีโรงแรม คำนึงบางส่วน ห้ามเหยียบปะการัง ห้ามทอดสมอ อย่างพรบ.ส่งเสริมการบริหารจัดการฯ เห็นว่าพื้นที่ใดเสี่ยงก็อาจดำเนินการปิดพื้นที่ อันนี้ก็เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ เช่น ห้ามมิให้มีการสร้างโรงแรมในบางพื้นที่ในจังหวัดกระบี่ นอกจากนั้นในส่วนของการจัดตั้งอาจจะมีเรื่องของการจัด zoning พื้นที่ที่อนุญาตประกอบธุรกิจได้ แต่ธุรกิจที่อนุญาต ก็ไม่ได้พูดชัดว่าหมายถึงธุรกิจอะไร ซึ่งกฎหมายพวกนี้สามารถที่จะเอามาใช้ได้ เพราะว่ากรอบอำนาจให้ดุลยพินิจพอสมควรที่จะบอกว่าในการที่เราจะอนุญาต เพิกถอน อะไรต่างๆ ถ้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมควรจะมีการบริหารจัดการที่ดีได้

ที่นี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นับว่าเป็นปัญหา ซึ่งนับว่านักท่องเที่ยวเป็นผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง นักท่องเที่ยวที่ติดนั้นมามาก รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ประมาทเล่นเล่หรือจงใจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ แต่กฎหมายที่พบในขณะนี้มียู่ 4 ฉบับหลักๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ยกตัวอย่าง ตัวแรก ในเรื่องของ พรบ.ส่งเสริมและบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ก็มีพูดถึง แต่ในกฎหมายแม่ผมเข้าใจว่าไม่ได้บอกแน่ชัด แต่อำศัยกฎหมายลูกในการออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เช่น ห้ามไม่ให้คนสูบบุหรี่ตามชายหาด ซึ่งห้ามได้เพราะเกี่ยวข้องกับความสวยงามทัศนียภาพ หรือ พรบ.อุทยาน จะห้ามชัด ห้ามไม่ให้รบกวนสัตว์น้ำ ทำลายปะการัง จะเป็นการห้ามบุคคล ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ก็เช่นกัน จะเป็นกฎหมายที่ลึกลงไปถึงตัวนักท่องเที่ยวว่านักท่องเที่ยวไม่ควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ มัคคุเทศก์ก็ไปส่งเสริมหรือชี้แนะแนวทางที่ผิดหรือหลบลี้หลบตาปล่อยให้เขาทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่ปัญหาก็คือว่า พรบ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 หากมองกลับไปกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ผมได้ชี้แจงให้พวกท่านทราบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนที่เข้ามาในประเทศไทยไม่ว่าจะในฐานะนักท่องเที่ยว เข้ามาผู้บริโภคนภายในประเทศ หรือเข้ามาในฐานะผู้บริหารจัดการทางธุรกิจ หรืออะไรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ปรากฏว่ายังไม่พบในพรบ. ไม่ตอบว่ามีหรือไม่มี ขณะนี้เท่าที่ดู ยังไม่พบว่าใช้เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเข้ามาสกัดกั้นคนที่เข้ามาในประเทศไทย เช่น นักท่องเที่ยว ถ้าไปดูในคำสั่งล่าสุด นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้จะเงื่อนไขจะเน้นในส่วนการพำนักรมากกว่า เช่น พำนักรได้ไม่เกิน 30 วัน ต้องถือวีซ่ารูปแบบนักท่องเที่ยวแต่ไม่ดูเงื่อนไขประวัติว่าบุคคลนี้เคยมีประวัติทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ ซึ่งอาจใช้มาตรการ

กฎหมายภายในในการห้ามหรือ blacklist ซึ่งในขณะนี้ยังไม่พบมาตรการในการสกรีนคนจะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่อยู่ในกลุ่มสุดท้ายที่เป็นกฎหมายภายในประเทศที่มีการสำรวจและจัดทำคือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งโดยตรง เท่าที่ดูกลุ่มนี้จะมีกฎหมายเยอะ เนื่องจากว่าปัญหาที่เกิดขึ้นที่เห็นได้ชัด ได้แก่ คนล้น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ของมีพิษ การเข้าไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง พอมาดูกฎหมายจะมีค่อนข้างเยอะ กลุ่มหนึ่งจะเป็นกฎหมายที่บริหารจัดการเชิงนโยบาย กับกลุ่มหนึ่งเป็นกฎหมายที่เข้ามาบริหารจัดการความเสียหายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง เข้ามาดูแลในตัวสิ่งแวดล้อม เช่น ปลา ปะการัง กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมลพิษต่างๆ ซึ่งกฎหมายในเชิงบริหารจัดการ แน่นอนว่าจะต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งจะบอกกรอบกว้างๆ ว่าโดยสรุปของกฎหมายของรัฐธรรมนูญ สิทธิและหน้าที่ของรัฐ สิทธิและหน้าที่ของชุมชน ชุมชนก็คือของคนที่ยกกัน กับของบุคคลที่เป็นบุคคลในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเรื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติ กฎหมายอีกกลุ่มคือกฎหมายการบริหารจัดการความเสียหายทางชีวภาพ มีกฎหมายค่อนข้างเยอะแต่กฎหมายที่ชัดและเด่นคือ พรบ.ส่งเสริมและการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นกฎหมายตัวใหม่ พรบ.อุทยาน พรบ.พันธุ์พืช พรก.ประมง และจะมีกฎหมายที่เข้ามาเสริมในบางส่วน เช่น พรบ.คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เข้าไปดูโดยตรงว่าในการที่เข้าไปบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ได้รับความเสียหาย เป็นการห้ามบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งมีทั้งโทษทางอาญา ปรับ จำคุก หรือบางฉบับก็มีโทษในทางปกครอง อีกกลุ่มหนึ่งก็คือ เรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีกฎหมายที่มาเกี่ยวข้องกับชายฝั่งและชายทะเลโดยตรง ยกเว้น พรบ.ส่งเสริมฯ แต่กฎหมายที่มีอยู่เยอะมาก เพราะไปเกี่ยวกับเรื่องเล็กน้อย อย่างขยะมูลฝอย รมการจัดการ แต่จริงๆ แล้วปรากฏว่าเท่าที่เป็นข่าวจะเป็นขยะค่อนข้างเยอะ ยังไม่ค่อยเห็นคน หรือจริงๆ แล้วมีปัญหาเรื่อง jurisdiction หรือเปล่าว่าเท่าที่ตรวจสอบมีปัญหาความทับซ้อนประเด็นปัญหาเช่นกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเช่นประเด็นเรื่องขยะ มีกฎหมายการบริหารจัดการของรัฐตั้งแต่พระราชบัญญัติจนถึงเทศบาล

ที่นี่ ปัญหาอีกอย่างคือความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ที่มีประเด็นต่อหนึ่งประเด็น อันที่สอง ในเรื่องของการใช้อำนาจหน้าที่ jurisdiction หรือขอบอำนาจตามกฎหมาย จริงๆ มีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดูเพิ่มเติมว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะช่องว่างของอำนาจหน้าที่หรือการใช้อำนาจ และหากมีการเติมเต็มช่องว่างจะดีขึ้นหรือไม่

ในส่วนกฎหมายอันสุดท้าย ไม่รู้จะจัดยังไง แต่มองคร่าวๆ ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งได้เบื้องต้นเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ก็คือ ปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในส่วนบนบก กับ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทางทะเล แต่ผมยังไม่ได้จัดในส่วนนี้ เพราะยังอยากดูลึกๆ และอยากฟังอะไรเพิ่มเติม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญว่าประเด็นจะเป็นอย่างไร ยังไม่แน่ใจว่าควรจัดให้ตรงประเด็นอย่างไรให้ดีที่สุด

แผนการดำเนินช่วง 6 เดือนหลัง เป็นงานลงพื้นที่จะมีงานภาคสนาม รวมทั้งปรับปรุงเอกสารงานวิชาการไปด้วย งานภาคสนาม ลงพื้นที่ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทย ได้เลือกพื้นที่ที่มีปัญหาหลายๆ ด้าน เช่น เกาะตาชัย เกาะไข่ และอาจลงไปท้ายเหมืองจังหวัดพังงา และอาจจะไปกระบี่ อ่าวนาง ภูเก็ต เกาะล้าน บางแสน เกาะเสม็ด เนื่องจากพื้นที่ส่วนนั้นก็มีปัญหาขยะและผลกระทบของการวางไข่ของเต่าทะเล รวมถึงปะการัง

ปัญหาที่จะลงไปสำรวจคือ ขยะ ธรรมชาติที่เสื่อมโทรม แนวปะการัง กรณีของเกาะไข่ น่าสนใจคือเป็นแหล่งเดียวที่มีหอยมรกตกับปูไก่ซึ่งเป็นน้ำจืดที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวและเรื่องของนักท่องเที่ยวที่เกินกว่าพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวจะรับได้ (Carrying capacity) ผมเข้าใจว่ารายได้ของอุทยานค่อนข้างมาก เกาะตาชัยเกินกว่าที่อุทยานจะรับได้ รวมถึงเรือที่ไปจอด

กลุ่มเป้าหมาย ได้ดำเนินการตามมาตรฐานระหว่างประเทศ เราจะต้องเข้าไปพูดคุย สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ ชุมชน ผู้ประกอบการทางภาคธุรกิจ แต่อาจจะเข้าไปไม่พร้อมกัน

ปิดการประชุม เวลา 14.30 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. คุณชนะชัย เลิศสุชาตวนิช	กรมเจ้าท่า
2. คุณกัมพัทธ์ รัศมีเนตร	กรมเจ้าท่า สำนักงานแผนงาน กลุ่มสถิติวิเคราะห์
3. คุณสุภาณูจนวนติ มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
4. ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. คุณปัทมา ณะกมลประดิษฐ์	กรมศุลกากร สำนักงานและการต่างประเทศ
6. คุณทฤษฎี จำลองราษฎร์	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
7. คุณรุจิรัตน์ ลิตตานนท์	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
8. คุณอภิรดี ตั้งทรัพย์การ	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
9. คุณสุเมธ เดชะตันตระกุล	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
10. พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์	กองนิติการ
	กระทรวงกลาโหม
	สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
11. นาวาเอกเกษม เนียมฉาย	กระทรวงกลาโหม
12. คุณวัชรีย์ ช่วยศรี	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
13. คุณนฤมล โอริส	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
14. ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
15. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง
16. ศ.ดร.จาตุรนต์ ธีระวัฒน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
17. ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
18. ดร.อุกฤษฏ์ มุสิกพันธุ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะนิติศาสตร์
19. คุณโน้รธัสมาส เจ๊ะมามะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
20. คุณกัญญา สุทัศน์	ศูนย์ประสานการศึกษานโยบายที่ดิน
21. ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์
22. ดร.ยุวพันธ์ สันติทวีฤกษ์	ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
23. คุณกล้า สีนเจริญ	สภาความมั่นคงแห่งชาติ
24. คุณศุภมงคล นิลกำแหง	สภาความมั่นคงแห่งชาติ
25. ศ.ดร.ศรีสุดา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
26. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

27. คุณสุริรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
28. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
29. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
30. คุณสิริกานต์ เกตุเจริญ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
31. คุณบุญญพัฒน์ แก้วทอง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ข

รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง **โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม อนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982** (International agreement related to the
Implementation on The UNCLOS 1982)

นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ

วันที่ 7 มีนาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

โครงการการศึกษาต่อข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 วัตถุประสงค์ของโครงการประเทศเราเข้าร่วม มีการอ้างถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศ และผลการประชุมทางการทูต ดังนั้นการอนุวัติการอนุสัญญา ซึ่งเรามีหน้าที่ต้องอนุวัติการ เมื่ออ่านตัวบทแล้วต้องอนุวัติการทั้งหมด ซึ่งมันเป็นไปได้ ถ้าถามว่าทำไมเป็นไปได้ ขอบทบางตัว ที่ผู้ร่างพยายามโยงระบบที่มีอยู่ก่อนแล้ว เข้ามาร่วมกันเป็นเอกสารฉบับเดียวเรื่องได้ว่าเป็น รัฐธรรมนูญทางทะเลฉบับเดียว จากส่วนนี้จะเห็นว่า เรื่องทางทะเล จะเป็นเพียง Framework Agreement และมีทั้งประเด็นเก่า ที่ไม่ได้มีเรื่องอะไรเป็นพิเศษ เปลี่ยนแค่หลักการบางอย่าง และประเด็นใหม่ก็มีเรื่องใหม่เกิดขึ้นมาก และประเด็นที่มีอยู่ก่อนแล้ว Marie pollution จะเห็นว่าไม่มีรายละเอียด เพราะมันมีข้อตกลงอยู่แล้ว จึงเขียนเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเวลาองค์กรหลักออกอนุสัญญากฎหมายทะเล รัฐที่เข้าร่วมต้องเข้าใจว่า เรามีหน้าที่ต้องตั้งโครงสร้างนั้นมา ออกเพื่อให้มีกฎหมายมารองรับ องค์กรหลักไม่ได้บังคับว่าเราต้องเข้าร่วมในอนุสัญญา แต่ถ้าคุณไม่เข้า เวลาออกกฎหมายภายในต้องเป็นมาตรฐานตามอนุสัญญา เพราะฉะนั้น เท่ากับบังคับเราว่า ต้องไปคูนอนุสัญญา เวลาอนุวัติการก็เลือกประเด็นออกมา แล้วมาออกกฎหมายภายใน แต่มันอาจจะยากเพราะระบบของเค้านั้นยาก ที่ต้องเดินตามอนุสัญญาบางเรื่อง ผมจึงสนใจเรื่อง หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติในอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อสรุปแล้วถ้าเราจะทำการเน้นประเด็นให้สมบูรณ์ เราจำเป็นต้องเรียนรู้ว่ามันจำเป็นจะมีบทบาทใดบ้าง ที่เราต้องเข้าใจ

การดำเนินการวิจัย จะแสดงเครือข่ายของอนุสัญญา 1982 ที่เกิดจากการที่อ่านอนุสัญญาทุกมาตรา แล้วมีประเด็นใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและมีความเชื่อมโยงกันและกัน รวมถึงจะมีอธิบายว่างานที่เกี่ยวข้องทำอะไร ตามที่แสดงทั้งหมดในตารางจะเห็นได้ว่ามีข้อสรุป 106 ข้อบท ผมพยายามที่จะ ต้องจำแนกว่าว่ามีกี่ข้อที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอ ครั้งต่อไป จะเสนอชื่ออนุสัญญาต่างๆว่ามีอะไรบ้าง ณ เวลานี้ งานยังไม่สำรวจ และกำลังหาเอกสารเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมมีข้อตกลงๆที่ไม่ได้ลงในอนุสัญญา และจึงนำมา

จัดกลุ่มมาคือ เรื่องเดินเรือมีกี่มาตรา ตามเขตแดนต่างๆ เพราะการเดินเรือ ต้องมีกฎ ที่ต้องทำตามอนุสัญญา ที่ต้องออกตามของมาตรฐาน ซึ่งงานก็มีแบ่งกลุ่มต่างๆ เช่น การเดินเรือ Living Resources Non-Living Resources Vessels Maritime Security เขตพื้น Pollution Marine Scientific Research และการถ่ายทอด

เทคโนโลยี ว่าทั้งหมดที่มาตรา คือผมจัดกลุ่มอันนี้เป็นงานในครั้งต่อไปที่จะต้องทำ เมื่อทำมาแล้วก็จะหาข้อมูลมาเพิ่มเติม จากเจ้าหน้าที่ ว่ามีประเด็นอะไรที่เกี่ยวข้อง อาจจะเป็นข้อตกลงเพิ่มเติม

ยกตัวอย่าง เรื่อง Living Resources มีบางมาตรา เช่น มาตรา 63 ในประเด็นเรื่องมวลสัตว์น้ำที่มีอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ที่ใช้เวลาหาข้อตกลงกันนานระหว่าง แคนาดา กับ สเปน ทำให้ที่ประชุมวินิจฉัยแล้วยกประเด็นนี้ไปก่อน แล้วค่อยให้ตกลง หลังจากนั้นก็มีอนุสัญญาเฉพาะขึ้นมาที่ไปครอบคลุมประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่า คุณจะเอามาตรา 63 แล้วไปดำเนินการเลยไม่ได้ เพราะหลังจากนั้นมันมีอนุสัญญาเฉพาะขึ้นมาแล้ว จากประเด็นนี้ลักษณะโครงการจะดำเนินการว่า อนุสัญญามีวัตถุประสงค์อะไร แล้วข้อบทมีกี่ส่วนที่เกี่ยวข้องอะไร ทำแบบนี้เรื่องจากจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ ในการระบุหน้าที่เพราะไทยยังไม่เข้าอนุสัญญาบางตัว เพื่อให้คนที่จะมาอ่านในงานนี้ว่ากลุ่มนี้ งานในกรณีที่เกี่ยวข้องว่า จะดำเนินการต่อไป จะเข้าไม่เข้าหรือต้องดำเนินการต่อไป หรือจะเลือกประเด็นไหน ซึ่งประเด็นประเทศไทยไม่ทำประโยชน์จากการมีสิทธิตามอนุสัญญา เช่น การมีส่วนร่วมที่ไม่มีการร้องขอในการมีส่วนร่วม การทำงานวิจัยร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ รวมถึงอาเซียน ซึ่งงานนี้จะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้เรารู้ว่า อนุสัญญาอันนี้ให้สิทธิประโยชน์กับเราอะไรบ้าง

งานเบื้องต้น พยายามจัดกลุ่ม เพื่อมองภาพรวมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันในระบบอาเซียน ภูมิภาค UN ผมเพียงแต่สร้างภาพเครือข่ายโยงใยกันภายในประเด็นนี้ การโยงจะมีประเด็นที่ทำให้รู้ว่าว่ามีกลุ่มพวกนี้อยู่กันแบบใด เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลในการวิจัยต่อไปในอนาคต มันมีพื้นฐานของการยึดโยงให้เห็น ผมพูดในเวทีเรื่องทะเลหลายครั้งแล้วว่า เรื่องอนุสัญญาทางทะเลมันมีความเชื่อมโยงกัน ถ้าเราไม่ทำอะไร บางประเด็นต้องถูกฟ้องศาลหากถ้าทำผิด และปฏิเสธ อำนาจศาลไม่ได้ ถึงแม้เราจะอ้างว่าเราไม่เข้าร่วม ซึ่งความจริงเราต้องรับกฎกติกาสากลนี้

ณ ตอนนี้นงานคือ ผมจัดกลุ่มเสร็จพยายาม แล้วสร้างการเชื่อมโยง และตัวอนุสัญญายังไม่สมบูรณ์ เพราะต้องออกสำรวจ กรอบเป็นอย่างไรครับท่านประธานครับ

ปิดการประชุมเวลา 16.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. คุณชนะชัย เลิศสุชาตวนิช	กรมเจ้าท่า
2. คุณกัมพัทธ์ รัศมีเนตร	กรมเจ้าท่า สำนักแผนงาน กลุ่มสถิติวิเคราะห์
3. คุณสุภาภรณ์ มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
4. ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. คุณปัทมา ธนะกมลประดิษฐ์	กรมศุลกากร สำนักแผนและการต่างประเทศ
6. คุณทฤษฎี จำลองราษฎร์	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
7. คุณรุจิรัตน์ ลิตตานนท์	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
8. คุณอภิรดี ตั้งทรัพย์การ	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
9. คุณสุเมธ เดชะตันตระกุล	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กองนิติการ
10. พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์	กระทรวงกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
11. นาวาเอกเกษม เนียมฉาย	กระทรวงกลาโหม
12. คุณวัชรีย์ ช่วยศรี	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

13. คุณณณกุล โอริส	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
14. ศ.ดร.เมตติศักดิ์ จารยะพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
15. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง
16. ศ.ดร.จาตุรนต์ ธีระวัฒน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
17. ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
18. ดร.อุกฤษฏ์ มุสิกพันธุ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะนิติศาสตร์
19. คุณโน้รธัสมาส เจ๊ะมามะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
20. คุณกัญญา สุทัศน์	ศูนย์ประสานการศึกษานโยบายที่ดิน
21. ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์
22. ดร.ยุวพันธ์ สันติวิฤกษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
23. คุณกล้า สินเจริญ	สภาความมั่นคงแห่งชาติ
24. คุณศุภมงคล นิลกำแหง	สภาความมั่นคงแห่งชาติ
25. ศ.ดร.ศรีสุตา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
26. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
27. คุณสุรรัตน์ ชะนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
28. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
29. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
30. คุณสิริกานต์ เกตุเจริญ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
31. คุณปญญพัฒน์ แก้วทอง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ข

รายงานการประชุมติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง **เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone)**

นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

วันที่ 9 มีนาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น

ในส่วนของการที่รับผิดชอบ ถือว่าเป็นอีกมิติหนึ่งในงานของ Blue Economy ซึ่งในการนำเสนอจะได้รับฟังความสำเร็จและกรอบแนวคิดในการกำหนดเขต (Zoning) ในต่างประเทศมาประกอบการนำเสนอที่จะท้าทายกับโจทย์ที่ว่า หากประเทศไทยจะมีการนำเสนอการกำหนดเขตเศรษฐกิจทางทะเลนั้น ควรมีขอบเขตหน้าตาอย่างไร ซึ่งจะเกื้อหนุนกับผลการวิจัยในโครงการอื่นๆ อาทิ กฎหมายและเศรษฐศาสตร์ เช่นเดียวกัน

สำหรับวัตถุประสงค์หลัก คือ การจัดทำเขตสำหรับ Blue Economy ในประเทศไทย โดยการวางกรอบแนวคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งการรายงานความก้าวหน้าในครั้งนี้จะเน้นเพียงกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการแบ่งเขตเท่านั้น ส่วนในการรายงานครั้งต่อไปจะเน้นในมิติกลวิธีการบริหารจัดการ

ที่ผ่านมา นอกจากการทบทวนข้อมูลเอกสารแล้วนั้น ทางคณะทำงานได้มีการลงพื้นที่ตามที่ทางผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะมา โดยได้ลงพื้นที่ศึกษาในบริเวณอ่าวไทยรูปตัว ก โดยทั้งนี้นั้นยังสำคัญในการทบทวนในครั้งนี้นั้นคือเพื่อการสร้างแนวทางการบริหารจัดการที่จะสามารถสร้างสมดุลทางระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งตรงตามแนวคิด Blue Economy

สำหรับประเทศไทยที่ผ่านมา กรอบแนวคิด Blue Economy ยังไม่ได้รับการพูดถึงมากนักเนื่องจากความสนใจยังคงอยู่บนบกเป็นหลักเนื่องจากลักษณะทางกายภาพปรากฏชัดกว่าทางทะเลซึ่งอยู่ใต้น้ำ

ในส่วนของการแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการทางทะเลนั้น มักใช้เครื่องมือการบริหารจัดการบนฐานระบบนิเวศทางทะเลเป็นหลัก โดยเน้นการยึดฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหลัก ให้ความสำคัญของสมดุลของทรัพยากร

นอกจากนี้การวางแผนทางทะเล เรามีการถกเถียงกันว่าการใช้พื้นที่ การใช้ประโยชน์บนบกนั้นมีความชัดเจนและเจ้าภาพดูแลรับผิดชอบที่ชัดเจน หากแต่ทางทะเลนั้นมีความสลับซับซ้อนกว่ามาก ยากที่จะหาเจ้าภาพได้ชัดเจน ดังนั้นการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเลจึงจำเป็นในการบอกให้รู้ว่ามีการจัดสรรพื้นที่ไปยังกิจกรรมใดบ้าง

ทางคณะทำงานได้มีการใช้บทเรียนจากการแบ่งเขต Zoning จากต่างประเทศมาประกอบด้วย ในต่างประเทศนั้นความเป็นมาและความจำเป็นในการจัดทำเขตที่ต่างกัน เช่น ในประเทศนอร์เวย์ มีน้ำมันมาก มีแหล่งสำรองน้ำมันในทะเลสูง ดังนั้นการจัดทำเขตเศรษฐกิจจึงเน้นไปทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมเป็นหลัก หรือในจีน ที่มีการใช้กลวิธีการแบ่งเขต Zoning ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก ทั้งทางบกและทะเล จีนจึงสามารถเนรมิตรเขตเศรษฐกิจได้ไม่ยาก

หากแต่ในไทย ความเป็นมาของพื้นที่นั้นต่างกัน มันไม่ได้เกิดจากการแบ่งเขตมาตั้งแต่ต้น แต่เกิดจากวิวัฒนาการของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่พัฒนามาเรื่อยๆจนเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งอุตสาหกรรม ผสมกันไปหมด

ในส่วนของพื้นที่การศึกษา เราได้ใช้อ่าวไทยรูปตัว ก เป็นหลัก ตั้งแต่เพชรบุรียาวไปตลอดแนวจนถึงชลบุรี ทั้งนี้เราระมัดระวังเขตที่ผ่านกรุงเทพมหานครพอสมควร เนื่องจากหากเรารวมข้อมูลทางเศรษฐกิจในกรุงเทพฯทั้งหมดเข้าไปด้วยนั้น จะทำให้กราฟข้อมูลที่ได้สุดโต่งเกินไป เพราะกรุงเทพฯมีพื้นที่ติดทะเลจริงๆไม่มาก เราเลยต้องระวังข้อมูลในส่วนนี้ค่อนข้างมาก

ต่อไปเป็นผลการศึกษาในเบื้องต้น เรานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอออกมาเป็นสองมิติ อันแรกจะแสดงให้เห็นกิจกรรมเศรษฐกิจที่เสริมกันในพื้นที่ คือกิจกรรมใดก็เกื้อหนุนกับอีกกิจกรรมหนึ่ง กับอีกแบบคือจะแสดง conflict ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมหนึ่งที่ขัดกับอีกกิจกรรมหนึ่ง โดยแสดงผ่านตารางที่แจกให้ทุกท่าน

ทั้งนี้เรามองว่าการทำวิจัยเกี่ยวกับ Zoning Mapping จะแต่โอเคทางคณิตศาสตร์คงจะไม่พอ อีกหน่อยเราจะเป็นภาพออกมา นำข้อมูลมา Virtualize ให้เห็นบนแผนที่ จะได้เข้าใจง่ายมากขึ้น ทำเป็นตาราง Matrix ให้เห็นชัดๆ

แนวคิดการแบ่งเขตเบื้องต้นตามเอกสารที่แจก แนวคิดหลักๆคือเราแบ่งตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหลักๆในพื้นที่ ฝั่งตะวันตกจะเห็นได้ว่ามีท่องเที่ยวมากเกษตรกรรมมาก มีประมงพื้นบ้านมีการเพาะปลูก แต่ในเขตตะวันออกมีอุตสาหกรรมมาก อุตสาหกรรมต่อเนื่องสูงพร้อมกับมีท่องเที่ยวด้วย เช่น พัทยา ชลบุรี เป็นต้น ดังนั้นจะให้แบ่งเป็นอ่าวไทยรูปตัว ก เขตเดียวคงไม่ได้ คงต้องแบ่งเป็น 2 ส่วน อันแรก 1.ฝั่งตะวันตก เป็นท่องเที่ยวผสมกับเกษตรกรรม ส่วนที่สอง 2.ท่องเที่ยวผสมกับอุตสาหกรรม เป็นไปตามสัดส่วนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ชัดๆตามนี้ ในส่วนการบริหารจัดการหากมีโซนของตนเองก็จะบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น ในเบื้องต้นงาน ณ ตอนนี้อยู่สบายมีประมาณนี้

นอกจากนี้ความเห็นต่างๆที่เราได้รับตอนลงพื้นที่นั้นหลากหลายมาก แต่ทางคณะทำงานเรายังไม่ได้นำมาตัดสินใจใดๆ เพราะชุมชนที่สะท้อนมานั้นหลากหลายยังโยงกับประสบการณ์ของกลุ่มตนเองเป็นหลัก แต่ก็ถือว่าเป็นแนวทางที่ดีที่ชุมชนได้สะท้อนขึ้นมา อยากให้เกิดการบูรณาการของราชการมากขึ้น ความจริงแล้วจากข้อมูลตอนนี้ศักยภาพของไทยนั้นอาจสามารถทำ Blue Economy ได้มากถึงสามสี่เขตเลย เช่น ภูเก็ต ฝั่งอันดามัน เป็นต้น จริงๆนอกจากเรายังมองว่าการออกแบบการวิจัยให้สามารถช่วยกระจายรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรมทั่วถึง ถือว่าเป็นอีกความท้าทายเช่นเดียวกัน

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. คุณสุกาญจน์วดี มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
2. ดร.เพราลัย นุชหมอน	กรมประมง
3. ศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
4. รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
5. คุณกาญจนา ย่าเสน	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
6. คุณทิพย์ แก้วมีศรี	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
7. คุณปริณณรัตน์ เลี้ยงเจริญ	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
8. คุณสรสิข จันทร์ทอง	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
9. คุณชนกานต์ เกตุทอง	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

10. คุณชลชนสรณ์ พิสุทธิศาสน์	สภาความมั่นคงแห่งชาติ
11. คุณศรีสุดา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
12. คุณชูลิพร บุญยมาลิก	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
13. คุณชนกช ชลธิธัญญ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
14. คุณภัทรินทร์ ทองสีมา	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
15. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
16. คุณสุริรัตน์ ชนะมา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
17. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
18. คุณสรวิทย์ สิ้นพิเชษฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
19. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
20. คุณปัญญพัฒน์ แก้วทอง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ณ

รายงานการประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย
เรื่อง **เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economic Zone)**

นำเสนอโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

วันศุกร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. – ๑๒.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๕ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

จะเป็นการกล่าวถึงหลักการของการทำเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หมายถึงหลักพื้นฐานความคิด และแนวทางการบริหารจัดการ ได้ไปลงพื้นที่ทำรื้อกับภาคส่วนต่างๆ และการทำงานร่วมกันในการรับทราบข้อคิดเห็น อย่างเช่น ชลบุรีสมุทรสงคราม ว่าคนในพื้นที่สนใจหรือไม่ อย่างเช่นสมุทรสงครามมีชาวบ้านเข้ามาร่วมรับฟังจำนวนมาก และบอกปัญหาว่ามีอะไรบ้าง ข้อมูลก็จะเน้นเรื่องการบริหารจัดการเชิงพื้นที่มากขึ้น จะเชื่อมโยงกันหมด

หลักการของเศรษฐกิจสีน้ำเงินก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืนจะโยงไปถึงตัวชี้วัด SDG เป็นการถ่วงดุลระหว่างการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของระบบนิเวศที่จะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ฉะนั้นทะเลก็จะให้ประโยชน์ได้ไม่นานเพราะจะถูกทำลาย จึงมีความจำเป็นในการดูแลสุขภาพของทรัพยากรทางทะเลให้ยั่งยืน ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในทะเลจะมีนักวิชาการเขียนไว้หลายสาขาดังแต่ ท่องเที่ยว เรือเดินสมุทร ปิโตรเลียม ประมง ฯลฯ เป็นสิ่งที่ทะเลไทยได้ให้มาช้านาน ฉะนั้นแนวคิดทั่วไปของเศรษฐกิจทางทะเลก็คือ เข้าใจระบบการทำงานของระบบนิเวศ แต่ยังไม่แตกลึก ตัวอย่างของปัญหาก็คือปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่แก้เป็นจุดๆ จนทำลายทรัพยากรชายฝั่งไปหลายพื้นที่ ฉะนั้นวิธีแก้ชายฝั่งก็คือเข้าใจการไหลของน้ำที่ดีจึงจะแก้ปัญหาได้ แนวคิดจะมีเรื่องการนำกิจกรรมที่เสริมกัน เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยว โรงแรม จะได้เสริมซึ่งกันและกันและช่วยลดต้นทุนในการขนส่ง การมีเขตเศรษฐกิจถ้าแบ่งพื้นที่โซนนิ่งให้ดีก็จะลดผลกระทบความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมต่างๆ เช่น สันทนการไปอยู่ใกล้กับกิจกรรมที่ต้องการความสงบเงียบ และที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ไม่อยากเห็นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจสีน้ำเงินที่เป็นการสร้างเม็ดเงินให้กับบางกลุ่มเท่านั้น เช่น นักลงทุนจากกรุงเทพฯ จากต่างชาติ ในขณะที่คนในพื้นที่ไม่ได้รับอานิสงส์จากตรงนั้น ฉะนั้นการกระจายผลประโยชน์ให้คนในพื้นที่ก็เป็นวิกฤตหนึ่งที่เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะช่วยให้พื้นที่นั้นมีการพัฒนานั้นมีการพัฒนาอย่างทั่วถึง

สิ่งแรกๆ ที่การศึกษาได้ทำก็คือดูตัวอย่างจากต่างประเทศ 4 ประเทศที่ทำกันในแต่ละรูปแบบ ประเทศจีนก็เป็นประเทศที่ใกล้เราและจะใช้เครื่องมือในการเป็นตัวนำเศรษฐกิจ สิ่งที่เราได้แต่ละประเทศเวลาจะประกาศการพัฒนาในรูปแบบเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะมีจุดเริ่มต้นไม่เหมือนกัน บางประเทศอาจจะใช้เอกลักษณ์หรือการได้เปรียบในเรื่องปิโตรเลียมเป็นตัวนำ บางประเทศจะเน้นการท่องเที่ยว การประมง ซึ่งในพื้นที่นั้นจะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยอะไรบางอย่าง และประกาศเขตนั่นขึ้นมา ส่วนประกาศจะคล้ายๆ กัน จะบูรณาการแผนและศึกษาค้นคว้าวิจัย ส่วนประเทศนอร์เวย์จะเป็นแนว

ปิโตรเลียมก๊าซธรรมชาติ และการขุดเจาะน้ำมัน และวิธีการทำงานก็จะคล้ายๆ กัน ทำแผน ใช้ข้อมูล ประเมินผลกระทบ ทั้งที่สะสมและไม่สะสม และกระบวนการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสมาพบกัน เป็นต้น

ตัวอย่างของประเทศไทย นอกเหนือจากดูหลักการและการศึกษาจากต่างประเทศแล้ว ก็จะกำหนดพื้นที่ขึ้นมา คือ พื้นที่อ่าว ก. เพชรบุรีขึ้นมา ไปถึงชลบุรี บริเวณนี้มีกิจกรรมมากน่าจะเน้นส่วนนี้ วิธีที่ทำการรอบคอบขึ้นมาในการเก็บ ข้อมูลครั้งแรกคือ ทำเป็นแผนผังเพื่อที่จะไปรวบรวมสิ่งที่เสริมกัน และกิจกรรมที่ขัดแย้งกัน เพราะถ้าแบ่งแยกบริหารจัดการสองกิจกรรมนี้ได้ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เพราะฉะนั้นตอนลงพื้นที่ก็ทำเป็นเมทริกซ์ครึ่งเดียว เพื่อดูว่ากิจกรรมอะไรบ้างที่ขัดแย้งกันและเสริมกัน และผลในรายงานหลายฉบับ เช่น สิ่งที่เสริมกันคือธุรกิจปิโตรเลียม จะใช้พื้นที่ชายฝั่งร่วมกันในการพัฒนา การท่องเที่ยวก็นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่ขัดแย้งกันก็คือ ประมงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้าน บางทีก็ไปขัดแย้งกับการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การพัฒนาริมฝั่งถนนก็นำไปสู่ปัญหา การกัดเซาะ หรือการเดินเรือสีซึ่งกับปัญหามลพิษน้ำเสีย ปัญหาขยะ และมีพื้นที่ที่จะลงไปทำงานเพื่อจะลดความขัดแย้ง

จากกิจกรรมที่ไปสำรวจพื้นที่ก็นำมาให้เห็นภาพกว้างๆ จะมีงานของนักวิชาการท่านอื่นให้เห็นภาพกว้างๆ จะไปวัดมูลค่า จะเห็นถึงความแออัดของกิจกรรมและความหลากหลายของชนิดกิจกรรม ก็จะมีตั้งแต่ตระกูลสัตว์น้ำ เริ่มต้นคือการเดินทางของปลา จะเห็นความเป็นระบบนิเวศที่น้ำหมุนตามเข็มนาฬิกา คือการไหลของน้ำบ้านเรา ก็จะมีสัตว์น้ำ ชนิดต่างๆ จะชี้ให้เห็นการกัดเซาะชายฝั่งซึ่งเกิดขึ้นในหลายๆ พื้นที่ และมีกิจกรรมหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นก็คือปัญหาขยะ เส้นทางเดินเรือของเรือสินค้าต่างๆ การทำประมงชายฝั่ง จากข้อมูลนี้เริ่มจะเห็นภาพว่าจะเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้ อย่างไรบ้าง ซึ่งจะมี 2 แบบ แบบหนึ่งก็เหมือนกับเอาทั้งอ่าวเป็นเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินเนื่องจากกระแสน้ำหมุนเป็นภาพ เดียวกัน และผลกระทบบางอย่างที่เกิดมาไปกระทบกันค่อนข้างจะเป็นระบบนิเวศเดียวกัน ถ้าตีเขตใหญ่การจัดการก็ อาจจะยาก ฉะนั้นเพื่อให้กระชับก็อาจจะแบ่งเขตเศรษฐกิจเป็น 2 เขต คือ ตะวันออกและตะวันตก โดยสมุทรสงคราม เป็นตัวแยกอยู่ตรงกลาง

ถ้าจะแบ่งเป็น 2 เขตมีเหตุผลอะไรที่จะมาสนับสนุนบ้าง เหตุผลที่จะสนับสนุนให้มีตะวันตกและตะวันออกจะมี 4 หลักการ คือ

1. สองฝั่งมีความเป็นมาของเศรษฐกิจไม่เหมือนกัน มีเรื่องป่าชายเลนที่เกิดขึ้นที่สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ลักษณะทางเศรษฐกิจก็แตกต่างกัน อาจจะทำให้เป็นเหตุผลให้สนับสนุนมี 2 เขต ความเป็นมาของเศรษฐกิจก็คือ ประเทศจะไม่ค่อยเหมือนประเทศจีนซึ่งเป็นการปกครองคนละแบบ ของไทยค่อนข้างอิสระ จีนก็จะประกาศเขตเศรษฐกิจ ก็จะพัฒนาไปตามเมือง ส่วนของไทยก็คือให้พื้นที่ไปก่อนถ้าพัฒนาแล้วก็จะประกาศเป็นเขต เช่น เมืองพัทยา ลักษณะก็จะต่างกัน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวจะอ้างก็จะมีลักษณะคล้ายๆ กัน จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ จะมีกรณีของ Eastern Seaboard เลือกที่จะประกาศเขตโดยการลงทุนซึ่งภาครัฐเป็นตัวนำ

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ถ้าไปดูชลบุรีจะเป็นเมืองอุตสาหกรรมค่อนข้างมาก มีสัดส่วน GDP 80 กว่า เปอร์เซ็นต์ แต่เพชรบุรี สมุทรสงคราม ความเป็นอุตสาหกรรมน้อย นี่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่แบ่งพื้นที่เป็นสองส่วน เพราะเศรษฐกิจไม่เหมือนกัน ส่วนพื้นที่จะต้องชั่งน้ำหนัก ถ้าให้อ่าวตัว ก เป็นพื้นที่เดียวการบริหารจัดการจะยากเพราะความ ห่างมาก แต่ถ้าแบ่งเป็นสองฝั่งก็จะทำให้การดูแลง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเขตเศรษฐกิจ EEC ก็เป็นการประกาศเขตเศรษฐกิจ ที่ไม่กว้างมากแค่ฝั่งตะวันออก เป็นผลจากที่ไปดูลักษณะทางเศรษฐกิจและให้คำตอบคร่าวๆ หน้าที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ น่าจะเป็นรูปแบบใดบ้าง

ในอนาคตอาจจะมีการทำงานต่อก็จะดูพื้นฐานทางความคิด การจัดการและแนวทางในอนาคตจะมี 4 หัวข้อ หลัก คือ ทำไม่ต้องมีเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน สาเหตุจำเป็นต้องมีเขตเศรษฐกิจ พื้นฐานความคิด การบริหารจัดการเป็น อย่างไร และแนวทางการทำงานกับเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ก็จะเป็นการศึกษาต่อได้ เขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินก็คือเป็นเรื่อง

ของการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเวลาพูดถึงประเด็นนี้สาระสำคัญประกอบด้วย ถ้าจะพูดถึงประมงก็จะมีกำหนดขอบเขตในการจับสัตว์น้ำ ถ้าปล่อยให้ประมงและจับเกินความยั่งยืนก็จะไม่เกิด การจำกัดการท่องเที่ยว มีการบังคับใช้กฎหมายด้านมลพิษ มีการแบ่งพื้นที่ให้ชุมชน หรือเขตเศรษฐกิจอยู่กันคนละที่ เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นพื้นฐานการทำงานภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่หนึ่งของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

สาเหตุทำไมต้องประกาศเขตก็คือ อยากจะสร้างรายได้ เพราะเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นพื้นที่ทรัพยากรทางทะเลที่สมบูรณ์ คือ อยากสร้างรายได้และยั่งยืน เพราะฉะนั้นการสำรวจพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำอะไร ก็เป็นสิ่งจำเป็น

เมื่อมีการประกาศเขตแล้วจะต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ถ้ามีเขตเศรษฐกิจและลงทุนแบบกระฉับ มีการลงทุนทำถนน ระบบน้ำเสีย ขยะ ก็จะทำให้การลงทุนนั้นคุ้มค่าการลงทุน อาจจะมีการแยกแยะกิจกรรมที่เสริมกันและกิจกรรมที่ขัดแย้งกัน

ด้วยสาเหตุ 4 ข้อนี้ประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะดีกว่า พื้นฐานทางความคิดเป็นเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืน การบังคับในเรื่องเข้าใจถึงปัญหามลพิษสะสม และขีดความสามารถในการรองรับ

พื้นฐานความคิดอีกอันก็คือ จะต้องมีการใช้องค์ความรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์ การทำเศรษฐกิจสีน้ำเงินไม่ศึกษาค้นคว้า ก็จะทำให้टकตงประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ อันแรกก็คือ พื้นที่เหล่านี้ให้ประโยชน์อะไรบ้าง มีทรัพยากรอะไร ศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร 2) ข้อมูล พื้นที่ตรงนั้นทำอะไรได้บ้าง เมื่อมีการบริหารจัดการข้อมูลที่ดีก็จะทำให้ปชช.ได้รับผลกระทบไม่มากนัก นอกจากถ้ามีการประกาศเขตชัดเจนแล้วภายหลังการบริหารจัดการก็จะง่ายขึ้น เป็นต้น

การมีส่วนร่วม คือไม่อยากให้เม็ดเงินตกอยู่กับคนนอกพื้นที่ คนในพื้นที่ก็ต้องมีส่วนร่วม ก็จะเกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีส่วนได้รับผลประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการเสียค่าใช้จ่ายในบางกรณี

ลักษณะของเขต เมื่อกล่าวถึงเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินอาจจะเป็นเขตใหญ่ได้ ภายในเขตก็สามารถวางเขตที่ซ้อนทับกันได้ ถ้ามีกิจกรรมเป็นด้านใด ก็อาจจะมีเขตแบบหนึ่ง เช่น เขตสัตว์น้ำ เขตเศรษฐกิจ เขตท่องเที่ยว ก็ไม่จำกัดอยู่ในเขตที่เท่ากันในทุกๆ เรื่อง

การดำเนินงานซึ่งเป็นเชิงปฏิบัติ ก็ดูบทเรียนจากต่างประเทศจะมีแนวคิดหลักๆ คือ การบริหารจัดการ EBM (Ecosystem Base Management) MSP (Marine Special Planning) ICM (Integrated Coastal Management) ในแต่ละวิธีได้ถอดบทเรียนมา เมื่อออกพื้นที่ก็ไปพูดคุยกับคนในพื้นที่ถ้าจะบริหารพื้นที่ให้ยั่งยืนเราควรจะทำอะไรบ้าง ระดมความเห็นก็ได้ผลออกมา 6 เรื่อง

1. ควรจะมีฐานข้อมูล ควรจะรู้ว่ามียะไรที่ไหนบ้าง
2. มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน
3. อยากเห็นการบังคับใช้กฎหมาย
4. จัดสำนึก
5. การให้รางวัล เช่น การอนุรักษ์
6. การทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง

การบริหารจัดการ EBM, MSP, ICM วิธีการจัดการที่ต่างประเทศใช้มาเรียงดูก็จะพบว่าวิธีนี้จะมียะไรคล้ายกัน มีเรื่องการสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศ การมีส่วนร่วม การทำแผนร่วมกัน จะมีจุดเล็กๆ ที่ต่างกันบ้าง และทัศนคติของคนไทยก็จะเห็นว่าวิธีคนไทยคิดก็คล้ายๆ กับวิธีของต่างประเทศ เป็นหลักการที่มีส่วนที่เหมือนกัน เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การรวบรวมข้อมูล การกำกับบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นต้น ถ้านำหลักเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินไปใช้จริงก็จะดึงเอาสาระสำคัญไปทำแผนปฏิบัติการในการดำเนินงาน

สุดท้ายก็คือเรื่องการบูรณาการซึ่งสะท้อนมาจากข้อสังเกตของคนที่มาร่วมพูดคุยกัน ประกอบกับปัญหาของเราที่ทุกวันนี้ยังเกิดก็คือ เรามีส่วนกลางคือกระทรวง และมีระดับจังหวัดก็คือผู้ว่าฯ ก็จะดูแลพื้นที่ เล็กลงมาคือเทศบาล แต่ผู้ว่าฯ ขึ้นมาก็จะเป็นกระทรวงหรือกรม ซึ่งจะทำงานเป็น function ขึ้นแรกก็จะเห็นปัญหาทุกวันว่าจะโยง function กับพื้นที่ได้อย่างไร เพราะฉะนั้นความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานกลางกับหน่วยงานระดับพื้นที่บนลงล่างตรงที่ต่อกันยังไม่ค่อยเรียบร้อย เพราะฉะนั้นเรื่องการบริหารจัดการที่จะหาคำตอบได้ง่ายๆ เพราะมีหลายมิติ แต่ละเรื่องจะมีลักษณะของการบูรณาการที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งถ้าไม่ทำเรื่องเหล่านี้การพัฒนาในพื้นที่ก็จะติดขัดหมด

งานชิ้นนี้ก็ได้นำเสนอแนวคิดเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงิน และเก็บตัวเลขเบื้องต้นมา แต่ไม่ได้ฟันธงว่าจะแบ่งเขตตรงนี้เป็นสองฝั่งซ้ายขวา หรือให้เป็นวงเดียว ก็น่าจะได้ทั้งสองแบบ

ปิดการประชุม เวลา 12.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.อำไพ หรคุณารักษ์	นักวิจัยอิสระ
2. คุณสุภาภรณ์ มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
3. คุณพูลศรี วันธงไชย	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
4. นาวาเอก เกษม เนียมฉาย	กระทรวงกลาโหม
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
5. คุณพรรณราย ธีระวนิชย์	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
6. คุณอริสรา วัฒนภาพ	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
7. ดร.ยุวพันธ์ สันติพิทักษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
8. คุณกฤษดา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
9. รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
10. คุณกาญจนา ยาแสน	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
11. คุณทิพวัลย์ แก้วมีศรี	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
12. คุณปริญญารัตน์ เลี้ยงเจริญ	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
13. คุณบุศราศิริ ณะ	มูลนิธิอินทิรา
14. คุณวิภาดา ลลิตภัทรกิจ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
15. คุณประภาศรี อุทัยนา	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
16. คุณศุภมงคล นิลกำแหง	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
17. คุณวรรณภา คล้ายสวน	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

18. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
19. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
20. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
21. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ญ

รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2
เรื่อง โครงการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (International agreement related to the
Implementation on The UNCLOS 1982)

นำเสนอโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 7 กันยายน 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

ขอนำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 วัตถุประสงค์คือ เมื่อตอนเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญากฎหมายทะเล
ไม่ได้จบเลย เพราะมีข้อบทอีกหลายข้อบทที่จะต้องดำเนินการต่อ ในงานครั้งนี้ข้อบทที่เกี่ยวข้องมีความเกี่ยวเนื่องอย่างไร ก็
มีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องมาพบกับข้อบทประกอบ

1. เกี่ยวข้องกับอนุสัญญากฎหมายทะเลมีกี่ข้อ
2. เกี่ยวข้องกับหัวข้ออะไร เช่น เงินเรือ

ตามขั้นตอนใน UNCLOS และอนุสัญญามาแนบไว้ซึ่งอาจจะซ้ำในแต่ละมาตรา จะต้องดึงอนุสัญญาบางตัว
ออกมา คือเป้าหมายหรือวิธีการทำ ซึ่งงานก่อนมีข้อบทที่ข้อบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้อตกลงระหว่างประเทศ แต่ครั้งนี้
จัดลำดับเกี่ยวกับเรื่องอะไร เกี่ยวกับเรื่องการเดินเรือ ทรัพยากรที่มีชีวิต หรือไม่มีชีวิต เกี่ยวกับมลพิษ จัดตามลำดับที่ใส่
ไว้ในเอกสาร และนำอนุสัญญามากำกับไว้ในตาราง

ในบทต่อไปได้วิเคราะห์ว่ามีลักษณะที่เกี่ยวข้องอยู่ 4 ลักษณะ แต่เป็นงานได้ศึกษา ข้อบทบางอันกำหนด
มาตรฐานซึ่งถ้าประเทศไทยต้องออกกฎหมายควรจะออกกฎหมายผันแปรเป็นอื่นไม่ได้ จะต้องมีการระบุไว้ในอนุสัญญา
ฉบับนั้นๆ เช่น เรื่อง pollution จะต้องออกให้ได้มาตรฐาน ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เพราะเขาบังคับไว้ใน UNCLOS

ลักษณะต่อไป ข้อบทบางอันที่บอกว่าให้ร่วมมือตกลงในระดับนานาชาติแล้วแต่ แต่ต้องไปตกลงกันในหลาย
เรื่อง

ลักษณะต่อมา ข้อบทไม่สามารถกำหนดในรายละเอียดได้ แต่โยงไปถึงอนุสัญญาบางตัว แต่มีกรอบที่ปฏิบัติอยู่
ต้องไปทดสอบดูจากสิ่งที่มีอยู่ในนั้นหน้าตาควรเป็นอย่างไร มีกรอบอยู่

ลักษณะถัดมา เกี่ยวกับพื้นดินที่อยู่นอกเขตอำนาจรัฐและการแสวงหาทรัพยากรใต้ทะเล กรณีนี้มีคณะทำงาน
กฎหมายทะเลให้อำนาจออกกฎเกณฑ์ เราเป็นภาคีเราต้องรู้จะใช้ประโยชน์ก็ต้องคนของเราไปดู รายละเอียดเมื่ออยู่
ในทะเลหลวงไม่มีใครออกได้คนเดียวเพราะเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถอ้างได้ในทะเล แต่เป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ให้
อำนาจให้หน่วยงานไปพิจารณาในรายละเอียดในข้อบท

เมื่อออกกฎหมายจะต้องรู้ว่าออกเส้นทางไหน ออกตามใจชอบไม่ได้ ปัจจุบันมีการจัดการก็ต้องออกกฎเกณฑ์
ตามที่ระบุไว้ ส่วนมีข้อบทออกมาเป็นกรอบแล้วอาจจะต้องอิงหรือปรับเวลาออกกฎหมาย ปี 1982 เวลาเข้าร่วมไม่ได้จบ

ปิดฉากไม่ใช่ มีฉากต่อไปซึ่งเป็นผลงานวิจัยนี้เป็นการชี้แนะจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ชี้ให้เห็นในบทที่ 4 ว่ามีหน่วยงานไหนที่เกี่ยวข้องเพื่อจะ concern เวลาออกกฎหมายก็ให้พิจารณาตรงนี้

สรุปคือ

1. จะนำเสนอส่วนที่เกี่ยวกับอนุสัญญากฎหมายทะเลว่ามีความเกี่ยวข้องอย่างไรกับข้อบทระหว่างประเทศ
2. จัดกลุ่มของข้อบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 อันได้แก่ กลุ่มการเดินเรือ กลุ่มทรัพยากรที่มีชีวิต กลุ่มทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต กลุ่มเรือ กลุ่มความปลอดภัยในการเดินเรือ กลุ่มบริเวณพื้นที่ กลุ่มมลพิษทางทะเล กลุ่มวิจัยทางทะเลและการถ่ายทอดเทคโนโลยี และกลุ่มอื่นๆ ต้องทำตาม UNCLOS เป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ ทั้งหมดไม่ได้ว่าจะต้องเป็นการออกกฎหมายหมด ในฐานะเป็นเจ้าของประเทศเราจะต้องออกกฎหมายเป็น coastal state การออกกฎหมายนี้ในรายละเอียดไปโยงกับอนุสัญญาย่อยๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติ แต่งานวิจัยนี้จะชี้ช่องทางให้เห็นว่าควรจะทำต่ออย่างไร และจะนำเสนอต่อไป ชี้ให้เห็นตัวอนุสัญญา แต่รายละเอียดที่เป็นเทคนิคหน่วยงานบางหน่วยงานออกกฎหมายอยู่แล้ว ยังไม่ได้เต็มรูปแบบเพราะต้องศึกษารายละเอียดด้วย

วันนี้คือการจัดข้อบทและแบ่งข้อบทตามประเภท และนำอนุสัญญามาแนบให้ดูแต่ละบท ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ในการนำเสนอต่อไป

การแบ่งเรื่องเดินเรือมีกฎหมายข้อบทพร้อมให้รัฐชายฝั่ง แต่เวลาทำจริงๆ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ที่รัฐชายฝั่งระบุ เขามีกฎกติกาที่ต้องทำตาม ในบางส่วนมีกฎหมายอยู่แล้ว บางอันข้อนี้มีกฎหมายแต่กติกาจะบังคับเรือที่บรรทุกสารที่เป็นพิษ มีรายละเอียดอยู่อาจจะต้องไปดูอนุสัญญาบางตัวที่เกี่ยวกับวัสดุที่เป็นพิษ ส่วนนิเวศวิทยามีกฎหมายระหว่างประเทศระบุไว้ หรือเขตอำนาจรัฐ ทางอาณาเขตเดินเรือ จะต้องชัดเจนเวลาออกกฎหมาย หรือความผิดบางอย่างที่เป็นความผิดในทะเลหลวงเราจะจับได้หรือไม่ จะต้องตรวจสอบกับกฎหมายว่าบัญญัติอย่างไร หน้าที่ของรัฐจะเป็นอย่างไร มีกฎหมายที่ระบุไว้ หรือมีการระบุเรื่องความปลอดภัยไว้ในการเดินเรือ หรือความปลอดภัยในการเดินเรือมีการพูดไว้โดยตรง หรือสิทธิการผ่านช่องแคบเกี่ยวกับเรา เราจะได้รู้สิทธิว่าประเทศที่เป็นรัฐหมู่เกาะในการกำหนดจะต้องมีเกณฑ์ ถ้าไม่ถูกต้องก็บอกได้ แต่เราไม่รู้สิถ้ามีอย่างไร หรือเครื่องหมายในการเดินเรือมีอะไรเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเล อันนี้ก็ต้องรู้ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับเรือพาณิชย์ก็ได้ หรือบรรทุกวัสดุเป็นพิษต้องมีเครื่องหมายกำกับให้รู้

ทรัพยากรที่มีชีวิต มีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องอยู่แต่เป็นอนุสัญญาในแต่ละภูมิภาค อนุสัญญาใหญ่ก็เช่น มาตรา 63 เป็นอนุสัญญาระดับ international แต่ในระดับย่อยๆ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะการจับปลาในกรณีเกี่ยวกับกับเรา ต่อเมื่อถ้าเป็นกรณีพื้นที่ของมหาสมุทรอินเดียปลาทูน่า สัตว์ที่ว่ายจากทะเลมาไทยในฤดูวางไข่ ถามว่าเรามีกฎหมายคุ้มครองหรือไม่

การอนุรักษ์ทะเลหลวงก็มีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มีข้ออนุสัญญาบางอันเกี่ยวกับเรือ เพราะฉะนั้นก็จะเป็นประโยชน์ถ้าเข้าร่วมจะมีการดูแลเรือในการทำประมงขนาดไหน ในปัจจุบันเข้มงวดกว่าเดิมเพราะมีพระราชกำหนดประมงเกี่ยวกับการทำประมงในทะเลหลวงซึ่งเป็นผลมาจาก IUU ออกมาบังคับ อย่างน้อยมีผลดีบางส่วนในการทำให้มาตรฐานในการดูแลทรัพยากรในทะเลดีขึ้น

การแบ่งประเภทเรือ มีกฎหมายซึ่งทางกรมเจ้าท่าพยายามปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติเรือไทย ต้องปรับเพราะล้าสมัยมาก

หน้าที่การให้ความช่วยเหลือว่ากฎหมายภายในของเรากองทัพเรือครอบคลุมมากน้อยแค่ไหน

เรื่องมลพิษคือกรมเจ้าท่าที่รับผิดชอบ หน่วยงานบางกรม แต่ใหญ่ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องจะเป็นกรมเจ้าท่า ของเสีย น้ำมัน การบรรทุกวัสดุที่เป็นพิษ หรือเรือทำให้บรรยากาศเป็นพิษ และมีอนุสัญญาซึ่งตอนนี้กรมเจ้าท่าพยายามเต็มที่เกี่ยวกับเรื่องของเรือ เรื่องประมง ต้องปรับระบบทั่วโลก

นอกจากนั้นเป็นข้อบทเกี่ยวกับพื้นดินใต้ทะเล ข้อบทที่เคยเป็นปัญหาวัตถุจมอยู่ใต้ทะเลลึก ใครเป็นเจ้าของ แล้วไปจับ เหมือนวัวหายแล้วล้อมคอก โดยหลักกฎหมายเขียนไว้อย่างไรจะต้องให้เห็นประเด็น จึงพยายามทำให้เห็นชัด ในวัตถุประสงค์

ปิดการประชุม เวลา 15.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. คุณพิสิษฐ์ วงศ์เจียรธนา	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กองกฎหมาย
2. คุณอรกนก วัฒนาเลิศรักษ์	กรมศุลกากร
3. อธิบดี (ตัวแทน)	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
กระทรวงการต่างประเทศ
4. คุณเพ็ญวิษณุ ศรีชัย (ตัวแทน)	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
5. คุณอรพิน ตั้งเสริมวงศ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
6. พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์	กระทรวงกลาโหม
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
7. นาวาเอกเกษม เนียมฉาย	กระทรวงกลาโหม
8. คุณพวงทอง อ่อนอุระ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย
9. คุณสุจิตรา เกียรติสุทธาการ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกองการต่างประเทศ
10. คุณนฤมล โอริส	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
11. คุณนิศาชล ยุวนะเดมิย์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
12. ศ.ดร.เมตติศักดิ์ จารยะพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
13. ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์
14. ศ.ดร.จตุรนต์ ธีระวัฒน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
15. นอ.ศุลยวัฒน์ เชาวนดี	ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล)
16. คุณฐานพร มาลินีรัตน์	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
17. คุณประภาศรี อุทัยนา	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
18. คุณศรีสุตา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ระหว่างประเทศ
19. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
20. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
21. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
22. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
23. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ฎ

รายงานการประชุมการติดตามรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

เรื่อง การพัฒนาแผนที่เขตแดนทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย

โดย พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์ และคณะ

สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม

วันศุกร์ที่ 19 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 15 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

สิ่งที่น่าเรียนจะเป็นการทบทวนวรรณกรรม เป็นเรื่องของภาษาเทคนิคเป็นส่วนใหญ่ จุดสำคัญอยู่ที่เหตุผลและความจำเป็น รวมทั้งความคืบหน้าที่เราลงไปแล้วเราค้นพบอะไรบ้าง เพื่อจะนำฐานข้อมูลในการค้นพบนี้มาสู่การวิจัยเพื่อแบ่งเขตทางทะเลรายจังหวัด

งานวิจัยนี้ทำเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล มิได้ทำเพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง เราเป็นฝ่ายเทคนิคหรือฝ่ายวิชาการ ด้านความรู้ ด้านการทำแผนที่ทางทะเล เราใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดในเรื่องนี้ โดยตรงมาเล่าเรื่องราวต่าง ๆ และประมวลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เราอยู่ในทะเลมาเล่าทำเป็นเอกสาร ทำเป็นแผนที่

ชิ้นงานนี้ทำในนามของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม แล้วยังเป็นความผูกพันระหว่างคู่สัญญาของ สก.กับสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยยังทำในสังกัดของคณะกรรมการปฏิรูปเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อีกเรื่องหนึ่งก็คืออยู่ในคณะกรรมการวิสามัญในการร่างพระราชบัญญัติรักษามลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ซึ่งตัวนี้จะเป็นตัวที่ร่างกฎหมายให้กับสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ สมช. แล้วเรื่องนี้เข้าสู่กระบวนการรัฐบาลมาเป็นพระราชบัญญัติที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับมาเป็นกฎหมายแบบบูรณาการ

ความสำคัญของเรื่องวิจัย

เหตุของเรื่องนี้คือทางคณะวิจัยเป็นคนร่างแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคมที่ผ่านมา แผนนี้ก็ถูกประกาศโดยรัฐบาลชุดนี้ ตัวนี้บอกให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการแบ่งเขตปกครองทางทะเลรายจังหวัด ซึ่งไม่เคยมี คนอาจไม่ทราบว่าเรามีพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล 1958 และ 1982 อย่างต่อเนื่อง เรามีเขตทางทะเลที่เป็นอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ในทะเลอาณาเขตประมาณ 100,000 กว่าตารางกิโลเมตร และยังมีสิทธิอธิปไตยนอกเขตต่อเนื่องและเขตจำเพาะอีกกว่า 200,000 ตารางกิโลเมตร เพราะเรามีพันธกรณีกับกฎหมายระหว่างประเทศ แผนชาติถึงได้มีเรื่องกำหนดเขตเพื่อรักษาอธิปไตยทางทะเลของประเทศนี้ไว้และเกิดการแบ่งความรับผิดชอบในหน่วยงานต่างๆ ยกตัวอย่าง การเกิดภัยพิบัติน้ำมันรั่วที่อ่าวพร้าว ผู้ว่าฯ ประกาศไม่ได้เพราะไม่มีอำนาจในทางทะเล หรือกรณีศาลยกฟ้องการก่อกวนที่ฐานขุดเจาะใกล้ทะเลอาณาเขตประเทศของเราแต่กลับไม่มีกฎหมายไปรองรับการดูแลตรงจุดนั้น เป็นต้น

ล่าสุด พระราชกำหนดประมงที่เกิดขึ้นมา มีการกำหนดแผนที่แนบท้าย คำถามคือเขตแผนที่ที่ประกาศอย่างเป็นทางการอยู่ที่ใด นี่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดเขตแดนทะเล เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายหรือการดูแลผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลให้เกิดขึ้นให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

Flagship Project สภาความมั่นคงฯ เห็นตัวนี้อยู่ในคาบ 3.6 และ 3.7 ทางมหาดไทยชุดก่อนมีความหวังไว้ว่า จะเกิดผลกระทบระหว่างประเทศ แต่ถ้าวานี้เป็นเรื่องของความมั่นคงภายในล้วน ๆ จึงหยิบมาเป็น Flagship โครงการ แรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการแบ่งเขตนี้ให้ได้

และสุดท้ายคำสั่งการของ ศปมผ. หรือ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ซึ่งมี ปัญหาเช่นเดียวกันว่าแผนที่แนบท้ายที่อยู่ในกฎหมายพระราชกำหนดการประมงไม่สามารถบังคับได้จริง เพราะไม่มีการ กำหนดเขตที่ชัดเจน ถึงต้องก่อให้เกิดการทำแผนที่หรือผลงานชิ้นนี้ให้เกิดขึ้น

กระบวนการตอนนี้ไม่สามารถเรียกว่าทำแล้วเอาไปใช้ได้เลย จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ในการจัดทำเอกสาร proposal ว่าเมื่อชิ้นงานนี้เสร็จตามกำหนดจะให้ใครบ้าง แน่แน่นอนว่าเป็น ศปมผ. กระทรวงมหาดไทย สภาความมั่นคงฯ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีก 3-4 หน่วยงาน กระบวนการตอนนี้แค่ผลงานทางวิชาการไม่พอ จะต้องส่งเข้าสู่กระบวนการของ แผนชาติแล้วดำเนินการประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา

คำถามการวิจัย

“การพัฒนาแผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทยมีแนวทางอย่างไร เพื่อให้แผนที่มี มาตรฐานและบรรลุหลักแห่งความเที่ยงธรรม”

เป็นการพัฒนาแผนที่ที่มาจากแผนที่เดินเรือและแผนที่ทางบกที่มีอยู่ มาตรฐานคือใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงได้ ตามที่สากลกำหนดในการทำแผนที่ทางทะเล เช่น มาตราส่วน อัตราส่วนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการใช้ประกอบการ บังคับใช้กฎหมายหรือการกำหนดพื้นที่ในการรับผิดชอบ ซึ่งจะต่างจากแผนที่ทางบก เนื่องจากแผนที่ทางทะเล แต่ละ พื้นที่ที่มีขอบเขตที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการในการใช้พื้นที่ ที่สำคัญที่สุดคือหลักแห่งความเที่ยงธรรม คณะวิจัยเป็น กรรมการกลางไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในการแบ่งจังหวัดใด ๆ เช่น เกาะเต่า จังหวัดชุมพร หากขีดเส้นตั้งฉากเจอเกาะเต่า แต่ว่าเกาะเต่าในปัจจุบันได้แบ่งเขตออกไปเป็นเขตสุราษฎร์ธานีแล้ว เพราะฉะนั้น ตรงนี้จะไม่แตะต้อง เรายึดถือตาม หลักการเช่นเดียวกับที่มีการแบ่งของสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเขตทางทะเล ลักษณะภูมิประเทศบริเวณชายฝั่งทะเล และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อกำหนดแนวทางการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัดของประเทศไทยทั้งในระดับภาพรวมและระดับพื้นที่
3. เพื่อพัฒนาแผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดของประเทศไทยตลอดแนวชายฝั่งที่มีมาตรฐานและเที่ยงธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งรายจังหวัด รายกลุ่มจังหวัด และรายพื้นที่ทั้งอ่าวไทย ทะเลอันดามัน ช่องแคบมะละกา

ขอบเขตการวิจัย

“ดำเนินการวิจัยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางการแบ่งเขตทางทะเลและการพัฒนาแผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดของประเทศไทยภายใต้ขอบเขตอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ”

ขอบเขตงานวิจัยขึ้นอยู่กับอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์เท่านั้น เพราะการแบ่งเขตทางทะเลตามกฎหมายทางทะเล 1958 และ 1982 การแบ่งเขตทางทะเลอำนาจอธิปไตยหยุดอยู่แค่ทะเลอาณาเขต เพราะฉะนั้นไม่เกี่ยวข้องกับเขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ถึงแม้จะมีสิทธิอธิปไตยก็ตาม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ประมวลความรู้เกี่ยวกับเขตทางทะเลและลักษณะภูมิประเทศบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

2. แนวทางการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างจังหวัดของประเทศไทย พร้อมแผนที่ประกอบ
3. แผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดตลอดแนวชายฝั่งทะเลไทย จำนวน 4 ชุด (สกว. สมช. มท. และ ทส.) โดยแต่ละชุดประกอบด้วย
 - แผนที่ภาพรวมทั้งประเทศ จำนวน 2 ราวาง ทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน
 - แผนที่กลุ่มจังหวัด จำนวน 6 ราวาง ตะวันออก ได้แก่ พื้นที่อ่าวไทยตอนบน พื้นที่อ่าวไทยตอนกลาง พื้นที่อ่าวไทยตอนล่าง พื้นที่ทะเลอันดามันตอนบน พื้นที่ทะเลอันดามันตอนกลาง ช่องแคบมะละกาตอนล่าง ได้แก่ ภูเก็ต(ปลายแหลมพรหมเทพ-เกาะสุมาตรา) กระบี่ พังงา ตรัง สตูล
 - แผนที่รายจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่า 23 ราวาง ได้แก่ 23 จังหวัด รวมถึงกรุงเทพมหานคร ซึ่งบางจังหวัดอาจจัดทำ 2 ราวาง เช่น ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ฯลฯ เนื่องจากพื้นที่มีความยาวมาก อาจต้องแบ่งเพื่อให้ทำพื้นที่มาตราส่วนให้เหมาะสมในแต่ละจังหวัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย นำเสนอสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
2. ตอบโจทย์วัตถุประสงค์ สร้างความตระหนักรู้และแจกจ่ายให้ประชาชน ผู้ประกอบการทั้งหลาย จะต้องรู้ในฐานะผู้ใช้กฎหมาย ผู้บังคับใช้กฎหมายก็ต้องรู้ว่าแผนที่และความรับผิดชอบอยู่ในขอบเขตใด อย่างไรก็ตามอำนาจของรัฐประชาธิปไตยชายฝั่ง ที่พึงจะใช้ประโยชน์ พึงจะบริหารจัดการให้อยู่ร่วมกันได้

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเล

1. วิธีการเปรียบเทียบความยาวของชายฝั่งทั่วไป
ยกตัวอย่างกรณีระหว่างประเทศ ไทย-กัมพูชา พื้นที่ทับซ้อน 24,600 ตารางกิโลเมตร เวลาอ้าง ใช้สิทธิตามหลักการสากล ดังนั้น จังหวัดตรงข้าม หรือใกล้เคียง เช่น ชุมพร-สุราษฎร์ฯ เปรียบเทียบเส้นหรือสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน
2. วิธีสัดส่วนเท่า
3. วิธีหลักการของร่องน้ำลึก
บางจังหวัดมีร่องน้ำ แม่น้ำ คลอง ซึ่งก็เปลี่ยนไป ต้องทบทวนใหม่
4. วิธีเส้นล้อมรอบ
5. วิธีอัตราส่วนพื้นที่เท่า – อัตราส่วนเท่า
ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเกณฑ์การแบ่งตามวิชาการ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตทางทะเล

- ได้มีการยึดถือตามข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างรัฐที่มีมาแต่ดั้งเดิม
ต้องมาคิดว่าหลักฐานเดิมเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปแล้วต้องกลับมาทบทวนว่าตอนนั้น
- ใช้หลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958
นำหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศมาเทียบเคียง แต่ไม่มีปัญหาที่ต้องขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน รัฐไม่มี

ความขัดแย้งระหว่างจังหวัด ซึ่งงานวิจัยทำอยู่บนพื้นฐานเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางภาพรวม เช่น ในกรณีทะเลในจังหวัดภาคใต้ แต่ละจังหวัดต้องมีคำอธิบายตามหลักการก่อนหน้านี้

- ใช้หลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

เช่นเดียวกันกับอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958

หลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958

1. หลักของเส้นมัธยะ

UNCLOS ยืนยันการใช้ศัพท์ตรงนี้แล้ว เราต้องยืนยันเช่นกัน

2. หลักของสภาวะการณ์พิเศษ

ยุติธรรมหรือไม่อยู่ในความพึงพอใจของคู่กรณีที่เกิดเหตุ ในที่นี้ใช้ในการอธิบายเพื่อเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในจังหวัดที่ติดกันหรือใกล้เคียงกัน หรือจังหวัดที่อยู่ตรงข้ามกันที่มีผลกระทบต่อกันให้เข้าใจว่าทำไมการแบ่งเขตถึงได้ใช้หลักเกณฑ์ตัวนี้เป็นข้อกำหนดเส้นนี้

3. หลักของสิทธิทางประวัติศาสตร์

หลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

1. หลักของความเที่ยงธรรม

2. หลักการและทฤษฎีตลอดจนแนวคิดที่สนับสนุนหลักของความเที่ยงธรรม

- ทฤษฎี หลักการ และแนวความคิดของนักกฎหมาย

- คำตัดสินของศาลโลกในคดีที่สามารถเทียบเคียงได้

เน้นการมีส่วนร่วมและการยอมรับซึ่งกันและกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายฝั่งทะเล

1. กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับภายในประเทศ 59 ฉบับ
2. กฎหมายและข้อบังคับระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี 36 ฉบับ
3. กฎหมายและข้อบังคับระหว่างประเทศที่ไทยกำลังเข้าเป็นภาคี 6 ฉบับ
4. กฎหมายและข้อบังคับระหว่างประเทศที่ไทยยังไม่เข้าเป็นภาคี แต่ไทยมีกฎหมายรองรับหรือนำมาถือปฏิบัติเป็นบางส่วน 2 ฉบับ

ทุกฉบับนี้ ถ้าไม่มีเหตุ บังคับใช้ไม่ได้

เขตทางทะเลและลักษณะภูมิประเทศบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

- ชายฝั่งทะเล 2 ด้าน

ฝั่งตะวันออก ได้แก่ อ่าวไทย ฝั่งตะวันตก ประกอบด้วยทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา

- พื้นที่ติดทะเล 23 จังหวัด

ฝั่งตะวันออก 17 จังหวัด ฝั่งตะวันตก 6 จังหวัด

- การวัดแบบ Tracing ของคณะวิจัย

บนแผนที่มาตรา WGS84 Datum จากแผนที่ของกรมแผนที่ทหารและของกรมอุทกศาสตร์ได้ความยาวชายฝั่ง 3,193 กิโลเมตร (ตามน้ำขึ้นน้ำลงและเวลานั้น ๆ) และพื้นที่ทางทะเล 323,488.324 ตารางกิโลเมตร (ยืนยันตรงกันตามฝ่ายวิชาการและกรมอุทกศาสตร์)

- ชายฝั่งทะเลมีความแตกต่างในหลายมิติ เช่น การวางตัวของชายฝั่ง ความโค้งเว้าของขอบฝั่ง ลักษณะของหาด ความลาดชันของพื้นที่ท้องทะเล และความลึกของน้ำ เป็นต้น

กรอบแนวคิด

1. หลักการ/แนวคิด/ทฤษฎี
 - หลักการแบ่งเขตทางทะเล
 - ทฤษฎีการแบ่งเขตทางทะเล
 - พ.ร.บ. แบ่งเขตทางทะเล
 - แนวทางการแบ่งเขตทางทะเล
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. แนวทางการพัฒนาแผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย
4. แผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย (ฉบับร่าง)
5. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ฟังพาทซึ่งกันและกัน
 - ผลกระทบด้านภูมิศาสตร์/สภาพแวดล้อม
 - ผลกระทบด้านสังคมศาสตร์
 - ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ/ทรัพยากรทางทะเล
 - ผลกระทบด้านการใช้กฎหมาย
6. แผนที่เขตทางทะเลระหว่างจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์)
ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษาและใช้ในการบังคับใช้กฎหมายรองรับกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้เขตทะเลเป็น
ตัวกำหนด

ระเบียบวิธีวิจัย

ยืนยันตามกรอบเดิม และได้ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลเรียบร้อยแล้วให้เป็นไปตามที่ สกว. กำหนด ให้งานวิจัยชิ้นนี้
สมบูรณ์ที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปิดการประชุมเวลา 15.30 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์	สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม
2. พลเรือตรี ศิริชัย เนยทอง	กองทัพอากาศ
3. นาวาเอก กิตติพงษ์ จันทน์สมบูรณ์	กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ
4. นาวาเอก เกษม เนียมฉาย	สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม
5. นาวาโท สมาน ใต้รายรัมย์	กองสำรวจแผนที่ กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ
6. นาวาเอกหญิง ดร.อรัญญา ศรีชัย	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
7. น.ท.ภัทรพล วงษ์คงคำ	สำนักงานรองปลัดกระทรวงกลาโหม
8. คุณสุกัญญา มีนาชัย	กรมการท่องเที่ยว
9. คุณทัศนีย์ วีระสิทธิ์	กรมการท่องเที่ยว
10. คุณวุฒิชัย ยามโคกสูง	กรมการปกครอง
11. คุณธวัช สีนวล	กรมเจ้าท่า
12. คุณพีระ เหมประสาทพร	กรมเจ้าท่า

13. คุณณรงค์ หวังดี	กรมเจ้าท่า
14. คุณสุหทัย ไพรสานท์กุล	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
15. คุณอมรชาติ วิจิตร	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
16. คุณศุภกิจ สกลเสาวภาคย์	กรมที่ดิน
17. คุณยานยนต์ สราญรมย์	กรมประมง
18. ดร.เพราลัย นุชหมอน	กรมประมง
19. คุณพิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
20. คุณจันทร์สิมา แสงสุริยา	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
21. คุณวรรณมน บุรณรัช	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
22. คุณพิสิษฐ์ วงศ์เอียรธนา	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
23. พล.ร.ต.ถาวร เจริญดี	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
24. พันโท ญัฐพล นาคนิยม	กรมแผนที่ทหาร
25. คุณอ้อวดี สุนทรวภาค	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
26. ว่าที่ ร.ท.กมลกลจ รุ่งปั้น	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
27. นาวาเอก ชนกร นาจารย์	กรมอุทกศาสตร์
28. คุณอรพิน ตั้งเสริมวงศ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
29. อาจารย์บุศราศิริ ธนะ	มูลนิธิอินทามิตร
30. ดร.นรุตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
31. พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
32. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้แทน)	สำนักนายกรัฐมนตรี (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ)
33. คุณภัทราวรรณ ดีวงศ์	สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี
34. คุณชนาวุฒิ	สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี
35. คุณศิริลักษณ์ พงษ์กษัตริกุล	สำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) GISTDA
36. คุณสรธรา ทงต่อ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
37. รศ.ดร.ชนาธิป ฝาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
38. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
39. ตัวแทน	สำนักผังเมือง
40. ตัวแทน	สำนักผังเมือง
41. คุณวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์	อจขร.
42. ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
43. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
44. ดร.ชนิตา ดวงยิหวา	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
45. ผศ.ดร.ฐิติรัตน์ ปันบำรุงกิจ	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

46.	ศ.ดร. ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
47.	ดร.นพร โพธิ์พัฒนชัย	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
48.	รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
49.	คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กลุ่มจังหวัด / ผู้ว่าราชการจังหวัด / สำนักงาน

1.	ผู้แทน	นายกเทศมนตรีตำบลเกาะสีชัง	เทศบาลตำบลเกาะสีชัง
2.	คุณสหัส ถนอมศิริ	รองนายกเทศมนตรีตำบลเกาะสีชัง	
3.	คุณอัศรสิงห์ สิงหฤกษ์	ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล	สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 ชลบุรี (สนทช.2)
4.	คุณพิศาล พุ่มสร้าง	ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
5.	คุณอิสรา ลีบังค์		สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช
6.	คุณรอมดอน หะยิอาแว	จำจังหวัดนราธิวาส	จังหวัดนราธิวาส
7.	คุณกิตติกรณ์ เทพอยู่อำนวย	หัวหน้า	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
8.	พันเอก มาโนช เตมียาจ	หัวหน้ากลุ่มงานกิจการมวลชน (กรรมน.)	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดปัตตานี
9.	คุณฉัตรมงคล หนูพลาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
10.	คุณศิวัฐ ระวังกุล	จำจังหวัดภูเก็ต	
11.	คุณทิพย์อาภา ยลธรรมธรรม	ผู้อำนวยการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง จังหวัดระยอง
12.	คุณพีรพัฒน์ เงินเจริญ	ฝ่ายป้องกันจังหวัดสตูล (กลุ่มงานความมั่นคง)	จังหวัดสตูล
13.	คุณชุมพล ทองแท้	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสงคราม
14.	คุณประเสริฐ ฉวีอินทร์	ผู้อำนวยการเขต	สำนักงานเขตบางขุนเทียน

ผนวก ฎ

รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุธรรมกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ 23 สิงหาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

งานวิจัยประสบปัญหาในการเก็บข้อมูล ไม่มีใครรวบรวม งานวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อจำแนกกิจกรรมที่ปะปนในเศรษฐกิจทั่วไป แยกออกมาให้เห็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางทะเล กับผลประโยชน์ทางบกให้ในแง่ชัดเจน ทำให้ถึงสนใจในระดับจังหวัด เพราะเชื่อว่าต้องมาจากฐานข้างล่างก่อน ถ้าคนข้างล่างไม่เข้าใจหรือไม่เห็นว่ามีระบบเศรษฐกิจ หรือสังคม ไปฟังฟังอะไร ก็จะเดินยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้ถูก เพื่อจะแยกระดับจังหวัด และก็มีข้อมูลระดับจังหวัดอยู่แล้วโดยเฉพาะกรมบัญชีกลางไม่ได้ทำเรื่อง GPP (Gross Provincial Product) เป็นหลัก bottom up จากข้างล่างขึ้นข้างบน กรมบัญชีกลางเก็บข้อมูลอยู่ที่ปี 2556 แต่ก็เห็นภาพบางอย่าง เมื่อได้ข้อมูลระดับจังหวัด ถ้าจังหวัดที่ใกล้เคียงกันหรือภูมิสัมพันธ์ร่วมกันจะพัฒนาร่วมกันได้มากน้อยแค่ไหน ระหว่างที่ทำงานของอาจารย์อดิสร ก็เป็นอีกมิติหนึ่งเรื่องความร่วมมือของอ่าวตัว ก ถ้าเป็นเศรษฐกิจสีน้ำเงิน แต่งานวิจัยไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำเขตเศรษฐกิจแบบพื้นที่ทะเล แต่จะมองจังหวัดกิจกรรมได้ฟังฟังอะไรบ้าง และแยกส่วนนั้นออกมา จะเน้นเรื่องการจัดเก็บข้อมูลเป็นหลัก และสัมภาษณ์เชิงลึก

เดิมเลือกบางจังหวัด และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์เผด็จศักดิ์ว่าให้อาจารย์ของ สวทช. คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหลัก ได้แบ่งระบบนิเวศออกเป็น 7 กลุ่ม และอยากจะรู้ว่าจังหวัดใดฟังฟังทรัพยากรทางทะเลมาก ได้นำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของจังหวัดจะเป็นเรื่องประมง ท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบางอย่าง เช่น น้ำปลา ปลาแห้ง ทำเรือท่องเที่ยว นี่คือจุดที่น่าสนใจ ส่วนขนส่งทางทะเลจะไม่อยู่ในกรอบงานวิจัยเพราะเป็นภูมิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ งานศึกษานี้เน้นจังหวัดใน สวทช. 2 จะรวมกรุงเทพฯ ด้วย คือ บางขุนเทียน แต่เนื่องจากว่าข้อมูลกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวง และข้อมูลหลายอย่างจะต้องไม่นำมาคิดเพราะจะทำให้เป็นภาพหลงตาจึงได้ดึงกรุงเทพฯ ออก

ที่นี้ประเด็นที่เรียนรู้ก็คือจากการศึกษาของต่างประเทศ นิยามกิจกรรมอะไรบ้าง ประเมินอย่างไรให้เห็นว่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินเติบโตมากน้อยแค่ไหน ส่วนใหญ่จะเน้นประมง ทำเรือ ท่องเที่ยว เป็นหลัก และหลายประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีกฎหมายรองรับสิ่งเหล่านี้ว่า กิจกรรมทางทะเลจะต้องดูแลเรื่องมลพิษอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้อง จึงไปศึกษาตัวอย่างของต่างประเทศโดยเฉพาะ PEMSEA ซึ่งเกี่ยวข้องกับ Southeast Asia การใช้เทคโนโลยีหรือ Infrastructure บนทะเลก็ดี การใช้ทรัพยากรทางทะเลก็ดี โดยเฉพาะประเทศที่ฟังฟังทางทะเลคือประเทศที่เป็นหมู่เกาะ นอร์เวย์มีแผนชาติเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง เพราะติดทะเล ทรัพยากรทางทะเลมากกว่า ก็มีความชัดเจน ส่วนระดับชุมชนก็ case study ของ UN ชี้ให้เห็นว่าชุมชนเล็กๆ ก็สามารถทำให้เป็นเศรษฐกิจสีน้ำเงินก็ได้ ที่มีทั้ง สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม รายได้ข้อสรุปของ UN ที่สำรวจมา การจะพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งอยู่บนพื้นฐานในชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือทั้งภาครัฐ

เอกชน ภาคสังคม ชนกลุ่มน้อย ภาครัฐก็ต้องให้ความสนใจ และชุมชนทางทะเลตอนนี้ก็ยังพึ่งพิงภูมิปัญญาท้องถิ่น ถอดบทเรียนแบบเดียวกัน และมองเรื่องทรัพยากรทางทะเลก็ต้องมองระยะยาวและมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างประเทศด้วย

ประเทศไทยก็มีข้อมูลจาก ICM ทำเมื่อปี 2553 เน้นที่ศรีราชา ไม่ได้ขยายผลไปที่ชุมชนอื่น สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์ 20 ปี เน้นเรื่องเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ยังไม่มีคำว่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดคือ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปริมาณก๊าซเรือนกระจก และมูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ถ้าจะประยุกต์เรื่องยุทธศาสตร์ 20 ปีมาสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงินในงานศึกษานี้ไม่มีตัวชี้วัดเรื่องก๊าซเรือนกระจกและฐานชีวภาพ แต่มีตัวชี้วัดเรื่องป่าชายเลน การกีดขวางชายฝั่ง ส่วนการเติบโตบนสิ่งแวดล้อมพยายามหาอยู่ แต่หาไม่ได้ สิ่งที่ทำได้คือ ประเมินโรงแรม ธุรกิจท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต่อทะเล

ส่วนการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้เพียงแต่หยิบยกประเด็นเหล่านี้ขึ้นมางานวิจัยนี้จะช่วยสนับสนุนยุทธศาสตร์ก็จะสนับสนุนงานระดับชาติ งานวิจัยนี้จะเป็นระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัดก็ได้ คำนึงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว เพียงแต่ในงานไม่ได้เป็นสิ่งแวดล้อมทางทะเลหรือบก เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างๆ ลงลึกก็จะเป็นเรื่องมลพิษ ไม่มีใครพูดเรื่องขยะทะเล ปะการัง เรื่องท่องเที่ยว แต่ก็ไม่ได้บอกว่า เป็นมิตรต่อทะเลเป็นอย่างไร ช่วงที่ลงไปเก็บข้อมูลเป็นช่วงที่ พรบ.ทะเลออกมาบังคับใช้เมื่อปี 2559-2560 กฎหมายลูกหรือกระบวนการยังไม่อัปเดต ตอนนั้น ทช. ก็อยู่ในช่วงแบ่งพื้นที่ป่าชายเลน ป่าบก ยังไม่ชัดเจนช่วงนั้น

ผลการศึกษาจะแยกเศรษฐกิจทางทะเลอย่างไร เนื่องจากยึดกลุ่มจังหวัดเป็นหลัก ใช้ระบบข้อมูลค่อนข้าง approach ของกรมบัญชีกลาง และเอาข้อมูลจังหวัดนั้นมารวมเป็น cluster ก็จะพบว่าจังหวัดที่รวมกันที่มีมูลค่าสูงสุดก็คือภาคกลางตอนล่าง ไม่รวมกรุงเทพฯ รองลงมาคือ ระยอง จันทบุรี ตราด เป็นภาพรวม และนครศรีธรรมราช ภาคใต้ ตอนกลางฝั่งทะเลอันดามัน GDP ต่อหัวทางภาคตะวันออก ระดับหนึ่ง รองลงมาคือภาคกลางตอนล่าง รองลงมาคือ ระนอง พังงา ภูเก็ต

มีข้อสังเกต ภาคกลางมี GPP รวมสูงมาก ไม่ได้มาจากทางทะเลโดยตรง จะดูว่าจังหวัดใดที่อาศัยบนพื้นฐานทางทะเลเป็นหลัก ภาคตะวันออกและภาคกลางแต่อาจจะมีส่วนที่อาศัยเป็นหลัก กรณีของพื้นที่ป่าชายเลนและแนวปะการังก็คือ อยู่ทางภาคใต้ตอนล่างกับฝั่งทะเลอันดามัน แต่กลุ่มกระบี่ สตูล ตรัง GPP น้อยกว่าภาคกลาง จังหวัดที่มีทรัพยากรทางทะเลมาก ป่าชายเลนมาก มีรายได้เศรษฐกิจในรูปของ GPP น้อย ทรัพยากรเหล่านี้จะเอื้อต่อ GPP มากน้อยแค่ไหน ประเด็นเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับทางที่วิจัยของ สวทช. BIOTEC กิจกรรมประมงได้ข้อมูลทุติยภูมิมาพอสมควรเรื่องสัตว์น้ำที่ขึ้นทำใหญ่ เก็บข้อมูลระดับอำเภอได้ข้อมูลจากกรมประมง มีความด้อยอันหนึ่งคือ ข้อมูลน้ำเค็มนี้รวมถึงเรือใหญ่ รวมระหว่างประเทศด้วย ปลาที่อยู่ในเรือไม่เป็นของคนไทย เป็นข้อที่ต้องระวัง จังหวัดเหล่านี้เป็นจังหวัดที่แปรปรวนแต่ก็เป็นบางอำเภอ สิ่งเหล่านี้คือกิจกรรมซึ่งไม่ใช่มูลค่าเหล่านี้จะปรากฏใน GPP ในระดับจังหวัดหรือไม่ ต้องดูปะปนกันไป นี่คือนวัตกรรมที่แยกในระดับจังหวัด ทำเรือ ได้ข้อมูลจำนวนเรือ เทียบของเรือ นักท่องเที่ยว แต่ไม่มีเป็นมูลค่าเป็นตาราง ไม่รู้นักท่องเที่ยวคิดค่าเรือเท่าไร อาจจะไปรวมเป็นแพ็คเกจ กิจกรรมอีกอันหนึ่งคือ โรงแรม ห้องพัก ผู้เยี่ยมเยียน รายได้จากการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมเหล่านี้เป็นเงินเท่าไร เป็นสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ส่วนข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ มีโฆษณาท่องเที่ยวอะไรบ้าง ในอำเภอ ในตำบลนั้นๆ หาสัดส่วนออกมา สังเกตว่าบางจังหวัดทัวร์เน้นทะเลเป็นหลัก บางจังหวัดก็ไม่เน้นทะเล ภาคกลางตอนล่างที่มีจังหวัดท่องเที่ยวทางทะเล เป็นตัวเลขให้เห็นประเมินจากตัวเลขของการท่องเที่ยว สำนักสถิติแห่งชาติ เป็นข้อมูลชุดปฐมภูมิเอาไว้เปรียบเทียบกับชุดทุติยภูมิ

เรื่องงบประมาณเอายอดรวมของปี 2554-2559 มารวมกัน ก็มีเรื่องป่าชายเลน เพาะเลี้ยง ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปะการัง ฯลฯ สังเกตว่าเรื่องป่าชายเลนจะเน้นทางภาคตะวันออก ภาคใต้บางจังหวัด กีดขวางชายฝั่ง

ดูภาพรวม งบประมาณจังหวัด ระดับกรม มารวมกัน กรณีของศูนย์ศึกษาของ กทม. บางกะเจ้า เขตบางขุนเทียน เงินตรงนี้เป็นเรื่องของการพัฒนาศูนย์ป่าชายเลน 30 กว่าล้านเอาออก ในเรื่องป่าชายเลน ตัวชี้วัดเศรษฐกิจจังหวัดจะเป็นสีน้ำเงินหรือไม่ ดูว่าประมงต่อ GPP เป็นอย่างไร ทองเที่ยว ในแง่ของ GPP คือ โรงแรมและภัตตาคาร ส่วนสัดส่วนทองเที่ยวทางทะเลและทองเที่ยวทั้งหมดจะเป็นเท่าไร จะใช้ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นตัวเลขที่หาได้ที่มีอยู่ 5% ของงบประมาณ ซึ่งมาจากงบประมาณแผ่นดินที่ให้กับกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้เงินเพื่อสิ่งแวดล้อมนี้เท่าไร กิจกรรมได้ลงพื้นที่มากเพราะต้องการทดสอบแนวความคิดของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่พึ่งพิงเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่จังหวัดภูเก็ต พังงา ผู้ประกอบการขนส่งทางเรือ ทุกคนยอมรับว่าเรื่องความยั่งยืนมีความสำคัญ แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ต้องร่วมมือกันหลายฝ่าย ต้องมีทั้งตำรวจ ชาวบ้าน ธุรกิจต้องร่วมมือกัน และมีบทลงโทษที่รุนแรงก็จะมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น และต้องให้คนในพื้นที่เป็นคนที่อยู่ดูแลทรัพยากร หรือไม่ให้ส่วนกลางเข้าไปครอบงำมากนัก มีความยั่งยืนของชุมชน และเห็นด้วยถ้ามี policy ที่จะเน้นเรื่องทรัพยากรทางทะเล และเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เพียงแต่การบูรณาการยังไม่ดีพอ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมีกังวลเรื่องโครงการของรัฐ เช่น โรงไฟฟ้าถ่านหิน ท่าเรือน้ำลึก จะมีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างไร ชาวบ้านยังบอกเรื่องความยั่งยืนคือการดูแลธรรมชาติ วัฒนธรรม และต้องมีความสามัคคี ฉะนั้นไม่ใช่มีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ แต่มีมาตรการทางสังคม อีกมากที่จะพูดถึงเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

เศรษฐกิจสีน้ำเงินไม่ใช่แค่ขอบเขตของ สบทช. ไม่ใช่แค่ขอบเขตของความเค็ม และไม่ใช่ขอบเขตของน้ำทะเลไปได้แค่นั้น ยังมีบนบกที่จะต้องเชื่อมโยงไปด้วยกัน และเรื่องข้อมูลเป็นประเด็นสำคัญ เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. การบูรณาการข้อมูลเศรษฐกิจและทรัพยากรสีน้ำเงิน หน่วยงานต้องมองแยกข้อมูลเหล่านั้น ข้อมูลบางอย่างออนไลน์แต่ยังไม่ trendy ในมิติเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เชื่อมโยงข้อมูลให้ชาวประมงรับทราบ ออนไลน์ได้ก็จะช่วยทำให้ดีขึ้น ควรมีคณะทำงานร่วมหลายส่วน

2. นโยบายทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม คือ ภาษีท่องเที่ยว ภาษีมลพิษทางน้ำ ภาษีถุงพลาสติกหูหิ้ว
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารทรัพยากรชายฝั่งมากยิ่งขึ้น
4. การเปลี่ยนแปลงด้านงบประมาณ
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ปิดการประชุม เวลา 16.30 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.อำไพ หรรณารักษ์	
2. คุณกอบกุล ปิตร์ชาติ	กรมการท่องเที่ยว
3. คุณสิริพร นามพิทักษ์สุข	กรมการท่องเที่ยว กองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
4. คุณศุภรัตน์ ดิษประจง	กรมเจ้าท่า
5. คุณชนะชัย เลิศสุชาตวนิช	กรมเจ้าท่า
6. คุณศุภวัตร กาญจน์อติเรกกลาก	ศูนย์วิจัยและพัฒนาและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก

7. ดร.เพราลัย นุชหมอน	กรมประมง
8. คุณวิชาญ อิงศรีสว่าง	กรมประมง
9. ผศ.ดร.ภาสินี วรชนะนันท์	คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ	คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. รศ.ดร.ชยันต์ ดันติวิศาการ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. อาจารย์ ดร.อนิน อรุณเรืองสวัสดิ์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15. อาจารย์ ปริมาณ คำวชิรพิทักษ์	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
16. คุณบุศราศิริ ชนะ	มูลนิธิอินทามิตร
17. คุณรังสิมา ตัณฑเลขา	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
18. คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
19. คุณยุวรัตน์ สันติวิฤกษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
20. คุณกฤษดา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
21. ดร.กัญญาณี แสงเกียรติยุทธ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
22. คุณอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก	สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.)
23. ดร.ศรีสุตา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่าง ประเทศ
24. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. นาวาเอกเกษม เนียมฉาย	สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
26. รศ.ดร.ธำรงรัตน์ มุ่งเจริญ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
27. คุณเสาวลักษณ์ โอฬารฤทธินันท์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
28. คุณพรนลัท สิงห์รัตนพันธุ์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
29. ร้อยตรี กล้า สีนเจริญ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
30. คุณประภาศรี อุทัยนา	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
31. ผู้อำนวยการส่วนทะเล	สำนักอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
32. คุณกมล นวลโย	สำนักอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
33. รศ.ดร.ชนาธิป พาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
34. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
35. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
36. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก รฐ

รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน

โดย คุณวัชริน มีรอด คุณยุวรัตน์ สันติพิทักษ์ และคุณกฤษฎา บำรุงวงศ์

หน่วยศึกษานโยบายและความปลอดภัยทางชีวภาพ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

วันพฤหัสบดีที่ 23 สิงหาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

โจทย์ที่อาจารย์โสภารัตน์บอกให้ทำเป็นสิ่งที่อาศัยจากข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก เพราะฉะนั้นอาจจะไม่ได้ลงไปสัมผัสของจริงมากนัก แต่อาศัยจากผู้รู้และอาศัยจากกระบวนการ เนื่องจากมีการจัดทำกรอบเองและได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อคิดเห็นว่ามีสิ่งที่ยกขึ้นมาทำพอใช้งานได้หรือไม่ จะปรับอะไร และได้นำมาเสนอในเวที

สิ่งที่นำเสนอคือจะพัฒนากรอบเศรษฐกิจสีน้ำเงินนำมาประยุกต์ใช้ อันที่สองคือกรอบที่มีแล้วข้อมูลที่จะทำตามข้อต่างๆ มีเพียงพอหรือไม่ มี gap อะไรบ้างที่ต้องทำ มูลค่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินเท่าไร พบว่าภาพใหญ่อาจจะไม่สะท้อนมากนักเพราะไม่รู้ part ไหน จึงเลือกเป็นสาขา ถ้า apply ใช้ในบาง sector จะชัดเจนขึ้นหรือไม่ และมีเรื่องที่มีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน จึงเป็นที่มา 2 สาขา คือ สาขาท่องเที่ยว ที่มีเศรษฐกิจมีมูลค่ามาก ภาษีสูง และสาขาประมง อันนี้คือกรอบที่เลือกใช้ กรอบที่เรียกว่า hybrid ลูกผสมทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม จะลงรายละเอียดแต่ละบัญชี

นิยามของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน คืออะไร เศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ต้องหามูลค่าทางเศรษฐกิจจึงต้องไปเชื่อมโยงกับ I/O เศรษฐกิจสีน้ำเงินอ้างอิงจาก OECD ในนั้นอาจไม่ได้ให้รายละเอียดไว้ เป็นสาขาที่ปท.มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านน้อย เช่น อุตสาหกรรมยาที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล แต่ปท.อื่นมีมูลค่าสูงมาก แต่จะดูสาขา 8 สาขาที่เป็นเศรษฐกิจสีน้ำเงิน บัญชีแรกคือ บัญชีการไหลเวียนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แต่ที่เกี่ยวข้องกับ protection คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หาข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง คือ น้ำ ไฟฟ้า และเชื้อเพลิง มีข้อมูลว่ามีการเก็บทุกปีมาจากไหนบ้าง ปีที่ใช้เป็นปีฐานคือ ปี 2558 จะพบว่ามีการใช้น้ำ ใช้ไฟอยู่จำนวนหนึ่ง ถ้าตีเป็นมูลค่าสาขาในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีน้ำเงินใช้เชื้อเพลิงในการผลิตค่อนข้างสูง มีความซับซ้อนมาก ทรัพยากรที่ 3 แสงสว่างที่พบคือเป็นตัวเชื้อเพลิง และก่อให้เกิดการผลิตซึ่งเป็น GDP เศรษฐกิจสีน้ำเงินประมาณ 1.3 ล้านบาท ก็จะเป็นเรื่องการใช้ทรัพยากรและการได้มาซึ่งการเป็นสินค้า

อันที่สอง ในการผลิตสินค้าหรือกิจกรรมใดๆ ก็ตามจะมีส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องก็คือ มีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้รับการจัดการ ซึ่งการจัดการนี้จะมีงบประมาณไม่ว่าจะเป็นชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะก็จะมีค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ข้อมูลจากสภาพัฒน์ฯก็มีข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วเป็นรายปีจะเห็นว่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ว่าเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่ได้ขึ้นตามงบประมาณที่คลาดเคลื่อนอาจสวนทางกัน ถ้าจะหาทางด้านเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยตรงอาจจะหาได้จาก 4 หน่วยงาน ซึ่งอาจจะยังไม่ครบ เช่น กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า และกรมอุทยานแห่งชาติฯ งบประมาณอยู่ที่ 3 พันล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวน

น้อยมากสำหรับการดูแลเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือที่เกี่ยวข้องกับทะเลใหญ่โตแต่งบประมาณที่ให้ประมานนี้ทุกปี เพราะฉะนั้นอาจจะไม่แปลกที่ว่าทำไมทรัพยากรถึงได้ฟื้นฟูไม่ได้ในอัตราที่รวดเร็วมาก อาจจะสวนทางกันด้วย

อันที่สามคือ มีสินทรัพย์เหล่านี้ขึ้นมาจะต้องประเมินมูลค่าของสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อที่จะดูว่าสินทรัพย์นั้นเมื่อเวลาผ่านไป ดูเรื่องการเปลี่ยนแปลงในรอบปีนั้นระหว่างต้นปีและปลายปีตามหลักการบัญชี กิจกรรมระหว่างปีนั้นทำให้เกิดเรื่องสินทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือสินทรัพย์น้อยลง เช่น พื้นที่ป่าชายเลน ที่ค้ำในในเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงินประกอบด้วย ป่าชายเลน ป่าชายหาด ปะการัง หญ้าทะเล สัตว์ทะเลหายาก อันนี้คือสินทรัพย์ที่พิจารณาเพื่อที่จะนำไปดูเรื่องกิจกรรมของเศรษฐกิจสีน้ำเงินค่อนข้างมาก

สิ่งที่จะต้องไปหาข้อมูลก็คือ ต้นปีมีเท่าไร ระหว่างปีมีเพิ่มขึ้นหรือลดลง และปลายปีเป็นเท่าไร อันนี้เป็นตัวตั้งต้น แต่สิ่งหนึ่งที่ยากขึ้นมากคือได้อ้างอิงจากรายงานของอาจารย์อรพรรณซึ่งจะเป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่จะมีข้อจำกัดบางประการที่ยังไม่มีการศึกษา หรือผลการศึกษาทรัพยากรแต่ละตัวอย่างไร เมื่อได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือมูลค่าของทรัพยากรนั้น ณ ปลายปีนั้น

ตัวทรัพยากรที่ค่อนข้างเป็นปัญหาพอสมควรว่ามีสต็อกของต้นปีนั้นค่อนข้างจะมีอยู่ แต่ว่าปลายปีเราไม่ทราบว่ามีมากน้อยเพียงใด เนื่องจากปีนั้นไม่มีการสำรวจ บางครั้งก็จะพบว่า การหาข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถจะหาได้อย่างครบถ้วน จะพยายามเอาข้อมูลที่มีอยู่มาใส่เพื่อให้เห็นว่าปริมาณต้นปีมีเท่าไร มีการเพิ่มขึ้น ลดลง จากกิจกรรมทางธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์เท่าไร และปลายปีเป็นเท่าไร อันนี้คือสิ่งที่พบว่าเป็นประเด็นปัญหาการสำรวจข้อมูลเหล่านี้ไม่ตรงกัน เช่น ป่าชายเลน 5 ปีต่อครั้ง ตั้งแต่ปี 2543, 2547, 2552 และ 2557 มีข้อมูลพื้นที่การสำรวจ ข้อมูลเชิงคุณภาพบอกว่าสมบูรณ์ หรือเป็นสภาพไปพอจะประเมินการเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะพื้นที่บางพื้นที่ ป่าชายหาดก็เช่นกันแต่มีการสำรวจสองปี คือ 2552 และ 2557 แต่เป็นคนละพื้นที่ที่จะสำรวจเปรียบเทียบกันไม่ได้ เรื่องของปะการังก็เช่นกัน สำรวจป่าและในช่วงเวลา และมีการสำรวจในเชิงคุณภาพเสียหายมาก เสียหายน้อยของแต่ละพื้นที่ หญ้าทะเลก็มีการสำรวจในปีที่ศึกษาแต่คนละพื้นที่ มีข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วนสัตว์ทะเลหายากก็จะมี พยูน วาฬบรูด้า โลมา เต่าทะเล พบปัญหาคล้ายๆ กันคือ เรื่องการสำรวจมีไม่ต่อเนื่อง และสัตว์บางชนิดมีการเคลื่อนที่ได้ จำนวนนับจึงมีความยุ่งยากว่ามีเท่าไรแน่

ในส่วนต่อมาเมื่อได้การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเหล่านี้ก็ต้องตีมูลค่า วิธีการตีมูลค่ามีหลายวิธี ตั้งแต่วิธีมูลค่าทางการตลาด ตัวแทนของ travel cost คือไปเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเท่าไร ใช้สถานการณ์สมมติ ต้นทุนการทดแทน ฯลฯ จะมีวิธีการจัดการ คำถามคือเราควรจะใช้วิธีการไหน สิ่งที่จะพิจารณาต่อมาก็คือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้นก่อให้เกิดมลพิษต่างๆ สิ่งที่น่าวิจัยทำได้คือมองเฉพาะในรูปของการเกิดภาวะโลกร้อนเท่านั้น จากการประเมินจะพบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนก็คือเรื่องน้ำมันและขยะ คือตัวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก ในเรื่องของกรหา GDP เศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ประเมินออกมา เนื่องจากข้อมูลมาจากหลากหลายที่ ตัวเลขที่จะประเมินได้เบื้องต้นก็ประมาณ 1 ล้านล้าน หรือ 1.3 ล้านล้าน เรื่องของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรเฉพาะการเปลี่ยนแปลงป่าชายเลน แต่เนื่องจากสัตว์ทะเลยังไม่มีการประเมินเพราะไม่ได้ตีมูลค่าของสัตว์ทะเลหนึ่งตัวเป็นเท่าไร แต่จะประเมินในสิ่งที่เทียบเคียงได้ อันที่สองคือมูลค่าผลกระทบต่อโลกร้อนก็จะพบว่า ต้นทุนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแง่ที่เป็นผลกระทบก็จะอยู่ที่ 1.4% ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงซึ่งไม่สามารถหาได้อย่างครบถ้วน

ในเรื่องข้อจำกัดก็จะพบว่าแบ่งแยกของเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะมีความยุ่งยาก และอาจจะไม่มีความถูกต้องชัดเจน ข้อมูลของทรัพยากรมีการสำรวจแต่ยังขาดความต่อเนื่องในบางตัว บางมิติ ข้อเสนอแนะก็คือ เรื่องการทำบัญชีเหล่านี้คงไม่สามารถทำได้ทุกปี เนื่องจากต้นทุนที่สูง ทรัพยากรบางตัวไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี การประเมินมูลค่าทรัพยากรผลกระทบที่เกิดขึ้นมีผลต่อ eco-system ซึ่งอันนี้ยังไม่ได้ประเมิน แต่สิ่งหนึ่งที่จะทำคู่ขนานคือ จะสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ

สิ้นน้ำเงินให้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร และมิติทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีซึ่งมีศักยภาพสร้างมูลค่าให้เศรษฐกิจสิ้นน้ำเงินได้ สิ่งเหล่านี้ควรจะเป็นสิ่งที่มีการศึกษาเพิ่มเติม อันนี้คือในส่วนของภาพรวม

ในส่วนของการท่องเที่ยว ประเด็นคือการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นปัญหาที่ทั่วโลกประสบปัญหาอยู่ เมื่อนำเอาการท่องเที่ยวมาเป็นอุตสาหกรรมเพื่อขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ในเรื่องของทรัพยากรก็จะเสื่อมโทรมและเสื่อมสภาพไปด้วย เพราะฉะนั้นจึงมีความร่วมมือกันระหว่างองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) กับทาง UNSD คือหาวิธีในการประเมินความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปจะทำ SDG เรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นงานที่คาดว่าจะเสร็จภายในปี 2562 คือการพัฒนากรอบทางสถิติโดยที่ apply โดยใช้บัญชีประชาชาติ โดยระบบก็จะมีอีก 2 บัญชี คือ บัญชี TSA จะเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนรายได้ที่สำคัญ และจับออกมาให้เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวสร้างมูลค่ารายได้เท่าไร อีกบัญชีคือ SEEA เป็นบัญชีบริวาร แต่เป็นการคำนวณว่าใช้ต้นทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไปเท่าไร เพื่อทำให้เกิดรายได้ เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ เอาสองบัญชีนี้นี้มาผนวกกัน โดยจะดูคร่าวๆ ในเรื่องท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และภาครัฐ

ในส่วนของประเทศไทยพัฒนา TSA มาตั้งแต่ปี 2553 ตอนนี้มีรายปีครบ 10 บัญชี มี IO ของระดับต่างประเทศ IO ระดับเขตการพัฒนาท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 8 cluster ทำเสร็จไปแล้ว 2 cluster คือ ล้านนากับอันดามัน โครงการก็นำอันดามันมาใช้เกี่ยวกับ blue economy TSA แบ่งออกมาเป็น 12 หมวด ขนส่ง แบ่งเป็น 4 โครงการนี้ใช้ข้อมูลจาก TSA กระทรวงการท่องเที่ยวได้ทำการศึกษาไว้แล้ว และสถิติการท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดเก็บมาอย่างต่อเนื่อง

ส่วน SEEA กิจกรรมที่มี 12 หมวดใช้สินค้าอะไรไปบ้าง สต็อกคือ ที่ดิน น้ำ ไฟฟ้า เชื้อเพลิง ใช้อะไรในกิจกรรมท่องเที่ยว หลังจากที่เราไปใช้แล้ว ไปใช้เท่าไรต่อรอบปีบัญชี เกิดผลกระทบคือในส่วนของ TSA เท่าไร เกิดของเสียที่ปล่อยออกไปสู่ระบบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดเสื่อมโทรมและหาวิธีมาตรการจัดการงบประมาณในส่วนนี้จะเข้ามาว่าใช้ไปเท่าไรในการปกป้อง ปั่นฟู ดูแล เพื่อให้สินทรัพย์กลับมาสู่สภาพที่พร้อมกลับมาไปใช้อีกครั้ง ก็จะเห็นระบบว่ามีเกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ในเรื่องการท่องเที่ยวประเมินถึงความยั่งยืนต้องไปประเมินระดับพื้นที่ด้วย ถ้ามองจากภาพรวมจะไม่ว่าอยู่ที่ตรงไหน อย่างไร เพราะฉะนั้นในการวางแผนที่จะไปช่วยแก้ปัญหาต่อไปถ้าไม่มองดูระดับพื้นที่จะประเมินไม่ได้ว่ายั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนอย่างไร

การศึกษานี้จึงแบ่งออกมาเป็น 3 ระดับ คือ ประเทศ ภูมิภาค พื้นที่ ส่วนระดับประเทศคาดหวังว่าจะได้ตัวเลขการประเมินคร่าวๆ รายได้จากการท่องเที่ยวประมาณเท่าไร ส่วนภูมิภาคได้ตัวเลขของอันดามันก็จะมาช่วยคำนวณตรงส่วนนี้ได้ ส่วนระดับพื้นที่จะได้แค่กรอบเพราะว่าไม่มีตัวเลขรายได้ ตัวอย่างคือ พีพี กับหาดเจ้าสำราญ

วิธีการศึกษา ไม่นับรวม 23 จังหวัด ไม่นับ กทม.

ในส่วนการท่องเที่ยวทางทะเล 23 จังหวัดจะอยู่ในส่วนของแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกเว้นสมุทรปราการ สมุทรสงคราม ที่จะมีอุตสาหกรรมมาก ปัตตานี นราธิวาส ยังไม่มีการท่องเที่ยวมากนัก นี่เป็นข้อมูลของปี 2559 ตัวเลขฝั่งทะเลสูงมากเท่าที่เปรียบเทียบการท่องเที่ยวของทั้งประเทศ ในส่วนของ Blue Economy ศึกษาปี 2558 มูลค่าเมื่อนำมาหักจากรายได้การท่องเที่ยวทางทะเลหารด้วยการท่องเที่ยวรวม สัดส่วน 57% GDPของการท่องเที่ยวทางทะเล 570,000 ล้านบาท ทรัพยากรที่ใช้หมดไป คือ น้ำ ไฟฟ้า เชื้อเพลิง มีปัญหาแยกไม่ได้ชัดเจน มลพิษที่เกิดขึ้นขยะมูลฝอย น้ำเสีย ก๊าซเรือนกระจกจะมาจากการคำนวณ นี่คือนำตัวอย่างดูจากแหล่งปล่อย ไฟฟ้า เชื้อเพลิง ขยะ น้ำเสียที่ผ่านระบบบำบัด โดยใช้เทคนิค LCA ที่ทำให้รู้ว่าการปล่อยมลสารหรือมลพิษปริมาณเท่าไร หลังจากนั้นใช้ตัว LCIA ประเมินออกมาเป็นตัวเลขเป็นเม็ดเงิน เทคนิควิธีนี้สามารถหาข้อมูลขยะ น้ำมันรั่ว สามารถคำนวณหาความเป็นพิษต่อระบบนิเวศ การใช้น้ำ ถ้ามีข้อมูลเพียงพอจะแปลงมูลค่าออกมาได้

ภาพรวมในระดับประเทศต้นทุนทรัพยากรที่ใช้ไปเท่าที่หาได้ คือ 2.2% จาก 570,000 ล้านบาท ในส่วนของอันดามัน คือ กระบี่ พังงา สตูล ตรัง ภูเก็ต มีตัวเลข GDP และจะเห็นความเชื่อมโยงการใช้การหมุนไปของเสียว่าตกที่จังหวัดไหน อย่างไร GDP ออกมาเนื่องจากมีการศึกษามีตัวเลขทำให้รู้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อ 5 จังหวัด 43.9% ของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เรื่องทรัพยากรมลพิษ และทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไป ประเด็นที่พบในส่วนของอันดามันจะพบว่าเรื่องน้ำจะเป็นปัญหามาก ในส่วนของขยะจะเห็นภาพรวมในการเคลื่อนไหว ในช่วงสามปีที่มีเรื่องการบูรณาการท่องเที่ยวขึ้นมา พังงาและกระบี่มีปัญหาขยะสะสมและขยะตกค้างเพิ่มขึ้น ภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีการจัดเก็บขยะตกค้างได้ดี เป็นต้น

นี่คือการคำนวณคร่าวๆ ซึ่งยังไม่ครบถ้วน ท้ายสุดคือในส่วนของบัญชี ถ้ารู้ปัญหาของท้องถิ่นคืออะไร และนำตัวนี้เข้ามาช่วยในการติดตามประเมินผลก็จะสามารถช่วยในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของพื้นที่นั้นได้

โดยสรุป มีความพร้อมของประเทศไทยในระดับหนึ่งที่จะประยุกต์ใช้ TSA+/SEEA มาช่วย ก็มีปัญหาในส่วนของท่องเที่ยวเรื่องน้ำ เรื่องขยะ ข้ามพื้นที่ น้ำเสีย เรื่องการท่องเที่ยวเกินขนาด การท่องเที่ยวข้ามจังหวัด จะเห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นไม่สามารถรับมือได้ ต้องการคนมาช่วยอย่างมาก ในส่วนของระดับประเทศจะ apply มาใช้อย่างไรบ้างต้องมีเจ้าภาพมาช่วย

ในส่วนของประมงจะเป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรโดยตรงจากธรรมชาติ สิ่งทีระบบบัญชี SEEA แนะนำให้ควรทำ คือ Physical Flow Account ของทรัพยากรประมง จะทำให้ทราบว่าในแต่ละปีปริมาณสัตว์น้ำที่ประเทศมีการผลิตและบริโภค กระจ่ายเป็นการบริโภคภาคครัวเรือน อุตสาหกรรมและส่งออกไปเท่าไร จะเป็นการจับภายในประเทศ มีมูลค่าเท่าไร และสิ่งที่ทำรายงานวิจัยคือ Collect Data รายงานสถิติจากกรมประมง ประจำปี เรื่องเรือประมง การจับสัตว์น้ำเค็ม

เพราะฉะนั้นเมื่อมาทำ Physical flow สิ่งที่มีมองเห็นได้ชัดว่าทรัพยากรประมงของเราการใช้และบริโภคภายในประเทศหลายๆ ตัวนำเข้าสุทธิประมง อย่างเช่น ปลาทูน่าเข้าจากต่างประเทศมากกว่าการจับตามภายในประเทศ กุ้งขาวมาจากการเพาะเลี้ยงเป็นหลัก หมึกกระดองก็นำเข้ามาจากต่างประเทศ จะเห็นว่า Physical flow ของ supply table จะเห็นได้ว่าทำงานได้ดี ประเทศไทยมีการ collect data น่าจะสมบูรณ์ ปัญหาต่อมาคือเรื่อง use table ซึ่งเป็นปัญหาของทุกหน่วยงาน ส่วนเรื่องการนำไปใช้จะทำให้เห็นภาพชัดว่าสิ่งที่เราผลิตหรือดึงทรัพยากรมากระจายไปที่ไหนบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการทำเรื่องนั้น จะรวมถึงประเด็น production base ตัว use table ไม่สมบูรณ์ เป็นภาพใหญ่ที่เป็นปัญหาสุดทางที่คุยกับสำนักงานสถิติ ถ้าทำได้ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยจะดีขึ้นอีกมากหลายอย่าง

สิ่งที่ทำต่อมาก็คือดู effect ทรัพยากรในบ้านเรา ตรงนี้เป็นโจทย์ยากกว่าจะนับจำนวนอย่างไร ใน SEEA การนับสต็อกปลาใช้ดัชนีตัวชี้วัดอื่นๆ ทำเรื่อง CPUE, MSY มาใช้ จำนวนวันการทำประมง จำนวนเรือประมง จำนวนชนิดประมง ก่อนที่จะมาจับข้อมูลนี้กรมประมงอยู่ในช่วงที่พยายามปรับข้อมูลหรือแก้ไขปัญหา IUU ทำให้ทราบว่าเมื่อปรับข้อมูลแล้วสิ่งที่ทำก็คือตอบโจทย์กับมาตรฐานของโลกที่อยากให้เราเป็น อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีอยู่ข้อมูลก็จะไม่ครบถ้วน ตอนนี้ก็จะเป็นเรื่องการเพาะเลี้ยง การสำรวจ ฉะนั้นสิ่งที่เอามาใช้ในรายงานคืออ้างอิงจากการบริหารจัดการประมงของประเทศไทย แผนนี้เป็นสิ่งที่สุดท้ายเน้นย้ำว่าคือสิ่งที่ประเทศไทยควรทำเรื่องเหล่านี้ต่อเนื่อง และเป็นตัวตั้งในการวางแผนต่อไปว่าประเทศไทยจะทำการประมงแบบนี้ก็แบบ มีเรือประมงเท่าไร ให้เข้ากับ effect ของประเทศ คือสิ่งที่กรมประมงทำ สิ่งทีอาจจะยังไม่ตอบโจทย์ supply ก็จะพยายามให้ระบุว่าจับปลาอะไร ปลาหมึกอะไร ปริมาณเท่าไร แต่เท่าที่คุยกับกรมประมงเราเป็นประเทศเขตร้อนถึงจะจับก็ต้องกวาดรวมทั้งหมด เป็นไปไม่ได้จะมาแยกชนิด

สิ่งที่ทำต่อมาก็คือ ข้อมูลมีมูลค่าเท่าไร แนวโน้มมูลค่าลดลง ส่วนใหญ่ทรัพยากรสูญเสียย่อยลงหรือไม่ หรือเหลือน้อยจนจับได้น้อยลง ต่อมาเรื่องงบประมาณก็จะมาจาก กรมประมง และกรมทรัพยากรฯ ที่จริงมีงบประมาณแบ่งและช่วงที่ผ่านมามีการจับปลา และลาดตะเวน จะอยู่ในของทหารเรือ ดำรงจันท์ เก็บจากทุก item ที่กรมประมงและกรมทรัพยากรฯ ทำไว้ ถ้าดูในส่วนที่มีผลกระทบต่อประมงจริงๆ คือ เรื่องป่าชายเลน เห็นได้ชัดเจนว่าป่าชายเลนทั้งงานของอาจารย์อรพรรณ และที่ลงพื้นที่กับประมงพื้นบ้าน การมีป่าชายเลนช่วยอนุบาลสัตว์น้ำ การที่ประมงเข้าไปปล่อยสัตว์น้ำมีป่าชายเลนช่วยให้สัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะต้องวิจัยเชิงลึกอีกครั้งซึ่งเป็นการเล่าจากประสบการณ์ของชาวบ้าน ยังไม่มีข้อมูลรายงานอย่างเป็นทางการ ในส่วนของการประเมินมูลค่าผลกระทบก็จะเป็นไปตามสูตรส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องน้ำมันดีเซล น้ำแข็ง เมื่อคำนวณออกมาแล้วผลกระทบอาจจะดูมาก 4-5 เปอร์เซ็นต์ สถานการณ์จะดีขึ้นก็คือพื้นที่ป่าชายเลน

โดยสรุปผลการศึกษา บัญชีของการไหลเวียนเมื่อนำสถิติทุกอย่างที่กล่าวมาจัดทำจะแสดงให้เห็นเรื่องการไหลเวียนของประมงได้ โดยเฉพาะฝั่ง use table บัญชีสินทรัพย์หลังจากปรับปรุง พรบ.ปี 2558 ทำให้ข้อมูลชัดเจน แล้วนำมาทำเป็นแผน หลังจากนั้นก็จะเห็นภาพที่ประมงไทยที่ชัดเจนขึ้นเริ่มมีชัดเจน

ข้อเสนอแนะคือ ภาพรวมของประเทศการจัดทำตารางการจัดหาและการใช้แยกตาราง ทำบัญชีเฉพาะขึ้นมาเพื่อให้เขาตระหนักเรื่องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการทำให้ผู้บริโภคว่าประมงพื้นบ้านอาหารทะเลสดเข้าสู่การบริโภค ประมงพาณิชย์จะเป็นการนำเข้าสู่โรงงานแปรรูปส่วนใหญ่ Asset Account ทำต่อเนื่องทุกปี

ปิดการประชุม เวลา 16.30 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.อำไพ หรรณารักษ์	
2. คุณกอบกุล ปิตร์ชาติ	กรมการท่องเที่ยว
3. คุณสิริพร นามพิทักษ์สุข	กรมการท่องเที่ยว กองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
4. คุณสุภรัตน์ ดิษบรรจง	กรมเจ้าท่า
5. คุณชนะชัย เลิศสุชาตวนิช	กรมเจ้าท่า
6. คุณสุภาวดี กาญจน์อดิเรกกลาก	ศูนย์วิจัยและพัฒนาและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก
7. ดร.เพราลัย นุชหมอน	กรมประมง
8. คุณวิชาญ อิงศรีสว่าง	กรมประมง
9. ผศ.ดร.ภาสินี วรชนนันท	คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รศ.ดร.ภัทรา เพ่งธรรมกิริติ	คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. รศ.ดร.ชยันต์ ต้นติวสาดการ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. อาจารย์ ดร.อนิน อรุณเรืองสวัสดิ์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15. อาจารย์ ปรีดาพน คำวชิรพิทักษ์	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
16. คุณบุศราศิริ ธนะ	มูลนิธิอินทามิตร
17. คุณรังสิมา ดันตเลขา	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

18. คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
19. คุณยุวรัตน์ สันติวิฤกษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
20. คุณกฤษดา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
21. ดร.กัญญาณี แสงเกียรติยุทธ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
22. คุณอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก	สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.)
23. ดร.ศรีสุดา จารยะพันธุ์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
24. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. นาวาเอกเกษม เนียมฉาย	สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
26. รศ.ดร.ธำรงรัตน์ มุ่งเจริญ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
27. คุณเสาวลักษณ์ โฬหารฤทธินันท์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
28. คุณพรนลัท สิงห์รัตนพันธุ์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
29. ร้อยตรี กล้า สินเจริญ	สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
30. คุณประภาศรี อุทัยนา	สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
31. ผู้อำนวยการส่วนทะเล	สำนักอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
32. คุณกมล นวลใย	สำนักอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
33. รศ.ดร.ชนาธิป พาริโน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
34. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
35. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
36. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผนวก ข

รายงานการประชุม

(ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง โครงการวิจัยมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วันพุธที่ 21 พฤศจิกายน 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

เดิมที่ตั้งเป้าโครงการนี้ 18 เดือน ไปๆมาๆก็ 2 ปีกว่า และยังต้องมีประเด็นที่ต้องทำต่อเนื่อง ไม่สมบูรณ์ทีเดียว ที่ตั้งเป้าไว้ก็คือมีวัตถุประสงค์หลักๆ 2 ประการ ประการแรกคือศึกษา ทบทวนแนวคิด และแนวทางในการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของระบบนิเวศป่าชายเลน ประการสองคือการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศป่าชายเลนใน 3 ส่วน ส่วนแรกคือมูลค่าทางตรงด้านการประมง อันที่สองคือมูลค่าจะใช้ทางอ้อม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ ประโยชน์ในการเพาะพันธุ์ แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน อีกประโยชน์ด้านหนึ่งคือการดูดซับกักเก็บคาร์บอน สุดท้ายคือมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้

ในทางเศรษฐศาสตร์ มูลค่าเศรษฐกิจ ประกอบเป็น 2 ส่วนย่อยคือมูลค่าจากการใช้ ซึ่งก็มีทั้งทางตรง ทางอ้อม และมูลค่าเพื่อใช้ แม้ว่าเราจะได้ใช้ประโยชน์วันนี้ แต่เราอาจมีทางเลือกที่ใช้ประโยชน์วันข้างหน้า ส่วนสุดท้ายคือมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ ซึ่งจะเห็นว่าใน chart นี้ มูลค่าแต่ละประเภทก็จะมีหลายรายการ เพราะฉะนั้นในโครงการนี้พยายามที่จะประเมินตรงหลักๆ เช่น มูลค่าจากการใช้ทางตรง ก็จะดูเฉพาะประมง และทางอ้อม และไม่ได้เกิดจากการใช้

ขอบเขตการศึกษา ทางด้านซ้ายจะเป็นการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดต่าง ๆ ในส่วนของด้านขวาคือการวิเคราะห์ประโยชน์ด้านประมง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ระหว่างอนุรักษ์และอัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าชายเลน วิเคราะห์ประโยชน์ทางอ้อมโดยการดูดซับกักเก็บคาร์บอนและเพาะพันธุ์อนุบาลและวิเคราะห์มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้

ข้อมูลที่ใช้ มีทั้งราคาตลาด ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์ชาวประมงทั้งหมด 777 ราย จาก 42 หมู่บ้านใน 5 จังหวัด และก็มีข้อมูลทุติยภูมิที่เราพยายามนำเอามาเสริมคือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับรายได้การประมงที่ได้มาจาก กชช. 2ค. นอกจากนั้นก็จะมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และข้อมูลเกี่ยวกับวงจรชีวิตของสัตว์น้ำที่พึ่งพาป่าชายเลน

ในส่วนของมูลค่าจากการดูดซับและกักเก็บคาร์บอน ข้อมูล 3 อย่างที่ใช้คือ ข้อ 1 ราคาซื้อขายคาร์บอนในตลาดระหว่างประเทศ ข้อ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลนในระดับจังหวัดอำเภอและตำบล ข้อ 3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราคาที่ดิน 3 ช่วงเวลาของทุกตำบลที่ติดชายฝั่งทะเลทั้งทางฝั่งอ่าวไทยและทางฝั่งอันดามัน

ข้อมูลที่เก็บมา 777 ตัวอย่าง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสมุทรสงคราม เราพยายามที่จะกระจายให้ครบทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน ทั้งในส่วนของระนองและพังงา ในพังงาเราเลือกเป็นพิเศษเพราะว่าเดิมทีเดียวเราตั้งใจที่จะวิเคราะห์ประโยชน์ของป่าชายเลนในเรื่องของการป้องกัน

ความเสียหายเมื่อเกิดอุทกภัย เช่น สึนามิ แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะว่าข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่เสียชีวิตในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ทางกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพบว่าหาบ ไม่สามารถวิเคราะห์จากตอร์นนี้ได้ จึงเป็นที่น่าสนใจ เสียหายมาก โดยเฉพาะกรณีที่เกิดมทรพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีข้อมูลเกี่ยวกับด้านกายภาพของป่าชายเลนลึกมาก ถ้าเรามีข้อมูลจากกรมป้องกันฯ ก็จะมีข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างยอดเยี่ยมแต่ก็ขอภัยที่ไม่สามารถทำได้

ในแต่ละจังหวัดและหมู่บ้านที่เราลงไปเราก็มีการกำหนดจุดพิกัดว่าอยู่ตรงไหนละตูดลองติจูดเพื่อที่จะลงในแผนที่ว่าหมู่บ้านที่เราไปสำรวจอยู่ตรงไหนและสวมลงไปในพื้นที่ของกรมทรพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าชายเลน

กรณีบ้านบางแก้วตำบลคลองคร้วที่สุราษฎร์ธานีก็จะมี 2 อำเภอก็คืออำเภอบ้านดอนและกาญจนดิษฐ์ ที่ระนองและที่พังงา เราก็จะมีที่เจาะจงที่บ้านน้ำเค็ม เรามีข้อมูลด้านประมงมา แต่เราก็วิเคราะห์เรื่องความเสียหายจากสึนามิไม่ได้

โดยคร่าวๆ ชาวประมงส่วนใหญ่เราเลือกที่จะสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนซึ่งแต่ละคนก็มีประสบการณ์ในการประมงมากกว่า 20 กว่าปีและสมาชิกที่ทำครัวเรือนการประมงก็ดูเหมือนไม่มาก แต่มีการจ้าง ส่วนใหญ่จะมีเรือประมงแค่ 1 ลำ แต่ว่าถ้ามีเรือ 2-3 ลำขึ้นไป ในสมุทรสงครามในครัวเรือนมี 6-7 ลำ เป็นการใช้อยู่สลับกันที่จะพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวป่าชายเลน ราคาเรือก็เป็นส่วนหนึ่งที่เราสัมภาษณ์ นอกจากนั้น ก็มีเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนแล้วก็จะสัมภาษณ์ในเรื่องของการใช้จ่ายในเครื่องมือและอุปกรณ์ของในประมง

นอกจากนั้นก็จะมีการใช้จ่ายเกี่ยวกับตัวเครื่องมือที่จะจับสัตว์น้ำ ชาวประมงแต่ละคนจะมีสัตว์น้ำเป้าหมายที่จะจับ เพราะฉะนั้นตัวอุปกรณ์สัมพันธ์กับสัตว์น้ำที่เขาจับ เห็นได้ว่ามีทั้งอวนปลา อวนปู อวนกุ้ง ในการที่เราถาม เช่นในแต่ละครั้งเอาอุปกรณ์ออกไปกี่ชิ้น ราคาเท่าไร ซึ่งได้ซักถามอย่างละเอียด

ในการออกไปแต่ละครั้ง สมมุติว่าเขาไปจับกุ้งหรือไปจับปู ก็จะมีบ้างที่มีปลาติดมาหรือบางครั้งก็มีแมงกระตังแมงดาทะเล นอกจากนั้นในการออกเรือแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของน้ำมัน น้ำแข็ง เกลือ อาหาร เครื่องดื่ม ถังมือ ถังเท้า รองเท้า รองเท้ายาง ฯลฯ บางทีก็จะมีกระดานดิบ เช่น ที่จังหวัดสมุทรสงคราม วิธีการที่เราคำนวณค่าใช้จ่าย เราก็จะถามว่าช่วงที่ออกไปจับสัตว์น้ำคือช่วงเดือนไหน เดือนหนึ่งออกกี่เที่ยว เที่ยวหนึ่งออกกี่วัน

เมื่อได้ข้อมูลคร่าว ๆ ในแต่ละจังหวัดแสดงให้เห็นในเรื่องของสัตว์น้ำที่จับได้ 3 อันดับแรกที่จับได้เยอะของทั้ง 5 จังหวัดเป็นรายได้ต่อปี คือปริมาณที่จับได้แต่ละเที่ยว คุณด้วยราคา คุณด้วยจำนวนเที่ยวที่จับ แล้วบวกกัน แต่ข้อมูลตอร์นนี้ ถ้าจะให้ตีจริง เราจะต้องนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทางกายภาพที่เสร็จแล้วแต่ยังไม่ได้มาวิเคราะห์รวมกัน

ในส่วนของการค้าใช้มูลค่าทางอ้อม อันแรกเป็นเรื่องของการเป็นป่าชายเลนว่ามีประโยชน์ในการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อนุบาลสัตว์น้ำและเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยด้วย เพราะฉะนั้นสัตว์น้ำที่จับได้จากชาวประมง 777 ตัวอย่างประมาณ 90 ชนิด เราก็จะนำมาเช็คค่าซื้อจริง ๆ แล้วเป็นซื้ออะไร เนื่องจากว่าสัตว์น้ำบางชนิด ทางสุราษฎร์ฯก็เรียกอย่างหนึ่ง พังงาก็เรียกอย่างหนึ่ง ระยองเรียกอย่างหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวง ชื่อกลุ่ม หลังจากนั้น เราก็นำมาเช็คกับข้อมูลของกรมทรพยากรทางทะเลและชายฝั่งน้ำที่ชาวประมงในพื้นที่ที่เราสำรวจมันพึ่งป่าชายเลนหรือไม่

ต่อมามูลค่าจากการใช้ทางอ้อมในการดูดซับและการกักเก็บคาร์บอน ส่วนนี้กรมทรพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีข้อมูลเกี่ยวกับ Biomass ทั้งในต้น ในกิ่ง ในใบ ในราก มีข้อมูลเฉพาะในระดับจังหวัดก็จะดูว่ามีจังหวัดไหนที่ป่าชายเลนมีสต็อกของคาร์บอนเยอะ หลังจากได้ข้อมูลป่าชายเลนแล้วเราก็ไปขอข้อมูลจากกรมธนารักษ์เราอยากจะรู้ว่าป่าชายเลนนี้ราคาที่ดินเป็นเท่าไร เพราะถ้าสมมุติว่าเราจะรักษาป่าชายเลน เราจะต้องรู้ว่าค่าเสียโอกาสของที่ดินมากหรือน้อย เพราะฉะนั้นตอร์นนี้ก็เป็นข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ เราก็จะได้ตำบลของกรมทรพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ติดชายฝั่งทะเล และตำบลที่ติดชายฝั่งทะเลไปค้นข้อมูลเกี่ยวกับราคาที่ดินจากกรมธนารักษ์

พอได้ 2 ส่วน ก็นำข้อมูลของกรมธนารักษ์มาแสดงในแผนที่ว่าที่ดินตรงไหนราคาแพง คือแถวระยองประจวบฯ รongลงมาคือพังงา จากนั้นเราก็เอาราคาที่ดินมาประกอบกับปริมาณของคาร์บอนที่จัดเก็บได้ก็จะกลายเป็นต้นทุนของการกักเก็บคาร์บอน ส่วนนี้ดูเฉพาะในแง่ของค่าเสียโอกาสของที่ดิน อย่างไรก็ตามข้อมูลนี้ถือเป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น

ค่าเสียโอกาสในแง่ของที่ดินคงไม่มากนัก ถ้าหากรักษาไว้คือในแง่ของค่าเสียโอกาสของที่ดินอาจจะคุ้มที่จะดำเนินการ อีกแง่หนึ่งก็คือราคาที่ดินตรงนี้ถ้าจะให้ดีจะต้องเป็นราคาที่ดินที่ยังไม่ได้พัฒนา เพราะฉะนั้นเราวิเคราะห์ต่อเนื่องว่าราคาที่ที่ดินพัฒนาแล้วกับที่ยังไม่พัฒนามีความแตกต่างกันหรือไม่ สามารถทำได้เนื่องจากข้อมูลของกรมธนารักษ์มีความละเอียดมาก จะมีตัวแปรในเรื่องของการใช้ที่ดินแล้วแปลงเป็นสมการออกมา ปรากฏว่าความแตกต่างระหว่างราคาที่ต่อแปลงกับที่พัฒนาแล้วกับที่ยังไม่ได้พัฒนา พบว่าที่ยังไม่ได้พัฒนา โดยเฉลี่ยแล้วจะมีราคาต่ำกว่า เช่น ที่ฉะเชิงเทรา ในปี 2551 ที่ดินที่พัฒนาแล้ว 300,000 ยังไม่ได้พัฒนาแค่ 85,000 มาดูบางปะกงในปี 2555 ที่ดินที่พัฒนาแล้วล้านกว่าที่ยังไม่พัฒนาไม่ถึง 300,000 ถ้าจะวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วเราอาจจะมีข้อมูลที่ทำให้ละเอียดกว่านี้ ถ้าสมมุติที่ดินที่ยังไม่ได้พัฒนา ค่าเสียโอกาสของที่ดินก็จะเปลี่ยนไปเราก็จะสามารถที่จะบอกได้ชัดเจนมากกว่านี้ว่าพื้นที่ตรงไหนควรจะรักษาป่าชายเลนไว้ เพราะว่าต้นทุนของการรักษาไว้ต่อโอกาสของคาร์บอนไม่สูงมากนัก

หากเอาข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมารวมกับกรมธนารักษ์ คือข้อมูลของราคาที่ดินและข้อมูลของของคาร์บอนที่อยู่เหนือดินใต้ดิน ในส่วนหนึ่งที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้คำนวณคือ นอกจาก Biomass แล้ว ยังมีคาร์บอนที่อยู่ในดินเพิ่มขึ้นมา เพราะฉะนั้นทางเราได้ตัวเลขในคาร์บอนที่สะสมในดินที่ไม่ได้อยู่ใน Biomass ว่าผลลัพธ์คือเท่าไรแล้วนำมาบวกกัน เพื่อที่จะดูว่าส่วนไหนคาร์บอนเยอะแล้วควรรักษาไว้

พอเราได้ปริมาณคาร์บอนรวมแล้วก็เปลี่ยนเป็นน้ำหนักของคาร์บอนไดออกไซด์ แล้วก็ลองมาวิเคราะห์กับราคาของคาร์บอนเครดิต ซึ่งมีอยู่ 3 ราคาด้วยกันคือราคาตลาดของ Voluntary Market ต่ำสุดอยู่ที่ 5.2 เหรียญต่อ 1 คาร์บอนเครดิตที่สูงขึ้นมากก็คือราคาในตลาด EU ETS ประมาณ 25 ยูโรต่อ 1 เครดิต อีกราคาหนึ่งจะเป็น Social Cost ของคาร์บอนก็เป็นมูลค่าของความเสียหายถ้าสมมุติว่ามี Greenhouse Gas ปล่อยเข้าไปในชั้นบรรยากาศมากขึ้น 1 หน่วย ตรงนี้ก็ประมาณ 40 ดอลลาร์ เพราะฉะนั้นเราก็พยายามที่จะเอา 3 ราคานี้มาดูว่าตรงไหนที่มันคุ้มและตรงไหนที่มันไม่คุ้มที่จะรักษาที่ดินไว้ นี่คือประโยชน์ในการใช้ทางอ้อม

ในส่วนของประโยชน์ที่ไม่ได้เกิดการใช้คือมีการสร้างเรื่องราวว่าป่าชายเลนมีความสำคัญอย่างไร เราเสนอว่ามีมาตรการในการดูแลรักษาป่าชายเลน เราได้ถามคนทั่วไปประมาณ 196 ตัวอย่าง ว่าสมมุติว่าถ้าจ่าย 100 บาท เต็มใจจะจ่ายหรือไม่ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีถ้าราคาต่ำก็คือ 70% บอกว่าเต็มใจจ่าย ถ้าราคาเพิ่มขึ้น 250 บาทคนที่เต็มใจจ่ายก็เหลือแค่ 46% 2,000 บาทก็ไม่ถึง 5% เพราะฉะนั้น ถือว่าเป็นไปตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าคนเราตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่อราคา ถ้าราคาสูงโอกาสที่จะเต็มใจจ่ายก็จะน้อย

ตรงนี้เราก็วิเคราะห์ว่าตอนนี้ตัวแปรอะไรบ้างที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะจ่ายหรือไม่จ่ายเพราะฉะนั้นผลที่ออกมามีอยู่ 2 ตัวแปรคือ “ราคา” คือตัวแปรที่ถ้าราคาสูงความเต็มใจที่จะจ่ายก็คือลดลง อีกตัวหนึ่งคือ “รายได้” ยิ่งคนที่มียาได้สูงโอกาสที่จะเต็มใจจ่ายจะมีมากขึ้น เวลาที่เราคำนวณข้อมูลที่สมการมาคำนวณต่อครัวเรือน คนในกรุงเทพฯ เต็มใจที่จะจ่ายประมาณ 192 บาทต่อครัวเรือน ดังนั้นหากเราไม่คาดหวังอะไรมาก สมมุติว่าประมาณร้อยละ 40 ของกรุงเทพฯ จ่าย 192 บาท 40% ของกรุงเทพฯ ก็ประมาณ 1.2 ล้านครัวเรือนก็จะได้ 246 ล้านบาท ถือเป็นมูลค่าที่คนกรุงเทพฯ สนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ป่าชายเลนแม้ว่าตัวเองจะไม่ได้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นวันนี้หรือวันหน้า

อีกเรื่องหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมา เนื่องจากว่าต้องการชัดเจนในส่วนของการวิเคราะห์ประโยชน์ในแง่ของการป้องกันความเสียหายของชายฝั่ง คือเราต้องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเขตการใช้ที่ดินกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลน ข้อมูลที่ได้ออกมาจะเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของการใช้ที่ดิน ผลคือในช่วง 2543 ถึง 2557 พื้นที่ป่าชายเลน

ลดลง 9.2% การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนมักจะอยู่นอกพื้นที่ 3 เขต นอกพื้นที่อนุรักษ์ นอกพื้นที่เศรษฐกิจโซน A และ โซน B ดังนั้นจึงสรุปเบื้องต้นว่าเป็นไปได้หรือไม่ในเรื่องของการจำแนกของที่ดินมีผลในการลดอัตราการสูญเสียของพื้นที่ป่าชายเลน

พอเปรียบเทียบพื้นที่ป่าชายเลนกลับกลายเป็นว่าอัตราการสูญเสียพื้นที่ป่าชายเลนในระดับสูงที่สุดในพื้นที่ที่เป็นแบ่งเขตอนุรักษ์คือลดลง 5.6% เพราะฉะนั้นในช่วงเวลาเดียวกันในการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนโซน A ลดลงแค่ 3.3% นอกจากนี้อัตราการสูญเสียพื้นที่ป่าชายเลนในเขตอนุรักษ์ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เราคาดหวังไว้

นัยทางนโยบายแรกคือไม่ว่าสัตว์น้ำที่เจอ จะเกิดในป่าชายเลนหรือโตในน้ำแล้วกลับมาที่ป่าชายเลนถือว่าพึ่งพาป่าชายเลน เพราะฉะนั้นถ้าเกิดอะไรขึ้นในพื้นที่ป่าชายเลน ไม่ใช่เฉพาะพื้นที่ป่าชายเลนที่เสียไป แต่รวมถึงพื้นที่เศรษฐกิจของประมงพื้นบ้านตลอดชายฝั่ง

รอบแรกที่เรายากตอบคำถามคือ Use Value หรือประโยชน์ของการใช้ทางตรง เป็นเท่าไร คือถ้ามีป่าชายเลนเพิ่มขึ้น 1 ไร่ รายได้จากการประมงจะเริ่มขึ้นที่บาท รอบที่ 2 ก็คือตัวของ Non-Use Value ถึงจะเป็นเรื่องไกลตัวแต่เอาเข้าจริง คนกรุงเทพฯ เต็มใจจ่าย เพราะฉะนั้นต้องหากลไกบางอย่างที่ไปเอาเงินสนับสนุนมาตรการในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ รอบที่ 3 ก็คือเราอาจจะคิดว่าเรามีป่าชายเลนเยอะแล้วเราอาจจะคิดว่าในแง่ของ Stock เรามีเยอะในแง่ของ Value มูลค่าเศรษฐกิจของ Stock แต่เราจะทำยังไงให้ Stock ของเราไปสร้างรายได้ ตรงนี้ต้องมาดูว่าต้นทุนของการรักษาป่าชายเลนมันสูงหรือต่ำแค่ไหน ซึ่งตัวเลข ณ ตอนนั้นขึ้นอยู่กับต้นทุนในการดูแลรักษาต้นทุนค่าเสียโอกาสของที่ดิน ต้นทุนในการคาร์บอนเครดิตของตลาด ดังนั้นไม่ใช่ทุกพื้นที่ที่เราจะสร้างรายได้จากตัวคือคาร์บอนเครดิตได้ นี่ก็เป็นข้อคิดที่ได้จากการศึกษา

ปิดการประชุม เวลา 16.30 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์	
2. คุณกอบกุล ปิตรชาติ	กรมการท่องเที่ยว
3. คุณสมฤดี สงรอด	กรมเจ้าท่า
4. คุณสุกาญจน์ดี มณีรัตน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
5. คุณดาวรุ่ง ใจจริง	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
6. คุณรัตนาศรี ศรีเพ็ชร	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
7. คุณประวิทย์ ชะรอยรัมย์	กรมป่าไม้
8. คุณอรกนก วัฒนาเลิศรักษ์	กรมศุลกากร
9. คุณเบญญาภา ศิริมาก	กรมศุลกากร
10. พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์	กระทรวงกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
11. คุณกฤษดา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สวทช.
12. รศ.ดร.อดิศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
13. คุณสรสิข จันทร์ทอง	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
14. นาวาโท ชูพงษ์ คำเงิน	สำนักกิจการความมั่นคง

15. คุณศรีสุตา จารยะพันธุ์	กรมยุทธการทหารเรือ กองทัพเรือ
16. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
17. ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
18. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
19. ดร.อุกฤษฏ์ มุสิกพันธุ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง
20. ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะนิติศาสตร์
21. คุณโน้รอสมัส เจ๊ะมามะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
22. รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
23. คุณสุเทพ จันทรอำพร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คณะเศรษฐศาสตร์
24. คุณกัญญา สุทัศน์	ทีมวิจัย
25. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน	ทีมวิจัย
26. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
27. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
28. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

ผนวก คม

รายงานการประชุม (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาสถานภาพและผลกระทบของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน:

ศึกษากรณีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

โดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะนักวิจัย

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพุธที่ 21 พฤศจิกายน 2561 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

.....

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

ประเด็นของการวิจัยอันนี้ก็คือเรื่องความสอดคล้องเกี่ยวกับมาตรฐานหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ทั้งในส่วนที่เป็นในรูปของไม่ว่าจะเป็นสัญญาหรือสนธิสัญญาและรวมไปถึงมาตรการระหว่างประเทศที่ไม่ได้มีผลบังคับตามกฎหมายหรือที่เรียกว่า soft law มีสัญญา 4 ฉบับซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีทั้งหมดคือมี กฎหมายทะเล สัญญา UNESCO CITES และ BIODIVERSITY CONVENTION

ในส่วนของอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเลแม้จะเป็นกฎหมายหลักที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวเนื่องกับกฎหมายทะเลไว้อย่างครบถ้วนมากที่สุด แต่หลักจากที่เราดูก็ไม่ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลโดยตรงอาจจะมีเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวเนื่องโดย ในส่วนของไบโอยูรีโอซิติหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ในการศึกษาปรากฏว่าได้ค้นพบว่าประเทศไทยมี พ.ร.บ. รองรับอยู่แล้ว

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือข้อที่หกของอนุสัญญากำหนดให้รัฐภาคีจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติเกี่ยวกับการอนุรักษ์แล้วก็ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพต่าง ๆ คร.ม. ก็ได้มีมติเมื่อปี 2558 ให้จัดทำแผนอยู่ 2 แผน คือแม่บทกระบวนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพปี 2558-2564 และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพปี 58-59 เพื่อปฏิบัติตามข้อที่หก และมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนแม่บทว่าประการแรกแผนแม่บทขั้นนี้พูดถึงเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งแผนนี้ไม่ได้พูดถึงกลยุทธ์ ดังนั้นคิดว่าถ้าจะให้ดี น่าจะต้องเพิ่มประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลเข้าไปด้วย

ข้อสังเกตประการที่สองในยุทธศาสตร์ที่หนึ่งมีจำนวนโครงการหลายโครงการแต่ว่ายังไม่ได้มีการพูดถึงการสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์ที่หนึ่งมีการเชื่อมโยงชีวภาพทางทะเลกับความหลากหลายทางทะเล ข้อสังเกตข้อต่อไปก็คือว่าในยุทธศาสตร์ที่สอง ว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูกับความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการไม่ได้มีการพูดถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในทะเลแล้วก็ริมชายฝั่งแม้จะมีการพูดถึงการควบคุมความหลากหลายทางชีวภาพก็ตาม

ประเด็นสุดท้าย ในยุทธศาสตร์ที่สามว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ อันนี้มีการโยงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ด้วยกัน ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจสนับสนุน ส่วนอนุสัญญาต่อไปอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพอนุสัญญาไซเตสจะคล้ายกับอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพคือไม่ได้มีการพูดถึงเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยตรง แต่ว่าจะมีส่วนที่ส่งเสริมและคุ้มครองการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น จะมีภาพนักท่องเที่ยวไปจับหอยมือเสือซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองแล้วก็มีเรื่องของกรรณียาปะการัง ฉะนั้นโดย

สรุปแล้วก็คือทั้งอนุสัญญาไซเตสและอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแม้ว่าจะไม่ได้มีบัญญัติพูดถึงเรื่องนี้ไว้โดยตรงก็ตาม

ส่วนอนุสัญญาฉบับสุดท้ายคืออนุสัญญา UNESCO ประเทศไทยก็เป็นภาคีแล้วก็ได้มีการออกระเบียบประมาณปี 58-59 หลังจากที่เราศึกษาพบว่าที่ผ่านมามีการเสนอแนวปะการังให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติมีอย่างน้อยสามแห่งนะครับคือที่ประเทศ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยก็เลยเสนอน่าจะมีการศึกษาความเป็นไปได้การเตรียมความพร้อมที่จะเสนอให้แนวปะการังของไทยเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ เราก็จะต้องไปศึกษาเรื่องความโดดเด่นว่าจะไปเข้ากับมาตรฐานของสากลฉบับไหน ซึ่งในรายละเอียดได้วิเคราะห์เอาไว้

ส่วนต่อไปนี้เป็น soft law คือไม่ได้มีผลผูกพันตามกฎหมายซึ่งเป็นคำชี้แนะหรือแนะนำซึ่งก็จะมีอยู่หลายฉบับ มี 5 ฉบับ มีการพูดถึงการท่องเที่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพแล้วก็มีประมวลจริยธรรมสากลขององค์การการท่องเที่ยวโลก แล้วก็มีเรื่องการพูดถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนการอนุรักษ์

คราวนี้กลับไปดูที่ปฏิญญาเบอร์ลินมีข้อหนึ่งเขาบอกว่ารับควรจะมีมาตรการคุ้มครองพวกของที่ระลึกที่จะนำมาขายนักท่องเที่ยวไม่ควรจะทำจากผลิตภัณฑ์ของสัตว์ ผมก็มองว่าน่าสนใจที่เราจะมีพระราชกฤษฎีกาอนุรักษ์สัตว์น้ำบางประเภทโดยอาศัย พ.ร.บ. ประมง ซึ่งในตอนท้ายก็มีพูดถึงโยงเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ก็ห้ามมิให้มีการนำหินปะการัง เต่าทะเล ไม่ให้นำมาเป็นของผลิตภัณฑ์เพื่อการค้าขาย กล่าวโดยสรุป กฎหมายไทยมีความสอดคล้องกับมาตรฐานของต่างประเทศพอสมควรถือว่าระดับหนึ่งเลยทีเดียว อย่างเช่นในปฏิญญาเบอร์ลินมีการพูดถึงเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของเรื่องพื้นที่ที่มีกฎหมายของไทยในเรื่องพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง คปท แต่ว่ากฎหมายฉบับนี้นั้นจะจำกัดในแง่ที่ว่ามันจะใช้เฉพาะพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้นจะมีการพูดถึงการกำหนดขีดความสามารถของการท่องเที่ยวเอาไว้

ถ้าดูจากข้อเรื่องเหมือนกับเราศึกษาเฉพาะพันธกรณีระหว่างประเทศน แต่จริงๆ แล้วด้วยความที่ว่ามันเป็นปัญหาอุปสรรคของกฎหมายต่างประเทศ ทางเราก็ได้ยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่ามันมีปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้เพราะว่าโดยตัวของกฎหมายระหว่างประเทศเองเป็นสิ่งที่ต้องนำมาใช้บังคับกับประชาคมโลกซึ่งแน่นอนว่าประเทศต่างๆ ในการที่จะบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศก็จะต้องดูกฎหมายภายในของประเทศตัวเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมันก็จะไม่ค่อยได้ผลเท่าไร ยกเว้นว่าจะเป็นเรื่องของการค้าเศรษฐกิจที่จะมีกลไกในการบังคับ

จากการศึกษา ทางที่ผู้ศึกษาก็ได้ศึกษาในส่วนหนึ่งของโครงสร้างของกฎหมายโดยมองทั้งกฎหมายระหว่างประเทศแล้วก็ความสอดคล้องกับกฎหมายภายใน เราพบว่าโครงสร้างของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกฎหมายภายในประเทศคือประเด็นมีอยู่สองประเด็นคือ ประเด็นในเรื่องของการท่องเที่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม อยู่ภายใต้กฎหมายคนละตัวกัน ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศจะมีการพูดถึงการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแต่ในตัวกฎหมายเองในเรื่องของสิ่งแวดล้อมก็ไม่เคยเข้ามาแตะในเรื่องของการท่องเที่ยวเพราะการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นเชิงพาณิชย์มากกว่า

ในส่วนของการตราสารต่างไม่ว่าจะเป็น soft law or hard law แล้วแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก็มุ่งเน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่ก็มีบ้างที่พูดถึงการท่องเที่ยวที่ควรเป็น ในยุคสมัยนี้ก็มีพูดถึงสิ่งแวดล้อมเข้ามาเชื่อมโยงไว้ในมาตรฐานของกฎหมายต่างประเทศ แต่มีหลักสำคัญก็คือว่าตัวมาตรฐานระหว่างประเทศที่พูดถึงเรื่องนี้กลับไม่ใช่เป็นตัวกฎหมายที่เราเรียกว่า hard law กระบวนการที่เป็นการขึ้นนำเสนอแนะให้ประเทศต่างๆ มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมจะเป็น soft law แต่ยังไม่กล้าพูดเพราะว่าในการทบทวนดังกล่าวเราทบทวนครบทั้งโลกหรือไม่ด้วยเวลาที่มีความจำกัดอย่างมาก

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือในเรื่องของกฎหมายภายในกับระหว่างประเทศแยกส่วนกันในเรื่องของสิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยว ฉะนั้นครีบลไกที่เข้ามาทั้งกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายภายในก็ถูกแยกส่วนเช่นกันคือสิ่งแวดล้อมก็จะมีกลไก ในที่นี้ก็หมายถึงหน่วยงานแล้วก็บุคลากรของหน่วยงานที่เข้ามาบริหารจัดการแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยมากที่จะเอามาพูดเป็นเรื่องเดียวกันในเรื่องของการบริหารจัดการ ฉะนั้นโดยโครงสร้างไม่อยากจะพูดว่ามันยังมีปัญหาเพราะว่าสามารถเอามาใช้ด้วยกันได้เพียงแต่ว่าอยู่ใต้กลไกของสากล ตรงนี้เห็นว่าเป็นข้อที่จะบรรเทาอุปสรรคทั้งในทางระหว่างประเทศแล้วก็ระดับภายในประเทศ

ในส่วนของสิ่งแวดล้อมมีกฎหมายที่เป็นมาตรฐานหรือมีระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อมชายทะเลและในทะเลมีครบในขณะที่ในเรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวพบว่ากฎหมายที่มีอยู่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น หนึ่งคือกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการป้องกัน สองก็คือกฎหมายที่มีการกำหนดว่าในขณะที่มีการประกอบกิจการท่องเที่ยวจะต้องทำอะไรบ้าง สามในเรื่องของที่จะต้องถูกเพิกถอนหรือสิ้นสุดในกระบวนการ

ส่วนของกฎหมายไทยก็คล้ายกฎหมายระหว่างประเทศก็คือว่าแยกส่วนไม่ได้เอามาผูกโยงกัน พูดง่ายๆ ว่ากระบวนการบริหารจัดการธุรกิจไม่ค่อยมีประเด็นในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมเอาไว้ เช่นการอนุญาตจะกระทำต่อเมื่อเชื่อมั่นได้ว่าจะมีการดำเนินการในเรื่องนี้ ในขณะที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวห้ามมิให้มีการดำเนินการในเรื่องนั้นเรื่องนี้ แล้วก็ที่สำคัญในเรื่องของการ sanction ทางกฎหมายไม่ได้มองในเรื่องของการจำคุกเพราะว่ากฎหมายไทยแทบจะทุกฉบับมีทั้งโทษปรับและจำคุกทั้งนั้น แต่ว่าถ้ามันมีโทษเหล่านี้แล้วมันไม่ควรมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมขึ้นมา แต่กลับพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเดิม ๆ ในงานวิจัยเรื่องก่อน ๆ ที่มีมานานมากแล้วย้ำว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องนี้ก็จะพบเรื่องเดิม ๆ เรื่องของขยะมูลฝอยเรื่องของทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อมสูญหายไปเพราะว่าเกิดปัญหามลภาวะในเรื่องต่าง ๆ

เรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทุกคนยืนยันเป็นเสียงเดียวกันเรื่องของสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการท่องเที่ยวในส่วนเป็นเรื่องทางทะเลและชายฝั่ง แต่ถ้ามาดูกฎหมายของไทยจะพบว่าน่าจะบังคับใช้ได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในส่วนของโครงสร้างของกฎหมายเบื้องต้นจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการ

ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมพบว่าถ้าดูเป็นประเด็นของปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะมูลฝอย ยกตัวอย่างพบว่ามีกฎหมายหลายฉบับมากที่เข้ามาจัดการเรื่องขยะมูลฝอย แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ได้มีผู้เข้ามาบริหารจัดการเลย กลับกลายเป็นว่ากลไกการทำงานของกฎหมายภายในก็คือกฎหมายออกโดยส่วนกลางแต่คนที่ถูกใช้บังคับคือท้องถิ่น เขามองว่าเขาไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการ เช่น กฎหมายไทยจะจัดการได้เฉพาะ 12 ไมล์ทะเลเพราะฉะนั้นถ้ายังไม่เข้ามาใน 12 ไมล์ทะเลก็ต้องปล่อยให้ขยะลอยอยู่แบบนั้นอันนี้คือภาพที่เราจะเจอพบว่ากฎหมายมีเยอะก็จริง แต่การบริหารจัดการกฎหมายนั้น ไม่แน่ว่าใครจะเป็นผู้บริหารจัดการ

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศมีกฎหมายอีกชุดหนึ่งเห็นว่าน่าสนใจก็คือกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้า ซึ่งจริงๆ แล้วกฎหมายนี้ไม่ได้มีเรื่องอะไรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม แต่ประเด็นคือว่าในเรื่องของการเปิดเสรีการค้าบริการไม่ว่าจะอยู่ภายใต้กรอบของ WTO หรือ ASEAN ที่เปิดให้ต่างชาติเข้ามาเปิดบริการในประเทศเรา ไม่ได้พูดถึงเรื่องของการบริหารจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบการเอาไว้ แถมในกฎหมายพวกนี้ที่เราไปไว้ไม่ได้มีเงื่อนไขชัดเจนว่าหากมีการไปละเมิดในเรื่องของสิ่งแวดล้อมจะมีการไปถอนใบอนุญาต แต่กลับพบว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้าจะมีข้อยกเว้นว่าสามารถใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องการปกป้องสิ่งมีชีวิตและสุขอนามัยของสัตว์และพืช ส่วนนี้สมาชิกอาเซียนสามารถใช้มาตรการเพื่อที่จะสกัดไม่ให้เขามาลงทุนได้

แต่เรื่องนี้เมื่อศึกษาลงไปแล้วหากจะนำกฎหมายตัวนี้มาบริหารจัดการปัญหาคือว่าในการที่จะนำมาตราการเข้ามาแก้ไขปัญหานั้น ต้องมีข้อพิสูจน์ชัดเจนว่าเมื่อทำอย่างนี้แล้วจะสามารถแก้ปัญหาที่คุณว่าได้จริง เพราะในเรื่องการเปิดเสรีทางการค้าเมื่อเปิดแล้วเขาไม่อยากให้ปิด ซึ่งในการที่จะปิดต้องมีอะไรที่อธิบายได้ชัดเจน เช่น อ่าวมาหยาที่ปิดกันอยู่ สมมุติว่าปัญหาของอ่าวมาหยาเกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินจะรับได้ถ้าสามารถพิสูจน์ว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงจึงจะใช้มาตรการนี้ได้ แต่เมื่อดูกฎหมายภายในของประเทศไทยแล้วยังไม่พบกฎหมายที่จะมาดูแลในเรื่องนี้

ในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศพบว่าพันธะกรณีระหว่างประเทศปัญหานี้มีอยู่ 2 ส่วนก็คือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นกฎหมาย hard law ซึ่งน่าจะเอามาใช้ประโยชน์ในการจัดการเกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในประเทศ แล้วก็กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า และยังมีกฎหมายอีกตัวเป็นกฎหมายในกรอบของอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา จะพบว่าความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมตรงที่เรื่องของนักท่องเที่ยวคือประเทศไทยไม่เคยไปจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวได้เลย ปัญหาคือถ้าเราจะออกมาตรการภายในไปจำกัดเราก็จะผิดพันธะกรณี ก็จะกระทบกับธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

ขอเสริมประเด็นเรื่องขีดความสามารถในการรองรับ ตอนที่เรากล่าวพื้นที่อ่าวมาหยาที่กระป๋องก็จะมีประเด็นที่ยังไม่ลงรอยกันระหว่างบางพวกก็อยากให้เปิดแล้วก็ปรากฏว่านักท่องเที่ยวซื้อทัวร์มาแล้ว แล้วก็มีการบอกบอกว่าปิดไปแค่ 3-4 เดือนไม่ได้ผล ต้องปิด 5 ปีขึ้นไป กว่าที่ธรรมชาติมันจะฟื้นฟู ทางผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่อยากจะรายได้ตรงนั้นหลายฝ่ายคนที่ประกอบธุรกิจเรือเดินทาง 400-500 ลำจะอย่างไร

ในส่วนของที่เรากล่าวไปมีปัญหาก็อันหนึ่งคือ ที่กระป๋องปัญหาเรื่องน้ำเสียจากผู้ประกอบการ ส่วนบางแสนที่เราไปที่เราพบคือปัญหาเรื่องขยะแล้วยังมีปัญหारेื่องเขตอำนาจขยะลอยอยู่ในทะเลท้องถิ่นก็ไม่สามารถไปเก็บได้เป็นอำนาจของกรมเจ้าท่า เขาเลยจัดการขยะได้แต่บนฝั่งแล้วท้องถิ่นก็จะไปซื้อเครื่องมือที่จะนำมาจัดการขยะทางทะเลก็โดนตีกลับว่าไม่ได้อยู่ในอำนาจของคุณก็ไม่ได้รับการอนุมัติ เขาก็เลยไม่รู้จะอย่างไร อันนี้ก็เป็นอีกเป็นปัญหาหนึ่งไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาเรื่องเขตอำนาจแล้วยังมีปัญหारेื่องคนเร่ร่อนบุคคลากรที่มีจำกัด ปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอไม่สามารถไปดูแลได้ทั่วถึง แต่จากการลงไปเก็บข้อมูลมีผู้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่า จะเป็นไปได้ไหมที่จะมีการให้ข้อมูลแบบ real time ในแต่ละหาดแล้วก็ให้นักท่องเที่ยวเหมือนกับว่าได้รับทราบข้อมูลแล้วก็ควรจะมีส่วนให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวว่าขณะนี้หาดมันเกินจำนวนที่จะรองรับได้ คุณจะอยากไปเที่ยวไหมเค้าบอกว่าในต่างประเทศเค้าจะมีการให้ข้อมูลว่าอุณหภูมิขณะนี้อากาศไม่ดีคุณจะไปไหมเพื่อให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่าขณะนี้หาดมันเลยจำนวนคนแล้วยังจะไปไหม

คล้ายๆ กับโครงสร้างในส่วนของกฎหมายไทยก็มีลักษณะคล้ายกันก็คือว่ากฎหมายมันถูกบริหารจัดการแยกกันในเรื่องของสิ่งแวดล้อมกับสิ่งท่องเที่ยวมันก็เลยเกิดปัญหาว่าในการที่จะให้ทำการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการเข้าไปคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมตรงนี้เป็นถูกการบริหารจัดการโดยกลไกของรัฐที่ต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งทำให้การที่จะใช้ประโยชน์ในตรงนี้นั้นยังมีอุปสรรคอยู่ หมายถึงว่าการที่จะใช้มาตรการทางกฎหมายมาใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยมีการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ทางเรามีข้อเสนออยู่ 7-8 ข้อด้วยกัน คือผมศึกษาแล้วปรากฏว่ามีกฎหมายมีแผนยุทธศาสตร์เต็มไปหมดเป็นไปได้ไหมว่าแผนพวกนั้นน่าจะมีสอดคล้องกัน อันนี้ที่สอภก็จะเป็นเรื่องความร่วมมือที่จะเสนอให้อันดามันให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ แล้วก็มีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน อันที่สี่คือมีการทำคู่มือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเล ทำการจัดทำแผนพัฒนาทางทะเล หกน่าจะมีความมาตรการแรงจูงใจในเรื่องของการลดภาษีแก่ผู้ประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์
 2. คุณกอบกุล ปิตรชาติ
 3. คุณสมฤดี สงรอด
 4. คุณสุกาญจน์วดี มณีรัตน์
 5. คุณดาวรุ่ง ใจจริง
 6. คุณรัตนา ศรีเพ็ชร
 7. คุณประวิทย์ ชะรอยรัมย์
 8. คุณอรกนก วัฒนาเลิศรักษ์
 9. คุณเบญญา ศิริมาก
 10. พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์
 11. คุณกฤษดา บำรุงวงศ์
 12. รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา
 13. คุณสรสิข จันทรทอง
 14. นาวาโท ชูพงษ์ คำเงิน
 15. คุณศรีสุดา จารยะพันธุ์
 16. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์
 17. ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์
 18. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์
 19. ดร.อุกฤษฏ์ มุสิกพันธุ์
 20. ศ.ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช
 21. คุณโน้รอสมัส เจ๊ะมามะ
 22. รศ.ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์
 23. คุณสุเทพ จันทรอำพร
 24. คุณกัญญา สุทัศน์
 25. รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน
 26. คุณกิตติกานต์ กุแก้ว
 27. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ
 28. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน
- กรมการท่องเที่ยว
กรมเจ้าท่า
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
กรมป่าไม้
กรมศุลกากร
กรมศุลกากร
กระทรวงกลาโหม
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สวทช.
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
สำนักกิจการความมั่นคง
กรมยุทธการทหารเรือ กองทัพเรือ
สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง
มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คณะเศรษฐศาสตร์
ทีมวิจัย
ทีมวิจัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

ผนวก ณ
การประชุมวิชาการนานาชาติเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
Blue Economy Forum 2017

14-15 November 2017
Miracle Grand Convention Hotel, Bangkok, Thailand

ที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ทางทะเลและมหาสมุทรที่สำคัญ อาทิ มหาสมุทรอินเดีย ทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งทะเลและชายฝั่งยังเป็นระบบนิเวศที่สำคัญ แหล่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร และอีกหลายประการ ดังนั้น จึงเป็นแรงผลักดันในการเร่งขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) อย่างกว้างขวางในประเทศต่าง ๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม เป็นต้น ซึ่งถือ

เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในการมุ่งสร้างนวัตกรรม การแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริโภคโดยการสร้างสมดุลต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืนผ่านการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน

ในส่วนของการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินไปสู่การปฏิบัติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2015 ผู้แทนประเทศกลุ่มสมาชิกของ Partnerships in Environmental Management for the Seas of East Asia (PEMSEA) กว่า 11 ประเทศ ร่วมกันลงนามในข้อตกลงดานัง (The Da Nang Compact) มีเป้าหมายสำคัญคือการร่วมกันบูรณาการกลยุทธ์ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนสู่ทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง (the Sustainable Development Strategy for the Seas of East Asia หรือ SDS-SEA) ซึ่งหนึ่งกลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายคือการมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ช่วยเหลือ และผลักดันระหว่างกลุ่มประเทศพันธมิตรให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เห็นความสำคัญในการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสำหรับประเทศไทย จึงได้ร่วมกับ PEMSEA และองค์กรร่วมจัดอื่น ๆ จัด “การประชุมวิชาการนานาชาติเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy Forum 2017)” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และมุมมองต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติในเสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงดังที่กลุ่มเครือข่ายประเทศพันธมิตรคาดหวัง รวมทั้ง การขยายความร่วมมือไปสู่การดำเนินกิจกรรมระหว่างกันที่หลากหลายทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค และการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นต่อไป

1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดประชุม

- (1) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จากผู้แทนประเทศสมาชิกและหน่วยงานพันธมิตรในระดับนานาชาติ
- (2) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงิน แนวทางในการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติแก่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน
- (3) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการและองค์กรในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค

1.2 ประเด็นในประชุมประกอบด้วย

- 1) สถานการณ์ทางทะเลและชายฝั่งของประเทศผู้เข้าร่วมการประชุม (State of ocean economy and ocean health)
- 2) ประเด็นข้ามพรมแดนและการตอบสนองที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล (Transboundary issues and responses in the large marine ecosystem)
- 3) กิจกรรมทางทะเลอย่างยั่งยืน อาทิ นวัตกรรมและอุตสาหกรรมเกิดใหม่ เป็นต้น (Sustainable ocean economic activities)

- 4) การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและการลดมลภาวะในทะเลเพื่อฟื้นฟูความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล (Habitat management and pollution reduction to restore and protect ocean health)
- 5) การลงทุนและโอกาสทางธุรกิจ เศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Investment and business opportunities in blue economy)
- 6) แนวทางการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในทางปฏิบัติ (Innovative tools and applications)
- 7) นโยบาย การดำเนินการ กลไกทางบริหารจัดการ และการพัฒนาระบบการเงินเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Policies, action plan, governance mechanism, and development in financing)

1.3 วันและสถานที่

วันที่ 14 - 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

2. คำกล่าวเปิดสัมมนาและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม

2.1. คำกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม

โดย ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Director, Thailand Research Fund

Executive Director, Partnerships in Environmental Management for the Seas of East Asia (PEMSEA)

Distinguished guests and participants,

Ladies and Gentlemen,

On behalf of co-host organizations and Ministry of Natural Resources and Environment, it is my pleasure this morning to welcome all of you to the first Blue Economy Conference 2017 in Bangkok, Thailand. We are here, under the banner of the Blue Economy-driven countries in the Asia-Pacific region, in recognition of the fact that our oceans, and the life they sustain, face threats more severe than at any time in our history. And as Asia-Pacific nations, it is critical that we lead the charge in advancing the responsible stewardship of our oceans and the sustainable management of our ocean resources.

Thailand is one of the countries in Asia and the Pacific region that is dependent on marine resources for the country's economic growth. At the same time, we are encountering new, more complex forms of environmental crises that the international community are aware of and pay increasing attention to, such as natural resources degradation, climate change, Illegal Unreported and Unregulated (IUU) fishing, and marine debris. These problems require the integrated solution

approaches that all relevant sectors who are in the social and economic spheres, ranging from government sector, private sector, academics and civil society have to take collaborative actions.

To be aligned with the United Nations' Sustainable Development Agenda 2030 and 17 SDG goals, Thailand is also gearing towards the implementation to attain the SDG Goal 14 in terms of conservation and sustainable use of marine and natural marine resources in the year 2030.

Currently, Thailand has tried to mobilize policies on the sustainable marine and coastal resources at all levels. At the policy level, strategies, action plans and legislation are linked with key national goals, such as 20-year National Strategy, 12th National Economic and Social Development Plan (from 2017-2021), Promoting Marine and Coastal Resources Management Act 2015, Fisheries Act 2015, and Bill on Protection of National Marine Interests. At the institutional mechanism level, there is the National Sustainable Development Committee, Working Group on Mobilizing the Implementation towards SDG Goal 14, and the Command Center for Combating Illegal Fishing (or CCCIF).

In this forum, it is expected to create a platform for us to share experiences on the Blue Economy initiative and learn from each other. The success of this forum depends on you. Your active involvement in and contribution to the discussion will be of vital importance in seeking effective and practical measures on the marine and coastal resources crisis in the Asia-Pacific region. Finally, let me reiterate my sincere hope that this forum will result in success and with your cooperation will establish a cornerstone of Blue Economy initiatives in the region.

Ladies and gentlemen,

On behalf of the Ministry of Natural Resources and Environment, and also on behalf of the government of Thailand, I would like to convey to all of you participating in this forum my heartfelt welcome. Thank you

2.2. คำกล่าวเปิดการประชุม

- โดย Mr.Stephen Adrian Ross, Executive Director, PEMSEA

Permanent Secretary, Ministry of Natural Resources and Environment,

Director, Thailand Research Fund,

Distinguished guests and participants,

Ladies and Gentleman,

It gives me great pleasure to be part of this opening ceremony for the Blue Economy Forum. PEMSEA recognizes and very much appreciates the cooperation and support provided by the Thailand Research Fund and Thailand's Ministry of Natural Resources and Environment for hosting and co-organizing this two-day event which focuses on our oceans and the pivotal role that they play in the health and well-being of our blue planet. We also wish to thank the Chairpersons,

facilitators, speakers, and panelists who have given so generously of their valuable time to be with us.

We are all aware that in recent years oceans have transitioned to become a priority factor in policy- and decision- making at the global, regional and national levels with the adoption of various global instruments including the UN Sustainable Development Goals, and SDG 14 specifically, the UNFCCC Paris Climate Agreement, the CBD Aichi Biodiversity Targets, the Sendai Framework Agreement for Disaster Risk Reduction, as well as regional strategies and plans of action developed and adopted by ASEAN, as well as LME and regional seas governance mechanisms and programs.

The focus of discussion over the next couple of days is blue economy, and in particular where countries of the region are now with regard to ocean and coastal development, the growing significance of their respective ocean economies, the challenges, positive and negative impacts that are occurring, and the experiences and opportunities being undertaken to achieve ocean-based blue economy in the region.

As you know, blue economy is an alternative economic growth strategy for coasts and oceans, one that aligns with the 2030 Agenda for Sustainable Development and the Sustainable Development Goals (SDGs). While there is no universally accepted definition for “blue economy”, it is PEMSEA’s consideration that knowing the structure of the ocean economy, inclusive of the ecosystem services which represent the natural capital of the ocean sector, are critically important elements in the region’s quest to move from a “business as usual economic model” to a blue economy model.

PEMSEA’s involvement in the blue economy started in 2012 when Country Partners developed a working definition for blue economy as “a practical ocean-based economic model using green infrastructure and technologies, innovative financing mechanisms and proactive institutional arrangements for meeting the twin goals of protecting our oceans and coasts and enhancing its potential contribution to sustainable development.”

In November 2015, these same Country Partners agreed to develop a regional State of Oceans and Coasts (SOC) reporting system by 2018, as a mechanism for monitoring and reporting progress for SDS-SEA implementation. What sets the SOC apart from State of Environment reports is that the SOC assessment aims to facilitate understanding of: (a) the role of the ocean and its contribution to the regional and national economies; (b) the impacts of human activities on ocean health and sustainability; (c) potential areas for investments in blue economy; and (d) interventions and innovative mechanisms and policies responding to changing environments and climate.

Let me emphasize that all of the SOC reports that will be presented during this Forum are works in progress. Our target is to complete the national, sub-regional and regional SOC reports by this time next year, for launching at the East Asian Seas Congress and Ministerial Forum in 2018.

Our hope, is that the presentations, discussions and recommendations over the next two

days will contribute to the final documents and to future activities in areas such as:

- 1) delineating the growing importance of the ocean economy sector to the economies of countries of the region
- 2) promoting the value and impacts of transitioning from investment in business as usual models to sustainable, blue economy models inclusive of protecting, managing, restoring and sustainably using the natural capital of ocean and coastal ecosystems
- 3) identifying innovative policies, technologies and approaches in traditional ocean sectors, as well as new and emerging sectors, and how they can be applied and scaled up in the region and perhaps most importantly
- 4) exploring critical actions and potential partnerships that are key to accelerating blue economy growth in the region, which can be incorporated into existing and planned ocean-related programs and projects across the region, and endorsed to policymakers at all levels.

These are challenging objectives for the Forum. But I am confident that they are doable with the full and open participation of the people who are here. At this point, I wish to again thank the organizers and all the participants for being here and I look forward to a very productive and successful Forum. Thank you and good morning

2.3 คำกล่าวเปิดการประชุม

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุทธิพันธุ์ จิตพิมลมาศ
ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

*Permanent Secretary, Ministry of Natural Resources and Environment,
Executive Director, PEMSEA,
Distinguished guests and participants,
Ladies and Gentleman,*

It is my great pleasure to warmly welcome you all to the Blue Economy Forum on 14 – 15 November 2017 which is organized through the collaboration between, Department of Marine and Coastal Resources, and Thailand Research Fund.

As we are aware, the national depletion and degradation of marine and coastal resources is a critical problem in Thailand. The Thailand Research Fund is highly aware of the importance of sustainable management of marine and coastal natural resources with the aim to support the research approaches and policy implementation in accordance with the direction of national marine strategies and the needs of relevant agencies. As a result, the Roadmap on Strategic Research (SRI) on National Interests and Marine Security or SRI 7 aims to provide data for actions to protect

national marine interests in a sustainable way.

The roadmap of SRI 7 is a three-year plan for the period of 2016-2018 consisting of four components, including research and knowledge development; policy mobilization and utilization of research; building networks and developing a new generation of researchers; and developing a database for national interests and marine security. These four components are vital for determining the policy framework on national marine interests. They will be mobilized through five stages of strategies which focuses on conducting research to build knowledge and create the process to mobilize knowledge that can be used to determine Thailand's positions and policies on national interests and marine security.

Since 2016, the project on the development of the framework on the guideline for sustainable economic development based on the marine and coastal natural resources in the context of Thailand (Blue Economy) was implemented with funding from the Thailand Research Fund. During the past two years, two stages of strategies were completed. For the first stage of strategies, preliminary data were gathered for the new generation of research, with research agendas organized in order of priorities, thereby leading to research on many topics, including four ongoing research proposal developments such as:

- The study of the estimation of the economic value of Thailand's mangrove ecosystem
- The study of potential developments for blue economy of coastal provinces in Thailand
- The Study of the development of the System of Environmental Economic Accounting for Blue Economy (SEEA-Blue Economy) in Thailand Context
- The Study of Thailand's Blue Economic Zone
- The Study of the International agreement related to the Implementation on The UNCLOS 1982
- The study on the status and impacts of international commitments that relate to the sustainable development of the Blue Economy: Case Study on Marine and Coastal Tourism

As for the second stage, the Marine Knowledge Platform was created, and the study on the State of Ocean and Blue Economy Assessment was conducted. Moreover, three knowledge sharing seminars to discuss and share knowledge with government officials, and Thai and foreign academics were organized. The ultimate goal is to draft the Thailand National Marine Policy.

Ladies and Gentleman,

So, this two-day forum is not merely to build the capacity of relevant stakeholders and

build the regional network on Blue Economy, but it is also a platform to share the state of ocean health and progress in valuing the growing ocean economy and marine ecosystem services, and will highlight the blue economy initiatives, innovations, policies and mechanisms that will help make sustainable oceans for all happen. On behalf of the Thailand Research Fund and other co-organizing agencies, I do hope that the conference will be a fruitful platform for all stakeholders concerned to learn and share knowledge and experiences on Blue Economy Now, I would like to take this opportunity to open the Blue Economy Conference 2017. Thank you.

3. กำหนดการประชุม

14 NOVEMBER

**Presenters and chairs to be confirmed*

8:00 – 9:00	Registration
Opening session	
9:00 – 9:10	Welcome remarks Dr. Wijarn Simachaya , Permanent Secretary, Ministry of Natural Resources and Environment, Thailand
9:10 – 9:30	Opening messages • Mr. Stephen Adrian Ross, Executive Director, PEMSEA • Prof. Dr. Suthipun Jitpimolmard, Director, Thailand Research Fund
9:30 – 9:45	Keynote address Mr. Pongpanu Svetarandra , Permanent Secretary of Ministry of Tourism and Sports, Thailand
9:45 – 9:50	Group photo
9:50 – 10:10	Coffee/tea break
	Press conference
10:10 – 12:00	Session 1: State of Oceans and Coasts (SOC) Blue Economy – Where are we now? This session will highlight the contributions of the ocean economy and coastal and marine ecosystems services, the risks and threats, and examples of blue economy initiatives. The role of SOC Reports and the key messages to policymakers will also be explored.
	Chair: Prof. Alistair McIlgorm , Professor, Australian National Centre for Ocean Resources and Security, University of Wollongong, Australia Co-chair: Prof. Melanie Austen , Head of Science: Sea and Society, Plymouth Marine Laboratory, United Kingdom Introduction by the Chair National SOC Reports • Cambodia Mr. Roath Sith, Deputy Director General, Ministry of Environment (MOE) • China Ms. Zhu Xiaotong, and Dr. Wang Shouqiang, Program Director, China-PEMSEA Sustainable Coastal Management Cooperation Center • Indonesia Dr. Achmad Fahrudin, Vice Director, Center for Coastal and Marine Resource Studies, Bogor Agricultural University (Institut Pertanian Bogor) and Mr. Dasminto, Deputy Director for Planning on Pollution and Degradation Control, Ministry of Environment and Forestry (MOEF) • RO Korea Dr. Dong-oh Cho, Korea Ocean Foundation • Malaysia Ms. Cheryl Rita Kaur, Head, Centre for Coastal and Marine Environment, Maritime Institute of Malaysia (MIMA) Panel discussion: What is the state of ocean economy and ocean health? Are the contributions of the ocean economy increasing? What are some workable solutions to improve ocean health? How do we ensure the sustainability and inclusiveness of the ocean economy? What is the added value of blue economy? What are the challenges in integrating blue economy in the SOC reports, and transforming the traditional state of coasts and marine environment reports?
12:00 – 1:00	Lunch break

1:00 – 3:00	Session 2: Navigating the paradigm shift -Oceans as natural capital and good business This session will show how innovative industries are harnessing the potential of oceans, ensuring both economic growth and the sustainability of the marine environment and resources. Contributions to energy security, food security, travel, tourism and trade will also be emphasized.
	Chair: Dr. Waraporn Hirunwatsiri, World Bank Introduction by the Chair Presenters/Panelists: • Ecotourism and marine parks Dr. Sukarno Wagiman, Director General, Department of Marine Parks, Ministry of Environment and Natural Resources, Malaysia • Ocean energy Dr. Kwang Soo Lee, Principal Research Scientist, Coastal Engineering Research Division, Korea Institute of Ocean Science & Technology (KIOST), RO Korea • Climate-smart aquaculture Dr. Cao Le Quyen, Director, Vietnam Institute of Fisheries Economics and Planning, Ministry of Agriculture and Rural Development, Viet Nam • Sustainable tuna fisheries systems Mr. Noel Barut • Green ports Ms. Cheryl Rita Kaur, Head, Centre for Coastal and Marine Environment, Maritime Institute of Malaysia (MIMA) Other Panelist: Mr. Titon Mitra, Country Director, UNDP Philippines Panel discussion/Q&A: What is the role of oceans in the food-water-energy nexus? What are the dynamics driving sustainability and innovations? How do we mainstream these good practices and innovative projects, and scale up the investments in these sectors? Which sectors have high potential for viability, future returns, and environmental sustainability? What are the critical factors in nurturing blue economy development in the high potential sectors? Synthesis by the Chair
3:00 – 3:20	Coffee/tea break
3:30 – 5:00	Session 1 (Part 2): Large marine ecosystems (LMEs) Blue economy across borders: This session will examine the state of the LMEs in the region, the shared resources, and shared responsibility to address transboundary issues and foster blue economy development. A blend of promising approaches will be presented.
	Chairs: Mr. Gordon Johnson, Regional Cluster Leader, United Nations Development Programme (UNDP) Bangkok Introduction by the Chair Presenters/Panelists: • Sulu – Sulawesi Seas Dr. Augustus Rex Montebon, Conservation International – Philippines • Yellow Sea Large Marine Ecosystem Mr. Yinfeng Guo, Chief Technical Advisor and Project Manager, GEF/UNDP Yellow Sea Project

	• Arafura – Timor Seas Mr. Duto Nugroho, Agency for Marine Fisheries Research and Development, Indonesia • South China Sea and Gulf of Thailand Mr. Jerker Tamelander, COBSEA Coordinator, and Head, Coral Reef Unit, UN Environment Panel discussion: What are the priority transboundary problems, and action plans being undertaken to meet the challenges raised by the changing environment and climate? How is the blue economy and SDGs being integrated into the planning and management of shared resources? What are some examples of practices that have influenced change, and the benefits of replication across the region? What are the supporting policies, capacity development, and incentives that will enable and facilitate replication? Synthesis by the Chair
3:00 – 5:00	Session 3: Blue Economy projects in Thailand (progress/results of projects)
	Chair: Dr. Nawarat Krairapanond, Director of Environment Fund Office, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP), Ministry of Natural Resources and Environment (MONRE) Presenters/Panelists: • An estimation of the economic value of Thailand's mangrove ecosystem Dr. Orphan Srisaowarak, Associate Professor, Faculty of Economics, Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) • Potential Development for Blue Economy of Coastal Provinces in Thailand Dr. Niramorn Sutummakid, Associate Professor, Faculty of Economics, Thammasat University (TU) • System of Environmental-Economic Accounting for Blue Economy in Thailand Ms. Wacharin Meerod, National Center for Genetic Engineering and Biotechnology (BIOTEC) • Thailand's Blue Economic Zone Dr. Adis Israngkura, by Associate Professor, Thailand Development Research Institute (TDRI)

15 NOVEMBER

8:00 – 8:30	Registration
8:30 – 10:00	Session 4: Making it happen: Blue solutions for protecting ocean health and communities Blue economy and the SDG 14: This session will draw attention to the initiatives in rehabilitating and conserving coastal and marine ecosystems, dealing with pollution, and addressing destructive and overfishing, in line with the targets of SDG 14. Partnerships, innovative technologies, non-traditional approaches, and key outcomes will be discussed.
	Chair: Mr. Jerker Tamelander, COBSEA Coordinator a.i., and Head, Coral Reef Unit, UN Environment and Dr. Hugh Kirkman Introduction by the Chair Presenters/Panelists: • Marine spatial planning and marine protected areas Dr. Hugh Kirkman

	• Business, co-management and mangrove conservation Mr. Alex McWilliam, Programme Manager, Knowledge and Sustainability, IUCN-Mangroves for the Future (MFF) • Cost-effective and innovative wastewater and septage management Mr. Francisco Arellano, Senior Technical Consultant and Practice Leader for Water, Office of the President, Maynilad Water Services, Inc. • Electronic catch documentation and traceability systems to address IUU fishing Mr. Geronimo Silvestre, Chief of Party, Oceans and Fisheries Partnership, United States Agency for International Development (USAID) Panel discussion/Q&A: What are the benefits of working with communities, and partnering with the private sector and how do we scale up these partnerships? What are the mechanisms to enable access to innovative technologies and financing? What are the barriers that need to be overcome, and the roles of government, private sector, international organizations? What are the noteworthy actions that countries have taken to meet their commitments and targets? Synthesis by the Chair
10:00 – 10:20	Coffee/tea break
10:20 – 12:00	Session 1 (Part 3): National SOC Reports
	Chairs: Prof. Alistair McIlgorm and Prof. Melanie Austen Introduction by the Chair Presenters/Panelists: • Philippines Ms. Nilda Baling, Ecosystems Management Specialist, Biodiversity Management Bureau, Department of Environment and Natural Resources (DENR), and Mr. Romeo Recide, Assistant Secretary/Deputy National Statistician, Philippine Statistics Authority (PSA) • Thailand Dr. Padermsak Jarayabhand, Acting President, Thailand Environment Institute • Timor Leste Ms. Lince Dessy, Dean Faculty, Oriental University of Timor Leste (UNITAL) • Viet Nam Ms. Nguyen Thanh Thao, Department of International Cooperation and Science Technology, Vietnam Administration of Seas and Islands (VASI), Ministry of Natural Resources and Environment (MONRE) Panel discussion: What are the ways to further develop and mainstream the ocean economic-environment accounts? How do we increase public visibility of the contributions of the ocean economy and ecosystem services, and make a difference in government and business sectors? How can the SOC reports be optimized for influencing policy and practice in ocean and coastal management, and promoting blue economy development? Synthesis by the Chair
12:00 – 1:00	Lunch break

1:00 – 3:00	Session 5: A dialogue with policy- and decision-makers – Exploring social and environmental governance systems for blue economy This session will delve into the national ocean policies and enabling conditions for blue economy and achievement of the SDGs. Coverage will also include advocating the overriding case for blue economy investments, and seeking governments, development partners and private sector to discuss ways on how to move forward.
	Chair: Atty. Roberto Oliva, Executive Director, ASEAN Center for Biodiversity Presenters/Panelists: • UN Sustainable Development Goals and the Blue Economy Mr. Gordon Johnson, Regional Cluster Leader, UNDP Bangkok • Policies Supporting Blue Economy Development in the Ocean Sector Mr. James Mitchell, PEMSEA • Thailand's National Act on Ocean and Coastal Management Mr. Dhana Yingcharoen, Director, Department of Marine and Coastal Resources (DMCR) • Indonesia's Ocean Policy and Blue Economy Mr. Arief Yuwono, Adviser to the Minister, Ministry of Environment and Forestry • Japan's Basic Plan on Ocean Policy: Developments and Challenges Mr. Masanori Kobayashi, Senior Researcher, Ocean Policy Research Institute of The Sasakawa Peace Foundation Panel discussion: What is the importance of oceans to global sustainability and poverty alleviation? How do we fully integrate the oceans into the 21st century economic model? What are the benefits of having national ocean policies? What are some examples of governance mechanisms that drive innovations and sustainability? What are the emerging opportunities for private sector to reduce its climate footprint, and enhance the contribution of oceans to sustainable development? What has been the experience of local governments in transitioning towards the blue economy? How do we build the momentum to ensure that ocean and coastal management challenges and innovative strategies are incorporated into the political and business agenda? Synthesis by the Chair
3:00 – 3:20	Coffee/tea break
Closing Session	
3:20 – 4:00	Regional SOC Report Ms. Maria Corazon M. Ebarvia, PEMSEA Discussion: Synthesizing the National SOC and LME reports, monitoring progress towards the SDGs and SDS-SEA, assessing blue economy development and the ocean ahead, and implications for policy, planning and management
4:00 – 4:15	Summary and conclusion Mr. S. Adrian Ross, Executive Director, PEMSEA
4:15 – 4:30	Closing remarks Mr. Jatuporn Buruspat, Director General, Department of Marine and Coastal Resources (DMCR) Prof. Dr. Suthipun Jitpimolmard, Director, Thailand Research Fund (TRF)

4. สรุปค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม

ตารางเปรียบเทียบงบประมาณค่าใช้จ่ายที่ตั้งไว้ในโครงการกับการใช้จ่ายจริงตามรายการต่าง ๆ ดังนี้

รายการ	งบประมาณ ที่ตั้งไว้ (บาท)	งบประมาณ ใช้จ่ายจริง (บาท)
1. ค่าจ้างเจ้าหน้าที่จัดประชุม (1,000 บาท x 12 คน x 2 วัน)	24,000	18,400
2. ค่าจ้างเจ้าหน้าที่เตรียมงานจัดประชุม (300 บาท x 4 คน x 5 วัน)	6,000	5,500
3. อาหารว่าง 2 มื้อ+อาหารกลางวัน 1 มื้อ (780 บาท x 120 คน x 2 วัน)	187,200	202,800
4. ห้องประชุมกลุ่มย่อย (ครึ่งวัน)	9,000	9,000
5. เครื่องฉาย Projector (ห้องประชุมใหญ่ 2 วัน และห้องย่อย 1 วัน)	15,000	16,000
6. ค่าพาหนะเดินทางทั้งโครงการ	5,000	4,515
7. ค่าจัดทำเอกสารและกระเป๋าคู่/แฟ้มใส่เอกสาร	25,000	15,514
8. ค่าของที่ระลึก	10,000	8,400
9. ค่าประชาสัมพันธ์โครงการ (ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ของจรรยา ฯลฯ)	10,000	6,068
10. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น	8,800	13,345
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	300,000	299,542

(ขออภัยเนื่องจากค่าใช้จ่ายทุกรายการ)

5. สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมและประมวลภาพการประชุม

1. สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมฯ เรื่อง “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy Forum 2017)” ระหว่างวันที่ 14 - 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวันที่จัดประชุมฯ ดังนี้

วันที่เข้าร่วมประชุม	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนภายใน ประเทศไทย (คน)	ผู้แทนประเทศสมาชิก และหน่วยงานพันธมิตร ในระดับนานาชาติ (คน)	คณะผู้จัดงาน (คน)	รวม (คน)
14 พฤศจิกายน 2560	118	37	11	166
15 พฤศจิกายน 2560	107	37	11	155

2. ประมวลภาพการประชุมวิชาการนานาชาติ

การประชุมฯ เรื่อง “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy Forum 2017)” ระหว่างวันที่ 14 - 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

■ ภาพการประชุมฯ ในวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2560

- ภาพการประชุม ในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2560

6. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมคนไทยและจากต่างประเทศ

1) รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานภายในประเทศ

รายชื่อ	หน่วยงาน
Ampai Harakunarak	Thailand Development Researcher Institute (TDRI)
Alisa Tantarattangpong	Chulalongkorn University
Anek Sopon	Chulalongkorn University
Aongart Phuakradprow	Port Authority of Thailand
Apiriya Jornsano	Office of The National Digital Economy and Society Commission
Attasret Jariyathumnukool	SDGs Move
Boossarasiri Thana	Thailand Environment Institute
Chaiway Aschaitrakul	Customs Department
Chanachai Lertsuchatavanich	Department of Marine and Coastal Resources
Chanakarn Ketthong	Thailand Environment Institute
Chankanoot Warinpawaret	Department of the Marine and Coastal Resources
Charinee Suwannatat	Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning
Chayun Tantivasadakarn	Faculty of Economics, Thammasat University
Chiraprapa Koonlachoti	Thapublica.org,
Chitsanupong Atilukkanamete	Department of Tourism
Chris Pilara	LAEM CHABANG PORT/Planning Division, Port Authority of Thailand
Chutathip Maneepong	Thailand Environment Institute
Dhana Yingcharoen	Department of Marine and Coastal Resources
Dhanyabhorn Sukmak	Ministry of Tourism and Sports
Hiripong Thepsiriamnuay	Faculty of Economics, Thammasat University
Issaraya Sangcharoen	Industrial Estate Authority of Thailand
Jaruwan Chontanawat, Dr.	Department of Social Sciences and Humanities, School of Liberal Arts King Mongkut's University of Technology Thonburi
Jinnawat Tannak	Thailand Greenhouse Gas Management Organization
Jonathan Shott	Sustainable Development Foundation (SDF)
Kanittha Tambunlertchai	Chulalongkorn University

รายชื่อ	หน่วยงาน
Kanjana Yasen	Thailand Development Researcher Institute (TDRI)
Katawut Ngualamhin	Port Authority of Thailand
Kanya Suthat	Economy and Environment Insitute of the Lower Mekong Sub-region (EEI-LMS)
Kasem Niamchay	Ministry of Defense
Katesaraporn Jongwilaikasem	Ministry of Tourism and Sports
Ketsiree Nomrawee	101 World/Knowledge Farm
Khla Sincharoen	Office of National Security Council, Bangkok, Thailand
Kitikorn Wiangkham	Thailand Environment Institute
Kititorn Sauparieh,	Insitute of Marine Science, Burapha University
Komsak Swangswai	Faculty of Economics, Thammasat University
Krisada Bamrungwong	National Center for Genetic Engineering and Biotechnology
Krisanadej Jaroensutasinee,	School of Science, Walailak University
Kundhinee Aksornwong	Ministry of Foreign Affairs
Lawan Pornsakulsakdi	PTTEP, Bangkok, Thailand
Mathya Raksasataya,	Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning
Methee Kaewnern	Faculty of Fisheries, Kasetsart University
Nanthiwa Kerdchuen	Planning and Evaluation Division
Narin Tontisirin	Biodiversity - Based Economy Development Office (Public Organization)
Nartaya Srichantuk	Ministry of Aguculture and Cooperatives
Natthawadee Bantiwiwatkul	Ministry of Natural Resources and Environment
Niramon Sutummakid	Faculty of Economics, Thammasat University
Nisakorn Wiwekwin	Saen Suk Municipality
Niti Wongthepwanit	Chulalongkorn University
Nuanchan Singkran,	Faculty of Environment and Resource Studies , Mahidol University
Nutta Phakdeeprasert	Port Authority of Thailand, Bangkok, Thailand
Orapan Srisawarak,	School of Economics , Sukhothai Thammathirat Open University
Pacharapa Tantragene	Burapha University

รายชื่อ	หน่วยงาน
Padermsak Jarayabhand,	Thailand Environment Institute
Panitcha Waikuna	Port Authority of Thailand
Parisa Huanprapai Thonubol	Department of Public Work and Town and Country Planning(DPT) / Office of Foreign Relations
Pasapitch Manomayitthikan	Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning
Petch Manopawitr	IUCN
Phanat Sakuldit	Port Authority of Thailand
Pinsak Suraswadi	Department of National Park, Wildlife and Plants, Ministry of Natural Resources and Environment
Piyanuch Boonyen	Ministry of Tourism and Sports
Piyapong Jangmaimoon	Department of Social Sciences and Humanities, School of Liberal Arts King Mongkut's University of Technology
Piyarat Chimchome	Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation
Ployrawee Kirkpunkul	Office of The National Digital Economy and Society Commission
Poonsri Wanthongchai	Department of Marine and Coastal Resources (DMCR)
Pornpana Pechsri	Ministry of Natural Resources and Environment
Praparsiri Barnette	Faculty of Science, Burapha University
Prarasri Uthaina	Office of National Security Council
Prasert Sirinaphaporn	Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning
Pratchaya Reukpreedapong	Port Authority of Thailand
Praulai Nootmorn	Department of fisheries
Prinyarat Leangcharoen	Thailand Development Researcher Institute (TDRI)
Rawadee Jarungrattanapong, Dr.	School of Economics, Sukhothai Thammathirat Open University
Rawiwan Boonchai	IUCN
Ricardo Tomas Marchant	Economy and Environment Institute of the Lower Mekong Sub-region (EEI-LMS)
Risara Thaiwat	Office of the Council of State
Rungrat Kwanoum	Department of Public Work and Town and Country Planning, Office of Foreign Relations

รายชื่อ	หน่วยงาน
Rungsiwut Keawsang	Chulalongkorn University
Rungrawee Yingyuad	Department of Alternative Development and Efficiency, Bangkok, Thailand
Saowalak Winyoonantakul	Department of the Marine and Coastal Resources Bangkok, Thailand
Sarawut Siriwong	Burapha University
Sarocho Chotwattananon	Faculty of Economics, Thammasat University
Sayathorn Chatsrichularat	Port Authority of Thailand, Bangkok, Thailand
Saysudchai Chunchaowarit	Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation
Sinthu Kaewsin	The Thailand Research Fund
Siriporn Sriaram	IUCN
Somchai Limthong	Port Authority of Thailand
Somchai Dararat	Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR)
Somsak Phayaksa	Port Authority of Thailand
Soparatana Jarusombat	Faculty of Political Science, Thammasat University
Soranuth Sirisuay	Faculty of Fisheries, Kasetsart University
Sorasit Juntong	Thailand Environment Institute
Sorranat Benjanuwat	Port Authority of Thailand
Sorravee Vongpanyaporn	Department of Public Work and Town and Country Planning (DPT), Office of Foreign Relations
Sorrawit Rinkaew	Port Authority of Thailand
Sorawuth Prompunkum	Fiscal Policy Office
Sornawee Sinpichetkorn	Chulalongkorn University
Srisuwan Kuankachorn	Sustainable Development Foundation (SDF)
Suchai Worachananant	Faculty of Fisheries, Kasetsart University
Suhatai Praisankul	Department of Marine and Coastal Resources (DMCR)
Sukanjanawadee Maneeratana	Ministry of Natural Resources and Environment
Sul Ukapatsakul	Laem Chabang Port/Planning Division, Port Authority of Thailand
Sumaitt Putchakarn	Institute of Marine Science, Burapha University
Sumana Kajorwattanakul	Department of Marine and Coastal Resources (DMCR)

รายชื่อ	หน่วยงาน
Sunee Piyapanpong	Pollution Control Department
Supamongkol Nilkamhang	Office of National Security Council
Supason Wanichwecharungruang	The Royal Golden Jubilee (RGJ) Ph.D. Programme
Surasak Chonchirdsin	PTTEP
Sureerat Chanama	The Thailand Research Fund
Suvaluck Satumanatpan	Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University
Tanachai Saengchan	The Thailand Research Fund
Tanawan Pongpanich	Thailand Greenhouse Gas Management Organization
Tanuspong Pokaraniroh	Faculty of Fisheries, Kasetsart University
Thammasak Yeemin	Faculty of Science, Ramkhamhaeng University
Thanamon Rojanasuwan	Thailand Greenhouse Gas Management Organization
Thananut Pijadee	Port Authority of Thailand
Thanawat Jarupongsakul	Faculty of Sciences, Chulalongkorn University
Thapana Boonlar	Asian Institute of Logistics Foundation (AIL)
Thippawan Keawmesri	Thailand Development Researcher Institute (TDRI)
Tipwan Sae-ma	Department of the Marine and Coastal Resources
Udomsak Seenprachawong	School of Development Economics, NIDA
U-Thai Ave-areechit	Biodiversity - Based Economy Development Office (Public Organization)
Vachirawon Nontakanok	Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning
Varunthat Dulyapruk	Faculty of Fisheries, Kasetsart University
Veerachai Gosasang	Port Authority of Thailand
Vonnaporn Devahastin	Office of The National Digital Economy and Society Commission
Wanat Bathitasopon	Fiscal Policy Office
Wasawan Bhowati	Ministry of Tourism and Sports
Wasuporn Umponnavarat	Chulalongkorn University
Watcharin Meerod	The National Center for Genetic Engineering and Biotechnology (BIOTEC)
Wicharn Sirichai-Ekawat	The Honorary Consulate of The Republic of Mozambique
Wichean Keawkong	PTTEP Public Company Limited, Bangkok, Thailand

รายชื่อ	หน่วยงาน
Wilailak Suraphruk	Thailand Environment Institute
Wimolporn Wainipee, Dr.	Pollution Control Department
Wipada Lalitpatharakul	Chulalongkorn University
Wirat Sanitmatcharo	Fisherman Association
Wongkhae Vuthipongse	PTT Public Company Limited
Yuwanan Santitaweeroek	National Center for Genetic Engineering and Biotechnology

2) รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจากต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ

ประเทศและรายชื่อ	หน่วยงาน
Cambodia	
Mr. Long Rithirak	Ministry of Environment, Kingdom of Cambodia
China	
Dr. Wang Shouqiang	China-PEMSEA Center, PR China
Ms. Zhu Xiaotong	China-PEMSEA Center, PR China
Indonesia	
Mr. Arief Yuwono	East Asian Seas Partnership Council and Senior Adviser to the Minister for Energy, Ministry of Environment and Forestry
Mr. Dasminto	Planning on Pollution and Degradation Control, Directorate for Coastal and Marine Pollution and Degradation Control, Ministry of Environment and Forestry, Republic of Indonesia
Mr. Duto Nugroho	Center Institute for Fisheries Research, Agency Research and Human Resource Development, Ministry for Marine Affairs and Fisheries
Dr. Achmad Fahrudin	Research and Collaboration Center for Coastal and Marine Resource Studies
Malaysia	
Dato' Dr. Sukarno Wagiman	Department of Marine Park Malaysia Ministry of Natural Resources and Environment
Ms. Cheryl Rita Kaur	Centre for Coastal and Marine Environment, Maritime Institute of Malaysia (MIMA),

ประเทศและรายชื่อ	หน่วยงาน
	Centre for Coastal and Marine Environment, Maritime Institute of Malaysia (MIMA)
Philippines	
Mr. Romeo Recide	National Statistician, Sectoral Statistics Office, Philippine Statistics Authority
Ms. Nilda Baling	Coastal and Marine Division, Biodiversity Management Bureau, Ninoy Aquino Parks and Wildlife Rescue Center
Republic of Korea	
Mr. Dong-oh Cho	
Dr. Kwang Soo Lee	Coastal Development Research Center, Korea Institute of Ocean Science and Technology
Thailand	
Mr. Dhana Yingcharoen	Marine and Coastal Resources Conservation, Department of Marine and Coastal Resources
Timor Leste	
Ms. Lince Dessy	Faculty of Agriculture, Oriental University of Timor Leste (UNITAL)
Vietnam	
Ms. Nguyen Than Thao	Department of International Cooperation and Science Technology (DICST), Vietnam Administration of Seas and Islands
Mr. Hung	Vietnam Administration of Seas and Islands
Dr. Cao Le Quyen	Vietnam Institute of Fisheries Economics and Planning, Ministry of Agriculture and Rural Development (MARD)
Other organizations	
Atty. Roberto Oliva	Center for Biodiversity, University of the Philippines
Dr. Augustus Rex Montebon	Conservation International Philippines
Ms. Louise Herrmann	Environment and Climate Change Embassy of Sweden
Mr. Alex McWilliam	Mangroves for the Future (MFF), IUCN
Ms. Ann Moey	Private Sector Engagement focal point for IUCN Asia
Engr. Francisco Arellano	Maynilad Water Services, Inc.

ประเทศและรายชื่อ	หน่วยงาน
Ms. Sheryl Torres-Wu	Marine Stewardship Council (MSC) SEA & HK
Prof. Melanie Austen	Sea and Society, Plymouth Marine Laboratory
Mr. Jerker Tamelander	COBSEA Coordinator, Coral Reef Unit, UNEP/ROAP
Mr. Reynaldo F. Molina	UN Environment, Asia Pacific Office, UNEP/ROAP
Mr. Titon Anindya Mitra	United Nations Development Programme, Philippines
Mr. Gordon Johnson	Resilient and Sustainable Development (RSD Team), Bureau for Policy and Programme Support (BPPS), United Nations Development Programme
Dr. Sutharin Koonphol	IGSD, United Nations Development Programme
Dr. Pawin Talerngsri	IGSD, United Nations Development Programme
Ms. Niran Nirannoot	BIOFIN, IGSD, United Nations Development Programme
Mr. Yinfeng Guo	Technical Advisor and Project Manager, YSLME Phase II Incheon, RO Korea
Ms. Natalie Harms	UN Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP)
Dr. Alistair Mcilgorm	Australian National Centre for Ocean Resources and Security (ANCORS), University of Wollongong
Mr. Geronimo Silvestre	USAID Oceans and Fisheries Partnership
Ms. Aurelia Micko	Regional Environment Office, USAID/Regional Development Mission for Asia
Mr. Noel Barut	Western and Central Pacific Fisheries Commission (WCPFC) Secretariat
Dr. Waraporn Hirunwatsiri	The World Bank Bangkok
Dr. Hugh Kirkman	Private Consultant
Mr. Stephen Adrian Ross	Executive Director, PEMSEA Secretariat, Philippines
Ms. Maria Corazon Ebarvia	PEMSEA Secretariat, Philippines
Ms. Kathrine Rose Gallardo	PEMSEA Secretariat, Philippines
Ms. Diwata Cayaban	PEMSEA Secretariat, Philippines

ประเทศและรายชื่อ	หน่วยงาน
Mr. James Mitchell	PEMSEA Secretariat, Philippines

ผนวก ด

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1

“ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

วันพุธที่ 30 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

.....

โครงการการประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1

(1st Thailand Blue Economy Forum)

“ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

และองค์กรร่วมจัด : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบาย)

สาขาวิชาการบริหารกิจการทางทะเล (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MFF / IUCN / UNESCAP / WORLD BANK / GSEI

วันพุธที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2562

หลักการและเหตุผล

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจทวีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของการนำมาใช้โดยตรง อาทิ การทำประมงและการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น จวบจนปัจจุบันทิศทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับโลกโดยเฉพาะในมิติของนักออกแบบนโยบายกำลังให้ความสนใจเรื่องการใช้ทรัพยากรทางทะเลในฐานะพื้นที่ใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ (New Economic Frontier) โดยมีรูปธรรมสำคัญคือแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) ซึ่งจากข้อมูลของ The Ocean Economy in 2030 โดย OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ได้มีการประเมินว่าในปัจจุบัน (2016) เศรษฐกิจสีน้ำเงินมีมูลค่าอย่างน้อยที่สุด 1.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และครอบคลุมการจ้างงานกว่า 31 ล้านตำแหน่ง โดยภายในปี 2030 คาดว่ามูลค่าของเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเพิ่มขึ้น 2 เท่า คิดเป็นมูลค่ากว่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และจ้างงานเพิ่มขึ้นอีกราว 10 ล้านตำแหน่ง

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องโดยริเริ่มครั้งแรกในที่ประชุม United Nations Conference on Sustainable Development ในปี ค.ศ. 2012 ณ กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล หรือที่รู้จักกันในนาม RIO+20 ซึ่งภายหลังจากประชุมดังกล่าวนี้ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้รับการขานรับจากนักนโยบายทั่วโลกเป็นอย่างดี องค์การระหว่างประเทศและภาคีเครือข่ายนานาชาติ อาทิ องค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก กลุ่มประเทศ OECD และพันธมิตรเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลในเอเชียตะวันออก (Partnership Management for the Seas of East Asia: PEMSEA) ต่างหยิบยกหัวข้อนี้เป็นวาระสำคัญทางนโยบาย โดยสาระสำคัญของแนวคิดด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ คือ การเป็นเศรษฐกิจที่พัฒนาบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ การเป็นแหล่งอาหาร แร่ ทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นแหล่งพลังงาน การท่องเที่ยว การขนส่ง และภาคบริการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ธนาคารโลกเชื่อว่า เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่ในประเทศที่เป็นชายฝั่งและเกาะขนาดเล็ก ซึ่งมักเป็นประเทศรายได้ต่ำหรือรายได้ปาน

กลางค่อนข้างต่ำ ส่วนประเทศที่มีเศรษฐกิจบนแผ่นดิน (land-based economy) แข็งแรงอยู่แล้ว เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะเป็นฐานสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและนํ้ารวมทุกคน (sustainable and inclusive growth)

ในส่วนของประเทศไทยถือว่าการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายอย่างจริงจังถือเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากประเทศไทยถือเป็นรัฐชายฝั่งที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียซึ่งถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค อีกทั้งประเทศไทยยังมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 กว่า 320,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ของอาณาเขตทางบกที่มีอยู่ประมาณ 530,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีความยาวชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามันรวมถึงช่องแคบมะละกาตอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทยทั้งสิ้นกว่า 3,100 กิโลเมตร ครอบคลุมจำนวน 23 จังหวัด นอกจากนี้ในพื้นที่อาณาเขตทางทะเลทั้งหมดของประเทศไทยนั้น พื้นที่ไม่น้อยกว่า 170,000 ตารางกิโลเมตร ถูกจัดเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zones) มีการดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากมาย อาทิ การประมง การท่องเที่ยว ปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ โดยจากการประเมินมูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีมูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลไม่ต่ำกว่า 24 ล้านล้านบาท และรายได้ที่เกิดจากแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหลายแสนล้านบาทต่อปี จึงกล่าวได้ว่าพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งมีส่วนสำคัญในการสร้างแหล่งรายได้ เป็นแหล่งผลักดันให้เกิดการพัฒนาในหลายภาคส่วน และที่สำคัญคือการเป็นแหล่งทรัพยากรที่ทรงคุณค่าต่อประเทศไทยอย่างมีอาจกังขาได้

โดยสรุปแล้วแนวคิดด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทยถือว่าการกำลังก่อรูปขึ้นเป็นรูปธรรมตามลำดับ และยังถือเป็นหนึ่งในประเด็นวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research Issues: SRI) ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุน โดยเศรษฐกิจสีน้ำเงินถือเป็นอีกหนึ่งผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของประเทศไทยที่จำต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและที่สำคัญคือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และมีความยั่งยืนภายใต้วิถีคิดแบบใหม่ที่เป็นระบบมากขึ้น อาศัยความเข้าใจและความร่วมมือระดับนานาชาติ ต้องและคำนึงถึงบริบทของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แตกต่างจากเศรษฐกิจบนแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Forum) จึงถูกนำเสนอขึ้นเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการในระดับประเทศที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยความร่วมมือกับคณะรัฐมนตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านนโยบายและการจัดการภาครัฐมาอย่างยาวนานกว่า 70 ปี และองค์กรร่วมจัดจากภาคส่วนต่างๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ที่มีประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างหลากหลาย จึงนับว่าเป็นโอกาสอันดียิ่งในการที่หน่วยงานชั้นนำของประเทศไทยเหล่านี้ได้ร่วมกันรังสรรค์การประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย (Thailand Blue Economy Forum) มุ่งหมายให้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์จากนักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ภาคธุรกิจและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสู่การขับเคลื่อนในเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเทศไทย
2. เพื่อผลักดันให้เกิดการขยายเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรที่ดำเนินงานด้านทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยเพื่อตอบรับการขับเคลื่อนตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการเรียนรู้ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายของโครงการ

1. เป้าหมายการดำเนินงาน

นักวิชาการ นักวิจัย ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม และหน่วยงานราชการที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จำนวน 100 คน

2. กิจกรรมและเนื้อหาที่จะดำเนินการประชุม

- ก. การปาฐกถาพิเศษว่าด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย
- ข. การขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินงานที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- ค. การเสวนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย
- ง. การนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการที่ได้จากชุดโครงการความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG14) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- จ. การประชาสัมพันธ์หนังสือ “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย” ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ฉ. การนำเสนอนิทรรศการว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการประชุม

การประชุมออกแบบให้มีกิจกรรมหลักสามส่วนสำคัญคือ 1. การเติบโตที่มั่นคงยั่งยืนของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน 2. สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย และ 3. พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งทั้งสามส่วนนั้นมีความต่อเนื่องกันในสาระสำคัญที่เป็นการสะท้อนมุมมองว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ส่วนที่ 1 การเติบโตที่มั่งคั่งบนพลังของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน เป็นการเสนอมุมมองจากภาคเอกชน และประชาสังคมบนฐานคิดที่มาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหลัก

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย เป็นการเสนอมุมมองจากนักวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐบนกรอบจากสถานการณ์ที่น่าจับตาของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย

ส่วนที่ 3 พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน เป็นการตกตะกอนมุมมองประเด็นสำคัญที่ได้จากภาคเอกชน นักวิชาการ ภาครัฐ และประชาสังคม ที่จะร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะพันธมิตรที่มีเป้าหมายเดียวกันได้ อย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ว่าเศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถนำไปให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่งคั่ง คุณภาพชีวิตที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สำหรับทุกภาคส่วนของประเทศไทย

นอกจากนี้ตลอดการประชุมวิชาการฯ มีการนำเสนอข้อมูลและกรณีศึกษาที่น่าสนใจต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยผ่านนิทรรศการจากหน่วยงานชั้นนำของประเทศไทยที่ครอบคลุมทั้งหน่วยงานวิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมที่ล้วนได้รับการคัดสรรมาอย่างดีเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมรับรู้และตระหนักถึงขีดความสามารถของประเทศไทยในการผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้อย่างเป็นรูปธรรม

วันและสถานที่

วันพุธที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ห้องวินัส ชั้น 3 ถนนวิภาวดี แขวงหลักสี่ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. รับรู้ถึงสถานการณ์ ความท้าทาย และแนวทางการพัฒนาในอนาคต ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
2. เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน
3. การเผยแพร่และสร้างความตระหนักรับรู้ต่อความสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและการดำเนินเชิงนโยบายในประเทศไทยอันส่งเสริมให้เกิดความรู้และงานวิจัยใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต
5. ขยายเครือข่ายด้านการศึกษาวิจัยและการดำเนินนโยบายทางทะเลและชายฝั่งระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนต่าง ๆ

(ร่าง) กำหนดการ

การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย ครั้งที่ 1 (1st Thailand Blue Economy Forum)

“ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคทะเลไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ร่วมกับ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และองค์กรร่วมจัด

วันพุธที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ห้องวินัส ชั้น 3

ถนนวิภาวดี แขวงหลักสี่ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

08:00-09:00	ลงทะเบียน
พิธีเปิดการประชุม (Opening Session)	
09:00-09:20	กล่าวต้อนรับและพิธีเปิด (Welcome remarks & opening message) ศาสตราจารย์ นพ.สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
09:20-10:00	ปาฐกถาพิเศษ (Keynote address; เศรษฐกิจภาคทะเลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน) ฯพณฯ วีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (อยู่ในระหว่างการติดต่อประสานงาน)
10:00-10:10	ประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และแขกผู้มีเกียรติถ่ายรูปร่วมกัน
10:10-10:30	พักรับประทานอาหารว่าง
	งานแถลงข่าว (Press conference)
	พิธีแถลงข่าว “การประชุมวิชาการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทยครั้งที่ 1” และการเปิดตัวหนังสือ “เศรษฐกิจสีน้ำเงิน: คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย” เล่มแรกของประเทศไทย เศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) เป็นภารกิจที่ท้าทายในการบรรลุสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนากรอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนในบริบทของ ประเทศไทย (Blue Economy) หากแต่ทุกภาคส่วนจะสามารถแสดงบทบาทและร่วมเป็นหนึ่งในกลไกขับเคลื่อน เศรษฐกิจสีน้ำเงินได้อย่างไร “คู่มือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย” จะเป็นคู่มือเชิง นโยบายเล่มแรกของประเทศไทยที่จะช่วยให้คำตอบและเสนอแนะแนวทางที่ทำให้จริงของการสร้างความมั่นคงของ เศรษฐกิจภาคทะเลและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง
10:30-12:30	ช่วงที่ 1 : การเติบโตที่มั่นคงบนพลังของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ยั่งยืน กิจกรรมทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาลของประเทศไทยที่พึ่งพิงฐานทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งจะเดินหน้าไปยัง ทิศทางใด? : ในช่วงที่ 1 ให้ความสำคัญกับการสะท้อนวิสัยทัศน์การขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจทางทะเลและ ฝั่งของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนที่จะร่วมกันดำเนินธุรกิจอย่างไรให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เสมอภาคแก่ทุกภาคส่วน และมีมิติของความยั่งยืนของการดำเนินธุรกิจที่ ใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ยั่งยืน

	ผู้ดำเนินรายการ: รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ หัวหน้าสาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ประสานงานชุดโครงการ “ความรู้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางทะเลแห่งชาติ สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 14)” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้ร่วมเสวนา: ▪ ภาคนโยบาย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ▪ ภาคการประมง ดร.วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ บริษัท ศิริชัยการประมง จำกัด ▪ อุตสาหกรรมต่อเนื่อง ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารองค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ▪ ภาคการขนส่งทางทะเล คุณธนิต โสรัตน์ กลุ่มบริษัท V-SERVE Group จำกัด ▪ ภาคพลังงาน บริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด ▪ ภาคการท่องเที่ยว คุณบรรจง นฤพรเมธี บ่อหินฟาร์มสเตย์ จังหวัดตรัง ▪ อุตสาหกรรมอุทกเรือ สมาคมต่อเรือและซ่อมเรือไทย
12:30-13:30	พักรับประทานอาหารเที่ยง
13:30-15:00	ช่วงที่ 2 : สถานการณ์ ความเป็นไปได้ และความพร้อมของประเทศไทย วิสัยทัศน์ที่มุ่งให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างพัฒนาจากฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์แล้วในปัจจุบัน สถานการณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย มีความพร้อมหรือไม่? กำลังเผชิญความท้าทายใด? และอะไรจะทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินได้อย่างเป็นรูปธรรม? ในช่วงที่ 2 ให้ความสำคัญกับมุมมองจากฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย จากผู้เชี่ยวชาญและองค์กรภาครัฐชั้นนำของประเทศไทย
	ผู้ดำเนินรายการ: รองศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ สารมณีนันท์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ร่วมเสวนา: ▪ MSP/MPA อาจารย์ ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ▪ ป่าชายเลน รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ▪ ปะการัง บริษัท วินิไทย จำกัด (มหาชน) ▪ ขยะทะเล บริษัท ดาว เคมิคอล ประเทศไทย จำกัด ▪ ประมงพื้นบ้าน คุณปิยะ เทศแย้ม ประธานเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

	พักรับประทานอาหารว่างในห้องประชุม
15:15-16:30	ช่วงที่ 3: พันธมิตรเพื่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน จะร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินสำหรับประเทศไทยได้อย่างไรจากบทบาทของตนเองในฐานะพันธมิตรสำคัญในการสร้างความยั่งยืนแก่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ “พันธมิตร” ร่วมกันจากทุกภาคส่วนเท่านั้นคือพลังในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้อย่างแท้จริง
	ผู้ดำเนินรายการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาย วรชนะนันท์ หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ร่วมเสวนา: ▪ พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์ อธิบดีกรมปลัดกระทรวงกลาโหม ▪ ศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ ศาสตราจารย์ ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ▪ รองศาสตราจารย์ ดร. อติศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ▪ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมศักดิ์ ยี่มิน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ▪ ดร.ปิ่นสักก์ สุรัสวดี รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ▪ คุณสุปราณี กำปงชัน องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ประจำประเทศไทย ▪ ผู้แทนกลุ่ม Blue Carbon Society ประเทศไทย ▪ ประธานองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (TBCSD)
พิธีปิดการประชุม (Closing session)	
16.30-17.00	กล่าวสรุปการประชุม รองศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป พาริโน ผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิภาพสาธารณะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กล่าวปิดการประชุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวชช คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หมายเหตุ: กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. ประเกียรติ ขุนพล	ผู้ประสานงาน	กลุ่มพลเมืองอันดามัน
2. กรณ์ คุลยศิลป์	ช่างภาพ	TNN24
3. นส.นริศรา จันเพชร	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
4. นายภัทร จารุวัฒนมงคล	เศรษฐกิจปฏิบัติการ	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
5. ดร.วิมลพร ไวยนิก	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ	กรมควบคุมมลพิษ
6. นส.นฤมล โสภารัตน์	นักทดลองวิทยาศาสตร์	สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย
7. นส.วิศิษฎา วรรณรัตน์		True and CP.
8. นาย วิศรุต พ่องอมสิน		True and CP.
9. นส.ธัญญารักษ์ บัวแดง	นักศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา
10. นางศรียะ ไชยากุล		บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย
11. กมลวรรณ สละคต		คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์
12. วรียา ขุนพรหม		บมจ.วินไทย
13. นิรมล สุวรรณนัง		คณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์
14. ณัฐพงศ์ จิรวรรณกุล		
15. พริ้งภา อิศนันท์		เครือข่ายวิทยุชุมชน
16. วีระพล จิตพิงศิยะกุล	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ	กรมประมง
17. ดวงใจ เอื้อพาพรกุล		สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ
18. ประเมษฐ์ สาระ		สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ
19. เกษมณี วรรณพัฒน์	นักข่าว	GreenNews
20. นายวิชัย ตาตุพันธ์	นักธรณีวิทยา	กรมทรัพยากรธรณี
21. นายสำราญ ประพัฒน์	นักธรณีวิทยา	กรมทรัพยากรธรณี
22. นายณรินทร์ ตันติศรีรินทร์	เจ้าหน้าที่	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
23. นส.บุษกร สัตนาโก	ผู้สื่อข่าว	ไทยโพสต์
24. นส.อมราวดี วิจิตร	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
25. ปัทมาพร พ่วงงามพันธ์	ผู้ช่วยวิจัย	สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย
26. นายสุวรินทร์ มยาเศส	รองประธานสภาอุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย
27. สมจิตต์ มัลกรม		บริษัท ปตท. จำกัด
28. วริศรา วัฒนวิจิณกุล	นักศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา
29. ปฐพร เกื้อหนู		True and CP.
30. นิฤช ดิพัฒนานัน		True and CP.

31. กาญจน์ธรรมา ช่างบูรพา		AIS
32. สุนิสา เจียรภักดีสมบัติ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการสัมพันธ์	บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย
33. ปวีณา จิตวรภักษ์	วิศวกรสิ่งแวดล้อม	บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย
34. ศรีรินทร์ ไชยากุล	หัวหน้าโครงการรื้อถอนสิ่งติดตั้ง ปิโตรเลียม	บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย
35. น.ส.สิริชดา ทองตัน	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)	กองสหภาพยุโรป กรมยุโรป
36. น.ส.ธาริรัตน์ เลาหบุตร	เจ้าหน้าที่โครงการ	กองสหภาพยุโรป กรมยุโรป
37. น.ส.ณัชชา อี้อำพัน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
38. นายชญานินันท์ ศรีวิเศษ	นักการทูตปฏิบัติการ	กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และ ความร่วมมือ กรมเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ
39. น.ส.กิตติกานต์ กุแก้ว	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
40. น.ส.วรรณาสมา สีสงษ์	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
41. คุณสุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ	อดีตผู้อำนวยการสำนักทะเบียนธุรกิจนำ เที่ยวและมัคคุเทศก์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
42. คุณสุริรัตน์ ชะนะมา	เจ้าหน้าที่	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
43. น.ส.วนิดา พลายด้วง	นักพัฒนาการท่องเที่ยว	กรมการท่องเที่ยว
44. น.ส.อรพรรณ ไปเร็ว	นักพัฒนาการท่องเที่ยว	กรมการท่องเที่ยว
45. น.ส.ณัฐพรรณ ตรีเดชา	ผู้อำนวยการกองนวัตกรรมอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
46. นายณัฐภัทร สุจิตานนท์	หัวหน้างานวางแผนพัฒนานวัตกรรม สินทรัพย์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
47. น.ส.เกษราภรณ์ จงวิไลเกษม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญ การ	กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
48. ดร.ดุสิตภาค กรณธ์แสง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญ การ	กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
49. น.ส.เบญจรัตน์ มรรยาทอ่อน	ผู้อำนวยการกองวิจัยการตลาดการ ท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
50. น.ส.ชญานิน วังชัย	พนักงานวางแผน 6 กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
51. นายทวีเดช ทองอ่อน	ผู้อำนวยการกองบริหารความยั่งยืน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
52. นาวาเอกอนันต์ สุรวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ	สมาคมค่าน้ำแห่งประเทศไทย

53. นางนิชกมล อุมาริ	ผู้จัดการสมาคม	สมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย
54. คุณสิริกร คุ่มวงศ์วาน	ผู้จัดการส่วนสำนักรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ กลยุทธ์องค์กร	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
55. นายเดชะ บุญยะชัย	รองประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย	สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย
56. น.ส.ฐิติพร ชื่นธีระวงศ์	ผู้จัดการฝ่ายโลจิสติกส์	สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย
57. น.ส.จันทนี อยู่เย็น	นักวิเคราะห์อาวุโส ฝ่ายโลจิสติกส์	สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย
58. นางชนันศิริ ปั่นพานิช	ผู้จัดการฝ่ายกลยุทธ์ความยั่งยืน	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
59. นายวศิน ปิ่นประทีป	พนักงานวิเคราะห์และวางแผน	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
60. นายอาวุธ นิติน	ผู้จัดการ	องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
61. น.ส.นาฏฤดี กฐินเทศ	CSR SPCCIALTST	บจม.ปูนซีเมนต์นครหลวง
62. นางทิวารัตน์ สีนอนันต์	นักวิชาการประมงชำนาญการ	กองประมงต่างประเทศ กรมประมง
63. นางสุนนา ขจรวัฒนากุล	ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
64. นางนิตยา ลุนสมบัติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
65. น.ส.นัลธม แก้วประเทือง	นักวิชาการขนส่งชำนาญการ	กองส่งเสริมการพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า
66. น.ส.ทิพวรรณ ทะเสนยต์	นักวิชาการขนส่ง	กองส่งเสริมการพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า
67. นายทินกร แก้วแดง	นักวิชาการขนส่ง	กองส่งเสริมการพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า
68. นายฉัตรชัย ดวงแก้ว	นักวิชาการขนส่งปฏิบัติการ	กองส่งเสริมการพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า
69. น.ส.สุทธสินี สนธิรัตน์	เศรษฐกิจชำนาญการ	กรมประมง
70. น.ส.พัศตร์มณี เสงดิน	เศรษฐกิจชำนาญการ	กรมประมง
71. น.ส.จิณนา เพือกนาง	นักวิชาการป่าไม้	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

72. นายรักชาติ สุขสำราญ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
73. นายอนุกุล วงศ์ใหญ่	ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีธรณี	กรมทรัพยากรธรณี
74. นายวิเชียร อินตะเสน	นักธรณีวิทยาชำนาญการพิเศษ	กรมทรัพยากรธรณี
75. น.ส.วันเพ็ญ อ่วมใจบุญ	นักธรณีวิทยาชำนาญการ	กรมทรัพยากรธรณี
76. นาย อนุพงศ์ วีระกุล	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
77. นางชลธิชา สันติภาตะนันท์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
78. นายสิทธิศักดิ์ บุญทวีวัฒน์	นักวิชาการขนส่งชำนาญการ กองกำกับการพาณิชยนาวี	กรมเจ้าท่า
79. น.ส.มนัสวีร์ วิศิษฐ์นาคร	นักศึกษาศึกษาฝึกงาน กองกำกับการพาณิชยนาวี	กรมเจ้าท่า
80. น.ส.นพพร สุญาณเศรษฐกร	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ	กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง
81. น.ส.กนกพร พงษ์รามัญ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ	กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง
82. น.ส.อังสุมาลิน โสภะเชือก		กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง
83. นายวรรณเกียรติ ทับทิมแสง	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
84. น.ส.กัมพัทธ์ รัศมีเนตร	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ	กรมเจ้าท่า
85. นางสุธิดา กาญจนอติเรกกลาก	นักวิชาการประมงชำนาญการ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก
86. นายเกรียง มหาศิริ	เจ้าพนักงานประมงอาวุโส	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
87. นายประเสริฐ ศิริินภาพร	ผู้อำนวยการ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
88. นางภาสพิชญ์ มโนมยิทธิกาญจ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
89. นายปิยวัฒน์ ศรีธากาล	นักวิชาการขนส่ง	กรมเจ้าท่า
90. น.ส.ชลลทิพ จันทร์ชมภู	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ	สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 ชลบุรี
91. น.ส.ทิพย์วรรณ แซ่มา		กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
92. น.ส.ธวรรณธรณ สมจิตร	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ	กรมประมง
93. น.ส.ศันสนีย์ หวังวรลักษณ์	รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต คณะประมง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
94. น.ส.อุไรรัตน์ เนตรหาญ	อาจารย์ คณะประมง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

95. นาย ศุภกฤต โสทิกุล		มหาวิทยาลัยมหิดล
96. น.ส.วรัญญา จิตรผ่อง	นักวิจัย	ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
97. นายนิธิต ธรรมแสงอดิภา	นักวิจัย	ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
98. นายกิตติธรรพรณิซ	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ	สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
99. ดร.ถนอมศักดิ์ บุญภักดี	อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา
100.ดร.วิชิน สิบปาละ	กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
101.นายโสภณ ประภาณุกิต	ผู้อำนวยการฝ่ายสินเชื่อและบริหาร การตลาด	องค์การสะพานปลา
102.นางสมรัก บุซปำรง	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมและโครงการ พิเศษ	องค์การสะพานปลา
103.นายอุทัย เอื้ออารีย์จิต	รองผู้อำนวยการ	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจาก ฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
104.น.ส.นันทนัช คุปต์กาญจนากุล	นธ.แผนกกล้วยไม้ กฏก. สธ.น.ท.	สำนักพระธรรมมุนีพหุหารเรือ
105.นายจิณณวัตร แท่นนาค	นักวิชาการ	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การมหาชน)
106.น.ส.กัลย์ธีรา ชุมปัญญา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (สศช.)
107.น.ก.นาวัน เสี่ยงแดง	หน.แผนกแผน ยก.บก.ทรม.1	ทรม.1
108.ดร.ยุวพันธ์ สันติทวีฤกษ์		ศูนย์พันธุวิศวกรรมและ เทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (สวทช.)
109.นาย กฤษดา บำรุงวงศ์		ศูนย์พันธุวิศวกรรมและ เทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (สวทช.)
110.น.ส.จารุวรรณ วัชรวงษ์นุสร	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
111.นายประทีป เอ่งฉ้วน	ผู้ช่วยผู้ว่าการ	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

112.นายกอบชาติ วิเชียรศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
113.นาวาเอกวชิรพร วงศ์นครสว่าง	รองเสนานิการ	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
114.น.ส.ชนิษฐา ตำนอุดม	นักธรณีวิทยาชำนาญการพิเศษ	กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
115.นายสุพัฒน์ นภานพรัตน์แก้ว	วิศวกรปิโตรเลียมชำนาญการพิเศษ	กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
116.น.ส.กัลยากร เกื้อนคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
117.นายก่อกเกียรติ สมประสงค์	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
118.น.ส.ณุชดา เจริญพานิช	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
119.นาวาเอกเกษม เนียมฉาย		กระทรวงกลาโหม
120.น.ส.ศิริพร วิริยะตั้งสกุล	ผู้จัดการ	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การมหาชน)
121.พ.ต.ท.นิคม เทียนห้าว	รอง ผกก.ผอ.บ.กร.น	กองบังคับการตำรวจน้ำ
122.นางขวัญรวี สิริกาญจน	นักวิจัยชำนาญการ	สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
123.นายทวีชัย โชคสมุทร	หัวหน้ากลุ่มวิชาการเดินเรือ	ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี
124.น.ส.กรรณิกา ดุรงค์เดช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ
125.น.ส.นิตฐา ครุฑหมื่นไวย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ
126.น.ส.จุฑามาส ภูมิสถาน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ
127.น.ส.คณิงขวัญ วิชชุดเวส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ
128.น.ส.ฮารีนีย์ หมดอะหวัง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ

โครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย

(Thailand Blue Economy Expert Workshop)

เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน 2562 ณ เกาะทะเล ไอส์แลนด์ รีสอร์ท

อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์

ช่วงที่เรามองการผลักดันเริ่มจากการที่ไม่มีความเข้าใจ แต่เราคิดว่าอันนี้คือสิ่งที่สำคัญ จับบ้างตั้งแต่ต้นและค่อยๆ เรียนรู้ไป และพยายามบริหารให้เกิดองค์ความรู้และไปเติมเต็มสิ่งที่ยังว่างอยู่ ตอนนี้มีรูปร่างและเห็นผลงานที่ผ่านมาในหลายส่วน ถ้าจะพูดจริงๆ ก็คือส่วนที่ผลักดันไม่ใช่เป็นมิติที่ทำงานวิจัยแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีหลายองค์ประกอบเข้ามา เพราะฉะนั้นถ้ามองเราได้ขยับเข้ามาเรื่อยๆ มีความก้าวหน้าที่ดี

อย่างไรก็ตาม ประเด็นในวันนี้คำถามคือจะไปอย่างไรต่อ ซึ่งก็มีข้อจำกัดว่าสิ่งแวดล้อมต่างๆ นับแต่วันที่เริ่ม SRI7 หรือ Blue Economy ก็ตามเข้ามาเป็นแนวทางในการจัดการใน road map สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

1) จากการที่ไปเข้าร่วมฟังการนำเสนอ Concept Paper หรือรายงานความก้าวหน้า ซึ่งเห็นว่ามีคามสนใจในหลายส่วนในการที่จะเข้ามา ทั้งที่เป็นผู้ที่จะใช้ประโยชน์จากงานวิจัย สร้างงานวิจัย หรือให้เรียนรู้และให้ความเห็น หรือคนที่เข้ามาใหม่ ในส่วนของการสร้างคนตอนเริ่มเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก มีคนสนใจน้อย คำถามคือจะขยายให้กว้างได้อย่างไร ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สำคัญว่าจะทำอย่างไร จะใช้คำว่า network หรือแนวร่วมก็ได้ในการจัดการ เรื่อง Blue Economy ต้องการฐานความรู้ในเชิงวิชาการในระดับย่อยและเชิงนโยบาย ความจริงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยเชิงพื้นที่กับนโยบายเข้าด้วยกัน เพราะฉะนั้นการมองประเด็นหรือมองโจทย์จะไปโฟกัสอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ แต่จะต้องทำให้มีการเชื่อมโยงกันได้ ดังนั้น การสร้างงานวิจัยที่ดี ประเด็นที่มองกันว่าสถานศึกษาต่างๆ ความจริงก็มีหน่วยงานหรือมีสถาบัน องค์กร ที่ทำงานวิจัยต้องร่วมมือกัน และต้องขยายออกไป อันนี้ก็คือแนวทาง เพราะฉะนั้นแผนในการสร้างทีมอย่างเป็นระบบ จะ represent ในภาพที่ใหญ่ขึ้น สร้างองค์ความรู้ให้มาก

2) เรื่องทรัพยากร เมื่อมีจำนวนคนมากทรัพยากรที่ใช้จะเป็นตัวกระตุ้นหรือลงไปในการจัดการ เพราะว่าเมื่อนักวิจัยมากขึ้นก็แสดงว่ามีผู้ผลิตความรู้ จะต้องมีการให้ทุน การระดมทุนหรือการสนับสนุนมากขึ้น ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะเพิ่มขึ้นมา ซึ่ง ณ วันนี้ทาง สกว. ก็กำลังอยู่ระหว่าง transition จะสนับสนุนงานวิจัยในระดับนโยบายมากขึ้น ซึ่งอาจจะ scale up โดยใช้ช่วง transition ที่ยังพอมีเวลา ในขณะที่เดียวกันก็มองในระดับนโยบาย อีกอันคือแนวทางที่จะ funding กับหน่วยงานอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งทุนจากองค์กรภาคธุรกิจ ในหลายประเด็นที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรง และอาจไปสอดคล้องกับแนวทางของเขาซึ่งจะไปช่วยเสริมได้ เพราะฉะนั้นแนวทางในการหาตัวเพิ่มทรัพยากรเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงกับทีมวิจัยเพื่อขยายให้มากขึ้น ก็จะไปสู่องค์ความรู้ที่มีระบบมากขึ้น ซึ่งอาจจะมี 2 ส่วน และต้องทำความเข้าใจ เราทุกคนไม่ได้อยู่ในฐานะที่พร้อมในการสร้างสิ่งที่เราจะเอาไปใช้ได้ทั้งหมด ในบางส่วนเป็นการเรียนรู้เงินที่ได้จากการวิจัยผลที่ได้ไม่ใช่จะได้เป็นชิ้นงาน เอาไปใช้ได้จริงๆ แต่อาจจะมีการลองผิดลองถูกในการทำความเข้าใจของคนให้ขึ้นมาด้วย เพราะไม่ได้เริ่มจากจุดที่สมบูรณ์แล้ว แนวคิดในการสร้างความรู้หรือความร่วมมือในภาคต่างๆ นับว่ามีความสำคัญ

จากที่มีโอกาสเข้าไปเป็นกรรมการของ ทช. คือ กรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรบริหารชีวภาพแห่งชาติ และคณะกรรมการนโยบายผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ตรงนี้เป็นสิ่งที่จะมีการเชื่อมต่อกับงานนี้ จากการ

คุณนอกรอบระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิแผนของกรรมการนโยบายจะผลักดันให้เกิดสองอย่างภายในระยะเวลาสามปี จะมีนักวิจัยคือ ศ.ดร.ชุมพร ปิจจุสานนท์, พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์ เพราะฉะนั้นสามส่วนนี้ที่คุณนอกรอบพยายามจะผลักดัน คือ 1) สถาบันกิจการทางทะเล ไม่ใช่สถาบันที่เข้ามาทำอะไรได้เอง ความจริงจะเป็น think tank ในเรื่องของทะเล การแก้ไขปัญหา การป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับที่เป็น invitation เนื่องจาก พรบ. ศรชล. ใหม่ ความจริงแล้วมากกว่าแค่การเป็น ศรชล. ใหม่ หรือในเชิงปฏิบัติ แต่มีมิติในเรื่องการทำนโยบายและ invitation ต่างๆ ด้วย และสอดคล้องกับเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูป และแผนแม่บท คิดว่าในระยะยาวอาจจะเห็น National Policy เป็น National Marine Policy จากที่ยุทธศาสตร์มี 6 ด้าน มิติทะเลแฝงอยู่ในด้านต่างๆ คำถามก็คือ ถ้าแฝงอยู่ในลักษณะนั้นการบริหารจัดการ และการตั้งตัวชี้วัดการติดตาม ก็คงแยกส่วนอยู่ แต่ถ้าจะ integrate มิติตรงนั้นให้ชัดเจน ซึ่งในทางอ้อมที่พูดกันในเวทีของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ เริ่มจะชี้ให้เห็นว่ายังเป็นการออกแบบยุทธศาสตร์ที่ยังมองมิติทะเลไปเสริมอยู่ในแต่ละส่วน ไม่ว่าจะเป็นแผนของการสร้างความมั่นคง ซึ่งหลักใหญ่เป็นทางด้านการทหาร สนข.เป็นเลขา concept human security เข้าไปแล้วมองเป็นประเด็นเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อมาถึงทะเลทุกคนก็เริ่มงง และมีความมั่นคงทางทะเลอยู่ในนั้นเริ่มเห็นช่องว่าง หรือความสามารถในการสร้างความแข่งขันแยกกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างความสามารถในการแข่งขันกับฐานทรัพยากรที่มีอยู่ หรือความเหลื่อมล้ำ โครงสร้างองค์กร ประเด็นทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์สามารถจะเข้าถึงได้ ตรงนี้ต้องอาศัยความรู้ เราพูดว่าน่าจะเกิด คำถามคือ เกิดอย่างไร และจะไป defence อย่างไร

ในวันนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่ยกร่างมาก็ยังมองเศรษฐกิจเป็นตัวนำ และมองแยกหลายๆ ส่วนของทรัพยากรเป็นตัว search อย่างไม่สิ้นสุดซึ่งคิดว่าไม่ใช่ และมิติทางด้านความมั่นคงก็โดนแยก แผนความมั่นคงและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นแผนที่จะต้อง integrate กัน เพราะฉะนั้นจะต้องเชื่อมต่อระหว่างสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยเฉพาะมิติทะเลกับเศรษฐกิจสังคม อันนี้ถามว่าดีหรือไม่ เป็น transition และถ้ามีคน มีเงิน ในการสนับสนุน มีองค์กรต่างๆ และมีการหารือกันแนวร่วม อาศัยช่องทางของสถาบันกิจการทางทะเลภายในสามปี น่าจะเกิดขึ้น ความจริงเป็นเรื่องที่ได้คุยกันมานานแล้วพอสมควร ช่องทางการนำไปสู่นโยบายในการใช้ก็จะเป็นการเชื่อมโยงกันได้ อีกอันหนึ่งก็คือทำให้เกิดมิติเล็กๆ ถ้าไปดูยุทธศาสตร์ที่ 5 คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทฉบับที่ 18 ก็คือ การเสริมสร้างคุณภาพทะเลอย่างยั่งยืน ตัวชี้วัดที่สะท้อนการเป็นอาหารให้คนรู้สึกรับประทานในท้องที่ที่อยู่ ทั้งในระดับเศรษฐกิจการประมง หรือหารายได้จากการพัฒนาชายฝั่ง ลงมาถึงเรื่องประมงพื้นบ้าน ชุมชนขนาดเล็ก Coastal Protection เรื่องโอกาส เรื่องการใช้ประโยชน์ของการใช้ bio-technology มองมิติทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมเป็น 10 ด้าน ตรงนี้จะกลายกลายเป็นตัวชี้วัดร่วม หน่วยงานที่เกี่ยวกับทะเลจะต้องมีส่วนรับผิดชอบเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่หลายคนชี้ว่าเป็นประเด็นของทช. ที่จะต้องเป็นตัวชี้วัดตรงนี้ หน่วยงานหลักอาจจะกระทรวงทรัพยากรฯ แต่ที่ชี้ให้เห็นตัวชี้วัดลักษณะนั้นถึงแม้จะอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 5 และแผนแม่บทฉบับที่ 18 แต่เป็นตัวชี้วัดและอาจจะกลายเป็นความสำเร็จของนโยบายภาพรวมได้ถ้าพัฒนาและเชื่อมโยงตรงนี้มากขึ้น ถ้ามองอย่างนี้ขอเสนอคือ เพิ่มเครือข่าย เพิ่มทุน แม้กระทั่งโครงสร้างของ สกสว. ใหม่ถ้าโจทย์ใหญ่ระดับประเทศและเป็นนโยบายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาพใหญ่ คิดว่ามีโอกาส แต่ต้องดูให้ดี คนก็ต้องมี งบก็ต้องมี เมื่อได้ความรู้กันแล้วความเชื่อมต่อกับนโยบายก็จะมี ถ้าทำได้อย่างนั้นก็จะไปอีก step เราถูกทางเพียงแต่ต้องขยาย ซึ่งมันไม่่ง่าย แต่ก็ยังเป็นแนวทางที่ควรจะทำ

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

งานที่อยากจะเห็นในอนาคต การปรับบทบาทของ สกสว. เพื่อจะได้เข้าใจชัดเจนตรงกัน และสิ่งที่อาจารย์
เผด็จศักดิ์เสนอก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของ สกสว. ในอนาคต

รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน

ภาพรวมบทบาทของ สกสว. ณ ปัจจุบันก็คือ จะขยับมาทำงานใน tear ที่สูงขึ้น ทำแผน ววน. ทั้งประเทศ เป็น
แผนระดับสามที่จะต้องสอดคล้องกับแผนระดับหนึ่งคือยุทธศาสตร์ชาติ สอดคล้องกับแผนแม่บทในเรื่องต่างๆ และตอน
ตรงนั้นมาเป็นแผนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่จะไปสนับสนุนการทำงานของแผนทั้งสองระดับบน แผนจะ
ขับเคลื่อน ถ้าเดิม สวทช. ทำแผนและให้คนอื่นขับเคลื่อนเพราะไม่มีกองทุนในการทำหน้าที่ขับเคลื่อน แต่รูปแบบใหม่
ของ สกสว. ก็คือจะมีแผนและมีกองทุน ซึ่งก็คือกองทุนของ สกสว. เดิมปรับเปลี่ยนมาเป็นกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม เพราะฉะนั้นข้อเสนอทั้งหมดที่จะเข้ามาของงบประมาณจะต้องผ่าน สกสว. และสำนักงบประมาณก็
จะอนุมัติกรอบงบประมาณทั้งหมดที่สอดคล้องกับแผนรวมเอาไว้ที่กองทุน เพราะฉะนั้นการเสนอตั้งแต่รูปแบบของแผน
เนื้อหาที่ทำ ก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นในนัยที่ไม่ต้องขอทุกปี สามารถขอโครงการที่มีความต่อเนื่องเป็น multi years
ได้ อันนี้ก็เป็นจุดแข็งจุดหนึ่งคือ ขับเคลื่อนแผน มีกองทุน และสามารถทำในรอบหลายปีได้ และอดีตที่ผ่านมาหลาย
หน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำวิจัยและนวัตกรรมการติดตาม การใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเดียวกันก็ยัง
เกิดขึ้นได้ยากเพราะไม่ได้ใช้แผนวิจัยและนวัตกรรมแผนเดียวกัน และก็ไม่ได้มีการติดตามอย่างเป็นระบบ ต่อไปจะขยับ
มาทำหน้าที่อื่นหนึ่งก็คือ ทำแผน ให้งบประมาณ และติดตามการใช้งบประมาณตามแผนวิจัยและนวัตกรรม
เพราะฉะนั้น cycle ในรอบของการมองความก้าวหน้าของวิจัยและนวัตกรรมก็จะเป็นภาพรวมที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะ
จะมีการพูดถึงการจัดลำดับความสำเร็จของผู้ที่ของบประมาณ ต่อไปจะให้งบประมาณรายแผนงาน คนที่ใช้งบประมาณ
ได้มีประสิทธิภาพก็จะสามารถได้งบประมาณไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนหน่วยงานที่อาจจะยังไม่มี
ประสิทธิภาพสอดคล้องก็อาจจะต้องมีลำดับการจัดงบประมาณที่เปลี่ยนไปเนื่องจากจะมี performance เข้ามา
เกี่ยวข้องกับแผน อันนี้ก็จะเป็นเรื่องหนึ่งและเป้าหมายของการที่มีกองทุนคือ นอกจากเงินงบประมาณของภาครัฐแล้ว
เราจะดึงงบประมาณนอกกรอบงบประมาณก็คือภาคเอกชนหรือต่างประเทศเข้ามาอยู่ในกองทุน และสามารถใช้จ่าย
เป้าหมายในการเพิ่มต่อ GDP โดยข้อเท็จจริงอาจจะเพิ่มไม่ได้เฉพาะในงบประมาณของภาครัฐ คือมองเห็นถึง
งบประมาณของภาคนอกกรอบงบประมาณเข้ามาอยู่ในกองทุน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการจนถึง 30 กันยายน ที่ขึ้นตรงกับ สกสว. ก็จะดูแลบริหารจัดการด้วยระบบที่เคย
ทำไปจนเสร็จสิ้นทั้งหมด โครงการที่ สกสว. ประเมินประมาณ 8,000 กว่าโครงการรวมทุกฝ่าย ระยะเวลาก็คือสามปี ส่วน
โครงการในอนาคตถ้ามีข้อเสนอแล้วก็จะทำแผนส่งมอบงานให้กับหน่วยงานสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ที่น่าจะเกี่ยวข้อง
อีกส่วนหนึ่งก็คือ เรายังมองว่าสิ่งที่เป็น project สกสว. ในอนาคต ปัจจุบันทำไม่ได้ แต่ถ้าเป็นโปรแกรมและเป็น
โปรแกรมริเริ่มในระดับ National base และมีภารกิจที่จะทำงานริเริ่มงานวิจัย และนวัตกรรมที่สำคัญ อาจต้องมีบาง
อย่างเช่นอาจจะเป็นโครงการที่ในระดับภาคอุตสาหกรรมเป็นโครงการที่ proof of concept ที่พร้อมจะ scale up จะ
ทำในระดับอุตสาหกรรม ตรงนี้ก็จะสามารถคาดหวัง หรือริเริ่ม และเป็นฐานข้อมูลของการยกระดับการวิจัยในเรื่องต่างๆ
และต่อยอดในหลายๆ เรื่อง แต่ก็ต้องมีกระบวนการเพราะงบประมาณที่จะเข้ามาโปรแกรมจะมีนัยสำคัญ จะบริหาร
โปรแกรมที่เป็น National Program จริงๆ

ดร.อัษฎพร ไกรพานนท์

ตอนนี้ที่กระทรวงมีการพูดคุยเรื่อง blue economy กันมาก อย่างที่ ดร.นวรรตน์ในเรื่องกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกซึ่งจะเตรียมงบประมาณให้กับประเทศอาเซียน ที่จะทำเรื่องของ blue economy และเรื่อง..... economy คือเขามองว่าสองเรื่องในประเทศอาเซียนที่มีพื้นที่ทะเล พื้นที่มหาสมุทร ต้องไปด้วยกัน แต่สำหรับประเทศไทยเขาก็ให้ความสนใจเป็นพิเศษเนื่องจากมีนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็น pilot ให้กับเขาได้ กองทุนสิ่งแวดล้อมจะมีคณะกรรมการของกองทุน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่เป็นผู้ให้เงิน จากนั้นไปอีกสามปีข้างหน้าประเทศไทยเราจะเป็นหนึ่งในคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก เพราะฉะนั้นจึงควรใช้โอกาสนี้

ดร.อัษฎพร ไกรพานนท์

ในส่วนของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกจะมี focal area อยู่ สำหรับประเทศไทยที่เคยได้เงินมาหลักๆ จะเป็นเรื่องของ climate change, bio-diversity, chemical เมื่อสิบปีที่ผ่านมามีให้เงินเป็น period ละ 4 ปี ในช่วงที่ผ่านมาเงินที่ได้จำนวนมากคือ bio-diversity ซึ่งทาง สผ. กับกรมอุทยานก็จะได้เกือบทั้งหมด ในเรื่องของ blue economy และeconomy จะเป็นเงินพิเศษอีกส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่ในก้อนใหญ่

ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์

ที่อาจารย์ชนาธิปพูดถึงเรื่องวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมมิติที่เป็นทางสังคมด้วยหรือไม่

รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน

วิทยาศาสตร์คือทั้งหมดจริงๆ เขาอยากให้มีวิจัยและนวัตกรรม เพราะวิทยาศาสตร์อยู่ในนี้อยู่แล้ว ไม่ได้แยกออกมาเป็นวิทยาศาสตร์และสังคมในความหมายที่ดีความคือ social science

ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์

ที่พูดถึงมิติเรื่อง blue economy ช่องทางที่จะทำให้เกิด flow funding งานที่ต้องใช้งบประมาณมากและมี การลงทุนร่วม อันนี้เป็นแนวคิดที่ดี ถ้าพูดถึง blue economy ในเชิงของการสร้างองค์ความรู้และประเด็น

รศ.ดร.ชนาธิป ผาริโน

จุดแข็งของกองทุนก็คือ เราได้รับเงินงบประมาณเข้ามาได้ และมีสำนักงานบริหารจัดการกองทุน แต่ต้องมี mission ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของกองทุนด้วยก็คือ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อีกเป้าหมายหนึ่งก็คือ ของผู้อำนวยการ สกสว. ก็คือ อยากให้มีการหางบประมาณมาร่วม co-funding จะมาร่วมอย่างไร จะมีการทำงานอย่างไร จะเรียนรู้เพิ่มเติม เติบโตจากที่ทำภายใต้โครงการ อาจจะเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้ หรือร่วมกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักวิจัยไทย

กองทุนตอนนี้เป็นกองทุนเดิมเปลี่ยนชื่อ แยกเงินบางส่วนของกองทุนน่าจะประมาณ 5-10% เป็นค่าบริหารจัดการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองทุนต่อไปงบประมาณที่ทุกคนขอภายใต้แผนจะเอามารวมกองทุนและจะจ่ายผ่าน สกสว. จะเป็นทีเดียวที่เงินงบประมาณด้านวิจัยจะเข้า ผ่านกรอบแผน และค่าของงบประมาณ

เป้าหมายที่ไม่ต้องมีกองทุน รับเงินงบประมาณนอกส่วนอื่นด้วย ตั้งเป้าไว้อย่างภาคเอกชน หรือกองทุนอื่นที่ยังมี mission ที่จะสนับสนุนวิจัยและนวัตกรรมเข้ามาร่วมกัน ยกตัวอย่างกองทุนไฟฟ้าถ้ารับเข้ามาบริหารจัดการผ่านภายใต้กระบวนการแผนเดียวกัน และความเชี่ยวชาญการบริหารจัดการงานวิจัย อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญก็คือ การบริหารจัดการงานวิจัย และนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่จะอยากให้เป็น national platform ตรงนี้ก็ต้องมีการบริหารจัดการให้เข้มแข็ง หรือทำ national platform ในเรื่องต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ หรือในเชิงของ innovation ตั้งเป้าไว้ 5 กลุ่มภารกิจ แผน จัดสรร งบประมาณ การติดตาม และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ดร.นรินทร์ ไกรพานนท์

ประเด็นที่เห็นด้วยกับอาจารย์เผด็จศึกดีเรื่องภาคเอกชน ถ้ามาทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งหลายกระทรวง หลายกรม ก็จะไม่ค่อย function เท่าที่ควรในบทบาท ภาคเอกชนที่ใช้ทรัพยากรอยู่และมีผลตอบแทนสูงมากก็ควรจะต้องเริ่มให้เขาคิดนโยบายกับเราด้วย ผลการศึกษาของ World Bank เมื่อปีที่แล้ว ปรากฏการณ์ของ ocean economy ในแง่การปฏิบัติปกติจะเป็นเส้นนอน เริ่มถึงการดูแลในแนวตั้ง ocean eco-systemที่อาจารย์เผด็จศึกดีกล่าวไว้จะเป็นตรงนี้ ถ้าดูแล ocean eco-system....ให้ดีขึ้น ความเป็น blue economy เส้นปะสีน้ำเงินก็จะขึ้นไปเรื่อยๆ จะสมบูรณ์ขึ้น ส่วนที่เป็นสามเหลี่ยมสีเทาคือปริมาณการลงทุนเงินของภาครัฐ เอกชน ถ้าไม่ลงทุน blue economy ก็ไปแบบปกติซึ่งมีความเสี่ยงก็จะยั่งยืน หรือไม่ยั่งยืนเป็น blue economy ลงมาข้างล่าง ถ้าไม่ดูแลสามเหลี่ยมสีเทาข้างล่างจะสูงมาก หมายความว่างบลงทุนจะสูงมาก ถ้าดูแลให้ไปทาง blue economy คือคุ้มทุน การทำ blue economy จะมีเรื่องเหล่านี้ไปด้วย

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

ขอให้อาจารย์นรินทร์ช่วยแชร์งาน blue economy นอกจากมองในแง่ของการ concern การคิด การวางแผนในอนาคต อยากเห็นอย่างไรบ้าง

ดร.นรินทร์ ไกรพานนท์

จะตอบโจทย์เชิงนโยบายได้ถ้า สกว. จะเน้นการวิจัยเชิงนโยบายต่อไป นโยบายเรื่องทะเล ในเชิงความมั่นคง ยั่งยืน สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม นโยบายที่มีพอหรือไม่ ต้องดูจาก ocean account เดิมฐานทรัพยากรมีมากเท่านี้ จะไปเท่าไร งบประมาณของรัฐที่จะมาลงทุนที่จะดูแลให้เกิดความยั่งยืนสมดุลกันหรือไม่ ถ้าไม่ใช่จะทำอะไร ถ้าทำไม่ได้ นโยบายทะเลก็ล้มเหลว ซึ่งถึงแม้รัฐจะไปลงทุนทำเรือ EEC ก็แล้วแต่ รถไฟเชื่อมต่อ มาลงในเรื่องทะเลหรือไม่ ถ้าไม่ใช่จะจัดการอย่างไร ที่ห่วงก็คือ ocean account ซึ่งได้เข้ามา sector ท่องเที่ยวก็อาจจะไม่เพียงพอตอบโจทย์ให้รัฐบาลรู้ หรือถ้าต้องการข้อมูล chemical ต้องไปขอเขฟรอน ข้อมูลคลื่น กระแสน้ำในอ่าวไทย ตรงนั้นถ้าจะต้องเสียเงินเพื่อไปศึกษาข้อมูลให้ได้มาอย่างเขฟรอนก็ต้องมีข้อมูลยาวนานมาก ต้องดึงเขามามีส่วนร่วมในการทำ blue economy ในระดับนโยบาย สิ่งที่เกิดขึ้นมาไม่ใช่แค่งานวิจัย เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรต่อไปในระยะยาวได้ ต้องมีแผนด้วย ต้องมีความเป็นภาครัฐมากขึ้น

คุณสุกาญจน์วดี มณีรัตน์

ในส่วนที่ดูเรื่องสภาพพัฒนาฯ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่อาจารย์เผด็จศึกดีได้กล่าวไว้ สิ่งหนึ่งที่กำลังมอง สกสว. สิ่งที่กำลังขับเคลื่อนเป็นอะไรที่อยากจะเห็นในการผลักดันงานวิจัย ในส่วนที่เห็นบทบาทที่ผ่านมาก็คือ เมื่อทำแผนใหญ่คือ

ทำล่วงหน้าในส่วนของการเงินต้องมากกว่าเอกชนทำ Project อย่างจะทำนโยบายเรื่อง ocean ผลักดันให้ถึง 72 อาจารย์ทำแผนตรึงนี้ถึงก่อน หลังจากนั้นจึงจะดูเรื่องเงิน เพราะเงินไม่ได้เป็นปัญหา ต้องมี budget กรอบให้แก่รัฐบาล มีอะไรที่เป็นนวัตกรรมที่จะทำ อะไรบ้างที่เพิ่ม บางครั้งการไม่ record ทำให้ไม่รู้ข้อมูล นำไปสู่การเก็บข้อมูลเพื่อนำไปเปรียบเทียบต่อไป เป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับ มีระบบให้มากขึ้น และใครทำ ส่วน data center ocean economy เกิดหรือยัง และใครจะเป็นตัวที่รัฐบาลจะเชื่อ ถามทาง ทช. ก็ตัวเลขหนึ่ง ทางอุทกศาสตร์ก็อีกตัวเลขหนึ่ง เนื่องจากมาตรวัดต่างกันไม่มีใครผิด เพียงแต่ว่ารัฐบาลจะเชื่อตัวเลขไหนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอีกประเด็นหนึ่ง ประการจริง ๆ เป็นตัวเลขที่มีแผนที่ จริง ๆ จะลงสำรวจเกี่ยวกับปะการังไม่ใช่ทำแค่ปีสองปีถึงจะรู้ ในส่วนนี้อาจจะมีบางส่วนที่หายไปหรือเพิ่มขึ้น จะต้องมีการสำรวจ จะเป็นอาจเป็นโจทย์ใหญ่ของ สกสว. เรื่อง data collection center เป็นความสำคัญของประเทศ แล้วใครจะเป็นคนบริหารข้อมูล เหมือนอยู่ในแผนใหญ่ที่จะต้องมีแล้วเรามีหรือไม่ ต้องการข้อมูลจะต้องมาที่ ทช. หรือข้อมูลอื่นๆ ไม่เหมือนกัน ตกลงจะตัดสินใจอย่างไร ป้ายายเลนก็ไม่เท่ากันระหว่างของ ทช. กับกรมพัฒนาที่ดิน ความแตกต่างกันระหว่างเครื่องมือ และอยากให้ทาง สกสว. มีบทบาทมากขึ้นก็คือที่เลี้ยงนักวิจัย คำถามว่านักวิจัยอยากทำหรือไม่ อยากทำ แต่จะทำได้สำเร็จหรือไม่ เราไม่รู้

ข้อแรกคือ ถ้ามีนักวิจัยแบบนี้ต้อง include เข้ามาก่อน มีเงิน มีใจ แต่บางที่อาจไม่มีประสบการณ์มาก อาจขอไปแล้วทำล้มเหลว ต้องมีที่เลี้ยงอาจจะเป็นคนที่คอยดูแล เช่น นักวิจัยหน้าใหม่ไม่กล้าเข้ามา แต่มีไอเดียมาก แต่เขาก็กลัวทำไม่จบ และกลัวเรื่องเงินงบประมาณโดนตรวจสอบ ตัวชี้วัดของรัฐบาล เกิดประโยชน์ คุ่มค่า แต่ถ้านักวิจัยใหม่ๆ เข้ามาเรียนรู้จนกระทั่งเป็นนักวิจัยดีเด่นในอนาคต คิดว่าอันนี้มีคุณค่าพอสมควร ก็มองว่าอาจจะเป็น think tank ของรัฐบาลที่จะต้องเสนอไป กรอบเดิมๆ ทำอย่างไร ได้เงินมาใช้ให้หมด ถามว่าเป็นเงินที่ต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นส่วนหนึ่ง

รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ

ในฐานะนักวิจัยเรื่อง blue economy ความจริงอยากให้เกิดขึ้น ได้คุยกับผู้ว่าราชการจังหวัด สัมภาษณ์ ทช.จังหวัดที่ภูเก็ต พรบ.ทรัพยากรทางทะเล พ.ศ.2558 เพิ่งเกิด ทช.ระดับจังหวัด ภาคเอกชนทราบว่าใช้ประโยชน์ ภูเก็ต กระบี่ แต่เสียงสะท้อนขาดรอยต่อระหว่างราชการที่จะเข้าใจกับผู้ใช้ประโยชน์ ยกตัวอย่างกระบี่ไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียชุมชน มีโรงแรมเกิดขึ้นบนปากอ่าวกระบี่หรือแม่น้ำกระบี่ แต่หาระบบน้ำเสียที่จะลงรวมไม่มี หรือแม้กระทั่งโรงงานไฟฟ้าที่มีจังหวัดหนึ่งแต่ความเข้าใจว่าไฟฟ้าจังหวัดนั้นจะเอื้อประโยชน์ให้กับอีกจังหวัดหนึ่ง แต่ไม่มีระบบว่าจังหวัดนั้นจะช่วยอะไรจังหวัดนี้ได้ ขาดมิติเรื่องโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงินยังขาดอะไรบางอย่างไป ไม่มีระบบแบ่งปันเกื้อกูล จะเห็นได้ว่า นโยบายที่คิดเป็นส่วนๆ จะไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงทรัพยากร

ประเด็นในฐานะนักวิจัยจะอย่างไรให้เกิดการพูดคุยกัน เชื่อมโยงกันอย่างไร ดร.นพรัตน์เสนอ ทำ data ขึ้นมาเป็น set เดียว ผู้ว่าราชการจะเปลี่ยนก็คนที่ตามยึดอันนี้ถึงจะมีแผนจังหวัดก็ได้หมายความว่าเดินตามแผนจังหวัดได้เต็มที่ คนขับเคลื่อนน่าจะเป็นภาคเอกชนกับภาคประชาชน ขณะเดียวกันก็จะติดขัดเรื่องกฎระเบียบราชการที่จะทำอะไร อยากจะผลักดันไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพมหานครจะต้องมีส่วนช่วยเหลือคนนอกที่ได้รับผลกระทบ แต่ไม่มีเงินที่จะตามไปได้ จะทำอะไรเพื่อปลดล็อกตรงนี้ได้ ถ้าข้ามตรงนี้โดยใช้ตัวชี้วัด

สรุปก็คือ มีคนเข้าใจเรื่องความเชื่อมโยงตรงนี้น้อยมาก ถ้าจะให้ think tank ได้ก็อบรมกระทรวงมหาดไทย ก่อน เพราะถ้าไปตรงไหนก็จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ ขอบเขตทางทะเลไม่ชัดเจน ทรัพยากรวิ่งได้ แผ่นดินก็ไม่ชัดเจน เคลื่อนย้ายได้ อาจจะไม่ใช่งานวิจัยแต่จะเป็นประเด็นเรื่องการขับเคลื่อนพูดคุยกันบ่อยๆ จัดอบรมให้คนเข้าใจ หน่วยงานราชการเข้าใจ มิติทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร กฎหมาย ถ้ามีความเข้าใจเหมือนที่ สผ. ลงพื้นที่ทุกจังหวัด ถ้าเรื่อง blue

economy ถ้า สกสว. SRI7 จัดองค์ความรู้เพราะหาเจ้าภาพร่วมไม่ได้ SDG14 อยู่กับ ทช. ฉะนั้นใครควรจะเป็นเจ้าภาพ อาจจะเป็นการเริ่มต้นฐานข้อมูลครั้งแรก

นักวิจัยด้านนี้จะเป็สิ่งที่เล็่มากๆ ไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายได้แน่นอนจากประสบการณ์นักวิจัยท้องถิ่น คิดระดับชาติไม่ออก แต่จะมีโอกาสให้ทุนระดับเล็กหรือไม่ หากที่เลี้ยงเพื่อออร์มอ์ฟเป็นระดับชาติอีกที เชิญนักวิจัยระดับ เล็กๆ มารวมกันแล้วจัดเวที และนำข้อเสนอที่นำเสนอระดับเวทีไปนำเสนอระดับชาติ แต่คงต้องใช้เวลา ซึ่งทางอาจารย์ จะพิจารณาหรือไม่ การทำงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ ก็ยาก อยากให้เรื่องนี้ติดในระดับพื้นที่โดยท้องถิ่นให้เป็นคนขับเคลื่อนมากกว่า แต่ทำอย่างไรจะให้เห็นความสำคัญ มหาวิทยาลัยจะเป็นตัวเสริมให้ท้องถิ่น

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

โครงการวิจัยของพลเรือเอกจุมพล เรื่องเขตแผนที่ทางทะเล อาจจะมีสิ่งที่อาจารย์อยากเห็นเรื่องการเดินเรือ แห่งชาติทางทะเลอาจจะปรากฏในแผนพัฒนาจังหวัดบ้าง แต่ในเรื่องการสร้าง capacity ในแง่การสร้างความเข้าใจ ใน การทำให้ให้นักวิจัยและคนในท้องถิ่นสามารถมองภาพของ blue economy ได้อย่างเชื่อมโยงมากขึ้น ในส่วนภารกิจ ของ สกสว. ก็อาจจะทำมากขึ้นในแง่ระบบภูมิภาค อาจจะจัดเวทีในการดึงนักวิจัยเข้ามาทำงาน

ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์

ตอนแรกที่ทำให้เกิดอะไรขึ้นมาบ้าง งานวิจัยทางทะเลน้อยมาก ในขณะที่งานวิจัยด้านอื่นมีจำนวนมหาศาล ทำให้ รู้ว่างานวิจัยทางทะเลขาดไป งานวิจัยเป็นความต้องการของนักวิจัยที่อยากทำอะไร เราทำจาก passive คือเกิดอะไรขึ้น ก็ไปทำวิจัยตรงนั้น เกิดภัยพิบัติก็ไม่มีงานที่เตรียมพร้อมกับการรองรับ ตอนนั้นเจอประเด็นแบบนี้ก็กลายมาเป็น SRI7 ที่ เป็นประเด็นเกิดขึ้นมา ถ้ามองย้อนกลับไปที่เรียกว่าประสบความสำเร็จ จากงานวิจัยที่ไม่มากกลายเป็นว่าหนึ่งปีมี งานวิจัยด้านทะเลจำนวนมากและเกิด blue economy ขึ้นมา เพียงแต่มองต่อไปในอนาคตว่าพอแล้วหรือยัง ปัจจุบัน กระแสทะเลกำลังมาไม่ว่าจะในยุทธศาสตร์ ฯลฯ แต่คนวิจัยก็ยังเป็นกลุ่มเดิมๆ ซึ่งอาจารย์โสภารัตน์พยายามคัดเลือกคน มากขึ้นจากอาจารย์นักวิจัยจากหลายๆ ศาสตร์เข้ามาลงทะเลมากขึ้น เพราะฉะนั้นในแง่ดีก็คือ รู้จักกันหมด เวลาจะ link หรือทำอะไรก็ง่าย ในอนาคตที่อาจารย์โสภารัตน์มองว่า ทิศทางอนาคตจะมีความร่วมมือเข้ามาเป็นไปได้อีกสูงมาก ขยายตัว ออกไปเรื่อยๆ ระดับมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน

ประเด็นต่อมาคือ ที่อาจารย์ชนาธิปพูดเรื่องทะเล การสำรวจออกเรือไป ถ้าคนในทะเลจริงๆ การสำรวจที่ให้ เงินมา เขามาสารวจให้และน่านักวิจัยไทยไปด้วย สารวจทะเลอ่าวไทยทั้งหมดเมื่อปี 2502 หลังจากนั้นก็ไม่มีอีกเลย ข้อมูลที่ใช้ตอนนี้เวลาพูดถึงเรื่องทะเลก็จะย้อนกลับไป 60 ปีซึ่งทะเลเปลี่ยนไปแล้ว เราพยายามทำให้เกิดงานวิจัยเกิดอีก ครั้งเมื่อประมาณ 2513 รวมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับทะเล เอกชนด้วย ขอเงินสนับสนุนบางส่วนจากบริษัท น้ำมัน ปตท. สผ. ประมาณ 5 ล้าน เพื่อออกสำรวจอ่าวไทย ถ้านับรวมจริงๆ 50 ล้าน ได้งานวิจัยที่ออกมาเป็น package จะรู้ว่าทะเลอ่าวไทยเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง ข้อจำกัดหลายๆ อย่างเงินที่ได้เป็นความต้องการของนักวิจัยที่อยากทำ ถ้า จริงๆ สกสว. ลองมองมุมแบบนี้เราต้องการงานในกลุ่มแบบไหน หัวข้อแบบไหน แล้วเชิญนักวิจัยที่สนใจเข้าร่วมใน ส่วนนี้ น่าจะได้งานที่เป็น package ที่ออกมาเป็นรูปธรรมค่อนข้างชัด

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

ก่อนมาได้คุยกับคุณกนกคือปราชญ์ทะเลที่อยู่ในอ่าวรูปตัว ก ตามหาปูปูรูด้าที่หายไป ก็จะถามว่ามีใครติดตาม หรือยัง เวลานำเสนอจะพูดถึงเรื่องสื่อเสมอ ตรงนี้สะท้อนให้เห็นว่าสื่อยังไม่รู้สิ่งที่เกิดขึ้นในทะเล โจทย์ไม่ว่าจะเป็นขยะ

ทะเล ปลาบรูต้า ฉลามวาฬ คนสนใจเพราะเป็นดาราในทะเล แต่ถามว่าอื่นๆ นักข่าว Nation เขาเห็นขยะทะเลมาเป็นแพก่อนที่จะเข้าสู่ปะทิว นี่คือฤดูกาลพอฟฝนตก ฝนชะเมื่อไหร่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าเมื่อไหร่ก็จะเข้ามา ด้วย กระแสน้ำ กระแสลม สภาพของอ่าวบางสะพานถึงปะทิวย่านของขยะที่มารวมตรงนี้ ยาวไปถึงต้นสุราษฏร์ นี่คือการจัดเก็บขยะบนบกของเส้นทางที่ติดทะเล ที่ยกรถของคุณกนกซึ่งไม่มีใครเห็น เขาไปทำผ้าป่าต้นไม้ปลูก เอาของทะเลไปเลี้ยงคนที่ต้นน้ำ และบอกเรื่องราวต้องดูแลต้นน้ำให้ปลายน้ำที่ออกมาเป็นแม่น้ำ 5 สายดูแลกันอย่างไร จะชี้ให้เห็นว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้สื่อควรกระตุ้นสะท้อน อยากให้เป็นเวทีที่ฟังหลายๆ มุมมอง

ตัวกระตุ้นสำคัญในปัจจุบันคือ social media และสังคม เป็นตัวช่วยสร้างจิตสำนึกของคนตั้งแต่ผู้ใช้ประโยชน์ทางทะเลจนถึงนักวิชาการที่สามารถเอาผลงานมาใช้ กระบวนการดูแล ภาครัฐ หรือสื่อ มีเครื่องมือใหม่ที่พามานำมาจับปู นี่คือการอยากให้สื่อมาช่วยสะท้อนเรื่องพวกนี้ นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมขยะทะเลเป็นส่วนหนึ่งที่พูดถึงไม่จบ เพราะมาจากบนบกทั้งสิ้น อย่างที่เห็นล่าสุดคือ อวนที่ผิดกฎหมายถูกทิ้งจะมีนักดำนํ้าอาสาสมัครไปตัดอวนที่ไปครอบปะการัง เรื่องนี้คือสื่อที่จะสร้างจิตสำนึกทั้งสิ้น

มองว่าโจทย์ของงานวิจัยเป็นกุญแจดอกสำคัญ จะให้คนเอาผลงานวิจัยไปสะท้อนให้เห็นว่ามีการขับเคลื่อนให้ประชาชนทราบ มองว่างานวิจัยบางเรื่องต้องสะท้อนโดยเฉพาะกับหน่วยงานภาครัฐจะต้องมีนักวิชาการไปทำวิจัยเรื่องต่างๆ มีงานวิจัยรองรับหรือไม่ การคิดเพื่อจะตอบโจทย์ว่าจะทำอะไรประเทศนี้ สะท้อนให้ผู้มีอำนาจได้ตัดสินใจ ทำไมซื้อเรือดำน้ำก็เป็นโจทย์ของสังคม ทำไมไม่ซื้อเรือต้องซ่อม ทำไมไม่ซื้อเรือที่เลี้ยงที่จะดูแล มาใช้ได้ 2-3 การกิจ ตอบ โจทย์จริงๆ ภายในประเทศนี้ ต้องไปถามผู้มีอำนาจ เรือดำน้ำกองทัพเรือก็มองว่าหน้าที่ของกองทัพเรือต้องทำเรื่องนี้ แต่ถามว่าภายในประเทศเรื่องน้ำมันรั่วไหล เรือจม กระทบกระเทือน ไม่ได้มองเรื่องท่องเที่ยวถึงเวลาถ้าเราทำดีเขาก็มา เรามีทรัพยากรที่มีคุณค่าเขาก็อยากจะชื่นชม อย่างเกาะตาชัย คนเป็นพันคนเพื่อมาถ่ายรูปอย่างเดียว เกาะหลีเป๊ะผู้ว่ายังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการ เป็นการนำเข้าของนักท่องเที่ยวที่ไม่เข้าเมืองมาผ่านกระบวนการ ทำให้ประเทศเสียประโยชน์ตรงนี้ไป เพียงแค่ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นมีความคิดเห็นส่วนตัวโดยไม่มีงานวิชาการมารองรับ

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

มีประเด็นที่น่าสนใจคือ มองว่าเวลาตัดสินใจจะต้องมีงานวิจัยมารองรับ แต่ขณะเดียวกันในอีกซีกหนึ่งผู้บริหารก็ไม่คิดว่าจะต้องใช้งานวิจัย แต่ในเชิง สกว. ก็มีโจทย์บางอย่างในฐานะนักวิจัยและทำวิจัย จะทำอะไรให้งานวิจัยถูกนำไปใช้ในระบับนโยบายได้ งานวิจัยที่ขึ้นหิ้งก็มีอยู่จำนวนมาก จะทำอะไรให้งานวิจัยที่ถูก produce ออกมาได้รับการเอาไปใช้ในระบับนโยบายได้มากขึ้น

พลเรือเอกจุมพล ลุมพิกานนท์

ในฐานะคนทำยุทธศาสตร์ทะเล ทำเรื่องแผน เรื่องกฎหมาย ต้องเดินคู่กัน งานวิจัยเป็นตัวยืนยันที่ผู้มีอำนาจปฏิเสธไม่ได้ บางเรื่องต้องต่อสู้ และมีปัจจัยอื่นๆ อีก ยังยืนยันว่างานวิจัยจะเป็นตัวช่วยยืนยันว่าผู้มีอำนาจปฏิเสธไม่ได้ และการใช้สื่อเป็นตัวช่วยว่างานวิจัย มีงานวิชาการรองรับ มีที่ไปที่ไป นี่คือการที่ต้องคิด บางเรื่องไม่ต้องมีงานวิจัยเพราะเป็นตรรก มีตัวแปรของความสำเร็จที่เกิดขึ้นในตัวเบบร่วม บางที่อาจจะต้องการยืนยันมากกว่านั้นก็คืองานวิจัย เครื่องมือประมวงอยากเห็นว่ากรมประมงมีนักวิชาการใช้ทุนจาก สกว. เรื่องเขตแผนที่ทางทะเลจริงๆ แล้วหน่วยงานที่ควรทำนานแล้วก็คือกรมอุทกศาสตร์ ศิริชัยบอกว่าไม่ถูกออกแบบอัตราที่จะทำแผนที่ให้พลเรือน ไม่มีงบประมาณรองรับ ไม่มีโจทย์ให้ทำ ถามว่าแผนที่ที่ทำขายทั่วโลกกรมอุทกศาสตร์ทำหรือเปล่า งานนี้เป็นของกรมเจ้าท่าทำแผนที่ ประกาศ สถานีกะโหล่งไฟ ทหารเรือรับภาระอยู่ ทุกส่วนที่ต้องทำและมีพลังมากที่สุด บางเรื่องเคยพูดกับ รมต.

มหาดไทยโดยตรงถึงได้เกิดแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฉบับใหม่ขึ้นมา เพราะบทเรียนคือผู้มีอำนาจถึงจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นปัญหา สมัยนายกรัฐมนตรี ประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้าใจคำว่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล สมุทรภาพ พุดในที่ประชุมสภาความมั่นคง ถ้าไม่มีผู้มีอำนาจรู้และเข้าใจในเรื่องทะเล ปัญหาของประเทศด้านทะเลโดยการขึ้นำของคนที่ไม่ใกล้ชิดท่าน หรือมีอำนาจหน้าที่ที่เสนอ เรื่องก็คงไม่เกิด นี่คือนโยบายที่นายกรัฐมนตรีเห็น การที่ทำให้ผู้มีอำนาจเข้าใจตรงนี้ได้ก็คืองานวิจัย และเป็นตัวยืนยันให้ผู้มีอำนาจปฏิเสธไม่ได้ และเป็นความจำเป็นโดยเฉพาะงานวิจัยเร่งด่วนที่จะกระตุ้นให้ประเทศนี้มีภูมิคุ้มกันที่มีจุดบกพร่องในขณะนี้

รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ

พุดคุยในเรื่องการพยายามที่ทำให้งานวิจัยที่ตอบโจทย์ในระดับนโยบาย แต่ที่สำคัญที่จะเห็นพ้องต้องกันก็คือในระดับนโยบายถ้า policy ไม่เปิดก็ยากเหมือนกัน บางครั้งงานวิจัยพร้อม มีอยู่ แต่ policy maker ไม่ได้ถูกหยิบยกออกไปใช้ หรือในบางสถานการณ์เห็นความสำคัญแต่มี agenda อื่นเข้ามา ก็ทำให้การตัดสินใจไม่ได้เอาไปใช้ เห็นด้วยกับอาจารย์สุชายในแง่หนึ่งว่า งานวิจัยถ้าจะให้เกิดได้ ใช้ได้ จะต้องมองในเชิงรุกมากขึ้น เพราะอย่างน้อยๆ ถ้าพร้อมและ policy maker ต้องการใช้ บางทีเร่งด่วนเกินไปจะทำให้ตอบโจทย์ไม่ทันใช้ เพราะฉะนั้นในเรื่องทะเลถ้าเราชัดเจนอยู่แล้วงานวิจัยเชิงรุกอาจจะไม่ค่อยได้ทำ จะต้องช่วยกันคิดในเชิงการมองทางวิชาการ จากที่ทำเรื่องทะเลมาหลายๆ ครั้งก็เห็นจุดเหมือนกันว่า บางทีนักวิชาการเองก็มีความสนใจและเป็น tradition ของนักวิจัยว่าถ้าไม่สนใจก็ไม่ทำ หรือทำใน scope ของตัวเอง ก็หนักใจพอสมควรในแง่ที่ว่า policy maker อยากได้แบบนี้เพื่อจะเอาไปใช้ประโยชน์ ทำไมนักวิจัยไม่ adjust ตัวเองเพื่อให้สามารถเอาสิ่งเหล่านี้ไปใช้ อันที่หนึ่ง

อันที่สองก็คือ ทำกับ สกว. มาหลายปีให้นักวิจัยทำวิจัยแล้วมีผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมองภาพ วิเคราะห์วิจารณ์งาน แต่นักวิจัยไม่ค่อยยอมแก๊ว น่าจะมีมาตรการบางอย่างหรือไม่ ถ้าไม่แก๊วก็น่าจะปิดงาน เนื่องจากไปผูกพันกับงบประมาณ ที่มหาวิทยาลัยก็จะมีเงื่อนไขบางอย่างถ้าไม่แก๊วตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิต้องให้เหตุผลกลับมา หรือถ้าไม่ยอมแก๊วก็น่าจะปิดงานและเคลียร์เงินที่เหลือคืนมา เพื่อให้ให้นักวิจัยรู้สึกบ้างที่ต้อง response กับผู้ทรงคุณวุฒิบ้างเหมือนกัน งานในเชิงนโยบายต้องฟัง user เป็นหลักเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เขาอยากนำไปใช้ งานวิจัยที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต เห็นด้วยกับอาจารย์การไคซิง การเมนเทอร์ ที่สำคัญสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ๆ เป็นหัวใจสำคัญ นักวิจัยรุ่นใหม่อาจจะมีไฟ มีแรงมุด แต่การมองในแง่ที่กรอบที่จะวิเคราะห์ได้เป็นเรื่องที่จะเอาไปใช้ประโยชน์ยังไปไม่ถึงไหน อ่านงานวิจัยของรุ่นใหม่ๆ เก็บข้อมูลเก่ง มี data มาก แล้วดึงประเด็นไม่ได้ ก็เหมือนกับการทำงานแล้วไม่เกิดประโยชน์

งานทางทะเลหลายๆ ครั้งเรามีหลายท่านที่พยายามดึงให้เห็นประเด็นที่สำคัญ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานขอบคุณมากๆ ถ้างานวิจัยที่จะวางทิศทางในอนาคตเป็นงานวิจัยเชิงรุกได้ คิดโจทย์จริงๆ จะรุกแบบไหนบ้าง จะต้องมีการขยายเครือข่าย challenging ของเราก็คือยังไม่ได้ถึงภาคเอกชนเข้ามาร่วมไม่หนักพอ อาจจะเป็นข้อจำกัดในเชิงวิชาการ แต่ในเชิงนโยบายต้องขอบคุณพลเรือเอกจุมพล อาจารย์เผติมศักดิ์ ดร.นวรรตน์ อาจารย์นิรมล ผลักดันในแง่ของการนำไปใช้ แต่อีกหลายโจทย์ในแง่ของการปฏิบัติ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงๆ ถ้าจะทำงานวิจัย ของ สกว.ต่อไป ถ้าจะต้องขยายความร่วมมือในการทำงานคิดว่าบางครั้งการผลักดันด้วยกันเอง หน่วยงานเดิมๆ อาจจะไม่ได้อะไร การปลงจากภายนอก คือ นอกประเทศ

ท่านเหล่านี้เป็นผู้มีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ใช้เวลาพอสมควรขึ้นไปในระดับกรรมการ ถ้านักวิจัยรุ่นใหม่ๆ เพื่อจะนำงานขับเคลื่อนนโยบายต้องใช้เวลา มีหลาย model ที่จะนำเอางานวิจัยไปสู่ระดับนโยบายที่สามารถทำได้ ใช้เวลานานกว่าที่จะสร้างคนแบบนี้ นักวิจัยรุ่นใหม่ๆ จะได้มีกำลังใจ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์
2. รศ.ดร.ชนาธิป ฝาริโน
3. รศ.ดร.สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน
4. รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ
5. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ
6. ผศ.ดร.สุชาย วรชนะนันท์
7. คุณสุกาญจน์วดี มณีรัตน์
8. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์
9. ดร.อัษฎาพร ไกรพานนท์
10. พล.ร.อ. จุมพล ลุ่มพิกานนท์
11. คุณยุวนันท์ สันติทวีฤกษ์ (สวทช)
12. คุณธวัชชัย ปาละคะมาน (ทีมงาน)